Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

~~D. V. I. 45~~
227 E 7.
N Kr. 459

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

vide Biblioth: Sarariana

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

[illegible]

[illegible]

[illegible]

D.

[illegible] [illegible]

In indice librorum, per A. Pafraet Daventriae editorum, Boethium non reperio. Vid. Revius Hist. Daventr. p. 195. Sed memoratur apud eundem p. 170 altera anni cIↄIↄvi. – Ex Bibliotheca Trajectina, ut ibi additur. Haec Editio est Ann. cIↄIↄxiv. vid. praef.

Severini Boethii de Phi-
loſophiæ conſolatione libri quinqꝫ cū Jo-
annis Murmellij commentarijs Alemarię
(quod Hollandiæ oppi-
dū eſt liberalib⁹ ſtudijs
claꝝ) editis
viri ſtudio
ſoꝝ

¶ Inſunt in hoc opere græca: quæ in peruulgatis hactenus exemplaribus deſiderantur

¶ Inſunt et hæc.

¶ Nicolai Creſcij Florentini epiſtola.

¶ Iacobi Bononienſis in Boethium prælectio

¶ Theodorici Gothoꝝ regis ad Boethiū epiſtola ex Caſſiodori varijs

¶ Auguſtini Dathi epiſtola quoddã Boethij carmen enarrans.

¶ Rodolphi Agricolæ Phriſij in Boethij partẽ luculẽtę enarratiões: et alia quædã minime pœnitẽda.

Venundantur Dauentrie
in ædibus Alberti Pafraet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Joannes Murmellius Rure-
mundenſis Rodolpho Lan
gio Monaſterieſis ec-
cleſiæ canonico ſa
lutem plurimā
dicit

Tandem meas in Boetij Seuerini de Philoſo-
phię conſolatione cūprimis fructuoſum opus
enarrationes Rodolphe Langi vir oīm (quos noui) humaniſſime, di
ſertiſſime, pientiſſime, ſtudioſorum vſui in lucē emitto, tuoqꝫ clariſſi-
mo noī dico, nō ꝙ ei meis nugis aliquid ſplendoris accedere poſſe con
fidam, ſed vt autoritatis tuę pręſtātiſſimę tutela quaſi Aiacis clypeo
munite ſub hominum vultus prodeant tutiores, nec vituperonum
linguas cote liuoris (vt elegāter ait quidā) naturaliter acuminatas et
aſpidū morſu nocentiores reformident, Dignus eſt ꝑfecto Boetius
(vt ingenue verꝝ fatear) qui me lōge meliorē aliqn̄ cōmentatorē ſorti-
atur. Verꝝ tm̄ abeſt, vt in hac cōmentarioꝝ aeditione tanto ſcriptori
ſatiſfactum putem, vt vel hoc mō doctiores ad iuuanda ſtudioſoꝝ ſtu
dia maximopere cupiā excitari. Porro de hactenus ęditis in eundem
enarrationibus nihil attinet dicere, quę ſi placerent hominibus erudi-
tis, ſane quā libens (vt qui triuialibus olim quotidie prelectionibus,
et ſcholę moderandę curis ſupra modū diſtringar) hoc lucubrandi la
bore, et hoīm iudicia ſubeundi periculo ſuperſediſſem. Caeterꝝ cādido
lectori opam meā probatū iri confido: nō ob hoc ſolū: ꝙ obſcuris lucē
intulerim, verꝝ etiā quia graecis, quę deſiderabant, loco ſuo repoſitis
(quę Joānes Caeſarius vtriuſqꝫ lingue doctiſſimus, et philoſophiae
medicinęqꝫ profeſſor egregius ex Italia: Joannes Aedicollius bona-
rum artiū magiſter dubiū literatior an humanior, Dauentria: ſuperio
ri ad me anno dederunt) mendas cōpluſculas: tum e proſa orōne: tuꝫ
e verſibus ſuſtulerim. Qua quidē in re, tua quondā non parꝝ me iuuit
induſtria, multijugaqꝫ eruditio, ſuper cuius ampliſſimis laudibꝰ: id
quod Saluſtius de Carthagine ait. ſilere melius puto: quā parꝝ dice-
re. quoniā alio properare tempꝰ monet. Premiſi aūt quędā noſtris, q̄
diligens lector haud quaquā aſpernabitur ſpero. Vale, meqꝫ (vt fa-
cis) ama. Alcmariae tertio nonas aprilis Anno a Chriſti ſeruatoris
ortu Milleſimo Quingenteſimo Decimo quarto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Joannes Cæſarius Juliacēſis in quadā ad Murmellium epiſtola

Quod ſcribis te commentaria parare in quinqꝫ Boetij libros de conſolatione philoſophię: nihil ſane iucūdius audire potui. ꝙ id certe diu iam optaueraꝫ: vt videlicet ab aliquo docto homine et in bonis literis rite inſtituto (qualem te et iudico: et certe ſcio) talia ederentur commētaria: quę digna eſſe poſſent tanto auctore: ac tantę etiā rei conuenire.

¶ Nicolaus Creſcius Florentinus monachus ciſtercienſis Antonio Lanfredino Florentino ciui illuſtri ſalutem

Multa quidem ſunt Antoni Lanfredine, et in philoſophia, et in theologia, cum obſcure dicta, tum ad cognoſcenduꝫ difficilia. Illae tamen in primis celebres de fato, de beata vita, de diuina prenotione, atqꝫ prouidentia quęſtiones ancipiti intellectu legentium pleroſqꝫ in deteriorem ſenſum trāſuerſos agunt, Quę quāquam ſunt a nonnullis ita accurate diſputata, atqꝫ copioſe illuſtrata, vt nullus videatur relictus dubitandi locus, ijs tamen de rebus accuratius, grauius, lucidius, nemo, quam Seuerinus Boethius diſſeruit, vir (me quidem iudice) omnium ſuae aetatis doctiſſimꝰ. Qui cum in multiplici diſciplinaꝝ genere, non pauca ſcripſerit, voluit etiam tū in hoc libro, quem de philoſophię conſolatione, tuꝫ in ijs, quos de Trinitate et de duabus naturis Chriſti inſcripſit, bono periculo experiri quantū in ſacris literis profeciſſet, Sed erat hic liber adeo ſaeculoruꝫ incuria iam deprauatus. vt nullus ſui auctoris nitor. nulluſqꝫ prope cultus agnoſceretur. Qui cum ſuperioribus annis reſtitutionem ſui poſceret, multo pluribus vulneribus affectus eſt. Nanqꝫ mutilꝰ, inuerſus, et a ſe plurimum mutatus prodijt ab impreſſoribus in manꝰ hominum cum commentarijs quae falſo Diuo Thomę Aquinati aſcribūtur. Rogatus itaqꝫ vt hunc ipſum Boetij libruꝫ emēdarem: ac priſtinae integritati, quoad poſſem, reſtituerem, id eo libentius feci. ꝙ materia de qua agebatur, ea profecto eſt, quae religioſum virum maxime deceat, Uſus eſt autem in hoc opere Boetius eo dicendi genere, quod non minus ornatum quam graue, et philoſophię maxime accōmodatum videatur, Et preterea varium, eoqꝫ iucundum, quod nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſoluta oratione grauiſſime diſputat, nunc metro elegantius ludit, Id
igitur opus noſtra cura, ac diligentia, qualecunq; eſt, emendatum ti-
bi Lanfredine vir ornatiſſime nuncupamus, non ea ratione, vt exiſti
mem eius lectionem poſſe multum tuae eruditioni adijcere, ſed vt tuo
patrocinio in enchiridij typum aſtrictum, honeſtius, ac tutius in vul
gus exiret, Ut inde facile iudicari poſſit, quantum inter priorem illū,
et hunc noſtrum librum interſit. Quod ſi tu probaueris, ſatis a me ō-
nibus factum eſſe iudicabo Uale,

Jacobi Bononieñſis prelcō̄ ī Boetiū̄ Seuerinum

Conſtitueram viri clariſſimi hoc anno praefatione abſtinere: ne
ſemper in eodem veſtigio haererem. Aſſiduitas eniz (vt ait Ci
cero) faſtidium parit: et ſatietatem. Uerum: vt conſilium mu
tarem: partim vos nimis officioſi et amantes noſtri perfeciſtis (me nā
q; quotannis veſtro ornatiſſimo conſpectu honeſtiſſimaq; praeſentia
condecoratis) partim illuſtris et magnifici ſenatus noſtratis magni-
ficentia ac liberalitas: qui me proxime impenſiori ſalario cenſendū pu
tauit: necnon collegam viro eruditiſſimo humaniſſimoq; me adiun-
gens honeſtiori titulo exornauit. Tātorum igitur meritorum memor
(quoniam ingrato homine nihil peius terra creat vt ait Menander)
recordatus etiam Amyclas tacendo perijſſe: ꝗq; nemo ſilens placu-
it: vt inquit Auſonius: cogor impellorq; aliquid noui in praeſentia vo
bis recitare: quod ipſa ſaltem varietate aures veſtras permulceat ⁊ ob
lectet. Quid frontē contraxiſtis: ꝗ me recitaturum ſum pollicitus:
Non meum eſt exemplum: ſi recito. Sed hoc veteres alioquin erudi
tiſſimi factitarunt. Nouum autem id appello, quod ante me nullus
ſic contexuit. Habebunt itaq; docti, quę facile agnoſcant, indocti, quę
condiſcant et admirentur. Hodie igitur verba ſum facturus de erro-
ribus pene innumeris, quibꝰ pleriq; omnes fallimur, nec ſoluz imperi
ti et profani (quod minus ęgre ferendum eſſet) ſed (quod dolorez me-
um exulcerat) eruditi, et (vt ita dicaz) muſarum ſacerdotes. Cęteruz
cum morbos et hulcera refricuero, medicinam auditor expecta Faue-
te ergo omnes, et adeſte ęquo animo. Nam (vt ait Hieronymus) be-
atus eſt, qui loquitur in aures audientis. Omnis mortalium cura et
intentio ad vnum quietis ſtatum diuerſo tamen calle nititur perueni
re. Hic itaq; ſe totum fortūę cōmittit, eam dicens res humanas p ar-
bitrio flectere et verſare. Eandez obſeruat et veneraẗ. tanq̄z numen ſa-
lutare, maximuz, omnipotenſq;. Illectuſq; primulū blādicijs et leno
cinijs huius pellacis et verſipellis deę, cuz tādem reflātem videt ⁊ ad-
uerſaz, queriẗ, ſuſpirat, gemitq;, lubricaz, incōſtantem, cęcā, et vagā
appellās, nulliq; cōuitio parcens. Stultus inquaz (ne dicaz inſanꝰ)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

qui vult. vt nil intra ſit oleā, nil extra in nuce duri. Quoniā em̄ men-
tis ꝓpoſito vitā et ſpem illi credere eſt auſus, que ab ātiquis et veteri-
bus nr̄is ob mobilitatē ſedere in pila fingebaꝛ: ꝛ quā rotule inſiſtentē
quod loco ſtare neq̄ret, ſapienter dixit et lepide Auſonius. Fortune er
go ſi te regenduz dediſti, domine moribus oportet obtemperes. Alius
congerēdis opibꝰ, cumulādiſqꝫ diuitijs inhiat. totuſqꝫ incubat, ratus
per has ſolidaz fœlicitatez, et om̄ia mortalibus cōmoda et cōpendia
Nā ſi aliq̄s caſus lecto te affixit, habes, q̄ (importari. iuxta illō
Aſſideat, fomenta paret, medicuz roget, vt te
Suſcitet, ac reddat natis chariſqꝫ propinquis
Frequenterqꝫ illud habet in ore
Scilicet vxorem cum dote fidemqꝫ et amicos
Et genus et formam regina pecunia donat
Ac bene nummatum decorat Suadela Venuſqꝫ
Hic etiam putat cœlum deoſqꝫ auro vœnales
motus hoc Tertulliani verſiculo
Nō licet deos noſſe gratis, hocqꝫ Petronij diſticho
Magna loquor, quiduis nummis preſentibus opta
Et veniet, clauſum poſſidet arca Jouem
Sz cōtra reputādo, nihil improbius, nihil ꝑniciosius, nihilqꝫ q̄d ma
gis humanuz genus vexet et inquietet, quā opes et pecuniaz inuenies
Verꝫ hāc primum ſi ſtruere cupies, eripies hn̄ti. Vn̄ improbas creſcē
diuitias dixit Flaccus, Hieronymuſqꝫ, diues ait, aut iniquus, aut ini
qui heres. Noxia igiꝛ eſt et inutilis pecunia, quādo ihoneſta, vetuſqꝫ
ꝓbū eſt. Male parta male dilabūtur. Pernicioſe ſunt et opes, quaruz
opa hoies euigorātur, ꝛ emolleſcūt, morbi gliſcūt. ꝛ egritudies, pudor
leges, iura, turres, arces, ꝓpugnacula, et opida munitiſſiā expugnanꝛ
Pecunie em̄ (vt ait Cicero) om̄es vias norūt. Diogenes ille cynicꝰ vi
am ꝟtutis adeo anguſtā, difficilem, et arduā eſſe aiebat, vt eā vix nudi
ſupare poſſent ac trāſmittē, neduz pōdere aliq̄ impediti et auro ſuffar
cinati. Lucretiꝰ etiā ſcptuz reliq̄t, defunctos vita nudos ꝛ inopes in-
ferna ſubire. Ex q̄ Auſoniꝰ facete ꝯgreſſuz Diogenis ꝛ Crœſi apō in
Effigiē rex Crœſe tuā ditiſſime regū (feros hoc carmine luſit
Vidit apud manes Diogenes cynicus
Conſtitit vtqꝫ procul: ſolito maiore cachinno
Concuſſus: dixit. quid tibi diuitiae
Nunc proſunt regum rex o ditiſſime: cum ſis
Sicut ego: ſolus: me quoqꝫ pauperior
Nam quaecunqꝫ habui: mecum fero: cum nihil ipſe
Ex tantis tecum Crœſe feras opibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Alius per gradus mḡratuū diſcurrere cōtendit: ſicq̧ ad honores ob-
repit, vt poſtea faſcib⁹ cōſpicu⁹, illuſtris, ac reuerēd⁹ appareat. Habz
em̄ (vt ait Cicero) iuſtā venerationē q̄cquid excellit, ⁊ hūc hiātez trige
min⁹ plauſus tollit, et inflat, ſicq̧ populari aura erect⁹, cœluz ſe ſcal-
pere putat, quē gl'ia ſubſeq̄tur dulcis mḡratuū ⁊ laboꝝ comes. alimē-
tumq̧ cuiuſq̧ animi generoſi. Trahimur em̄ oēs laudis ſtudio, ⁊ op-
timus q̄ſq̧ maxie gl'ia ſaginat. Pulchrū eſt digito mōſtrari, et dicier
hic eſt. Veꝝ qm̄ hmōi dignitates ſitę ſunt in arbitrio pfanę multitu
dinis, idcirco min⁹ exoptādę vident. Ut em̄ pręcipit Anne⁹ Seneca
Vitate, quecūq̧ vulgo placēt. Quā ꝟo ip̄robuz ſit, et pposteꝝ popu-
li examē et iudiciū, vt alia ptermittam⁹, nōne vnico Catonis et Vati
nij exēplo licebit agnoſcere: Cato em̄ ille viuax imago ꝟtutū pturę cā-
didat⁹ repulſaz paſſus eſt. Vatini⁹ ꝟo homo leuis et nequā illā eſt aſſe
cut⁹, ſtupēte eodez popello, q̇ hoc fœcerat, et admirāte. Hūc ꝟo ſplen
dorē liuor plerumq̧ comitat. Naz vt inq̄t Aemylius Prob⁹, eſt hoc
cōe vitiuz in magnis liberiſq̧ ciuitatib⁹, vt inuidia gl'ię ſit comes, ⁊ li
bēter his hoīes detrahāt, quos videāt alti⁹ emergere. Gl'ia ꝟo q̄ȝ fallax
q̄ȝ turpis ⁊ inanis ſit, oñdit Euripedes in Andromache in hāc ſniaz
exclamās. O gloria, gl'ia nihil aliud es, q̄ȝ auriuz inflatio magna: Hu
ius ꝟo glię et ſplēdoris cupidi plęriq̧, cuz hoc in puluere viriliter deſu
daſſent, p munere tādez exiliuz, carcerē, aut mortez ſubiere. Ali⁹ ſtem
mate et nobilitate gl'iatur, tumeſcitq̧, cū fumoſas maioꝝ ſuoꝝ imagi
nes in atrio cōſpicat, quaꝝ ſimile nihil habet ipſe pter colorē, vt cū Ci-
cerone loq̄r. Has ergo freq̄nter ſuſpicit, et admirat ptenditq̧, p inde
ac pauoꝝ tituli et elogia cuz forte degenerē ſordidūq̧ tegere poſſint et
honeſtare. Cōtra ꝟo euenit, vt plerunq̧ p hęc monumēta hoīs impro
bitas ac vilitas magis magiſq̧ eluceſcat. Nō pn̄t omēs eſſe patricij, vt
inq̄t Cicero. Ille ꝟo omni cōmendatiōe dign⁹ eſt, q̇ ſua ꝟtute poſteris
pluxit. Nā ſi nobilitas eſt quędā laus veniens ex meritis parentū, me
hercule aliena eſt. Miſerū ꝟo eſt (vt ait ille) alioꝝ incūbere famę. Vn̄
grauiter dixit Boeti⁹. Quid gen⁹ et pauos ſtrepitis: Si p̄mordia
noſtra Auctorēq̧ deuz ſpectes, nullus degener extat, Ni vitijs priora
fouēs, propuz deſerat ortuz: Alius in ſumma potētia ſummū bonuz
collocat. Hicq̧ aut regnare cupit. aut regib⁹ adherere, regnū ex deo cē
hoc Homerico admonit⁹. Neq̧ tu polide velis cōtēdere cuz rege, cui
ab ipſo Ioue, qualis nunq̄ȝ alteri, collata eſt dignitas. Hic igit vt ex-
cellat et imperet, nil intentatū, nilq̧ inauſuz linquens p fas, nefas ad
votuz improbus properat, illd Euripedis vſurpās. Si violandū ius
eſt, gratia imperij violāduz. cęteris rebus pietatez colas. Reges enim
proximi ſunt dijs immortalib⁹, vt ait Cęſar. Cicero quoq̧ regiuz no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

mēn ſanctū appellat. At vos terreni hoīes nōne cōſideratis, q̇bus p̄ſidere videamini? Nu3 ſi inter mures videretis aliquez ius ſibi ac ptā-
tez vēdicantē, ſpectatu3 admiſſi riſu3 teneatis amici? Si vero corp⁹ ho
minis pēſitet, q̇d eo imbecilli⁹? q̇d fragili⁹? cu3 ſepenūero ꝛ hora ꝛ mo
mento tp̄is diſſoluat ꝛ intereat. Quā vero ſolicit⁹ ꝛ miſerabilis ſit ſtat⁹
tyrānoꝝ ꝛ p̄ncipu3, rex ille patefecit, q̇ diadema p̄uſqua3 capiti ſuo ap
poneret, cōſiderās, ait. O nobilē magis, q̄3 fœlicē pannū, que3 ſi q̇s in
troſpiciat, q̄3 multis p̱iclis ꝛ miſerijs ſit refert⁹, ne humi q̇de3 iacentē
tollere vell3. Et Dionyſi⁹ ille Sicilię tyrānus, q̇ met⁹ et p̱icula regu3
p̄ncipūq3 exp̄ſſit enſe illo leui filo ſuſpēſo, plurimoꝝq3 p̱ ora vulgato
Scatet vero exēplis innūeris vetuſtas, plena eſt noſtri tp̄is ętas, q̇ re-
ges et p̄ncipes fœlicitatē calamitate mutauerit. Infœliciſſimū āt gn̄s
infortunij ē fuiſſe fœlicē, ex q̇ dixit Horati⁹ Fuge magna, lic3 ſub pau
pere tecto reges ꝛ regū vita p̄uertere amicos. Quid de regū et p̄ncipū
familiarib⁹ loquar? Nōne Tyberi⁹ Seianu3 illi ſp̱p̱roximu3 ꝛ inti-
mu3 vnco trahi et excarnificari imp̱auit? Nōne et Domitius Nero
Senecā p̄ceptorē ad mortē cōpulit? Papinianū etiā diu iter aulicos
potente3 Antonius militū gladijs obiecit? p̄pter q̇d elegāter dixit idē
Flaccus. Dulcis inexp̱tis cultura potentis amici. Expertus metuit.
Ali⁹ claritate3 optimū iudicās, glorioſu3 nomē p̄pagare feſtiat, in p̄-
miſq3 re militari clareſcē geſtit. Ciceronis memor ita ſcribētis Mili
taris vtus p̄ſtat reb⁹ ōnib⁹. Hęc nomē populo romano, hęc huic vrbi
ęternā gl'ia3 peperit. Hęc orbe3 terraꝝ parere huic imp̱io coegit, om-
niaq3 vrbana ſunt in p̄ſidio et tutela bellicę vtut3. Hic ergo inglorios
et ſine noīe brutis ānumerādos putat, cu3 p̄ſertī3 vl' pace, vl' bello cla
ru3 fieri liceat, vt ait ille. Sed ꝯplures etiā ſui tp̄is clariſſimi, ignot3
tamen mortibus perierunt, nullos ſortiti reꝝ ſuaꝝ ſcriptores. Quid
ꝙ ſcripta et monumenta tempore tabeſcunt et intereūt? Vn̄ illud eſt:
Miremur perijſſe homines, monumenta fatiſcunt
Mors etiam ſaxis nominibuſq3 venit
Huc adde, ꝙ ſi toti moriūtur homīes (q̇d tn̄ a noſtris inſtitutis ꝛ le-
gibus lōge abhorret) nulla eſt claritas et gl'ia, cu3 is omnino nō extet.
Si vero bn̄ mēs ſibi conſcia recti terreno carcere recluſa coelum libe-
ra petit, nonne omne negociu3 terrenu3 ſpernet? et cœlo fruēs gaude-
bit ſeſe his exemptam? Unde illud eſt Nec vixit male, qui moriens
natuſq3 fefellit. Et ille Virgilianus ait Pulcherrima p̱rimu3 dij mo
reſq3 dabunt veſtri. Ali⁹ gaudio lętitiaq3 bonu3 metit, Hic fœliciſſi
mu3 putat voluptate diffluere, ad quā nos p̄pēſos natura impellit,
immo pręcipites agit. Qđ aute3 ſm naturā ē (vt ait Ariſtoteles) id
ſuaue cōtingit, ſequūturq3 oīa aīalia eā voluptate3 q̄ ſm naturam eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Hic ergo aſſerit deos ꝓpterea eſſe ſempiternos, ꝙ ſecuri voluptate iu
giter et continenter perfruantur. Libens ergo illud Perſianum vſur
pat. Carpamus dulcia, noſtruꝫ eſt Quos viuis, cinis et manes et fa-
bula fies. Ceterum ſi homines voluptates abeuntes cōſiderarent, ſo-
lamqꝫ facti poenitentiā ſupereſſe, eas magis declinarent atqꝫ effuga-
rent, quam nautę blandas ſirenes ⁊ aſperas ſymplegades. Quis eniꝫ
non libens ſpernat et abijciat viliſſimę fragiliſſimęqꝫ rei corporis ſer-
uitium: Solitus erat dicere Antiſthenes ſocraticus. Inſanireꝫ poti
us, quam oblectarer. Dicebat etiam Diogenes, ſi nō ebrij eſſetis, So
crati pareretis, et aut per omnes ętates continētię ſtuderetis, aut ſuſ-
pendio vitā finiretis. Cato quoqꝫ in oratione quadā ita homines a vo
luptate deterret. Siqua per voluptatē nequiter feceritis, voluptas ci
to abibit, nequiter factuꝫ illud apud vos ſemper manebit. Alius for-
mam et dignitateꝫ corporis pręſtātiſſimū putās, hęc inquit dos eſt,
quę cōciliat homines, quęqꝫ deos allicit et inuitat, imprudens atqꝫ im
memor, quid Hippolyto, quid Bellorophōti, quid Hyacintho, quid
Hylę ⁊ alijs id genus acciderit, quibus ſpecies diſpēdioſa fuit ⁊ noxia
Huc adde, ꝙ formę nitor rapidus eſt et velox, vernaliumqꝫ floꝝ mu-
tabilitate fugacior. Vñ Saluſti⁹ formę glīaꝫ fluxā et fragilē dixit,
et Calphurnius Donum forma breue eſt, nec ſe tibi cōmodat annis
Quamobrem Spurina ille hetruſcus non mediocreꝫ laudem eſt a-
pud poſteros aſſecutus, ꝙ cum ſpecie ſua illuſtri complurium matro-
narum oculos ſolicitaret, faciem propiam multis inhoneſtis vulneri
bus ac foedis cicatricibus deformauit, vt veram animi pulchritudi-
nem retineret. Verum ſi (vt inquit Ariſtoteles) lynceis oculis
homines vterentur: ſic vt coꝝ viſus obſtantia traſmitteret: et penetra
ret: nonne introſpecti Alcibiadis corpus ſuperficie pulcherrimū: tur-
piſſimū videretur: Pulchꝝ em̄ aliquid videri nō ſua natura: ſed ocu-
loꝝ ſpectantium reddit infirmitas Ali⁹ in virtute verā animi quietē,
trāquillitateꝫqꝫ mentis reponēs grandi paſſu: om̄iqꝫ impetu ad eā de
fertur: arbitratus ei oīa ineſſe: quē penes ſit virtus: memor hui⁹ hym-
ni Virtus optima venatio vitę es mortalibus oībus Talem tu iacis
in pectora nobilem fructū: perpetuo tp̄e qui manet Auro tu melior
Nocturnis hic igitur chartis palleſcere cupit: Zenonis exemplo ſti-
mulatus: qui cū Apollinem conſuluiſſet: quo pacto optime viuē poſ-
ſet: reſponſum accepit: ſi mortuis colore concors eſſet: hoc eſt ſi ad le-
gendos antiquoꝝ libros magno ſtudio ſeſe contuliſſet. Caeteꝝ cū va-
riae ſint artes et diſciplinę: eſt qui grammaticā ſectetur: quę cū in du-
as parteis diuidatur (vt inquit Fabius) in bene loquendi ſcientiam: ⁊
poetarum enarrationes: poſthabitis his ⁊ omiſſis; quę ad ſolidā fru-

gem pertinent:leuia et ludicra moroſus et delicatus ſcire geſtit:exēpli
cā,Quoties an q̄tiens ſit dicēdū cōiux an cōiunx:et an amicei nume-
ro multitudinis ꝑ e et i ſit ſcribendū:vt cenſebat Nigidi⁹:et an veis
et omneis in plurali e aſſumant:vt aſſerit Terentianus aliaqꝫ id gen⁹
quę in Plauto ſubtilis lector offendet.Quippe quae haud equidē in
magno ponā diſcrimine:vt cum Liuio loquar Aliȷ̄ em̄ in lrīs ⁊ ſylla-
bis ſint occupati:tu ſententias quaere:vt ait Hieronymus Eſt q̇ dia-
lecticā petat:ſophiſmata quaedā et gryphos captioneſqꝫ labyrintho ⁊
męandro ſimiles tantum percurrens:ſemperqꝫ in veri et falſi quaeſtio
ne occupatus:quod dū facit tanto fit a veri cognitione remotior:quā
to Simonides ille a dei ſcientia repellebatur:qui cum ab Hierone ty
ranno cogeretur rimari et quaerere:qualis deus eſſet primum diē:de
hinc biduum:poſtea tempus duplicari poſtulabat:Quod cum tyran
nus miraretur:philoſophus illud reſpondit. Quanto enim diutius
conſidero:tanto res videtur obſcurior.Eſt qui ad rhetoricam deflec-
tat:eam reginā rerum omnium appellans:quae rupicos homines:⁊
agreſteis:et diſpalanteis in vnū congregauit:et ad ciuilis obſequiȷ̄ pel
lexit diſciplinam:et que fora:gymnaſia:porticus:theatra:tam Athe-
nis:quam Romae pro arbitrio domuit flexitqꝫ. Hic tamen ſeipſo v-
ſuspeſſimo(vt dicitur)praeceptore:nulla obſeruans rhetorices catho
lica ac praecepta:orator vult appellari Cumqꝫ an̄ omnia apertis ac lu-
cidis nominibus ſit vtendum:hic maiore in literis iactantia:et σο-
φιστεια.i.elatione:quam opera:verbis iam pridem deſitis:obſole-
tis:et penitus reconditis abutitur:cacozelarius dici cupiens et antiq̄
rius:oſtentator magis doctrinae:quā verus poſſeſſor:in quem conue
nit illa de oratore faceta diffinitio.Orator eſt vir malus dicendi impe
ritus.Orator em̄ perfectus adhuc deſideratur. Alius(vt ad mathe-
mata id eſt ad altiores diſciplinas vela dirigam)ad aſtrologiam con-
tendit:illum iudicans ad vnguem beatum:ſupraqꝫ vota foelicem:qui
aſtrorum ſiderumqꝫ meatus:cęli itinera:occaſus et ortus ſignoꝝ:de-
liquia ſolis ac lunae calleat. Hicqꝫ Hercule et Atlante emeritis:iā qꝫ
fatigatis:ſuppoſito vertice cęlum fulcire cupit .Sic enim petitur cę
lum:vt ait Ouidi⁹ Anaxagoram forte demiratus:qui lapidem caſu
rum e ſole praedixit. Uerum:quoniā innumerę ſunt ſtellę.quę non-
dum in cognitōem mortalium deuenerūt:idcirco aſtrologus plaerū-
qꝫ fallitur:et ab arte deſeritur.Diogenes ob hoc cum quendam de ſo-
lis natura ac poteſtate diſſerentem:et oībus ꝑſuadētem vidiſſꝫ:quā-
do inquit de cęlo deſcēdiſti Cęterum ſi reliquos humanę vitę errores
in cęteris diſciplinis enarrare vellem:tertius fortaſſe Cato:⁊ octau⁹
ſophos:nonuſqꝫ magiſter moꝝ dicerer et ſubſannarer:mihiqꝫ ſacie-

tatem:vobis autem faſtidium ac nauſeam conflarem. Ex quo referã
pedem:et ad medicinam(quam me daturum promiſi)paucis me con
uertam. Ante omnia eminentiſſimi auditores neceſſe hoc eſt praeten-
dere:nihil apud deũ fieri ſine ratione:vt ait Hieronymus .Deus aũt
qui ſumma ratio eſt:hoĩem hac fine plaſmauit:vt magiſtra ac duce ra
tione vitam in terris ageret cęleſtem. Hanc vero ſi omitteret:in prae-
ceps collaberetur.vnde ſapienter dixit Perſius. Nil tibi conceſſit ra
tio:digitum exere:peccas. Diuus quoqꝫ Hieronymus dixit corporis
noſtri ſenſus eſſe:quaſi equos currentes ſine rectore:aĩam vero ꝛ rati-
onem in aurigę modum retinere frena currentium. Quiſquis igitur
duce ratione ambulauerit:imprimis fortunam(quę apud prudentes
nullũ numen habet)calcabit:et fatũ ſubijciet pedibus:diuitias ꝛ opes
aſpernabitur:contemnetqꝫ:tanquã intemperantię et nequitię mate-
riam:oĩmqꝫ ſcelerum ſeminarium:doliũ ac peram Diogenis concupiſ
cet:ad naturam viuens:quae paucis ꝛ minimis contenta eſt. Idẽ am
bitioſa noĩa:et inutiles magiſtratus:tanquã blandos inſidiatores re-
formidabit:conſcientia benefacti munitus:hiſqꝫ bonis gaudens:quę
in ipſo ſunt:externa deſpiciens:et non aſſis faciens:virtute ſola cõten
tus. Ut eñ Horatiꝰ Uirtꝰ repulſę neſcia ſordidę : Intaminatis ful-
get honoribꝰ:nec ponit aut ſumit ſecures:arbitrio popularis aurę Et
Claudianus Ipſa quidẽ virtꝰ preciũ ſibi:ſolaqꝫ late Fortunę ſecura
nitet:nec faſcibus vllis Erigitur:plauſuqꝫ petit clareſcere vulgi. Nil
opis externę cupiẽs.nil indiga laudis Gloriã rẽ inanẽ:et bullę repẽte
tumeſcenti comparandam:nec non nobilitatem tanquã rem alienam
ridebit. Genus ſuum cęleſte:nec non originem ſidereã hoĩs contẽpla
tus:dicet illud Anaxagorae:illa patria mea eſt:cęlum intuens. Potẽ
tiam principumqꝫ familiaritates refugiet iuxta illud. Lucani Exeat
aula Qui vult eſſe pius:virtus et ſumma poteſtas Nõ coeunt. A vo
luptate deflectet:tanquã ab hoſte blando:quae ſuauibus illecebris clã
culum omnem ſuccũ exorbet. Uoluptas enim veluti hirudo eſt:quae
non eſt miſſura cutem:niſi plena cruoris Formã cõtemnet:quae mor
bis et aetate defloreſcit:quaeqꝫ horae momẽto intercidere poteſt et e-
uaneſcere. Quoniamqꝫ vera virtus eſt vitiũ fugere:ob hoc idem grã-
maticę, dialecticę, rhetoricę, aſtrologię, et alijs mathematicis hoc ani-
mo incumbet, et inuigilabit, vt per hos leuiores gradus ſit ad philoſo
phiaꝫ aditus, philoſophiã inquã õnium virtutuꝫ magiſtrã. Quippe
quę hominꝫ impellit et cogit rimari ſecreta naturę, eumqꝫ ad mores
coeleſtes cõponens et cõformãs, deuꝫ ex homine facit. Cumqꝫ philoſo
phia ſit quędã meditatio mortis, per hanc inquit Diogenes ſoluꝫ ani-
ma a corpore diſparatur. Cum enim videt, audit, olfacit, guſtat, adeſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

corpus. Dicebat idez Diogenes Cum mente non meditamur, moleſtus vitę finis eſt expectādus. anima nāqꝫ delicijs amiſſis mœrore afficitur. Uerum vbi optimam meditati erimus meditationem, et vita ſuauis eſt, et mors minime moleſta: Sed vt ſemel et opere aliquo reqꝫ ipſa verba ſanciamus (odi enī hominez ignaua opera, philoſopha ſententia) conſtitui auditores clariſſimi diebus feſtis philoſophiā Boetij publice profiteri, vt aliquādo opus pene diuinum et cœleſte relicto ſitu et ſqualore, nitiduz et emaculatum prodeat in lucez. feſtis inqꝫ diebus. Nā (vt ait Macrobius) ſi per ſacra ſolennia riuos deducere nulla religio prohibet, ſi ſalubri fluuio merſare oues fas ⁊ iura ſinunt, cur nō religionis honor putetur dicare ſacris diebus ſacrum ſtudium literaꝝ: Hoc ergo Boetij opus q̊ſquis plegerit, aut (quod meliꝰ eſt) audierit (plenius eniz alit viua vox, vt dicitur) iucunde et fœliciter cū ratione docebit viuere. calcato expunctoqꝫ omī mentis affectu, mortiqꝫ preludens, eā poſtea vere venientem nō ſolum nō formidabit, ſed lœtus (vti Socrates) occurret, eamqꝫ corde intrepido et hilari fronte ſuſcipiet. Dixi.

In Boetij Seuerini de philoſophiæ cōſolatione opus Joānis Murmellij Ruremūdenſis p̄libatio.

Enarraturo mihi quinqꝫ Boetij de philiſophię cōſolatione libros quedā prelibanda ſunt, quibus ſtudioſorum animi ad ea quę tractanda ſunt, nō incongrue preparētur. Sunt autem hęc. Boetij vita, titulus operis, ſtyli qualitas, ſcribentis intentio, numerus libroꝝ, quę ſit operis vtilitas, et ad quam id philoſophię partem referatur

Seuerini Boetij vita

Uita Boetij hęc eſt. Seuerinus Boetiꝰ Romanus ex nobiliſſima Torquatoꝝ familia progenitus, generis claritudinem honeſtiſſimis a pueritia ſtudijs, virtutumqꝫ ac doctrinaꝝ nobilitate ſuperauit. Cuz enī nō minus grece quā latine ſciret, vniuerſamqꝫ philoſophiam cū arte oratoria ⁊ poetica coniunxiſſet, ſe nō ſibi ſoli, ſed humanę ſocietati natuz arbitratus. rei ciuilis adminiſtrationez ſuſcepit, perqꝫ honores āpliſſimos cōſul euaſit, iuſticię rebus in omībus cultor maximus, aſſertorqꝫ ſingularis, Unī et proboꝝ beneuolentiā adeptus eſt, ⁊ improborum aduerſus ſe odia concitauit. Uxor ei fuit nobiliſſimi generis fœmina inſignis tuz modeſtię, tuz pudicitię Ruſticiana Symmachi ſenatoris et cōſularis viri filia, ex qua liberos ſuſcepit, habuitqꝫ duos filios paterni auitiqꝫ ingenij ſpecimē preferētes, quos pater ipſe aliquādo cōſulatu honoratos domo prouehi ſub frequentia patruz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

et plebis alacritate vidit. Conſtat autem certis auctoribus Boetium diui Benedicti amicū fuiſſe, ⁊ in mōte Caſſino cum Tertullio Placidi monachi patre Romano ſenatore illius menſe accubuiſſe. Cum vero iam cōplures annos tum diuitijs, tum honoribus floruiſſet, et incredibilem virtutum eius ſplendorē, improborū hominū malicia ferre diutius nō poſſet, iniquis peſſimorū delatorū criminibus circūuentꝰ a Theodorico Gothorū rege Ticinū in exiliū pulſus ē, vbi ne inerti otio, mœroriſq; tedio cōtabeſceret, hoc diuinū philoſophice cōſolationis opus cōpoſuit, et ad poſtremū, incrudeſcente tyranni vecordia cū Symmacho ſocero ſuo interemptꝰ eſt āno ab ortu Christi q̄ngenteſimo viceſimoquarto, vel ob ſuſpicionem affectate libertatis, vel ꝙ in Arrianos inuectꝰ eſſet, quorū labe Theodoricꝰ rex erat inq̄natus. Qui in crudelitatis ſue vltionem apoplexi, vel (vt vult Agnellus) ventris [illegible] fluuio interijt, nonageſimo octauo die, poſtq̄ eius iuſſu Joannes pon[illegible]fex et romani conſules ac ſenatores aliquot Rauenne famis cruciatu in carcere mortē obierāt, atq; anno duode quadrageſimo, poſt q̄ italie dominio potitus erat. Quanq̄ Procopiꝰ in belli italici aduerſus Gothos principio refert, Theodorico poſt occiſos Boetium et Symmachū cœnāti cū eſſet caput piſcis oblatū, horrendā in illo viſā Symmachi faciē, q̄ labro inferiori mordicꝰ apprehēſo, ſibi toruis oculis minaret̄, eoq; cōſternatū pauore regem incidiſſe in egritudinē in qua leuitatē ſuam cōfeſſus fuit, ꝙ ſcilicet pōtificē ſanctū virū, et cum eo alios illuſtres romanos, et tunc preſtātiſſimos viros Symmachū ac Boetiū ad perditorū hominū ſuggeſtionem occidit et paulo poſt eā cōfeſſionē illico expirauit. Simile certiuſq; teſtimoniū ſubite mortis inflicte regi Theodorico ad pœnā iniq̄tatis affert ſanctus eccleſie doctor Gregorius in dialogo, vbi ſcribit ſolitariū magne virtutis virū apud Liparē inſulā in eremo habitātē qua die defunctus eſt Rauenne Theodoricꝰ, gotho cuidā nobili tūc dixiſſe, viſā a ſe Theodorici regis animā, que ab Joāne Romano pōtifice et Symmacho, q̄s per id temporis occiderat, in ollā Vulcani mergenda portaretur. Eius aūt filia fuit Amalaſiuntha, teſte Caſſiodoro grauiſſimo auctore, inter primarias rariſſimaſq; fœminas adnumerāda, grecis et latinis literis egregie imbuta, multarum linguarū perita, quā ille dicit videre venerādū, audire loquentē fuiſſe miraculum. Hec Theodorico patre ſuo mortuo, Boetij ac Symmachi filijs bona paterna in fiſcum delata reſtituit. Aliquot autem ānis poſt, cū Totilas Gothorū rex vrbem Romā cepiſſet, accuſata fuit a Gothis Ruſticiana Boetij q̄ndā vxor, ꝙ ſtatuas Theodorici regis cōfringi deleriq; curaſſet ob vindictā Boetij mariti, ac Symmachi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

patris, quos Theodoric⁹ interfici fecerat. Quod obijciebat mulieri de ſtatuis. verum fuiſſe putabatur, ſed excuſabat eā iuſtus dolor, ꝙ magnos illos viros iniuſte necatos fuiſſe cōſtabat. Qua ratione Totilas eā abſoluit, et ab impetu Gothoꝝ tutam ſeruauit

¶ Boetij opera quę nunc extant hęc ſunt

¶ In Porphyrij iſagogen enarrationes duę, prima et ſecunda.
¶ In Ariſtotelis prędicamenta cōmentariorum libri duo.
¶ In eiuſdem librum de interpretatione prima ęditio, et ſecunda in ſex libros diſtributa
¶ Liber de diuiſionibus
¶ Liber de diffinitionibus.
¶ Introductio ad cathegoricos ſyllogiſmos
¶ In Ciceronis topica commentariorum libri ſex
¶ De differentijs topicis libri quatuor
¶ De ſyllogiſmo categorico lib. duo
¶ De ſyllogiſmo hypotetico lib. ij.
¶ De trinitate libri duo
¶ De hebdomadibus liber vnus.
¶ De vnitate et vno liber vnus
¶ De duabus naturis et vna perſona Chriſti liber vnus.
¶ De arithmetica libri duo
¶ De muſica libri quinqꝫ
¶ De geometria libri duo ex Euclide tranſlati
¶ De conſolatione philoſophię hoc opus diuinuꝫ

Scripſit et alia tum carmine, tum ſoluta oratione, q̄ nunc deſiderant Porro liber ille, qui vulgo Boetij de diſciplina ſcholariū inſcribitur, non eſt eius, ſed barbari neſcio cuius, quod cum alia plęraqꝫ coarguunt, tum ſtylus facile indicat a Boetij tuꝫ eruditione, tuꝫ elegātia ſane q̄ꝫ alienus. Nō ignoro tn̄ Pium Baptiſtaꝫ Bononienſem aliter ſentire, ſed eū facile alias refellemus. Trāſtulit iteꝫ Boetius noſter in latinā linguā complures Ariſtotelis libros, et nōnullos, Platonis dialogos, pollicitus etiā vtriuſqꝫ hoꝝ philoſophoꝝ cōcordiā ſe ſcripturꝫ quod an pręſtiterit, cōpertum nō habemus. At hac tempeſtate nulla Boetij interpretatio extat (vt bene teſtatur Leonardus Aretinus in quarto epiſtolaꝝ libro) pręterq̄ꝫ Porphyrij, et prędicamentoꝝ, ⁊ περὶ ἑρμηνείας libroꝝ, quos ſi accurate leges, videbis ſummum illū virum ſine vllis ineptijs libros illos tranſtuliſſe. Textus eſt nitidus, et plan⁹, et gręco reſpōdens. Ab eodeꝫ Leonardo in quinto epiſtolaꝝ volumine Boetius vir doctiſſimus merito dicitur, de cuius pręſtantia et alioꝝ honorifica quędā teſtimonia his apponere libitum eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶Baptiſta Mantuanus.

Baptiſta Mantuanus in apologetico Boetium appellat grauiſſimum ſanctiſſimumq; virum, et omnium ſcientiarum peritiſſimum, ac pręſtantiſſimum veritatis inquiſitorem et inuentorem

¶Angelus Politianus

Angelus Politianus in miſcellaneis Nam quis inquit Boetio vel in dialecticis acutior: vel ſubtilior in mathematicis: vel in philoſophia locupletior: vel in theologia ſublimior: Quem tāti iuniores etiā philoſophi, lōge (arbitror) omniū pſpicaciſſimi fecerunt, vt Aquinatem Thomā diuū hominē, Magnū q; illū Thomę pręceptorem (deus bone quos viros:) habere meruerit enarratores, et ab ipſius ſententia ne ſit vlla quidem pene prouocatio.

¶Platina.

Platina in Hormiſdę pontificis maximi vita literaꝝ monumentis hęc prodidit. Boetium et Symmachū Theodoricus ob ſuſpicionē affectatę libertatis, exilio primo, mox carcere afficit. In hac calamitate cōſtitutꝰ Boetius mlta ſcripſit, quę adhuc legunt. Trāſtulit et plęraq; ex Ariſtotele, eademq; cōmentatꝰ eſt. In mathematicis doctiſſimus eſt habitus, quod eiꝰ muſice et arithmeticę oñdunt. Poſtremo vero cū Symmacho ſenatore Theodorici iuſſu necatur. Sunt autē qui ſcribant Boetiū tātam calamitatē ſubijſſe, ꝙ ī Arrianos inueheretur, ad quos Theodoricus declinauerat, Superior ſnīa mihi verior videtur.

¶Raphael Volaterranus in anthropologia.

Boetius Zenone imperāte, ob affectatę libertatis ſuſpicionē a Theodorico rege exilio damnatur, deinde cuſtodię traditꝰ plura cōſcripſit. Tandē ſimul cum Symmacho ſenatore ſocero ſuo, alijſq; pręſtātibus viris interficitur. Eius deinde ſtatuas Amalaſiuntha reſtituit et hęredibus patrimonium incolume reddidit. Vir omnium vnus, qui et doctiſſimus, ꝛ ſine genio fuerit in ſcribendo

¶Mattheus Palmerius Florētinus in chronicis

Boetius ſenatorius vir ob ſuſpicionē affectatę libertatis a Theodorico exilio damnatus, moxq; in carcerem truſus plura conſcribit.

¶Idem paulo poſt

Boetiꝰ iāpridem exilio reuocatꝰ, ꝛ pretorio pręfectꝰ Theodorici iuſſu ſimul cū Symmacho ſenatore, et cum alijs pręſtātibꝰ viris interficit

¶Marcus Antonius Sabellicus enneadis octauę libro ſecundo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Boetij ſcripta longius durant, varieqꝫ verſatum eſt illud ingenium per omnes philoſophię partes tā copioſe et elegāter, vt neſcias vtruꝫ vltimus fuerit eoꝛuꝫ, qui romanę locuti ſunt, an pꝛimꝰ, qui inclinatam eloquentiaꝫ in integꝝ reſtituere ſit adoꝛtus. Scripſit in diuinis quędā, ſed in mathematicis multo plura. Extant in dialecticen commentarij, extat et carmen. Cetez quuꝫ vtrunqꝫ ſit ab altero diuerſuꝫ, iure dubitari poſſit, vtrum fuerit illi natura magis pꝛopꝛiuꝫ. In cunctis tam caſtus et elegans, vt cum quolibet maioꝛum certet.

¶ Apud Caſſiodoꝝ in libꝛis variaꝝ aliquot eruditę: et cumpꝛimis honoꝛificę Theodoꝛici Gothoꝛuꝫ regis ad Boetiuꝫ epiſtolę leguntur: quarum vnam hoc potiſſimum loco aſſcribendam putaui

¶ Boetio viro illuſtri patricio Theodoꝛicus rex ſalutem.

Spernenda non ſunt, quę a vicinis regibꝰ pꝛęſumptionis gratia poſtulātur, dum plerumqꝫ res paruę plus pꝛęualent pſtare, qꝫ magnę poſſunt obtinere diuitię. Frequēter em̄ qd arma explere nequeunt, oblectamenta ſuauitatis imponunt. Sit ergo pꝛo republica et cum ludere videmur. Nā ideo voluptuoſa quęrimus, vt per ipſa ſeria compleamus. Burgundionum itaqꝫ dominus a nobis magnope poſtulauit, vt hoꝛologiū, quod aquis ſub modulo fluētibꝰ temperatur, et quod ſolis immenſi compꝛehenſa illuminatione diſtinguitur, cuꝫ magiſtris rerum ei tranſmittere deberemus, quatenus impetratis delectationibus perfruendo, quod nobis quotidianū, illis videat̄ eſſe miraculuꝫ. Merito ſiquidem reſpicere cupiunt, quod legatorum ſuoꝝ relationibus obſtupeſcunt. Hoc te multa eruditiōe ſaginatum ita noſſe didicimus, vt artes quas exercent vulgariter neſciētes, in ipſo diſciplinarum fonte potaueris. Sic enim Athenienſiuꝫ ſcholas longe poſitus introiſti, Sic palliatoꝝ choꝛis miſcuiſti togam, vt gręcoꝝ dogmata doctrinam feceris eſſe romanaꝫ. Didiciſti enim qua profunditate cum ſuis partibus ſpeculatiua cogitetur. qua ratione actiua cum ſua diuiſione diſcatur, deducens ad romuleos ſenatoꝛes, q̄cquid Cecropidę mundo fecerāt ſingulare. Trāſlationibus enim tuis Pythagoꝛas muſicus, Ptolomœus aſtronomus leguntur itali, Nicomachus arithmeticus, geometricus Euclides audiuntur auſonij, Plato theologus Ariſtoteles logicus quirinali voce diſceptāt. Mechanicū etiā Archimedem latialem ſiculis reddidiſti. et quaſcunqꝫ vl̄ diſciplinas vel artes fœcūda grecia per ſingulos viros ędidit, te vno auctoꝛe, patrio ſermone Roma ſuſcepit. Quos tāta verboꝛum luculentia reddidiſti claros, tanta linguę pꝛopꝛietate cōſpicuos, vt potu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſent et illi opus tuuz pꝛeferre, ſi vtranqꝫ plenius didiciſſent. Tu ar-
em pꝛedictam ex diſciplinis nobilibus natā per quadꝛifarias mathe-
s ianuas introiſti. Tu illam in nature penetralibus conſidentez, auc
oꝛum libꝛis inuitātibus, coꝛdis lumine cognouiſti. Cui ardua noſſe
ſus, miracula monſtrare pꝛopoſitum eſt. Molitur oſtendere, quod
obſtupeſcāt homines ſe inueniſſe. miroqꝫ modo naturis cōuerſis fac-
i detrahit fidem, cuz oſtentet et oculis viſionē. Facit aquas ex imo ſur
gentes pꝛecipites cadere, ignez ponderibus currere, oꝛgana extraneis
vocibus inſonare, et peregrinos flatibus calamos complet, vt inani-
na, poſſint arte cātare. Uidemus per eā defenſiones iā nutātiuz ciui-
tatum ſubito tali firmitate cōſurgere, vt machinamentoꝝ auxilijs ſu
perior reddatur, qui deſperatus viribus inuenitur. Madentes fabꝛi-
ce in aqua marina ſiccātur. Dura cum fuerint, ingenioſa diſpoſitione
ſoluuntur. Metalla mugiunt. Diomedes in ere grauius buccinatur.
eneus anguis inſibilat. aues ſimulate fritinniunt, et que vocem pro-
pꝛiam neſciunt habere dulcedinem pꝛobantur emittere cantilene.
Parua de illa referimus, cui cœlum imitari fas eſt. Hec fecit ſecundū
ſolem in Archimedis ſphera decurrere. Hec alterum zodiacuz circu
lum humano conſilio fabꝛicauit. Hec lunam defectu ſuo reparabilem
artis illuminatione monſtrauit. paruamqꝫ machinam grauidaz mun
do, cœlum geſtabile, compendium reꝝ, ſpeculuz nature, ad ſpeciem e-
theris indepꝛehenſibili mobilitate volutauit. Sic aſtra, quoꝝ licet cur
ſum ſciamus, fallentibus tamen oculis pꝛodire nō cernimus. Stans
quidam in illis trāſitus eſt, et que velociter currere vera ratione cog-
noſcis, ſe mouere nō reſpicis Quale eſt hoc homini, etiā facere, quod
vel intellexiſſe poteſt eſſe mirabile? Quare cum vos oꝛnet taliuz reruz
pꝛedicāda notitia, hoꝛologia nobis publicis expenſis ſine veſtro diſpē
dio deſtinate. Pꝛimum ſit, vbi ſtylus diei index per vmbꝛā exiguā ho-
ras conſueuit oſtendere. radius itaqꝫ immobilis et paruus peragens,
quod miranda ſolis magnitudo diſcurrit. ⁊ fugam ſolis equiparat,
quod motum ſemper ignoꝛat. Inuiderent talibus, ſi aſtra ſentirēt, et
meatum ſuum foꝛtaſſe deflecterent. ne tali ludibꝛio ſubiacerent. Ubi
eſt illud hoꝛarum de lumine venientium ſingulare miraculum, ſi has
⁊ vmbꝛa demonſtrat? Ubi pꝛedicabilis indefecta rotatio, ſi hec ⁊ me
talla peragunt, que ſitu perpetuo continētur? O artis ineſtimabilis
virtus, que dum ſe dicit ludere, nature pꝛeualet ſecreta vulgare. Se-
cundum ſit, vbi pꝛeter ſolis radios hoꝛa dinoſcitur, noctes in partes
diuidens, quod, vt nihil deberet aſtris, rationem cœli ad aquaꝝ poti-
us fluenta conuertit. quoꝛum motibus oſtendit, quod cœlo voluitur.
et audaci pꝛeſumptione cōcepta, ars elementis cōfert, quod oꝛiginis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

conditio denegauit. Uniuerſa diſcipline, cunctus prudentium labor nature potentiam, vt tantum poſſint noſſe, perquirunt. Mechanema ſolum eſt, quod illa ex contrarijs appetit imitari· et (ſi fas eſt dicere) in quibuſdam etiaꝫ nititur velle ſuperare. Hec enim feciſſe dinoſcitur Dedalum volare. haec ferreum cupidinem in Diane templo ſine aliqua illigatione pendere. Hec hodie facit muta cantare, inſenſata viuere, immobilia moueri. Mechanicus (ſi fas eſt dicere) pene ſocius eſt nature. occulta reſerans, manifeſta cōuertens, miraculis ludēs ita pulchre ſimulans, vt quod compoſituꝫ nō ambigitur, veritas eſtimetur. Et quia te ſtudioſius legiſſe cognouimus, predicta nobis horologia ocyus tranſmittere maturabis. vt te notum in illa mundi ꝑte facias, quo aliter peruenire non poteras. Agnoſcant per te extere gentes, tales nos habere nobiles, quales leguntur auctores. Quoties non ſunt credituri, que viderint? Quoties hanc veritatem luſoria ſomnia putabunt? Et quando fuerint ab ſtupore conuerſi, nō audebunt ſe equales nobis dicere, apud quos ſcient ſapiētes talia cogitaſſe. Uale.

¶Operis titulus

Titulus operis hic in pleriſqꝫ exemplaribus habetur Anitij Manlij Seuerini Boetij viri clariſſimi et illuſtris e conſulum ordine de conſolatione philoſophie libri quinqꝫ. Anitius Manlius Torquatus ⁊ Seuerinus nomina ſunt ex familia genereqꝫ Boetij deſumpta. Quādoquidem Anitiorum genus nobiliſſimuꝫ fuiſſe Rome et diuꝰ Hieronymus in epiſtola ad Demetriadem teſtificatur his verbis. Scilicet nunc mihi Proborum et Olibriorum clara repetenda ſunt nomina, et illuſtris Anitij ſanguinis genus, in quo aut nullꝰ, aut rarus erit qui non meruerit conſulatum. Et Prudentius poeta in libro aduerſus Symmachum ſecundo hunc in modum cecinit.

Fertur enim ante alios generoſus Anitius vrbis
Illuſtraſſe caput, ſic ſe Roma inclyta iactat

Uidetur mihi haec Anitioꝝ familia ex Manlia gente duxiſſe originem, cuius auctor fuit Manlius Capitolinus Torquati autem cognomen ex Titi Manlij virtute acceſſit. qui Sulpitio dictatore tribunus militum gallum prouocatorem occidit. torquem ei detractuꝫ ceruici ſue indidit. Ab eodem propagatuꝫ eſt in poſteros Seuerini cognomentuꝫ. fuit enim tam ſeuerus, vt bello latino conſul filiuꝫ ſuuꝫ q̄d contra patris imperium pugnaſſet, licet hoſtis victorem, ſecuri ꝑcuſſerit. Unde Uirgilius Sequumqꝫ ſecuri Aſpice Torquatuꝫ. Porro peculiarem et prope genuinā huius gentis fuiſſe ſeueritataꝫ oſtendit Cicero in primo de finibus libro. Proinde ridiculuꝫ eſt quod indocti

unt Boetium eo dictum Seuerinum, ꝙ Theodorico regi ſe oppo-
erit. Multo autem magis illud, quod Boetium tradunt a veſcen
a boum carne fuiſſe agnominatuz, cum eruditiores a nomine priſci
iuſdam philoſophi quod eſt Boethus, cenſeant Boethium fuiſſe
ppellatuz. Quod ſi ita eſt, per th aſpiratum hoc nomen ſcribendum
t. Interpretatur autem βοηθοσ. fautor. adiutor. auxiliator. Cęte
um ꝙ hoc opus de conſolatione philoſophię inſcribitur. ſciendu; eſt
ormas ſępe fingi ab illuſtribus auctoribus, et perſonaꝝ fieri deſcripti
nez, quae grecis προσωπογραφια dicit. Queādmoduz Pro-
icus ſophiſta virtutem ac voluptatem apud Herculem inter ſe decer
antes facit, vt auctor eſt Xenophō. Et mortem ac vitam teſte Fabio
ōtendentes in ſatyra tradit Ennius

¶ Styli qualitas.

laz vt ſtyli qualitas innoteſcat, Boethiꝰ in his libris, tuz verſibꝰ vti
ur, tum oratione ſoluta, vt iucunda viciſſitudine lectoris tędiū leue-
ur. Fecerunt hoc ante Boethiuz cum alij, tum pclare Petroniꝰ Ar-
iter, et Martianus Capella. Belle autez prius vtitur carmine, quā
roſa, ꝙ Auctore Strabone, primū ante oīa apparatio ipſa poeti-
a proceſſit in mediuz. et approbata cōplacuit. Deinde metꝝ ſoluerūt
Cadmus. Pherecydes. et Hecatęus. Huc accedit, ꝙ Boethius ani-
ni nimiuz perturbatus, elegis fortunę mutationez deplorās, ⁊ animi
ui patefaciens ęgritudinem, peropportunuz philoſophię in ſoluta o-
ratione ad cōſolationē inducendę locum parat. Sciendum orōnis
duas eſſe ſpecies, metricā et ſolutaz. Metroꝝ quidez varijs generibꝰ
in hoc opere vſus eſt, quae loco ſuo reddentur. Soluta autem oratio
proſa dicitur, ꝙ ſit recta, et non certo numero reflexa. Nam proſum
veteres rectum dixerunt Fabius Facilius verſus ediſcimus, q̄ȝ pro-
ſam orationem Sunt qui proſam dictam velint eo ꝙ ſit profuſa, vel
ꝙ ſpacioſius prodeat, et excurrat, nullo ſibi termino praefinito. Sty-
lus eſt mediocris. et philoſophicus magis quam oratorius, non fuca
tus quidem aut phaleratꝰ, ſed qui ꝟitatis inq̄ſitori nequaq̄ȝ improbet

¶ Scribentis intentio.

Stylo huius operis indicato, nunc auctoris intentionez, (⁊ vt gręci
dicunt) σκοπον videamus. Quemadmoduz M. T. Cicero per
bellicos tumultus a ſenatu forenſibuſq; negocijs ſemotꝰ, totum ſe ad
philoſophiae ſtudia, libroꝝq;, quibus iuuaret poſteros, ſcriptionem
contulit. ita et Boethius exul ac in carcerem coniectus, cum bene cō-
ſulendo et agendo prodeſſe hominibus nequiret, vt et ipſe res aduer-
ſas aequiori animo ferret, et detecta fortunae inconſtantia, ſummoq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

bono patefacto poſteritati conſuleret, philoſophia conſolatrice aduocata, diuinum hoc opus in dialogi morem compoſuit

¶ Librorum numerus

Eſt autem id in quinqꝫ volumina ad Ciceronis qui libros quinqꝫ de finibus bonorum et malorum, totidem tuſculanaꝝ diſputationuȝ nō admoduȝ diſſimili argumēto compoſuit (ni fallor) imitationeȝ diſtributum. Quorum primo Boethius Philoſophiae lamentationes, et aegritudinis ſuae cauſas exponit. In ſecundo Philoſophia Boetio leuiora quaedam fomenta prudenter applicat, eumqꝫ molliter conſolatur, docens fortunae bona non eſſe in bonis noſtris numerāda Tertius liber acriora cōtinet remedia, falſaeqꝫ foelicitatis ſpecie reiecta veram beatitudinem oſtendit. Quarti diſputatio haec eſt omneis malos infoelices et impotenteis eſſe, bonos vero cōtra foelices, votorūqꝫ omnium ſuorum compotes. Quinto deniqꝫ diſſerit acutiſſime de caſu, liberoqꝫ hominis arbitrio, ac prouidentia diuina.

¶ Que ſit operis vtilitas

Porro quę ſit horum voluminum vtilitas, ex his quę iam dicta ſunt facile perſpici poſſe nemini dubium eſt. Cum ea non poſſint non eſſe longe vtiliſſima, ex quibus diſcamus vera bona diſcernere a falſis, et contemptis fallaciſſimę fortunę donis ad ſolidam perpetuamqꝫ beatitudinem bene honeſteqꝫ viuendo peruenire

¶ Ad quam philoſophię partem hoc opus referatur.

Reliquuȝ eſt, vt ad quam philoſophię parteȝ hoc opus pertineat, diſcamus Philoſophia trifariam a pleriſqꝫ diuiditur in moralem. naturalem, rationalem. Prima componit animum. Secunda rerum naturam ſcrutatur. Tertia proprietates verborum exigit, et ſtructuram Diducitur ⁊ philoſophia in contemplatiuam et actiuam, quaruȝ hęc quidem in virtutum actionibus verſatur, illa vero in contemplatione veritatis. Hoc itaqꝫ (ni fallor) opus potiſſimū ad actiuam moraleȝqꝫ philoſophiam refertur. Nam in eo maxime verſatur, vt animum hominis perturbationibus repurgatum, virtutibuſqꝫ excultum ad ſummi boni contemplationem perducat. In poſtremo autem libro ſublimius exurgit diſputatio, et metaphyſicen theologiamqꝫ quodammodo attingit. Sed haec hactenus, nunc aſpirante ſpiritu ſancto primi carminis enarrationem auſpicemur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Boethij de conſolatione philoſophię liber primus adiecto Joannis Murmellij Ruremū‐denſis cōmen‐tario.

¶ Metrum primum libri primi

c Armina qui quondam ſtudio florente peregi
Flebilis heu moeſtos cogor inire modos
Ecce mihi lacerę dictant ſcribenda camenę
Et veris elegi fletibus ora rigant
Has ſaltem nullus potuit peruincere terror
Ne noſtrum comites perſequerentur iter.
Gloria foelicis olim viridiſq; iuuentę
Solantur moeſti nunc mea fata ſenis
Venit enim properata malis inopina ſenectus
Et dolor ętatem iuſſit ineſſe ſuam
Intempeſtiui funduntur vertice cani
Et tremit effoeto corpore laxa cutis
Mors hominum foelix. que ſe nec dulcibus annis
Inſerit. et moeſtis ſepe vocata venit
Heu heu q̄ ſurda miſeros auertitur aure
Et flentes oculos claudere ſeua negat
Dum leuibus malefida bonis fortuna faueret
Pene caput triſtis merſerat hora meum
Nunc quia fallacem mutauit nubila vultum
Protrahit ingratas impia vita moras
Quid me foelicem totiens iactaſtis amici?
Qui cecidit. ſtabili non erat ille gradu.

¶ Expoſiturus hoc primo volumine Boethiꝰ lamentabiliter ęgritudinis ſuę cauſas opportune in elegiacos verſus erūpit. quibꝰ fletus potiſſimū luc

tuſq; exprīmit̃. vnde et nomẽ eis inditũ ἔλεγοσ nāq; luctus interpre
tatur. Unde mos inoleuit. vt epitaphia et nenię fere id gen⁹ verſib⁹ compo
nātur. Uetuſtiſſimi ſane nihil aliud niſi lamẽtatiões ſuas elegis effuderũt.
Procedẽte dein tpe verſu eo res alię quoq; ſcribi coeptę ſunt. Uñ Horati⁹
Uerſibus impariter iunctis querimonia primum
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos ¶ Et Terentianus
Hos elegos dixere. ſolet ꝙ clauſula talis
Triſtibus (vt tradunt) aptior eſſe modis
De eorum autem inuentione Horatius haec ait
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor
Grāmatici certãt et ad huc ſub iudice lis eſt ¶ Terentianus quoq;
Pentametrum dubitant. quis primus finxerit auctor
Quidã non dubitant dicere Callinoum
Pẽtamet̃ hexametro ita adnectit̃. vt vix ſeꝑatũ inuenias. Apud vnũ eũdẽ
(ꝗd memineri) Martianũ Capellã libro nono carmẽ ex meris pẽtametris
legi Boethius ãt noſter in huius opis tertio pẽtametꝝ ſenario iãbico ſub-
iecit. Hec de carminis gñe. iam qd eo ſibi velit. narrem⁹. Deiectus ex am-
pliſſima opũ dignitatũq; cõditione Boethi⁹ animo nimiũ ꝑturbato for-
tunę mutationẽ lamẽtabund⁹. et grauiſſimũ inde cõceptũ dolorẽ exponit.
ęgre ferẽs vitã reb⁹ proſpe ſuccedẽtib⁹ pene amiſſam: nũc aduerſis: cũ mors
pręoptetur: in miſeriaꝝ doloꝝq; incrementa ꝓlongari. ¶ Carmina: lyricas
odas: et letitię ꝟſus. Non eñ ſimpliciter ꝓ quibuſlibet accipiẽda: ſed ꝓ lyri-
cis hilariq; animo ꝯpoſitis: quẽadmodũ Horati⁹ quatuor libros carminũ
ſcpſit ¶ Florente: vigente. ꝑ fortunatũ ociũ et mẽtis tranqllitatẽ. Per-
egi. ꝯpoſui: perfeci. ¶ Flebilis: dolẽs: luctuoſus. Ouidi⁹ in qnto triſtium
Flebilis Flebilis vt noſter ſtatus eſt: ita flebile carmen
Materię ſcripto cõueniente ſuę
Integer et lętus lęta et iuuenilia luſi
Illa tamen nunc me compoſuiſſe piget
Eſt ⁊ flebilis: dign⁹ qui fleat̃ Horati⁹ in odis. Multis ille bonis flebilis oc
cidit. Nulli flebilior ꝙ tibi Uergili. ¶ Mœſtos modos: triſteis et elegia-
cos ꝟſus ¶ Inire: incohare. ¶ Ecce. Ubicunq; ponit̃ ecce: neceſſario ſeq-
Ecce tur aliqd: quod vl̃ metũ afferat vel admirationẽ. Propũq; Ciceronis hoc
eſt in reb⁹ improuiſis. Qd accurate Uergilius: et legit: et trãſtulit. Auctor
Aſconi⁹. Bene igit̃ et nunc eo aduerbio vtit̃ Boethi⁹ repentinã mirabi-
lẽq; tũ fortũę, tũ ſtudioꝝ mutationẽ ſignificãs ¶ Lacerę: perturbatę: luc-
tuoſę, et quaſi ob animi dolorẽ laceratis veſtib⁹. Nã poetę muſas tanq; foe
minas ſibi aſſiſtentes inducũt. ¶ Dictãt. ſuggerunt: ⁊ vt excipiã ſcribamq;
Dictare dicũt Ouidiana Sappho At mihi Pegaſides blãdiſſima carmina dictãt
Dictare eſt id dicẽ: qd alius excipiẽs notet. Hieronymus Non eñ codẽ te-
pore dictam⁹: quo ſcribim⁹. Significat et ſuggerẽ Fabi⁹. Nobis aũt et tu-
tiſſimũ ẽ auctores plures ſequi: ⁊ ita videt̃ ratio dictare. ¶ Camenę muſę:
¶ Ueris: nõ ſimulatis: ſed ex animi dolore ꝓuenientib⁹. ¶ Rigãt: madefa-
Rigo ciũt. Seneca in Octauia. Rigat et mœſtis fletib⁹ ora. Uirgilius in ſexto.
Sic memorans largo fletu ſimul ora rigabat. Idem in nono Et vultũ la-
chrymis atq; ora rigabat. ¶ Has: camenas. ¶ Saltẽ quaſi dicat Cũ ceteri
cetera me deſeruerint: muſę tamen nullo terrore me abſtrahi potuerunt

Sic Ouidius in quarto triſtium.

Me quoqꝫ muſa leuat ponti loca iuſſa petentem
  Sola comes noſtrę perſtitit illa fugę
Sola nec inſidias inter. nec militis enſem
  Nec mare: nec ventos. barbariāqꝫ timet ¶ Subditqꝫ nō multo poſt.
Iure deas igitur veneror mala noſtra leuanteis
  Sollicitas comites ex Helicone fugę
Et partim pelago: partim veſtigia terrę
  Vel rate dignatas. vel pede noſtra ſequi

¶ Gloria: repetat̄ ntīs pluralis camenę: vt ſit appoſitio. Camenę glīa fœli
cis et viridis iuuētę oliꝫ. ¶ Solāt̄ nūc mea fata mœſti ſenis. Hoc ē Muſę
quę mihi oliꝫ nō mediocri et ornamēto: ꝛ decori fuerūt: pariter tuꝫ iuuenta.
tū letis fortunę ſucceſſibꝫ florenti: nunc rebꝫ aduerſis ꝑturbato. afflicto: ꝛ aū
legitimum tp̄s dolore cōſeneſcēti ꝯſolationeꝫ afferūt. M. Tulli⁹ in orōne
ꝓ Archia Nā cetere (inq̄t) res neqꝫ tp̄m ſunt neqꝫ ętatuꝫ ōniuꝫ: neqꝫ locoꝝ
Hę ſtudia adoleſcentiaꝫ agūt ſenectutē oblectāt: ſc̄das res ornāt: aduerſis
ꝑfugiuꝫ ac ſolatiuꝫ prębēt: delectāt domi: nō impediūt foris: ꝑnoctāt nobiſ-
cū peregrināt̄ur: ruſticāt̄ur. Mea fata mœſti ſenis: Laurētio Vallenſi qui
vn⁹ oīm de latina lingua multo merit⁹ eſt optime: hęc Boetij locutio vix to
lerabilis videt̄: eo ꝙ ꝑticipiuꝫ deſit: q̄d tamē meo iudicio haud difficult̄ ſub-
audit̄: puta facti: vt ſit ſenſus. Muſę ſolātur nūc mea fata: q̄ ob fortunę ini-
q̄tateꝫ fact⁹ ſuꝫ mœſtus ſenex. Et hoc eſt q̄d ſubijcit ¶ Inopina: id ē inopi-
nata ſenect⁹: et q̄ clanculū mihi opinione citi⁹ obrepſit. ¶ Venit ꝓperata h̄
eſt ꝓpere et feſtināter inducta. ¶ Malis: hoc ē ob mala et fortūę aduerſita
tes. Eſt em̄ ſeptimi caſus. Apud Heraſmū ſingulare noſtri ſęculi dec⁹ pro-
uerbiū eſt. Mala ſeniū accelerāt: deſumptuꝫ ex illo Homerico. Quippe re- Prouerbium
pente hoīes curiſqꝫ maliſqꝫ ſeneſcūt. Ouidi⁹ in p̄mo de ponto Me quoqꝫ
debilitat: ſeries immenſa laboꝝ. Aū meū temp⁹ cogor ꝛ eſſe ſenex. ¶ Aeta
tem ſuā: ſenectuteꝫ. Vt em̄ iuuēta letitię: ſic doloris ętas eſt ſenect⁹. ¶ Intē
peſtiui. aū iuſtum tp̄s nati. ¶ Vertice: ꝑ verticē: in capite. ¶ Cani: capilli ca Cani.
ni. Valeri⁹ Maximus libro ſc̄do Pubertas canis ſuū honorem reddebat
¶ Effœto: viribꝫ exhauſto: ꝛ ob animi dolorē debilitato. ¶ Mors h. ſ. Vt
animi ꝑturbati homo: tot⁹ ex fortuna pēdet: citra cui⁹ ſucceſſum morteꝫ ma
gis q̄ꝫ vitaꝫ optat. ¶ Mors hoīm ſubaudi eſt. fœlices inq̄t ſunt hoīes q̄-
bus cuꝫ fortūa ꝑmanet et vita: illaqꝫ recedēte pariter finit̄. Antiſthenes ille
cynic⁹ rogatus q̄d nam apd̄ hoīes eſſet beati⁹: fœlicem inq̄t mori. ¶ Dulci-
bus: fortūatis. ¶ Inſerit: immittit: ingerit. ¶ Mœſtis: ab hominibꝫ mœſ-
tis id ē triſtibꝫ. Maximianus non omnino cōtemnendus poeta

O quam dura premit miſeros conditio vitę
  Nec mors humano ſubiacet imperio
Dulce mori miſeris: at mors optata recedit
  At cum triſtis erit: precipitata venit

Obiter his in ꝟſibꝫ notāda ſc̄da dictiōis cōditio ſylł'a: quę licenter ꝓducta
ē. Miror āt ſciolos q̄ſdam Gallo poetę Vergilij amico elegias quę Maxi
miani ſt̄: ob leuiculā ſuſpicioneꝫ tribuē. Verum de hoc alias lati⁹. ¶ Heu
heu q̄ꝫ ſurda: Heu dolētis eſt interiectio. Sicut ꝓbatiſſimi grāmatici do- Heu
cent: eheu latina dcō non eſt: ꝙ ſola partiuꝫ orōnis interiectio nunq̄ꝫ cōponi-

tur ſed geminatiõe facta dicẽduз heu heu Tibullꝰ Heu heu diuitibꝰ video
gaudẽ puellas. Idem Ferreus eſt heu heu ꝗſquis in vrbe manet. Inueniẗ
et heheu teſte Perotto. Poteſt ⁊ ꝟſus ſic recte legi Heu quaз ſurda m.a.a
Seruiꝰ in ſcdo ęneidos cõmentario. Heu mõ eſt vna ſyllaba: ſed interduз
ꝓpter metꝝ duę ſiũt: vt eſt. Heu ꝙ̃ pingui macer eſt mihi taurus in eruo.
¶ Auertiẗ: ſpernit: auerſaẗ mors a miſeris inuocata. ¶ Et flentes o. Or-
dina ſic Et ſęua mors negat: hoc ẽ non ꝑmittit. miſeros ſubaudi. claudẽ flẽ-
tes oculos. Aut hunc in moduз. Sęua mors negat flentes: hoc ẽ hoĩes ob
huiꝰ vitę calamitatẽ lachrymantes claudẽ oculos: id eſt mori. Alludit ãt ad
veterꝝ moreз: quo ꝓpinquiores mortuoꝝ oculos claudere ſolebãt. In libro
Thobię capite vltimo hęc ſcṗta ſunt Poſt obituз matris ſuę Thobias ab
ceſſit ex Niniue cũ vxore ſua. ⁊ filijs: et filioꝝ filijs: et reuerſus eſt ad ſoceros
ſuos. Inuenitqꝫ eos incolumes in ſenectute bona: et curã eoꝝ geſſit: et ipe
clauſit oculos eoꝝ: ⁊ om̃em hęreditateз domꝰ Raguelis ipſe ꝑcepit. Vale-
riꝰ Maximus de muliere aſiana Filiaꝝ manus ad ſupremũ opprimendoꝝ
oculoꝝ officiũ aduocauit. Syllius Italicꝰ in nono Atqꝫ in fine laborum
Hac cõdas oculos dextra precor. Ouidiꝰ in tertio de triſtibꝰ. Nec mãdata
dabo: nec cuз clamore ſupremo. Labentes oculos cõdet amica manus.

Mortuis oliз oculi claudebãtur.

¶ Leuibꝰ: mutabilibꝰ: fluxis: caducis. ¶ Maleſida: infida: incõſtans ¶ Fa-
ueret deeſt mihi. Nã leuibꝰ bonis ſeptimꝰ caſus eſt. ¶ Pene c.tr. id eſt pene
mortuus erã. ¶ Nubila: obſcura et aduerſa Sic Ouidius Tpa ſi fuerint
nubila: ſolus eris. ¶ Ingratas: iniucũdas: ſubaudiẽduз mihi. ¶ Impia vi-
ta: crudelis in me miſeꝝ mori cupientẽ. Publiꝰ minographus O vita miſe-
ro longa: fœlicibꝰ breuis Seneca in Hercule Oetheo. Par ille ſuperis: cui
pariter dies. Et fortuna fuit: mortis habet vices. Lente cuз trahiẗ gemen-
tibꝰ. Ideз in eodẽ Fœlices ſequeris mors: miſeros fugis. ¶ Quid me fœli-
cẽ: His ꝟſibus oñdit nõ eſſe fœlicẽ appellandũ eum: cuiꝰ conditionẽ fortũa
mutare ṗt. Vera nanqꝫ foelicitas finẽ non habꝫ. ¶ Quid: ꝓpter q̇d: ad q̇d
cur Cõuertit ãt cum quadã animi indignatiõe ſermonẽ ad amicos ¶ Iac-
taſtis: inſolenter et cuз quadã ſuꝑba oſtentatione prędicaſtis. ¶ Qui ceci-
dit. Veriſſima hęc eſt ſentẽtia: et ex eo q̃d cõtrarium eſt. facile ſic oſtenditur.
Qui ſtabili gradu eſt: is cadere non poteſt

¶ Proſa prima

HEc dum mecum tacitus ipſe reputarem. querimoniaз
lachrimabilem ſtyli officio deſignarem aſtitiſſe mihi ſu-
pra verticẽ viſa ẽ mulier reuerẽdi admodũ vultus. oculis ardẽ-
tibus ⁊ vltra cõem hominũ valentiam ꝑſpicacibus. colore vi-
uido atqꝫ inexhauſti vigoris. ꝗ̃uis ita eui plena foret. vt nullo
modo nr̃ę crederetẽ etatꝭ Statura diſcretõis ãbiguę Nã nũc
quidẽ ad cõem ſeſe hoĩm mẽſurã cohibebat: nũc ꝟo pulſare ce-
lũ ſummi verticꝭ cacumĩe videbaẗ Quę cũ caput altiꝰ extuliſſꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ip̄m etiā celū penetrabat: reſpiciētiūq; hoīm fruſtrabat̄ intui/
tū Veſtes erāt tenuiſſimis filis: ſubtili artificio. indiſſolubi/
liq; materia ꝑfecte. q̄s (vti poſt eadē ꝓdēte cognoui) ſuis ma/
nib⁹ ip̄a texuerat Quaꝝ ſpēm: veluti fumoſas imagīes ſolet:
caligo q̄dam neglecte vetuſtatis obduxerat Haꝝ in extremo
margine. π. in ſup̄mo vero. θ. legebatur intextum Atq; in/
ter vtraſq; literas in ſcalaꝝ modū grad⁹ q̄dam inſigniti vide/
bant̄. quib⁹ ab inferiore ad ſuperius elementū eſſet aſcēſus Eā
dē tñ veſtē violentoꝝ quorundā ſciderāt man⁹: et ꝑticulas q̄s
quiſq; potuit abſtulerāt Et dextra q̄dez eius libellos. ſceptruz
vero ſiniſtra gerebat

¶ Hac proſa tanq̄ꝫ procemio toti⁹ op̄is argumētuz aperit: ſane q̄ꝫ pulchra
deſcriptione philoſophiā inducēs ſibi apparuiſſe: tametſi ob animi ꝑturba/
tiones min⁹ notaz. eiectiſq; leuiorib⁹ muſis: egꝛ eius animū ſuis grauiori/
buſq; curāduz ac ſanādum ſuſcepiſſe. Sciēduz āt eſt: hoc op⁹ dialogo ꝯpo/
ſitū inter philoſophiā: per quā recta rō accipit̄: et Boethiū hoiem fortunae
aduerſitatib⁹ afflictuz: varijſq; ꝑturbationib⁹ obnoxiū. Dialog⁹ eſt (vt La/ Dialogus
ertio placet) ex interrogatiōe et reſpōſione ꝯpoſitus de ea re: que vel philoſo
phiam. vel reipublice ꝑtes attingat: cuz decēti et cōgrua expſſione ꝑſonarū:
que aſſumunt̄: accurataq; cōpoſitione ꝟborum. ¶ Hec: elegis iā deſcripta.
¶ Tacitus: tacēs ¶ Reputarē: meditarer ¶ Lachrymabilē. ad lachrymā/
duz aptā. ¶ Officio ſtyli: ſcriptiōe: literaꝝ exaratione. ¶ Deſignarez: deſcri
berem. ¶ Supra ꝟticem: ſupra caput. ¶ Mulier: apte philoſophia mulier
inducit̄. cum ſit gn̄is feminini. et forme nomē: quemadmodū virt⁹ et volup
tas a Prodico ſophiſta mulieres fingunt̄: nō viri. Mulier tam ꝟgo q̄ꝫ nup Mulier
ta dr̄ auctore Seruio in xi eneidos cōmentario: cuius hec ſunt ꝟba. Vſus
obtinuit. vt innuptas ꝟgines: nuptas mulieres vocem⁹. Nam apd̄ maio/
res indiſcrete ꝟgo dicebat̄ et mulier. Vtrunq; eñ ſexuz tātum ſignificabat.
¶ Reuerēdi: venerabilis: Quicq̄d eñ ſapia p̄ditū eſt: in p̄mis ē reuerētia
et honore dignuz ¶ Ardētib⁹: ignea vi p̄ditiſ: et penetrabilib⁹ ¶ Valētiā: fa/ Valentia
cultatē. Valētia ē ptās: robur: vires. Titini⁹. Sapia gubernator nauē tor
quet nō valētia. ¶ Perſpicacib⁹: acutis. Perſpicax: q̄ viſus acumie res ꝑſpi Perſpicax
cere. ꝑfecteq; inſpicere p̄t. Philoſophie ignei ſunt oculi: et ſup̄ cōmunē mor
talium valentiā ꝑſpicaces. quia ſapientie ſtudiuz intellectus oculis intima
queq; penetrat: et res vulgo prorſus ignotas latētium cauſaꝝ inueſtigati/
one ꝑſcrutat̄. ¶ Colore viuido: naturali: et ſanitatez robureq; preferēti. Phi
loſophia eñ cū ſit optime cōſtituta: viuidi nimiꝝ coloris eſſe dr̄: et egregiae
pulchritudinis. ¶ Inexhauſti: infiniti: nunq̄ꝫ deficientis. ¶ Aeui: aetatis.
¶ Plena. abundās. ¶ Noſtre etatis: ſeculi noſtri Quamuis inq̄t philoſo/
phia ita eſſet annoſa: vt multo añ noſtrā etatem floruiſſe crederet̄: erat tñ vi
goris inexhauſti: minimeq; ꝯſumpti. Sapiētia eñ nunq̄ꝫ ſeneſcit: nūq̄ꝫ vim

ſuã amittit. et quo plura eiꝰ ſtudio cõſecutꝰ fueris. eo plura ſupeſſe cognoſcē da dephendes. Priſcis ꝑfecto ſeculis apud Hebręos: Aegyptios: Grecos Latinos: aliaſq; gentes philoſophi extiterũt: alijſq; ſucceſſerũt alij: neq; vix philoſophię potuerũt vnq̃ exhaurire: nec ad finez diſcẽdi ꝑuenire. Hieronymus ad Nepotianuz. Amplexet me mõ ſapiẽtia: et Abiſag noſtra: que nunq̃ ſeneſcit: in meo requieſcat ſinu. Impolluta eſt: ꝟginitatiſq; ꝑpetuę: ꝛ q̃ in ſimilitudinẽ Marię cuz quotidie generet: ſempq; parturiat: incorrupta ē
¶ Statura. d. amb. Mulier inq̃t quę mihi apparuit: erat ſtatura diſcretionis ãbiguę: hoc eſt eã ſtaturã preferebat: quã nemo facile certa diſcretione cognoſceret. Cuiꝰ rei hãc ſubijcit cauſam. Nam nunc q̃dem ad communez ſeſe hominuz menſurã cohibebat: id eſt aliq̃ñ nõ excedebat cõmunẽ hoĩz ſtaturã. Hoc ãt dicit ob eas philoſophię ꝑtes: in q̃bus de ijs reb' agitur: quarum capax eſt humanuz ingeniũ: ꝛ quas intellectꝰ hoĩm certis rõnibus aſſequi p̃t. Cuiuſmodi ſunt tres philoſophię rõnalis ꝑtes grãmatica: dialectica: rhetorica: et mathematicę diſciplinę preter aſtronomiam: item phyſica maiori ex ꝑte: et tota moralis philoſophia. ¶ Nunc ꝟo pulſare cęluz ſ. v. c. v: hoc dictuz videt ob aſtronomiã: et eã phyſices ꝑtem: in qua de cęlo et mundo agit. ¶ Quę cum caput a. ext. His ꝟbis ſignificat ꝑmam philoſophiã: cuius ſpeculatio ꝟſatur circa res diuinas et cauſas altiſſimas: quaꝝ nõ facile capax eſt mortaliũ intellectꝰ: dicente philoſopho. Nã vt veſptilionũ oculi ſeſe hñt ad lucez diei: ſic et noſtrę animę mens ad ea ſeſe habet: quę maniſeſtiſſima oĩz ſunt natura ¶ Reſpiciẽtiuz: viſuz retrorſuz flectẽtiuz. ¶ Veſtes erãt t. f. Per veſtes accipe diuinaꝝ humanaꝝq; reꝝ tractatꝰ: diſputationeſq; ac precepta philoſophoꝝ Per tenuiſſima fila: voces ſimplices et argumentationũ elemẽta. ¶ Per ſubtile artificiũ: ſolertem diſſerẽdi artez: quę dialectice nuncupat. ¶ Per indiſſolubilez materiã intellige veraꝝ ꝓpoſitionum: aſſumptionuz: cõcluſionumq; cõgruitatez: quib' philoſophicę diſputationes coherẽt. Hęc em̃ materia indiſſolubilis eſt. Nã ſi diſſolueres: et diſputatiõis in vtrãq; partẽ facte ꝑticulam arripueris: falſuz fortaſſe pro vero credideris affirmaueriſq; Qđ cum alijs ꝑmultis accidit. tuz inꝑmis Ariſtippo: q̃ quum audiuiſſet Socratis ſuꝑ corporis voluptate diſputationẽ: relictis veris apꝑhendit falſa: hoc eſt ea argumẽta quę voluptatẽ corporis eſſe ſummũ bonum oñdere videbãtur. ¶ Uti poſt e. p. c. Parentheſis eſt. Uti: queãdmodũ Poſt: poſtea. Eadem: philoſophia. Prodẽte: indicante. Hoc videbit in huiꝰ libri proſa tertia. ¶ Suis manib': cogitationib' ꝛ elocutionib' philoſophicis Manus phię ſunt reꝝ diuinaꝝ et humanaꝝ meditatiões: ac elocutiones: q̃bus phię veſtis cõtexit: hoc eſt diſputatio falſa reprobãs: et approbãs vera cõponitur. ¶ Quaꝝ: veſtiuz. ¶ Speciẽ: formam

Manus phię.

¶ Veluti f. i. ſ. parentheſis eſt. Fumoſas: fumo obductas. Seneca. Nõ facit nobilem atrium plenum fumoſis imaginibus. ¶ Solet: ſubaudi caligo neglectę vetuſtatis obducere. ¶ Caligo: obſcuritas. ¶ Obduxerat: obtexerat. His ꝟbis ſignificat philoſophię ſtudiũ diu neglectũ iacuiſſe in tenebris. ¶ Harum: veſtium ¶ In extremo margine: in ima extremitate. Π. per hoc accipit ΠΡΑΚΤΙΚΗ practice: id ē actiua phia. ¶ In ſupremo: ſubaudi margine. Θ. per hoc ſignificat ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ. id eſt cõtemplatiua. Sunt em̃ duę phię partes: cõtemplatiua et actiua: ꝙ homo ad duas potiſſimum res natꝰ eſt: puta ad agendũ et cõtemplãduz Ariſtotelis ſecunda

Fumoſus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

libro p̄me phię. Nam finis quidē cōtemplatiuę vitas eſt: actiuę aūt opus
¶ Inter vtraſqȝ literas. π et θ. ¶ Inſigniti: notati. ¶ Quib⁹ gradib⁹. Ab
inferiore elemēto: π: ad ſuperi⁹ elementum θ: Ex platonica diſciplina hoc
ſumptū eſt: vt centum alia Boethij Platonici em̄ docent trib⁹ gradib⁹ ani-
mū hoīs p̱uenire ad diuinū intellectū: v̱tutib⁹ p̄mo ciuilib⁹: ſcdo purgato-
rijs: tertio animi iā purgati. ¶ Eandē tū veſtem: diſputationē philoſophi-
cā integra veritate coherētem. ¶ Violētoꝝ quorūdā: Epicureoꝝ ꝛ Stoi-
coꝝ: qui (vt in tertia hui⁹ libri proſa dicetur) poſt Socratis mortē philoſo-
phię vim intulerūt: et cū totā cōp̄hendere nō potuiſſent: dilacerata eius
veſte p̱ticulas quas q̄ſqȝ potuit: abſtulerūt. Lactāti⁹ in libro de diuino pre-
mio capite ſeptimo docet: quare philoſophi nequerint cōprehendē veritatē
integre: quā tamen p̱ticulatī cōp̄henderūt. ¶ Libellos: p̱ hos contēpla-
tionē ſcat: quos recte in dextra collocat: q̄ philoſophia cōtemplatiua lōge preſtā-
tior eſt actiua: vt docet Ariſtoteles in ſecūdo libro prime phię ¶ Sceptrū:
per hoc accipe reipublicę adminiſtrationem: et politicam gubernationem.

Que vbi poeticas muſas vidit nrō aſſiſtētes thoro fletib⁹qȝ
meis verba dictantes cōmota pauliſp̱ ac toruis inflammata
luminib⁹ Quis inquit has ſcenicas meretriculas ad hūc egꝝ
permiſit accedere Que dolores eius nō modo nullis fouerent
remedijs: verꝫ dulcibus inſup̱ alerent venenis. He ſunt em̄ q̄
infructuoſis affectuū ſpinis vberem fructib⁹ rationis ſegetē
necāt. hoīm mentes aſſuefaciūt morbo nō liberāt At ſi quē p̱
phanum (vti vulgo ſolitum) nobis blandicie vrē detraherēt:
minus moleſte ferendū putarē Nihil q̄ppe in eo noſtrę ope le-
derent Hūc vero eleaticis atqȝ academicis ſtudijs enutritū. ſed
abite poti⁹ ſirenes vſqȝ in exitiū dulces meiſqȝ eum muſis curā
dū ſanandūqȝ relinq̄te His ille chor⁹ increpitus deiecit hum[i]
meſtior vultum: confeſſuſqȝ rubore verecundiā: limē triſtis ex-
ceſſit. At ego cui⁹ acies lachrymis merſa caligarat: ne dinoſce
re poſſē q̄ nā eēt hec mulier tā imperioſe auctoritatis: obſtupui
Viſuqȝ in terrā defixo q̄d naz deinceps eēt actura: expectare
tacit⁹ cępi Tūc illa p̄pius accedens in extrema lectuli mei p̱te
cōſedit: meūqȝ intuēs vultū luctu grauē: atqȝ in humū merore
deiectum: his v̱ſibus de nrę mentis p̱turbatione conqueſta eſt
¶ Vbi: poſtq̄ ¶ Dictātes: ſuggerētes. ¶ Pauliſper: paruo tp̄e. Nō em̄ de- Pauliſper.

tuit philoſophiã diu ira cõmoueri: dicẽte Horatio Ira furor breuis ẽ: ani-
mum rege. Pauliſper. parumper. tãtiſper. quãtiſper. et aliquãtiſper cõpoſi-
Tantiſper — te figure ſunt: vt ait Priſcian⁹: et tpis menſuram ſcant. Exponuntur ãt ſic
Lumina. — Pauliſper: per paululũ tpis. Tantiſper: per tm̃ tpis. Põponius in Dotata
Poſſuz exorare te: vt decedas a me pauliſper mõ: quantiſp ſat eſt. ¶ Tor-
uis: terribilibus. ¶ Luminibus: oculis Ouidius Iã morior: chara lumina
Scena — conde manu ¶ Has ſcenicas meretriculas: muſas poeticas in ſcenis et the
atris lucri grã ꝓſtare ſolitas. Scena ex vſu magis ꝙ rõne diphthongũ ha
bet: grece nãq σκηνή tentorium. fraus. tabernaculũ interp̃tatur Accipi
tur pro ea ꝑte theatri: que ab vno eius cornu ad alteꝝ ducebat in hemicycli
formã. In qua binis pluribuſue cõtignationib⁹ cõſtrata fabulas poeticas
hiſtriões recitabãt. Hinc fit ſcenicus a um. Vñ nunc muſas philoſophia
Duo poetaruz genera — ſcenicas meretriculas ignominioſe vocat. Dedit ãt hic locus pleriſq min⁹
eruditis inſectãdi poetas ãſam: nõ animaduertentib⁹ duo eſſe eoꝝ gña: ꝗ-
rum alterum quidez iure philoſophia explodit: et eliminat: alteꝝ vero libẽs
amplectit ſuuzq agnoſcit. Eſt em̃ illud leue: greculũ: meris nugis refertũ:
et tm̃ ad aurium ſpectãs voluptatez. Od genus vulgares ſunt ꝟſificatores
animi ꝑturbationib⁹ ſuccumbẽtes: amatoria impudicaq carmina meditã-
tes: quoꝝ vt vita: ſic et ꝟſus a phia ſunt alieni: et (vt recte Flacc⁹ ait) inopes
reꝝ: nugeq canore. De huiuſmodi poetica dixit Cato in carmine de mori-
bus Poetice artis honos nõ erat: ſi ꝗs in ea re ſtudebat: aut ſeſe ad cõuiuia
applicabat: graſſator vocabat. Et diu⁹ Hieronym⁹ de filio prodigo ad Da
maſuz ſcribẽs. Demonum inꝗt cib⁹ eſt carmia poetaꝝ: ſecularis ſapiẽtia: rhe
toricoꝝ põpa verboꝝ. Hec ſua oĩes ſuauitate delectãt. et duz aures ꝟſib⁹
dulci modulatione currẽtib⁹ capiunt: animã quoq penetrãt: et pectoris in-
terna deuincũt. Veꝝ vbi cũ ſummo ſtudio fuerit ac labore ꝑlecta: nihil aliđ
niſi inanez ſonum: et ſermonũ ſtrepituz ſuis lectorib⁹ tribuũt. Nulla ibi ſa-
turitas ꝟitatis: nulla refectio iuſtitie repitur. Studioſi eaꝝ in fame veri: et
ꝟtutuz penuria ꝑſeuerant. Hacten⁹ Hieronymus Hoc ꝟo poetaꝝ genus
graue: philoſophicũ: et ſanctuz ex intimis phie ſecretarijs bñ viuendi p̃cep-
ta deprõmit: hoĩes a vitijs acriter deterrens: et ad ꝟtutes diligẽter incitãs:
ꝗd honore dignuz eſt maximo: vt ſacꝝ et phie penitus amicũ: que in hoc o-
pere Euripidẽ et Lucanuz familiares ſuos appellat Baptiſta Mãtuan⁹
in ep̃la quadã ad Ioãnem Frãciſcum Picũ Poemata inꝗt obſcena et im
pudica ſunt iudicio meo inter vera poemata: quales ĩter probas matronas
fornicarie meretrices. Ego em̃ poema veꝝ: et quod oĩe punctũ ferre poſſit
eſſe non puto: niſi ſit graue: caſtuz: ac ſanctũ Quod Horatius innuit dicẽs
Rem tibi Socratice poterũt oñdere charte ¶ Infructuoſis ſpinis: Trãſ-
latio eſt ab re ruſtica. ¶ Profanuz: ſacris noſtris nõ initiatũ ¶ Uti vulgo ſo
Elea — lituz: parentheſis eſt. ¶ In eo: in ea re: in detrahẽdo ꝓfano. ¶ Noſtre ope:
Eleatica ſtudia. — labores noſtri. ¶ Hunc: Boethium. ¶ Eleaticis ſtudijs: dialecticis. Elea
vrbs grecie in eolica regione: vbi nat⁹ eſt Zeno dialectices inuẽtor. Hinc e-
Academia — leatica ſtudia dñr dialectica Attic⁹ Platonicus ĩ eo libro quẽ aduerſus eos
ſcpſit: qui Ariſtotelicã habẽtes ſciam: Platonicã profiteri nõ audent. Ze-
Academici. — no ãt et oĩes eleatica diſciplina logice ſolummõ ſtuduerũt. ¶ Academi-
cis: Platonicis. Academia loc⁹ fuit nemoroſus ab Athenis mille paſſib⁹
diſtans Platonis gymnaſio nobilis. Hinc Academici dicti ei⁹ ſectam te-

nẽtes. ¶ Enutritũ: educatũ: saginatũ: excultũ. Hic ãt subītellige vr̃e blãdi-
cte nobis detrahẽ conãtur: aut simile quippiã Et est αποσιωπησις   αποσιω-πησις
aposiopesis figura vehemẽter iratę phię cõueniens: quã Cicero reticentiã
Celsus obticentiã: nõnulli interruptionẽ: alij pcisionem appellãt. Sic apud
Vergiliũ loqntem irato deo. Quos ego: sed motos pstat cõponere fluct⁹
deest puniã: vel simile ꝟbum. ¶ Sed abite. grauiter increpans musas eijcit
animi perturbationibus seruientes. ¶ Sirenes. Grece scribitur σειρην   Sirenes
fallũt igit: q̃ per υ scribũt. Nec a συρω. i. traho. sed vel a σειω. vel (q̃d
magis probãt) απο της σειρας deriuat. De sirenib⁹ fabula notis-
sima est: quas poetę tradũt suauitate cãtus pellexisse nauigãtes in perniciẽ
Ouidi⁹ Mõstra maris sirenes erãt: que voce canora Quaslibet ad missas
detinuere rates. Martialis elegãter sirenas vocat hilarẽ nauigãtium pœ-
nã et crudele gaudiũ Dino Clitarchi pater affirmat in India sirenas esse
volucres: mulceriq̃ eaꝝ cãtu: quos stratos somno lacerãt. Poetę fabulant
treis sirenes fuisse: quaꝝ vna voce: tibijs altera: tertia lyra concineret. Se-
cũdũ veritatẽ ãt meretrices fuisse creduntur: q̃ transeũtes qm̃ ad egestatẽ
deducebãt: fictęq̃ sunt illis inferre naufragia. Usq̃ in exitium dulces. Si-   Adagia quędam
mile hoc ẽ illis ꝓuerbijs Letali mulsũ. Melle lit⁹ gladius. et mellitũ vene-
num: quę dr̃ de eo: quod ita iucũdum ẽ: vt idẽ sit pniciosũ. ¶ Meis mu-
sis: philosophicis: grauib⁹: ⁊ sanctis carminib⁹ Uide diligẽs lector: vt phia ⁊
suas musas habeat: Taceãt igit scioli theologistę: qui cũ sint a musis alie-
nissimi: eaꝝ studiosos temerario ausu vocãt hereticos ¶ Ille chorus: mu-
saꝝ impudicaꝝ: ⁊ prauos affectus excitãtium ¶ Deiecit vultũ. Sic Ma-
ro in tertio ęneidos. Deiecit vultũ: et demissa voce locuta ẽ. ¶ Humi: terrã
ꝟsus. ¶ Mestior: valde mœstus. aut mœstior q̃ȝ antea. fuit em̃ et ab initio   Impiosus
mœstus: vñ illud Lacerę dictãt scribẽda camenę. ¶ Tam impiose. Impe-
riosus dr̃ nimis seuere imperãs: crud⁹: et quasi ostẽtator imperij. ¶ Auctori-
tatis: Auctoritas est mẽtis bonis et corporis quędã cõflata dignitas: quę
efficit tũ sua pręsentia: tum etiã orõne: vt cęteri ipsi reuerẽtiã pręstẽt: et se-
quantur exemplũ ¶ In extrema lectuli mei parte: Medicorum morem
expressit ęgroto assidentium.

¶ Metrum secundũ primi libri

Heu quam precipiti mersa profundo
Mens hebet et propria luce relicta
Tendit in externas ire tenebras
Terrenis quotiens flatibus acta
Crescit in immensum noxia cura
Hic quondam cęlo liber aperto
Suetus in ęthereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Viſebat gelide ſydera lune
Et quecunq̧ vagos ſtella recurſus
Exercet varios flexa per orbes
Comprenſam numeris victor habebat
Quinetiam cauſas vnde ſonora
Flamina ſollicitent equora ponti
Quis voluat ſtabilem ſpiritus orbem
Vel cur Heſperias ſydus in vndas
Caſurum rutilo ſurgat ab ortu
Quis veris placidas temperet horas
Vt terram roſeis floribus ornet
Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari ſolitus atq̧ latentis
Nature varias reddere cauſas
Nunc iacet effeto lumine mentis
Et preſſus grauibus colla catenis
Decliuemq̧ gerens pondere vultum
Cogitur heu ſtolidam cernere terram.

Alcmani

¶ Carmẽ hoc dr̄ Alcmaniuz: dactylicũ: tetrametꝝ: hypercatalectũ. Alcmaniũ ab Alcmane inuẽtore αλκμαν Alcman poeta lyricus Laconicus ſiue Meſſeni9 inuẽtor amatorij carminis ſcpſit lingua dorica. De hoc Papini9 in ſiluis Obſit9 et tetricis Alcman cãtat9 amyclis. Ridiculus igitur eſt eoꝝ error: a quibꝫ Alcinan tribꝫ ſyllabis pfertur. Dactilicũ a pede pncipali: tetrametꝝ a numero peduz: hypercatalectũ dicit: q syllaba poſt duos priores pedes in medio ſupeſt. Cõſtat ceſura ſemiq̃naria heroica: et dactylo ac ſpõdeo. Simile eſt illi q̃d Terentianus adfert ex ꝟſu Vergilij cõciſo At regina graui ſaucia cura Eiuſmõi eſt et apud hymnographuz O q̃ glorifica luce coruſcas. Indigne fert phia mortaliũ animis tãtã ex pturbatione: verũ ignorationez accidẽ: vt cõtemplatiõis reꝝ celeſtium luce relicta: et honeſtiſſimaꝝ artium meditatiõe poſthabita: toto in res terrenas ferãtur appetitu ¶ Heu. q. p. m. p. Ordina hũc in modũ. Heu quam id ẽ quantũ mẽs merſa hoc eſt obruta. precipiti pfundo: pfunditate pturbationũ: vnde nõ ſit facile emergere. Aut ſic Merſa: immerſa: precipiti pfundo id ẽ in pceps profunduz ¶ Quã: inq̧ hebet: obtuſa ẽ: et vere ſapiẽtie oblita ¶ Et ꝓpria luce: id eſt rõnis vſu: et gemina ſibi ꝟitatis ſpeculatione relicta tẽdit. i. cõtendit ꝛ nitit ire: ferri in externas tenebras: in res terrenas ac corporeas illecebras ſpẽ

ritũ ſua cõtagiõe obtenebrãtes. ¶ Quoties: quotieſcũq ¶ Cura cupidi-
tas rez externaz: noxia: intelligẽtię nocens: eãq retardãs ¶ Acta: excitata
¶ Flatibꝫ terrenis: fortuitis caſibꝫ: et diuitiaz illecebris. ¶ Creſcit: augetur
¶ In immẽſuz: vltra moduz Sciẽduz eſt hoiem interiorẽ: hoc ẽ ſpirituz ſu-
apte natura p dei gratiã ferri in rez cęleſtiuz cõtemplationẽ. Vez ex terreni
corpis cõtagione: et temporaliuz rez appetitu varijs pturbationibꝫ affici: et
ab officio ſuo retardari Spũs quidẽ prompt⁹ eſt: caro aũt infirma. Danda
igit in pmis homini eſt opa: vt depulſis prauaz affectionũ nubibꝫ: ſpiritua-
le lumen effulgeat: et appetitus iugiter recte rõni ſubiugetur. Hoc aũt eſt:
qđ nũc phia in Boethij conſolationẽ inſtituit ¶ Preceps compoſituz eſt ex Preceps
prę et caput. Prope em̃ preceps đr: qui ita cadit aut deorſuz mittit: vt caput
precedat. Hinc et loc⁹ altus dicit preceps: quod inde qs facile precipitari pt
et rurſus id qđ profundũ eſt preceps dicit: qꝛ in id pt quid precipitari Vir-
gili⁹ in xi. Pars in precipites foſſas vrgente ruina Voluitur. Et ſic dictum
accipe precipiti, pfundo: Itez preceps feſtinus: incõſultus: temerarius. Sz
de hoc nũc ſatis. ¶ Cura terrenis flatibꝫ acta. Sane quã elegãti metapho- Cura
ra dictuz hoc eſt. Cum em̃ cura quaſi ignis ſit cor vrens: recte terrenis flati-
bus agi incitariq dicitur. Nam vt ille dicit

Nutritur vento reſtinguitur ignis
Lenis alit flammas: grandior aura negat

¶ Hic quondã cęlo l.a. Peculiariter ſup immutata Boetij mente grauiter
indignat: et e cuiuſmõi ſtat⁹ excellentia deiect⁹ ſit docet. Hic: Boetius liber
qndam: cuz nõduz paſſionibꝫ animi ſeruiret: ſuetus: ſolitus. Ire: ferri cõtem-
platiõe in ęthereos meat⁹: hoc eſt in motus corpoz cęleſtium: idq cęlo ap-
to et intellectui patefacto cernebat lumina roſei. i. rubicũdi aut pulchri z luci-
di ſolis Maro in xi.

Ni roſeus feſſos iam gurgite Phœbus ibero
Tingat equos: noctemq die labente reducat.

¶ Viſebat: intuebatur. ¶ Sydera lumina ¶ Gelidę lunę: quę frigidis hu-
midiſq noctibꝫ preeſt. Sol dictus eſt: vel quia ſolus ex omibꝫ ſyderibꝫ eſt tã- Sol
tus: vel qꝛ quũ eſt exortus: obſcuratis omibꝫ ſolus apparet. Luna a lucẽdo Luna
noiata eſt. Eadẽ eſt em̃ Lucina Cicero auctor in ſcđo de natura deoz ¶ Et
victor i. voti cõpos habebat omẽz eã ſtellaz numeris cõprehẽſaz quęcunq
hoc eſt que flexa: mota per varios orbes: quos aſtrologi ponũt: exercẽt va-
gos recurſus: id eſt erraticos motus. Preter eas ſtellas: quę octauo cęlo in De ſtellis
fixę dñr: quaruz numerus incognitus eſt aſtronomis: ſeptez alię ſunt nõ in
octauo cęlo: vt illę: ſed ſingulę in ſingulis ſeptẽ cęlis inferioribꝫ: vt in ſeptimo
ſit Saturnus: in Sexto Juppiter: in qnto Mars: in quarto Sol: in tertio
Venus: in ſecũdo Mercurius: in pmo Luna. Et hę ſtellę planetę dñr id ẽ Planetę
erratiles (Nã πλανάομαι gręce erro ſcat. Vñ πλάνη. er-
ror et πλάνης πλανητος planes, planeta, z πλανήτης.
vag⁹ erro) qꝛ z curſu ſuo ferũtur: et cõtra cęli ipetũ cõtrario motu ad orientẽ
ab occidẽte voluunt Plini⁹ hiſtorię mũdi libro ſcđo capite ſexto ſeptẽ ea ſyde-
ra tradit ab inceſſu vocari errãtia: cum errẽt nulla minus illis. Vñ et Cice-
ronis extãt verſus

Quę ꝟbo et falſis Graiorum vocibꝫ errãt
Re vera certo lapſu ſpacioq feruntur

Idem in ſecundo de natura deoz
Maxime ꝟo admirabiles ſunt mot⁹ eaz qnq ſtellaz: que falſo vocẽtur er-
rãtes. Nihil em̃ errat: quod in omĩ ęt̃nitate cõſeruat pgreſſus z regreſſus:

Sol reliq̄ſq; motꝰ conſtantes ⁊ ratos. Porro planetaꝝ mediꝰ ſol fert̃ ampliſſima
magnitudine ac poteſtate: nec tp̄m modo terraꝝ q;: ſed ſydeꝝ etiam ipſoruʒ
celiq; rector. Hic lucẽ reb; miniſtrat: aufertq; tenebras. Hic reliqua ſydera
occultat. Hic vices tp̄m: ãnumq; ſemꝑ renaſcentẽ ex vſu nature temperat.
Hic celi triſtitiã diſcutit: atq; etiã nubila humani animi ſerenat. Hic ſuum
lumẽ ceteris quoq; ſyderib; fœnerat̃. Huiꝰ ãnuos curſus ſpacijs mẽſtruis
Luna Luna cõſequit̃: cuiꝰ tenuiſſimuʒ lumen facit proximꝰ acceſſus ad ſolem: di-
greſſus ãt lõgiſſimꝰ quiſq; pleniſſimuʒ. Neq; ſolũ eius ſpecies ac forma mu
tat̃: tum creſcẽdo: tuʒ defectib; in initia recurrẽdo: ſed etiã regio: q̃ tuʒ ẽ a qui-
Saturnus. lonaris: tũ auſtralis. Saturni ſtella: que phenõ a grecis noiatur. a terra ab-
eſt plurimuʒ: et trigita fere ãnis curſuʒ ſuum cõficit. Infra aũt hãc propiꝰ a
Juppiter terra Jouis ſtella fert̃: que phaethõ dicit̃: eaq; eundeʒ duodecim ſignoꝝ or
bem ãnis xij. cõficit. Hinc ãt ꝓximum iferiorẽ orbem tenet pyrois: que ſtel
Mars la martis appellat̃: eaq; quatuor et viginti menſib; ſex (vt opinat̃ Cicero) di-
eb; minus eũdem luſtrat orbem: quem que ſuꝑiores Infra hãc aũt ſolem
Venus ꝑpoſito ſtella Veneris ẽ: que phoſphoros grece: lucifer latine dr̃: quum an-
tegredit̃ ſolem. Quũ ſubſequit̃ ãt heſperos: latine veſper. Ea ãno curſum
ꝯficit: et latitudinẽ luſtrans ſigniferi orbis et lõgitudinem. neq; vnq̃ a ſole
duoꝝ ſignoꝝ interuallo lõgius diſcedit: tum antecedẽs: tum ſubſequens.
Mercurius Hinc mercurij ſtella lune ꝓxima. Ea ſtilbõ appellat̃ a grecis: que ãno fere
vertẽte ſigniferuʒ luſtrat orbeʒ. neq; a ſole lõgius vnq̃ vnius ſigni int̃uallo
diſcedit: tuʒ ãteuertẽs tum ſubſequẽs. De his vij. planetiſ elegãter Lucanꝰ

Syderibus que ſola fugam moderãtur olympi (in ix. Pharſalie
Occurruntq; polo: diuerſa potentia prima
Mundi lege data eſt. ſol tempora diuidit anni
Mutat nocte diem: radijſq; potentibus aſtra
Ire vetat: curſuſq; vagos ſtatione moratur
Luna ſuis vicibus tethyn terrenaq; miſcet
Frigida Saturno glacies: et zona niualis
Ceſſit. habet vẽtos: incertaq; fulmina Mauors
Sub Joue temperies et nũq̃ turbidus aer
At fœcunda Venus cunctarum ſemina rerum
Poſſidet: immenſe Cyllenius arbiter vnde eſt

¶ Per varios orbes: varios circos accipe Saturnꝰ enim: Jupiter: Mars:
et Venus ꝑnos orbes habent cum epicyclo: per quos ex aſtronomorum
doctrina varie mouentur Mercurius autem orbes quinq; et epicyclum.
Epicyclus Eſt autem epicyclus circulus paruus: per cuius circumferentiaʒ defertur
Orbis corpus planete. Orbis ꝟo nomẽ eſt ãbiguum teſte Macrobio. Mõ eniʒ
circuluʒ ſ̃cat. Cicero Erat ãt is ſplendidiſſimo cãdore int̃ flammas elucẽs
circulus: quem vos (vt a Graijs accepiſtis) orbeʒ lacteuʒ nũcupatis. Mõ
ſpherã Idem Nouẽ tibi orbib;: vel potiꝰ globis cõnexa ſunt oĩa. Accipit̃
⁊ nõnunq̃ orbis ꝓ regreſſu et cõuerſione ab eodẽ loco in eũdem poſt emẽ-
ſum ãbitum. Idem Que rotunde ⁊ globoſe diuinis animate mentib; cir-
culos ſuos orbeſq; ꝯficiunt celeritate mirabili Virgiliꝰ Redit agricolis la
bor actus ĩ orbẽ. Nõnunq̃ pro mẽſa figure orbicularis. Juuenalis Latos
niſi ſuſtinet orbes grãde ebur. ¶ Quinetiã cauſas. Ordo eſt Quinetiã ſo-
licitus rimari cauſas: atq; reddere varias cauſas nature latẽtis: vñ hoc ẽ quiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

bus de cauſis ¶ Sonora flamina: id eſt ſonori ventoꝝ flatꝰ ¶ Solicitent:
inq̇etent: exagitent: cōmoueant. ¶ Aequora: equales ꝛ planas aſ̄ ventorū
flatus ſupficies. ¶ Pōti: maris. Ventus aer eſt cōmotus ꝛ agitatꝰ: ſicut fla Ventus
bello breui pt approbari. Nec alīd vētus itelligit̄ quā fluctus aeris. qui (vt
Clemēs ait) ex q̇buſdaȝ mōtibus excelſis velut cōpreſſus et coāguſtatꝰ ordi
natiōe dei cogit̄: ꝛ exprimit̄ in vētos ad exercitādos fluctus: eſtuſq; tēperā-
dos. Pro diuerſis aūt partibꝫ celi noīa diuerſa ſortit̄. ¶ Quis ſpūs voluat
.i. circūagat orbem mūdum .i. celuȝ ſtabilē: perpetuo tenore: et certiſſima op
timi ordinis obſeruatiōe cōſtāteȝ. Orbes celeſtes (vt opinātur nōnulli) a Motus orbium
ſuis formis ſubſtātialibꝫ mouent̄. Vel: vt aliꝗ rectius ſentire videtur: intel celeſtium
ligentie: qui et ſpūs dn̄r: celis diuinitꝰ aſſiſtētes eos circūagūt. Platonici de
um opinati ſunt toti mūdo pmiſtum: oībuſq; eius partibꝫ inſitum tātam
molem circūagere: quoꝝ opinionē ſecutꝰ poeta cecinit

Principio celum: ac terras: campoſq; liquenteis
Lucentemq; globum lune: Titaniaq; aſtra
Spiritus intus alit. totamq; infuſa per artus
Mens agitat molem: et magno ſe corpore miſcet

¶ Et Manilius in primo aſtronomicon

Hoc opus immenſi conſtructum corpore mundi
Membraq; nature diuerſa condita forma
Aeris: atq; ignis: terre: pelagiq; iacentis
Vis anime diuina regit. ſacroq; meatu
Conſpirat deus: et tacita ratione gubernat
Et multa in cunctas diſpenſat fœdera parteis
Altera vt alterius vires faciatq; feratq;
Summaq; per varias maneat cognata figuras

¶ Vel cur ſydus ſurgat ab ortu rutilo caſuꝝ in vndas heſperias. Senſus
Boetiꝰ ſolitus ſcrutari et reddere cauſas naturales: quare ſtelle oriantur in
oriente: et in occidēte occidant: iuxtaq; vulgi opinionē occiduo immergātur
oceano. Huius āt rei cauſa eſt motꝰ circularis pmi celi mobilis oēs ſtellas
tā erraticas q̄ fixas ſecuȝ corripiens ab ortu in occaſuȝ: et rurſus ab occaſu i
ortuȝ ¶ In vndas heſperias: in oceanuȝ occidētalem. Ab heſpero eīm heſpe Heſperus
rius occidētalis dr̄: et heſperia vltima hiſpania in fine occidētis. cuȝ heſperia Heſperia
ſimpliciter accipiat̄ Italia ¶ Quis tempet placidas horas veris .i. pmi tem
poris: vt ſubintellige id ornet roſeis: purpureis floribꝫ terrā. Deus pfecto id Quatuor anni
efficit ſolis miniſterio. q̇ dum ad ſupiora cōſcenderit: ver tpat. Vbi auteȝ ad partes.
ſummū celi venerit. eſtiuos accēdit calores. deſcēdens rurſus autumno tē-
periem reddit. Vbi v̄o ad inferiorem redit circulū: ex glaciali cōpage celi ri-
gorem nobis hyberni frigoris derelinq̇t. ¶ Pleno: varijs frugibꝫ abundāti
¶ Grauidis: vineo liquore diſtētis. ¶ Rimari: inq̇rere: ſcrutari. ¶ Effœto:
debilitato: viribꝫ deſtituto. ¶ Lumine: intellectu. ¶ Preſſus colla: hn̄s col-
lū depſſuȝ ¶ Grauibꝫ catenis: reꝝ terrenaꝝ cupiditatibꝫ. ¶ Decliuem: pnū
humi inclinatū ¶ Pondē. terreſtri ſolicitudine ¶ Stolidaȝ: ſtolidos facien-
tē. Sic et ſatyrographꝰ exclamat O curue in terras aīe: et celeſtiū inanes

¶ Proſa ſecunda primi libri.

Sed medicine inq̇t potius tempus eſt q̄rele. Bo. Tum

vero totis in me intenta luminibus. P. Tu ne es ille ait. qui nr̃o quondã lacte nutritus nr̃is educatꝰ alimẽtis ĩ virilis animi robur euaſeras? At qui talia ꝯtuleramus arma q̄ niſi prior abieciſſes ĩuicta te firmitate tuerent̃. Agnoſc̃ ne me? Quid taces? Pudore an ſtupore ſiluiſti. mallẽ pudore ſed te vt video ſtupor oppreſſit B. Cumqꝫ me nõ mõ tacitum. ſꝫ elinguẽ prorſus mutũqꝫ vidiſſꝫ admouit pectori meo leuiter manum. P. Et nihil inq̇t periculi eſt. lethargũ patit̃ cõem illuſaꝝ mentiuꝫ morbũ ſui pauliſꝑ oblitus ẽ Recordabit̃ facile ſi q̇d eẽ nos añ cognouerit Quid vt poſſit pauliſꝑ lumĩa eius mortaliũ reruꝫ nube caligãtia tergamꝰ. B. Hec dixit oculoſqꝫ fletibꝰ vndãtes ꝯtracta in rugam veſte ſiccauit

Hac proſa. Boethius refert: quidnã philoſophia: lamẽtabili carmine finito: circa eum tẽtauerit. vtqꝫ ꝑmum molli ſermone lãguentem fuerit allocuta. deiñ contracta in rugã veſte oculos eiꝰ lachrymis vndãtes deſiccarit. Luminibꝫ: oculis. Atqui: ſed Dictio eſt Boethio vſitata. Talia cõtuleramus arma. Valerꝰ Maximus libro tertio. Eſt et illa vehemens: et cõſtans animi militia: litteris pollens: venerabiliũ doctrinę ſacroꝝ antiſtes phia. quę vbi pectore recepta eſt hominũ. inhoneſto atqꝫ inutili affectu depulſo: totum in ſolidę virtutis munimẽto cõfirmat: potentiuſqꝫ metu ac dolore facit. Antiſthenes cynicus dixit: ꝟtutem arma eſſe: quę tolli nõ poſſint. Niſi pri. abie. Virtus eñ ⁊ phia hoiem nõ deſerit: niſi ꝑor ip̄e eã voluntario peccatu abijciat. Pudore. Pudor eſt timor iuſtę reprehenſiõis. Stupor vero eſt quędam ſenſuum alienatio. Lethargũ. Lethargus graece λήθαργος eſt marcor, et inexpugnabilis pene ſomni neceſſitas cum alienatione mentis: in quo a phrenitide: non loco: ſed materia diſtat. Phrenitin ſanguis aut bilis flaua conciliat: Lethargum pituita humidior ⁊ frigidior: qua cerebrum diluitur. Accidit in eo morbo reꝝ omniuꝫ obliuio

Atqui

Pudor Stupor Lethargus.

Phrenitis

Metrum terciũ primi libri.

TUnc me diſcuſſa liquerũt nocte tenebre
Luminibuſqꝫ prior redijt vigor
Vt cum precipiti glomerantur ſydera coro
Nimboſiſqꝫ polus ſtetit imbribus
Sol latet ac nondum celo venientibus aſtris
Deſuper in terram nox funditur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Hanc ſi Thraicio boreas emiſſus ab antro
Verberet et clauſum reſeret diem
Emicat et ſubito vibratus lumine phoebus
Mirantes oculos radijs ferit

¶ Carmen eſt dicolon diſtrophō conſtans altero ꝟſu heroico: Altero Almanio dactylico tetrametro acatalecto: q̇ componiꝶ quatuor dactylis: interdū tñ prēꝶquam in quarta regiōe ſpondeū admittit. Hoc āt Boeti⁹ oñdit ſe mox derſis ab ea ſuis oculis phiam nutriceȝ ſuā libenter agnouiſſe. Qđ quideȝ rectiſſime dictuȝ eſt: Nemo em̄ phiam ipſam: id eſt ſapientiā: qua intellectus ꝟitatem cōtemplaꝶ: niſi depulſa ꝑus ꝑturbationū caligine: et purgatis animi oculis: ꝑt intueri. ¶ Tunc: vbi phia veſte ſua oculos meos terſit. ¶ Diſcuſſa: diſiecta: diſſipata. ¶ Nocte: veri ignoratione. ⁊ prauaruȝ affectionū caligine ¶ Tenebrę: animi cęcitas ⁊ mentis obtenebratio ¶ Luminibꝰ: oculis animi ¶ Redijt: reddit⁹ eſt ac reſtitut⁹. ¶ Vigor: vis et facultas veri cognoſcēdi. ¶ Vt ꝙ̄ precipiti. Sane ꝙ̄ elegāti cōgruaq; cōparatione oñdit ꝑſtinam ſibi intelligēdi viȝ reſtitutaȝ eſſe: quemadmoduȝ obſcurato nubibꝰ aere: ſi flet aq̇lo: eę propellūtur: et aeris ſerenitas ſoliſq; lumē cōtinuo reduciꝶ. ¶ Vt: velut. ¶ Cum: quādo ¶ Precipiti: rapido ¶ Glomerātur: inuoluunꝶ obducunꝶ: et quaſi conglobanꝶ ¶ Coro: vēto occiduo aduerſus aq̇loneȝ flāti ¶ Polus: cęlū ¶ Stetit: ſtare videꝶ. Preteritus tp̄s pro pn̄ti poſituȝ. ¶ Sol latet: nō apparet. ¶ Nōduȝ c. v. aſt. id eſt añ legitimum noctis tp̄s ¶ Deſuper: ſupne ¶ Nox: noctis obſcuritas. ¶ Hanc: noctem.
¶ Thraicio ab ātro: quia boreas Italis ex antris thracię videtur emitti. Thracius.
Thracius āt thraicius et threicius in eodem ſignificatu dr̄r Lucan⁹ Quā- Thraicius.
tis pl'niſerę boreas cum thracius oſſę Boethi⁹ in hui⁹ opis tertio Vates Threicius
thraicius gemens Horatius in ꝓmo carminum. Qđ ſi threicio blādi⁹ Orpheo ¶ Reſeret: aperiat: patefaciat. ¶ Diem: lucem. ¶ Emicat: apparet. ¶ Subito: repentino ¶ Vibratus: motus: agitatus ¶ Ferit: ꝑcutit ¶ Mirātes oculos: id eſt oculos hoim̄ mirantium repentinā ſerenitatē. Breuior ſum circa hoc carmē enarrādum: q᷑ viſum ſit nō ab re fore: ſi Auguſtini Dathi epl'a quedā (qua idem non minus erudite ꝙ̄ elegāter exponitur) hoc loco fuerit appoſita: idq; illi⁹ titulo: cum: (qua ſuȝ ingenuitate) aliena mihi nollim arrogare.

Ne ſi forte ſuas repetituȝ venerit olim
Grex auiuȝ plumas: moueat cornicula riſum
Furtiuis nudata coloribus. Eſt igitur illius hęc epiſtola

¶ Auguſtinus Dathus Bernardino Salutem.

Cupis Bernardine (vt ip̄e ais) eoꝝ expoſitioneȝ ꝟſuuȝ: q̄s Seuerinus Boeti⁹ libro de phię conſolatōe modulatus eſt nō multo poſt opis initiuȝ cuȝ ait. Tunc me diſcuſſa liquerunt nocte tenebrę Et reliquum deinceps poema. Laudo te: atq; ingeniū tuum. et quod Seuerini legendis gaudeas: te Bernardine vehemēter ꝓbo. Fuit em̄ e noſtris ſingulari vir doctrina: ac nullius diſciplinę rudis. Latinum eloquiuȝ nō ſolum ꝑcalluit: ſed etiā plurimuȝ illuſtrauit. Quod indicāt cum alij libri eius complures: tum vel is maxime: qui de phię conſolatiōe inſcribiꝶ. Quo certe in loco ſummā ipſius phię vim et laudem patefacit. qñ illa auctore ignorātię

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

tenebre ꝓpellũtur:et ꝟitatis ſplendor et claritas euceſcit. Nã cum homo ꝑ-
turbationuz cecatus caligine magnis implicet erroribꝫ.phia ipſa accedente
quodammodo reſipiſcit:⁊ ad humane nature reuertitur dignitatem. Duplex
nanqꝫ eſt ꝟe ſapientie gradꝰ:ac pͥmus quidem impedimenta tollit.ſcd̃us ve-
ritatis cognitionẽ inducit:qua nulla eſt homini ſuauior alimonia. Bñ igi-
tur ꝗ antea in maximis ignorationis tenebris ꝟſaretur:phie(que ſapientie
ſtudium ꝓfitetur)clareſcente luce.illa dicit:que in ꝓpoſito poemate ꝯtinent
Tunc me diſcuſſa liquerunt nocte tenebre
Luminibuſqꝫ prior redijt vigor
Primus ſapiẽtie gradus eſt impedimenti remotio.hinc dr̃. ¶ Tũc diſcuſſa
nocte:id ẽ obſcuritate ſublata:liquerunt me tenebre:quod eſt ignorãtie ceci-
tas ac mentis caligo.. Secũdus gradꝰ infertur ſapiẽtie cum addit ¶ Lumi-
Lumina: nibuſqꝫ ꝑor redijt vigor. Lumĩa ſunt hoc loco animi ac mẽtis acies. Vigor
Vigor eſt veritatis cognitio:per quã viget animus:nec viget ſoluz: ſed etiã alitur:
creſcit:ac vehemẽtiſſime roborat. Siquidez nullus animo ſuauior cibus ẽ:
quã ꝟitatis cognitio. Qd̃ autem animi eſt:et id latẽs:atqꝫ inuiſibile:viſibi-
li et pulcherrima ſimilitudine declarat ¶ Vt cũ ꝑcipiti glomerãtur ſydera
Corus coro Nã glomerãtur aſtra per nubiũ coactionez:precipue coro occiduo ſpi-
rãte vento:quem cauꝝ appellat Gellius:ſolẽtqꝫ argeſtem nominare greci:
Iapyx ꝗ aduerſus aquilonem ꝑflat:atqꝫ idem(vt nõnulli tradũt) Iapyx dicitur.
Nam venti alij agunt:alij ꝓpellũt nubes. ¶ Nimboſiſqꝫ polus ſtetit imbri-
Polus bus. Sol latet. Polus pars celi eſt:et ꝓ celo vſurpari ſolet:preſertim pro ea
parte:que iuxta arcticum vel ãtarcticuz polum ꝟtit. Celuz ãt ſtare non dr̃:
qd̃ rapidiſſimo ſemꝑ cietur motu. Sed illũ nequaqꝫ ſentiũt:nec percipiunt
hoĩes.niſi per aſtroꝝ curſuz:quoꝝ motus facile cernit Itaqꝫ latentibꝫ ſyde-
ribꝫ:et interpoſitis nubibꝫ:ac defluentibꝫ in terrã imbribus ſtare celuz videt
ſol latere:et ante etiã quam celo aſtra veniãt:eripi dies:quez efficit ſolis pre-
ſentia: et nox deſuper in t̃ram fundi. Quale et illud apd̃ Maronem eſt..
Eripiunt ſubito nubes celumqꝫ diezqꝫ. Sol ſignificat rationis lucẽ:atqꝫ
intelligẽtie claritatez. Corus nymboſus vẽtus aduerſãtis fortune impetũ:
ac ſeuiſſima tela.. Nubes atram noctẽ obducẽs grauiorez animi ꝑturbatio-
nem:atqꝫ egritudinem:que obductis tenebris quibuſdã mentis ipſius lumẽ
Boreas ac rationis obſcurat. ¶ Hãc ſi thraicia boreas emiſſus ab arcto Verberet.
Aquilo Nam boreas(ita greci appellãt:quem latini aquilonẽ dicunt)flans nubes
ſoluit:et eaſdem ꝟberãdo diſpellit:atqꝫ ita clauſuz reſerat diẽ. Alij legũt an-
tro thraicio:qꝛ in ãtris et cauis eiꝰ regionis ſpeluncis venti creati ſpirãt’ extin-
Arctus. de vehementiores:ac nubes pellunt. Alij ab arcto legunt potius. Arctus
autem ſeptentrionalis plaga eſt. vt illd̃ in ſexto eneidos Gelidas enauit’ad
arctos. Greci eñ ανατολην orientem Δυσιν occidẽtez. me-
ridiez μεσημβριαν, ſeptẽtrionez αρκτον vocãt Igitur reiec-
tis ac diſpulſis ab aqlone nubibꝫ: ¶ Emicat:et ſubito vibratꝰ lumine Phoe-
Phoebus bus Mirãtes oculos radijs ferit. Phoebꝫ idem:qui et ſol:queãdmodũ lu-
Phoebe na phoebe. Sol ãt fons luminis eſt:vt Cicero inqt:ac ſubito emicat:nõ ſo-
lum:quem aurora preeunte cũctas ꝯpleuit lumine t̃ras:ſed et quũ abſceſſu
Vibratus nubiũ repente diffundit:et orbez vniuerſum ſua luce ꝯplet. Vibratꝰ criſpa-
tus dr̃:et tã vibratus:qꝫ feriens oculos dr̃ a telo trãſlatiõe ſumpta: ⁊ fulgen-
ti gladio:cuiꝰ vtrunqꝫ ꝓprium eſt:tuz vibrari:tum etiã ferire. Itaqꝫ nõ gla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

dij ſoluꝫ:ſed etiaꝫ oculoꝝ acies dicta eſt. Noſtra ꝟo acies ab obiecti ſolis ſit
ee circũfundit̃:vt ſoleꝫ intuentes diutiꝰ lumen oculoꝝ amittãt:et ab excellẽ
tiore luce penitus obruãtur. Sed (vt redeat ad rem ꝓpoſitã ſermo) tota auc
toris in eo poemate circa duplicem ſapiẽtię gradũ verſat̃ intẽtio: vt ꝑmum
impedimẽta faceſſant:q̃ ſunt aĩmi ꝑturbatiões:et fortũę ferientis iacula:de⸗
inde ꝑſpicua ſuccedit veritatis cognitio:quã phĩa et ſapiẽtię ſtudiũ inuehit: Phĩa
cum ſit illa q̇dem reꝝ omniuꝫ et diuinaꝝ:et humanaꝝ cognitio:lux ꝟitatis:
atqꝫ idcirco dux vitę:ꝟtutum venatrix:vitioꝝ expultrix. Animus noſter cę
lo compatur:q̇d nunc nubibꝫ tenebreſcit:nunc ſerena tẽpeſtate nitet. Et ani
mus noſter nunc ꝑturbationibꝫ confundit̃:et magnis implicat̃ erroribus:
nũc ſincera et ꝑſpicua veri cognitiõe claret. Quibꝫ contrarijs ex rebꝫ cõtra⸗
ria quoqꝫ miſerię et fœlicitatis orit̃ ratio. Quod ſi queris:q̇d ſit luminibus
ꝑorem redire vigorem:id nõ abſurduꝫ ſit interp̄tari ſcd̃m Platonis ſniam:q̇
animuꝫ diuinum et ęternum aſſerit:et reꝝ omniũ cognitiõe ꝑfectuꝫ:carcere
ꝟo corporis ⁊ carnis ergaſtulo cõfundi:atqꝫ immemorẽ fieri ſed ſtudio ⁊ ex
ercitatiõe ꝑſtinam recuperare notitiam. Aut (ſiid nõ probat̃) hoĩem intelli
git Seuerinꝰ antea in phĩę ꝟſatuꝫ ſtudijs:et idcirco luce veritatis illuſtratũ
ſed per animi ꝑturbationẽ atqꝫ mœrorem oblitum ꝑoris claritatis:rurſum
phĩę ſtudia repetẽtem:ꝑſtinam quoqꝫ veri cognitionẽ recipe. Utrꝫ ſit ꝓba
bilius:tuo relinquo iudicio. At mea ſnĩa vtrunqꝫ nõ iniuria ꝓbari poſſit:et
precipuã philoſophãtis vtilitatem oñdit. Nos diuinuꝫ fatemur animuꝫ:et
id nobis cuꝫ Platone ꝯuenit. ¶ Sed diuinuꝫ:hoc ẽ a deo creatuꝫ intelligi⸗
mus:atqꝫ infuſuꝫ corpori. Semper ꝟo fuiſſe negamꝰ. Futuꝝ ſemper nõ in
ficiamur. Poſtremo (vt breuiꝰ quę dicta ſunt oĩa ꝯſtringamus) ſcito:ꝙ ꝑꝫ
diuidit̃ hoc poema in duas ꝑtes. In ꝑmo declarat Boetiꝰ phĩę accedẽtis
effectum. In ſecunda eundeꝫ ꝑ ſimilitudineꝫ patefacit. Effectꝰ aduenientis
phĩę duplex eſt:ignorantię tenebras depellẽ:⁊ lucem inducere veritatis. De
ꝑmo dicitur. Tunc phĩa interueniẽte:tenebrę ſcꝫ ignorãtię liq̃runt me diſ⸗
cuſſa nocte:obſcuritate ſublata. De ſecundo dr̃. Et prior vigor id eſt certa
veri notitia redijt:recuperatus eſt. luminibꝫ:quod eſt mẽtis oculis. Deinde
addit̃ ſimilitudo. Animꝰ noſter cęlo ꝯparat̃. Cęluꝫ nunc tenebreſcit nubi⸗
lo:nunc ſereno nitet. Et animꝰ noſter nunc ꝑturbationibꝫ ⁊ erroribꝫ impli⸗
catur:atqꝫ ꝯfunditur. Nũc veri cognitione niteſcit. ¶ Ut. i. velut quum ſy⸗
dera cõglobant̃:precipiti:rapido:coro:vento ab occidente flante:et polus. i.
cęlum hac in parte:ſtetit:ſtare viſus eſt:cum aſtroꝝ curſus maxime oſtẽdat
cęli motũ:vt latentibꝫ aſtris ſtare cęlum videat̃. Nimboſus imbribus. i. im
petuoſioribꝫ pluuijs. ¶ Sol latet:abſcõditur:nõduꝫ cęlo veniẽtibꝫ aſtris:q̇d
fieri ſolet poſt ſolis occaſuꝫ. ¶ Nox. i. noctis obſcuritas deſup in t̃ram fundi
tur:emittit̃:ante tp̄s nox terris incubat. ¶ At ſed ecõtrario ſi boreas emiſſꝰ
ab arcto:a ſeptẽtrionali plaga:vel thracio ãtro:ꝙ ex cauis ãtris vẽti ꝓficiſcũ
tur:verberet:ſcilicet cęluꝫ et nubes:et reſeret:aperiat clauſum ſcilicet ꝑ nubi⸗
um obſcuritateꝫ:dieꝫ:diei claritatẽ ¶ Phœbus:ſol emicat:ſplẽdeſcit:⁊ vibra
tus:criſpatꝰ:ſubito:repẽtino. lumine:fulgore:ferit:ꝟberat:mirãtes:aſpectã⸗
tes oculos:radijs:ſuę luce claritatis. Sed hęc delibauiſſe ſatis ſit hactenus
Tu vale:⁊ ſtudijs incũbe:et te huiuſcemõi exercitatõibꝫ vehemẽter oblecta

¶ Proſa tertia primi libri

HAud aliter triſticię nebulis diſſolutis hauſi celum et ad
cognoſcendã medicãtis faciẽ mentẽ recepi Itaqꝫ vbi i
eã deduxi oculos intuitũqꝫ defixi reſpicio nutricẽ meaʒ in cuiꝰ
ab adoleſcẽtia laribus obſeruatꝰ fuerã philoſophiã Et q̇d in-
quã tu in has exilij nr̄i ſolitudines o omniũ mg̃ra virtutuʒ de
ſupno cardine delapſa veniſti An vt tu quoqꝫ mecũ rea falſis
criminatoībus agiteris? P. An illa inquit te alũne deſerereʒ
nec ſarcinã quã mei noīs inuidia ſuſtuliſti ꝯmunicato tecũ labo-
re partirer At q̇ philoſophie fas nõ erat incomitatũ relinq̃re
iter innocentis. meã ſcʒ criminatõeʒ vererer. ⁊ q̄ſi nouũ aliq̇d
acciderit ꝑhorreſcerem Nũc em̄ primũ cẽſes apud improbos
mores laceſſitã ꝑiculis eẽ ſapientiã Nõne apđ veteres quoqꝫ
añ nr̄i Platonis etatẽ magnũ ſepe certamẽ cũ ſtulticie teme-
ritate certauimꝰ Eodemqꝫ ſuperſtite p̄cepto eius Socrates
iniuſtę victoriã mortis me aſtante ꝓmeruit Cuiꝰ hereditateʒ
cuʒ deinceps epicureũ vulgꝰ ac ſtoicũ ceteriſqꝫ ꝓ ſua quiſqꝫ ꝑ-
te raptũ ire molirent᷑ meqꝫ reclamãtẽ renitentẽqꝫ velut in ꝑtẽ
predę traherẽt veſtẽ quã meis texuerã manibꝰ diſciderunt ab
reptiſqꝫ ab ea pãniculis totã me ſibi ceſſiſſe credẽtes abiere In
quibꝰ qm̄ q̃daʒ nr̄i habitus veſtigia videbant᷑ meos eẽ famili-
ares imprudẽtia rata non nullos eoꝝ ꝓphanę multitudinis er-
rorẽ peruertit Qđ ſi nec Anaxagore fugã nec Socratis ve-
nenum nec Zenonis tormẽta (qm̄ ſunt peregrina) nouiſti ac
Canios aut Senecas aut Soranos q̊ruʒ nec ꝑuetuſta nec i-
celebris memoria ẽ ſcire potuiſti. Quos nihil aliud in cladẽ de-
traxit niſi ꝙ nr̄is moribꝰ inſtituti ſtudijs improboꝝ diſſimili-
mi videbant᷑ Itaqꝫ nihil ẽ qđ admireris ſi in hoc vitę ſalo cir-
cũflantibus agitemur ꝓcellis quibꝰ hoc maxīe propoſitum eſt
peſſimis diſplicere Quoꝝ quidẽ tametſi numeroſus exercitus

ſpernendꝰ tñ eſt qm̄ nullo duce regit̄ ſed errorem tñ temere ac paſſim limphãte raptat̄ Qui ſi qñ contra nos aciez ſtruẽs va lentior incubuerit nrã q̇dem dux copias ſuas in arcẽ cõtrahit Illi, vero circa diripiẽdas inutiles ſarcinulas occupantur At nos deſuꝑ irridemus viliſſima rerum queq̇ꝫ, rapientes ſecuri totius furioſi tumultus, eoq̇ꝫ vallo muniti quo graſſanti ſtul/ ticie aſpirare fas non ſit

¶ Narrat nũc Boethiꝰ: queãdmoduz p̄ſtino ſibi vigore reſtituto agnitam phiam ſit allocutꝰ: eaq̇ꝫ beneuolẽtiſſime rñderit: docuerit q̇ꝫ oliz ita ꝯparatũ eẽ: vt improbis odio ſint ꝟtutuz ac ſapiẽtie ſtudioſi. Proiñ magꝭ gaudẽduz illi ꝙ̄ doleñdum eẽ. ſi ob moꝝ diſſimilitudinẽ peſſimo cuiq̇ꝫ diſpliceat: et ſapiẽ tie vallo munitꝰ incaſſuz ꝓfane multitudinis armis impetat̄. ¶ Haud alit̄: nõ alio modo ꝙ̄ ſerenitate reducta ſolis aſpectus redditur. ¶ Hauſi: inſpexi ¶ Medicãtis: oculoꝝ caligini remediũ afferẽtis ¶ Diduxi: aperui. Diducẽ Diduco
em̄ diuidẽ eſt aut aperire. Deducẽ ꝟo deorſuz ducere. Caue ne hic deduxi Deduco.
legas: niſi intelligas Boethiuz in editiore lectuli parte cubantem deduxiſſe: hoc ẽ deorſuz duxiſſe oculos in phiaz eiuſdẽ lectuli extrema in ꝑte cõſidentez. ¶ Ab adoleſcẽtia: ea nanq̇ꝫ etas incohãdis phie ſtudijs ẽ idonea. ¶ O oĩm Laus phie
magiſtra ꝟtutũ. Cicero in q̇nto libro tuſculanaꝝ queſtionuz. O vite phia dux. o ꝟtutis indagatrix: expultrixq̇ꝫ vitioꝝ: q̇d nõ modo nos: ſed om̄ino vi ta hoim ſine te eſſe potuiſſz? Tu vrbes peperiſti. Tu diſſipatos hoies in ſo cietatez vite cõuocaſti. Tu eos inter ſe p̄mo domicilijs: deiñ coniugijs: tũ li teraꝝ ⁊ vocum ꝯmunione iunxiſti. Tu inuẽtrix leguz: tu mg̃ra moꝝ: ⁊ diſci plina fuiſti. Ad te ꝯfugimꝰ. a te opẽ petimꝰ. Tibi nos vt ãtea mg̃na ex ꝑte: ſic nũc penitꝰ totoſq̇ꝫ tradimꝰ. Hactenꝰ Cicero. ¶ Sup. car. de celo. ¶ An ſubaudi ideo ĩ has exilij nr̄i ſolitudies veniſti. ¶ Quoq̇ꝫ: etiã. rea agiterꝭ: ac accuſerꝭ. Reuz agẽ ẽ accuſare. Peragẽ ꝟo reuz ꝯdẽnare ¶ Illa: phia ¶ Alũ Reuz agere.
ne: boethi quẽ alui ¶ Sarcinã: onꝰ. ¶ Partirer: ꝑtitã ſuſciperẽ: aut vltro po Peragere reuz
tiꝰ eiꝰ ꝑtez ſubirẽ ¶ Quã mei nois inuidia ſuſtuliſti. Eo em̄ iprobi Boethiũ et exoſi ſunt et criminati: ꝙ phus eẽt: et iuſticie cultor. ¶ Scz: q. d. minime. ¶ Cẽſes: nunq̇d cẽſes? hec em̄ ꝑ interrogatõem ſunt legẽda. ¶ Laceſſitã: ꝓ uocatã: impetitã ¶ Noſtri Platõis. phoꝝ pricipis: et quem tu quoq̇ꝫ in iſto oꝑe potiſſimũ imitaris Plato Athenieñſis phoruz gentilium preſtãtiſſimus Plato.
Socratis diſcipulꝰ Ariſtotelis preceptor: cuiꝰ vitã memorie ꝓdidit Dioge nes Laertius: deiñ Guarinꝰ Veronẽſis et Marſilius Ficinꝰ. Plato et ipſe in maximis ꝑiculis: eo ꝙ philoſophus eſſet: ꝟſatus ẽ: ſuper q̃ M. Tullius in orõne pro C. Rabirio. Viꝝ inq̇t vnuz totius Grecie facile doctiſſimum Platonez iniq̇tate Dioniſij Sicilie tyrãni: cui ſe ille cõmiſerat: in maximis ꝑiculis inſidijſq̇ꝫ eſſe ꝟſatuz accepimus. Caliſthenez doctuz hoiem comitez Caliſthenes
magni Alexãdri ab Alexãdro necatũ. Demetriũ et ex re publica Athenis ꝙ̄ optime digeſſerat: et ex doctrina nobilẽ et claꝝ: qui Phalereus vocitatus ẽ: in eodez loco Aegyptio regno: aſpide ad corpꝰ admota: vita eſſe ꝓuatum. Hactenꝰ Cicero ¶ Certamẽ certauimus. Elegãs locutio: qualis illa Lucis

Ałij Pugnã pugnauim⁹ magnã ¶ Eodem Platone ¶ Supſtite: adhuc viuẽ
Socrates. te ¶ Socrates. Hic Athenięſis phus clariſſim⁹ fili⁹ Sophroniſci marmo
rarij et phanarete obſtetricis moralez phiaz abunde tractauit. Hic cũ aliqñ
Anytũ Athenięſem viꝝ locupletez ⁊ factioſuz rideret ob eius ineptias: A-
riſtophanes comic⁹ doct⁹ quidez: ſed homo paꝝ probat⁹: accepta grãdi pe-
cunia ab Anyto ꝯtra ſocratez comœdiã ſcpſit: cui⁹ inſcriptio ẽ ΝΕΦΈΛΑΙ
id eſt nubes ſeu nebulę: qua quidẽ inter cęteras criminatiões illud cõfinxit:
ab eo nebulas coli: et Athenięſiuz religiões obtrectari: et p̄tˀ hoc iuuenum
mẽtes ſic imbui: vt parentib⁹ man⁹ inferre pie et officioſe poſſent. Quę res
accuſantib⁹ Anyto: Lycone: et Melito (vt Plato in apologia ꝑ Socrate
ſcribit) quũ vniuerſuz populũ in Socratẽ cõcitaſſet: furore quodã ⁊ ira mor
te dãnatus ẽ: qui paterã cicutę publicitus datã intrepide hauſit. Tantuzq̄z
abfuit: vt vltionẽ quęreret: vt ꝯtenderit ſemꝑ illuz miſeriorẽ eſſe q̄ faciat: quã
q̄ afficitur iniuria. Popul⁹ aũt Athenienſis mortẽ eius moxita doluit: vt ac
cuſatores illi⁹ vel morte: vel exilio plecteret: et ipſi Socrati ſtatuã ęreã dedi-
Emendãda que- caret. Grece ſcribitur ΣΩΚΡΑΤΗΣ. hinc p̄ma ſemꝑ eſt ꝓducẽda. Qua-
dã in epiſtoł mo re obiter ſtudioſuz lectorẽ admonem⁹: vt emẽdet ꝟſiculuz in libro noſtro e-
ralib⁹ Murmellij piſtolaꝝ moraliũ ſic impſſuz epła decima Mortu⁹ eſt Socrates: mortuus
eſtq̄z Plato Sic em̄ legendũ ſcpſimus. Mortu⁹ Iſocrates: mortuus eſtq̄z
Plato. Imitati em̄ ſum⁹ Catonez maiorẽ Ciceronis: vbi et Iſocrat̄ ⁊ Pla
tonis meminit: quoꝝ vterq̄z lõgęu⁹ fuit. In eadẽ epła ꝯperam legitˀ Vali-
da ſoluit in orbe manu: pro ſęuit. Itez in ſcda epła Quãuis paꝝ pro quãq̄z
paꝝ. Sed nũc non erat hic locus: quare miſſa faciam⁹ ad inſtitutũ reuertẽ-
tes. ¶ Promeruit victoriã iniuſtę mortis me aſtãte. Nã philoſophicis diſ-
putationib⁹ approbata animorum immortalitate intrepide venenuz bibit:
mortẽq̄z iniuſtaz vicit: et innocẽtia ſua iniquã ſui condẽnationez in accuſa-
tores retorſit iuſte cõdemnatos ¶ Cuius hereditatez cum deinceps Epicu
reũ vulgus ac ſtoicuz: cęteriq̄z Magna laus Socratis: q̄ verã phię poſſeſſi
onez habuiſſe dicitˀ: vñ pleriq̄z diſcipuloꝝ eius tñ ſibi particulas diripuerũt
Socratis diſputa- Socrates em̄ p̄mus omniuz phorum de vita et moribus diſputauit: ſ3 mi-
tio. ra quadaz ironia: et ſingulis de rebus ita vehementˀ in vtrãq̄z partẽ: vt ſin-
guli pene ei⁹ diſcipuli (vt ſunt diuerſi humanoꝝ ingenioꝝ capt⁹) non q̊d ille
ſentiret: ſed q̊d ſibi maxime cõſentaneuz videretˀ: ex hmõi diſputatiõib⁹ ſibi
arriperẽt. Hinc exortę ſunt varię diuerſęq̄z phoruz ſectę Diſputauit quan-
doq̄z Socrates de corpis voluptate: ſed in vtranq̄z partẽ diſputauit. Hi igi
tur: quoꝝ ingeniuz in eã fuit ꝓpenſius: nõ quę ille aſſereret: ſed quę ſibi magˀ
placerẽt: inde ſumentes ſuauez in ſenſib⁹ motuz: id eſt voluptatez ſummum
bonuz eſſe dixerũt. Xeno ãt cittięus: et q̄ ab eo ſunt exorti ſtoici in ſola virtu
te fœlicitate. poſuerũt. Alij ꝓ alia ſenſere: vt erudite Beroald⁹ explicat in
Epicurus. eo quẽ de foelicitate cõſcripſit libello ¶ Epicureũ vulgus Epicurus Athe
nienſis phus dialecticę cõtemptor corpis voluptatẽ dixit eſſe ſummũ bonũ
Epicurei. Hinc Epicurei ei⁹ ſectatores. Bñ autez dixit Epicureũ vulgus: q2 pluri-
mi ſunt. Vñ Lactãtius in libro de falſa ſapiẽtia capite xvij. Epicuri diſcipli-
na multo celebrior ſemꝑ fuit: quã cęteroꝝ: nõ quia veri aliq̄d afferat: ſ3 quia
multos ad populare nomen voluptatis inuitat. Nemo em̄ nõ in vitia pro-
Stoici nus ẽ. ¶ Stoicuz. Stoici nomẽ ſortiti ſunt a porticu athenienſi. in qua Xe
ΣΤΟΆ. no citteęus ab opido Cypri Cittio dictus diſputauit: ΣΤΟΑ. enim grece

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

latine dicit̃ porticus:fornix:teſtudo. Hinc σ'τωικοσ.o paruo in mag / σ'τοικὸσ
num mutato ſtoicus ¶ Pro ſua pte:ſcd̃m vires ſuas ¶ Quiſquis: figurate
ſubaudiẽduz molireť. ¶ Raptuz ire:incipe rapere. ¶ Moli rentur:tẽtarent
niterẽť ¶ Reclamãtez:recuſantẽ:refragãtez:ꝯtraq; eos clamãtez ¶ Veſtez:
philoſophicã diſputationez ſolida ꝟitate coherẽtez: de qua ſup̃ in pͥma pro/
ſa ¶ Diſciderunt:hoc ideo:ꝙ in multas ſectas phia diuiſa ẽ. ¶ Panniculis:
fruſtulis:ꝑticulis. ¶ Noſtri habit⁹:veſtis noſtrę. ¶ Veſtigia:ſigna ¶ Im/
prudẽtia:ſtultitia quę phię ſꝑ aduerſatur ¶ Nõnullos eoꝝ:puta cyrenaicos
Epicureos et id genus reliq̃s. ¶ Profanę:indoctę et phię ſacris nõ initiatę
¶ Errore:falſa opinatiõe:ꝙ voluptas ſit ſummũ bonuz:et ꝙ diuina ꝓuidẽ/
tia mund⁹ nõ gubernetur. ¶ Peruertit:depꝛauauit:et a veritate alienauit.
¶ Qð ſi.n.a f. Exẽplis cõuincit ſemꝑ phos indoctę multitudini fuiſſe inui
ſos atq; exoſos. ¶ Anaxagorę:hic clazomenius genere phus inſignis fuit. Anaxagoras
Qui Athenis impietatis accuſat⁹:q̃d ſolem cãdentez dixerit laminã:ac pe
nitus ignitã:fuga iudicio ſe ſubtraxit.vt quidã tradunt. Sũt tamẽ q̃ dicũt
euz in iudiciuz veniſſe:et miſericordia iudicum fuiſſe relaxatũ. Lampſacum
poſtea ꝓfectus:illic diez ſuuz obijt.vbi rogãtib⁹ eum ꝑncipib⁹ ciuitatis: nũ/
quid fieri mãdaret.iuſſiſſe ferunt:vt pueri quot ãnis q̃ menſe defeciſſet:ludẽ
ꝑmitterenť.ſeruariq; hacten⁹ eam ꝯſuetudinez. Auctor Laerti⁹ ¶ Xenonẽ: Xeno
Xenones octo fuiſſe tradit Laertius:hoꝝ duo illuſtres phi:alter de q̃ dixi
mus ſtoicę diſciplinę auctor Xeno cittięus. Alť vero(de quo nũc dicẽduz)
eleates dialectices inuẽtor:vt et ſup̃ diximus. Is cũ Nearchuz tyrãnnum
ſiue Diomedõtem vel vt alij tradũt:Phalariz deijcere ac ꝓfligare voluiſſet:
cõprehenſus ẽ. Quo tꝑe cuz de cõſcijs inq̃rereť:omes illius amicos cõiurati
onis eẽ conſcios dixit. Deiñ cum q̃ppiam ſe in aurez tyrãni clam loqui velle
ſignificaſſet:eã mordicus correptã non añ dimiſit: q̃ rapta aure populatuz
caput reliq̃ſſet Valeri⁹ Maximus patiẽtię exempla duob⁹ Xenonib⁹ aſſig
nat. Laerti⁹ et alij vni Xenoni eleatę. Cicero in ſcd̃o tuſculanaꝝ queſtionũ.
Xeno ꝓponatur Eleates:q̃ perpeſſus eſt om̃ia potı⁹:q̃ conſcios delendę ty
rãnidis indicaret. Idem in tͥo de natura deoꝝ Anarchuz Democritęum
a cyprio tyrãno excarnificatuz accepim⁹. Xenonem eleę in tormẽtis necatũ
Tertullian⁹ in apologetico. Xeno eleates ꝯcõſultus a Dionyſio: quidnam
phia p̃ſtaret:cuz rñdiſſet ꝯtemptuz mortis:impaſſibilis flagellis tyrãni ob/
iect⁹ ſententiã ſuam ad mortez vſq; ſeruauit. Apud Suidã ſic ẽ Xeno Te
leutagorę fili⁹ eleates aſſectator ⁊ ęqualis Pythagorę Democritiq;:nã flo
ruit olympiade lxxviij. Xenophanis auditor fuit. Is cũ tentaſſet a tyrãni/
de Narchi:vel(vt alij)Diomedõtis Eleam patriã liberare:cõprehenſus:et
indicare cõſcios iuſſus linguã ſuã mordic⁹ amputauit:atq; in tyranni faciez
expuit. Demuz ꝯiect⁹ in mortariũ crebris ictib⁹ contuſus expirauit ¶ Pere/
grina:extͥna. ¶ At:ſed vel ſaltem Eſt ãt hęc ꝑticula hoc loco ter legẽda:pro
qua indocti legũt aut. Sic eñ repetita pl⁹ ponderis adijcit oratiõi ¶ Cani/ Canius
os: Plurali nũero ꝓpria noĩa expͥſſa maiorez in orõne vim hñt. Quippe nõ
ij tm̃ ſignificantur: quorũ illa noĩa ſunt:ſed etiã alij qui ſimiles illoꝝ fuere.
Canius Gaditan⁹ poeta fuit facundię lenis:et iocũdę:de q̃ Martialis li/
bro pͥmo epigrãmatuz Gaudẽt iocoſę Canio ſuo Gades. Hũc tradunt q̃/
daz repͥhenſuz a Liuio Patauino graui et nobili hiſtoriographo:ꝙ multaꝝ
gauderet amorib⁹ bis ꝟbis. Noſtraz phiaz participare nõ poteris:duza tot

ꝑticiparis. Non eñ eo iecore Latonã amat Tityus: qđ multi vultures mꝉ
tum diuellũt. Cui Canius. Siqñ labor: reſurgo cautius. Si paululũ opp-
mor. alacri⁹ reſumo aerē. Vices noctiũ dies reddũt leniores. Sed tenebra
rū ꝑpetuitas inſtar īferni eſt. Sic lilia ꝑmęua verni ſolis delicata teporib⁊:
varietate tū euri: tum noti: tum zephyri letitia effuſiore laſciuiũt: quib⁊ vno
ſpiritu fulminãs Libs incũbens occaſū facit. Sic Mars ruptis tendicu
lis in menſa cęleſti recũbit cõuiua ſupeꝝ. A qua vxori⁹ Mulciber ſuo fune
longe religaꝉ. Sic leuius ligãt mꝉta fila: quã ſola catena. Sic mihi ſit: a phi
loſophia tibi ſolatiū. Hunc igiꝉ in modũ iocoſe ferũt. Caniū Liuio reſpõ
diſſe. Veꝝ nunc qđ ad rē inſtitutã ꝑtinet referam⁹: Canius eo ꝙ ab impro
boꝝ morib⁊ diſſentiret: a Caio Cęſare Germanici filio ↄſcius cõtra ſe factę
cõiurationis dictus ē. Cui ſic rñdit. Si ego ſciſſē: tu neſciſſes. Nihilo tamen
ſecius ab illo crudeliꝉ eſt necat⁹. De h̃ eodē in ꝓxima proſa ¶ At Senecas:
Seneca M. Annęus Seneca Cordubẽſis Romã venit declamator egregi⁹ quã-
uis opa eius ad poſteros nõ ꝑuenerit. Hic ſtatī eques factus honores me
ruit: habuitqꝫ liberos: q̊s in Hiſpania ſuſceperat ex Elbia vxore. L. Annę
um Senecã. Junium Annęum Gallionē: ⁊ Annęum Melam. Seneca
phus ſimul: et declamator: et poeta inſignis euaſit. Sub Nerone mortuus
eſt ſolutis venis. De hoc plura diceņꝉ infra. An ãt hic idē fuerit q̃ tragœ
dias qui extãt ſcripſit: necne inꝉ doctiſſimos nõdum cõuenit. tametſi quid
ſuper h̃ Sidonius Apollinaris ſcҏtum reliq̃rit: nõ ignorē ¶ At Soranos.
Soranus. Valeri⁹ Soran⁹ poeta ſummoҏe famigerat⁹ fuit. Qui ꝑmus de deo maxi
mo ꝓa ↄmentatus eſt: atqꝫ ob id crediꝉ ab impioꝝ manib⁊ in crucē ſublat⁹.
¶ Peruetuſta: nimis antiqua ¶ Incelebris: infrequens: nõ celebris. ¶ In
cladē: in ꝑniciem. ¶ In hoc vitę ſalo .i. mari. Sane ꝙ̃ elegãs metaphora.
Quid eñ aliud hoc ſeculũ ꝙ̃ mare ꝓcelloſū: Diuus Ambroſi⁹ in epl̃a ad
Cõſtantium. Suſcepiſti munus ſacerdotij: et in puppe eccleſię ſedens na-
uim aduerſus fluctus gubernas. Tene clauum fidei: vt te graues huius ſę
culi turbare nõ poſſint ꝓcellę. Mare quidē magnũ et ſpacioſū. ſed noli ve
reri. quia ipſe maria fundauit eã: et ſuꝑ flumina p̄ęparauit eã. Itaqꝫ nõ im
merito inter tot mundi freta: eccleſia domini tanq̃ ſupra apoſtolicā ędifi-
catã: petrã: immobilis manet: ⁊ incõcuſſo aduerſum impet⁹ ſęuiẽtes ſali ꝑ-
Salum ſeuerat fundamẽ ¶ Alluiꝉ vndis: non quatiꝉ ¶ Salū dr̃ mare a ſapore ſa
lis. Vergili⁹ Pereqꝫ uudas ſuperãte ſalo. ¶ Quoꝝ peſſimoꝝ. ¶ Numero-
ſus: freq̃ẽs. ¶ Temere: incõſulte: ſine cõſilio: abſqꝫ prudentia ¶ Paſſī: mõ
Lympho huc: modo illuc. nullo certe fine ꝓpoſito ¶ Lymphãte: furore vexãte. Lym
pho furore vexo Valeri⁹ Flaccus. Lymphauerat vrbē Statius It lym-
phãte deo. Vñ lymphati ſiue lymphatici dñr furioſi: veſani: bacchabundi
Lymphatus q̃ vitium ex aqua ↄtraxerũt: quod ē huc atqꝫ illuc diſcurrere. ¶ Qui: exerci-
Lymphaticus t⁹ peſſimoꝝ ¶ Aciē ordinē ⁊ iſtructiõē militarē ad iã dimicãdū ¶ Struẽs:
iſtruens. ¶ Noſtra dux: recta ratio. Ea eñ dux eſt phoꝝ. ¶ Copias ſuas:
exercitum ſuū ex ꝟtutib⁊ ſcientijſqꝫ cõpoſitū. ¶ In arcē: in animi intellec-
tū: quē Platonici in cerebro tanq̃ in arce cõſtituũt. Pulchre ãt perſtat in
metaphora. ¶ Cõtrahit. colligit: cõgregat ¶ Illi: peſſimi phorum hoſtes.
¶ Inutiles ſarcinulas: bona exꝉna et corporis ¶ At: ſed ¶ Deſuper: ex arce
cõtemplationis. ¶ Viliſſima queqꝫ reꝝ: corporis et fortunę bona: q̃ pręe bo
nis animi ſordidiſſima ſunt. ¶ Securi nullã curã habẽtes: contemptores
Securus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Securus: trãquillus: qui ſine cura eſt, quaſi ſeorſuȝ a cura. Intꝰdum contemptor. Maro Securus amoꝝ Germanę ¶ Vallo: munimẽto virtutuȝ ¶ Quo: ad quod vallum ¶ Graſſanti: gradiẽdo ſeuienti ¶ Aſpirare iuxta accedẽ: adire. ¶ Fas nõ ſit. i. nõ liceat. Valerius maximus Bonę mẽtis vſurpatio nullum triſtioris fortunę recipit incurſum

¶ Metrum quartum primi libri

Quiſquis compoſito ſerenus euo
Fatũ ſub pedibꝰ dedit ſuperbum
Fortunamqꝫ tuens vtramqꝫ rectus
Inuictum potuit tenere vultum
Non illum rabies mineqꝫ ponti
Verſum funditus excitãtis ęſtum
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Torquet fumificos Veſeuus ignes
Aut celſas ſoliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebit
Quid tantum miſeri feros tyrannos
Mirantur ſine viribus furentes?
Nec ſperes aliquid nec extimeſcas
Exarmaueris inpotentis iram.
At quiſquis trepidus pauet vel optat
Quod non ſit ſtabilis ſuiqꝫ iuris
Abiecit clypeum locoqꝫ motus
Nectit qua valeat trahi catenam

¶ Cuȝ vigeſimuȝ ętatis annũ agens in frequẽti eadẽ ꝙ ornatiſſima Saxonum vrbe (cui Monaſterio nomen ẽ) bonas arteis audaci (vt inqͭ Horatius) pauptate impulſus nõ infœliciter ꝓfiteri coepiſſeȝ: beneficio Joannis Brouij Monaſterieñſis viri ſane ꝙ literati et oı̃mibus liberalibꝫ appͥme diſciplinis eruditi: plurimoꝝ ꝙ doctoris laudatiſſimi: ac vel lõgiore vita. vł minus miſerabili mortis gñe digni: ꝑuenerunt in manus meas aliqͭ paginae Rodolphi Agricolę Phriſij viri tũ doctiſſimi: tum eloquẽtiſſimi in ſubſeqñtem ꝑmi huiꝰ libꝛi ꝑteȝ: vltimo carmine excepto: enarratiões autographas cõtinẽtes: quas ille qñdam Groningę ſcripſerat rogatu Lamberti Groningenſis medicinę doctoris ſingulari et doctrina ꝑditi: et experiẽtia: cuȝ (vt ex eo fando familiariter accepi) in patria ſua libꝛoꝝ de phię conſolatiõe explanationeȝ auſpicatꝰ ad hoc carmẽ perueniſſet Quiſqs cõpoſito ſerenus euo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Quo factũ eſt: vt hinc eruditiſſim⁹ Agricola ſumpſerit initiũ: reliqua tractatur⁹ opportuniori tpe: ſi ꝑ alias occupatiões ꝛ immaturã mortẽ licuiſſet. Scpſit ãt aliquãto plura in Boethiũ: q̃ ad me ꝑuenerit: que recepat mihi Lambert⁹ idem: cui⁹ modo memini: ſe cõmodatuꝝ: vt ea quoq mihi ſtudioſiſq excriberẽ cõmodaſſetq ſane q̃ libẽs: niſi repẽtina ei⁹ trãſmigratio quominus id fieret: obſtitiſſet. Cuz ãt hec que trãſcripta ſunt: talia mihi videãtur: vt ſtudioſoꝝ Boethij lectiõe ſint digniſſima: nõ poſſum ea nõ hoc loco ſubijcẽ: prepoſito illi⁹ noĩe: ne q̃d glĩe mihi credul⁹ lector ex alieno tribuat labore: neue cãdidiſſime margarite diuti⁹ in mea dactylotheca ſine honore delitéſcãt. Addã autẽ quibuſdã locis mea qualiacunq: eaq paucis perſtricta: ne fortaſſe prolixitas tedium pariat nauſeamq lectori delicato

¶ Rodolphus Agricola

¶ Quiſq̃s ꝯpoſito: Metruz ẽ hendecaſyllabũ. i. vndeciz ſyllaꝝ. Phaleuciũ dictũ a Phaleuco autore ei⁹. Pentametꝝ cõſtans ſpõdeo dactylo trib⁹ trocheis. Snia eius pẽdet ex eo q̃d predixit ſub pſona phie ſapiẽtez eo ỽtutum munimẽto tutũ et defenſũ eſſe q̃d nulla ſtultoꝝ aut improboꝝ hoim vis ꝛ iiuria poſſit ꝑrumpe. Subdit ergo q̃ſquis animũ ſuũ recte ꝯpoſuit ꝛ caſus reꝝ humanaꝝ contempſit: illũ nihil pt deinde ꝑturbare aĩo aut mentẽ eius cõmouere: nõ pericula maris. nõ terraꝝ motus: aut incẽdia: nõ aeris turbines aut ꝑturbationes. nec etiã ſęuitia aut violẽtia humana. ſed oĩa negligit ꝛ ꝓ nihilo ducit Cõtra ỽo q̃ nõ eſt ꝯpoſito et firmo animo ſed timet aliq̃d ꝟ optat ille q: nõ eſt ſui iuris ſed ex metu alieni mali vel ſpe alieni boni pẽdet: abiecit clypeum. i. munimentũ ỽtutis ſue: ꝛ depulſus a loco ſuo in quo ſtabat ꝛ quẽ defendere debebat. Nectit catenã qua valeat trahi: id ẽ viã prebet qua poſſit ſibi noceri: ƀm ſententiã eñi Stoicoꝝ nemo lediť niſi a ſeipo. alij eñi res noſtras hoc eſt diuitias vľ honores vľ famã vel reliqua hui⁹ gñis ledere pñt. nos ỽo hoc ẽ mentẽ nrãm q̃ eſt pſtantiſſima ps noſtri: ledere non pñt.

Quiſquis ¶ Quiſq̃s. i. quicunq. hmõi eñi dictiões geminate hoc ipm ſignificãt q̃d cum hac ꝑticula cunq ꝯiuncte. Ut Terẽtius in Eunucho tu quantus quãtus es id ẽ quãtuſcunq es. et in eadẽ comœdia. vbi vbi eſt. i. vbicũq eſt

Componere ¶ Cõpoſito: Cõponĩ aliqñ ordinare vel recte inſtituere ſignificat vt hoc loco. et Uirgilius in pmo eneidos Et tandẽ placida cõpoſtus pace quieſcit Aliqñ ſignificat pacare Uirgili⁹ in bucol. Nõ noſtrũ inter vos tantas componere lites Aliqñ compare Idẽ in bucoli. Sic ꝑuis cõponĩ magna ſolebã Aliqñ coniũgere Perſius Cõpoſituz ius faſq animi. ſic dicimus cõponere

Serenus: libꝝ et cõponere ignez. ¶ Serenus a ſerẽdo dictũ eſt. quaſi tps accõmodatũ ſationi nã de tpe ꝓprie diciť ſerenũ. ſicut amœnũ quod aptuz amari. ꝛ ege

Aeuum nũ ab egendo ꝛ plenũ a plere inuſitato ỽbo dr. ¶ Aeuũ a greco aeon diciť q̃d latine ſeculũ ƀt. id alij tps quinq̃ginta. alij cẽtum ãnorum eẽ volunt. Ca

Fatum. piť hic per ſynecdochen pro vita quã hic pagim⁹. ¶ Fatuz dcm eſt q: de⁹ id fatus ẽ id eſt dixit: hoc ẽ iuſſit vt fieret. ¶ Sub pedib⁹ dedit. legendũ eſt: nõ egit ſicut plurimi libri hñt. neq eñi aliť ſtabit ỽſus cui⁹ tertiũ pedez trocheum eſſe oportet. qui ſic egit ꝛ nõ dedit dicať iamb⁹ fiet. fuit ãt dicendũ Boetio ſub pedes dedit ꝛ nõ pedib⁹ ex natura ꝑpõnis ſubiũcte cũ ỽbo q̃d motũ ad locũ ſignificat. Legẽdum ergo ẽ figurate vt ſit vna dictio ſub ꝛ de

Tmeſis dit ꝛ per tmeſiz figurã q̃ ſectio latine intelligiť inť poſitũ ſit pedib⁹ vt ſit. ſub

Fortũa Fors: pedib⁹ dedit. id ẽ ſubdidit pedib⁹ ¶ Fortũaz: Fortũa a fors dr que a ferendo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

dicta eſt q꞉ res hũanas feriat hoc eſt agiter ⁊ regat. dicim⁹ auteꝫ ſingulariẗ
fortunã vel deã vt vetuſtas putauit vel caſuꝫ ꝑ quẽ res hoĩm voluũtur iſta
biles ⁊ incertẽ: plr̃ ṽo pro bonis fortunẽ et ꝑcipue ꝓ diuitijs dicim⁹ fortũas
¶ Vultũ: Vultus a facie differt: q꞉ facies ẽ habitudo naturalis inſita cuiq꞉ Vultus.
Vult⁹ ex gaudio ſiue triſticia mutat̃ ſicut volũtas Nã a volẽdi ṽbo vultus Facies
deſcẽdit. Facies a faciẽdo dicta ẽ quia res ſic ſit facta. dicimuſq꞉ nõ ſoluꝫ ho-
minis ſed ⁊ pecudis ⁊ loci faciẽ hoc ẽ formã vel figurã. Vult⁹ ſolius ẽ hoĩs.
¶ Põtus: apud poetas pleruq꞉ ꝓ mari accipit̃ per ſynecdochen. eſtq꞉ ꝑs ma Pontus
ris quedã vltra Cõſtantinopoliꝫ poſita: quã hodie nautẽ vocant mare leo-
nis. a qua vicinẽ gentes põticẽ vocant̃. grẽcũ nomẽ eſt põtus: dictũ q̃ſi labo
rioſus: q꞉ ſemꝑ tempeſtatib꞉ agitat̃. nã ponos grẽce laborẽ ſ̃cat ¶ Aeſtum: Aeſtus.
Aeſtus a q̊ eſtas dcã eſt feruorẽ ſ̃cat. vñ et motus ille maris q̇ fit ꝑ fluxuꝫ ⁊
refluxuꝫ eſtus ab autorib꞉ latinis dr̃: quia mare eſtuare ⁊ tãq꞉ ebullire vide-
tur. itaq꞉ Plini⁹ eſtuariũ dixit locũ in quẽ ſe eſtus maris effunderet. ego etiã Aeſtuarium
crediderĩ quã hodie barbare ſtufaꝫ vocam⁹ ſ̃m ſonũ germanicẽ linguẽ. ei⁹ Stufa
nomẽ ab eſtuario corruptũ et deꝑuatuꝫ eſſe. eã Plini⁹ caldariã vocauit. Nã Balneum
vbi lauamur balneũ ꝓprie dicit̃ ¶ Camin⁹ a Καιομαι grẽce q̊d eſt ar- Caminus.
deo dr̃. eũ latine Martialis fumariũ vocauit. hoc loco ꝑ metaphorã accipit̃ Fumarium.
ꝓ antro vel cauerna ꝑ quã veſeu⁹ flammas emittit. ¶ Veſeuus mõs eſt in Veſeuus
Campania nõ longe a Neapoli ſꝑ ardens q̇ nõnunq꞉ tãtis ardorib꞉ agitat̃
⁊ eſtuat vt om̃ia vicina terremotib꞉ maximis ꝯcutiant̃. agri tegãtur cineri-
bus. ẽ ⁊ alius immẽſẽ altitudinis in alpib꞉ qui veſulus: nõ veſeuus (vt non Veſulus
nulli indocti dicũt) vocat̃. ¶ Celſas: a cello inuſitato ṽbo dicit̃. vnde ꝑcello Celſus
excello ãcello dũr ¶ Turris: quaſi terris quia hoſtes terreat dicta ẽ ¶ Ful- Turris
mẽ: ſicut fulgur a fulgẽdo dcm̃ eſt ¶ Tyrãnus grẽce ꝓncipeꝫ ſ̃cat Jñ Virgi Fulmẽ. Tyrãn⁹
lius dixit in ſeptimo ẽneidos Pars mihi pacis erit dextrã tetigiſſe tyranni.
Quia ṽo grẽci ſemꝑ cupierũt eſſe liberi ⁊ ſine regib꞉ idcirco tyrãni nomẽ a-
pud eos ⁊ hinc apd̃ oẽs int̃ deteſtãda eſt hãbitũ ¶ Exarmaueris ꝓ exar-
mabis vt fere valt Priſcian⁹ accipi in hm̃oĩ locis ꝯiunctiuum pro ĩdicatiuo
quanq꞉ tñ forte recti⁹ int̃pretabimur ꝑpoteris exarmare vel eſt vt exarmes
¶ Impotẽs. Impotẽs dr̃ plerũq꞉ in malã partẽ vt nõ ſit ideꝫ q̊d debilis vel Impotens.
imbecillis ſed q̇ non potẽs ſui vt ſunt plerũq꞉ hoĩes in m̃gna fortũa poſiti
Jta dt̃ Plini⁹ in ep̃lis Scio q̃ ſit amor impotẽs ſemꝑ. ſic etiã dicim⁹ impa
tienteꝫ amorꝫ ĩpatientẽ irẽ non q꞉ nõ patiat̃ ſed q꞉ non ꝯmode patiat̃ ¶ Ab
iecit cly. lo. q꞉ mo. Periphraſis. i. circũlocutio eſt deſertoris q̇ locum in acie ſi
bi a duce aſſignatuꝫ relinq̇t. nõ eniꝫ licebat inſtituto militie veteris moueri
loco niſi feriẽdi hoſtis cauſa vel ſeruãdi ciuꝫ vl̃ reſumẽdi teli q̊d dicit ãt ab
iecit clypeuꝫ: alluſit ad grẽcum nomen deſertoris quod eſt rhipſaſpis id eſt ῥιψασπις
¶ Joannes Murmellius (protector clypei
¶ Metꝝ quod Agricola et alij nõ pauci Phaleuciũ vocãt: pleriq꞉ ꝑ ẽ diph
thongon poti⁹ phalẽciũ dicũt: nõnulli phalẽciuꝫ: alij phaleuticuꝫ ſed cauẽ-
duꝫ omino: ne more indoctoꝝ per n falentiuꝫ vocet̃ ¶ Seren⁹: nubib꞉ per- Serenus
turbationũ vacuus: quẽadmoduꝫ cõtra in vltimo hui⁹ carmine nubila mẽs
dr̃ prauis affectionib꞉ obducta. Ouidi⁹ Carmina ꝓueniũt animo deducta
ſereno. Marſili⁹ Ficinus in libro Plotini de beatitudine capite xij. Seren⁹
ãt ſemꝑ eſt prob꞉: ſtatuſq꞉ eius q̇etus: affectioq꞉ ſufficiẽs: quã nullũ omino
eoꝝ: que mala dũr: ſi mõ prob꞉ ille ſit: perturbat ¶ Fatũ quid ſit: infra in q̃r-

to libro dicet. Hic autem ꝑ fatuꝫ accipe ex fato venientia: videt autem imi-tatus illud Vergilij in ſecundo Georgicorum.

Fœlix: qui potuit rerum cognoſcere cauſas
Atqꝫ metus omneis: et inexorabile fatum
Subiecit pedibus: ſtrepitumqꝫ Acherõtis auari

¶ Et illud Senecę tragici in Hercule Oetheo.

Quiſquis ſub pedibus fata rapacia
Et puppem poſuit luminis vltimi
Non captiua dabit brachia vinculis
Nec pompę veniet nobile ferculum.

¶ Itẽ eiuſdẽ ꝟſus elegãtiſſimos q̃ ſunt in ea tragœdia: cui titulꝰ Thyeſtes.

Rex eſt: qui poſuit metus
Et diri mala pectoris
Quem non ambitio impotens
Et nunquam ſtabilis fauor
Vulgi pręcipitis mouet
Non quicquid fodit occidens
Aut vnda Tagus aurea
Claro deuehit alueo
Non quicquid Libycis teris
Feruens area meſſibus
Quem non concutiet cadens
Obliqui via fulminis
Non eurus rapiens mare
Aut ſeuo rapidus freto
Ventoſi tumor Adrię
Quem non lancea militis
Non ſtrictus domuit chalybs
Qui tuto poſitus loco
Infra ſe videt omnia
Occurritqꝫ ſuo libens
Fato: nec queritur mori.

¶ Egit: optime placet quod Agricola ſentit dedit reſtituẽduꝫ: vt ꝟſus cõ-ſtet ¶ Fortunã vtranqꝫ: ⁊ proſperã ⁊ aduerſaꝫ ¶ Tuens: intuẽs ¶ Rectus: inflexus Cleobulus Duꝫ ſcd̃a fortũa arridet: ſupbire noli. Aduerſa ꝑſtrepẽ-te noli frãgi. Fortũę mutatiões fortit' perferre diſce. Periãder Inter ſecun-das res eſto moderatꝰ: inter aduerſas prudẽs ¶ Inuictũ: conſtãtem: fortũę mutationibꝫ nõ ſuccũbentẽ ¶ Nõ illũ rabies ⁊c̃. Sic Horatius in t'tio libro (carminuꝫ

Iuſtum ⁊ tenacem' propoſiti virum
Non ciuium ardor praua iubentium
Non vultus inſtãtis tyranni
Mente quatit ſolida: neqꝫ auſter
Dux inquieti turbidus Adrię
Nec fulminantis magna Iouis manus
Si fraus illabatur orbis
Impauidum ferient' ruinę

¶ Excitãtis: ſic legenduꝫ vt rectiſſime ſentit Rodolphꝰ Langiꝰ: nõ exagitã

ets vt vulgo ꝯtra metri rōneʒ legitur in exemplarib⁹ deprauatis ¶ Veſeu⁹: Veſeuus
hic ꝓpe Neapoliʒ mōs eſt in Cāpania: q̄ mutato priori noīe Summa dici-
tur. Is aliq̄n cōflagrauit: vt Plini⁹ in epl̄is refert: Suetoni⁹ ⁊ Euſebi⁹: im
perāte Tito tn̄ ex ſe incēdij emiſit: vt vicinas regiōes: ⁊ cū hominib⁹ vrbes
exureret. Diu⁹ Hieronymus in quadā epl̄a. Non etem̄ ignes: non vulca-
nia tellus: Nō Veſeuus ⁊ Olymp⁹ tantis ardorib⁹ ęſtuāt: vt iuueniles me
dullę vino plenę ⁊ dapib⁹ inflāmatę Dicit et Veſuui⁹. Hinc Veſuuinus Veſuuius
Papini⁹ Non adeo Veſuuin⁹ apex: ⁊ flamea diri Mōtis hyems trepidas
exhauſit ciuib⁹ vrbes. ¶ Celſas turres. Horati⁹ Sępi⁹ vētis agitat ingens
Pinus: ⁊ celſę grauiore caſu Decidūt turres: feriūtq; ſummos fulgura mō
tes ¶ Feros tyrānos: ſic legendū eſt: nō ſęuos vt Rodolph⁹ Langius duo-
deciʒ abhinc ānos a me cōſultus ſe in exemplari quodam legiſſe reſpondit.
¶ Abiecit clypeuʒ. Auctore Philoſtrato libro ſcđo Apolloni⁹ ad Damidē
comiteʒ ſuū ſic locutus eſt. Quod ſi tuis rationib⁹ ꝑſuaſus hmōi pecunias
acciperē: nōne me auar̄ ⁊ phię ꝯtemptorē diceres: ac etiā deteriorē quā mili-
tes: qui in pugna clypeuʒ alius abijciūt. Abijcienti em̄ clypeū dari rurſum
p̄t nihilo poꝛe deterior: vt inq̄t Archiloch⁹. Phia vero q̄ pacto recuꝑari po
teſt: ab eo q̄ ſemel illā contempſerit: aut abiecerit. Horati⁹ in epiſtolis. Per
didit arma: locuʒ ꝟtutis deſeruit: q̄ Semꝑ in augenda feſtinat: et obruitur
re Eſt āt trāſlatio a re militari. Nā militi cūprimis ignominioſuʒ erat: ſi aut
locuʒ in facie deſeruiſſet: aut viuenti ſibi arma ab hoſte forent erepta.

¶ Proſa quarta primi libri

SEntis ne inq̄t hęc atq; animo illabuntur tuo? Es ne ὄνος πρὸς λύραν Quid fles? qd lachrymis manas? ἐξαύδα μὴ κεῦθε νόῳ Si operā medicantis expectas oportet vt vuln⁹ detegas B. Tū ego collecto in vires animo An ne ad huc eget admonitione. nec ꝑ ſe ſatis eminet fortune in nos ſeuientis aſperitas Nihil ne te ipſa facies loci mouet Heccine ē bibliotheca quā certiſſimā tibi ſedē in nr̄is larib⁹ ipſe delegeras in q̄ mecuʒ ſepe reſidēs de humanar̄ diuinar̄q; rer̄ ſciētia diſſerebas Talis habit⁹ taliſq; vult⁹ erat cū tecum naturę ſecreta rimarer cū mihi ſyder̄ vias radio deſcribēs cuʒ mores nr̄os totiuſq; vite rōem ad celeſtis ordinis exēplar formares Heccine premia referim⁹ tibi obſequētes Atqui tu hāc ſnīam Platonis ore ſanxiſti Beatas fore reſpublicas ſi eas ꝑ ſtudioſi ſapiētie regerēt vl̄ ear̄ rectores ſtudere ſapiētie ꝯtigiſſet Tu eiuſdē viri ore hanc ſapientibus capeſſunde reipublicę

neceſſariā cauſaꝫ eē monuiſti ne im ꝓbis flagitioſiſqꝫ ciuib⁹ vrbium relicta gubernacula. peſtem bonis ac ꝑniciem inferrent Hāc igiṫ auctoritatē ſecutus quod a te inter ſecreta otia didicerā transferre in actū publicę adminiſtrationis adoptaui Tu mihi ⁊ qui te ſapientiū mentib⁹ inſeruit deus eſtis ꝯſcij nullū me ad magiſtratū niſi cōe bonoꝝ oīm ſtudiuꝫ detuliſſe Jn̄ cuꝫ īprobis graues inexorabileſqꝫ diſcordię fuere. et (qḋ cōſcientię libertas habet) ꝓ tuendo iure ſpreta potentioꝝ ſemꝑ offenſio Quotiēs ego Conigaſtū in inbecillis cuiuſqꝫ fortunas impetū facientē obui⁹ excepi quotiēs Triguillā regię ꝑpoſituꝫ dom⁹ ab incepta ⁊ ꝑpetrata iā prorſus iniuria deieci Quotiens miſeros q̄s infinitꝭ calumnijs impunita barbaroꝝ ſꝑ auaricia vexabat. obiecta periculis auctoritate ꝓtexi Nunqꝫ me ab iure ad iniuriā quiſquā detraxit Prouincialiū fortunas tū priuatis rapinis tū publicis vectigalib⁹ peſſundari nō aliter quā q̇ patiebanṫ indolui Cū acerbe famis tꝑe grauis atqꝫ inexplicabilꝭ indicta coemptio ꝓfligatura inopia Cāpaniā ꝓuinciaꝫ videreṫ certamē aduerſus p̄fectuꝫ pretorij cōmunis commodi ratione ſuſcepi rege cognoſcente ꝯtendi Et ne coemptio exigereṫ euici Paulinū ꝯſulareꝫ viꝝ cuius opes palatini canes iaꝫ ſepe atqꝫ ambitōe deuoraſſent ab ipſis hiantū faucib⁹ retraxi Ne Albinū cōſulareꝫ viꝝ preiudicatę accuſationis pena corriperet odijs me Cypriani delatoꝝ oppoſui Satis ne i me magnas videor exacerbaſſe diſcordias Sed eſſe apud ceteros tutior debui qui mihi amore iuſticię nihil apud aulicos quo magis eſſem tutior reſeruari

¶ Rodolphus Agricola.

¶ Sentis ne inq̇t: Hoc loco Boetius: vt ordine quodā ad ꝯſolatōem maloꝝ ſuoꝝ perueniat: exponit ⁊ deplorat caſuꝫ ſuuꝫ oñditqꝫ q̄ꝫ iniuſtam hāc ⁊ graueꝫ aduerſitateꝫ fortūę patiaṫ vt q̇ iniq̇ſſime condēnatus ſit quod quideꝫ ſic factū eſſe oīni ex ꝑte colligit. p̄muꝫ ex ꝑſona ſua. deiñ ex perſona accuſatoꝝ. poſtea ex criminib⁹ quę falſo aut iniuſte obijciebātur. Tū ex perſona

iudiciū ⁊ ſenatus. preterea ex mō iudicij. Iaꝫ etiā ex falſo crimine aut magiȩ
aut deoꝝ culture cōficto: tū demū velut per modū epilogi oſtēdit nō modo
grauiter hec de eo ꝯficta eē ſed etiā ab impitis credi ⁊ ꝓ veris haberi ⁊ om
nibꝰ deinde bonis ex ſuo caſu ſimile p̄iculū imminere: partes oēs ſuis locꝭ di
cent̄. Primo igit̄ phia vt euocet querelā boetij ⁊ eliciat ex eo cauſaꝫ doloris
ex more dialogoꝝ interrogat eū an intelligat ea q̄ p̄dixit ipa ſuperiꝰ. hortat̄
quoqꝫ ut plane dicat q̄d doleat. Hinc boetiꝰ ſumpto initio dicit nihil opus
eē verbis quū ipſa facile poſſit ex aſpectu loci hoc ē carceris in q̄ erat cauſaꝫ
doloris ſui pſpicere qd̄ eo indigniꝰ accidat ſibi quū ad rem. p. adminiſtran-
dā velut iuſſu phiȩ acceſſerit ⁊ oīa ꝓ equo ⁊ bono in ea conatꝰ ſit. nec cuiuſ-
q̄ꝫ odiū timuerit. itaqꝫ Conigaſto ⁊ Terguillȩ ⁊ reliq̄s barbaris ſp̄ obſtitiſ-
ſe ſe: ne vbiqꝫ ꝓ libidine ſua imbecilliores opp̄rimerent. Campaniā itidē di-
cit vt defenderit ab exitio cū famis tp̄e p̄fectus p̄torij oē frumētuꝫ coemere
voluiſſꝫ Sic etiā vt defenderit Paulinū ⁊ Albinū viros ꝯſulares ab iniu-
ria accuſatoꝝ. quibꝰ rebꝰ ꝓpter amorē iuſtitiȩ odiū improboꝝ in ſe ꝯcitaue-
rit ¶ Sentis Sentire ꝓprie dicit̄ aliq̄ quinqꝫ ſenſuū ꝑcipere. transfert̄ autē **Sentio**
plerūqꝫ ad oēm cognitionis ꝑceptionē Sic Iuuenal' inquit. qualē nequeo
mōſtrare ⁊ ſentio tantū id ē itelligo tantū Qn̄qꝫ accipit̄ vt ſit iudicat̄ Per-
ſius De Ioue q̄d ſentis id eſt iudicas Iuuenal' Quid ſentire putas om-
nes caluine recēti de ſcelere ¶ Illabunt̄ Ornate dixit. duplex em̄ tranſlatio
nam ⁊ v̄ba illabi ⁊ illabi aīo vtrūqꝫ ꝑ tranſlationē dicit̄. nā corporeȩ rei pro
priū eſt labi ¶ Ara t onos pros lyran grecū ꝓuerbiū eſt qd̄ apud eos vul-
go dicit̄ eis quoꝝ rudes animi paꝝ apti ſunt ad ea q̄ dicunt̄ ꝑcipienda. ſig-
nificat autē an es aſinus ad lyraꝫ ¶ Quid fles: ſic quid triſtis es quid rides
dicit̄ ꝑ eclipſin idē p̄termiſſionē vl' defectū p̄poſitiōis ꝓpter vt ſit ꝓpter q̄d
fles ¶ Lachrymis manas: Similit̄ Hieronymus noſter dixit. ad Titum
Liuiū lacteo eloquētiȩ flumīe manāteꝫ. alit̄ Horatiꝰ in ep'lis de vino dicit
quod cū ſpe diuite manet in venas animumqꝫ meū Sic ⁊ in eodem licet illi
plurima manet lachryma Aliter in eodeꝫ Fidis em̄ manare poetica mella
Te ſoluꝫ. ita vident̄ poſſe dicē: mano lachrymis: manant mihi lachrymȩ et
mano lachrymas ¶ Exomologeſa eti ſe lypi: id eſt cōfitere q̄d te contriſtet
¶ Operā: Inter opus ⁊ opaꝫ q̄d int̄ ſit ꝯmodiſſime videt̄ Terētiꝰ in heau **Opus**
tōtimorumeno explicare Si q̄d operȩ conſumis in opȩ faciūdo, vt ſit opera **Opera.**
labor: opus ꝓ fructꝰ et finis opȩ. i. laboris Horatiꝰ in p̄mo ep'laꝝ odiuꝫqꝫ
libellis Sedulꝰ importes opa vehemēte miniſter Virgiliꝰ in p̄mo eneidos
P̄cēdent opa int̄rupta. ¶ Expectas: Expectare qn̄qꝫ deſiderare ſ̄cat Cice- **Expectare**
ro ad Curionē quā expectationeꝫ tui cōcitaſti eā ſuſtinē vt poſſis Qn̄qꝫ at-
tendē Ouidiꝰ in iij metamor. Vltia ſemꝑ expectāda dies homini ¶ Vulnꝰ **Vulnus.**
id ē q̄d vifit ⁊ recēs eſt Virgiliꝰ in xij. Nec ſeſe Aeneȩ iactauit vulnere q̄ſqꝫ **Hulcus**
Vlcus q̄d vetuſtate cōputruit abitqꝫ vulnus vetuſtate in vlcus quod recte
Seneca in cōſolatiōe ad marciā ſignificauit. Nā vulneꝝ quoqꝫ ſanitas fa-
cilis ē duꝫ a ſanguīe recētia ſunt. Subdit vbi corrupta in malū hulcus v̄te-
rūt difficilius curāt̄ Id em̄ q̄d nos vulgo vlcus dicimꝰ quod greci apoſte-
ma vocāt. latine furūculus vocat̄ Pliniꝰ in ep'lis videt̄ clauū dixiſſe Erit in- **Furunculus.**
quit ei natus clauꝰ inſanabilis ſicqꝫ gallice nūc etiā vocat̄ ¶ Vires: Vis in **Vis.**
ſingulari ⁊ robur ſ̄cat Saluſtius in Catelina. Magna vi animi ⁊ corporis
ſignificat et violētiam Martialis in vi. Non de vi neqꝫ cede nec veneuolis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

eſt mihi. In pli robur tm̃ ſcat Corneli⁹ Tacit⁹ aũt in gtõ ꝑtulit in ll. de ca-
nis corruptę eloquẽtię magnę vis q̃ ratiõe videret per oẽs caſus ſingularis
Emineo. nũeri poſſe declinari ¶ Eminet: h poſuit pro apparet quanq̃ eminẽ ſcat ꝓ
prie ſup̃ alia extare ab e et maneo. Virgi. in ṗmo ęneidos Gradienſq̃ deas
Seuio ſupeminet oẽs ¶ Sęuiẽtis Seuire qñq̃ ſcat crudelez eſſe Iuuenalis in
corꝯs atq; euris ſolitus ſęuire flagellis: Qñq̃ nõ pati rectorem Liui⁹ in xxl.
Aſperum ſi qñ bellue ſęuirẽt ¶ Aſperitas: Aſperũ ẽ q̃d abſq; ſpe ſicut proſpeꝝ quod ꝓ
Proſperum: ſpe. i. ſm ſpem euenit dr vtrunq; a ſperãdo ¶ Heccine Veteres vt ait Ser
Hiccinę gius in Donatũ hicce hecce hocce dicebant in̄ mutato e in i hiccine pro hic
Bibliotheca ne dicitur ¶ Bibliotheca repoſitoriũ libroꝝ biblion em̃ grece librum ſcat. et
theca recõditorium. quare libri vtriuſq; teſtamẽti nõ biblia biblię dici debe
rent q̃d nomẽ nec grecuz nec latinuz ẽ: ſed biblia. oꝝ ab eo q̃d biblion dixi-
Sedes mus ¶ Sedez ꝓprie locũ dicimus in q̃ quis reſidet Saluſtius in Catilina.
Qui Aenęa duce ꝓfugi ſedibꝰ incertis vagabãtur. Virg. in primo Aenei.
Sella Sedes vbi fata q̃etas oñdunt. id ꝓ inſtrumentũ cui inſidem⁹ ſella rectius
Lar dicit Virg. in xi. Et ſellã regni trabeãq; inſignia noſtri ¶ Laribꝰ: Lar dicit
deus domeſticus q̃ et penates dñr quia penui p̃ſunt vel quia penit⁹ hoc eſt
intra domũ colunt Virg. in iiij. Aeneidos. Et ſparſos fratna cęde penates
Lar Plaut⁹ in aulularia. ego ſum lar familiaris ex hac familia Iuuenalis
Laribꝰ criſtaz promittẽ galli nõ audent. Accipitur ꝛ per ſynecdochen h pro
domo Horati⁹ in ṗmo eplaꝝ Gaudentez puiſq; ſodalibꝰ ꝛ lare certo ¶ Ha
Habitus bitus nõ ꝓprie veſtis ꝛ ſicut vulgo dr ſed tota velut forma homis in quã ſe
cõpoſuit. Pli. in eplis Compoſit⁹ in habitũ ſtudẽtis Vñ Terenti⁹ in eu-
nucho dixit ſi qua paulo habitior pugilẽ dicunt. id ẽ paulo corpulẽtior Ci-
cero in ṗmo Tuſcula. queſt. Quod ſi tãta vis eſt ad habituz mentis in his
quę gignunt in corpe ¶ Rimarer: id eſt tanq̃ ꝑ rimas diligent ſcrutarer.
Sidus: ¶ Sidus nõ nulli ꝑ y grecuz ſcribi volũt. ego latinũ a ſidendo dcm̃ credo q̃
Stella firmiter inſidat cœlo Differũtq; ſtella ꝛ ſidus Stella em̃ quaſi ſtilla dicta ẽ
vnũz ſingulare lumẽ cœleſte Virg. in ṗmo georgicõ. Frigida quo ſeſe Sa-
turni ſtella receptet. At ſid⁹ qñq; ꝓ ſtella capit. Lucan⁹ in ṗmo Veneriſq;
ſalubre ſidus hebet. qñq; ꝓ ſigno cœleſti q̃d ex multis ſtellis cõſtat vt ſid⁹
arietis tauri ꝛ ceteroꝝ Virg. in bucolicis Aethiopuz ꝟſemus oues ſub ſi-
Aſtrum dere caucri Aſtꝝ ãt grecuz eſt q̃d ſidus ſcat ſicut ꝛ aſter q̃d ſtella ¶ Radio:
Radius puto ꝑ eo quod circinũ dicim⁹ poni a ſilitudine a qua radios etiã dixim⁹ ro-
taꝝ Virgili⁹ in bucolicis Deſcꝑſit radio totuz qui gentibꝰ orbẽ Cicero Ex-
Exemplar. citabo tibi ſenez a puluere ꝛ radio ¶ Exemplar ab eximio dcm̃ eſt q̃ ab eo
Exemplum aliq̃d eximat eſtq; exẽplar res ad cuius ſilitudinẽ aliquid fit Exẽplum vero
hec ipſa ſilitudo quę exprimitur ¶ Beatas fore ꝛc̃. Hec ſnia Platonis ab
Fore. omibꝰ decantata in eo libro qui Alcibiades ṗor inſcribit colligit ¶ Fore cõ-
fore affore futurę ſemꝑ ſunt ſignificatiõis. Horati⁹ in ṗmo ſermonuz. neq;
ſe fore poſthac tam facilem dicat. forem ãt ſicut eſſem eiuſdez ſignificationis
Publicus. ¶ Publicas: id ẽ populicas q̃ populi ſunt dicim⁹ ¶ Studere fauere ſt qñq̃
Studeo iungitur dtõ Horati⁹ in ṗmo eplaꝝ Ne ſtudio noſtri pecces. i. fauore. qñq̃
conari Terẽti. in eunu. Dũ ſtudeo tibi ſororẽ reddẽ ꝛ iungit accõ. quãdoq;
diſcẽ ſcat Cicero in v. de finibꝰ bonoꝝ ꝛ maloruz vl illud ipm q̃d ſtudet fa-
Autoritas cere poſſit ornatius ſicq̃ ꝓmiſcue accõ ꝛ dtõ iungit ¶ Autoritatẽ: Autori-
tas ꝓprie dr honeſtior aut dignior de hoie aliquo opinio per quã facile quid

ſuadẽ aut diſſuadẽ pt.ſicut autor is dr cuius iuſſu aut imꝑio aliquid fit cu- Autor
ius nois mĺtiplex origo apud diuerſos recenſet Alij ab augeo ſcribēduz pe
q̄d nois ꝓprietati paꝝ cōuenit. Alij ab auton greco deducunt quod ipm ſt
ſed ⁊ hoc lōgius q̄ſitum videt: alij aliūde. mihi ſine c ſcribēduz videt ⁊ ſicut a
faueo fautuz ſic ab aueo autum ꝙ eſt extra vſuz ⁊ inde autor deſcendẽ videt
qm̄ is ſit qui rem factā aueat h̄ eſt cupiat ¶ Magiſtratuz Magiſtratus et Magiſtratus:
magiſteriū differūt Magiſtratus ptās dicit Magiſteriuz artificiū ¶ Cō- Magiſterium
ſcius et cōſcientia apd̄ veteres plerūqꝫ in malā partē dn̄r Juuena. quis nūc Cōſci⁹ Cōſciētia
diligit niſi cōſcius Horati⁹ in p̄mo eplaꝝ Nil ꝯſcire ſibi nulla palleſcẽ culpa
Saluſti⁹ in Jugurtha Neq̄s modeſtiā in cōſcientiā deduceret Cōtra Vir
gi. dixit cōſcia ꝟtus ⁊ Quintilian⁹ in matris infamia o bonę conſcię incau-
ta ſimplicitas ¶ Jmbecillis quaſi ſine baculo. i. ſine adminiculo aut robore. Jmbecillis
¶ Calūnijs dr Priſcian⁹ a veteri ꝟbo caluo qđ eſt decipio caluniā dictaz eē Calumnia
q̄d modo ſt falſam accuſationē modo vexatiōez alicui⁹ in litibꝫ per fraudē ⁊
fruſtrationē ¶ Barbaroꝝ: omē humanū genus a gręcis in barbaros et grę Barbarus:
cos diuidi ſolebat poſt h̄ Itali quoqꝫ hūanitate ⁊ eruditiōe a barbaris excep
ti. Chriſtiani ſcp̄tores pleꝝqꝫ nunc ꝓ gentilibꝫ accipiūt barbaros ¶ Vecti- Vectigal
galibꝫ: Vectigal tributū dicit quod pendit de rebꝫ que vehunt. ꝯſuetudo te Vectigalis
nuit vt pro omi tributo. deīn pro omi cenſu accipiat. Vn̄ Vectigalis ager ex Campania:
q̊ reditus capiūtur vocat ¶ Cāpaniā: a capua vrbe ſit dicitqꝫ ciuis campa- Campanus
nus Vn̄ ⁊ campania q̄cquid ſub ditione capuę oliz fuit. ¶ Prouīcia dr ps
aliqua terraꝝ quę ſubiugata a romanis remotis vel p̄ncipibꝫ vel mgr̄atib⁹ Prouincia
ſuis ſub magiſtratibꝫ ⁊ legibꝫ romanis tenebat Vn̄ Suetoni⁹ in vita Ti-
berij. Cui⁹ ⁊ regnū in formā ꝓuincię redegit. dicta ē ꝓuincia q̄ſi porro. i. pror
ſus victa ¶ Pretorij: Pretoriū in caſtris dr locus vbi tēdebat impator et iā Pretorium:
in vrbibꝫ vbi p̄tor vel ſumm⁹ mgr̄atus habitabat publice. p̄fectus āt preto Prefectus.
rij. q̄ loco impatoris in pretorio ꝟſabatur ⁊ militibꝫ preerat. Cōſularē euz di Pretorij
cimus q̄ fuit cōſul: ꝯſules em̄ duo ſemꝑ in ſingulos āṅos creabātur romę q̄ Cōſularis
preerāt ſenatui h̄ eſt cōſilio publico: cui⁹ qui particeps erat ſenator vocabat. Cōſul
¶ Palatinos canes: auidos miniſtros palatij vocat ¶ Ambitiōe. h̄ poſuit Senator
in ꝓpria ſcatiōe quā etymologia nois reddit nō quomō more cōi latine lo- Ambitio
quētiuz capit. ambitio em̄ cupido honoris eſt qꝛ qui petebāt honores ⁊ ma
giſtratus ābibant ⁊ circuibāt ciues orātes vt ſibi fauerēt vn̄ ambit⁹ ſt id q̊d Ambitus
hodie vulg⁹ ſimoniaz vocat Hic āt dixit qm̄ ambibant iudices ⁊ ſentētias
emebāt ¶ Aulicos ꝓprie dicim⁹ eos q̄ in aulis p̄ncipuz viuunt quos hodie Aulicus
barbare curiales vocamus Virg. in ij. georgicoꝝ Penetrāt aulas et limina
reguz Nā curia a cura dicitur locus vbi publicum cōſilium habetur

Joannes Murmellius.

¶ Eſne ὄνοσ προσ λυραν Sic legere ē in eexmplari quod Joan
nes Ceſarius homo doctiſſim⁹ mihi comodauit: quod interp̄tatur: aſin⁹ es
ad lyrā. Jn eiuſdē margie hęc habēt adſcp̄ta ἢ προσ λύραν ονοσ
τελειο. i. an ad lyraz aſinus es Jn epla ꝟo ab Aedicollio ad me data:
An es ὄνοσ λυρασ. ſubaudi ακροατησ id eſt es aſinus lyrę au-
ſcultator. Rodolph⁹ Agricola exarauit greca latinis literis forſitan eo: ꝙ is
cuius vſui ſcriberet grece neſciret. Sunt āt hęc αρα ει ὄνοσ προσ
λυραν. i. an es aſinus ad lyrā. Dicitur hoc adagiuz in eos: qui hebetes ſt Adagium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ingenio: craſſis auribꝫ: nulliuſq; iudicij: ita vt ea que dñr minus intellegant
Diuus Hieronymus ad Marcellã. Aſino qppe lyra ſupflue canit. Idez
aduerſus Vigilãtiuz. Quanq̃ ſtulte faciã: magiſtro cũctoꝝ magiſtros q̃=
rere: et ei modũ imponere qui loqui neſcit: et tacẽ non p̃t. Vez eſt illud apd
grecos puerbium. ὄνος λύρας Lucianus de ijs: qui mercede ſerui=
unt Quid commertij aſino cum lyra? ἐξαυδα. μὴ κεῦθε νόῳ.
In Ceſarij libello hec greca ſunt: que ſic interp̃tant. Eloq̃re: ne occultes in=
tellectui Quã dedit Aedicolli⁹ ad me ep̃lã: hec habet ἐξηγέου ἐμοί
ἐν μὲν ἀδήλῳ τίθεσθαι οὐ πείθω q̃ ſic licet interp̃tari Ex=
pone mihi. in incerto quidez poni non ſuadeo Rodolphus legit hec graeca
ἐξομολόγησαι τί σε λυπεῖ. i. ↄfitere. quid te ↄtriſtet ¶ Bibli
Bibliotheca otheca graece βιβλιοθήκη. repoſitoriũ libroꝝ βίβλος enim inter
pretat: papyrus: iunc⁹: codex: liber: bombyx Nõnulli ſcribũt per υ. maxime
Theodor⁹ Gaza. Inuenit et βύβλος vrbs phoenicie que p̃ υ ſemper
ſcribit: differẽtia cui⁹ plerique βίβλος pro codice per ι ſcribi affirmant: p
mutationẽ dichroni in dichronũ. vt Iſaccius in Lycophronis interp̃tatiõe
teſtatur. Per diminutionez neutro gñe dicit βιβλίον volumẽ, libell⁹.
θήκη autem latine dicit theca. vagina. ſepulchrum. loculus repoſitorium.
M. Tulli⁹ in xiij. ep̃laꝝ familiariũ Dionyſi⁹ ſeruus me⁹: qui meã biblio=
thecã multoꝝ numorũ tractauit: cuz multos libros ſurripuiſſet: nec ſe im=
Libraria. pune latuꝝ putaret: aufugit. Latie libraria dicit: quo etiã noĩe ſignificatur
locus: vbi libri venales reponunt. Au. Gellius libro noctiuz atticaꝝ q̃nto:
capite quarto Apd ſigillaria forte in libraria ego: et. L. Paul⁹ poeta vir me
moria nrã doctiſſim⁹ conſederam⁹ ¶ Ad celeſtis ordinis exemplar. Sicut
eñ celeſtia certiſſimo dirigũtur ordine: ꝑpetuo ↄſtant tenore: ſummaq; con
ſeruãtur cõcordia: ita et in hoĩe corp⁹ eſt animi imperio ſubiugandũ: et ap
petit⁹ recta ratione moderãdus: atq; i oĩbꝫ actionibꝫ conueniẽtia: ordo: tẽ=
peramentũ: cõcordiaq; diligẽter obſeruãda. ¶ Beatas fore reſpublicas.
Platonis ſnĩa. Valeri⁹ Maxim⁹ libro ſeptimo. Iam Platonis ꝟbis aſtricta: ſed ſenſuz p̃=
ualens ſentẽtia: qui tuz demũ beatuz terraꝝ orbẽ futuꝝ p̃dicauit: cuz aut
ſapiẽtes regnare: aut reges ſape coepiſſent. Iuli⁹ Capitolin⁹ in vita M. An
tonij philoſophi Rom. impatoris Snĩa Platonis ſp̃ in ore illi⁹ fuit: Flore=
re ciuitates: ſi aut phi imparent: aut impatores philoſopharent Prudẽtius
in Symmachuz oratorez Nimiꝝ pulchre quidaz doctiſſim⁹ eſſet Publica
res inq̃t tunc fortũata ſatis: ſi vel reges ſaperẽt: vel regnarẽt ſapiẽtes. ¶ Tu
eiuſdez viri ore. Extat Platonis ep̃la ad Architã Tarentinũ: quã Mar=
ſilius Ficinus hũc in modũ int̃pretat⁹ eſt. Plato Archite Tarentino bene
Ep̃la Platõis agẽ. Venerũt ad nos Archippi Philonidiſq; familiares ferẽtes epiſtolã:
quã eis dederas: ac de rebꝫ tuis q̃ oportuit nunciãtes. Publica quidez ciui=
tas negocia abſq; difficultate peregerũt. Neq; eñ admoduz laborioſa erãt
Te ꝟo narrauerũt ꝑmoleſte ferre: q̃d a publicis ciuitatis occupationib⁹ te
liberare nõ valeas. Quod igit dulciſſimũ vite genus ſit agere ſua: p̃ſertim
ſi q̃s talia elegerit faciẽda: qualia tu: oĩbꝫ ferme eſt manifeſtuz. Sed illud
quoq; te cõſiderare oportet. Nullũ neſtꝝ ſibi ſoli natuz eẽ. Sed ortus noſtri
partem ſibi patriã vẽdicare partẽ parẽtes: partez amicos. Multa inſup pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

rꝑm diuerſitate nobis accidẽ: quib9 vita nrã occupata ẽ. Vocãte igit te pa-
tria ipſa ad rempublicã gubernãdaz: abſurduz forſan eſſet nõ parere: pſertiz
cum ſimul accidat: vt aditus ꝑuis hominib9 relinquat: q nulla ipſius quod
optimuz eſt ratione: ꝓficiſcunt ad publica. De his ergo iã ſatis. Echecratis
autem curã habemus in pręſentia: hebebimuſq3 in poſteꝝ: et tui gratia: et
patris eius Phrynionis: et propter ipſum adoleſcentez

¶ Quibus ãt: deferẽtibus ꝑculſi ſumus Quoꝝ Baſilius o-
lim regio miniſterio depulſus in delatõem noſtri nomĩs alieni
eris nccitate cõpulſus ẽ Opilionez vo atq Gaudẽtiuz cũ ob
innumeras atq multiplices fraudes ire in exiliuz regia cenſu-
ra decreuiſſet. cunctq illi parere nolentes ſacrarum ſeſe ędium
defenſione tuerentur comptumq id regi foret. edixit vt niſi in-
tra pręſcriptuz diem a Rauenna vrbe diſcederẽt: notas inſig-
niti frõtibus pellerẽtur Quid huic ſeueritati poſſe aſtrui vide
tur Atq eodez die deferẽtibus eiſdẽ noĩs noſtri delatio ſuſcep
ta eſt Quid igitur. Noſtrę ne artes ita meruerũt An illos ac
cuſatores iuſtos fecit premiſſa damnatio Ita ne nihil fortunã
puduit: ſi minus accuſatę innocentię at accuſantium vilitatis

¶ Rodolphus Agricola.

¶ Quib9 autem deferentib9: Colligit grauitatẽ caſus ex indignitate accu-
ſatoꝝ: e quib9 Baſili9 quũ eẽt amotus e domo regis ꝓpter inopiã coactus ẽ
euz accuſare Opilio ⁊ Gaudẽtius quũ eſſent iuſſi ire in exiliuz ꝓpter ſcelera
ſua. ⁊ poſtea ſe pręſidio locoꝝ ſacroꝝ tuerẽtur iteꝝ ſtatuiſſet rex niſi intra cer
tuz diẽ abirẽt ab vrbe Rauẽna ſtigmata inurerent frontib9 eoꝝ: eodez tamẽ
die q iuſſerat iſta rex quũ profiterent accuſatos ſe boetium fact9 eſt reus ipſe
et illi auditi ſunt quid ergo indignius potuit fieri q̃ ſi nec Boeti9 meruit accu
ſari ⁊ illi indigni erãt q accuſarent. ¶ Deferẽtib9: Deferre ꝓprie ẽ apporta- Deferre
re Virg. in iiij. Aeneidos Eadẽ impia fama furenti Detulit armari claſſez.
deĩn detortuz cõſuetudine id vbuz in peiorez ſcationẽ vt ſignificet crimina-
ri quenq̃ ⁊ occulte inſimulare Iuuenalis Stoicus occidit baream delator
amicũ ¶ Percuſſi meli9 erit ꝑculſi vt legat ſic Cornel. Tacit9 ꝑculſo ſeneca
promptũ fuit ſoeniũ rufum iminuere ¶ Miniſterio Differũt ſeruitium et Seruitium.
miniſteriũ. ſeruitiũ eñ ſicut ⁊ ſeruit9 conditionẽ vitę ſcat qua qs libertatez Miniſterium
amittit Tibull9 Hic mihi ſeruitiũ video dñamq3 paratã. Iam mihi liber-
tas illa paterna vale. Miniſteriũ vo omez opam quę etiam vel mercede vl
quauis cõditione prębet ¶ Alieni eris. Aes alienũ apd veteres debitũ vo Aes alienum
cat Inde ⁊ Horati9 in ij. epłaꝝ dixit. meo ſuz pauper in ęre quaſi diceret. Ip
ſe paꝝ eris hoc eſt pecunię habeo: ſed nõ habeo ęs alienuz: h eſt nulli ſuz de-
bitor ¶ Fraudes. Aliqñ fraus doluz malũ. i. deceptionẽ ſcat Virgili9 in vi.
Et fraus inexa clienti. aliqñ delictũ ſcat vt hic Pli. in ꝑmo naturalis hiſto- Fraus

Cenſura

rie nemini fraudi fuit quocunqꝫ mō poſſet deos colē. ¶ Cenſura proprie ẽt
magiſtratuz quē gerit cēſor. erant āt duo cēſores Rome qui cenſendo po-
pulo hoc ē nūerandis ciuibꝫ rōnis et cuiuſqꝫ cenſu h̄ eſt diuitijs eſtimandis
p̄erant. preerāt ꝛ moribꝫ vnde mgr̄i moꝝ dicebātur. Vnde Juuenalis Dat
veniam coruis vexat cenſura columbas vbi tamē per ſynecdochen ꝓ cenſo
ribꝫ accipit̄. hic itidē per ſynecdochen ꝓ cognitiōe vel iudicio cēſoris dicitur

Aedes

¶ Ediuz: Edes ſingulari nūero ꝓ ſacra ede ponit̄ ſic dicebāt veteres edem
Veſte: edez Cōcordie pro tēplis: plr̄i vero nūero tm̄ ꝓfertur qn̄ domuz ſcat
tm̄qꝫ nobiliū domus edes dn̄r: credo vtraqꝫ dicta ita: qꝛ templa ꝛ domꝰ no-
biliū edite. i. alte ſunt ¶ Rauēna vrbe: hoc ē cōtra ſupſtitionez grāmaticorū
noſtroꝝ qui docēt in appōne ſemꝑ cōmuniꝰ precedē debere hic eī̄ vrbe q̄d
cōmunius ē ſequit̄ ¶ Notas inſigniti frontibꝫ: Figura loq̄ndi greca eſt quā
tñ melius ꝛ ſignificātius expſſiſſꝫ ſi dixiſſet notis inſigniti frontibꝫ. Nota eī̄
q̄d velut inſtrumētuz huiꝰ vbi iſigniti ẽt prorſus illi in ablt̄ō iungi debuit de
inde inſignitus frōtez ſicut albꝫ pedē flauus comā vſitatiꝰ ꝛ intellectiꝰ fuiſſet

Seuerus

¶ Seueritati: Seueꝝ interp̄tatur quaſi ſequēs veꝝ. cuiꝰ contrarium ꝓprie
eſt indulgentia vnde ꝛ alio ſicut ſanctos ita ſeueros iudices in laude ponit.
Hora. Foꝝ putealqꝫ libonis mādabo ſiccꝭ adimā cātare ſeueris. ¶ Aſtrui
.i. adiūgi ab ad ꝛ ſtruo ¶ Suſcepta: accepta commodiꝰ dictū fuiſſꝫ nā delati
ones ꝓprie ſuſcipiūt. i. ſubeūt aut ſuſtinēt accuſationē: iudex accipē rectiꝰ dr
¶ Artes: Artes qn̄qꝫ pro moribꝫ accipiūtur Juuenalis qn̄ artibus inquit
honeſtis nullꝰ in urbe locus. qn̄qꝫ pro doctrinis. vt Juuenalis: Artē ſcindēs
theodori. ꝛ Terētius: quod forte cecidit id arte vt corrigas. qn̄qꝫ aſtum aut
doluz. Ouidius in p̄mo de arte Tunc aperit mentes euo rariſſima noſtro
Simplicitas: artes excutiēte deo.

¶ Joānes Murmellius

¶ Ita ne nihil fortunā puduit: Ita ne nulliꝰ rei puduit fortūaz: Nihil pu-
duit: locutio ē grecanica. Sic teſte Priſciano Terētius in Adelphis nouo
more ſcd̄m Grecos dixit. Quez neqꝫ pudet quicq̄ꝫ Et iteꝝ. Hei mihi nō te
hoc pudet: ¶ Si minꝰ: ſi non: ſubaudi puduit fortunā. ¶ Innocētie: ſubin
tellige mee. ¶ At accuſantiū vilitatis: hec ē ꝟa lectio que habet̄ in emēdatis
exēplaribꝫ: ſubaudi ēduz ē: puduiſſet eam: ¶ Vilitatis: improbitatis ꝛ impu
ritatis. ¶ Accuſantium: eorum qui me accuſarunt.

¶ At cuius criminis arguimur: ſummā queris: Senatū di-
cimur ſaluuz eſſe voluiſſe Modū deſyderas: Delatorē ne docu
menta deferret q̄bus ſenatū leſe maieſtatis reuz faceret: impe-
diſſe criminamur. Quid igit̄ o magiſtra cenſes: Inficiabimur
crimen ne tibi pudori ſimus: At volui. nec vnq̄ꝫ velle deſiſtaz.
fatebimur: ſed īpediendi delatoris opera ceſſabit An optaſſe
illius ordinis ſalutē nefas vocabo: Ille quidē ſuis de me decre
tis: vti hoc nefas eſſet: effecerat Sed ſibi ſemper mentiēs im-
prudētia reꝝ merita nō poteſt immutare Nec mihi ſocratico

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

decreto fas eſſe arbitror. vł occuluiſſe veritatem vel conceſſiſ-
ſe mendacium Ue𝔯 hoc quoquo mō ſit tuo ſapientumq̨ iudi
cio ęſtimādū relinquo Cuius rei ſeriē atq̨ veritatē ne latere
poſteros queat ſtylo etiā memorięq̨ mādaui Nā de cō poſitis
falſis lr̄is quib⁹ libertatē arguor ſperaſſe romanā quid attinet
dicere. Quarum fraus apte patuiſſet. ſi nobis ipſo𝔯 confeſſio-
ne delatorum (quod in omnibus negocijs maximas vires ha
bet) vti licuiſſet Nam quę ſperari reliqua libertas poteſt. atq̨
vtinā poſſet vlla Reſpōdiſſem Canij vero. qui cum a Caio
cęſare Germanici filio conſcius contra ſe coniurationis factę
fuiſſe diceretur Si ego inquit ſciſſem tu neſciſſes

¶ Rodolphus Agricola

¶ At cu⁹ criminis arguimur: Hoc loco oñdit indignitatē dānationis ex eis
quę illi ab accuſatorib⁹ obijciebātur vſq̨ ad eū locū ¶ Sed fas fuerit nefa
rios hoies: Ponit itaq̨ duo crimina. vnū erat. q̄d dicebat impediuiſſe nūti-
um ne ad regē perferret lr̄as quib⁹ continebat ſenatū ſentire cōtra regem vt
ſic ꝓpter h̄ ſenat⁹ fieret leſę maieſtatis regię reus. Alte𝔯 crimē erat qd̄ dice-
bat litteras ſcꝑſiſſe quib⁹ cōtinebat conari eū vt populū romanū ite𝔯 in li-
bertatē reſtitueret. his vtriſq̨ ordine reſpōdet. Primum fatetur ſed dr̄ recte
ſe feciſſe. Scōm negat Dicit q̄ ſubleuādo ꝛ cōtemnēdo crimē q̄d obijcit ſi-
bi. quale inq̄t eſt crimē q̄d obijcit mihi: ſi vis ſcire ſummā hoc ē totū paucis
ꝟbis cōprehēſum: h̄ eſt crimē noſt𝔯 quod dr̄ nos cupiuiſſe vt ſenat⁹ non dā
naret. Si vis ſcire quō iſtud fecerim⁹. dicimur eum q̄ ibat ad regē impedi-
uiſſe ne ꝑferret documēta ꝛ ꝓbationes ad regē quib⁹ conabat docē ſenatū
leſiſſe maieſtatē regis Interrogat igit ph̄iā q̄d illa iubeat. an debeat nega
re iſtud vt maneat ſalu⁹ ꝛ in ꝑſona ſua nō faciat aliq̄d dedec⁹ ph̄ię. ſed dr̄ vo
luiſſe ſe iſtud facē ꝛ ſemꝑ velle Cōtra tū ſi fateat iſtud: delator iā ꝑficiet hoc
q̄d cogitauit ꝛ nō poterit impediri ab accuſatione. Subdit deiñ rectū eſſe
q̄d voluit ſenatū ſaluū eſſe. quanq̨ ſenat⁹ decretis ſuis h̄ eſt ſtatutis tā male
de eo meruerit vt nō deberet āplius merito ſalutē eius optare: tñ impruden
tia ſenat⁹ quę male de eo ſtatuerat nō poſſe mutare merita re𝔯 h̄ eſt vt id q̄d
rectū fieret ꝓpter ſuā ſentētiam iniquū. deiñ etiā ex cōſuetudine ſocietatꝭ pu
tabat nō licere ſibi alit̄ dicē q̄ res haberet. Ue𝔯 tñ vtrū iſta recte an ſecus
facta ſint cęteri docti ꝛ ſapiētes debēt ęſtiare q̄ rē ſcriptā reliq̄rit orōne vi
delicet qua defenſionē ſuā ſcꝑſit Deiñ ¶ Nā de ꝯpoſitis: Rñdet ſcđo crimi
ni dicēs nihil opus eē dicere de h̄ quod lr̄ę falſę erāt ꝯpoſite quib⁹ dicebatur
ipſe voluiſſe Romā in libtatē vīdicare qđ facile potuiſſꝫ ex ꝟbis ipis accu
ſato𝔯 ſi potuiſſent illi cōtra eū audire Deiñ dicit iſtud ſe nō feciſſe q̄ Roma
iā ſit tā oppꝛ̄ſſa vt nō poſſit vlla libertas āmplius ſperari ꝛ ſi potuiſſꝫ aliqua
ſpes fuiſſe libertatꝭ ſe h̄ tā occulte habitu𝔯 fuiſſe vt id nequaq̄ debuerit ad

noticiã regis ꝑuenire. quẽadmodũ Canius cuiꝰ ſupra fecit mẽtionẽ. qui ⁊ a
Caio caligula ceſare occiſus ẽ. rñdit ceſari cũ diceret in quadã coniuratione
cõtra ceſarẽ facta ipm̃ fuiſſe cõſciuꝫ dicẽs ſi ego ſciuiſſeꝫ tu neſciuiſſes: hoc eſt
Argue. tã prudẽter rẽ geſſiſſeꝫ vt tu nõ potuiſſes ꝑcipẽ Poſt ibi. ¶ Qua in re argu-
imur: Arguẽ qñqꝫ rephendẽ eſt vt hic ⁊ Uirg. in xi. Necꝫ timoris argue-
re tu drãce. qñqꝫ probare ƀt vt Iuuenalis Molleo q̃d in aure feneſtrę argu
Argumentum. erit licet ipe negẽ. Unde ⁊ argumentũ definiuit Cicero eſſe ꝓbabile inuẽ-
tum ad faciẽduꝫ fideꝫ Ouid. in p̃mo metamor. Argumẽta damꝰ qua ſimꝰ
Summa origine nati ¶ Sũmaꝫ: ſumma dr̃ collectio rei multiplicis aut nũeroſę in v-
nũ p̃ncipiũ velut caput quo reliqua oĩa ꝯtinent Cor. Tacitus. Flaccꝰ ſum-
mã reꝝ ei ꝑmiſit. ſic ⁊ pecunię aut rõnuꝫ ſummas dicimꝰ hoc ẽ nũeꝝ collectũ
Iuuenalis Maiorẽ tertius illo ſummã quã patulę vix cepat ãgulus arce
Senatus ¶ Senatũ dicimꝰ conſiliũ publicũ queꝫ indocti noſtri cõſulatũ vocãt Cõ-
Cõſulatus ſulatꝰ eſt em̃ honor cõſulis ſicut p̃tura honor quẽ gerit p̃tor quẽ vulgꝰ ſcultet-
Pretura Pretor tuꝫ vocat. dictꝰ eſt ſenatꝰ a ſenis vt ait Saluſt. in Catilina. Delecti q̃bus cor
Maieſtatis reus pus ãnis infirmũ ingeniũ ſapientia validũ reipub. ꝯſulebãt. ¶ Maieſtatis
reuꝫ illũ dicũt q̃ accuſat aliq̃d q̃d ĩ ꝑniciẽ reip. aut p̃ncipis ꝑgat tẽtaſſe ł etiã
q̃d in dedecꝰ inſigne. vñ dr̃ leſa maieſtas ⁊ reus leſę maieſtatis ⁊ iñ omiſſi-
Reus. one ꝑbi leſę maieſtatis reus dr̃ quoniã ſic ſatis intelligit. ¶ Reũ a reor vide-
tur eſſe dcm̃ qꝛ remur. i. ſuſpicamur illũ id q̃d obiȷ̄cit feciſſe. dr̃qꝫ ꝓprie qui in
ius vocatꝰ eſt Oui. in ȷ̄ȷ̄. de arte Non tantũ trepidos vt tueare reos. Uoca-
mꝰ etiã quãdoqꝫ reuꝫ euꝫ q̃ iam obligatꝰ vel debitor vñ voti reus dr̃ qui aſſe-
cutꝰ id pro q̃ votuꝫ fecit ſoluẽ id cogitur. ⁊ iuriſcõſulti duos reos ꝓmittendi
Impedio vocãt qui ꝓmittẽdo ſe quiſqꝫ obligauerũt ¶ Impediſſe: Impedire ⁊ expe-
Expedio dire a pedibꝫ ligãdis ⁊ ſoluẽdis dicta ſꝫ. deiñ cõſuetudine ſoluẽ ⁊ ligare Ho-
ratiꝰ in p̃mo carminũ Nũc viridi crinẽ decet impedire myrto deiñ impedi-
re retinere vel reſiſtẽ ƀcat vt h̃ Cicero in p̃mo officioꝝ. De rebus ipis vtere
tuo iudicio. nihil em̃ impedio ¶ Ceſſabit: Ceſſare aliq̃ñ ƀt ocioſuꝫ eẽ Perſiꝰ
Ceſſo At ſi tu ceſſes ⁊ figas in cute ſolẽ. ſic Hor ceſſator damꝰ. i. ocioſus piger cũc-
Ceſſator tator damus. Aliq̃ñ ƀt deſinere aut finẽ facere vt h̃ loco Oui. in p̃mo de ar-
te Sic ne perdiderit nõ ceſſat perdẽ luſor. eſtqꝫ freq̃ntatm̃ a cedo qꝛ ceſſator
Ordo labori cedit ¶ Ordinis: Ordo ẽ diſpoſitio circa reꝝ qua collocat q̃d primuꝫ
ſit quid ſcdm̃ ⁊ q̃d deinceps. Hor. Ordinis hęc ꝟtus erit ⁊ Uenꝰ Erãt aũt
in ppl'o Romano tres ordines plebis ⁊ patrũ. i. ſenatꝰ et equeſter qui medi-
us erat int̃ plebẽ ⁊ patres. equeſtris ordinis ſꝫ. q̃ hodie ab indoctis milites
Miles. vocãtur Nã miles oẽm illũ ƀt qui ſtipẽdium bello meret. ergo dr̃ illius ordi-
Fas nis. i. ſenatoriȷ̄ ¶ Nefas: Fas ⁊ nefas ſicut damnas ⁊ ĩficias indeclinabilia
Nefas. ſꝫ. Dicimꝰ ãt inficias eo. i. ĩficior vł nego ⁊ iuriſcõſulti dicũt ꝗcꝰ heres meꝰ
ſeio centuꝫ dare damnas eſto. i. obligatꝰ. Fas q̃deꝫ ⁊ nefas a fando dñr Uñ
Uirg. in p̃mo Aeneidos pro vtroqꝫ dixit At ſperate deos memores fandi
Ius. atqꝫ nefandi. eſtqꝫ fas q̃d deo auctore vel naturali equitate facimꝰ ſicut ius
q̃d hominũ iuſſu fit ¶ Merita ꝑ trãſlationeꝫ pro precio dixit. ¶ Socratico
decreto: qꝛ Socrates quũ eſſet mos Athenis vt reo ciui ꝑmitteret eſtimare
pœnã quaꝫ ſe crederet meritũ idqꝫ accuſato illi iudices ꝑmitterẽt dixit meri-
tũ ſe vt publice ſibi Athenięſes victũ darẽt. noluit em̃ quũ ſe ſciret nihil pę-
na dignuꝫ feciſſe ęſtimare aut cẽſere vlla pœna ſe dignũ quãqꝫ ita eſſꝫ iram
iudicuꝫ placatiorẽ habiturꝰ. quo tã libero reſpõſo illius ꝯmoti iudices quaſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſi contēneret eos ad mortē euz cōdemnauerunt. ❡ Decreto. id eſt qđ grece dogma dr qđ indocti ꝑ doctrina accipiūt quū apud grecos etiā quicqđ populus ſtatuit dogma vocet ſicut apđ nos decretū populi decretū pncipis. ❡ Serie: Series pter eā ſerēdo dicta qſi ordo rerum a pmo ſemine. i. origine Statiꝰ in pmo Thebaidos Lōga retro ſeries ❡ Stylo: A greco ſtyle id ē colūna venit cui ſimilis ē ſtylus accipitꝙ ꝑ ſcriptura Vñ Cicero in pma de oratore dixit Stylū optimū dicēdi artificē Priſci ceratis tabulis ſcribē ſolebāt Ouid. in pmo de arte Caera tuę pmuz ꝯſcia mētis eat ❡ Memorie: id ē ꝯmemoratiōi posteritatis ❡ Literis: Lrā lrę in ſingulari nūero apud oratores ꝑ ſingulari figura aut charactē quo ſcribimꝰ accipit vt ē a vel b vel c. Pro epla ſolū in pl'i dicit. quare Cicero Vnas ſemꝑ aut binas aut ternas litteras dt Poetę tñ necītate metri in ſingulari ꝑ epla accipiūt Ouid. in eplis Quā legis a rapta Bryſeide litera veit ❡ Attinet: ꝓprie adhibē vel applicari ꝯ ſcat ab ad ⁊ teneo Plautꝰ in captiuis duob' Nūc cultros attinet. qñꝙ ſt id quod opꝰ eſt vt h̄ loco Quintil. in xij. inſtitutionū. Quid attinet tam multis ānis ⁊c. ❡ Vti: Vtor acc° iungit. Quīti. in pmo inſtitutionū Vtē duz eſt eū ſermonē. hocꝙ vetuſtiꝰ eſt. vt abltō iūgitur vſitatiꝰ eſt Iuuenalis Nō ſub lodice relictis vteris in turba ❡ Licuiſſet. Licere ꝓprie dr id qđ iure nō vetat Perſiꝰ Quur mihi nō liceat iuſſit quodcūꝙ volūtas Accipitur etiam pro poſſe Virgilius in iiij. Aeneidos Nō licuit thalami expertē ſine crimine vitam degere more ferę. ſic et hic ❡ Sperari. Sperare ꝓprie ſignificat boni alicuius futuri opinionem habere vt hic Vir. in iiij eneidos Spero equidez medijs ſi qđ pia numia pñt Supplicia hauſuꝝ ſcopulis. qñꝙ ꝑ eo qđ eſt futuꝝ qualecūꝙ expectare cauſa Virg. in pmo Aeneidos. At ſperate deos memores fandi atꝙ nefandi Terētī. in Heautōtimo. Vna ſpes eſt eſurituros nos ſatis ❡ Caio: Caius ⁊ Cneus ſic curculio qđ vermē ſcat per c. ſcribuntur ſed ꝑ g legunt ❡ Ceſare: hoc nō eſt dignitatis nomē ſed familię que Romę fuit ex qua ortus fuit Julius Ceſar q̄ primus libertatem romanā oppſſit. vnde omes q̄ ſecuti ſunt impatores hoc ſibi nomē tanꝙ titulū legitime ſucceſſiōis ſumpſere. ad Neronē tñ vſꝙ aut cognatōe aut adoptione impatores. huic familię ānexi fuere. poſt Neronē reliqui ſolū vſurpatione illud ſumpſere. ❡ Germanici. Germanicꝰ iſte Druſi Neronis filiꝰ hūc Caiū genuit ⁊ Agrippinā Neronis mrem: pterea alios qđ nihil attinz enumerare h̄ Caiꝰ cognoīatus eſt Caligula a caliga militari dictꝰ. quā vulgus ocreā vocat qꝛ in caſtris fuit educatꝰ. naz qđ nos caligā vulgo vocamꝰ id eſt qđ veteres bracā dicebāt vñ bracate galliae nomē fuit. Braca em̄ qđ a nobis vocat id vetuſtas femorale vel ſubligar vocabat ❡ Inqt et inquaz ꝟba ponūtur in orōne dūtaxat qñ eos ipos fingimꝰ loquētes qbus ea tribuimus. nō recte em̄ dices: ille inqt occupatū ſe eſſe nec poſſe venire: ſed dicendū eſt ille inqt occupatꝰ ſum nec poſſuz venire. Loquēduz ē em̄ ſemꝑ eiſdez ꝟbis quib' ipſa ꝑſona quā inducimus eſſet locutura Iuuenal' Nil actuz eſt inqt niſi poeno milite portas Frāgimus ⁊ media vexillū pono ſuburra. Et alio loco qñ artibus inquit honeſtis nullus in vrbe locus

Decreto
Dogma.
Series
Stylus
Litera.
Litere.
Attinet
Vtor
Licere.
Spero.
Ceſar
Germanicus
Caligula
Caliga.. Braca
Femorale.
Subligar.
Inquit Inquā.

❡ Joannes Durmellius.

❡ At cuius criminis: Ordo ē. At queris ſummā eius criminis cuiꝰ arguimur. ❡ At voluit: nec vnꝙ velle deſiſtā. ſubaudi ſenatuz ſaluuz eſſe. ❡ Socratico decreto: decreto Socratis: cuiꝰ apuđ Platonez in Theeteto hec ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

hunc ſunt ꝟba. Mihi plane nefas eſſe videt̃ admittẽ falſum: ac veꝝ refellẽ
¶ Quoquo modo: quocunqꝫ modo. ¶ Stylo etiam memorięqꝫ mãdauit:
hunc Boethij libellũ nunc extare non reoꝛ

Qua in re non ita ſenſus noſtros meroꝛ hebetauit. vt impios
ſcelerata cõtra ꝟtutez q̄rar molitos Sed q̄ ſpectauerunt effe-
ciſſe vehemẽter admiroꝛ Nã deterioꝛa velle noſtri fuerit foꝛ
taſſe defectus Perficere autez poſſe contra innocentiam que
quiſqꝫ ſceleratꝰ conceperit inſpectante deo monſtro ſimile eſt
Unde haud iniuria tuoꝝ quidaz familiariũ queſiuit Si qui
dez deus inquit eſt. vnde mala. bona vero vñ. ſi non eſt. Sed
fas fuerit nefarios hoĩes qui bonoꝝ omniuz totiuſqꝫ ſenatus
ſanguinez petũt nos etiaz quos ꝓpinare bonis ſenatuiqꝫ vide
rãt perditũ ire voluiſſe Sed nuz idẽ de patribꝰ quoqꝫ mereba-
mur? Memiñiſti (vt opinoꝛ) q̇d me dictuꝝ q̇d factuꝝ ve pñs
ſemꝑ ip̃a dirigebas Meminiſti inq̄ꝫ vero neu cũ rex auidꝰ exitij
cõmunis maieſtatis crimẽ in Albinuz delatũ ad cũctum ſena
tus oꝛdinẽ trãſferre moliret̃. vniuerſi innocẽtiaz ſenatꝰ quan-
ta mei periculi ſecuritate defenderiz Scis me hęc et vera pro-
ferre et in nulla vnq̄ꝫ mei laude iactaſſe Minuit em̄ quodãmo-
do ſe ꝓbantis cõſciẽtię ſecretuz q̊tiens oſtentãdo q̇s factuz. re
cipit famę preciũ Sed innocentiã nr̃am q̇s excepit euẽtus vi-
des ꝑ vere ꝟtutis p̄mijs falſi ſceleris poenas ſubimꝰ. Et cuiꝰ
vnq̄ꝫ facinoris manifeſta cõfeſſio ita iudices habuit in ſeueri-
tate ꝯcoꝛdes vt nõ obliq̇s vl' ipſe ingenij erroꝛ humani vl' foꝛ-
tunę cõditio cunctis moꝛtalibꝰ incerta ſummitteret Si inflã-
mare ſacras ędes voluiſſe. ſi ſacerdotes ĩpio iugulari gladio. ſi
bonis oĩbus necẽ ſtruxiſſe diceremur pñtez tñ ſñia cõfeſſuz cõ-
uictũ ve puniſſet Nũc vero quingẽtis fere paſſuũ milibꝰ ꝓcul
moti atqꝫ indefenſi ob ſtudiũ propenſiꝰ in ſenatũ moꝛti ꝓſcrip
tioniqꝫ dãnamur O meritos de ſil'i crimĩe neminẽ poſſe ꝯuici
¶ Rodolphus Agricola.

¶ Qua in re: Oſtendit hic indignitatẽ fortũe ſuę ex iudicib⁊ ſuis quibus
ↄdemnat⁹ qꝛ vero duplices ſtꝫ oim̄ reꝝ iudices deus ⁊ hoies. de diuino iu-
dicio prius cõquerit̃. deiñ de humano. i. ſenatus iudicio Dicit itaqꝫ licet do
loꝛ aduerſitatis multũ occupauerit ⁊ turbauerit mẽtẽ nõdũ tñ ita exps ra
tionis vt indigne ferã improbos accuſatores conatos eſſe nefandũ ↄtra me
qꝛ velle peiora eſt fere ex defectu ⁊ infirmitate humanę naturę: ſed illõ magꝫ
puto mirãdũ poſſe malos ꝑficẽ ea q̃ volunt cõtra bonos. cũ de⁹ ſine cuius
ꝑmiſſu nihil poteſt fieri id videat. mõſtri eñ ſiꝉe eſt ħ eſt incredibile eſt id eñ
debere velle ꝑmittẽ ſicut quidã phus ait ſi eſt aliq̃s de⁹ quomõ p̃t eſſe ali-
quod malũ. ſi nõ eſt deus vñ ꝓueniunt bona Poſt ibi. ¶ Sed fas fuerit
Oſtẽdit ex iudicio ſenat⁹ indigne ſe ab eo cõdemnatũ idqꝫ p̃mum ex ꝑſona
ſenatus quẽ accuſatũ apud regẽ ſuo ꝑiculo ſeruauerat. deiñ ex ordine iudi-
cij qꝛ abſens nõ audit̃ nec cognita cauſa ↄdemnat⁹ eſt. dicit ergo. placuerit li
cet deo vt q̃ bonos oẽs oderãt: illi etiã me q̃ bonos ⁊ ſenatũ defendebã cu-
perẽt ꝑire. nõ tamẽ merebamur ita de ſenatu vt is ħ ipm̄ vellet qꝛ quũ Ue-
ronę Theoderic⁹ rex cuperet crimẽ quo Albin⁹ accuſat⁹ erat in ſenatũ trãſ-
fundẽ: ſcis tu phia quã m̃gno ꝑiculo meo defenderĩ ſenatũ ꝓ quo bñficio
tñ falſa ſnĩa a ſenatu ↄdemnat⁹ ſũ Deiñ ¶ Et cui⁹ vnqꝫ facinoris. Colligit
indignitatẽ iudicij ex mõ illi⁹ dicens Nũqꝫ in iudicãdo ita in aptiſſimis ſce-
lerib⁊ iudices ↄſentiũt vt nõ aliq̃s moueat̃ ad miſericordiã ex is vel ꝓpterea
q̃ omẽs hoies ꝓni ſunt ad errãdũ et ad faciẽdũ q̃ non debeãt fieri vꝉ etiã
qđ fortuna cõis eſt et nemo cert⁹ eſt quid ipſi ſibi poſſit obuenire. Ego etiã
ſi quãtumuis m̃gna ſcelera voluiſſẽ facẽ: nõ tñ niſi aut cõfeſſus aut cõuict⁹
debuiſſẽ puniri Nũc nõ audita defenſiõe mea q̃ fui q̃ngentis millib⁊ paſſu
ũ remot⁹ ab vrbe: vtpote Papię in carcẽ: damnat⁹ ſũ ad mortẽ. exclamat ꝙ̃
O meritos prẽs.. hoc eſt ſenatũ vt nemo poſſit de ſiꝉi crimie cõuinci. ħ vult
dicere ſenat⁹ meritus ẽ vt nemo debeat eũ defendẽ: qꝛ ꝓpter ħ crimẽ q̃d vo-
lui eũ defendere cõuictus ſum ⁊ ab eo dãnatus. Seq̃tur Cui⁹ indignitatẽ
¶ Ita hodie oẽs fere idocti ꝓ aduerbio affirmãdi vtũtur qđ proꝛ- (reat⁹ Ita
ſus corrupte fit. eſt eñ ſilitudinis poti⁹ Uirg. in xi. Haud ita me exꝑti biti
as ⁊ pãdarus ingẽs. ita dixit. i. taliter ¶ Hebetauit dixit metaphorice nam
ꝓprie de ferro aut alio quouis ad ſecãdũ apto dꝛ ¶ Cõtra ꝟtutẽ per ſynec-
dochen dixit accidẽs ꝓ ſubiecto. i. cõtra bonos. ¶ Molitos: Moliri. i. cum Mollior
m̃gna mole. i. difficultate conari Uirg. in iiij Aenei. Nec ſuꝑ ipſe ſua molit̃
laude laborem ¶ Effeciſſe: Facere ⁊ efficere manifeſtã hñt dr̃ñam Nã faci- Facio
m⁹ multa ſepe ſine effectu Sed efficẽ eſt aliq̃d q̃d facis aſſequi ſic medic⁹ ſe- Efficio.
pe facit oĩa vt ſanet egrotũ ſed tñ non ſanat. ſed ſi efficit vt ſit ſanus iã ſine du
bio ſanat ¶ Deteriora: Deteriora detero ꝟbo dꝛ. Uñ et Plaut⁹ in eãdẽ ſig Deterior.
nificationẽ detritionẽ ꝓ improbitate. ⁊ detrimẽtũ noxã vꝉ damnũ vocam⁹
¶ Mõſtri: Mõſtrũ a mõſtrando qꝛ veteres putabãt quotiẽs mõſtra ꝓ- Monſtrum.
ueniebãt ex eis magnũ aliq̃d malũ aut cladẽ imminẽtẽ mõſtrare. ſicut et Oſtentum.
oſtẽtum ab oſtẽdendo q̃d aliq̃d eo futuꝝ oſtẽdat̃. ⁊ per portẽtum qꝛ aliq̃d Portentum
portẽdat. i. ꝓnunciet. ⁊ prodigiũ ab prodigẽdo. i. ꝓcul agẽdo dꝛ qꝛ ſolebant Prodigium
mõſtroſi part⁹ ſi quidẽ hũani eẽnt deportari in deſerta in ſiluas. ſi cęteroꝝ
aialiũ infodiebant̃ viui ¶ Quidam tuoꝝ f. Carneadi claro in p̃mis autori
nouę academię tribuit̃ hec ſnĩa ¶ Familiariũ: Familia a famulatu dicta eſt Familia
a familiaris ſeru⁹. obtinuit deiñ ↄſuetudo vt cognatiõẽ ſignificaret familia Familiaris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Si quidem — vel patres familias ⁊ matres ⁊ filios familias. ¶ Si quidē. Hic legēdū eſt
diſtinctiꝫ vt ſint due dictiones. quā ei iūgunt ⁊ vno accētu pferunt tunc
accipit p certe Pli. in pmo naturaľ hiſtorie Siquidē colores mutāt ¶ Sā-
Peto — guie petūt. Per antonomaſiā dcm̄ eſt id eſt exitiū cupiūt. ¶ Petūt. Peto ẜ
quāq poſco vt Hora. in ij epiſt. quod cupide petijt mature plena reliqt: Ali-
qñ adeo: ſic Valeri⁹ in ij. Rus petēs redeūti in vrbeꝫ narrauerat. Aliqñ oro
ſic q iūgitur accō cuꝫ ablτō inſueniēte ppoſitiōe Quintili. In matris infa-
mia illō a te ciuitas nouiſſimis precib⁹ peto. dicim⁹ etiā peto illuꝫ ferro: peto
lapidib⁹ .i. iacio in euꝫ vel vt ꝫ infero Virg. in buco. Malo me Galathea pe-
tit .i. iacit in me malū ¶ Patrib⁹. Patres vocabatur ſenat⁹ Saluſti⁹ Hoſq
Patres. — vel etate vel cure ſilitudine vocabāt pr̄es ¶ Preſens dr qui corā eſt. dr ⁊ figu-
Preſens — rate pñs hoc qd eſt efficax Virg. in buco. Nec tā pñtes alibi cognoſcē diuos
Quinti. in veneno effuſo. ⁊ vir⁹ pñtaneuꝫ paro qd ſubito quod ſtati corrū-
Verona — pat ¶ Verone. Verona oppidū ē Italie trāſpadane qd mediū athelis flu-
uius ꝯfluit in radicib⁹ alpiū vindelicaꝝ poſitū ¶ Dictuꝝ qd p aliqd. ⁊ legē-
Exitium. — duꝫ ē traducto in pcedentē dcōneꝫ accētu ſicut q ve ne legim⁹. ¶ Exitij Exi-
Initium — tiū ab exeundo ſicut initiū ab ineundo dcm̄ eſt. figurate ſicut mlτa p clade ẜ
Securus — ꝑnicie accipit qr exitus hē eſt ꝯemptio ſit cuiq ſumma clades ¶ Securitate
Profero — id ē neglectu vel ꝯtemptu. ſecur⁹ eñ ſine cura dr ¶ Proferre id ē efferre hō loco
Iuuenaľ Profer galla caput. Aliqñ ẜt differre Plaut⁹ in captiuis duobus
qñ platis reb⁹ rus hoīes eunt .i. dilatis negotijs vel litib⁹. ẜt etiaꝫ pcul ferre
Virg in pmo Aenei. Supgaramātes ⁊ indos pfert impium ¶ Iactaſſe.
Iacto — Iactare hic accipit p eo qd eſt arrogāter ẜ gloriādo ꝯmemorare Quitili. in
matris infamia. magna ꝑs voluptatis ē iactatio. quā ẜt vbis ſtrepere per
metaphorā dictū Virg. in x. Nūc ſera querelis haud iuſta aſſurgis atq irri-
ta iurgia iactas Prope āt ẜt freqnter iacē Ouidi. in ij. de arte. iactatas excu-
tiatq faces ¶ Oſtentādo Oſtētare ſicut iactare dr. ſed iactare magis vbis
Facinus — eſt oſtētare reb⁹ ¶ Facinoris. Facinus a faciēdo dcm̄ eſt ⁊ i peiorē partē nūc
accipit euincēte ꝯſuetudine. apd veteres in vtrāq accipiebat ꝑteꝫ ⁊ bonaꝫ
⁊ malā Saluſti⁹ in Catilina q̄ preclari facinoris aut artis bone famam q̄ris
Iugulo — ¶ Iugulare ꝓprie ẜt iugulū ꝑſcindē. eſt aūt iugulus dict⁹ pars illa q̄ proxia
Iugulus — collo ab oſſib⁹ q̄ pectus deẜminant qm̄ ea oſſa ſiľitudinē iugi .i. ſummitatꝫ
mōtiuꝫ vel veri qd araturis bob⁹ imponit hñt ¶ Necē: vulgus grāmaticorū
Nex. — dr hui⁹ ntm̄ non inenirl Cicero tñ p milone dr Inſidiatori vero ⁊ latroni
que pt iniuſta eē nex. ſic ⁊ prex etiā Phocas grāmatic⁹ dixit Drñt ſane nex ⁊
mors queādmodū necare ⁊ mori vt nex ſit mors vi illata mors q̄liſcunq ho-
minis interit⁹ ¶ Quingētis paſ. mil. Latine itinera ſua millib⁹ paſſuū nūe-
rant ſicut greci ſtadijs. galli leucis quāq āt millia paſſuū tm̄ ſpacij efficiūt q̄n-
Mila. — tuꝫ apd germanos qd illi milā vocāt. qd q egyptij paſangā. Perſe ſchenū
Propenſius. — ¶ Propēſius .i. diligētius vel inclinati⁹ a propēdendo ſicut in libra qua parte
plus appēditur ea plus ꝓpēdet ſic ⁊ nos ꝓpenderē ⁊ ꝓpenſi dicimur in id cu-
Proſcriptio. — ius maiore ſtudio tenemur ¶ Proſcptioni. Proſcptionis nomē a bellis ci-
uilib⁹ venit qm̄ in ciuilib⁹ veit qm̄ in ciuilib⁹ diſſenſionib⁹ ſicut fuerāt marij
⁊ ſylle: ceſaris ⁊ pompeij ⁊ reliqꝛuꝫ qui victores erāt noīa eoꝝ qui diuerſarū
ꝑtiuꝫ fuere in tabulis deſcpta ꝓponebāt datis pmijs ſi qs eoꝝ quenq occi-
diſſet ⁊ bonis publicatis. poſtea obtinuit cōſuetudo vt relegati in exiliū p-
¶ Ioannes Murmellius (ſcpti dicerētur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Cõtra ꝟtutẽ:cõtra hoïes ꝟtute p̄ditos ¶ Tuoꝝ quidã familiariũ:phoꝝ
quidã. ¶ Siquidẽ:ſi ¶ Sãguinẽ.ſanguinis effuſionez. Propugnare bonꝫ:
defendẽ bonos ¶ Quid aliq̃d· ¶ In nulla.v.m.l iactaſſe. Tãetſi ꝟa ſint ea
tñ nunq̃ꝫ ſe iactaſſe ait. M. Tulli⁹ in p̄mo officioꝝ. Deforme etiã eſt de ſe ip
ſo p̄dicare falſa p̄ſertiz:⁊ cũ irriſiõe audientiuz imitari militẽ glorioſuz. Diu⁹
Cyprian⁹ ad Donatũ In ꝓprias laudes odioſa iactatio ẽ. Plini⁹ ad Põpe-
iuz Saturninũ Eteñ ſi aliene quoq̃ꝫ laudes paꝝ equis aurib⁹ accipi ſolẽt:
quã difficile ẽ obtinẽ:ne moleſta videat̃ oratio de ſe:aut de ſuis diſſerentis.
¶ Minuit eñ. Ordo eſt Quis.i.aliq̃s minuit quodãmodo ſecretũ cõſciẽ-
tię ꝓbantis ſe.i.ſibi ꝑ ꝟtutem et bene facta placẽtis:quoties oſtentãdo fac-
tuz recipit p̄cium.i.p̄miuz famę. Cicero in Tuſculanis. Te ãt:ſi in ocul' ſis
multitudis:tñ eius iudicio ſtare noliz:nec q̄d illa putet:idem te putare pul-
cherrimũ. Tuo tibi iudicio ẽ vtenduz. Tibi ſi recta ꝓbanti placebis:tũc nõ
mõ tu te viceris(q̊d paulo añ p̄cipiebã)ſed oẽs ⁊ oĩa. Hoc igit̃ tibi ꝓpo-
ne ãplitudinẽ animi:⁊ quaſi quãdaz exaggerationẽ quaz altiſſimaz animi q̃
maxime eminet:in ꝯtemnẽdis ⁊ deſpiciẽdis dolorib⁹ vnã eſſe oĩm rem pul-
cherrimã:eoq̃ꝫ pulchriorẽ:ſi vacet populo:neq̃ꝫ plauſuz captãs:ſe tñ ipa de-
lectet. Quinetiã mihi quidez laudabiliora vident̃ oĩa:quę ſine vẽditatio-
ne:⁊ ſine populo teſte fiũt:nõ quo fugiẽduz ſit:oĩa eñ benefacta in luce ſe
collocari volũt.ſed tñ nullũ theatꝝ ꝟtuti ꝯſciẽtia mai⁹ eſt. Plini⁹ ad Satur-
ninuz. Pręterea meminim⁹:quãto maiore animo honeſtatis fruct⁹ in cõſciẽ-
tia:quã in fama reponat̃. Sequi eñ gloria:non appeti debet:nec ſi caſu ali-
quo nõ ſequat̃:idcirco q̊d gloriã meruit:min⁹ pulchꝝ eſt. Ii vero q̃ benefac-
ta ſua ꝟbis adornãt:non ideo pędicare:q2 fecerint:ſed vt pędicarẽt:feciſſe
credũtur. Sic q̊d magnificuz referẽte alio fuiſſꝫ:ipo q̃ geſſerit recenſente va-
neſcit. Hoïes eñ cuz rez deſtruẽ non pñt:iactationẽ eius inceſſunt. Ita ſi ſi-
lẽda feceris:fctũ ipſuz.ſi laudãda nõ ſileas:ipe culparꝫ Macrobi⁹ in ſomni-
um Scipiõis. Cõſcientia ipa factoꝝ egregioꝝ ãpliſſimuz ꝟtutis eſt pęmiũ
Idẽ in idem Virtutis fructũ ſapiẽs in conſcia ponit:min⁹ perfectus in glia
Diu⁹ Ambroſius in quadã epiſtola. Abundat eñ ſibi locuples teſtis cõ-
ſciẽtia. ¶ Pro verę.v.pr.f.ſc.p.ſ.pulchꝝ antithetõ eſt ¶ Et cui⁹ vnq̃ꝫ. Et pti- Et
cula intrrogatiõi nũc apta.ſic apud Vergiliũ in buco. Et quę tãta fuit Ro-
mam tibi cauſa videndi: De ſimili crimine:q2 fuerit ꝓpenſioris ſtudij in ſe-
natum:eumq3 ſaluum eſſe voluerit.

¶ Cuius dignitatẽ reatus ipſi etiã q̃ detulere viderũt. Quaz
vti alicui⁹ ſceleris admixtiõe fuſcarẽt:ob ãbituz dignitatis ſa-
crilegio me cõſcientiã meã polluiſſe mẽtiti ſunt Atq̃ et tu inſi-
ta nobis oñem reꝝ mortaliũ cupiditatez de noſtri animi ſede
pellebas Et ſub tuis oculis ſacrilegio fas locũ eſſe nõ erat In-
ſtillabas eñ auribus cogitationibuſq̃ꝫ meis quotidie Pytha-
goricũ illd̃ ε̈ πα θεῶ Nec cõueniebat viliſſimorũ me ſpũum
p̄ſidia captare.quez tu in hãc excellentiã ꝯponebas vt cõſil'em

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

deo faceres ¶ Preterea penetral inocẽs dom⁹ honeſtiſſimoꝝ q̧
coetus amicorum ſocer etiaȝ ſanctus et ęquo actu ipe reueren
dus ab omni nos criminis hui⁹ ſuſpitiõe defendũt Sed o ne
fas Illi vero de te tanti criminis capiunt fidem Atq̧ hoc ipſo
videmur affines fuiſſe maleficio ꝙ tuis inſtituti moribus im
buti diſciplinis ſumus Itaq̧ non eſt ſatis nihil mihi profuiſſe
tuam reuerentiam niſi vltro tu potius mea offenſiõe lacereris

Rodolph⁹ Agricola

¶ Cuius indignitatẽ reatus Oſtẽdit nunc maiorẽ indignitatem caſus ſui:
qđ cuȝ perſpicuũ eſſet nec iſta crimina talia eẽ que vel accuſatores cũ ſpecie
aliqua fidei poſſent obijcere vl' iudices vllo colore iuſtitie poſſent cõdemna
re dicit etiã crimen ex precipua ſua laude contra ſe petitũ eſſe qꝛ eniȝ phus
erat inſimulauerũt magũ euȝ eſſe qꝛ plerumq̧ apud veteres phi hac ſuſpi
tione pmebantur. Vñ ⁊ Apuleius madaurẽſis magie accuſat⁹ fuit cui⁹ de
fenſionis adhuc extãt libri ⁊ Apolloni⁹ tyaneus ⁊ Menipp⁹ habiti ſtȝ ma
gi ⁊ videri etiã voluerunt cũ vterq̧ phus eẽt. ꝗ dicit accuſatores obieciſſe ei
ꝓpter cupiditatẽ vt ꝯſulatũ ⁊ ingratus in vrbe ꝯſeq̃nter cũ demonijs eũ ha
buiſſe ꝯmertiũ ꝗđ falſuȝ eẽ oñdit ex ſtudijs ſuis quũ fuerit eĩ dedit⁹ phię q̃
iuſſit deo eũ ⁊ non dijs ſeruire veriſile nõ eſſe vt ſe peſſimis ſpiritib⁹ iũgeret
aut eoꝝ miniſterio vteret᷑. Deiñ id ipm coarguit ex modeſtia dom⁹ ſuę ⁊ p
bitate amicoꝝ ſuoꝝ ⁊ affinitate Symmachi cui⁹ filiã vxoreȝ ſibi habebat q̃
nõ potuiſſent ſi tã facinoroſę vitę fuiſſ;: ſecũ ꝯuenire ¶ Cõmiſtiõe S. lrã nõ
x dicendũ eſt ſi eĩ mixeo in indicatiuo haberet poſſem⁹ mixtuȝ dicere nũca

Fuſcus. Ater Niger

miſceo quõ fiet mixtũ ¶ Fuſcarẽt: Fuſcus color ẽ qualis corporib⁹ ex ſole p
uenit Virg. in bucol. quid tũ ſi fuſc⁹ Amyntas Ouid. in ij. de arte Fuſcẽtur
corpora cãpo Ater color ẽ carbonũ ⁊ veſtiuȝ vñ et atramẽtuȝ dicim⁹ ⁊ atra
tos eos q̃ luct⁹ cauſa veſtẽ mutauerũt Niger ẽ obſcur⁹ ille ex rubro vl' lucido
ad atꝝ tendẽs vñ ⁊ nigra vina ⁊ ſanguineȝ nigꝝ dicim⁹ Virg. Nigrãteȝ ni
bũ dixit in i. Aenei. Cõfundũt᷑ tñ iſta ſepe ab autorib⁹. ¶ Sacrilego. Sacri

Sacrilegium

legiuȝ dictum ẽ a legẽdis ħ eſt furãdis ſacris deiñ ⁊ p vi q̃ ſacris infert᷑ acci
pit᷑ Vñ Seneca ad ſerenũ dixit Nihil i reꝝ natura tã ſacruȝ ẽ qđ ſacrileguȝ
nõ inueniat Deiñ Boeti⁹ ad oĩ̃eȝ ſacroꝝ prophanatiõeȝ traducẽ ħ nomẽ
videt᷑ nã oẽs incãtatiões ⁊ ritus inuocãdoꝝ ſpirituũ ſacra vocabãtur. Bo

Ars magica.

eti⁹ cum ab hoc noie abhorreret maluit ſacrilegiũ vocare. ea ẽ quã ꝓprie ma
gicã vocam⁹ que ẽ qua hoĩes mira ⁊ oẽm ordineȝ aut vim naturę excedentia
efficiũt. hoc ẽ quã indocti nigromãtiam vocãt nã grece necromãtia vel com
munius necyomãtia ꝺꝛ quę ſolũ diuinationẽ faciebat ex aĩab⁹ defunctoruȝ
p incãtatiões inuocatis ¶ Polluiſſe Polluo a porro ⁊ luo. i. prorſus luo dicit᷑

Polluo. Stilla Stillicidium Pythagoras

id ẽ maculo ¶ Inſita. i. indita ab inſero ¶ Inſtillabas. Stilla guttã ẽt vñ et
ſtillicidiũ loc⁹ in quẽ guttę pluuię de tectis decidũt Iñ inſtillo ¶ Pythago
ricũ. Pythagoras ex Samo inſula oriũdus fuit. tranſlatus ẽ in Italię ea pte q̃
quõdam mgña Grecia dicta fuit circa tarẽtuȝ ⁊ crotonã. quũq̧ intrrogaret᷑
an ſophos. i. ſapiẽs eẽt reſpõdit nõ ſȝ philoſophos. i. amator ſapiẽtię ⁊ quum
añ eum q̃ inſigniori doctrina prediti eẽnt, ſapiẽtes vocarẽtur poſtea philoſo

phi cœpti ſunt vocari. ⁊ a pythagora ſecta ea ducta ē quā phiaꝫ italicā voca
uerūt ¶ Theo allutheesːid eſt deo ⁊ nō dijs ¶ Cōueniebātː Cōuenire dici Conuenire
tur hic aptū eſſe vł accōmodatū Aliqñ conſentire ꝟt Hor. ⁊ vitę diſcōuenit
ordine toto .i. diſcordat Ouidi⁹ in pmo de arte Cōueniat nobis ne quā nos
añ rogem⁹ Unde dicim⁹ cōuenit nobis de hac re ⁊ ꝯuenim⁹ de hac re Sig
nificat etiā cōgregari idq꜡ ꝓpriuꝫ eſt ei⁹ ſignificatū Saluſt. Poſtq꜡ Catili
na eos q̊s cōuocauerat cōueniſſe videt. Dicit̄ etiā cōueni illū apud foꝝ .i. al
locut⁹ ſuꝫ ¶ Penetral interior ꝑs domus dr̄ a penetrādo Uirg. in ij Aenei. Penetral
Apparēt ꝑami ⁊ veteꝝ penetralia reguꝫ; ꝯmodeq꜡ dixit Boeti⁹ penetral i
nocēs domus qm̄ ſolēt recōdi ſcelera et ab hoim cōſpectu remoueri ¶ Coe Cœtus.
tus a coeūdo .i. cōueniēdo dict⁹ eſt ¶ Socer eſt vxoris vel mariti pater itidē Socer
vt ſocrus mater. q̄ filiā tuaꝫ in matrimoniū habet gener quę filiū tuuꝫ nur⁹
vocat̄. ¶ Affines hic dixit in ꝓpria ſignificatione .i. ꝯiuncti nā cōſuetudine accipi Affinis
tur affinis ꝓ eo qui nō eſt cognat⁹ nobis ſed cognatis noſtris matrimonio
iūctus ¶ Inſtituti .i. ꝯpoſiti vł aſſuefacti vł formati. Quīti. in pmo inſtitu. Inſtituti
ante palatū eme quā mores īſtituim⁹. Aliqñ docē ſignificat īſtituere Juuenalis Inſtituo
Inſtituitq꜡ rudes melior locuſta ꝓpinquas Accipit̄ etiā pro eo q̄d ē ꝓpone
re vel velle Ut Cicero in iij. de oratore Inſtituēti mihi quite frat̄ .i. volenti ł
parāti ¶ Lacereris: figurate per trāſlationē dc̄m eſt .i. carparis. rephendarꝭ.

¶ Joannes Murmellius.

¶ Cuius dignitateꝫ. Tametſi Rodolph⁹ Agricola iudicio vir alioqñ acer
rimo legē videat̄ indignitatē: maliꝫ tū legere (ſicut et fere exēplaria hñt) dig
nitatem Fuit em̄ mḡna dignitas honeſtaſq꜡ ei⁹ reatus: q̄ Boethi⁹ accuſat⁹
ē ſtudij in ſenatū ꝓpenſioris: veꝝ eā falſo magię crimine fuſcare denigrareq꜡
delatores conati ſunt. Hāc lectiōem pter exēplariū fidē aſtruūt ea quę pri
ma pſa ſubijciunt̄. De obiectoꝝ quidē tibi vł honeſtate: vel falſitate cūctis
nota memoraſti. ἕπου θεῷ ſequere deū. legit̄ āt h̄ grecū in exēplari quē Prouerbium
mihi cōmodauit Cęſari⁹: et in ep̄ła Joānis Aedicollij ad me data. Habet̄
ideꝫ in ſc̄da chiliade ꝓuerbioꝝ Eraſmi: ⁊ apō Politianū in prelectione ho
merica. Refert̄ autē ad Pythagorā: q̄ Marſilio int̄prete ſic ait in ſymbolis
Linguā in pmis coerce deuꝫ imitās. Porro Rodolph⁹ Agricola videt̄ hęc
gręca ponere θεῷ ἀλλ᾽ οὐ θεοῖς .i. deo et non dijs: ſubaudi ſeruias
ſeu ſeruiēdum. ¶ Ut conſimileꝫ deo faceres. Seneca in ep̄ła ad Lucillium
xlviij. Hoc em̄ eſt q̄d mihi phia ꝓmittit: vt parē deo faciat ¶ Ultro: inſup.

¶ At vero hic etiā noſtris malis cumul⁹ accedit q̄ exiſtimato
plurimorum nō reꝝ merita. ſed fortūę ſpectat euētum eaq꜡ tm̄
iudicat eſſe prouiſa q̄ felicitas cōmendauerit Quo fit vt exiſti
matio bona prima oīm deſerat infoelices Qui nūc populi ru
mores q̄ diſſonę multiplices q꜡ ſnię piget remīſci Hoc tm̄ dixe
rim Ultimā eſſe aduerſę fortūę ſarcinā q̄ dū miſeris aliq̄d cri
men affigit̄ quę pferunt meruiſſe credūtur Et ego quideꝫ bo
nis omībus pulſus, dignitatib⁹ exutus: exiſtimatiōe fedatus.

ob beneficiũ ſuppliciuz tuli. Uidere ãt videoꝛ nefarias ſcelerã
toꝝ officinas gaudio. letitiaqꝫ fluitãtes. perditiſſimuz quenqꝫ
nouis delationuz fraudibꝰ imminẽtez: iacẽ bonos nr̃i diſcrimi
nꝫ terroꝛe ꝓſtratos. flagitioſuz quenqꝫ ad audiẽduz q̇dẽ facinꝰ
impunitate. ad efficiẽdum ꝟo p̃miꝭs ĩcitari. īſontes ãt non mõ
ſecuritate veꝝ ipa etiã defenſiõe priuatos Itaqꝫ libz exclamaꝛ

¶ Rodolphus Agricola

¶ At ꝟo ẟetiã Oſtendit nũc aſperitatez calamitatis ſuę ex eo q̄d ſeq̄tur cõ
munit in om̃es bonos. Dicit itaqꝫ nõ ſolũ indignũ eſſe hec om̃ia q̄ grauiſſi
ma enumerauit ſe ꝑtuliſſe. ſed ẟ etiã adhuc reſtare malis ſuis vt iſta merito
pati videaꝛ ⁊ poſtqꝫ oĩa perdidit etiã honeſtatẽ exiſtimationis ⁊ famę bonę
amittat vulgꝰ enim impitũ ea ſoluz credit ⁊ prudẽter facta eẽ quę ꝓſpere ⁊ fe
liciꝛ euenerũt. nunc ḡ qꝛ ſibi res oẽs aduerſę ⁊ infœliciꝛ ceſſerũt: credeꝛ dignꝰ
his eſſe ⁊ iſta meruiſſe Poſt ibi. ¶ Uideoꝛ ãt videre Dicit qꝛ nũc inocentia
noſtra ab improbis victa ẽ et oppꝛ̃ſſa futuꝝ eſt vt ſcelerati oẽs quibꝫ ego re-
ſiſtebã gaudeãt ⁊ ſiles accuſatiões cõtra bonos parent quũ videãt impune
oĩa ſe facere ſe poſſe Bonos ꝟo non auſuros illis reſiſtẽ quũ ſe videãt nõ ſo
luz ꝑiculis expoſitos ſed etiã defenſiõe ꝑuatos exclamat ḡ O ſtelliferi ⁊c.

Cumulus ¶ Cumulus. i. explemẽtuz ꝓprie em̃ dꝛ cumulꝰ aceruus reꝝ aut ſtrues ſimꝛ
ꝯgeſtaꝝ ¶ Merita. i. viz vł ꝑciuz ¶ Prouiſa dixit quaſi ꝓuidẽter ⁊ recte fac
ta ſm̃ phos em̃ q̇cquid recte fit prudẽter fit ꝯtra etiã quicq̇d prudẽꝛ fit: fit

Rumor et recte ¶ Rumores: Rumor a ruendo dictꝰ quaſi fremitꝰ ppl̃i ſimilis ſono
quẽ ruina reꝝ facit idẽ ſcat q̄d fama ſed fama grecũ eſt. fama tñ qꝛ a phami
greco q̄d apud nos foꝛ ſcat dꝛ certius aliq̇d et cõſtantiꝰ loqui ſcat Rumor
incertius q̇dda z hꝫ ¶ Affingiꝛ Alij affigiꝛ legũt q̄d trãſlatuz q̇dez eſt ſꝫ ta-
mẽ aptiꝰ ¶ Perferũt Iuuenał lateqꝫ ſonãtez Pertulit ionũ. i. ꝑpeſſa eſt Ali

Officina. quãdo apportare vt apud Ciceronẽ litteras ad te ꝑferẽdas dedi ¶ Offici-
nas. Officia ab officio dicta ẽ locꝰ in quo opifices officia ẟ eſt artes ſuas ex-
ercẽt. ¶ Fluitãtes. i. ſeſe agitãtes vł trepidãtes vł geſtiẽtes ſic em̃ Cicero i-
cõſultuz gaudiũ letitiã geſtientẽ vocat. i. crebro ſe mouẽtez ⁊ trepidãtez ſicu

Perditi. timos eſt letis ¶ Perditiſſimum: Perditi dꝛ̃ qui nõ mediocriꝛ aut tolera
biliꝛ ſunt mali ⁊ de quibꝫ nulla eſt ãplius ſpes boni q̊s greci ⁊ Cicero non-

Inſons nunqꝫ vſus eo ꝟbo aſotos vocãt ¶ Inſontes. Inſons a ſons dꝛ: quod etiã

Sons nũc vſus habꝫ. veteres tñ ſepiꝰ dixerũt. teſtimoniũ ẽ Feſti Põpei q̇ ſonticũ
iuſtũ vult ſcare ponẽs ꝟba Neuij dicẽtis Sonticã eſſe oportꝫ cauſaz quã-
obrez quũ rectius dixiſſet Feſtꝰ grauez aut noxiã dictuz ſontem arbitroꝛ de
quo ſonus fiat id eſt qui in fama et ſono hoĩm ꝟſatur

¶ Joannes Murmellius

Prouerbia. ¶ Cumulus accedit. Cumulos maloꝝ prouerbialiter dicitur: de ingentibꝰ
malis et calamitatibꝫ: vt cumulus ſeu aceruus bonoꝝ de opibꝫ ingentibus.
Sunt et illa Ciceroni familiaria. Cumulare officijs. Cumulatiſſime ſatiſ-
facere. Cumulus meritorum

¶ Metrum quintum primi libri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

O Stelliferi conditor orbis
Qui perpetuo nixus ſolio
Rapido cęlum turbine verſas
Legemq; pati ſidera cogis
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obuia flammis
Condat ſtellas luna minores
Nunc obſcuro pallida cornu
Phoebo propior lumina perdat
Et qui primę tempore noctis
Agit algentes Heſperus ortus
Solitas iterum mutet habenas
Phoebi pallens lucifer ortu
Tu frondifluę frigore brumę
Stringis lucem breuiore mora
Tu cum feruida venerit ęſtas
Agiles noctis diuidis horas
Tua vis varium temperat annum
Ut qua s borę ſpiritus aufert
Reuehat mitis zephyrus frondes
Quęq; Arcturus ſemina vidit
Syrius altas vrat ſegetes
Nihil antiqua lege ſolutum
Linquit proprię ſtationis opus
Omnia certo fine gubernas
Hominum ſolos reſpuis actus
Merito rector cohibere modo.
Nam cur tantas lubrica verſat
Fortuna vices. premit inſontes
Debita ſceleri noxia poena

At peruerſi reſident celſo
Mores ſolio. ſanctaqꝫ calcāt
Iniuſta vice colla nocentes
Latet obſcuris condita virtus
Clara tenebris iuſtuſqꝫ tulit
Crimen iniqui
Nil periuria. nil nocet ipſis
Fraus mendaci. compta colore
Sed cum libuit viribus vti
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent ſubdere reges
O iam miſeras reſpice terras
Quiſquis rerum foedera nectis
O peris tanti pars non vilis
Homines. quatimur fortunę ſalo
Rapidos rector comprime fluctus
Et quo cęlum regis immenſum
Firma ſtabiles federe terras

¶ Rodolphus Agricola

¶ O ſtelliferi. Boetiꝰ hoc carmīe deplorat conditionē hūanę naturę quuꝫ deꝰ oīa q̄ in reꝝ natura ſunt ad certā legē alligauerit ⁊ oīa ita inſtituerit vt errare aut peccare neq̄rent ſoli homini dedit libertatē vt poſſet bn̄ ⁊ malefacere ⁊ ei ꝯmiſerit vt hac libertate pleꝛ̄qꝫ abuterent̄ ⁊ mali ꝑmerēt meliores ¶ Genꝰ metri ē anapeſticū ⁊ pindaricuꝫ Anapeſticū a pede dictū q̄m il le ſit ei pes legitimꝰ: recipit tn̄ ⁊ ſpondeuꝫ et dactylū Pindaricuꝫ a pindaro autore eiꝰ dr̄ Dicit ergo O deꝰ qui in celo habitās ꝯuertis illud veloci curſu et facis vt ſtellę ſꝑ ordinē ſuū ſeruēt ⁊ luna plena oppoſita ſoli lumīe ſuo abſcōdat reliq̄s ſtellas. nūc vicia rurſus ſoli ꝑdat lumē ſuū Sic facꝭ etiā vt heſperus iā poſt occidentē ſoleꝫ luceat iam mutato noīe lucifer dicat̄ ⁊ oriēteꝫ ſolem p̄cedat p̄terea hyeme breues dies facis. eſtate breues noctes. Nec ſolū vis tua celuꝫ ordineꝫ tenere cogit ſed terras etiā ſil'r rōne regit vt frōdes autūno decidētes vere renaſcātur ⁊ que ſerūtur hyeme eſtate matureſcāt. At quū hec tā certo curſu dirigas ſola oꝑa hoīm ꝑmittis errare. Unū em̄ niſi id itaceēt tāta vis fortūę vt ea nūc iniuſtas pœnas inocentib' infligeret ꝯtra vero malos extolleret. negligit̄ et ꝯtemnit̄ virtꝰ et accuſat̄. malis aūt mala ſcelera nocēt. qn etiā qn̄ placet fortūę potētiſſimi reges ſubdunt̄ ⁊ opp̄mūt̄. ergo etiā o deus rege etiā res hoīm q̄ ſunt ꝑs mundi nō ꝯtemnēda et ordinē quē

in celo eſt etiā in terā mitte ¶ Cōditor. Cōdere quōqꝫ facere ſꝫ vt h̄ ꝛ Virg. Conditor
in buco. Pallas q̄s cōdidit vrbes Ipa colat. quōqꝫ ſꝫ abſcōdere ſic infra dicit
Cōdat ſtellas luna minores: ꝓprie ꝟo ſꝫ cōgerē aut colligē Horati. in p̄mo
carminū Illū ſi ꝓprio cōdidit horreo. ꝛ idē in p̄mo epl'aꝝ Cōdo ꝛ ꝯpono q̄
mox depromē poſſim ¶ Orbis dr̄ id quod vndequaqꝫ rotūduꝫ ē q̄d etiam Orbis
globū dicim⁹ Vn̄ et mūduꝫ ꝓpter rotūditatē orbē vocam⁹ .i. q̄d ſpherā vo-
cāt ¶ Nixus .i. firmat⁹ vel inſiſtēs. Quint. in milite mariano Vt vitaꝫ genu Nixus
nixus petat ¶ Solio: Soliū regia ſtella Vn̄ Seneca i de trāquillitate ꝑcās Solium.
mutabilitatē fortūe. momētū inq̄t inꝑeſt inter ſoliū .i. regnū ꝛ aliena genua
id eſt captiuitateꝫ. veteres etiam vas q̄ddaꝫ ſoliū vocabāt in balneo. q̄d im
plebat aqua in q̄ lauātes ſedebant ꝛ ſe abluebāt ¶ Coelū. alij quaſi celatū Celum
.i. ſcalptū ꝓpter varias ſtellaꝝ imagies arbitrabant vn̄ et mūdus ab orna-
tu dictus videt. queadmoduꝫ apd̄ Grecos etiā coſmos .i. mūdus ab orna-
tu dr̄. alij celū ab eo q̄d grece dr̄ cœlon .i. cauū. ſi p̄muꝫ dicat ſcribēdum erit ꝑ
ae diphthōguꝫ. ſi ſcd̄m ꝑ œ. nā quod vulg⁹ dicit cœlū quaſi caſaꝫ helij .i. ſolis
ineptuꝫ ē. ſicut m'lta indoctoꝝ ¶ Turbine .i. impetu vel raptu a turbādo dr̄ Turbo.
Vn̄ Virg. in p̄mo Aenei⁹ ꝛ terras turbine ꝑflant. vocat etiā turbo q̄d gre-
ci trochō. nos iā aſſumpto noīe trochū vocam⁹ a trecho q̄d eſt curro. ob e-
andē cauſaꝫ quia turbine .i. impetu currit Turbonis āt nomē erat ꝓprium
cuiuſdā gladiatoꝝ ¶ Legē. Lex dicta ē a legēdo q̄ꝛ prelegebat ad ppl'm De Lex
inde cōſul interrogabat vellēt iuberēt ne id ita fieri. q̄d ſi popul⁹ affirmaret lex
fiebat q̄d ip̄m ſi tribun⁹ plebis faceret. id quoqꝫ decretū erat plebiſcitū dice
bat: hic āt lex ꝑ trāſlationē figurate ꝑ certo ordine accipit ¶ Pleno cornu. id
ē impletis cornib⁹ quod i plenilunio fit quū eī oppoſita ē ſoli tūc pars ei⁹
q̄ ad nos ꝟſa: tota a ſole illuminat nō eniꝫ ex ſe luna lumē habꝫ ſed q̄d fieri vi
dem⁹ vt vaſa polita acceptū lumē refundāt. ſic luna a ſole illuſtrata lumē red
dit. vnde quū rurſus ad ſolē accedit. partes auerſe a nob̄ accipiūt lumen q̄d
propt rotūditateꝫ ei⁹ paulatiꝫ videt extenuari in cornua. ¶ Flāmis a flagro Flamma
.i. ardeo dicta ē flamma ¶ Fratris .i. ſolis fabule eī tradūt latonaꝫ Iouis
cōcubitu pregnatā phœbuꝫ .i. ſolē a phebeo .i. ardeo ꝛ dianā peperiſſe ¶ Lu Luna
na a lucēdo dicta videt: q̄ inter ſidera luceat. ſicut ſoleꝫ q̄d ſol⁹ luceat et oīa Sol
ſidera lumie ſuo abſcōdat dictū volūt ¶ Lumia perdat: hoc ad nr̄m ꝯſpec-
tū videt quūꝫ nūqꝫ ſit magis illumiata luna aut lati⁹ accipiat lumē quaꝫ q̄n
ſoli proxia eſt. q̄d eī ex mathematica rōne claꝝ eſt min⁹ corp⁹ maiori lumio
ſo adhibitū quāto ad id ꝓpi⁹ accedit tāto plures ei⁹ ꝑtes illumiant ¶ Agit: Ago
Agere in varias ſcatiōes dr̄. nā et negocioſuꝫ eē aut facere alid̄ ſcat. Hor.
in p̄mo epl'. Quid mihi celſus agit. quōqꝫ ſꝫ ducē aut ꝓpellere Virg. i buco.
Et potū paſtas age Hor. in ij epl'aꝝ Naueꝫ agere ignar⁹ nauis timet. quōqꝫ
in iudicio experiri ſꝫ. vn̄ dicūtur in iure ciuili actiones ꝛ actor q̄ reū perſeq̄t Actor.
dr̄ etiā hiſtrio agē .i. ꝓnunciare Vn̄ Cicero actiōeꝫ pro ꝓnunciatiōe accipit.
ꝛ agere aiam mori ſcat. ſic Cicero ꝑ Milone quē agenteꝫ aiam reliq̄rat. et
agē grās dicim⁹ quod indocti regratiari dicūt ¶ Algentes. Algere grecum Algeo
ē ſed apd̄ eos dolere ſꝫ. apud nos ꝟo frigere. Hora. in arte Multa tulit fe-
citqꝫ puer ſudauit ꝛ alſit ¶ Heſperus ꝛ lucifer eadē ſtella eſt veneris appel Heſperus
lata dicitqꝫ heſper⁹ grece ab eo q̄d illi heſperā nos cōuerſa aſpiratione in v
veſpam q̄ī poſt occidētem luceat occidatqꝫ. lucifer āt mane quūꝫ precedit Lucifer
orientē ſoleꝫ. ꝛ tanqꝫ dux ei⁹ ferat lucē ¶ Ort⁹ Quia varia noīa ortus ꝛ oc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

caſus aſtroꝝ apꝺ autores iueniunṫ locꝰ viꝺeṫ expoſcere vt paucis ⁊ q̃ꝫ bre-
De ortu et occaſu aſtrorum notatu digna. uiſſime poſſumꝰ eam rẽapiamus Añ oĩa ergo ſciamꝰ oportet duplices eẽ
ortꝰ ⁊ occaſus aſtroꝝ quoꝝ alij mũꝺani vocãtur. alij ſolares. Mũꝺanꝰ ortꝰ
ẽ quotiens aſtꝝ voluto cœlo incipit efferri ſupra terrã vt cõſpici a nobis niſi
ſol obſtet poſſit. cõtra occaſus ẽ: qñ aſtꝝ occuliṫ rurſus aꝺ occiꝺentẽ ſub t̃ra
et aſpectu noſtro ſubtrahit. ⁊ hi ortꝰ et occaſus oĩibꝫ aſtris q̊tiꝺie ꝓpter ĩte
grã coeli cõuerſionẽ contigunt Solaris ãt ortus et occaſus quales ſunt ſic
habeto Sol qñcunq̃ꝫ aliqꝺ aſtrum ꝓpius q̇nꝺeciꝫ partibꝫ vł vt vulgo loq̇-
mur graꝺibꝫ alicuiꝰ ſigni cõiunctũ illi ẽ. tũc magnituꝺine lumis ſui occulit il
luꝺ ne poſſit viꝺeri. ꝺiciṫq̃ꝫ aſtꝝ ſub raꝺijs eſſe. ꝺeiñ poſtq̃ꝫ ſol ꝓgreſſus eſt
vltra q̇nꝺeciꝫ aut vt Plinio placet vnꝺeciꝫ graꝺus. tũc incipit emergẽ e ra-
ꝺijs aſtꝝ et apparere mane añ oriẽteꝫ ſoleꝫ. iſq̃ꝫ vocaṫ exortus matutinꝰ. qñ
ãt ſol progreſſus eſt vſq̃ꝫ aꝺ graꝺꝰ centũ octoginta ab aſtro tũc oppoſitꝰ ꝺi-
ciṫ aſtro. poſt iꝺ ꝑo ꝓgreſſus q̇nꝺeciꝫ graꝺꝰ poſt occiꝺentẽ ſolem incipit ori-
ri aſtꝝ. iſq̃ꝫ vocaṫ exortꝰ veſꝑtinus Rurſus appropinquãs aſtro quũ incipit
aꝺ quiꝺeciꝫ graꝺus acceꝺẽ illꝺ vocaṫ occaſus veſꝑtinus. qm̃ occiꝺente ſole
iꝺ aſtꝝ proxime occiꝺat. Poſtremo quũ incipit rurſus ſol q̇nꝺeciꝫ graꝺꝰ ac-
ceꝺẽ aꝺ oppoſitionẽ ꝓximos. qꝛ tũc oriẽte ſole iꝺ aſtꝝ poſtremũ viꝺeṫ occi-
ꝺere: ꝺꝛ occaſus matutinꝰ. In venere ãt ⁊ mercurio rectius q̇s ortus veſꝑti
nos ⁊ occaſus matutinos vocauerit emerſiões ⁊ occultatiões qꝛ ſemꝑ ꝓſe-
quunṫ iſta ꝺuo ſoleꝫ ⁊ illi aꝺherẽt. ſeꝺ qñ mane incipiũt emergẽ ex raꝺijs et
apparere ꝺñr oriri ortu matutino: rurſus qñ reꝺeũt mane aꝺ ſoleꝫ ⁊ parant
occultari ꝺñr occiꝺẽ occaſu matutino ſiłiter ⁊ veſꝑe emergẽtia orirł. ⁊ reꝺeũ-
tia ſub raꝺios occiꝺẽ ꝺñr. et hoc eſt qꝺ hic ꝺꝛ Boetiꝰ oriri venereꝫ veſperi iꝺ
eſt incipere apparere poſt occiꝺẽteꝫ ſoleꝫ. quã explicationẽ ꝺiligẽtius notato
Habena. qm̃ crebra huiꝰ rei mentio apꝺ lrãs eſt ⁊ raro ſatis exacte explicata ❡ Habe
nas ab habẽꝺo. i. retinẽꝺo ꝺñr quia equi illis cohibeãtur ⁊ teneãtur h̄ figu
rate ꝓ orꝺine aut curſu poniṫ ❡ Frõꝺiflue quia frõꝺes ab arboribus fluant
Bruma ❡ Brume. Bruma a breuitate ꝺicta ẽ qm̃ ea totiꝰ anni breuiſſimus ſit: ſicut
ſolſticiũ longiſſimus ꝺies autor ẽ Plinius ❡ Aeſtas ab ęſtu. i. calore ꝺicta ẽ
Agilis ❡ Agiles ꝓprie negotioſos ꝺicimꝰ qui aliq̇ꝺ agunt Horatiꝰ. in p̃mo epła.
Nũc agilis fio ⁊ merſor ciuilibꝫ vnꝺis hic ꝓ celeri ponitur. ❡ Horas. Hora
Boreas grecũ eſt ❡ Boreas vẽtus ẽ inter ſeptẽtrioneꝫ ⁊ ortuꝫ ſolis ęſtiuũ qui latine
Zephyrus aquilo ꝺicitur ❡ Zephyrus quem latine fauonium ꝺicimus flat ab occaſu
Arcturus ęquinoctiali ❡ Arcturus grece interpretaṫ vrſę cauꝺa ſiꝺus eſt qꝺ nouẽbre
Semen incẽſe exortus matutinos facit qñ agricolę ſerũt ❡ Semina ⁊ ſegetes ꝺiffe-
Seges. rũt qm̃ ſemina ſunt ea q̃ ſerẽꝺo in agros ſparguṅṫ Segetes eę ſunt q̃ ex ſe-
Sirius. minibꝫ in agro naſcũtur Perſius. ſeges altera in herba eſt ❡ Sirius ſtella
ea ẽ quã caniculã vocamꝰ quę matutios ortꝰ in iulio facit quũ matureſcunt
Statio. ſegetes ❡ Statiõis. Statio locꝰ in caſtris ꝺicebaṫ cuiuſq̃ꝫ: q̇ cuiq̃ꝫ tributꝰ
aut aꝺ excubãꝺuꝫ aut ꝺefenꝺẽꝺum erat Quint. in milite mariano. ⁊ ab aſ-
ſignata ſtatiõe miles abꝺucitur. ꝺꝛ autẽ ⁊ locꝰ in quo q̇s homo vel res con-
ſiſtit Virg. in ij. Aenei. Nũc tãtum ſinꝰ et ſtatio maleſiꝺa carinis ❡ Om-
nia certo fine ⁊c̃. Inꝺocti quoꝝ oĩa ſemꝑ ſunt plena hoc loco Boetiũ re-
p̄henꝺere ſolẽt quaſi nõ ſatis recte ⁊ ꝺigne chriſtiano viro ſenſerit. quũ enim
ꝺicat Boetiꝰ hoĩm ſolos reſpuis actus interp̃tãtur quaſi velit ꝺicere ꝺ eum
res humanas extra curã ſuã poſuiſſe neq̃ꝫ regẽ oꝑa hoĩm ſua ꝓuiꝺẽtia. quũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Boetius nō id dicat ſed ſoluꝫ deploret q̄d om̄ia recto ordine regātur ⁊ non errēt neq̃ peccēt ſoli hoī data ptās eſt bñ ⁊ male faciendi idq̃ nō eſt difficile vidē ex eo qd̄ in fine huiꝰ carminis dicit et quo celū regis ⁊c̃. cuius nō aliꝰ eſt ſenſus q̄ꝫ eius q̄d quotidie oramꝰ: fiat volūtas tua ſicut in cœlo ⁊ in terra.

¶ Gubernas. Guberno a greco cyberno dr̄ quod idē ſ̄cat ¶ Reſpuis. i. recuſas ſpernis. renuis. eſtq̃ ſordidior trāſlatio ¶ Lubricū a luēdo. i. lauando dcm̄. vñ et delubra dñr. i. templa qm̄ que luta. i. madefacta ſunt lubrica ſint. Guberno Lubricus

¶ Noxia a nocēdo dr̄ ¶ Pœna a punio ſicut a munio mœnia ¶ Reſident pro ſedent metri cauſa ¶ Celſo a cello veteri ṽbo dr̄ celſus vñ et excello excelſus ſed pcello pculſus facit. dictuſq̃ celſus eſt q̄ excellat. i. alte concitet quēadmoduꝫ iaculū aut tœlū miſſuꝫ Celſus

¶ Juſtus a iure dr̄ quia facit id q̄d iure pcipitur. Jus āt a iubēdo dr̄ q̄ iuſſu maioris poteſtatis iuſſuꝫ ſit. Sanctꝰ āt a ſanciendo qm̄ quod ſanctū ſit id violare nō liceat eūq̃ dupl'r dicimus nam ſanctū vocamus immolatū a vitijs Juuenalis Egregiū ſanctūq̃ virū. Aliquādo dicimꝰ cui nō licet vim fieri ſic ſanctos legatos dicimꝰ et Virg. ſanctuq̃ȝ ſenatū. et Juuenalis Preterea ſanctū nihil ē aut inguine tutū Juſtus Jus Sanctus

¶ Nil a nihil p ſincopā dictū ſicut mi a mihi et prēdo a prehēdo Nil

¶ Compta calore. Haec trāſlatio parū circūſpecte a Boetio facta videt licet comē pro ornare apte trāſferat tamē vt colore cōptuꝫ dicamꝰ non cōuenit ſuntq̃ trāſlata hec pugnātia aut diſſidētia inter ſe. fuiſſet eīm coherēs ſi dixiſſet tincta colore. Vtruq̃ꝫ eīm adhuc trāſlatū fuiſſet nūc comi colore nō magis cōuenit q̄ꝫ colorari pectine Conatꝰ eſt āt ſimile illiꝰ facere q̄d Virg. dixit: ferrumq̃ armare veneno Verū hoc modeſtiꝰ eſt. nā ſerpētē veneno armatū non iepte dicimꝰ ſed cōptuꝫ quē colore parū prudent dixeris Sane Theophraſtꝰ non ſine rōne precepit trāſlationē verecundā eſſe debē.

¶ Sed cū libuit ⁊c̃. Pleriq̃ hos tres ṽſus legūt vt vocētes dicant gaudē ſubdere ſummos reges. fitq̃ȝ frigidus (vt videt) et abſurdꝰ ſenſus. rectius erit ꝰ vt legat fortuna gaudet ſubdere ſummos reges quū libuit ei vti viribus. ſcibaturq̃ gaudet nō gaudēt. duplicē eīm poteſtiam fortūe oñdit. pmuꝫ docet quātum poſſit fraudibꝫ. deide pō quātuꝫ viribꝫ demōſtrat q̄ poſſit ſummos reges opp̄mere.

¶ Vilis. i. contemnēdus facile parabilis ſic dicimꝰ frumētum vile qn̄ modico venditur. Hora. Vilis amicorū ē annona bonis vbi q̄d deeſt Vilis

¶ Salo. Salū mare dicitur. a ſale dictum eſt ¶ Immenſum a metior quod menſum facit Salum

¶ Joannes Murmellius

¶ Carminis huius genꝰ alij Pindaricuꝫ dicūt: alij Archilochiuꝫ. Eſt auteꝫ anapeſticū: dimetrū: acatalectū. Sil'e eſt illi. Adytū Veneris fuge ṽgo ſagax. ⁊ illi Senece

Jam rara micant ſidera prono
Languida mundo: nox victa vagos
Contrahit ignes luce renata
Cogit nitiduꝫ Phoſphoros agmen

¶ Totis fratris: Hic ṽſus ſic legēdus ē Totis fratris ⁊ obuia flāmis. naꝫ in eo trocheꝰ locum nō habet. ¶ Heſperus. De lucifero ⁊ veſpere aliud poete dicūt: aliud aſtrologi. Poete aſſerūt quo die lucifer an̄ orienteꝫ ſolē apparuit: eodē occidentē ſolem ſubſequi. Hoc aſtrologi quidā eodē die fieri poſſe negāt. Fatent autē luciferū modo p̄cedere mane ſoleꝫ: modo ſubſequi occidentē: ſed diuerſis diebus. Et poetas fortaſſis eo potuiſſe decipi: q̄ mane luciferū vidiſſent: Mercuriū vero poſt ſoleꝫ occidentē Cinna in Smyrna

Te matutinus flentem conſpexit eous
Et flentem paulo vidit poſt Heſperus idem
Horatius Tu ſemper vrges flebilibus modis Myſten ademptu:m: nec ti
bi veſpero Surgente decedunt amores. Nec rapidũ fugiente ſolẽ Virg. de
Quam modo naſcentem rutilus conſpexit eous (roſis
Hanc rediens ſero veſpe vidit anũ ¶ Mãlius i lib. i. Aſtronomicon
Nec matutinis fulgeret lucifer horis
Heſperus immerſo dederat qui lumen olympo ¶ Seneca in Hippolito
Qualis eſt primas referens tenebras
Nuncius noctis modo lotus vndis
Heſperus pulſis iterum tenebris Lucifer idem.

¶ Hoim ſolos reſpuis actus. Loquit̃ vt homo pturbati nimis animi: non q̃cd ita ſentiat: cũ ab Epicureo℞ opinione lõgiſſime abſit: ſed vt pſonę ſuę deco℞ ſeruet: ⁊ phię rephenſioni locũ paret. Videt̃ aũt mihi diligẽter imitat⁹ tragicũ Senecã: cuius hi ſunt ꝟſus in Hippolyto ſane q̃ꝫ elegãtes

O magna parens natura deum
Lucꝫ igniferi rector olympi
Qui ſparſa cito ſidera mundo
Curſuſcꝫ vagos rapis aſtrorum
Celeriſcꝫ polos cardine verſas
Cur tibi tanta eſt cura perenneis
Agitare vias ętheris alti?
Vt nunc canę frigora brumę
Nudent ſyluas
Nunc arbuſtis redeant vmbrę
Nunc ęſtiui colla leonis
Cererem magno feruore coquant
Vireſcꝫ ſuas temperet annus
Sed cur idẽ qui tanta regis
Sub quo vaſti pondera mundi
Librata ſuos ducunt orbes
Emendatus Senecę verſus. Hominum nimium ſecurus ades
Non ſollicitus prodeſſe bonis
Nocuiſſe malis?
Res humanas ordine nullo
Fortuna regit: ſpargitcꝫ manu
Munera cęca: peiora fouens
Vincit ſanctos dira libido
Fraus ſublimi regnat in aula
Tradere turpi faſces populus
Gaudet: eoſdem colit atcꝫ odit
Triſtis virtus peruerſa tulit
Pręmia recti: caſtos ſequitur
Mala paupertas: vitiocꝫ potens
Regnat adulter

Hactenus Seneca. ¶ Crimen iniqui. Hic verſus monometer eſt ſimilis illi Senecę Regnat adulter. Mendaci colore. i. falſo pretextu ſeu fuco. Ca-

ue ne legas mendacij

¶ Proſa quinta libri primi

HEc vbi cōtinuato dolore delatraui illa vultu placido ni
hilqꝫ meis queſtib⁹ mota. P. Cum te inqt moeſtū la/
chrymātezqꝫ vidiſſez ilico miſeruz exulēqꝫ cognoui. Sed qꝫ id
lōginquū eēt exiliū. niſi tua prodidiſſet orō neſciebā. Sed tu qꝫ
procul a patria nō qdez pulſus es ſed aberraſti. At ſi pulſuz ex/
iſtiari mauis. te poti⁹ ipe pepuliſti Nā id qdez de te nūqꝫ cuiqꝫ
fas fuiſſz em.. Si em cuius oriūdus ſis: patrie remiſcar̄: non
vti Athenieſiuz qndaz mľtitudinis impio regit: αλλα εἷς
βασιλευς ἐστιν εἷς κοίρανος. qui frequētia ciuiū non
depulſione letat᷑ Cuius agi frenis atqꝫ obtemperare iuſticie ſum
ma libertas ē An ignoras illā tue ciuitat antiqſſimā legē: qua
ſancitū ē ei ius exulare nō eſſe. qſquis in ea ſede fundare malue
rit Nā q vallo eius ac munimie ptinet null⁹ metus ē ne exul eē
mereat᷑ At qſquis ihabitare eā velle deſierit. piter deſinit etiaz
mereri Itaqꝫ nō tā me loci hui⁹ quā tua facies mouet. Nec bi/
bliothece poti⁹ comptos ebore ac vitro parietes qꝫ tue mētis ſe
dē reqro In q nō libros. ſed id qd libris pciuz facit. librorꝫ qn/
dā meorꝫ ſnias collocaui Et tu quidē de tuis in cōe bonū meri
tis vera qdez ſed p multitudie geſtorꝫ tibi pauca dixiſti De ob
iectorꝫ quidez tibi vel honeſtate vľ falſitate cūctis nota memo
raſti De ſceleribus fraudibuſqꝫ delatorꝫ recte tu quidez ſtrictiz
attigendum putaſti. qꝫ ea melius vberiuſqꝫ recognoſcentis oīa
vulgi ore celebrentur. Increpuiſti etiā vehemēter iniuſti fctm
ſenat⁹. de nr̄a etiā criminatione doluiſti leſeqꝫ opinionis dāna
fleuiſti. Poſtremo aduerſus fortūaz dolor incanduit cōqueſi/
tuſqꝫ nō equa merit pmia pēſari. In extremo muſe ſeuiēt vt
q celū. terras qꝫ pax regeret vota poſuiſti. Sed qm plurimus
tibi affectuū tumult⁹ incubuit Diuerſumqꝫ te dolor. ira. meror

diſtrahunt vti nunc mentis es. nondum te validiora remedia
contingunt Itaq3 leuioribus pauliſper vtemur vt que in tu-
more ꝑturbatiõibus influentibꝰ induruerunt ad acrioris vim
medicamina recipienda tactu blandiore molleſcant

¶ Rodolphus Agricola

Hec vbi continuato Hic Boetiꝰ poſtq̃3 querelis ſuis enarratis oñdit qua
ꝑte adhibẽda ſibi eẽt conſolatio. iã incipit ordiri cõſolatiõe3 totũq3 h̃ q̃d hinc
ad finẽ vſq3 ꝑmi libri ẽ: eſt procemiũ conſolatiõis. ğ velut lege quadã procę-
mij ꝑmu3 ɔciliat ſibi auditorẽ rep̃hendens errorẽ eius q̃d ſe eſſe putat in exi-
lio ⁊ per hoc aĩm eiꝰ triſtem ⁊ dolentẽ confirmat. deiñ paucis ꝟbis omes q̄-
relas et cauſas doloris quas paulo añ expoſuit repetit ibi ¶ Et tu q̇dem de
tuis in ɔmune bonũ hacq3 velut cõfeſſiõe ⁊ ɔſenſu acceptaꝝ iniuriaꝝ Boe
tiũ beneuolũ etiã reddit. Deinde ibi. Sed q̃m plurimis docilẽ eũ facit: oſtẽ
dens ordinẽ reꝝ dicẽdaꝝ cui ſubdit carmẽ id q̊d ſeq̃tur in eãde3 ſniã3 ꝑtinẽs
Poſtremo quoq3 ꝑparat eũ ſequẽtibꝫ argumẽtationibꝫ ⁊ documẽtis cõſola
tionis inquirẽdo nõnullis de rebꝫ mẽte3 boetij vt illis cõceſſis facilior et fir-
mior fiat aditꝰ phię ad cõſolandu3 eũ. quod etiã ad ꝑtem docilitatis in ꝓce-
mio ꝑtinet: parti3 etiã attentũ facit ¶ Sed ſoſpitatis autori. q̃m oñdit poſſe
ſanari eũ. oñdit etia3 qua rõne id fieri poſſit. Dicit ğ Boetiꝰ phiam poſtq̃3
q̃relas ſuas audiuit reſpõdiſſe illi stati3 ſe quu3 flentẽ eum vidiſſet intellexiſ-
ſe in exilio eẽ ſed id exiliũ nõ eſſe loci nec carceris in q̊ eſſet ſed potiꝰ a vera et
recta ſnia mentis ſuę nã ſicut Stoici ſentiebant viro bono totus mũdus eſt
patria cuius dñs et rex vnus ẽ deus ⁊ ex illa neminẽ poſſe expelli niſi q̇ erro-
re mẽtis ſeipſu3 expellat ¶ Latraui. i. cum clamore dixi ꝑ metaphorã dictu3
Placidus. ab irrationali ad rationale. latrare eni3 ꝓprium ẽ canu3 ¶ Placidoꝰ Placidũ
dr̃ et q̊d placet. ſic Ouid. in ep̃lis heroidũ Virtus ẽ placidis abſtinuiſſe bo
nis Virg. an ꝑmo Aeneidos Nũc tandem placida cõpoſtus pace q̇eſcit. di-
cit̃ etia3 id cui aliq̇d placet vt h̊ loco ⁊ Virg. in buco. quũ placidu3 vẽtis ſta-
Queſtus ret mare. i. q̇etu3 eẽt: trãquillũ: non turbatũ ¶ Queſtibꝫ. Queſtꝰ q̃ñq3 que-
relã ſ̃cat vt h̊ dicit̃ q3 a queror q̃ñq3 ſ̃cat lucꝝ Cicero in paradoxis Sin aũt
Exul ꝑ auiditatẽ pecunię nullũ queſtu3 turpẽ putas ¶ Illico. i. stati3 ¶ Exulem.
Extorris Prodo Exul quaſi extra ſolu3 dictus eſt ſicut extorris q̇ extra terrã ſuã eſt ¶ Prodi
diſſet. Prodere aliq̃ñ ſ̃cat in apertu3 dare ſic dicimꝰ memorię proditũ eſt. i. tra-
ditũ. Aliq̃ñ ſ̃cat ꝑ perfidiã aliquid tradẽ ſic dicimꝰ oppidũ prodi. ¶ Procul
q̃ſi porro ab oculis. i. lõge dicit̃ ¶ Patria dicta ẽ ab habitatione patna dici-
turq3 relatiue vt hec ẽ mea patria. illa eſt tua. non bñ ãt dicit̃ eſt dñs multaꝝ
patriaꝝ ſed multaru3 regionũ vel ꝓuinciaꝝ vel q̊ maxime veteres vtuntur
noĩe terraꝝ. ſic terrã italiã terrã atticã dicebãt. Sane q̊d Virg. in ꝑmo ene.
dr̃ Quę ve hec tã barbara morẽ permittit patria ſubintelligẽdu3 eſt veſtra.
quẽadmodu3 quũ aliquẽ dominu3 vocamꝰ vel ſeruu3 dicẽtes o dñe ait o ſer
ue intelligimꝰ ſemꝑ mi ¶ Eni3. neq3 cicero neq3 poſt eũ q̇ſquã in ꝑncipio o-
ratiõis ponit. apd̊ Terẽtiu3 ãt inuenit̃ in ꝑncipio in Andria Eni3 uero ſa-
tis ſpectatu3 exẽplum continẽtię: ſnia eſt hec tota Boetij ſumpta a Socra-
te q̇ quum iterrogaret̃ cuias eẽt: rñdit eſſe ſe mũdanu3 ¶ Quę nõ vti Athe
nieñſiu3 ⁊c̃. Dicit mũdum nõ regi arbitrio multitudinis ſicut q̊ndã Athenę

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſunt em̄ tres ſtatus rex̄pub. Nā alię regūtur vni⁹ dominatu q̄d regnuȝ dici
tur. alię paucox̄ potētia quā optiatiū ſtatū dicim⁹. alię populi volūtate q̄ po
pularis ſtatus d̄r qui ipſe plex̄ q̄ turbulētiſſim⁹ et ſeditioſiſſim⁹ eſt. grecū q̄d
ſcp̄tum ē. ſic eſt. ſed his. i. vnus kyrios. i. dn̄s. eſtin. i. eſt his id ē vn⁹ baſileus
. i. rex. ¶ Frequētia ciuiū. i. multitudine. dicim⁹ autē et hoīes frequētes quā- Frequens
do multi ꝯuenerūt ſic Saluſt. in Catilina quia nō duȝ frequētes cōuenerāt
et loca frequētia in quib⁹ multi hoīes cōueniūt. ſic Liui⁹ in xxxij. Infrequen
tiſſima vrbis loca occupat ¶ Cui⁹ agi frenis ꝛc̄. Snīa eſt accepta a Cicero-
ne p̄ Eluētio q̄ dicit legū ſerui ſum⁹ vt liberi eſſe poſſim⁹ ¶ An ignoras ꝛc̄.
Vulg⁹ hunc locuȝ non intelligit Romę lex vt q̄ſquis ibi habitaret quanq̄
eēt ꝛ pulſus in exiliuȝ e patria ſua: tn̄ quoniā Romā commune domiciliuȝ
volebant eē orb terrax̄: is nō intelligeret fuiſſe exul quū Romę eēt ad hāc ſi-
militudinē iaȝ refert illō quod p̄dixit oriundū ſe eē ex mūdo. ¶ Exulare no-
men ē exularis ſicut inſularis ¶ At q̄ſquis: eſt ſnīa neminē poſſe a ciuitate ſa
pietis depelli in exiliū niſi voluerit itaq̄ quuȝ p̄mum incipit nolle habitare
in ea tūc etiaȝ incipit nō habitare ꝛ fit exul. ſola em̄ volūtas ē qua deo ſubdi
ti ſum⁹ et q̄ ab eius ſubiectione recedim⁹. ¶ Itaq̄ nō tam me ꝛc̄. hoc dicit
ph̄ia licet h̄ te videā in carcere extra patriā tuaȝ tn̄ nō ideo te puto exulē eſſe
ſed q̄ ab animi tui conſtantia et tranq̄llitate receſſiſti. ¶ Ebore ac vitro Ita
mos erat vetex̄ accuratiſſime omnib⁹ omniuȝ gn̄m imaginib⁹ īſigniū viro-
rum aut ducū bibliothecas ſuas exornare ¶ Ebur āt dicit̄ dens elephanti q̄ Ebur
ex vtraq̄ oris p̄te ſinguli naſcūtur ad lōgitudieȝ nōnunq̄ decē peduȝ quod
alij cornu elephāti vocāt ¶ Snīas. Sentētiam aliq̄n vocam⁹ breue dictum Sententia
vniuerſalit̄ aliquid p̄nuncians quod ad vitā hoīm p̄tineat vt talis q̄ſq̄ eſt
qualib⁹ amicis gaudet. auaro tā deeſt q̄d habet q̄ quod nō hab3. Aliq̄n di
cimus ſnīaȝ oīnem cogitationē aut ꝯſtitutionē animi noſtri ſic Verg. in p̄-
mo Nūc quę te iurata pat̄ ſnīa vertit. Q̄nq̄ etiā ſnīaȝ vocam⁹ ſenſuȝ aut mē
tem verbox̄ quę dicim⁹. dicit̄q̄ ſnīa a ſentiēdo. q̄m ita ſentiam⁹ id ē iudice-
mus ¶ Et tu quidē. Repetit breuiter ph̄ia q̄relaȝ Boetij ꝛ per capita cōme
morat captatq̄ vt p̄diximus beneuolētiaȝ quū fatet̄ vera eſſe ea q̄ dixit q̄ cla-
re in textu patēt ¶ In cōmune bonū. i. in vtilitatē publicaȝ. ¶ Pauca. Inter Paucum
paucū ꝛ paruuȝ h̄ intereſt q̄d paucū ad nūex̄ magis p̄tinet. paruū ad quāti- Paruum
tatē refert̄: duo em̄ gigantes pauci hoīes ſunt nō parui. ꝯtra v̄o mille Pyg-
mei parui ſunt nō pauci ¶ Honeſtate. q̄ pleraq̄ obijciebant̄ ei que fuiſſet
Boetio turpe negare vt q̄ voluerit ſenatū eſſe ſaluū ꝛ reliq̄ ei⁹ gn̄is ¶ Stric
tim id eſt breuiter a ſtringēdo. i. arctādo vel colligādo ¶ Vulgi. Vulg⁹ maſ- Vulgus
culini ꝛ neutri gn̄is inuenit̄ Virg. in ij. Aenei. Hinc ſpargē voces in vulgū
ābiguas. Horati. in odis Odi p̄phanuȝ vulg⁹ ꝛ arceo. ¶ Dāna Dānum a Damnum
dādo. i. expēdendo dictū puto ſicut ſcānuȝ a ſcādendo ſcribendūq̄ eſt ſine p.
quēadmodū ſcamnū ſomn⁹ temno ꝛ vt ſemel dicat̄ nūq̄ p. int̄ m ꝛ n litte-
ras in latinis dcōnib⁹ inuenit. ip̄m m teſte Quintiliano in p̄mo inſtitutio-
nuȝ latine loquēdi more ſonāduȝ ē tanq̄ eēt n lrā ¶ Poſtremo aduerſus ꝛc̄.
Hoc fecit Boeti⁹ in carmīe. O ſtelliferi cōditor orbis ¶ Incāduit. i. exarſit
Cādere p̄prie ē albuȝ eſſe ꝛ p̄pe modū fulgorē reddere Virg. in iiij Aeneid.
Cādentis vaccę media int̄ cornua fudit Hor. in odis Nube cādentis hu-
meros amict⁹ augur Apollo. Iā per trāſlationē deductuȝ ē vt q̄ ignita ſunt
cādentia dicant̄. Hor. Vētres lamna cādente nepotū diceret vrēdos. Hic

demũ ſicut ardere ira ſic excãdeſcẽ et incãdeſcere dictũ eſt ¶ Muſe.i.carmĩs
ꝑ ſynecdochen cauſaꝫ ꝑ effectu poſuit. ¶ Pax a vetere ꝟbo pago dicta ẽ vñ **Pax**
ꝛ compages ꝛ pactũ quod p̃teritũ habuit pegi. vñ ꝛ impigo inpegi dicen-
duꝫ eẽ videt̃ ꝛ nõ inpingo qđ inpigi media breui ſyll'a facẽ deberet ſicut pe-
pigi a quo id cõponit̃ facit ¶ Uota Aliqñ votuꝫ dr̃ qđ deo ꝓmittit̃ alicu⁹ **Uotum**
rei impetrãdę vl' exorñãdę gratia. aliqñ deſideriũ aut p̃ces ſic dicim⁹ reꝫ eue-
niſſe ex voto ꝛ h̃ vota đt.i.preces poſuiſti ¶ Sed qm̃ plurim⁹. Hoc loco do
cileꝫ facit phĩa oñdens quo ordine velit de reb⁹ ad cõſolãduꝫ Boetiũ ꝑtinen
tib⁹ diſſerere. ꝛ qđ p̃mum h̃ eſt in ſcđo libro velit vti lenioribꝰ r̃medijs vt q̃-
ſi p̃paret eũ ad acriora remedia ꝑcipienda ¶ Plurim⁹ id ẽ valde mult⁹ hocq̃
magis ex vſu loquẽdi hoim q̃ ex ꝟtute ꝟbi aut ꝟa ſignificatiõe dr̃ ¶ Affec- **Affectus.**
tuum. Affect⁹ dr̃ id quod greci vocãt pathos; qđ noſtri hodie ignari Cice-
ronis et alioꝝ autoꝝ latine loq̃ntiuꝫ paſſioneꝫ animi vocãt. eſt ãt affect⁹ ma
ior quidã animi mot⁹ deſinens tãdem. nã ſi duret iã nomen affect⁹ amittit,
ꝛ cõſuetudo dicet̃. itaq̃ ira affect⁹ eſt. iracũdia ꝟo aſſuetudo. affectionẽ ãt Ci
cero vocat. cicero omẽm ꝓmotionẽ non animi ſolũ ſed ꝛ corporis id qđ di-
alectici noſtri diſpoſitionẽ vocant queãdmodũ qđ illi habitũ vocant meli⁹
cõſuetudinẽ vl' vſu vel aſſuetudineꝫ vocarẽt. vt ſit affectio tremor q̇ ex me-
tu prouenit aſſuetudo ꝟo tremor q̇ ex ſenio vl' morbo relict⁹ ¶ Incubuit ꝑ
metaphorã dictũ eſt.i. inuaſit. ꝓprie em̃ ſuꝑ aliud iacẽ Uirg. Incubuitq̃ to
ro ¶ Uti nũc mentis. dictũ eſt ad illã figurã ſicut dicimus ſum letae mẽtis
Ouid. Et vult⁹ melioris eris. habetq̃ gratiã non indecorã illa forma dicẽ-
di ¶ Nõdum te validiora ꝛc̃. Lõgę ꝛ crebrę trãſlatiões cõiunctę ſunt ꝛ ꝓpe

¶ Joannes Murmellius. (in allegoriã vertit̃ orõ

¶ Non q̇dem pulſus es ſed aberraſti. Loquit̃ ex Stoicoꝝ ſnĩa: q̇ aiunt ho
mineꝫ ſapiẽteꝫ ciuitate depelli nõ poſſe: niſi ip̃e prauis cupiditatib⁹ vict⁹ ab-
erret ab ea. Cicero in paradoxis. Sapiẽtis anim⁹ magnitudine cõſilij: tole-
rãtia reꝝ humanaꝝ: contẽplatione fortũę: ꝟtutib⁹ deniq̃ omib⁹: vt mœni-
bus ſeptis vincetur et expugnabitur: qui nec ciuitate quidem pelli poteſt:
αλλα εἶσ βασιλευσ ἐστιν εἶσ κοιρανοσ Hęc verba
ſunt in exẽplari: qđ doctiſſimus Cęlari⁹ mihi ꝯmodauit. Interp̃tãtur ãt ſic
Sed vnus rex eſt: vnus dñs. Habentur et ſic in eodem margini aſſcripta
αλλα εισ κοιρανοσ. ἐστιν εἶσ βασιλευσ. ſed vnus do-
minus eſt: vnus rex In epiſtola vero Aedicollij paulo aliter εισ κοιρα
νοσ ἔστω εισ βασιλευσ. Unus dominus ſit: vnus rex Agrico
la ꝟo hũc in modũ legit. εισ κυριοσ ἐστιν εισ βασιλευσ
Sumptum eſt ex Homero: qui in ſecunda Iliados rhapſodia ſic inquit
ὄυκ αγαθον πολυκοιρανιη εισ κόιρανοσ ἔστω: εισ
βασιλευσ. i. nõ bonũ multoꝝ dñatio vn⁹ domin⁹ ſit: vn⁹ rex: quod (vt
Philippo Beroaldo placet) vno ꝟſu ſic reddi p̃t. Nõ opus: vt multi: ſed p̃n
ceps imperet vnus. Rex vnus. Poſſum⁹ et ſic reddẽ Nõ bona multoꝝ do
minatio: ſit domin⁹; ſit Rex vn⁹. ¶ Tuę ciuitatis: ciuitat' ſapiẽtuꝫ Cicero i
tertio de finib⁹ de ſtoicis hęc tradit. Mundũ autẽ cenſent regi numie deoꝝ:
euꝫq̃ eẽ quaſi cõmuneꝫ vrbeꝫ ꝛ ciuitateꝫ hoim ꝛ deoꝝ: ꝛ vnumquẽq̃ noſtꝝ
eius mũdi eſſe partẽ. Ideꝫ in paradoxis. Mors terribilis ẽ ijs: quoꝝ cuꝫ vi-
ta oĩa extinguũtur. nõ his: quoꝝ laus emori nõ poteſt. Exiliũ aũt terribi-

le his: quibꝫ quaſi circumſcriptꝰ eſt habitādi locus: nō his qui om̄em orbem
terraꝝ vnā vrbē eē dicūt Idem in tuſculanis queſtionibꝫ Itaqꝫ ad omnē
ratione Teucri vox accōmodari poteſt. Patria eſt: vbicunqꝫ ē bene. Socra
tes quidē cū rogaret. Ciuitate ſe eſſe diceret: mūdanum iquit. Totiꝰ enim
mūdi ſe incolā et ciuē arbitrabat. Proſper eruditꝰ ⁊ chriſtianꝰ poeta. Nō me
tuo exiliū: mundus domꝰ omnibꝫ vna eſt. Diuꝰ Ambroſiꝰ in ſexto epl̄arum
Quocūqꝫ acceſſerit ſapiēs: vbiqꝫ ciuis eſt: vbiqꝫ ſua om̄ia intellegit: nuſquā
ſe peregrinū: nuſquā hoſpitē indicat. Theophraſtus dicē ſolebat doctū ho
minē ex om̄ibꝫ ſolū neqꝫ in alienis locis pegrinū eſſe: neqꝫ inopē amicoꝝ. Ve
tus adagiū eſt. Queuis terra patria: quo admonemur viꝝ ſapiētē ac bonū Prouerbium
vbicunqꝫ gentiū vixerit: fœlicē eſſe Ouidiꝰ in faſtis Om̄e ſolū forti patria
eſt: vt piſcibꝫ equor Papiniꝰ in Thebaide. Om̄e homini natale ſolū ¶ Ei
ius exulare non eſſe. i. nō licere ei exulē eſſe: ſeu pati exiliū Meo iudicio exu
lare hic ꝟbum ē: tametſi secꝰ ſentiat Agricola Poteſt ⁊ ſic exponi Ius exula
re: h̄ eſt ius exulādi: vt apd̄ Horatiū Tempus abire tibi. i. tempus abeundi

¶ Metrum ſextum primi libri

Cum Phoebi radijs graue
Cancri ſidus ineſtuat
Tum qui larga negantibus
Sulcis ſemina credidit
Eluſus Cereris fide
Quernas pergat ad arbores
Nunqꝫ purpureum nemus
Lecturus violas petas
Cum ſeuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit
Nec queras auida manu
Vernos ſtringere palmites
Vuis ſi libeat frui
Autumno potius ſua
Bacchus munera contulit
Signat tempora proprijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipſe coercuit
Miſceri patitur vices

Sic quod precipiti via
Certum deſerit ordinem
Letos nō habet exitus

❡ Rodolphus Agricola

❡ Quū Phoebi radijs Carmē hoc ex p̄cedentib⁹ pēdet: q꞉ em̄ predixit phia
velle ſe p̄mū mala τ dolores Boetij mitiorib⁹ remedijs mollire vt ſic dein-
de ad acriora medicamina ꝑcipiēda aptior fieret: in h̄ carmie velut cōi qua-
daz ſnia oſtendit in om̄ib⁹ reb⁹ ita debere fieri vt quodq꜄ ſuo tp̄e peragatur
quod ſi an̄ tp̄s feſtinem⁹ vel extra tp̄s conemur aliquid: fruſtra nos τ ſine ef
fectu laboraturos eē. Metꝝ eſt glyconiū dictū ab autore Glycone trimetrū
hoc ē trib⁹ pedib⁹ cōſtans ſpōdeo τ duob⁹ dactylis. Dicit q̄ per eſtatez quuz
oīa feruēt calorib⁹ ſerere volz. fruſtra ſperabit meſſez ſic etiā per hyemē vio-
las nō eſſe legēdas. nec vuas colligendas vere. de⁹ em̄ om̄ib⁹ reb⁹ tp̄a ſua de-
dit que q̄ non ſequeꝛ non habebit letū finez reꝝ ſuaꝝ ❡ Quū Phoebi radi-
Cancer. is graue τc̄ totū periphraſis ē. i. circūlocutio eſt eſtatis ❡ Cācri. Cācer ē ſig-
Nego nū coeleſte in quo ſol eſtate facit ſolſtitiū quo tp̄e feruidiſſima eſtas ē ❡ Ne-
gātib⁹. Negare dicitꝛ τ ꝟbis abnuere vt Terenti⁹ in Eunucho ait aio negat
Sulcus nego. τ ope nō obſequi Lucan⁹ in p̄mo. Sūmiſq꜄ negatū ſtare diu ❡ Sul-
cis. Sulc⁹ eſt cauitas oblōga illa que intꝛ vtrinq꜄ ab aratro diiectaz in agris
Credo relinq̄tur ❡ Credidit. Credē ꝓprie ſ꜀cat alicui fidē adhibē vn̄ credere dicim⁹
aliqn̄ cōmittere aliq̄d alteri vl̄ tradē vt pecuniā vl̄ ſecretuz q꞉ cui⁹ fidei non
Quercus credim⁹ illi fere nō tradim⁹ vllā rem ❡ Quernas ſic ꝓprie facim⁹ poſſeſſiuū
Robur. a quercu nō quercinas vt vulg⁹ barbare dr̄. eſt āt querc⁹ arbor glādifera ig-
nota noſtris regionib⁹ q̄d eniz nos quercū vocamus ꝓprie robur dr̄ ❡ Pur-
pureū nemus nō ſatis ꝯſiderate poſuit Boeti⁹ hoc adiectiuū. deſcribit eniz
hyemez quo tp̄e dr̄ ad legēdas violas purpureū nemus nō eſſe petēduz. ve-
ruz eo tp̄e nunq̄ nem⁹ eſt purpureū qm̄ nulli tūc ſunt flores ꝗ paꝝ circum-
ſpecte quū orōnez ad illud tp̄s referat. videꝛ dixiſſe purpureū nemus. niſi ad
grecā huis verbi ꝓprietatez alluſit illi porphyreon. i. porro phyromenō h̄ eſt
prorſus miſtū τ agitatuz dicūt. inde etiā hic purpureū nem⁹ dixerit hyemis
Nemus velut vētis turbidū et inquietuz ❡ Nemus a graeco nemo. i. paſco dicitꝛ qm̄
p̄ſci per nemora queādmoduz adhuc multis regionib⁹ fit armēta paſcebāt.
Lego ❡ Lecturus. Lego ꝓprie id q̄d colligo ſ꜀cat vn̄ et legē literas dicim⁹ qm̄ col
Horreo ligendo et ꝯiungēdo ea ꝟba τ ex his ſnias efficim⁹ ❡ Inhorruit. id eſt con-
cuſſus eſt vl̄ exaſperat⁹. Horrere ꝓprie ē metu vl̄ frigore cōcuti Iuuenalis
ſimplex ne furor ſeſtertia centum. perdē et horrēti tunicam nō reddē ſeruo
Ver ❡ Vernos. Ver ſicut pleraq꜄ latina a greco er ductū eſt p̄poſita v lrā ſicut il
Palmes li is nos vis dicim⁹ ❡ Palmites dn̄r rami vitiū qm̄ velut palpādo admini-
Autumnus culis quib⁹ ſuſtentātur adherēt ❡ Autūno. Autūnuz dictū credo q̄d is au
Bacchus tor laborꝝ oim̄ q̄ per totū annū colende terre ſuſcipiūtur q꞉ autūnus eſt qui
Tempus. fructū laborꝝ refert ❡ Bacch⁹ grecū nomē eſt q̄d deū vini ſ꜀cat τ latine liber
Apo. pater dr̄ ❡ Tēpora. Tp̄s a tendendo dictuz videꝛ qm̄ per oīa tendatꝛ τ cō-
Apex plectatꝛ omnia ❡ Aptās. i. accōmodās dictū eſt a vetere ꝟbo apo pis pere q̄d
ē cōnecto vnde τ apiſcor a quo adipiſcor dr̄ ſicut a facio faciſcor et in profi-
ciſcor. Hinc τ apex dict⁹ eſt q̄ teſte Feſto Pōpeio filuz erat laneū quo flamē
Officium: caput circūligās crines ne ſpargerētur ꝯtinebat ❡ Officijs Officiū aliquā-

do meritũ ꝑcat vl' beneficiũ Cicero in p̃mo epl'. Ego om̃i officio ac poti⁹ pie-
tate ceterꝫ erga te satisfacio om̃ib⁹ Uñ et officiosus dicitur in hac ꝑõe. q̃ñq₃
ꝑt id quod q̃sq₃ ex ꝓfessione sua facit sicut officiũ medici est sanare. officium
fabri struere. officiũ boni viri recte facẽ. sic Cicero libruz officioꝝ appellauit.
q̃m illic de officijs boni viri disserit ¶ Precipiti a prę et caput dictũ est. dici- Pręceps.
turq₃ mitti ꝑceps qui sic mittiť ab alto vt caput ei⁹ ꝑcedat et sequãtur pe-
des. Deiñ et loc⁹ dr̃ ꝑceps q̃ directe et ad perpendiculũ in altũ tendit et non
fastigiate et molliter ¶ Uia vt ait Uarro a vehendo dicta est quasi veha q̃r Uia
per eaz res vehuntur sicut iter ab eundo dicitur. Iter

¶ Prosa sexta primi libri

PRimuz igiť pateris ne me pauculis rogationib⁹ statuz tuę mẽtis attingere atq₃ tentare. vt qui mod⁹ sit tuę curationis intelligam. B. Tu vero arbitratu inquã tuo q̃ voles vt responsuruz rogato. P. Tuz illa. Huncceine inq̄t munduz temerarijs agi fortuitisq₃ casibus putas An vllũ credis ei inesse regimẽ rationis Boeti⁹ At qui inq₃ nullo existimaueri₃ mõ vt fortuita temeritate tã certa mouerenť Ueꝝ operi suo ꝯditorez ꝑsidere deũ scio Nec vnq₃ fuerit dies q̃ me ab hac sententię veritate depellat. P. Ita ẽ inquit Naz id etiaz paulo ante cecinisti hominesq₃ tm̃ diuine exortes curę eẽ declarasti Nam de ceteris quin ratione regerenť nihil mouebare. Pape autez vehemẽter admiror cur in taz salubri sentẽtia locatus egrotes Ueꝝ altius ꝑscrutemur nescio q̃d abesse cõiecto Sed dic mihi q̃m adeo mũduz regi non ambigis quib⁹ etiã gubernaculis regať aduertis. B. Uix inq₃ rogatõis tuę sentẽtiam nosco nedum ad inquisita respondere queã. P. Num me inquit fefellit abesse aliquid ꝑ quod velut hiante valli robore in animũ tuum ꝑturbationuz morb⁹ irrepserit Sz dic mihi Meministi ne q̃s sit reꝝ finis q̃ ve toti⁹ naturę tẽdat intensio? B. Audierã inq₃ sed memoriã meror hebetauit. P. At q̃ scis vñ cuncta ꝓcesserint. B. Noui inq₃ deũq₃ esse respondi. P. Et qui fieri pt vt principio cognito q̃s sit reꝝ finis ignores. Ueꝝ hi ꝑturbationuz mores eaq₃ valentia est, vt mouere quidẽ loco hoīem pos-

ſint. euellere autez ſibiqꝫ totum extirpare nō poſſint. Sed hoc quoqꝫ reſpōdeas veliz hoīem ne te eſſe meminiſti. B. Quid ni inquā meminerīz P. Quid igiť homo ſit poteris ne proferre? Boetiꝰ Hoccine interrogas an eſſe me ſciam rationale animal atqꝫ mortale Scio Et id me eſſe confiteor. P. Et illa. Nihil aliud eſſe nouiſti? B. Nihil P. Iā ſcio inqͭt morbi tui aliā vł maximaz cauſaz quid ipſe ſis noſſe deſiſti. Quare pleniſſime ł egritudinis tue rationez vel aditū recōciliande ſoſpitatis inueni. Nam qm̄ tui obliuiōe cōfunderis. ⁊ exulez te ⁊ expoliatum ꝓprijs bonis eſſe doluiſti. qm̄ vero quis ſit precipuꝰ ⁊ verus rerūz finis ignoras. nequā homīes atqꝫ nefarios potentes foelices qꝫ arbitraris Qm̄ vero quibus gubernaculis mundꝰ regať oblitus es. has fortunaꝝ vices eſtīas ſine rectore fluitare. magne nō ad morbuz mō veꝝ ad interituz quoqꝫ cauſe Sz ſoſpitatis auctori grates ꝙ te nōduz totū natura deſtituit. Habemꝰ maximuz tue fomitez ſalutis vera de mūdi gubernatione ſententiā ꝙ eaz non caſuuz temeritati ſed diuine rōni ſubditā credis. nihil igiť ꝑtimeſcas iaz tibi ex hac minima ſcintilla vitalis color illuxerit. Sed qm̄ firmiorībꝰ remedijs nōduz tps ē et eā mentiū conſtat eē naturā. vt quotiēs abiecerint ꝟas. falſis opinionibꝰ induanť. ex q̇bus orta perturbationuz caligo verum illū confundit intuitū. Hanc paulliſper lenibus mediocribuſqꝫ fomentis attenuare tentabo vt dimotis fallacium affectionū tenebris ſplendorem vere lucis poſſis agnoſcere.

¶ Rodolphus Agricola

¶ Primuz igiť. Hic phia interrogatoībꝫ quibuſdā ꝑparat animuz Boetij ad ea q̄ in ɔſolatiōem illiꝰ prolatura eſt melꝰ accipiēda. itaqꝫ quēadmoduz geometre ſolent ſuppoſitiōes quaſdā ꝓponere quibꝫ conceſſis poſſint aduerſario id q̇d volūt ex illis demōſtrare. ita h̄ phia facit qꝛ eniz duo ſunt p̄cipua ad oſtēdendū q̇d nihil debeamꝰ moleſte ferre q̇cquid nobis accidat aduerſi. quoꝝ p̄muz eſt qꝛ deꝰ mūduz ꝓuidētia ſua regit certū eſt nihil ab eo in mundo niſi bene fieri ꝙ quicq̇d ab illo nob̄ immittiť bonū eſt nec debemus ꝓpter id qualecūqꝫ fuerit dolere Scdm ꝟo eſt qꝛ homo ē ſortitꝰ animaz q̄ immor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

talis ē.ꝛ ad eꝭnā beatitudinē conſequēdaꝫ facta eſt.nō debet ḡ quiſquā do-
lere ꝓpter vlla aduerſa q̄ꝛ illa breuia ſunt ꝛ per illa ad beatitudinē apitur no
bis via Sane Boetio hoꝝ vtrunqꝫ cōcedenduꝫ fuit nō ſolū q̄ꝛ chriſtianus
erat ſed etiā ex ſecta phię quā ſequebaꝭ que erat vetꝰ academia ex inſtituti-
one Platonis.Epicurei quidē vtꝝqꝫ et ꝓuidentiā ꝛ animę immortalitateꝫ
negabāt.ꝛ iteꝫ om̄es fere phyſici veteres:quoꝝ ſniam apud nos Lucretius
in poemate copioſe explicuit. Stoici ꝓuidentiā dei regēteꝫ mūdum pone-
bāt immortalitatē animoꝝ negabāt.ḡ ſi cū his diſputāduꝫ fuiſſꝫ.vtꝝqꝫ eoꝝ
aut alteꝝ probāduꝫ ante erat.ne ex nō cōfeſſis ꝓcederet.nūc Boetiū credē
tem iſta ſatis fuit admoneri Primuꝫ ḡ hoꝝ Boetiꝰ celeritꝭ concedit.Ad ſe-
cūduꝫ vo quū phia id multis interrogationibꝫ conaꝭ elicē vt ſeruet decoruꝫ
perſone Boetij qui triſtis et ꝑturbato animo erat:nec poterat p̄ merore in-
tellige qd diceret phia:nihil certū reſpōdet quū id etiā phia nō apte ꝓponat
ſed tm̄ elicē ex alijs interrogatiōibꝫ cupiat Et hm quideꝫ hoc in duas partit
ſuppoſitiōes:ex h eim̄ qd anima imortalis eſt.ꝯiuncto cū eo qd prouidentia
regiꝭ mundꝰ.conſequiꝭ finē animę deū eſſe:h eſt beatitudinē ad quam adeo
ordinata ē.Interrogat igiꝭ primuꝫ phia Boetiū an credat diuina rōne mū-
dum regi qd quidē expedite Boetiꝰ fatetur.quēadmodū iam in ꝓximo car
mine cecinerat.Deiñ perqrit phia an ſciat Boetiꝰ quibꝫ gubernaculis mū-
dus regaꝭ.ad quod rñdet vix ſe itelligē quid dicat phia.itaqꝫ nō facile poſſe
ſe rñdere ad intrrogata.quare ſubijcit phia nō miꝝ eē ſi in ea ignorātia auter
rore ꝑturbatiōes aliquę animū eiꝰ inuaſerit.Eſt āt vt veꝝ dicaꝭ poſt priorē
intrrogatiōem hęc poſterior ſuguacua:neqꝫ videꝭ Boetiꝰ ſatis diligenꝭ na-
turaꝫ q̄ſtionū iſtaꝝ diſtixiſſe.nā ſi cōcediꝭ mūduꝫ non regi fortuitis caſibus
ſed diuina ratione:qd opus erat deiñ intrrogare quibꝫ gubernaculis mun-
dus regereꝭ cuꝫ certuꝫ iā ſit ex p̄ori ꝯfeſſiōe diuinā rationē.i.ꝓuidentiā eſſe ꝑ
quā regiꝭ mundꝰ.Sane p̄muꝫ intrrogandū erat an crederet eſſe vllū deum
qd nonnulli omino negabāt.alij vt Epicurꝰ ꝛ ſectatores ſui dicebāt eſſe de-
um:ſed ocioſuꝫ ꝛ nō curantē res hūanas.vtriqꝫ igiꝭ iſti ponebāt fortuitis ca
ſibꝫ regi.ḡ quuꝫ cōceſſiſſꝫ Boetiꝰ eſſe deum tñ inquirenduꝫ erat.crederet ne
ꝓuidentia illiꝰ regi mundū.nemo em̄ oim inuentꝰ eſt q quuꝫ crederet deum
ꝯditoreꝫ p̄ſidere mundo.q putaret fortuitis caſibꝫ res agitari ſꝫ credebat ō-
nia prouidentia gubernari.¶ Sed dic mihi meminiſti ꝛc̄.Hic conaꝭ elice-
re ſcdam ſuppoſitioneꝫ q̄ eſt hoiem ad beatitudinē conſequendaꝫ factū eſſe.
intrrogat ḡ phia an meminerit Boetiꝰ q̄s ſit finis reꝝ.qd quale ſit Boetiꝰ
dt oblituꝫ ſe eſſe.id rurſus tētat phia alia ꝑcontatiōe elicē.queritqꝫ an qd ſit
oim p̄ncipiū ſciat:qui rñdit deū eſſe vt paulo añ dixit.Dicit ḡ phia miruꝫ eē
quū ſciat p̄ncipiuꝫ oim reꝝ.vt finē ignoret h ideo eſt qm̄ eniꝫ ſcit deuꝫ p̄nci-
piuꝫ oim eſſe debebat ſcire deum om̄ia feciſſe vt eēnt bona quia bonitas cu
iuſqꝫ beatitudo eius eſt.ḡ oia voluit eē beata:quatenꝰ natura vniuſcuiuſqꝫ
(vt ait Plato) capax beatitudinis eē poterat.Deiñ ibi Sed hoc quoqꝫ ꝛc̄.
Tertiū de animi imortalitate ꝑquirit.querit ḡ an meminerit hoiem ſe eſſe:
deiñ an ſciat qd ſit homo.Ad qd reſpōdet Boetiꝰ ex ſententia Porphyrij ho-
mineꝫ eē animal rōnale mortale.quū rectius definiuiſſet hoiem eſſe animal
ex corpore ꝛ rationali imortali anima cōpoſituꝫ.quū eniꝫ oblitꝰ ſit Boetius
cōſtare ſe ex anima imortali nō eſt mirāduꝫ ſi breuibꝫ iſtis aduerſitatibus ꝑ-
turbeꝭ.dicit ḡ hanc etiā eſſe vl̄ p̄cipuā mali ſui cauſaꝫ quod ſui oblitꝰ ſit de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

fieritq̃ ſe ipm̃ noſſe. colligit ꝙ has tres ſuppoſitiones more ab vltima incl-
piẽs qm̃ eniz oblit⁹ eſt ſui h eſt neſcit ad immortalẽ ſe beatitudinẽ deſtinari
idcirco tanq̃ exulez ꝛ bonis ſuis ſpoliatuz ſe deflet. quod fieri nõ poteſt naz
ĩmortali nihil mortale bonũ vł malũ eſſe pt. Deinde qꝛ ignoret finẽ reꝝ de-
cipi eũ vt fœlices putet eos quoꝝ ꝓſpera ſunt ſcelera quũ potius infœliciſſi-
mos eos putare deberet vt q̃s grauiſſime pœne maneãt ſceleꝝ ſuoꝛuz Poſ-
tremo qꝛ putet ꝓuidentiã non eẽ que mũdum regat. putat eẽ incerta ſorte ꝛ
fortuito euenire. q̃ errores ad oẽm ſubuerſionez ꝛ ꝑniciẽ mentis ſatis mḡni

Patior ſunt ❡ Pateris. Patior q̃nq̃ ſcat ꝑmitto vt h ꝛ Cicero in Catilinã nõ pati
ar nõ feraz non ſinã: q̃nq3 ſt male affici Juuenalis lateris vigili cũ febre do

Status lorẽ ſi cepẽ pati ❡ Statum. Status q̃nq3 dꝛ habit⁹ corporis in pedes erecti
vt dicim⁹ ſtatus ſeſſio accubatio, q̃nq3 ſt conditionẽ. Virg. quis ſtat⁹ ãti-

Curo quo latio ❡ Curatiõis. Curare ꝓprie curã adhibere ſcat inde qm̃ p̃cipua eſt
medici circa egrotuz ſanãduz cura. curare etiã pro ſanare: quanq̃ nõ ſanare
ſed curã ſanitatis habere. vñ etiam vt nõ ſanet eger medicus curare tamen
dꝛ Hora. in ij. epła. fugeres radice vł herba ꝓficiente nihil curarier. poteſt ꝙ

Arbitror: Arbiter curari radice nihil ꝓficiente: ſed nequaq̃ ſanari ❡ Arbitratu. i. volũtate vel
iudicio. arbitrari veteres dicebãt inſpicẽ vel cognoſcẽ vñ remotis arbitris lo
qui dꝛ qui ſolus cũ aliquo loq̃tur. ꝛ arbiter iudex vocatus. ❡ Vlluz: ab vno

Condo: nõnulli vll⁹ dictũ volũt. ❡ Cõditorẽ. Condẽ q̃nq3 ſt facere vt h ꝛ ſupra O
ſtelliferi cõditor orbis. q̃nq3 colligẽ Hora. in p̃mo carminũ Jlluz ſi ꝓprio cõ
didit horreo. q̃nq3 abſcõdere Virg. in bucoli. His ego ſepe lupũ fieri et ſepe

Exors: condẽ ſiluis ❡ Exortes. Exors ab ad et ſors dꝛ. quaſi extra ſortez. i. ꝑtez qui
prorſus p̃uatus ẽre. ❡ Pape interiectio ſtupẽtis vł admirãtis ẽ a greco ba-
be ducta ❡ Sentẽtia locatus. Frigida ꝛ ſegnis videt eẽ iſta trãſlatio loca-
ri in ſnĩa rectius erat vtcunq3 aut locatã in eum ſnĩam. melius vtiq3 et mo-
deſti⁹ erat quur tã ſalubrez hñs ſnĩaz aut fretus aut p̃ditus vel nixus ſentẽ-
tia erroret ❡ Coniecto. i. ſuſpicor vnde cõiectores dñr ſomnioꝝ aut ſimiliuz
reꝝ interp̃tes qm̃ ſuſpitionib⁹ futura colligũt ❡ Ambigis. Ambigẽ ab am
q̃d circuz in cõpoſitiõe ꝛ ago dictũ per int̃poſitionẽ b lr̃e ❡ Num inquis ꝛc.
Snĩa eſt nõ dubitabã q̃n error eẽt aliq̃s in te q̃ cauſa eẽt vt dolor iſte rerum
aduerſaꝝ poſſet intrare in animũ tuum ❡ Hiante valli robore. Simĩtudo a
munitionib⁹ ducta eſt. q̃n eniz aliquid deeſt vallo vt hiet id ẽ apertũ ſit dat

Morbus adit⁹ hoſtib⁹ in munitiones ❡ Morb⁹ hic per trãſlationem dictus eſt. credo
dictuz a morte qm̃ morb⁹ ad mortẽ ducat ❡ Extirpare a ſtirpe dꝛ: quod maſ
culino gñe radicez ſignificat quaſi ſtirpit⁹ euellẽ ❡ Vel maximã. Vel h non
diſiunctiue ponit ſed id fere quod etiã ſcat ſic Properti⁹. Nocte quiuis vel

Reconcilior de⁹ eſſe poteſt ❡ Recõciliãde ſoſpitatis. Dura trãſlatio ſicut Boetij plereq̃
ꝓ reparãde vł recuꝑande eſt dictũ. recõciliãtur eñ ꝓprie qui ex amicis ĩimici
facti rurſus redeũt in gratiam a cõcio eñ cõcilium dictũ eſt. i. ꝯuentus ho-
minuz Vñ conciliare hoies ad cõſenſuz ꝑducẽ. fuit ſane modeſtior aliquãto
trãſlatio neciſti multuz diſſimilis tñ: quã in tyrone ſuo grauiter caſtigat Ci

Nequam Frugi. cero quod ille dixerat valetudini fideliter ſeruiẽdo. ❡ Neq̃. i. nõ cuiuſquaz
hoc ẽ qui nihili homo eſt ꝛ nulli⁹ precij: cuius ꝯtrariũ eſt qui dicitur frugi q̃
frugem aliquã bonaz ꝛ vtilitatez ſui prebet itaq3 Plautus nummum neq̃
dixit qui bonus non eſſet ❡ Vices. i. viciſſitudines: permutationes

❡ Joannes Murmellius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Reliqua Rodolphi Agricolę quę in Boethiū ſcripſiſſe fertur in manus meas nō peruenerūt: quę vtinā ꝑuenissent: nā vt hęc: ita ⁊ illa ſane quā libens tibi cōmunicarē. Ceterū te cādide lector oratū velī: vt his noſtris qualibuſcunqȝ tātiſper cōtentus ſis: dū fueris adept⁹ meliora. ¶ Sed ſoſpitatis.a.g. Attentū ſimul ⁊ beneuolū reddit Boethiū dicēs nō omino de eius ſalute deſperādū eſſe: ſed deo gratias agendas: ꝙ elementa recuperādę ſalutis ſint relicta ¶ Soſpitatis: incolumitatis. ¶ Auctori: deo. ¶ Grates: gratias ſubaudi agamus. ¶ Sed qm̄ firmioribꝫ. Oſtēdit: qua ratione Boethio ſanitas reſtitui poſſit. ¶ Tempus vti. pro vtendi figurata locutio ē. ¶ Hanc: perturbationū caligīnē. ¶ Fomētis: remedijs Duplicia āt remedia Boethio phia ꝑmittit. primū quidē leuia ⁊ mediocria ad remouēdā perturbationū caliginē: quę impedimēto ē animo: quo min⁹ queat ſpeculari veritatem. Deinde vero acriora firmioraqȝ: vt falſę fœlicitatis ſpecie perſpecta: verę beatitudinis formā poſſit intueri Duplicia remedia.

¶ Metrum vij. primi libri

Nubib⁹ atris Condita nullū Fundere poſſunt
Sidera lumē Si mare voluēs Turbidus auſter
Miſceat ęſtum Vitrea dudum Parqȝ ſerenis
Vnda diebus Mox reſoluto Sordida cęno
Viſibus obſtat Quicqȝ vagatur Montibus altis
Defluus amnis Sepe reſiſtit Rupe ſoluti
Obice ſaxi Tu quoqȝ ſi vis Lumine claro
Cernere verum Tramite recto Carpere callem
Gaudia pelle Pelle timorem Spemqȝ fugato
Nec dolor aſſit Nubila mens ē Vinctaqȝ frenis
Hęc vbi regnant.

¶ Carmen eſt adoniū dactylo cōſtans ⁊ ſpondeo: quo docet phia tribus pulcherrimis cōparationibus ita mentē hominis ꝑturbationū caligine: confundi: et paſſionū vinculis obſtringi: vt nōnunꝗ̄ in ſeruitutē redacta veritatē minime poſſit intueri. Sciēdū eſt q̄ttuor pncipales eſſe animi ꝑturbationes: quę ⁊ affectiones dnr̄: ⁊ ab iunioribꝫ paſſiones. Harū duę quidē ex opinione boni naſcūtur: gaudiū ⁊ ſpes: duę ꝟo ex opinione mali dolor et metus. Gaudiū: q̄ et voluptas geſtiens. i. pręter modū elata lętitia dicit: et animi affectio ꝓueniens ex opinione pn̄tis mḡni cuiuſpiā boni rationi nō obtemperās. Spes: q̄ ⁊ cupiditas vocat: eſt animi affectio proueniens ex opinione futuri cuiuſpiā boni rationi non obtēperans. Dolor ſeu ęgritudo ē animi affectio ꝓueniēs ex opinione magni mali pn̄tis: rationi nō obtemperās. Met⁹ eſt animi ꝑturbatio accidēs ex opinione mḡni mali imminentis pręter rectā rationē. Has ꝑturbōnes magn⁹ poeta paucis cōplex⁹ eſt in Aeneidos ſexto Hic metuūt: cupiūtqȝ: dolent: gaudentqȝ: nec

Quatuor animi perturbationes.

Gaudium

Spes.

Dolor

Metus.

auras Reſpiciuut clauſe tenebris et carcere ceco Ex his vitiũ om̄e naſcitur
Unde Frãciſcus Philelfus in ſatyris Dedecus om̄e an det mẽs pturbata
nefaſq;. Dãda igit̃ cũprimis opa ẽ nobis: vt eas vel extirpem⁹: vel certe ra
tionis ſubdam⁹ impio: vt cõpotes beatitatis euadam⁹. Diu⁹ Ambroſius i
ſcdo eplaꝝ. Inſurgit em̄ ſapiẽs q̄ſi victor debellatꝫ a ſe: ac triũphatꝫ libidini
timori: ignauie: mœſtitudini: ceteriſq; vitijs: donec ea de poſſeſſiõe ſue mẽ-
tis eliminet: ⁊ om̄ibꝫ terminis finibuſq; ſuis propulſet: atq; arceat. Joãnes
Boccati⁹ in bucolicis O Damõ Damon quãtum ſibi quiſq; beauit. Qui
potuit mẽtis rabidos ſedare tumores Baptiſta Mãtuan⁹ Ardua res vi-
ciſſe alios: victoria maior. Eſt animi fluct⁹ compoſuiſſe ſui: Subieciſſe me-
tus: ⁊ debellaſſe tumores. Gaudia ſpezq; graui ſuppoſuiſſe iugo. Nos ãq;
annos ab hinc ſeptem in eclogis moralibꝫ hunc in modum luſimus

¶ Fortibus bellis animos domate
Vinculo pacis reprimatur ira
Cura ſit mordax procul arceatur — Praua cupido
¶ Nemo captores rutilis in armis
Urbium iactet: celebres triumphos
Nemo miretur: quibus intumeſcunt — Sepe tyrãnt
¶ Geſtiens quiſq; pepulit quieto
Gaudium: et duros animo dolores
Spes anhelantes: pauidumq; vicit — Corde timorem
¶ Solus hic lauri meruit coronam
Purpuram ſolus: placide triumphans
Proximam ſedem cui dat beato — Vera voluptas.
¶ Et in quarto elegiarum libro
Splendida non faciunt fortune munera regem
 Blattea nec veſtis: nec generoſa domus
Rex eſt: qui ſeſe recte rationis habenis
 Compeſcens animi noxia vota: regit
Non merito fortis cenſetur: qui nimis audax
 Triſtia terribili corpore bella gerit
Fortis: et eximio virtutis predita dono
 Mens pia: mens alme conſcia iuſtitie
Que domat affectus recto moderamine prauos
 Corporeas vincens grauiter illecebras
Cuius ad imperium fugit illecebroſa voluptas
 Et dolor impigra ſpeſq; metuſq; fuga

¶ Voluens: exagitans ¶ Turbid⁹ auſter. Turbulẽtus vent⁹: ſpecies p ge
nere poſita ¶ Aeſtũ: maris motuz ¶ Uitrea: pſpicua ¶ Par: ſimilis ¶ Vi-
ſibus obſtat: viſuz nõ tranſmittit ¶ Defluis: deorſuz fluẽs ¶ Reſiſtit: ĩmo-
rat ¶ Obice: obiectiõe ¶ Saxi ſoluti rupe: diſſoluti a rupe ¶ Lumine: viſu
¶ Cernere: vidẽ ¶ Verũ: veritatez ¶ Carpere callẽ: ire. Sic Ouidi⁹ Si ro
ta defuerit: tu pede carpe viaz ¶ Nubila: obſcurata: pturbata. ¶ Ubi: i qua
mente ¶ Hec: he pturbatiões: de quibꝫ Philelph⁹ in ſatyris. Hic timet: ille
cupit: dolor hinc furit: inde voluptas: Et nos in primo elegiarum
Languida conficiunt mordaces pectora cure
 Hinc ſpes: inde metus: letitia atq; dolor ¶ Regnant: dominantur

¶ Seuerini Boethij de conſolatione philoſophię liber ſecundus adiecta Joannis Murmellij Ruremundēſis enarratione.

¶ Proſa prima libri ſecundi

POſt haec pauliſper obticuit. atq; vbi attentiōez meā modeſta taciturnitate collegit. ſic exorſa eſt. P. Si penit⁹ egritudinis tuę cauſas habitūq; cognoui fortūę prioris affectu deſiderioq; tabeſcis. ea tm̄ animi tui ſtatuz ſicuti fingis mutata peruertit. Intelligo multiformes illius ꝓdigij fucos. et vſq; eo cū ꝗs eludē nitit̄ blandiſſimā familiaritatez exercet. dū intolerabili dolore cōfundat ꝗs inſperata reliq̄rit Cui⁹ ſi naturā mores ac meritum reminiſcare. nec habuiſſe te in ea pulchꝝ nec aliq̄d amiſiſſe cognoſces. Sz vt arbitror haud multuz tibi hęc in memoriā reuocare laboraueri. Solebas em̄ p̄ntem blādientē quoq; viribus inceſſere ꝟbis. eāq; de noſtro adyto ꝓlatis inſectabare ſententijs. Verꝝ om̄is ſubita mutatio reꝝ nō ſine ꝗdam quaſi ꝯflictu ꝯtingit animoꝝ. Sic factū eſt vt tu quoq; pauliſꝑ a tua trāq̄llitate diſceſſer⁹. Sed tp̄s ē haurire te aliq̄d ac degustare molle atq; iucūdum quod ad īteriora tranſmiſſuz validioribus hauſtib⁹ viaz fecerit. Aſſit igit̄ rhetoricę ſuadela dulcedis q̄ tunc tātum calle recto ꝓcedit: cū noſtra īſtituta nō deſerit Cumq; hac muſica laris noſtri ꝟnula nūc leuiores nūc grauiores modos ſuccinat. Quid ē igit̄ o homo ꝗd te in meſticiā luctūq; deiecit Nouū credo aliq̄d inuſitatūq; vidiſti. Tu ſi fortūaz putas erga te eſſe mutatā erras. Hi ſemꝑ ei⁹ mores ſt̄, iſta natura. Ser

uauit circa te ꝓpriam poti⁹ in ipa ſui mutabilitate cõſtantiam
Talis erat cũ blãdiebať cuȝ tibi falſe illecebris felicitatȝ allude
ret dephendiſti ceci numĩs ãbiguos vult⁹. Que ſeſe adhuc ve-
lat alijs tota tibi prorſus innotuit. Si probas: vtere moribus
ne queraris. Si ꝑfidiã ꝑhorreſcis ſperne atqȝ abijce ꝑnicioſe
alludentẽ. Nã quę nũc meroris tibi cauſa tãti eſt. hęc eadẽ trã
qllitatis eſſe debuiſſȝ: reliqt eñ te quã nõ relicturã ſe nemo vn-
qȝ poterit eẽ ſecur⁹ An ꝟo tu pcioſaȝ ęſtias abiturã foelicitatẽ
Et chara tibi ẽ fortũa pñs nec manẽdi fida ⁊ cuȝ diſceſſerit al-
latura merorẽ. Qđ ſi nec arbitrio retineri pt et calamitoſos fu
giẽs facit. qđ eſt aliud fugax qȝ futurę quoddã calamitatis in-
diciũ. Neqȝ eñ quod añ oculos ſitũ eſt ſuffecerit intueri. Re
ruȝ exitus prudẽtia metiť. Eademqȝ in alterutro mutabilitas
nec formidãdas fortũę minas nec exoptãdas facit eſſe blãdici-
as. Poſtremo ęquo animo toleres oportet quicqd intra for-
tunę areã geriť. cuȝ ſemel iugo eius colla ſummiſerȝ. qđ ſi manẽ
di abeũdiqȝ ſcribere legẽ velis ei. quã tu tibi dominã ſponte ele
giſti nõne iniurioſus fueris. Et ĩpatientia tua ſorteȝ exacerbab
quã permutare nõ poſſis. Si vẽtis vela cõmitteres nõ q̃ vo-
lũtas peteret ſed quo flat⁹ impelleret ꝓmouererȝ. Si aruis ſe
mina crederes fertiles inter ſe ãnos ſterileſqȝ penſares. fortũę
te regendũ dediſti dñe morib⁹ oportȝ obtẽperes. Tu ꝟo vol-
uentis rotę impetũ retinere conaris. At omnium mortalium
ſtolidiſſime. ſi manere incipit. ſors eſſe deſinit

¶ Superiori volumine Boethij querelę: doloriſqȝ et ęgritudinis cauſę ſtȝ
expoſitę. quib⁹ penitus ĩtroſpectis: Phia peritiſſima lãguentiũ animoꝝ me
dela: nunc hoc in libro remedia cõfert: priuſqȝ (vt pollicita eſt) ea quę ſunt le
uiora: quo in ſubſequẽti volumine cõmodius acriora poſſit adhibere Tota
ãt diſputatio nũc ſpectat eo: vt oſtẽdat fortũę bona minime noſtris in bonis
eſſe numerãda ¶ Poſt hec. poſt decãtatuȝ ꝓrimuȝ carmẽ ¶ Ubi: poſtquaȝ
¶ Modeſta: moderata ¶ Collegit: refecit ¶ Exorſa eſt: cœpit loqui ¶ Ha-
bituȝ: affectioneȝ: diſpoſitionem ¶ Tabeſcis: cõſumeris ¶ Peruertit ꝑtur-

bat ¶ Illius prodigij: mõſtroſe fortune. ¶ Fucos: fraudes Terenti⁹ in Eu Fucus
nucho Per impluuiũ fucuz fctĩ mulieri ¶ Quos eludẽ nitiť. Joãnes Cã
panus. Dat fortũa man⁹ quib⁹ eſt nocitura ſecũdas. Ridet vt alliciat: por-
rigit vt capiat Seneca Fortuna cuz blãditur: captatum venit ¶ Inceſſere: Inceſſo.
impetẽ: inſectari Gelli⁹ Cum me maledictis inceſſeret ¶ Adyto. Adytum Adytum
locus ẽ ſecretior tẽpli: ad quẽ non niſi ſacerdoti dabatur acceſſus Vergilius
Iſcq adytis hec triſtia dicta reportat. Hic intellige phie ſecretariũ: que tan-
quã numen ſacra ẽ et venerãda ¶ Vex omis ſ.m.r.n.ſ.p.q.c.c.a. Pulchra
ꝛ veriſſima hec ẽ ſententia: a qua nõ diſcrepat illa Senece. Grauius nocet:
quodcũqz inexptuz accidit. Et eiuſdez illa Graue ẽ malũ omne: qd ſub aſpec
tu latet ¶ Cõflictu: cõmotiõe: cruciatu ¶ Temp⁹ haurire: p hauriẽdi. Sic
Horati. in eplis Tps abire tibi. Propti⁹ Nunc ẽ diſcedẽ temp⁹. ¶ Suade
la: vis et facultas pſuadẽdi ¶ Noſtra.: inſt. phie precepta. Muſica: poetica:
quã ꝛ Terenti⁹ muſicã appellauit ¶ Iſta nat. vt ſit mutabilis. ¶ In ipa. ſ.
Paſſib⁹ ambiguis fortuna volubilis errat (m. conſt. Ouidi⁹ in triſtib⁹

Et manet in nullo certa tenaxqz loco

Sed modo leta manet: vultus modo ſumit acerbos

Et tantum conſtans in leuitate ſua eſt

¶ Ambiguos vult⁹: incertos: mõ hilares: mõ triſtes ¶ Ceci numiis: fortũe
quam veteres deã cecam ſunt fabulati. Plini⁹ libro ſecundo naturalis hiſto
rie capite vij. Toto qppe mundo ꝛ locis omibus: omibuſqz horis: hoiz vo
cibus fortũa ſola inuocať: ꝛ vna nominať: vna accuſať: vna agiť rea: vna co
gitať. ſola laudať: ſola arguiť: ꝛ cũ conuitijs coliť: volubiliſqz: a pleriſcq vero
ꝛ ceca etiã exiſtimata: vaga: incõſtans: incerta: varia: indignoꝝqz fautrix.
Huic omia expenſa: huic omia ferũtur accepta. et in tota ratione mortaliũz
ſola vtranqz paginã facit. M. Tulli⁹ in Lelio. Nõ em ſoluz ipa fortũa ce-
ca ẽ: ſed eos etiã pleꝝqz efficit cecos: quos ꝯplexa eſt Frãciſc⁹ Petrarcha in
Ceca rotat fortuna fidem: rotat omnia fatum (bucolicis
Auctore Cebete thebano: Fortuna ſup lapide quodã rotundo ꝯſiſtere vi-
deť. ꝛ non ſoluz ceca: ſed inſana etiã ꝛ ſurda eſt. Obãbulat quocunqz gẽtiũ:
ꝛ alijs qdem facultates eripit: alijs tradit: ab eiſdezqz rurſus aufert illico: q
tradiderat. atqz alijs temere inſtabiliterqz concedit. Pacuuius
Fortunam inſanam eſſe et brutam perhibent philoſophi
Saxiqz ad inſtar globoſi predicant: eſſe volubilem
Quia quo ſaxum impulerit fors. eo cadere fortunã autumant
Cecam ob eã rez eſſe vocãt: quia nihil cernat quo ſeſe applicet
Inſanam autem aiunt: quia atrox: incerta: inſtabiliſqz ſit
Brutam: quia dignum aut indignum nequeat internoſcere
Apuleius in ſeptimo de aſino aureo. Subibatqz me non de nihilo veteris
priſceqz doctrine viros finxiſſe: ac pnũciaſſe cecã et prorſus exoculatam eſſe
fortũam: q ſemp ſuas opes ad malos ꝛ indignos conferat: nec vnqz iudicio
quenqz mortaliuz eligat: immo ꝟocum his potiſſimuz diuerſeť: qs procul ſi
videret: fugere deberet. qdqz cunctis eſt extremius: varias opiniões: immo
ꝯtrarias nobis attribuat: vt et mal⁹ boni viri fama gloriet: ꝛ innocẽtiſſim⁹
cõtra noxioꝝ ore plectať. ¶ An ꝟotu pcioſaz. Oſtẽdit in fortũe bonis verã
fœlicitatẽ non ꝯſiſtere: q illa minime ſtabilis ſit: diſceſſuqz ſuo lõge pl⁹ moe-
roris adferat: quã aduẽtu letitie ſecũ attulerit. ¶ Nec manẽdi fida. Valeri⁹

Maximus libro vi. Caduca nimiũ: ⁊ fragilia: puerilibuſq; cõſentanea crepidis ſunt iſta: que vires atq; opes hũane vocantur: affluũt ſubito: repente dilabũtur: nullo in loco: nulla in ꝑſona ſtabilib⁹ nixa radicib⁹ ꝯſiſtunt. ſ; incertiſſimo flatu fortũe huc atq; illuc acta: q̊s ſublime extulerũt: improuiſo recurſu deſtitutos in profundo cladiũ miſerabiliter imergunt. Itaq; neq; debẽt exiſtiari: neq; dici bona: que inflictoꝝ maloꝝ amaritudinẽ deſiderio ſui duplicãt. ¶ Allatura mœrorẽ. Baptiſta mantuanus in prima parthenice. Triſte ꝫ ſperata: ſuperbũ Iam pñs: amiſſa facit fortũa dolentẽ. ¶ Rex exit. pr.m. Memorabilis hec ẽ ſñia: cui ꝯcordat illud Terẽtij i Adelphis Iſtuc eſt ſapẽ: non q̊d añ pedes modo eſt videre: ſed etiã illa que futura ſunt ꝓſpicere. ¶ In alteru. vel in aduerſitate. vl in ꝓſperitate. ¶ Nec formidandas f. m. Seneca tragicus. Nemo ꝯfidat nimiũ ſecũdis. Nemo deſperet meliora lapſis. Miſcet hec illis: ꝓhibetq; Cloto Stare fortũaꝫ: rotat oĩe fatũ Nemo tã diuos habuit fauẽteis Craſtinũ vt poſſet ſibi polliceri. Res de⁹ noſtras celeri citatas Turbie verſat Baptiſta Mãtuan⁹ in ꝑma Parthenice

Id quoq; nonnunq̃ mentes ſolatur amaras
Quod durare nihil patitur fortuna: viceſq;
Mobilis alternat: ventoq; ſimillima proram
Nunc premit: a puppi placida modo murmurat aura

¶ Poſtremo e.a. Aliud affert argumẽtuꝫ phia. quo Boethio nõ eſſe de fortuna lamẽtandũ oſtdit hunc in modũ. Quicũq; ſemel fortũe dominio ſe cõmiſit: id equo ferat animo necẽ eſt. Acceptis ãt ab ea opib⁹ et dignitatib⁹ te fortũe ſubdidiſti: feras igit̃ patiẽter: ſi deponẽ coact⁹ fueris ea: que tibi tradita fuerũt ea cõditione: vt nõ poſſent apud te ꝑpetuo ꝑmanere ¶ Intra fort. ar. Intra locũ vbi fortũa dominat̃. Videt̃ trãſlatio ſumpta ab area: in qua a bobus iugũ geſtãtib⁹ quondã tritura fieri ſolebat. Tametſi quidã nõ incõcinne legãt aleã: prior tñ lectio magis mihi cõprobat̃ ¶ Si vẽtis v.c. Probat aptiſſimis ſimilitudinib⁹: ferẽda eſſe: nõ culpãda: que mutare nõ poſſumus. ¶ Voluentis: circũagentis ſe: aut volubilis. ¶ Conaris: Interrogatiue legendum hoc. et cum ſtomacho.

Metrum primum libri ſecundi

HEc cum ſuperba verterit vices dextra
Exeſtuantis more fertur Euripi
Dudum tremendos ſeua proterit reges
Humilemq; victi ſubleuat fallax vultum
Non illa miſeros audit aut curat fletus
Vltroq; gemitus dura quos fecit ridet
Sic illa ludit: ſic ſuas probat vires
Magnumq; ſuis monſtrat oſtentum
Si quis viſatur vna ſtratus ac foelix hora

¶ Hec carmine iãbico quod ſcazon. i. claudicãs appellat̃ in ſupioꝝ ꝯſtrma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſonē ꝺt fortūā ſibi nūq; meliꝰ placere: quā quoties vna eadēq; hora potē
tiſſimū quēpiā viderit: eundēq; miſerrimū. Carmē hoc ſile eſt illi Perſia-
no Nec fonte labra prolui caballino. ¶ Hęc fortūa ¶ Cum: poſtq; ¶ Ver-
terit: mutauerit ¶ Vices: reꝝ cōditionūq; ꝑmutatiões ¶ Exęſtuātis: vltra
modū fluctuātis. Veterꝰ adagiū ē ΤΥΧΗ ΕΥΡΙΠΟϹ. fortuna Euripus Adagium
ſiue volubilis: ſeu ęſtuaria: q̄ viciſſim nūc huic fauere ſoleat: nūc illi. A maris
euripi ꝓdigioſa quadā reciprocādi celeritate ducta metaphora. Eſt āt euri- Euripus.
pus maris ꝑs int̃ phocidē Bœotię ꝑtem. ⁊ Euboiā inſulā: cuiꝰ meminit
Pliniꝰ libro ſcdo. Et quorundā tñ inquit ꝓuata natura ē: velut Tauromi-
nitani Euripi: ſępiꝰ: ⁊ in eubœa ſepties die ac nocte reciprocantis: tā rapida
ꝯuerſione: vt (quēadmodū auctor ē Pōponius Mella) vētos: ac etiā ple-
na vētis nauigia ſecū portet. Neq; dū huiꝰ tā ſtupēdę rei cauſa ſatis idonea
ꝑueſtigata ē a ſcꝑtoribꝰ. Etiā ſi Titus Liuiꝰ ſecūdi belli punici libro octauo
a vētis quibuſdā illic flātibus ita rapi credit. Seneca i Hercule Oeteo Eu
ripus vndas flectit inſtabilis vagas. Septēq; rurſus flectit: et totidē refert
Dum laſſū Titā mergit oceano iubar. Cicero ꝓ Plātio Nō fretū: quem
euripum tot motꝰ: tātas: tā varias habē creditis agitatiões: ꝯmutationes
fluctꝰ: quātas ꝑturbatiões: ⁊ quantos ęſtꝰ habz ratio comitiorū: Euripos
etiā lacus tēporarios manu factos: in quibꝰ naualē pugnā committebāt ve
teres: q̊s etiā nilos appellabāt: notū eſt ex Trāquillo. Tacito. Seneca et
alijs. ¶ Dudū: paulo añ ¶ Tremēdos: ob potētiā formidādos. ¶ Prote-
rit: peſſundat ¶ Subleuat. ſurſū leuat ⁊ attollit ¶ Dura. inexorabilis. Pro
bat. oñdit ¶ Oſtentū: ꝓdigiū: miraculū ¶ Viſat̃. videat̃ ¶ Stratus: de-
¶ Proſa ſecūda libri ſecundi (iectus: miſer

VEllē āt pauca tecū fortūę ipſius ꝟbis agitare. Tu igit̃
an ius poſtulet aīaduerte. qd tu o homo reā me q̊tti-
dianis agis querelis. Quā tibi fecimꝰ iniuriā. Que tibi tua de
traximꝰ bona Quouis iudice de opū dignitatūq; mecū poſſeſ-
ſione ꝯtende Etſi cuiuſquā mortaliū ꝓpriū qd hoꝝ eſſe mon-
ſtraueris ego iā tua fuiſſe q̄ repetis ſpōte ꝯcedā. Cū te de ma
tris vtero natura ꝓduxit. nudū rebꝰ omnibꝰ inopēq; ſuſcepi
meis opibꝰ foui. et qd te nūc impatiētē noſtri facit. fauore pro-
na indulgētius educaui. oīaq; q̄ mei ſunt iuris affluētia ⁊ ſplē
dore circūdedi. Nunc mihi retrahere manū libet. habes grās
velut vſus alienis. Nō habes ius q̄relę tanq; tua ꝑdideris ꝑ
ſus. Quid ergo ingemiſcis nulla tibi a nobis illata ē violentia
Opes honores cęteraq; taliū mei ſunt iuris. Dominā famulę
cognoſcūt. mecū veniūt: me abeūte diſcedūt. Audacē affirmē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſi tua forẽt q̄ amiſſa cõquererꝫ nullo mõ ꝑdidiſſes. An ego ſola
meū ius exercẽ ꝓhibebor. licet celo ꝓferre lucidos dies eoſdẽq;
tenebroſis noctibꝰ condere. Licet anno terrę vultū nunc flori/
bus frugibuſq; redimire: nunc nymbis frigoribuſq; cõfunde/
re. Jus eſt mari nūc ſtrato ęquore blãdiri. nūc ꝓcellis ac flucti/
bus inhorreſcere. Nos ad cõſtantiã noſtris moribꝰ alienaz in/
expletã hoīm cupiditas alligabit. Hęc noſtra vis eſt. hunc con/
tinuū ludū ludimꝰ. Rotã volubili orbe verſamꝰ. infima ſummꝫ
ſumma infimis mutare gaudemꝰ. Aſcẽde ſi placet. ſz ea lege ne
vti cuz ludicri mei ratio poſſz deſcẽdere iniuram putes. An tu
mores ignorabas meos? Neſciebas Creſuz regẽ Lydoꝝ Cy
ro paulo añ formidabilẽ mox deiñ miſerãduz rogi flãmis tradi
tuz miſſo celitus imbre defenſuz? Nū te pterit Paulū Perſi
regis a ſe capti calamitatibꝰ pias impẽdiſſe lachrymas? Quid
tragediaꝝ clamor aliud deflet niſi indiſcreto ictu fortūaz foeli/
cia regna vertentem οὐ μειράκιον ὡσ ἔτι δύο πιθοι/
υσ τὸν μὲν ἕνα κακῶν τὸν δ' ἕτερον αγαθῶν
in Jouis limīe iacere didiciſti? q̇d ſi huberiꝰ de bonoꝝ ꝑte ſump
ſiſti? Quid ſi a te nõ tota diſceſſi. Quid ſi hęc ipã mei mutabi/
litas iuſta tibi cauſa ẽ ſperãdi meliora. Tñ ne aĩo cõtabeſcas.
Et ītra cõe oībꝰ regnū locatꝰ ꝓprio iure viu ẽ deſideres

¶ Hoc loco Fortūa inducit ſeuere cū Boethio id expoſtulãs: q ob amiſſa doleat nõ ſecus: ac ſi ſua ipſiꝰ bona ꝑdidiſſet: q̄ ſi ꝓpria poſſediſſet: nunq̄ ſane potuiſſet amittere. Proiñ fortūa ſibi vẽdicat opes honores: ⁊ id genꝰ alia: ſe/cuzq; parit aduenire: diſcedereq; ait. Et q̊ minꝰ iuſtę videãtur Boethij q̄/relę: pollicet eiꝰ fuiſſe quęcunq; abſtulerit ſe ꝯtinuo cõceſſurã: ſi cuiuſquam mortaliuz q̄cq; illoꝝ ꝓpriuz eſſe demõſtrarit. Poſtea incõſtantiam ſuã vires ſuas eẽ fatet: a qua ſi ꝓhibeat: iniq̄ſſime ſecū agi. Poſtremo docet exemplis quibuſdã: ius ſibi ſẽ fuiſſe: volubili orbe rotã circūagere. ſuoq; arbitrio ver ſare. ¶ Agitare. tractare. diſputare ¶ Quid tu o homo. vba fortunę aduer/ſus Boethiū ¶ Reã agis. accuſas. Reū agere ẽ accuſare. Peragere vo cõ/demnare ¶ Quid: aliq̇d ¶ Nudū reb: o. Nudi eñ naſcimur: nudi morimur Pliniꝰ in ꝓemio ſeptimi natura. hiſto. Hoīez tm̄ nudū ⁊ ĩ nuda humo na tali die abijcit ad vagitꝰ ſtatī ⁊ ploratū. Lucretiꝰ Tum porro puer: vt ſęuis

Reum ago:
Perago

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ꝯplectus ab vndis Nauita: nud⁹ humi iacet: infans: indig⁹ omi Vitali auxi lio: cū pmū in luminis oras. Nixib⁹ ex aluo matris natura pfundit. Va gituqꝫ locū lugubri cōplet: vt equū est Cui tm̄ in vita restet trāſire maloꝝ ¶ Prona. ppenſa ¶ Mei iuris: ſub ditione mea ¶ Affluentia: abūdantia. ¶ Habe gra. ſis grat⁹ animo ¶ An ego ſola. Singulatiꝫ colligit vnicuiqꝫ li cere iure ſuo naturali ſp vti. cū igit̃ ſit ſui iuris volubilē rotā aſſiduo ꝟſare cir cumactu: iniqſſime ſecū agere q̃ritur indignatqꝫ inexplebili cupiditate mor tales: q̄ ab ea: cui naturalis ſit incōſtantia mutabilitaſqꝫ: cōſtantiā et ppetu um proſpitatis tenorē reqrant ¶ Cōdere: ꝯponere: claudē: finire ¶ Vultū: aſpectū: faciē Metaphora ē ſatis audax ab hoīe ad rē inanimā. eāqꝫ gra uiſſimā ⁊ immobilē ¶ Redimire: ornare ¶ Cōfundere: pturbare ¶ Strato: cōpoſito ¶ Aequore: planicie: equali ſupficie ¶ Inexpleta: inexplebilis: inſa tiabilis ¶ Alligabit:? cū intrrogatiōe: ⁊ vultuoſe pnunciādum. quaſi dicat: minime poterit vnqꝫ alligare ¶ Hec n. v: e. vt nullā ſeruemus conſtantiam. ¶ Cōtinuū: ſine intmiſſiōe ¶ Rotā. fortūe ſimulachꝝ Nōnulli veteꝝ cū co pia ⁊ gubernaculo finxerūt: tāqꝫ hec opes tribuat: ⁊ humanaꝝ reꝝ regimē obtineat. Cui opinioni ⁊ Virgili⁹ aſſenſit: q̄ fortūam omipotētē vocat. Et hiſtoric⁹ qui ait. Sꝫ pfecto fortūa in omi re dn̄atur. Aliȷ̄ eā ſup lapide q̄dā rotūdo ꝯſiſtere lepide ꝯmenti ſunt Aliȷ̄ rotā illi volubilē verſatileꝫqꝫ appin gunt cū quatuor hoīm imaginib⁹: primi iā ſurſū aſcēdentis: ſecūdi ſummū tenētis: tertiȷ̄ rurſū deſcēdentis: quarti ꝟo in rote imo depſſi: ſup quib⁹ hic ē ꝟſiculus Regnabo: regno: regnaui: ſum ſine regno. ¶ Volubili orbe: celeri cōuerſione. Apud Baptiſtam Mātuanū in epigrāmatis ad Falconē hi (ſunt ꝟſus.

Fortune ſimulachrum

Fidite virtuti: fortūa fugacior vndis
  Non manet: ⁊ certam neſcit habere domum
Gaudia dum ſimulat: ſubuertere cogitat orbem
  Inſidias ridens exitiumqꝫ parat

Locus Baptiſte Mantuani

Ubi aīaduertēdū obit̃ pperā ſciolos p orbē: mundū accipē. cū h̄ ſit ſenſus Fortūa dū ſimulat gaudia: ⁊ dū videt̃ blanda: cogitat ſubuertē: id ē clan culū ⁊ pret̃ hoīm ſpem ꝟtere: orbē h̄ eſt rotā ſuā orbicularis figure ¶ Infi ma ſummis: Seneca tragic⁹ Ima pmutat breuis hora ſummis. Extat car mē ſane non illepidū neſcio cuius de fortūa q̄d hoc potiſſimū loco ſubiȷ̄ciē (dum putaui

O fortuna potens quam variabilis:?
Quantum iuris atrox:? que tibi vendicas:?
Euertis meritos: eligis improbos
Nec ſeruare potes muneribus fidem
Fortuna immeritos auget honoribus
Fortuna innocuos cladibus afficit
Iuſtos illa viros pauperie grauat
Indignos eadem diuitiȷ̄s beat
Hec aufert iuuenes: ⁊ retinet ſenes
Iniuſto arbitrio tempora diuidens
Quod dignis adimit: tranſit ad implos
Nec diſcrimen habet: rectaqꝫ iudicat
Inconſtans: fragilis: perfida: lubrica
Nec: quos clarificat: perpetuo fouet
Nec: quos deſeruit: perpetuo premit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Auſonius Fortũa nunq̄ʒ ſiſtit in eodē ſtatu. Semp mouet̃.variat:ac mu-
tat vices. Et ſumma in imuũ ṽtit:ac ṽſa erigit. ¶ Ea lege ea ɔditiõe ¶ Ue-
Crœſus ne.vt nõ ¶ Deſcēdere:deſcẽſuʒ:ſubaudi eē iniuriã ¶ Crœſuʒ. Crœſus rex fu-
it Lydię ditiſſim⁹.capt⁹ auteʒ a Cyro rege Perſaꝝ:vinct⁹ compedib⁹:ſuper
ingētem:quã ſtruxerat lignoꝝ ſtruē:ab eo imponit̃:vt viu⁹ cremaret̃. Crœ-
ſo ãt ſup pyraʒ ſtãti veniſſe in mētem ferũt:q̄d ſibi nutu dei a Solone fuiſ-
ſet dictũ:ex viuentib⁹ beatũ eſſe nemineʒ:quib⁹ auditis Cyꝝ tradũt pœnitu-
iſſe:cũ ſe quoq̄ʒ hoīem eſſe cognoſceret:q̄ altũ hoīeʒ olim ſe nõ inferioreʒ vi-
uuʒ rogo traderet:p̄terea veritũ ob id pœnã:ac reputãtem:nihil eē in rebus
hũanis ſtabile:iuſſiſſe ignē celerrime extingui iã incēſum:q̄ cuʒ ab hominib⁹
adhibitis extingui nõ poſſet:Crœſus Apollinē inuocaſſe dr̄:ꝛ m̄gna vi plu-
uię celit⁹ effuſa liberat⁹. Sup hoc lati⁹ legat̃ Herodot⁹ libro p̄mo ¶ Paulũ.
Perſes Perſi:Perſes ille rex macedonũ famigerat⁹:cui plus auri fuit q̄ʒ animi:vic-
Paulus tus ſupatuſq̄ʒ bello ab Rhomanis:ſe Cn. Octauio dedidit:orãs:vt ad Pau-
lũ Aemyliũ impatorē duceret̃:qui illi obuiã cuʒ amicis veit:aſſurrexit:ꝛ (vt
hiſtorici tradũt) illachrymauit:varietateʒ ſcʒ fortũę ſecũ reputãs:q̄ regeʒ ex
ſummo dignitatis faſtigio in pręceps detraxerat. Perſes ãt duct⁹ in trium-
phũ eſt vna cũ filijs:perijtq̄ʒ in carcere:animi mœrore cõfect⁹: vel (vt alij tra-
Perſi dũt) vigilijs inſomnioq̄ʒ macerat⁹. Perſi,ꝓpter ὁμοιοτέλευτον de-
traxit s literã:quę pleruʒq̄ʒ ꝓ ſibilo habet̃:nõ ſolũ neceſſitatis:ſed etiam eu-
phonię cauſa:vt Saluſti⁹. A p̄ncipio vrbis ad bellũ Perſi macedonicũ: pro
Perſis. Detrahit̃ autē s t̃tię declinatiõis gtõ. Vergili⁹ in p̄mo Aeneidos
Tragœdia Troas relliq̄as Danauʒ atq̄ʒ imitis Achilli ¶ Tragœdiaꝝ. Tragœdia ē
heroicę fortũę in aduerſis ɔprehēſio. Hui⁹ triſtitia et frequens clamor ꝓꝑia
ſunt. Ideoq̄ʒ Euripides petēte Archelao rege:vt de ſe tragœdiaʒ ſcriberet:
abnuit:ac p̄catus ē:ne accideret Archelao aliq̄d tragœdię ꝓꝑiuʒ: oſtēdens
nihil aliud eē tragœdiã:quã miſeriaꝝ ɔprehenſionē. ¶ Nõne adoleſcentul⁹
Δυο τουσ πιθουσ, τον μεν ἓνα κακῶν, τον δεὐ-
τερον καλῶν Hęc gręca miſit ad me Ioãnes Aedicolli⁹ ex ꝟuetuſto
exēplari:quę ſic reddunt̃ latīe Duo dolia:maloꝝ quidē vnũ:alteꝝ aũt bo-
noꝝ. In Cęſarij noſtri libello hęc inſunt ὅυ μειρακιον ὡσ ἔτι
Δύο πιθουσ τον μεν ἓνα κακων, τον δ᾽ ἕτερον ἀ-
γαθῶν Quę ad ṽbum ſic poſſumus int̃pretari. Nõ adoleſcētulũ valde
etiã duo dolia:vnuʒ quideʒ maloꝝ:alteꝝ ãt bonoruʒ. Ubi aniaduertēdum
eſt nõ pro nõne poſitũ.petereq̄ʒ ſibi reddi affirmationē. Eſt ãt hoc ſumptuʒ
ex Homeri libro iliadis vltimo:in q̄ hęc inſunt int̃prete Laurētio Ualla.
Duo eñ dolia in Iouis limine ſidũt plena muneꝝ:quę nobis dãda cõſti-
tuit:maloꝝ alteꝝ:alteꝝ bonoꝝ. Ex q̄bus Iuppiter nũc homini mala:nunc
bona exhibet. Cui mala:eũ ad iiuriã expoīt.vt in miſeria vitaʒ agat. Uiuit
eñ neq̄ʒ dijs:neq̄ʒ hominib⁹ honorat⁹. Homericos ṽſus Nicola⁹ valla ſic
Binaq̄ʒ pręterea Iouis eſſe in limine dicũt (latinos reddidit
Uaſa:quibus ſortem deus ipſe emittit vtranq̄ʒ
Ille miſer:cui ſors fati contingit amara
Heu quantos etiam gemitus:quam dura videbit
Exitia:atq̄ʒ omnem miſtam mœroribus ętatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Uitam aget: hunc homines odio ſuperq́ȝ ſequentur
Hāc Homeri opinionē Socrates apud Platonē in ſcđo de republica libro grauit᷑ improbat aiens nō admittēduȝ eē Jouē nobis penuariū eſſe bonoꝝ atq́ȝ maloꝝ. Loq̄tur āt hoc loco Phia ex ſua: veruȝ fortūe pſona: neqȝ rem ita ſe habere: ſed Boethium adoleſcentulum ex Homero didiciſſe refert. ¶ Quid ſubaudiēdū dices ¶ Sper. meli. iuxta illud tragici. Nemo deſperet meliora lapſis

¶ Metrum ſecūduȝ libri ſecundi

SI quantas rapidis flatibus incitus
Pontus verſat harenas
Aut quot ſtelliferis edita noctibus
Cęlo ſidera fulgent
Tantas fundat opes nec retrahit manum
Pleno copia cornu
Humanum miſeras haud ideo genus
Ceſſat flere querelas
Quamuis vota libens excipiat deus
Multi prodigus auri
Et claris auidos ornet honoribus
Nil iam parta videntur
Sed queſita vorans ſęua rapacitas
Alios pandit hiatus
Quę iam precipitem frena cupidinem
Certo fine retentent
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardeſcit habendi
Nunq̄ȝ diues agit qui trepidus gemens
Seſe credit egentem.

¶ Hoc carmine cuiꝰ alter ꝟſus ē Aſclepiadeꝰ: alter phęrecratiꝰ tādem mortaliū iniq̄s moribꝫ grauit᷑ offenſa fortūa in eoꝝ inſatiabileȝ auaritiā inuehit᷑ qui q̊ plura cōgeſſerint: eo lōge plura cōcupiſcant ¶ Quātas: q̄t: vel q̄ȝ magnas. Meliꝰ tamē eſt: vt p quot accipias Siliꝰ Jtalicꝰ in xv. Quantas ipſe deꝰ letos generauit in vſus. Res homini: Claudianus Conueniūt anime: quātas truculentior auſter Decutit arboribꝫ frōdes Terētianꝰ Maurꝰ itē quātos potui cognoſcē Graios ¶ Rapidis: impetuoſis ¶ Pōtus: mare Quantus

Copia. ¶ Verſat: crebro ꝟtit ¶ Aedita: in lucē data ¶ Copia. hãc fabulant̄ fertili-
tatis eſſe deã: cui ¦ cornu ab Hercule Acheloo in tauri ſpeciē mutato detrac
tuꝫ: oĩm fructuuꝫ ꝑmitijs refertũ Naiades ꝯſecrarint. vnde apud Ouidiuꝫ
Rigidum fera dextera cornu. (Achelous
Dum tenet: infregit: truncaqꝫ a fronte reuellit
Naiades hoc pomis: ⁊ odoro flore repletum
Sacrarunt: diueſqꝫ meo bona Copia cornu eſt
Lucianus de mercede ſeruientibus. Et habebis Copię cornu: ⁊ lac gallina
ceũ emulgebis Horatiꝰ Beata pleno Copia cornu Idē Aurea fruges I-
Prodigus talię pleno diffudit Copia cornu ¶ Ideo: ob eã affluentiã opũ ¶ Prodigꝰ.
largus. Accipit̄ nũc in bonã ꝑtem. Claũculuꝫ tñ videt̄ alludē ad ꝓdigi hoĩs
mores: ꝗ ſepe vltra modũ pecuniã largit̄ indignis Claudianꝰ. Munificus
laudis: ſed nõ es prodigus auri. ¶ Nil iã par. vid. id ea eſt q̄ duꝫ deſiderarē-
tur: mḡna cupidis videbant̄: poſteaꝙ̄ in eoꝝ venere poſſeſſionē ꝓ nihilo ha
bent̄ ſemper vlteriora ſitiēter inhiantibus. ¶ Quę frena: quaſi dicat nulla.
¶ Retentēt: retinere poſſint ¶ Sitis habēdi: Eccleſiaſtes capite v. Auarus
nõ implebit̄ pecunia: ⁊ qui amat diuitias: fructuꝫ nõ capiet ex eis. Iuuena
lis Creſcit amor nummi: quãtuꝫ ipa pecunia creſcit. Prudētiꝰ Auri nanqꝫ
fames parto fit maior ab auro Horatiꝰ Creſcenteꝫ ſequitur cura pecuniaꝫ
Maioꝝꝙ̄ fames Diuꝰ Ambroſiꝰ in tertio epl̃aꝝ ad Simplicianũ. Quis
ante añ deũ diues: niſi ꝗetus ⁊ modeſtꝰ ſpiritus: ꝗ nunꝙ̄ corrũpitur: Nõne
tibi videt̄ diues: ꝗ habet paceꝫ animi: trãquillitatē quietis: vt nihil ꝯcupiſ-
cat: nullis exagitet̄ cupiditatũ ꝓcellis: nec vetera faſtidiat: ⁊ noua quęrat: et
ſemꝑ deſiderãdo fiat in ſummis diuitijs inops: Ideꝫ in eodē libro ad eũdeꝫ
At ꝟo inſipiēs: ⁊ q̄d putat ſe habere nequaꝙ̄ poſſidet. An putas illuꝫ poſſi
dere: ꝗ theſauro ſuo die ⁊ nocte incubãs auara ⁊ miſera torꝗtur ſolicitudie:
Ille ꝟo eget: etſi alij diues videt̄: ſibi pauꝑ eſt: ꝗ non vtit̄ eo quod hꝫ: ꝗ ad-
huc alia rapit: alia deſiderat. Ubi em̃ nullꝰ cupiditati modꝰ: qui fructꝰ diui-
tiaꝝ: Nemo eſt diues: qui q̄d habꝫ: ſecuꝫ hinc auferre non pt̄. Qd̄ em̃ hic re
In auaros linꝗtur: nõ nr̃m: ſed alienũ eſt. Ideꝫ nõ multo poſt. Duos finitimos vetus
hiſtoria deſcribit: regē Achab: ⁊ paupem Nabuthã. Quē hoꝝ pauperiorē:
quē ditiorē credimꝰ: Alter regali fulcro diuitiaꝝ ꝑditus: inexplebilis. inſa-
tiabiliſqꝫ opibꝫ ſuis: exiguã paupis vineã deſiderauit. Alt̄ aſpiciens animo
βασιλέωη τασ πολυ Χρυσουσ τύΧασ imperialeſqꝫ
gazas: ſuo erat cõtentꝰ palmite. Nõne videt̄ hic magꝭ diues: hic magis rex:
ꝗ ſibi abũdabat: ſuas regebat cupiditates: vt nihil alienuꝫ concupiſceret:
Ille ãt egentiſſimꝰ: cui auꝝ ſuũ vile. alienꝰ palmes ꝑcioſiſſimꝰ exiſtimabat̄:
Ideꝫ in x. libro epl̃aꝝ. Quo plꝰ vnuſq̄ſqꝫ acꝗſierit: plꝰ ſitit. ⁊ quaſi quadam
inardeſcit ebrietate cupiditatũ ſuarum. Idē in libro de Nabuthe. O diues
neſcis: quã pauper ſis: quã inops tibi ipi videaris: ꝗ te diuiteꝫ dicis. Quãto
plus habueris. plꝰ reꝗris. Et quicq̄d acꝗſieris: tñ tibi adhuc indiges. Inflã
mat̄ lucro auaritia: nõ reſtinguit̄. Quaſi gradus q̊ſdaꝫ cupiditas habꝫ quo
plures aſcenderit: eo ad altiora feſtiat: vñ ſit grauis ruina lapſuro. Et paulo
poſt hęc ſubijcit. Quis igit̄ tibi pauꝑ videt̄: qui ꝯtentꝰ eſt ſuo: an ꝗ cõcupiſ-
cit alienũ: Alter certe pauꝑ eſt affectu. Affectꝰ diues egere nõ nouit: cēſus
abundãs neꝗt auari pectꝰ explere. Ideoqꝫ diues cupidꝰ in inuidia poſſeſſio-
nis et pauꝑtatis querela eſt. Ambroſij libro: cuiꝰ nõ meminꝰ: a neſcio quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

adiectum eſt epigrāmma: non indignuꝫ ſane: quod ⁊ his apponatur

Plurima habere cupit: qui poſſidet omnia diues
Nempe inopes reddit copia magna viros
Unde habeant: cura eſt paucis: ſed oportet habere
Per ſcelus atqꝫ nefas: pauper vbiqꝫ iacet
Hoc pater Ambroſius Nabuthę teſtatur in vmbra
Qui pro rure ſuo rege volente cadit

Addidim⁹ ⁊ nos aliquot ab hinc annos: cuꝫ idem opus diſcipulis enarrandum ſuſcepiſſemus: hoc qualecunqꝫ carminis ſimulacrum

Mens hominis diues: nō gaza: nec arca putāda eſt
Cui ſatis eſt nunquam: ſemper auarus eget
Creſcit vt indulgens potu ſibi luridus hydrops
Sic augetur opum: dum cumulātur: amor
Fas ⁊ iura facit nihili veſana cupido
Quodqꝫ libet: cęca mente licere putat
Inter opes inopem noris vt lector auarum
Hoc lege diuini nunc opus Ambroſij

¶ Agit: viuit ¶ Egentem. Horatius Magnas inter opes inops. Periander Prętat eum qui bonis non vtitur mori: quā viuentem egere

¶ Proſa tertia ſecundi libri

His igit̃ ſi pro ſe tecū v̄bis fortūa loqueret̃. q̄d profecto ꝯtra hiſceres nō haberes. At ſi q̄d eſt q̊ querelā tuā iure tuearis ꝓferas oportet. dabim⁹ dicendi locuꝫ. B. Tum ego ſpecioſa quidē iſta ſꝫ iquā oblitaqꝫ rhetoricę ac muſę melle dulcedis tuꝫ tm̄ cuꝫ audiūtur oblectāt. Sꝫ miſeris malorū altior ſenſus ē. Itaqꝫ cuꝫ hęc auribꝰ inſinuare deſierit. inſitꝰ animum moeror ꝑgrauat. P. Et illa Ita ē inq̇t Hęc em̄ nondum morbi tui remedia. ſed adhuc ꝯtumacia aduerſuꝫ curatiōeꝫ doloris fomenta quedā ſunt. Nā quę in ꝓfunduꝫ ſeſe penetrēt. cuꝫ tēpeſtiuū fuerit admouebo Verūtamē ne te miſeꝝ exiſtiari velis an nūeruꝫ modūqꝫ tuę foelicitatꝭ oblitꝰ es. Taceo ꝙ deſolatuꝫ parēte ſummoꝝ te viroꝝ cura ſuſcepit. Delectuſqꝫ in affinitatē principū (q̄d precioſiſſimū ꝓpinq̇tatis genꝰ eſt) priꝰ charꝰ qꝫ ꝓximus ee̅ cepiſti Quis nō te foeliciſſimū cuꝫ tāto ſplēdore ſoceroꝝ cuꝫ ꝯiugis pudore. cū maſculęqꝫ ꝓlis opportunitatē ꝑdicabit. Preterea. libꝫ em̄ ꝑterire ꝯmunia aſſumptas i adoleſcē-

tia negatas ſenib⁹ dignitates ad ſingularẽ foelicitat⁊ tue cumu
luz venire delectat. Si q̇s rex mortaliũ fruct⁹ vlluz beatitudi/
nis põdus habet poterit ne illi⁹ memoria lucis quãtalibet īgru
ẽtiũ maloꝝ mole deleri? Cũ duos ꝑiter ꝯſules liberos tuos do
mos ꝓuehi. ſub frequẽtia patrũ ſub plebis alacritate vidiſti.
cuz eiſdẽ ĩ curia curules inſidentibus tu regię laudis orator in/
genij gloriã facundięq; meruiſti. Cuz iccirco duoruz medi⁹ con
ſulũ circumfuſę mľtitudinis expectationẽ triumphali largitio
ne ſatiaſti. dediſti vt opinor ꝟba fortũę. duz re nulla demulcet.
duz te vt ſuas delicias fouet. Munus quod nulli vnq; priuato
commodauerat abſtuliſti Vis ne ergo cuz fortuna calculũ po/
nere. Nunc te primuz liuenti oculo perſtrinxit. Si numerum
moduzq; letorum triſtiũ ve cõſideres. adhuc te foelicem negare
nõ poſſis. Quod ſi iccirco te fortunatũ eſſe nõ ęſtimas qm̄ quę
tunc leta videãtur abierũt. Nõ eſt quod te miſeꝝ putes. qm̄ q̄
nunc moeſta creduntˀ preterẽut. An tu in hanc vitę ſcenã nũc
primuz ſubitus hoſpeſq; veniſti. vllã ne humanis rebus ineſſe
cõſtantiam reris. cũ ipm ſepe hoĩem velox hora diſſoluit Naz
⁊ ſi rara eſt fortuitis manẽdi fides. vltimus cuz vite dies mors
quedam fortunę eſt etiã manẽtis? Quid ergo inferre putas.
Tu ne illam moriendo deſeras. An te illa fugiendo.

¶ Sup̄ Boethio fortũa ſic locuta ẽ. Quid ſi vberi⁹ de bonorũ ꝑte ſũpſiſti?
Nunc igiť pħia recẽſet ea oĩa: q̇bus a fortũa fuerit ornatus: atq; min⁹ eum
iuſte de illa q̄ri: cuz adhuc ſe foelicẽ negare nõ poſſit: q̇ inita rõne plus bono/
ruz q̃ maloꝝ tuliſſe ꝯuincatˀ atq; retinẽ ¶ Hiſceres. loq̄reris. Hiſco ꝑt ſub/
Hiſco/ miſſe loquor: ſiue os ad loquẽdum aꝑio Plaut⁹. Ne hiſcere q̇dez audet Ac/
tius. Hez vereor pl⁹ quaz fas ẽ captiuũ hiſcẽ ¶ Muſicę dulcedinis: poeticę
delectatiõis ¶ Tuz: tũc ¶ Quũ: qñ ¶ Altior. ꝓfundior ¶ Moeror triſtitia
¶ Cõtumac⁊: rebellis: inobediẽtis ¶ Fomẽta: mitigamẽta: et quę greci vo/
cãt malagmata ¶ Penetrẽt: penit⁹ immittãt ¶ Deſolatuz: orbatũ ¶ Parẽ/
te: patre ¶ Quod: ꝑus charꝫ eſſe q̃ ꝓximuz ¶ Char⁹: ob pręclaraz indolem
amat⁹ ¶ Proxim⁹: affinis Sẽſus eſt. Principibꝫ ciuitatis añ char⁹ fuiſti ob
ꝟtutis ſtudiũ: quã per affinitatẽ ꝓpinquus ¶ Soceroꝝ. Symmachi ⁊ vxo
ris ei⁹: aut etiã fratꝝ filioꝝ ve illi⁹. Maro in Aeneidos ſcdo. Infoelix qua ſe
duz regna manebãt Sępi⁹ Andromache ferre incomitata ſolebat Ad ſoce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ros: ꝛ āño pueꝝ Aſtyanacta trahebat In libro Thobię Poſt obitū matrꝭ
ſuę Thobias abſceſſit ex Niniue cū vxore ſua: ꝛ filijs: ꝛ filioꝝ filijs: ꝛ reuer-
ſus ē ad ſoceros ſuos. Socer nomē ad aliqͩ eſt: refert em̄ ad geneꝝ. Unde Socer
Ouidiꝰ. Nō hoſpes ab hoſpite tutꝰ. Nō ſocer a genero ¶ Cōiugis: vxoris
tuę Ruſticianę ¶ Fructꝰ: vſus cū quadā delectatiōe ¶ Lucis: diei ¶ Quā
talibet: quātumuis mḡna ¶ Ingruētiū: imminētiū ¶ Maloꝝ: aduerſita
tū ¶ Cōſules fuerūt qndam apd̕ Romanos leges ānales: qbus non lice- Leges annales.
bat cōſulatum iīre: niſi tertiū ꝛ quadrageſimū annū agēti. At vo (vt in qn-
ta dt̕ Cicero) apud āntiquos Rulli: Decij: Coruini: multiqꝫ alij: recētiore āt
memoria ſupior Aphricanꝰ: T. Flaminiꝰ admodū adoleſcētes ꝯſules facti
tātas res geſſerūt: vt ppl̕i Romani imperiū auxerit: nomē ornauerit. Pro-
inde nemo mireť: ſi poſt impij ruinā: barbaris iā tenentibꝫ Italiā: ꝛ pleriſqꝫ
legibꝫ Romanoꝝ abolitis: duo filij Boethij ꝑmemodū pueri: fortūa potiſſi
mū ſuffragāte: pıter ob patrię ꝟtutis ꝛ ſapiētię meritū cōſules euaſerit: idqꝫ
iuſſu Theodorici Gothoꝝ regis: q̄ diu in bonos viros bn̄ fuit animatus.
¶ Curules. hę ſellę fuerūt eboreę: qbus maiores magiſtratꝰ vtebanť in cur- Curules
ru: q̄ honoris grā in curiā vehi ſoliti erāt ¶ Inſidētibꝰ: Inſideo ſellę ꝛ ſellam
dicimꝰ: ſed ħ rarius. ¶ Regię laudis: laudis Theodorici regis ¶ In circo.
Circus Romę locꝰ fuit admodū ſpacioſus: ꝛ turbę capax ſpectandis ludis Circus.
idoneꝰ: in q̄ ꝛ munera: quę miſſilia dicebātur: ab ędilibꝫ conſulibꝫ ve in po-
pulū: ad eiꝰ fauorē ſibi magꝭ ꝯcillandū ſpargebanť ¶ Duoꝝ: filioꝝ tuorum
¶ Mediꝰ. Medius qndam locꝰ fuit honoratꝰ: hodieqꝫ apd̕ nōnullos eſt. Medius locus
Vn̄ Ouidiꝰ de ſeniore faſtoꝝ libro qnto Et mediꝰ iuuenū: nō indignātibꝫ
ipis. Ibat: ꝛ anterior: ſi comes vnꝰ erat. Extat apd̕ Spartianū iocꝰ Hadri-
ani dignꝰ memoratu: q̄ cū ſeruū ſuū inť duos ſenatores mediū ambulare
vidiſſꝫ: miſit: q̄ ei colaphū daret: ꝛ diceret: noli inť eos ābulare: quoꝝ eē ad-
huc potes ſeruꝰ ¶ Triumph. larg. magnifica ꝛ ꝯſulari muneꝝ donatione.
¶ Dediſti. v. fort. fortūam blādis ꝟbis decepiſti. Dare ꝟba (vt vulgo no- Dare verba
tiſſimū) ꝭcat decipē: idqꝫ ꝟbis et ꝓmiſſis inanibꝫ. Martialis Cui nihil ipſe
dabas: is tibi ꝟba dedit ¶ Et ſuas delic. Delicias alicuiꝰ dicimꝰ: qui ei ī de
licijs ē. Maro ī bucolicis Formoſū paſtor Corydō ardebat Alexin Deli-
cias domini ¶ Priuato. Priuatꝰ dicť is q̄ publico munere aut p̄ncipatu nō Priuatus
fungiť. ¶ Calculū ponē: rationē inire. Nā calculis fieri ſolet ſupputatio. vn̄
Martiali dictus calculator ¶ Liuēti oculo. Hactenꝰ inqͭ tibi fauit fortūa:
nūc p̄mū cœpit aduerſari. Qd̕ autē ait liuēti oculo: videť alludē ad mulie-
res viſu faſcinātes: quę interimāt: qs diutiꝰ intueanť: iratis p̄cipue oculis:
quod eaꝝ malū teneriori ętati magis nocet. Fortūa igiť inqͭt: quę huc uſqꝫ
indulgētiſſimę matris more te vt ſuas delicias fouit: nūc te p̄mū faſcinauit
more africanę vł illyricę muliercule ¶ Perſtrinxit: leſit: corrupit: vitiauit.
¶ Liuēti: minime cādido: peſtifero: ꝛ liuidos vapores emittēti ¶ In hāc vi
tę ſcenā: elegāti metaphora ſcenā vitę dixit: cū hęc ſit fabulę ſimillima: q̄ ſolū
in ſcena ab hiſtrionibꝰ agi. Seneca ep̄la lxxvij. Quēmō fabula: ſic vita. Nō
quā diu: ſed quā bn̄ acta ſit refert. Moria apd̕ Eraſmū in encomio Por-
ro mortaliū vita oīs qͩ aliud ē: quā fabula quępiā: in qua alij alijs obtec
ti ꝑſonis ꝓcedunt: aguntqꝫ ſuas qſqꝫ ꝑtes: donec choragꝰ educat e ꝓſcenio.
q̄ ſępe tn̄ eundē diuerſo cultu ꝓdire iubet: vt q̄ modo regē purpuratū egerat:
nūc ſeruulū pānoſū gerat. Adūbrata quidē oīa: ſed hęc fabula nō aliť a-

gitᷣ. Cicero in Catone maiori. In h̄ ſumus ſapiētes: ꝙ naturā optimā ducē
tanꝗ̄ deū ſeq̄mur: eiqꝫ parem⁹. a qua nō veri ſil'e eſt: cū cetere ꝑtes etatꝫ be
ne deſcp̄te ſint: extremū actū ab inerti poeta eē neglectū. Idē in eodē Que
ſunt igiᷣ voluptates corpoꝝ cū auctoritatis premijs cōparāde: quib⁹ q̇ ſplē
dide vſi ſunt: ij mihi vidētur fabulā etatis ꝑegiſſe: nec tanꝗ̄ inexercitati hiſ-
triones in extremo actu corruiſſe. Rurſus in eodē Neqꝫ eñ hiſtriōi vt place
at: ꝑagenda eſt fabula ſolūmodo: in q̊cunqꝫ fuerit actu: ꝓbetur Nec ſapienti
vſqꝫ ad plaudite viuēdū. Itē ſub finē eiuſdē dialogi. Senect⁹ aūt peractio
etatis ē: tanꝗ̄ fabule: cui⁹ defatigationē fugē debem⁹: preſertī adiūcta ſatie
tate ¶ Subit⁹: repētinus ¶ Hoſpes ꝑegrin⁹ ¶ Ulla ne hūanis reb⁹. Ar-
gumētaᷣ ab eo q̊d eſt magis. Homo ipe corruptionē effugē non p̄t: cū ſepe
repētina morte diſſoluaᷣ. Multo igiᷣ minus reb⁹ hūanis ineſt ꝯſtātia. Ho
rati⁹ in arte poetica Debemur morti nos noſtraqꝫ ¶ Velox hora. Uet⁹ eſt
Adagium
illud Varronis adagium Homo bulla. Fauſtus

Subdita ſunt certo mortalia corpora fato
  Cunctaqꝫ precipiti tempore fluxa ruunt
Tam nimis humanum celeri genus interit hora
  Turgida quam pluuie bulla liqueſcit aque

Quid ē homo: inq̇t Seneca: q̊dlibet quaſſū vas: ⁊ q̊dlibet fragile iactatu
Quid ē homo: imbecilliſſimū corp⁹ ⁊ fragile: nudum ſuapte natura: inerme:
aliene opis indigēs: ad oēm fortūe cōtumeliā proiectū. frigoris ē: et laboris
impatiēs: ex infirmis fluidiſqꝫ cōtextū. Odor illi ſaporqꝫ: ⁊ laſſitudo: ⁊ vigi
lia: humor: ⁊ cib⁹: ſine q̇bus viuē non p̄t: mortifera ſtꝫ. Quocunqꝫ ſe mouet:
infirmitatꝫ ſue ſtatī cōſcius: tenuiſſimis cauſis: atqꝫ offenſionib⁹ morbidus
ac putris. Merito itaqꝫ cecinit ſapiētiſſim⁹ poetaꝝ. Tale q̇dē gen⁹ eſt ho-
minū: quale ē folioꝝ. ¶ Fortuitis: bonis fortūe Ualeri⁹ Maxim⁹ libro vi.
Caduca nimiū: ⁊ fragilia: puerilibuſqꝫ ꝯſentanea crepidis ſtꝫ iſta: que vires
atqꝫ opes hūane vocanᷣ. Affluunt ſubito: repēte dilabunᷣ: nullo in loco. nul-
la in ꝑſona ſtabilib⁹ nixa radicib⁹ ꝯſiſtunt: ſed īcertiſſimo flatu fortūe huc at-
qꝫ illuc acta: q̊s ſublime extulerūt: improuiſo recurſu deſtitutos ī ꝓfundo cla
diū miſerabiliᷣ immergūt. Itaqꝫ neqꝫ debēt exiſtiari. neqꝫ dici bona: q̄ inflic
toꝝ maloꝝ amaritudinē deſiderio ſui duplicāt. ¶ Ultim⁹ tū vite dies m. q.
f. e. e. m. Sic Proſper in epigrammatis

Terrenis opibus cum diues gaudet iniquus
  Ueris ſe miſerum neſcit egere bonis
Nam quid erit: quod non momento temporis vno
  Perdere mundana conditione queat.
Cum licet aduerſis ceſſantibus: omnia parcant
  Lege tamen mortis ſit faciendus inops

¶ Metrum tertium ſecundi libri.

CUm polo Phoebus roſeis quadrigis
  Lucem ſpargere ceperit
Pallet albenteis hebetata vultus
Flammis ſtella prementibus

Cum nemus flatum zephyri tepentis
Vernis irrubuit roſis
Spiret inſanum nebuloſus auſter
Jam ſpinis abeat decus
Sepe tranquillo radiat ſereno
Immotis mare fluctibus
Sepe feruentes aquilo procellas
Verſo concitat ęquore
Rara ſi conſtat ſua forma mundo
Si tantas variat vices
Crede fortunis hominum caducis
Bonis crede fugacibus
Conſtat ęterna poſitumq; lege eſt
Vt conſtet genitum nihil

¶ Carmē eſt dicolō cōſtās ſapphico ⁊ glyconico: q̄ ſatis euidētur oñditur
nō ſoluʒ reb⁹ hūanis nullā ineſſe ꝯſtantiā: vt iā dictuʒ ē: ſed nihil fere in h̄ mū-
do eē immutabile: cū oīe id q̊d ſit genitū: neceſſe ſit aliqñ corrūpi. ¶ Phoe-
bus: ſol ¶ Roſeis: rubicūdis ¶ Hebetata. Maiꝰ eñ lumē offuſcat minus:
vñ ⁊ Ouidiꝰ Ecce vigil nitido patefecit ab ortu Purpureas aurora fores: ⁊
plena roſaꝝ Atria: diffugiunt ſtellę: quaꝝ agmia cogit. Lucifer: ⁊ celi ſtati-
one nouiſſimꝰ exit. ¶ Flāmis: ſplēdorib⁹ ſolis ¶ Premētib⁹: obſcurātib⁹ ſtel-
las ¶ Spiret: deeſt ſi. ¶ Inſanū: inſalubrit̄: nomē ꝓ aduerbio. ¶ Nebulo-
ſus auſter. Hic vētus ē flans a meridie nebuloſus atq; humectꝰ: vñ ⁊ a grę-
cis dicit̄ ΝΌΤΟσ netus: ab eo q̊d ē ΝΟΤΙσ. humiditas humor: latine l̄ Hauſter
hauſter: q̄ aures ſternit hebetatq;: vl̄ hauſter ab hauriēdis aq̄s. De h̄ Cor-
neliꝰ Celſus libro medicinę ſcđo capite p̄mo. Auſter aures hebetat: ſenſus
tardat: capitis dolores mouet: aluū ſoluit: totū corpꝰ efficit hebes: humidū:
lāguidū. Horatiꝰ in ſermonib⁹ Nec mala me ābitio ꝑdit: nec plūbeꝰ auſter.
Ouidiꝰ in vij. metamorphoſeos Letiferis calidi ſpirarūt ęſtib⁹ auſtri ¶ De-
cus: roſaꝝ pulchritudo ⁊ ornamētuʒ ¶ Trāquillo ſereno: trāquilla ſerenita-
te ¶ Immotis nō motis ¶ Aquilo vētus ē ab īpetuoſo aq̄lę volatu nomi- Aquilo
natꝰ: ſeptentrional̄ quidē ⁊ frigidiſſimꝰ: quē greci borean appellāt ¶ Feruē-
tes: ęſtuātes ¶ Verſo: ſubuerſo: diruto: exagitato ¶ Aeq̄re: aquaꝝ planicie
Aequor eñ ab ęq̄litate dctm̄ eē conſtat. ¶ Rara ſi. c. ſ. f. m. Argumētuʒ ꝓ-
fert ab eo q̊d magis ē. Magis eñ mūdo videt̄ ineſſe ꝯſtantia: ⁊ ꝑpetuꝰ te-
nor: quā reb⁹ mortaliuʒ fortūę mutationiq; ſubiectis. Sʒ mūdo: vt ex ꝑticu-
larib⁹ exēplis collectū eſt: nō ineſt ſemꝑ eadē facies ꝑpetuaq; ꝯſtantia: mlt̄o
igit̄ minꝰ mirandū eſt: ſi res hūanę caſuū varietatē viceſq; recipiāt ¶ Crede:
yronia ē: quaſi dicat minime tibi credēduʒ ē. Sic poeta: Jnūc ⁊ ꝟbis ꝟtutez

ꝯclude ſupbis: ⁊ Horatiꝰ Iñ nũc ⁊ ꝟſus tecũ meditare canoros ¶ Bonis: Iã-
bus ē. Nã ſicut Terentianꝰ docet: Glyconicꝰ ꝟſus quēadmoduz et Phale-
ciꝰ: pro ſpõdeo mõ iambũ: mõ trocheuz admittit. Septimiꝰ Geritq̧ intus
in oppidũ Anhelos Panope greges Idez Purpurę leguli ſenes. Intus h
vbi conſitũ eſt: Horatiꝰ in odis Ignis iliacas domos. Catullꝰ Dianę ſumꝰ
in fide. Puellę et pueri integri. Idē Metiēs iter annuũ Ruſtica agricolę
bonis Tecta frugibꝫ expleas ¶ Cõſtat: ęter: Pulchra veriſſimaq̧ ꝯcluſio q̄
oñditur: oĩe id q̊d genitũ eſt: corruptiõi eſſe obnoxiũ Ariſtoteles i ꝑmo de
cęlo ⁊ mũdo. Genitũ em̄ ⁊ corruptibile ſeſe mutuo ꝯſequunt̄ Seneca epł'a
lxxxviij. Cui naſci cõtigit: mori reſtat Idē alibi Lex vłis eſt: q̄ ſubz naſci et
mori. ¶ Cõſtat: certũ ⁊ firmũ h eſt: vt nihil genitũ ꝯſtet. i. ꝑpetuo duret atq̧
ꝑmaneat: Maximianꝰ Oīaꝰ cũcta ſuos repetũt: matrēq̧ requirunt Bap-
tiſta Mãtuanus Vnda: ſoluz pereũt: perit humidus ęther: ⁊ ignis Occi-
dit: ⁊ quicquid quattuor iſta creant.

¶ Proſa quarta ſecundi libri

TUm ego. vera inquã ꝯmemoras o ꝟtutum oĩm nutrix
nec īficiari poſſũ ꝓſperitatꝭ meę velociſſimũ curſuz. ſʒ
hoc ē quod recolentē vehemētiꝰ coquit. Nã in oĩi aduerſita-
te fortũę infoeliciſſimũ genꝰ eſt īfortunij fuiſſe foelicē. P. Sʒ
q̊d tu inq̇t falſę opinionis ſuppliciũ luis. id rebꝰ iure imputare
nõ poſſis. Nã ſi te hoc iane nomē fortuitę foelicitatꝭ mouet q̄z
plurimis maximiſq̧ abũdes mecũ reputes licʒ. Igit̄ ſi q̊d in õ-
ni fortũę tuę cēſu ꝑcioſiſſimũ poſſidebas id tibi diuinitꝰ illeſum
adhuc inuiolatũq̧ ſeruat̄ Poteris ne meliora queq̧ r̄tinēs de
īfortunio iure cauſari? At qui viget īcolumis illd̄ ꝑcioſiſſimuʒ
hũani generis decꝰ Symmachꝰ ſocer ⁊ q̊d vitę ꝑcio nõ ſegnis
emeres vir totꝰ ex ſapientia ꝟtutibuſq̧ factꝰ ſuaruz ſecurꝰ tuis
īgemiſcit iniurijs. Viuit vxor ingenij modeſta. pudicitię pudo-
re ꝑcellens. ⁊ vt oĩes eiꝰ dotes breuit̄ concludã, patri ſił'is Vi-
uit inquã tibi q̄ tm̄ vitę huiꝰ exoſa ſpirituz ſeruat. Queq̧ vna
foelicitatez minuit tuã vł' ipa cõceſſeri tui deſiderio lachrymis
ac dolore tabeſcit. Quid dicã libero s ꝯſulares quorum iã vt in
id ętatis pueris vel paterni vel auiti ſpecimen elucet ingenij.
Cuz igit̄ precipua ſit mortalibꝰ vitę cura retinendę. O te ſi tua
bona cognoſcas foelicem. cui ſuppetunt etiaz nũc quę vita ne-

mo dubitat eſſe chariora. Quare ſicca iā lachrymas nōdum eſt
ad vnuz te omnis exoſa fortuna. Nec tibi nimiū valida tem-
peſtas incubuit quoniā tenaces herēt anchorę q̄ nec pn̄tis ſo-
lamen nec futuri ſpem temporis abeſſe patiat. B. Et hereant
inquā precor. illis nanq̄ manētibus vtcunq̄ ſe res habeāt ena
tabim⁹. Sed quātuz dec⁹ ornamētꝫ nr̄is deceſſerit vides

¶ Superiori proſa Boethio Phia: quātis a fortūa bonis predit⁹ auctuſq̄ fu
iſſet: oñdit: quoꝝ relatiōe facile ꝓbauit: plura ei fortūam ꝯtuliſſe: quā abſtu
liſſe. Nūc āt docet tāta illi ſupeſſe bona: vt ſiqua ſit in fortunę reb⁹ fœlicitas:
nōdum eā ꝑdidiſſe videat. Deiñ familiarit̄ viꝝ rephendit nimis animo cō
turbatū ob ptez bonoꝝ amiſſaz: cuz mortaliū nemo ſit oīni ex pte fortūatus.
Poſtea docet verā fœlicitatē in fortūę bonis minime ꝯſiſtē. Proiñ beatitu-
dinē expetēti nulla rōne eē dolēdum: ꝙ amiſerit ea q̄ vere beatū efficē nō pn̄t
¶ Recolentē: reminiſcētez ⁊ aīo repetentē ¶ Coḡt: āgit. Enni⁹ Curāue le-
uaſſo. Quę nūc te coḡt. ¶ In fœliciſſimū g. e. i. f. f. Plaut⁹ in Rudētib⁹ Mi
ſeꝝ iſtuc ꝟbum ⁊ peſſimū ē habuiſſe: ⁊ nihil habē. Maximian⁹ Dura ſatis
miſeris nemo rō priſca bonoꝝ. Et grauı⁹ ſummo culmīe merſa ruūt ¶ Igi
tur ſi. Memorare incipit bona Boethio etiānuz reliq̄. ¶ Diuinitus: a deo
¶ Atq̄: ſed ¶ Incolumis: ſalu⁹. ¶ Symmach⁹ ſocer: hic loc⁹ dilucide oñdit
Boethiū aliq̄nto ꝑus in exiliū fuiſſe miſſuz: quā Symmach⁹ eius ſocer fue
rit capt⁹ ⁊ in vīcula cōiect⁹. quo tpe ꝯpoſuit h̄ diuinū opus Fuit āt h̄ Sym
mach⁹ vir diſertiſſimus ⁊ ſummꝫ ornat⁹ ꝟtutib⁹: qui Boethio patre orbato
ob ei⁹ ſummū ingeniū ⁊ optiam indolē Ruſticianā filiā ſuā vxorem dedit.
Ad hūc Symmachū ꝯpluſcula etiānum extāt Boethij noſtri ſcṗta. Tol
lēdus ē autez mlt̄oꝝ inſignis error opinātiuz hui⁹ Symmachi eē ep̄las quę Error multoꝝ
extāt breues q̄dez ⁊ elegātes: ſz ab impio hoīe ⁊ chriſtianoꝝ inimico ꝯſcrip-
tę. Fuit eñ alt̄ Symmach⁹ orator ⁊ vrbis Romę prefect⁹: cui⁹ illę ſtꝫ ep̄ſtę:
oratio ad Valentianū impatorē qua ꝑſuadē conat⁹ fuit arā Victorię reſti
tuēdaz: cui Prudētius poeta Chriſtian⁹: ⁊ diuus Ambroſi⁹. Horōne: duob⁹
ille poeticis libꝛꝫ rn̄derunt. Boethij āt ſocer multꝫ ānis poſt: h̄ eſt tpe Iuſti-
ni maioris floruit vir chriſtianiſſim⁹ ⁊ diui Gregorij pōtificꝫ teſtiōio ſanc-
tus. Quiſq̄s igit̄ recte ſentire ſup hoc vult: mecū ſentiat oportz ¶ Qđ: dec⁹
hūani gn̄is p̄cioſiſſimū. Nō ſegnis: impiger ⁊ feſtiabund⁹ ¶ Ex ſ. v. q. fact⁹:
huic ꝯtrariū eſt illō Ciceronis in orōne ꝓ Cluētio Et q̄ eēt totus ex fraude
⁊ mēdacio fact⁹ ¶ Suaꝝ: iniuriaꝝ ¶ Secur⁹: nullā habens curaz ¶ Vxor:
Ruſticiana Symmachi filia ¶ Pudicitię p. prę. Hieronym⁹ in Iouianuz
Doctiſſimi viri vox ē: pudicitiā inp̄mis eē retinēdaz q̄ amiſſa oīnis ꝟtus ru
it. In hac muliebriū ꝟtutuz ꝑncipat⁹ eſt. Hęc paupem ꝯmendat: diuitē ex-
tollit: deformē redimit: exornat pulchrā. Bn̄ meret̄ de maiorib⁹: quorū ſan-
guinē furtiua ſobole nō vitiat. bn̄ de liberis: quib⁹ nec de matre erubeſcēduz
nec de patre dubitāduz ē. bn̄ inp̄mis de ſe: quaz a ꝯtumelia ext̄ni corpoꝛꝫ vin-
dicat ¶ Vel: etiā ¶ Tui deſiderio: eo ꝙ te deſiderat: Deſiderātur eñ ea quę
abſunt ¶ Quid: ꝓpter qđ: vl̄ ad qđ ¶ Liberos: filios tuos. ¶ Cōſulares: q̄

Specimen: ɔſules (vt ſup̄ dictuꝫ ē) fuerūt ¶ Quoꝝ: filioꝝ tuoꝝ ¶ Specimē ꝓprie eſt id
q̄d de re venali oñditur ēptori: vt inde poſſit ceteras merces eſtiare: vt ꝑticu
la pāni: aut paꝝ frumēti: vel vini guſtꝰ ¶ Ingenij patni: Boethiani ¶ Aui
Id etatis ti. Symmachiani ¶ Ut: vtpote ¶ In pueris id etatꝭ. i. eā etatē agentibꝫ fi-
gurata locutio ē. Id etatꝭ em̄: ſicut id genꝰ cuilibet caſui figurate apponit. et
ſcat per eā etatē: ſeu eiꝰ etatis Plautꝰ in aſinaria. Neqꝫ puduit eum id etatis
ſycophātias ſtruere Liuiꝰ. Queꝫ cū ꝑcontaret Scipio: quis: ꝛ cuias: ꝛ cur
id etatis in caſtris fuiſſet. Numidā ſe eſſe ait. Maſſium populares vocare.
O O te ſi t. b. c. foelicē. O nūc interiectio ē admirātis: ꝛ ē imitatio illiꝰ Vergilia
ni in ſcđo georgicoꝝ. O fortūatos nimiuꝫ ſua ſi bona norint Agricolas.
¶ Que vita n. d. e. c. Symmachꝰ ſocer: vxor: ꝛ liberi ¶ Ad vnū om̄is. Om
nes nemine excepto Liuiꝰ. Cōſul romanꝰ in Algido cōſecutꝰ ad vnuꝫ oēs
occidit ¶ Nimiū: vltra modū ¶ Ualida: impetuoſa ¶ Quādo: qñquidem.
Anchora ¶ Tenaces āchore: pulchre ꝑmanet ī metaphora a nauigantibꝫ ꝛ tēpeſtate
Prouerbium laborātibꝫ ſumpta. Anchora grece dr ἄγκυρα Vetꝰ adagiuꝫ eſt Anco
ra domꝰ pro familie refugio. Quicq̄d em̄ illud ē: cui initimur: cuiuſq; fulci-
mur fiducia: anchora vocat: ſumpta a nauibꝫ trāſlatiōe: que cū ancoris fulte
ſunt: veluti defenſe a fluctibꝫ quieſcunt. Euripides in Hecuba de Polydo-
ro. Qui iā ſolus generis ſupeſt ancora noſtri ¶ Utcunqꝫ: quocūq; modo.
¶ Enatabimus: euademus mortis ꝑiculum. Perſtat in tranſlatione

P. Et illa. Promouimꝰ inq̄t aliquātuluꝫ ſi te nōduꝫ totiꝰ tue ſortis piget. Sꝫ delitias tuas ferre nō poſſuꝫ. q̄ abeſſe aliquid tue beatitudini tā luctuoſus atq; anxiꝰ cōquererꝭ. Quis ē eniꝫ taꝫ cōpoſite foelicitatꝭ vt nō aliq̄ ex ꝑte cuꝫ ſtatus ſui qualitate rixet? Anxia em̄ res ē hūano ꝝ cōditio bonoꝝ et q̄ vl nunq̄ tota ꝓueniat vel nūq̄ ꝑpetua ſubſiſtat. Huic ſenſus exuberat. ſꝫ ē pudori degener ſanguis. Hūc nobilitas notū facit ſꝫ āguſtia rei familiaris īcluſus eē mallet ignotꝰ. Ille vo vtraq; circūfluꝰ vitā celebeꝫ deflet. Ille nuptijs foelix orbꝰ liberis alieno cēſum nutrit heredi. Aliꝰ prole letatꝰ filij filie ve delicijs meſtꝰ illachꝛy mat. Idcirco nemo facile cū fortūe ſue cōditione ɔcordat. Ineſt em̄ ſingulis q̄ inexꝑtus ignoret et expertꝰ exhorreat. Adde q̄ foeliciſſimi cuiuſq; delecatiſſimꝰ ſenſus ē ꝛ niſi ad nutū cuncta ſuppetant om̄is aduerſitatꝭ inſolēs minimis quibuſq; proſternit. adeo ꝑexigua ſunt q̄ fortūatiſſimis beatitudīs ſummaꝫ detrahūt. Quaꝫ multos eē coniectas q̄ ſeſe celo ꝓximos arbitrētur ſi de fortūe tue reliquijs pars eiꝰ minima cōtingat. Hic

Ipſe locꝰ quẽ tu exiliuʒ vocas incolẽtibus patria ẽ. Adeo nihil ẽ miſeꝝ niſi cuʒ putes. Contraq̃. beata ſors om̃is eſt equanimitate tolerantis. Quis eſt ille tã foelix qui cum dederit impatientię manus ſtatuʒ ſuum mutare nõ optet. Quã multis amaritudinibꝰ humanę foelicitatis dulcedo reſperſa ẽ. quaſi etiam fruenti iocunda eẽ videat̃ tñ q̃ mirꝰ cuʒ velit abeat r̃tineri nõ poſſit. Liquet igit̃ ꝙ ſit mortaliuʒ reꝝ miſera beatitudo q̃ nec apud equanimos ꝑpetua ꝑdurat nec anxios tota delectat

¶ Promouimꝰ: ꝑfecimꝰ. ¶ Ferre: pati ¶ Quis eſt eñ. Sñia eſt veriſſima elegãter ꝑ int̃rogationẽ ꝓlata. Cui ꝯcordat illa quę ẽ apud Hermogenẽ rhetorẽ. Non ꝑtinueniri vita hois carẽs moleſtia. Seneca. Nulla ẽ tam bona fortũa: de qua nihil q̃ri poſſis. Idem in libro de ira tertio Nulli fortũa tam dedita eſt: vt multa tẽtanti vbiq̃ reſpondeat. Horatiꝰ. Nihil ẽ ab omni ꝑte beatum Eraſmꝰ e gręco Foelix per om̃ia nullꝰ eſt mortaliũ. Eãdem ſñiam idẽ ꝛ ſic extulit Haud viuit vllꝰ omnibꝫ foelix modis. Euripides Siquidē vniuerſis rebꝫ in mortaliũ. Nil ꝯtinẽter ꝛ vndequaq̃ ꝓſperuʒ ẽ. Pliniꝰ libro vij. Mortaliũ nemo ẽ foelix. Idẽ in eodẽ libro Nemo mortaliũ om̃ibꝫ horis ſapit. Maharbal ad Annibalẽ apud Liuiũ Nõ om̃ia eidẽ dij dedere. Vincere ſcis Annibal: victoria vti neſcis. Vlyſſes apđ Homeꝝ interpꝛ̃te Philelpho

Non vni dat cuncta deus: formoſus vt idem.
Sit ſimul et prudens: ac multa laude diſertus
Qui ſpecie caruit: deus hunc venerabilis ornat
Viribus eloquij: quo fit: mirentur et vnum
Hunc alij ſuauis linguę dulcedine capti
Hic autem fidens orat: leniq̃ pudore
In coetus excellit agens: quem numinis inſtar
Suſpiciunt: vrbem quiſquis pettere: loquentem
Aſt alium formę bonitas quem cominus ęquat
Cęlitibꝫ: penitꝰ defecit gratia ligu̧ę ¶ Claudianꝰ in panegyrico Stilicõis
Etenim mortalibus ex quo
Tellus coepta coli: nunquam ſincera bonorum
Sors vlli conceſſa viro. quem vultus honeſtat
Dedecorant mores: animus quem pulchrior ornat
Corpus deſtituit bellis inſignior ille
Sed pacem foedat vitijs: in publica foelix
Sed priuata minus. partitu ſingula quenq̃
Nobilitant. hunc forma decens: hunc robur in armis
Hunc rigor: hunc pietas: illum ſolertia iuris
Hunc ſoboles: caſtiq̃ tori. ¶ Rixet̃: litiget: diſcõueniat: diſcrepet ¶ Hulc cẽſus. Oñdit i hac vita nemini totã foelicitatẽ ꝓueuire ¶ Degener ſanguis generis ignobilitas ¶ Vtroq̃: ꝛ cẽſu ꝛ gñis nobilitate. ¶ Vitã celibẽ: vxore carẽteʒ. Horatiꝰ in ꝑmo epiſtolaꝝ
Lectus genialis in aula eſt
Nil ait eſſe prius: melius nil cęlibe vita

Si non eſt: iurat bene ſolis eſſe maritis.

¶ Inexꝑtus: nō expertus ¶ Adde ꝙ ꝛ. Oſtēdit q̄ magis ſint fortūe ſucceſſib9 aſſueti: eo minus aduerſos caſus ferre poſſe mortales ¶ Ad nutū: ex animi ſnīa: ⁊ ad volūtatē ¶ Inſolēs inſuet9 ¶ Proſternit̄: affligit̄ ¶ Adeo in tātū ¶ Perexigua: valde exigua ¶ Summā pfectionē ¶ Celo ꝓximos: ſup̄ mo-

Prouerbium. duz fortūatos. Proximū celo ſeu in celo eē: ſeu celū digito attingē dicat̄ ſupra modū fortūatuz eē: ac glorioſuz M. Tulli9 Bibul9 in celo eſt. nec q̄reſcio: ſʒ ſta laudat̄. Idē. Noſtri āt ꝓncipis digito ſe celū putāt attingē: ſi nulli barba ti in piſcinis ſint: qui ad manū accedāt ¶ Adeo nihil eſt. m. n. c. p. Sic Me nāder Nihil admoduz atrox paſſus es: niſi id tu tibi fingis. Aeq̄nimitate: patiētia. Plaut9 In re mala animo ſi bono vtare: adiuuat. Horati9. Sʒ le- uius fit patiētia. Quicq̄d corrigē eſt nefas ¶ Dederit man9: ſubmiſerit ſe. Trāſlatuz ab ijs q̄ bello capti man9 ſuas victori prebēt vinciēdas ¶ Quaz multis amaritudinib9 h. f. d. r. eſt. Plautus in Amphitryone Ita cuiq̄ ꝯpa ratū ē in etate hoim. Ita dijs placitū. voluptati vt moeror comes cōſequat̄. Quin incōmodi pl9 maliq̄ illico adſit: boni ſi obtigit q̄d. Plato ex eodē vti- ce cēſet dulcedinē amaritudlemq̄ deſluē voluptatē ⁊ dolorē Apulei9 in q̄r- to floridoꝝ libro Sed veꝝ ꝓbuz eſt ꝑfecto q̄d aiūt. Nihil q̄cquam homini tā proſpeꝝ diuinit9 datuz: q̄n ⁊ tamē admiſtum ſit aliq̄d difficultatꝭ: vt etiaʒ in āpliſſima quaq̄ letitia ſubſit quepiā vl' pua q̄rimonia: ꝯiugatiōe quadaʒ mellis ⁊ fellis ¶ Ubi vber: ibi tuber. Ouid9 Uſq̄ adeo nulla ē ſincera vo- luptas Sollicitūq̄ aliquid letis infuenit Solomō ꝓuerbioꝝ capite xiiij. Riſus dolore miſcebitur: ⁊ extrema gaudij luct9 occupat. Lucreti9 libro de reꝝ natura q̄rto Cōuiuia: ludi: Pocula crebra: vnguēta: corone: ſerta parāt̄ Neq̄cq̄: qm̄ medio de fōte lepoꝝ Surgit amari aliq̄d: q̄d ī ipis florib9 āgat

¶ Quid igit̄ o mortales extra petitꝭ intra vos poſitā foelicita tez error vos īſcitiaq̄ ꝯfundit. O ſ̄dāz breuit̄ tibi ſumme car- dinē foelicitatis. Eſt ne aliq̄d tibi teipſo p̄cioſi9: nihil inquies. Igit̄ ſi tui cōpos fueris poſſidebis q̄d nec tu amittē vnq̄ vel nec fortūa poſſit auferre. Atq̄ vt agnoſcas in his fortuitꝭ reb9 beatitudinez cōſtare nō poſſe. ſic collige. Si beatitudo ē ſum- muz bonū nature rōne degētis nec illd' eſt ſummū bonū q̄d e- ripi vllo mō poteſt. qm̄ p̄cellit id q̄d neq̄t auferri manifeſtū eſt ꝙ ad beatitudinē percipiēdaz fortūe inſtabilitas aſpirare non poſſit. Ad hec quē caduca iſta foelicitas vehit vl' ſcit eā vl' neſ- cit eſſe mutabilē. ſi neſcit q̄ naz beata ſors eſſe p̄t ignorātie ceci- tate. Si ſcit metuat neceē eſt ne amittat q̄d amitti poſſe nō du- bitat q̄re ꝯtinu9 timor nō ſinit eē foelicē. An l' ſi amiſerit neg- ligēduz putat. Sic quoq̄ ꝑexile bonū eſt q̄d ecq̄ animo ferat̄ a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

miſſuz. Et qm̄ tu idez es cui pſuaſuz ē atq; inſituz pmultis de-
mōſtratiōib⁹ ſcio mētes hoīm nullo mō eē mortales. Cūq; da
rū ſit fortuitā fœlicitatez corpis more finiri dubitariq; neqt ſi
hęc auferre btitudinē pt. qn oē mortaliū gen⁹ in miſeriā mor
tis fine labatur. Quod ſi multos ſcimus nō morte ſolū verū
etiam dolorib⁹ ſupplicijſq; beatitudīs fructuz queſiſſe quonaz
mō pñs vita facere beatos pt quę miſeros tranſacta nō efficit

¶ Extra: in reb⁊ externis: hoc ē extra vos poſitū. ¶ Intra vos: i animis vr̄is
Cicero in paradoxis. Nemo pt non beatiſſim⁹ eſſe: q̄ eſt tot⁹ aptus ex ſeſe:
quiq; in ſe vno ſuo ponit oīa ¶ Inſcitia: ignorātia. Perſi⁹ Vt teneat veti Inſcitia
tos inſcitia debilis act⁹ ¶ Cardinē i. foe. id in q̄ vertit̄ ⁊ conſiſtit maxia ⁊ ve-
ra beatitudo ¶ Cardo: quaſi corianus: id q̄ vertit̄ illa Virg. foribꝰ cardo ſtri Cardo
debat ahenis Accipit̄ in t̄duz p opportunitate Idē. Haud tāto ceſſabit car
dine rex Et circa id ſ̄ti cardinē dicim⁹: in q̄ ſumma rei ꝯſiſtit. ¶ Si tui cō f.
Sui cōpos ē: qui ꝯpoſitis affectibꝰ animi rectę rōni ſubiecit appetitū. ¶ Si
beatitudo. Argumētatur ſummū bonū in fortuitis rebꝰ non eē poſitum h̄
mō Quocūq; pręſtātius aliud bonū ē: id nō eſt ſummū. Eſt āt fortūę ſuc-
ceſſu bonū pręſtātius: id puta q̄d eripi non pt̄ Nō eſt igit̄ fortūę ſucceſſus
ſummū bonū. Vn̄ fit: vt nec beatitudinē cōferre poſſit: cū ea nihil ſit aliud q̄
ſummū bonū naturę ratiōe degētis ¶ Ad hęc. Addit aliā argumētationez
in hūc ſenſuz Non pt ſummū bonuz eē: quod nullo mō intelligit̄. Sz bona
fortūę ſi itelligant̄: fallacia fluxaq; cognoſcunt̄. Vn̄ ꝯtinuus amittēdi timor
naſcit̄: quę fœlicitatē nō recipit. Sin aūt non itelligunt̄: rurſus excludit̄ bea
titudo: a qua ꝓcul abeſt ignorātię cęcitas: quęq; potiſſimū in bonoꝝ ſpecu
latiōe verorūq; ꝯtemplatiōe ꝯſiſtit. ¶ Et qm̄ tu idē es. Supioribꝰ aliā ad-
iūgit rōnez: qua docet euidētiſſime fœlicitatē cuz fortūa nō cohererē. Nō eſt
inqt ſummū hoīs bonū: q̄d ab eo pt ſeparari. Vez morte corpoꝝ ab īmor-
tali hoīs animo fortuita fœlicitas ſepatur: aut igit̄ hęc nō eſt ſummū homi
nis bonū: aut ꝯfitendū eſt oē mortaliū gen⁹ in miſeriā mortis fine ꝓlabi.
Sed h̄ non ita eē pręclara multoꝝ facinora docuerūt: q̄ pro Chriſti noīe ty-
rānis alacrit̄ reclamātes dolorib⁊ ſupplicijſq; beatitudinez ſibi cōparauere
Proinde in fortuitis huius vitę ſucceſſibus vera fœlicitas ꝯſiſtere non pt.
¶ Permultis demōſtratiōibꝰ: non platonicis ſolū: ſed ⁊ chriſtianis ¶ Hęc:
mors ¶ Multo's nō ſtoicos: neq; cynicos: ſz magis chriſtianos martyres
accipe ¶ Doloribus: Baptiſta Mantuanus
Pauca pati ſatius: breuibuſq; ęterna parare
Gaudia ſupplicijs: quam dum fugientia fruſtra
Complexi bona conamur retinere: laborem
Perdere: ⁊ infernos demuz deſcēdere ad amnes ¶ Idem alio' in loco.
Si genus humanum ſaperet: nec inertia tantum
Illecebris captum: vitęq; fugacibus annis
Corpora curaret: labentia regna: lutumq;
Caſuraſq; habitare domos: ⁊ vile puderet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Hoſpitium:quod cuncta ſinu celiq; mariſq;
Purgamenta legit:triſtes vbi ſidera caſus
Aſſiduaſq; pluunt infeſto lumine mortes

¶ Metrum quartum libri ſcdi

Quiſquis volz pennẽ
Cautꝰ ponerere ſcdem
Stabiliſq; nec ſonori
Sterni flatibus euri
Et fluctibus minantem
Curat ſpernere pontum
Montis cacumen alti
Bibulas vitet arenas
Illud proteruus auſter
Totis viribus vrget
Hę pendulum ſolutę
Pondus ferre recuſant
Fugiens periculoſam
Sortem ſedis amenę
Humili domum memento
Certus figere ſaxo
Quamuis tonet ruinis
Miſcens ęquora ventus
Tu conditus quieti
Foelix robore vallum
Duces ſerenus euum
Ridens ętheris iras

¶ Carmẽ eſt dicolõ diſtrophõ:cuiꝰ ꝑmus ꝟſus ẽ anacreõtius: dimetꝛ:actalecticꝰ:iambicꝰ:ꝯſtans trib; pedib; ꝛ ſylłą:ſimilis illi Prudentiano Cultor dei memẽto. Scdus ẽ Pherecratiꝰ cõſtans ex ſpõdeo vł anapaeſto:dactylo ꝛ ſpõdeo. Docz ãt tutiſſimuz eẽ minime bonis extnis inhiare. Nã ſi fortũa mgña ꝯferre videatꝛ:marios quoq; dolores diſcedẽs eſt allatura. Suadet igitꝛ vitãdaz eẽ nimiã claritatẽ:ꝙ hec iuidię ſit obnoxia:quẽadmoduz mõtiuz cacumina ꝑpetuis vẽtis ĩfeſtantꝛ. Fugiẽdas quoq; ĩopię ſordes:quę põdus ardue ꝟtutis ſuſtinẽ neqt:ob idq; bibulis arenis ꝯpatur. Mediũ itaq; optimuz eſſe qd per humile ſaxuz ſignificatũ ẽ:maximopereq; ãplectẽduz ẽ Ut eñ Ariſtoteles auctor ẽ politicoꝝ libro qrto:in omĩ ciuitate ſtz tres hoĩz ſpecies:diuites:paupes:ꝛ mediocres:quoꝝ optimi ſtz mediocres:eo qd mediũ ſemꝑ eſt optimũ. Idẽ ſcribit mediocres ciues magz ſaluari:qm̃ nec inſidias patiuntꝛ:nec frandes faciũt vt aliȷ̃:ꝗpropꝛ ſine ꝑiculo viuũt. Ait ꝛ eodẽ in libro:quãto magis aliqd accedit ad mediũ:tanto eẽ meliꝰ.quãto magz diſtat a medio:tãto peiꝰ. Horatiꝰ carminuz libro ȷ̃ȷ̃. Rectius viues Licine:neq; altuz Semꝑ vrgẽdo:neq; dũ ꝓcellas Cautꝰ horreſcis:nimiũ premẽdo Littꝰ iniquũ Aureã qſquis mediocritatẽ Diligit:tutus caret obſcleti Sordibꝰ tecti:caret iuidenda Sobriꝰ aula. Sepius vẽtis agitatꝛ ingẽs Pinꝰ: ꝛ celſę grauiore caſu Decidũt turres:feriũtq; ſummos fulgura mõtes Ouidius. (in ȷ̃ȷ̃. de triſtibus

Uſibus edocto ſi quicq; credis amico
Uiue tibi.ꝛ longe nomina magna fuge
Uiue tibi:quantumq; potes:pręluſtria vita
Seuum pręluſtri fulmen ab arce venit

¶ Idem nõ ita multo poſt.

Crede mihi:bene qui latuit:bene vixit:et intra
Fortunam debet quiſquis manere ſuam

¶ Quiſquis: q̃cunq̧ ¶ Perennẽ: ꝑpetuaȝ: diuturnã: durabileȝ ¶ Ponẽ: edi-ficare ¶ Sedẽ: habitaculũ: habitãdi locũ ¶ Euri: vẽti ¶ Pontũ: mare ¶ Bi-buias arenas. ſiccas: ꝛ humoꝝ capaces. Apđ Mattheũ euãgeliſtã Chriſ-tus hũani gñis ſeruatoꝛ hęc loq̃tur. Omĩs ergo qui audit ꝟba mea hęc: ꝛ fa-cit ea: aſſimulabit̃ viro ſapiẽti: q̄ edificauit domũ ſuã ſupra petrã: ꝛ deſcendit pluuia: ꝛ venerũt flumĩa: ꝛ flauerũt vẽti. ꝛ irruerũt in domum illã: ꝛ nõ ceci-dit. Fũdata eñ erat ſuꝑ petrã. Et oĩs qui audit ꝟba mea hęc: ꝛ nõ facit ea: ſilĩs erit viro ſtulto: q̄ edificauit domũ ſuã ſuper harenã: ꝛ deſcẽdit pluuia: et venerũt flumĩa: ꝛ flauerũt vẽti: ꝛ irruerũt in domũ illã: ꝛ cecidit: ꝛ fuit ruina eius mḡna. Rem eãdem Iuuencus hiſce lucuлẽtis ꝟſibus explicauit.

Quiſq̧ meis monitis aureſq̧ ꝛ facta dicabit
Hunc ęquabo viro: ſolidis fundamina ſaxis
Ponenti: librata ſuper quę mœnia ſurgent
Illa domus pluuĳs vẽtiſq̧ illeſa manebit
Torrentumq̧ minas firmato robore vincet
Herent immoto quoniam fundamine petrę
Qui vero auditu tantum mea iuſſa tenebit
Diuerſiſq̧ procul factis ꝑ lubrica perget
Hunc ſimilem faciam: volucri qui fulcit arena
Fundamenta domus: cui mox vt flamina venti
Et pluuia effuſis cœpere incumbere riuis
Omnis ſubuerſo procũbit pondere moles
Inſequiturq̧ graui tectorum ſtrage ruina

Grecũ ꝓuerbiũ eſt εἰς ψάμμον οἰκοδομεῖς. In harena edi-ficas: q̄ vſus erit: vbi q̄s negociũ aggredit̃ inutile futuꝝ: vtpote nõ recte iac-tis añ fundamentis ¶ Illud: cacumẽ alti mõtis ¶ Proteru⁹: valde toru⁹ et terribił ¶ Auſter: vẽtus ¶ Urget: ĩfeſtat: ꝯcutit. ¶ Ouidi⁹ Sũma petit li-uoꝛ: ꝑflant altiſſima vẽti. Seneca ĩ Hippolyto Admota ethereis culmĩa ſe-dib⁹. Euros excipiũt notos. Inſani borę minas. Imbriferꝝq̧ coꝝ Humi-da valł raro pauẽ fulmĩs ict⁹: ¶ Hę: arenę ¶ Pẽdulũ: pẽdens ¶ Ferre: ſuſti-nere ¶ Periculoſaȝ ſortẽ: ꝑiculoꝝ plenã conditionẽ ¶ Amenę ſedis: voluptu-oſę in mõtis ſummitate habitatiõis ¶ Figẽ: condẽ edificare. ¶ Tonet: ve-hemẽter ꝛ terribiliter ſonet ¶ Ruinis: euerſionibus. ¶ Robore: firmitate. ¶ Duces: ages ¶ Seren⁹: q̇eta mẽte compoſitus. ¶ Aeuum: tempus vitę ¶ Ridens: parui faciens ¶ Iras: tempeſtates aeris. Prouerbium

¶ Proſa quinta libri ſecundi

SEd q̄m rõnuȝ iã in te meaꝝ fomenta deſcẽdunt paulo validiorib⁹ vtendũ puto. Age eñ ſi iã caduca ꝛ momẽ-tanea fortũę dona nõ eſſent. Quid in eis eſt q̄d aut vr̃m vnq̃ fieri q̃at. aut nõ ꝑſpectuȝ cõſideratũ ve vileſcat. Diuitię ne vł veſtra vł ſui natura p̃cioſe ſũt? Quia eaꝝ poti⁹. aurũ an vis cõ-geſtę pecunię. Atq̃ hę effundẽdo mag' q̃ȝ coaceruãdo meli⁹ ni-tent. Siqdeȝ auaritia ſemper odioſos: claros largitas efficit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Qd ſi manere apd quēq nō pt quod trāſfert in alteꝝ. tūc eſt
ꝓcioſa pecunia quū trāſlata ī alios vſu largiēdi deſinit poſſide
ri. At eadē ſi apd vnuz q̄nta eſt vbiq gentiuz cōgerat ceteros
ſui iopes facit. Et vox quidē tota parit multoꝝ replet auditū
Veſtrę vo diuiciç niſi ꝯminutę in plures trāſire non pn̄t. Qd
cuz factū eſt pauꝑes nccē eſt faciāt q̊s relinquūt. O igit āguſ-
tas inopeſq diuitias q̄s nec habē totas pluribꝰ licet ⁊ ad quē-
libet ſine ceteroꝝ pauꝑtate nō veniūt. An gemmaꝝ fulgor o-
culos trahit. Sz ſi qd eſt in hoc ſplēdore precipui gēmaꝝ ē lux
illa non hoim. Quas q̇dem mirari hoies vehemēter admiror.
Quid ē em̄ carēs anię motu atq mēbroꝝ cōpage. q̊d animatę
rōnabiliq naturę pulchꝝ eē iure videat. Quę tāetſi cōditoris
opera ſuiq diſtinctione poſtremę aliquid pulchritudinis tra-
hūt īfra veſtrā tn̄ excellētiaz collocate admiratiōez veſtrā nul-
lo modo merebāt. An vos agrorum pulchritudo delectat? B.
Quid ni? Eſt em̄ pulcherrimi oꝑis pulchra portio. Sic qua-
daz ſereni maris facie gaudemꝰ. ſic cęlū ſydera. ſolez lunāq mi-
ramur. P. Nuz te hoꝝ aliq̇d attigit? Nū audes alicuꝰ taliū
ſplendore gloriari? An vernis floribꝰ ipſe diſtigueris aut tua in
ęſtiuos fluctꝰ intumeſcit vbertas. Quid ianibꝰ gaudijs rape-
ris? Quid extrema bona ꝓ tuis āplexaris? Nūq tua faciet eē for-
tūa q̄ a te natura reꝝ faciet aliena. Terraꝝ q̇dez fructus aīantiū
ꝓcul dubio debent alimentis. Sz ſi (q̊d naturę ſatis ē) replere
idigentiā velis nihil eſt q̇d fortūę affluentiā petas. Paucis e-
niz minimiſq natura ꝯtenta ē. Cuiꝰ ſatietatem ſi ſuꝑfluis vr-
gere velis aut iniucūduz q̊d infuderis fiet aut noxiū. Iaz ve-
ro pulchrum varijs fulgere veſtibꝰ putas. Quarum ſi grata ī-
tuitu ſpēs eſt aut materie naturā aut ingeniū mirabor artificꝫ

¶ Hactenꝰ phia diſſeruit fortūę bona apud vnū eundēq ꝑpetuo nō ꝑma-
nere. Nā licet aliqn̄ viuētem nō deſerāt: mortꝭ tn̄ neceſſitate ſeparant. Nūc
ꝓo argumentatur: etiā ſi ſint firma: ſtabiliaq: tū homis ꝓpria bona dici nō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Poſſe:necꝫ ꝯferri humanę dignitati:quę lōge ꝑſtantioꝛ ē vniuerſis fortunę
diuitijs. ¶ Rationū:argumētationū ¶ Fomēta:remedia:medicamēta. Fo Fomenta
mēta ꝓprie dnr applicatiões reꝝ calidaꝝ ſiue humidaꝝ ad ptes corpis leſas:
idqꝫ medēdi gratia. Fomes dr aſſula ex arboꝛe excuſſa dū cędit. Itē quęcū Fomes
qꝫ materia ſicca:in q̄ facile ignis inflāmatur ꝑ metaphoꝛā autē fomitē appel
lamus:q̄cquid accēdit nos atqꝫ excitat ad aliqd agendū. ¶ Validioꝛibꝫ:ef
ficacioꝛibꝫ rationibꝫ. ¶ Age: nūc eſt aduerbiū captātis attentionē ¶ Eaꝝ:di Age
uitiaꝝ ¶ Potiꝰ:melius:pręſtātius ¶ Aurūne. An auꝝ inqt qd ab aura id ē
fulgoꝛe dictū eſt:potius ē:an vis.i.multitudo pecunię ꝯgeſte.i.coaceruatae.
¶ Atq̄:ſed ¶ He:pecunię ¶ Nitēt meliꝰ effundendo.cū effundūť ¶ Quā
coaceruādo:cū coaceruanť ¶ Sicqdez auari.ſ.o.c.l.e. pręclara ſnia eſt:ꝛ phię
grauitate digna ¶ Et vox quidē tota. Oñdit vocꝭ naturā pręſtātioꝛē eē quā
diuitiaꝝ:cū vox tota ꝛ integra ꝑiter multoꝝ repleat auditū:diuitię ꝓo niſi di
minutę ꝛ diſtractę in plures trāſire nō poſſint. Boethiꝰ nr in p̄mo de muſi
ca libꝛo capite xiiij: Nunc qs modꝰ audiēdi ſit:diſſeramꝰ. Tale eñ quiddaz
fieri ꝯſueuit in vocibꝫ:quale cū paludibꝫ:vł q̄etis aquis iactū emīnꝰ mergiť
ſaxū. Prius eñ in paruiſſimū oꝛbē vndaz colligit. Deiñ maioꝛibꝫ oꝛbibꝫ vn
daꝝ globos ſpargit:atqꝫ eouſqꝫ:dū fatigatꝰ motus ab eliciēdis fluctibꝫ cō
q̄eſcat. Semꝑqꝫ poſterioꝛ ꝛ maioꝛ vndula pulſu debilioꝛe diffundiť. Quod
ſi quid ſit.qd creſcētes vndas poſſit offendē:ſtatī ille motꝰ reuertiť:et q̄ſi ad
centꝝ:vñ ꝓfectꝰ fuerat:eiſdē vndulis rotūdatur. Ita igiť cū aer pulſus fe
cerit ſonū:pellit aliū ꝓximū:ꝛ quodāmodo rotūduz fluctū aeris ciet. Itaqz
diffundiť:ꝛ oīm circūſtantiū ſil'ferit auditū. Atqꝫ illi ē obſcurioꝛ vox:q̄ lon
gius ſteterit.qm̄ ad eū debilioꝛ pulſi aeris vnda ꝑuenit ¶ An gemmaꝝ ful
goꝛ. vt ſup̄ de auro:ita nūc de gēmis agit:eaſqꝫ nihil habē oñdit:qd ſit homi
nibꝫ vł mirāduz:vł expetēduz ¶ Gēmaꝝ eſt lux illa:nō hoīz. Sic diuꝰ Am
broſiꝰ in libꝛo de Nabuthe. Nō abnuo grām quādaz lapidū iſtoꝝ eē fulgo
rez:ſz tū lapidū. ¶ An vos agroꝝ pulchritudo. Docz itidē agroꝝ pulchritu
diem minime hoīm eſſe ꝓpꝛiaz ¶ Quid ni:cur nō:rñdet Boethiꝰ. ¶ Pul
cherr.op.mundi ¶ Pulchra portio:ps ſpecioſa ¶ Facie:ſpecie:foꝛma:aſpec
tu ¶ Vernis floꝛibꝫ. Diuꝰ Ambroſiꝰ in iij. libꝛo opis ſex dieꝝ. Quid tibi de
ſcribā purpuraſcētes violas:cādida lilia:rutilātes roſas:depicta rura:nunc
aureis:nūc varijs:nūc lutheis floꝛibꝫ:in quibꝫ neſcias.vtꝝ ſpecies āpliꝰ flo
ruz:an vis odoꝛa delectet: Paſcūtur oculi grato ſpectaculo:lōge lateqꝫ odor
ſpargiť:cuiꝰ ſuauitate ꝯplemur ¶ Vbertas:fertilitas ¶ Animātiuz:aīaliuz
¶ Alimētis:nutrimētis ¶ Qđ naturę ſatis ē:parēthesis ē ¶ Qđ:replere i
digentiā ¶ Paucis eñ m.q.n.c.eſt. Snīa eſt cū primis celebrata Sex. Tur

Pꝛofecto:vt q̄ſqꝫ omnino cōtentus fuit (piliꝰ poeta comicus.
Ita foꝛtunatam vitā duxit maxime
Vt philoſophi aiunt iſti:quiduis ſat eſt

Seneca phus epiſtola quarta. Parabile eſt:qd natura deſiderat:ꝛ apposi
tuz:ꝑuo cōſtat.ꝛ ad ſuꝑuacua ſudať. Illa ſunt:quę togā ꝯterunt.quę nos ſe
neſcē ſub tētoꝛio cogūt:quę in aliena littoꝛa impingūt.ad manū ē:qd ſat eſt
Qui cū pauꝑtate bñ ꝯuenit:diues ē. Lucanꝰ in iiij. pharſalię. O ꝓdiga reꝝ

Luxuries:nunq̄ꝫ paruo contenta paratu
Et quęſitoꝛum pelago terraqꝫ ciboꝛum
Ambitioſa fames:et lautę gloꝛia menſę
Diſcite quam paruo liceat pꝛoducere vitam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Et quantum natura petat. non erigit egros
Nobilis ignoto diffuſus conſule bacchus ¶ Idem non multo poſt

Satis eſt populis fluuiuſq; cereſq;. i. panis ⁊ aqua Euripides apd A. Gel
liũ. Nã quid mortalib; ſit vſu preter duo illa mõ Cereris munꝰ: et aque po
culũ: que adſunt Ac nos queũt alere: quoꝝ ſaties nunq; ẽ. Luxus ãt ſunt
ceteraꝝ epulaꝝ indagines Cicero in q̇nto tuſcul. queſtionũ. Dies deficiet:
ſi veliz paupertatis cauſaz defendẽ. Apta em̃ res ẽ: et q̊tidie nos ipſa natura
admonet: quã paucis: quã paruis reb; egeat: quã vilibꝰ. Diuus Ambroſiꝰ
in x. libro eplarũ. Satis em̃ diues omib; nature lex ẽ: cui cito iuenias quod
abũdet. Cupiditatib; ãt omis diuitiaꝝ abundãtia inopia ẽ. Hieronymus
in Iouinianũ. Cito explet nature neceſſitas. frigꝰ et fames ſimplici veſtitu
⁊ cibo expelli pt. Vñ ⁊ apoſtolꝰ hñtes inq̇t victũ et veſtitũ his ↄtenti ſumꝰ.

Sũma quies nil velle ſup q̃ poſtulat vſus (Prudẽtiꝰ in Pſicomachia
Debitus: vt ſimplex alimonia: veſtis ⁊ vna
Infirmos tegat: ac recreet mediocriter artus
Expletumq; modum nature non trahat extra

¶ Iam ꝟo pulchꝝ. Veſtiũ quoq; pulchritudinẽ hominib; alienã eſſe: ⁊ vl
materie vl artificij ꝓpriam docet. tãetſi verꝰ ſit illd ειματα ἀνηρ. veſ-
tes vir. et vulgo tritũ ſit Veſtitus viꝝ reddit, qui habet induat. Prouerbium

¶ An vero te lõgus ordo famuloꝝ facit eẽ foelicez. Qui ſi vi
tioſi morbo ſint pernitioſa domꝰ ſarcina ⁊ ipſi dño vehementer
inimica. Sin ꝟo probi ſint. q̊ nam mõ in tuis opibꝰ aliena pro
bitas nũerabit? Ex q̇bus omibꝰ nihil hoꝝ q̃ in tuis ↄputas bo
nis tuũ eſſe bonuz liq̇do mõſtrat. Quibꝰ ſi nihil ineſt appetẽ-
de pulchritudĩs q̇d eſt ꝙ vel amiſſis doleas vl leteris retẽtis.
Q̃d ſi natura pulchra ſunt q̇d id tua refert. Nã hec ꝑ ſe a tuis
quoq; opibꝰ ſequeſtrata placuiſſent. Neq; em̃ iccirco ſunt p̃ci-
oſa ꝙ ĩ tuas venere diuitias ſed qm̃ precioſa videbãtur tuis ea
diuitijs annũerare maluiſti. Quid ãt tãto fortũe ſtrepitu de-
ſideratis. fugare credo indigentiã copia queritꝫ. At q̇ hoc vob
in ↄtrariuz cedit. Pluribꝰ q̇ppe adminiculis opꝰ eſt ad tuendã
precioſe ſupellectilis varietatẽ. Veruñq; illud ẽ ꝑmultis indigẽ
eos q̇ permulta poſſident. Cõtraq; minimo indigere q̊ abun-
dantiã ſuaz nature neceſſitate nõ ambitꝰ ſui ſupfluitate metiãt
Ita ne autez nullũ eſt ꝓprium vobis atq; inſitũ bonũ vt ĩ ex-
tremis ac ſepoſitis rebꝰ bona veſtra queratis. Sic reꝝ ꝟſa cõ-
ditio ẽ. vt diuinũ merito rõnis animal nõ alit ſibi ſplẽdere niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

inanimatę ſupellectilis poſſeſſiõe videat̃. Et alia q̇dem ſuis cõ
tenta ſunt. vos aũt deo mente cõſimiles a reb⁹ infimis excellẽtis
naturę ornamẽta captat̃ꝫ nec intelligitis quãtam cõditori veſ-
tro faciat̃ꝫ iniuriã. Jlle gen⁹ humanuz terrenis om̄ibus p̄ſtare
voluit. vos dignitatẽ veſtrã infra queqꝫ ĩfima detrudit̃ꝫ. Naz
ſi om̄e cuiuſqꝫ bonũ ideo cui⁹ eſt cõſtat eē precioſi⁹. cũ viliſſima
reꝝ veſtra bona eē iudicat̃ꝫ eiſdez voſmetip̄os vr̃ã exiſt̄iatione
ſummittit̃ꝫ. q̄d quidẽ haud ĩmerito cadit. Hũanę q̇ppe naturę
iſta cõditio ẽ. vt tuz tm̄ cęteris rebus cuz ſe cognoſcit excellat.
Eadez tñ infra beſtias redigat̃ ſi ſe noſſe deſierit. Nã cęter̃ꝫ a-
nimãtibus ſeſe ignorare natura eſt. hominibus vero vitio ve-
nit. Quaz ṽo late patet veſter hic error. qui ornari poſſe aliq̄d
ornamẽtis exiſtimatis alienis. At id fieri neq̇t. Nã ſi q̄d ex op
poſitis luceat ipſa quidez quę ſunt oppoſita laudãtur. illud ṽo
bis rectũ atqꝫ velatuz in ſua nihilomin⁹ feditate ꝑdurat. Ego
vero nego illud eē bonuz q̄d noceat habenti. Nũ id mentior?
Minime inq̇es At q̇ diuitię poſſidẽtib⁹ ꝑſepe nocuerũt. Cum
peſſim⁹ q̇ſqꝫ ęris alieni mag̃ꝫ auid⁹ q̇cquid vſq̄ꝫ auri gẽmaꝝ ẽ ſe
ſolũ q̇ habeat digniſſimũ putat. Tu igit̃ q̇ nũc cõtuz gladiũqꝫ
ſollicitus pertimeſcis ſi vitę huius callem vacu⁹ viator intraſ-
ſes corã latrone ſecur⁹ cantares. O pręclara opuz mortaliũ be-
atitudo. quam cuz adeptus fueris ſecurus eſſe deſiſtis

¶ An ṽo te. Probat foelicitatẽ nõ ꝯſiſtẽ in lõgo famuloꝝ comitatu ¶ Sar
cina ꝓprię eſt vtẽſiliuz ⁊ eoꝝ quę ad cultũ pertinẽt veluti faſcis: quẽ quis i iti- Sarcina
nere faciũdo portare poſſit. Hinc milites cũ caſtra mouẽ volunt: ſarcinulas
colligẽ dñr. et q̇ in aliã domũ migrãt: ſarcinas ſuas ꝯponere. Per metapho-
rã tñ ſarcinaz ꝑ inutili onere ponim⁹. Aureli⁹ Et hãc corporis ſarcinã aliq̄ñ
deponerẽ. Ambroſi⁹. Quid em̃ aliud ẽ peccatũ niſi ſarcina? ¶ Ex quibꝫ õ-
nibꝫ. Per modũ inductiõis ex ꝑticularibꝫ antecedẽtibꝫ colligit vniuerſalẽ cõ-
cluſionẽ ¶ Quid id tua refert? q̄d ad te id ꝑtinet? Ut in vita Solonis a La-
ertio relatũ ẽ: aiũt quidã Crœſuz: cũ ſe exq̇ſitiſſime oim̃ ornamẽtoꝝ gñe com
poſuiſſꝫ ſublimiqꝫ in ſolio ſederet: int̃rogaſſe Solonẽ: an pulchri⁹ vnq̄ꝫ ſpec-
taculũ viderit: illũqꝫ dixiſſe gallos gallinaceos: phaſianos: atqꝫ pauones.
Naturali em̃ eos flore ⁊ incredibili ſpecioſitate veſtiri ¶ Sequeſtrata: ſepa

rata:ſepoſita ¶ Quid āt tanto. Increpat mortales tātoꝝ fortūe bonis in-
hiātes.oñditq̄ eos maxis laborib⁹ pro ſufficientia quā dies ⁊ noctes affec-
tāt:indigētiaȝ reportare ¶ Adminiculis:adiumētis ¶ Permultis in.c. Ec-
cleſiaſtes capite q̄nto. Ubi multe ſunt opes:m̄lti qui comedūt eas. A. Gel
lius libro octauo Uerꝰ eſt ꝓfecto:q̄d obſeruato rerꝝ vſu ſapiētes viri dixere.
multis egere:q̄ multa habeat:magnāq̄ȝ indigētiaȝ naſci:nō ex inopia mag-
na:ſed ex m̄gna copia:multa em̄ deſiderari ad multa que habeas tuēda.
Apud Xenophōteȝ in Cyri pedia libro.viij. Pheraulas. Nū em̄ ita inquit
Saca exiſtias:me nūc eo viuere iucundi⁹:quo plura poſſideo? An ignoras
me ⁊ comedē:⁊ bibere:et dormire nullo mō mihi iucūdius:quā tunc cū erā
pauper? Nō autē hec ſunt mihi ꝑmulta:tm̄ mihi ē lucri:q̄d plura me opor-
tet cuſtodire:plura alijs tribuē. et quo plura curo:eo mihi plura eē negotia
Nūc eniȝ famuli m̄lti cibū a me petūt:m̄lti potuȝ:multi amict⁹:alij egent
medicis. Ueit etiā aliq̄s: qui ferat pecudes a lupis abſumptas:aut boues
precipitiū paſſos:aut morbū pecora dices inuaſiſſe. ¶ Itaq̄ȝ mihi videor ma
gis triſtari:q̄ nūc plura poſſideā:quā antea q̄d pauca haberē. ¶ Ita ne aūt
nullū eſt ꝓmiū vobis. Pulcherria hec ſunt ad finē vſq̄ȝ:⁊ ſemꝑ in memoria
tenēda ¶ Merito:ꝑ meritū ¶ Haud imerito:merito:iure ¶ Tū:tūc ¶ Cuȝ
Adagium ſe cognoſcit. Uet⁹ eſt illud ΓΝΩΘΙ ΣΕ ΑΥΤΟΝ. Cognoſce te ipſuȝ Di-
uus Ambroſi⁹ in vltio libro hexa. Nunc q̄m et elephātos vides tibi ſubdi-
tos:⁊ leones eē ſubiectos:noſce te ipm̄ o homo:q̄d (vt ferūt) Apollis Py-
thij:ſed Salomonis ſancti ē.qui ait. Niſi ſcias te formoſaȝ i mulierib⁹.quā-
quam m̄lto ātea Moſes in deuteronomio ſcͥpſerit. Attēde tibi o hō. Attē-
de tibi ait lex.. Et ꝓpheta ait. Niſi ſcias te ¶ Ego ꝓ non nego illō. Syllogiſmū
affert:ad oſtēdendū diuitias nō eſſe bonas. Eſt āt hmōi. Quicq̄d habēti no
cet:nō eſt bonuȝ. Diuitie āt pleꝝq̄ȝ nocent habēti. Nō ſunt igitur bone As-
ſumptio q̄tidiana ꝓbatur experiētia ⁊ Iuuenalis auctoritate. Ualeri⁹ etiaȝ
Maxim⁹ libro vij.hec ſane q̄ȝ elegāter nobis ſcͥpta reliq̄t. Socrates huma
ne ſapiētie quaſi q̄ddam terreſtre oraculū nihil vltra petēduȝ a dijs imorta-
lib⁹ arbitrabat:quā vt bona tribuerēt.q꞉ hi demū ſcirēt:q̄d vnicuiq̄ȝ eēt vti-
le:nos āt plerūq̄ȝ id votis expetē:q̄d non impetraſſe meli⁹ foret. Etem̄ den-
ſiſſimis tenebris inuoluta mortaliū mēs in quā late patentē errorē cecas ꝑ-
catiōes tuas ſpargis. Diuitias appetis:que m̄ltis exitio fuerūt. Honores
ꝯcupiſcis:q̄ cōplures peſſunderūt. Regna tecū ipa voluis:quoꝝ exit⁹ ſepe
nūero miſerabiles cernunt. Splēdidis cōiugijs inijcis man⁹. at hec vt ali-
q̄n illuſtrāt:ita nōnunq̄ȝ fundit⁹ domos euertūt. Deſine igit ſtulta futuris
maloꝝ tuoꝝ cauſis:quaſi fœliciſſimis reb⁹ inhiare.teq̄ȝ totā celeſtium arbi-
trio ꝑmitte.q꞉ qui tribuē bona ex facili ſolēt:etiā eligē aptiſſime pñt. Iuue-
nalis ſatyra decia Sȝ plures nimia ꝯgeſta pecunia cura Strāgulat:⁊ cūc-
ta exuperās patrimonia cēſus. Quāto delphinis balena britānica maior.
¶ Cū peſſim⁹ quiſq̄ȝ. Ordo ē Cū peſſimus q̄ſq̄ȝ auidus magis eris alieni.i.
aliene pecunie putat ſe ſolū digniſſimū:qui habeat q̄cquid auri gēmaruȝq̄ȝ
Contus eſt vſquā ¶ Cōtuȝ:haſtā. Cōtus ſudes:ſiue haſta lōgior duriorq̄ȝ ad ꝑcuti-
endū apta. Uergili⁹ Aſſueti lōgo muros defendē cōto. Accipit ⁊ pro ꝑtica
ferꝝ in capite habēti:qua naute vtunt ad loca nauib⁹ opportūa explorāda
Idem Ipſe ratē conto ſubito ¶ Pertimeſcis:valde times Prouerbialiter.
Prouerbiuȝ ΔΕΙΛΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ dicit:hoc ē timide diuitie. Nā in oīni negotio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

formidoloſior ē diues q̄ʒ pauꝑ. Cautiꝰ munit ędes fuꝝ metu. Metuit tempeſtates: ꝓpter frumēta: q̄ habʒ in agris: ꝓpter merces quas habet in mari. Metuit amicos: neq̇d rogātibꝫ donare cogat̄. Metuit inimicos: neq̇d noceāt. Timidiꝰ cōuitiat̄ metu multę. Oīa circūſpectiꝰ ⁊ facit: ⁊ dr̄: metu calūnię: quę potiſſimū diuitibꝫ ſtrui ſolet: q̇ppe quibꝫ eſt q̄d auferri poſſit. Si bellū immineat: diues in ꝑmis diſcruciat̄. Demqʒ nec ſuꝑſtitione vacat: ne q̄d numē paꝝ amicuʒ dānuʒ immittat. Hęc doctiſſimꝰ vir Eraſmꝰ in prouerbioꝝ chiliade ꝑma. ¶ Vacuꝰ viator. Totꝰ hic locꝰ ex Iuuenale ſumptus ē: cuiꝰ hi ſunt verſus

Pauca licet portes argenti vaſcula puri
Nocte iter ingreſſus: gladium contumqʒ timebis
Et motę ad lunam trepidabis harundinis vmbram
Cantabit vacuus coram latrone viator

¶ O pręclara: Ironia ē. Irridet em̄ opes caducas: ⁊ curaꝝ molē ſecum trahentes iuxta illud Creſcētem ſequit̄ cura pecuniā. Maiorumqʒ fames.

¶ Metrum quintum libri ſecundi.

O Foelix nimiū prior ętas
Cōtenta fidelibus aruis
Nec inerti ꝑdita luxu
Facili quę ſera ſolebat
Ieiunia ſoluere glande
Nec bacchica munera norat
Liquido confundere melle
Nec lucida vellera ſerum
Tyrio miſcere veneno
Sōnos dabat herba ſalubres
Potū quoqʒ lubricꝰ amnis
Vmbras altiſſima pinus
Nonduʒ maris alta ſecabat
Nec mercibus vndiqʒ lectis
Noua littora viderat hoſpes
Tūc claſſica ſęua tacebant
Odijs neqʒ fuſus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma
Quid em̄ furor hoſtibus vlla
Vellet prior arma mouere
Cum vulnera ſęua videret
Nec premia ſanguinis vlla
Vtinam non noſtra rediret
In mores tempora priſcos
Sed ſęuior ignibus Aethnę
Feruens amor ardet habendi
Heu primus quis fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmaſqʒ latere volentes
Pręcioſa pericula fodit

¶ Carmē eſt monocolō anapeſticū partheniacuʒ dimetꝝ: catalecticū. In ꝑma ⁊ ſcḋa regiōe anapeſtū recipit ⁊ ſpōdeuʒ: in t̄tia ſolū anapeſtū. poſtea ſupereſt ſylla. Sil̄e eſt illi. Adytū Veneris fuge ꝟgo. Laudat āt mores ętatis ꝑmę: quā poetę ob moꝝ ꝑſtantiā ⁊ ꝟtutes aureā vocauerūt. idqʒ in auaritię mortaliū deteſtatiōeʒ: quę nunqʒ ſatiari pt. ¶ Prior: prima de qua legat̄ Ouidiꝰ in ꝑmo metamorphoſios: Maro in georgicis: ⁊ Tibullꝰ Aetas: ſub ſaturno fuit. ¶ Fidelibꝫ aruis: quę depoſitū ſemē fidelit̄ et cū fœnore red-

dũt ¶ Facili: parabili ¶ Sera. diuturna ⁊ in veſpam durãtia ¶ Solue: frã-
gere ¶ Glãde. Nã añ frumẽti inuẽtionẽ mortales glãdib⁹ veſcebãtur Vñ
Cõtentiqȝ cibis nullo cogente creatis (Ouidi⁹
Arbuteos fœtus: montanaqȝ fraga legebant
Cornaqȝ: et in duris herentia mora rubetis
Et que deciderãt patula Iouis arbore glandes
¶ Bacchica munera: vina ¶ Norat: nouerat: ſciebat: perita erat ¶ Cõfun-
dere: miſcere ¶ Melle. Ex vino ⁊ melle cõficitur potiõis gen⁹: qd latine di-
Mulſum citur mulſuz: grece μελικρατον. ¶ Lucida: cãdida ¶ Serũ. Hi populi
Seres ſunt aſie ſcythice: de quib⁹ in georgicis poeta. Velleraqȝ vt folijs depectant
Ser tenuia ſeres. Solin⁹. Seres aquaꝝ aſpergine mũdatis frõdib⁹ vellera ar-
boꝝ adminiculo depectũt liqris: ⁊ lanugis tenerã ſublimitatẽ humore do-
mãt ad obſequm. Hoc illõ eſt ſericũ: in vſuz publicũ damno ſeueritatis ad-
miſſuz: ⁊ quo oſtẽtare poti⁹ corpora: quã veſtire pmo fœminis: nũc etiã viris
pſuaſit luxurie libido Seres ipi quidẽ mites ⁊ inter ſe quietiſſimi Alios re-
liquoꝝ mortaliũ cœtus refugiũt adeo: vt ceteraꝝ gentiũ ꝯmertia abnuant
Primũ eoꝝ fluuiuz mercatores ipi trãſeunt. in cui⁹ ripis nullo interptis lin-
gue ꝯmertio: ſed depoſitaꝝ reꝝ pcia oculis eſtimãtes ſua tradũt noſtra nõ
emũt. Hacten⁹ ille. Singularis h⁹ dcõnis ntũs eſt Ser Sidoni⁹ Aſſyrius
gẽmas: ſer vellera: tura ſabeus. Auſoni⁹ Iã pelago volitat mercator veſti-
fluus Ser. Vermicul⁹ et ipe (vt auctor ẽ Pauſanias) ſer appellat ¶ Tyrio
Tyrus veneno: purpura: purpureo liqre. Tyrus vrbs ẽ: Phœnicie: vbi optima eſt
Venenum purpura. Venenuz p colore ponit: eo q veſtẽ ita pcurrat: vt venenuz corp⁹
Nã latini id venenũ vocãt: qd greci pharmacõ Virg. Alba nec aſſyrio fuca-
tur lana veneno ¶ Somnos ſalubres: ſalutẽ ꝯſeruãtes Alludit ãt ad medi-
cinales herbas. Poteſt ⁊ ſalubris legi Maro. Molleſqȝ ſub arbore ſomni
¶ Lubricus: fluens: mobilis ¶ Alta profunda Tibullus.
Nondum ceruleas pinus contempſerat vndas
Effuſum vẽtis prebueratqȝ ſinum
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Preſſerat externa nauita merce ratem.
¶ Vndiqȝ: omni ex pte. ¶ Lectis: collectis ¶ Noua littora. v. h. Ouidius.
Nullaqȝ mortales preter ſua littora norãt ¶ Tunc: in aurea etate ¶ Claſſi-
ca ſeua: tube quib⁹ ſeui milites in pliuz excitãtur ¶ Tacebãt: nõ reſonabant
Claſſicum Claſſicũ: auctore Seruio tã tubã ipſaz quã ei⁹ ſonituz pcat Maro. Necduz
etiam audierãt inflari claſſica: necdum. Impoſitos duris crepitare incudi-
bus enſes. ¶ Horrida: tribilia: horrorem incutientia Tibullus
Non acies: non ira fuit: non bella: nec enſes
Immiti ſeuus duxerat arte faber
¶ Quid enim: cur: ꝓpter quid ¶ Vtinã: Optat ãtiquos mores: ⁊ pſcã illaꝝ
mortalib⁹ vite integritatẽ reddi ¶ Aetne: mõtis ſicilie ppetuo ardẽtis incẽ-
Aetna dio: de q Virgili⁹ et Claudianus multa ¶ Amor habẽdi: auaritia. Ouidi⁹.
Et amor ſceleratus habẽdi ¶ Heu pri. q. f. i. execrat auri inuẽtorẽ: ſicut Ti-
Quis fuit horrẽdos primus qui protulit enſes: (bull⁹ armoꝝ
Quam ferus ⁊ vere ferreus ille fuit:
Aurum ¶ Auri tecti: in tre cauernis deliteſcẽtis: qd non niſi maxis laborib⁹ eruitur
De cui⁹ inuentiõe: ſi placet: vide Lucretiũ. Ouidi⁹. Eruim⁹ terra ſolidum ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſrugib9 auꝝ Poſſidet inuctas ſanguine miles opes Plaut9 O dilego auꝝ:
multa multꝭ ſepe ſuaſit pperam. Tibull9. Sepe ſolēt auro mlta ſubeſſe ma
Aurum omnes victa iā pietate colunt (la. Propꝰtius.
Auro pulſa fides: auro venalia iura
Auꝝ lex ſequit: mox ſine lege pudor ❡ Phocylides iterpte Aldo Ma
Auaritia mater malitię vniuerſę (nutio
Aurum ſemper dolus eſt: et argentum hominibus
O aurum malorum princeps vitiperda: omnia minuens
Utinā nō mortalibus eſſes nocumentum amabile
Tua enim cauſa pugneq; prędeq; cędeſq;
Inimici vero filij parentibus: fratreſq; germanis
Diodor9 Sicul9 libro vi. de inſulis balearib9 hec memorię prodidit. Aureo
nūmo: aut argēteo nō vtunt: quę afferri ad inſulā ꝓhibēt: cauſa3 afferentes
Geryonē Chryſauri filiū auro atq; argēto opulētiſſimū: q̄nda3 ab Hercule
bello expugnatū. Exiſtimāt em̄ eo pacto: cū auro atq3 argento careāt: ſeſe fa
cile oēs vitę inſidias euaſuros. vt Solin9 auctor ē: a Suſis Barbite opidu3
cētum trigīta q̄nq; milib9 paſſuū diſtat. in q̊ mortales vniuerſi odio auri co-
emūt hoc genus metalli: ⁊ abijciūt in terraꝝ profunda: ne polluti vſu eius
auaritia corrumpant ęquitatem. Syllius Italicus libro primo
Sed ſcelerum cauſas operit deus: Aſtur auarus
Uiſceribus lacerę telluris mergitur imis
Et redit infœlix effoſſo concolor auro.
Plini9 libro naturalis hiſtorię xxxiij. capite p̊mo Utinā q; poſſ3 e vita in to-
tū abdicari auꝝ ſacra fames: vt celeberrimi auctores dixere: ꝓſciſſu3 ꝯuitijs
ab optimꝭ q̇buſq;: ⁊ ad ꝑniciē3 vitę reꝑtu3 ❡ Latere volētes: in t̉rę cauernꝭ
recōditas: ī cui9 (teſte Plinio) viſcera im9: ⁊ in ſede maniū opes q̄rim9 ❡ Pre
tioſa ꝑicula: ꝑ appoſitionē ſuꝑiorib9 hoc addit. id eſt res q̇de3 p̄cioſas: ſ3 pe-
riculoꝝ cauſas: ob q̄s plurimi quidē mortales ſępe ꝑiclitant. Ouidi9 Sed
itū eſt in viſcera t̉rę. Quaſq; recōdiderat: ſtygijſq; admouerat vmbris Ef-
fodiūtur opes irritamēta maloꝝ. Plini9 libro ſcđo capite lxv. Penetramus
in viſcera: auri argētiq3 venas: ⁊ ęris ac plūbi metalla fodiētes. Gēmas etia3
⁊ quoſdā ꝑuulos quęrim9 lapides: ſcrobibus in ꝓfundu3 actis: viſcera ter-
rę extrahimus: vt digito geſtetur gemma: quā petimus. Quot manus at-
terūtur: vt vnus niteat articulus.

❡ Proſa ſexta libri ſecundi

Quid āt de dignitatib9 potētiaq; diſſerā q̄s vos dignita
tis ac ꝑtātis inſcij. cęlo exequatis. q̄ ſi in improbiſſimu3
quēq; ceciderit. q̄ incēdia flām ⁊ ęthnę eructātib9 q̊d diluuiū tā
tas ſtrages dederit Certe (vti meminiſſe te arbitror) ꝯſulare ī-
periū. (q̊d libertatis pꝛīcipiu3 fuerat) ob ſuꝑbiā cōſulu3 veſtri
veteres abolere cupierūt. Qui ob eāde3 ſuꝑbiā pri9 regiū de ci
uitate nomē abſtulerāt. At ſi q̄n (q̊d ꝑraru3 ē) ꝓbis honores
deferūtur. q̊d in eis aliud q̄ ꝓbitas vtentiu3 placet. Ita fit vt

nō virtutibꝰ ex dignitate ſed ex ꝟtute dignitatibus honoꝛ acce dat. Que ꝟo eſt iſta vrā expetibilis ac p̄clara potētia. Nonne terrena animalia cōſideratis q̄bus p̄ſidere videamini. Nuz ſi inter mures videres vnū aliquem ius ſibi ac ptātem p̄ceteris vendicātez quāta mouereris cachino. Quid ꝟo ſi corpꝰ ſpectes imbecilliꝰ homine repire nihil q̄as. quos ſepe muſcularū q̄ꝫ vl' morſus vel in ſecreta quoqꝫ reptātiū necat introitꝰ. Quō ꝟo quiſqꝫ ius aliq̄d in quēpiaz niſi in ſolū corpus ꝛ q̄d ē infra corpus (fortunā loq̄ꝛ) poſſit exercere. Nū vnq̄ꝫ libero imperabis animo? Nuz mētem firma ſibi ratione coherētem de ſtatu propꝛie q̄etis amouebis? Cum liberuz quēdam virum ſupplicijs ſe quidā tyrannꝰ adacturuz putaret vt aduerſuz ſe facte cōiurationis cōſcios proderet linguā ille momoꝛdit atqꝫ abſcidit et in os ſeuiētis tyrāni abiecit. Ita cruciatꝰ quos putabat tyrānus materiam crudelitatis vir ſapiens fecit eſſe virtutis.

¶ Ut hactenꝰ docuit diuitias nō eſſe homini expetēdas: ita nūc pulcherris
veriſſimiſqꝫ argumētis oñdit dignitates et potentiā nihil habē: q̄d vl' expe
tēduz ſit: vl' verā beatitudiez ꝯferre poſſit ¶ Inſcij: ignari. ¶ Celo exequatꝭ:
ſummis reb: cōparatis: equaleſqꝫ iudicatis ¶ Que incēdia: quaſi dicat nul
la ¶ Eructātibus: erūpentib ¶ Strages: calamitates: deuaſtatiōes ¶ De
derit: intulerit ¶ Uti: q̄admodū ¶ Cōſulare impiuz. Oñdit dignitatibꝰ
huiꝰ ſeculi nullā eſſe ꝯſtantiā: cū rei romane ſtatꝰ ſepe ſit immutatꝰ. Primuz
eñ Roma ſub regib fuit: quoꝝ ſeptimꝰ Tarq̄niꝰ cui cognomē ſupbo ex mo
rib datū: regno exactꝰ eſt: vbi ad eiꝰ ſuperbiā liberoꝝ libido acceſſiſſz: quorū
cū alter oꝛnatiſſime fœmine Lucretie ſtupꝝ intuliſſz. Populꝰ romanꝰ Bru
to Collatinoqꝫ ducib ꝛ auctoꝛib: rege repēte deſtituto: impiuim in eoſdem
Conſules. libertatis ſue vindices trāſtulit: cōſuleſqꝫ appellauit pro regib: vt ꝯſulere ſe
ciuib ſuis debere meminiſſent. Poſtea tñ ꝛ ꝯſulare impiuz cupiuit abolere:
ꝛ nūc dictatoꝛi: nūc decēuiris ꝯſulatu proꝛſus ſublato: nunc tribunis plebis
ꝯmiſit p̄ncipatū. ¶ Qd̄ prāruz eſt: parēthesis ē. Valde rarū ē ꝓbis honores
deferri. Ut eñ apd̄ Saluſtiū in Catilinario ē. Int' bonos et malos diſcri
mē nullū eſt: oīa ꝟtutis pꝛemia ābitio poſſidet. ¶ Que ꝟo eſt iſta veſtra.
Irridet moꝛtaliū potentiā: vt irritā ꝛ imbecillē ¶ Inter mures. Alludꝭ vi
dek ad Homericū poema: cui titulꝰ Batrachomyiomachia: q̄ deſcribit ille
Adagium ranarū ꝛ murū pugnā: ꝛ hoꝝ regē Troxartē facit. ¶ Quāto: maxio. ¶ Im
becilliꝰ hoīe. Prouerbialꝭ dicit homo fictilis. i. mollis: imbecillis: fragilis
Ductū eſt a vaſis teſtaceis: que facile ꝯminuunt. Homerꝰ Nil hoīe enutrit
tellꝰ infirmiꝰ alma ¶ Hoīe q̄s. notāda hec locutio: diſcoꝛdāt eñ nūero an
tecedēs ꝛ relatiuū. Sic ſup̄ in ꝓſa huius libꝛi q̄nta. An vis ꝯgeſte pecunie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſingulariter ꝓtulit. Deiñ ſubiūxit plr̄. Atq̄ hęc nitēt. Sic ꝛ Catullꝰ: vt alios (nūc ſileam

Cum iam nulla viro iuranti fœmina credat
Nulla viri ſperet ſermones eſſe fideles
Qui; dum aliquid cupiens animus pręgeſtit; apiſci
Nil metuunt iurare: nihil promittere parcunt

¶ Quo ꝟo q̄ſquaꝫ. Oſ̄ndit tyrānis nihil iuris eē in animi libertatē: nec eos vltra quā in corpꝰ ſęuire poſſe: idq́ꝫ cuiuſdā pħi exēplo memorabili ꝯprobat. ¶ Quo: qua re: quo modo: q̄ inſtrumēto ¶ Impabis: aliq̄s impabit ¶ Liꝫ rū quēdā viꝝ: Anaxarchū ſignificare videt. q̄ abderites gñe: pfeſſiōe pħus inimicū habuit Nicocreōteꝫ: cypri tyrānū. Cū em̄ illuꝫ Alexāder Magnus aliq̄ñ in cōuiuio rogaſſꝫ q̄d naꝫ de cœna illa ſentiret: dixiſſe fert. cūcta ꝑmagnifice o rex: veꝝ oportebat iā caput ſatrapę cuiuſdā apponi: Nicocreōteꝫ ituens. Hoc ille audito idignatꝰ: poſt mortē regꝭ cū naui ferret Anaxarchus: inuituſq́ꝫ applicuiſſꝫ cypꝝ: cōprehēſum eū in ſaxū cōcauuꝫ iniecit: iuſſitq́ꝫ ferreis malleis cędi. Illū pœnę ſuę negligēteꝫ celebre id dictū ingeminaſſe aiūt Tunde: tunde Anaxarchi vaſculū: nā Anaxarchum nihil teris. Iubēte ꝟo illo ipſiꝰ p̄cidi linguā: fama ē pręciſaꝫ mordicꝰ in eius faciē ꝯſpuiſſe. Rectiꝰ tñ hād Xenonē eleatē (de q̄ dictū eſt abunde in primo ꝯmentario) refertur: eo q̄ coniurationis hic fit mentio: quę ad Anaxarchum non ꝑtinet. Euſebius q́ꝫ libro de preparatiōe euāgelica x. haec tradit Xenō eleata: quem aiūt cuꝫ tyrānideꝫ deponere conaretur: linguā: duꝫ a tyranno: vt ꝯſcios diceret: torqueretur: dentibꝫ abſciſſaꝫ in faciē eiꝰ ſpuiſſe Anaxarchus Xeno eleates

¶ Quid auteꝫ eſt quod in aliū quiſquā poſſit facere. q̄d ſuſtinere ab alio ipō nō poſſit? Buſirideꝫ accepimus necare hoſpites ſolitū. ab Hercule hoſpite fuiſſe mactatuꝫ. Regulꝰ plures. peno ꝝ bello captos ī vincula ꝯiecerat. ſꝫ mox ipē victoꝝ cathenis manꝰ prebuit. Ullā ne igit eius hoīs potentiaꝫ putas qui quod ipē in aliū poteſt ne id in ſe aliter valeat efficere nō poſſit? Ad hęc Si ipſis dignitatibꝰ ac poteſtatibꝰ ineſſet aliq̄d naturalis ac ꝓprij boni nūq́ꝫ peſſimis ꝓuenirēt. Neq́ꝫ em̄ ſibi ſolēt aduerſa ſociari. Natura reſpuit vt cōtraria quęq́ꝫ iūgant. Ita cū peſſimos pleꝝq́ꝫ dignitatibꝰ fungi dubiū nō ſit illud etiā liquet natura ſui bona nō eſſe quę ſe peſſimis herere patiātur. Q̄d quideꝫ de cūctis fortūę muneribꝰ dignꝰ exiſtimari p̄t. que ad improbiſſimū quęq́ꝫ vberiora ꝓueniūt. De q̄bus etiā illud cōſiderādum puto q̄d nemo dubitat eē forteꝫ cui fortitudiem ineſſe ꝯſpexerit. Et cuicūq́ꝫ velocitas adeſt manifeſtū ē eſſe veloceꝫ. Sic muſica q̄dem muſicos medicina medicos rhetorica

rhetores facit. Agit em̄ cuiuſq; rei natura q̇d ꝓpriuz ē nec cō/
trariaꝝ reruz miſcet͛ effectib⁹ ſed vltro q̄ ſunt aduerſa depellit.
Atq̄ nec opes inexpletā extinguere auaritiā queūt. Nec ptās
ſui cōpotem facit quē vitioſe libidīes inſolubilibus aſtrictū re/
tinēt cathenis. Et collata improbis dignitas nō modo nō effi
cit dignos. ſed prodit poti⁹ ꝛ oſtentat indignos. Cur ita ꝓue/
nit. Gaudetis enim ſeſe res aliter habētes falſis compellare nō
minib⁹ que facile reꝝ ipſaꝝ redarguūtur effectu. Itaq; nec ille
diuitie. nec illa potētia hec dignitas iure appellari pt̄. Poſtre/
mo idez de tota fortūa ꝯcludē licz. in qua nihil expetēduz. nihil
natiue bonitatis ineſſe manifeſtū eſt. Que nec ſe bonis ſemper
adiūgit et bonos quibus fuerit adiuncta non efficit

Argumētat͛ pexiguā eſſe mortaliū potētiaz eo ꝙ vim quā alijs inferunt:
ne ſibi quoq; inuicē ab alijs inferat͛: ꝓhibere nō pñt. Ab alio. Vet⁹ apud
Buſiris Senecā ſnīa eſt. Ab altero expectes: alteri q̇d feceꝛ. Buſiridez. Buſiris
rex fuit egypti q̇ quom ſuſceptos hoſpites immolaret: ab Hercule interēpt⁹
ē: quom etiā eū voluiſſet occidē Vergili⁹ Quis aut Euriſthea duꝝ: Aut il
Regulus laudati neſcit Buſiridis aras: Regul⁹. Marc⁹ Attili⁹ Regul⁹ cōſul fu/
ſis ſalētinis triūphauit: ꝑmuſq; romanoꝝ ducū i africā claſſez traiecit: q̄ſſa/
tas de Amilcare naues lōgas tres ꝛ ſexagita accepit. Opida ducēta: ꝛ ho/
minū ducēta milia cepit. Abſente eo: cōiugi ei⁹ et liberis ob pauꝑtatē ſump
tus publice dat⁹. Mox arte Xantippi Lacedemonij: mercenarij milit͛ cap
tus: in carcerē miſſus: legat⁹ de ꝑmutādis captiuis Romā miſſus: dato iu/
reiurādo: vt: ſi nō impetraſſz: ita demū rediret: in ſenatu cōditiōem diſſuaſit:
eiectis a ſe cōiuge ꝛ liberis: Carthaginē regreſſus: vbi in arcā ligneā ꝯiect⁹:
clauis introrſuz adact͛: vigilijs ac dolore punit⁹ eſt Ad hec: preterea. Probat
alia rōne nihil naturalis ac ꝓprij boni dignitatib⁹ ac ptātib⁹ ineſſe: eo ꝙ ple/
rumq; peſſimis ꝓueniāt Natura reſpuit. i. nō admittit: vt cōtraria queq;
iūgant͛. Diu⁹ Cyprian⁹ aduerſus Nouatianū Coherere ꝛ ꝯiugi nō poteſt
amaritudo cū dulcedīe: caligo cū lumīe: pluuia cū ſerenitate: pugna cum pa
ce: cū fœcunditate ſterilitas: cuz fontib⁹ ſiccitas: cum trāquillitate tempeſtas
Frāciſcus Philelfus in ſatyris Tenebras lux reſpuit omnes
Nec patitur ſecum vitium coaleſcere virtus
Stultitiam ſemper ratio aſpernatur: eodem
Nunq; ſtare loco pariter cōtraria poſſint
Quod q̇dem de cūctis. Oñdit fortūe mūera nulla recte dici bona: cū ple
rūq; malis adhereāt: nec poſſint eos bonos efficē: q̇bus fuerit adiūcta. Re/
dolet āt hoc: vt alia Boethij ꝑmulta: Platonis doctrinā: apud quē Socra/
tēs in Gorgia ſic ait. Eſt autez voluptas: qua preſente gaudem⁹. Bonum
vero q̇ preſente boni ſumus. Prorſus boni ꝓ ſum⁹ ꝛ nos: et quecunq; alia
bona ſunt: ob virtutem quandam: que adſit

¶ Metrum ſextum libri ſecundi

Nouimus quantas dederit ruinas
Urbe flammata patribuſq; ceſis
Fratre qui quondam ferus interempto
Matris effuſo maduit cruore
Corpus et viſu gelidum pererrans
Ora non tinxit lachrymis et eſſe
Cenſor extincti potuit decoris
Hic tamen ſceptro populos regebat
Quos videt condens radios ſub vndas
Phoebus extremo veniens ab ortu
Quos premunt ſeptem gelidi triones
Quos notus ſicco violentus eſtu
Torret ardentes recoquens harenas
Celſa num tandem valuit poteſtas
Vertere praui rabiem Neronis
Heu grauem ſortem quotiens iniquus
Additur ſeuo gladius veneno

¶ Carmē eſt ſapphicū: q̊ ph̄ia Neronis exēplo docet: dignitates ⁊ potētias malis quib; adiūcte fuerit: mores nō ſolū nō corrigē: ſ; pl⁹ truculētie ⁊ turpitudis adferre ¶ Nouim⁹: ſcim⁹. ¶ Dederit: intulerit hominib;. ¶ Ruinas: ſtrages. Deſignat āt his ꝟſib; Neronē oīm mortaliū longe crudeliſſimuz: h̄ Nero nat⁹ eſt patre Domitio Aenobarbo: matre Agrippia Germanici filia: que cū poſtea Claudio Ceſari nupſiſſet: ab h̄ Nero adoptat⁹ eſt. Nero fuit olim nomē laudis: q̄d oñdit in Tiberio Suetoni⁹ his ꝟbis. Int̄ cognoīa autem ⁊ Neronis aſſumpſit: q̊ ſignificat lingua ſabina fortis ac ſtrenu⁹. Nūc autē ſumme crudelitatis nomē eſt Nero: q̊ rabie ita efferat⁹ ē vt plurimam ſenatus partem interfecerit: equeſtrez ordinē pene deſtituerit. ſed ne parricidijs quidē abſtinuit: matrē: fratrē: ſororem: vxorem: ceteroſq; cognatos et propinquos ſine heſitatione proſtrauit. Auxit hāc molez facinoꝝ ei⁹ temeritas impietatis ī deū. Nā p̄mus Rome chriſtianos ſupplicijs ⁊ mortib; affecit: ac ꝑ oēs ꝓuincias pari ꝑſecutiōe excruciari impauit: ipm̄q; nomē extirpare conat⁹ beatiſſimos Chriſti apl̄os Petrum cruce: Paulum gladio occidit. ¶ Urbe flāmata: incēdio cōſumpta. Nero (vt ſcribit Trāq̄llus) quaſi offenſus deformitate veteꝝ edificioꝝ: et āguſtijs flexuriſq; vicoꝝ: palā incēdit: vrbem. Per ſex dies ſeptemq; noctes ea clade ſeuitū eſt: ad monumētoꝝ buſtoꝝq; diuerſoria plebe ꝯpulſa. Tūc preter immēſum numeꝝ inſulaꝝ. dom⁹

pſcoꝝ ducuz arſerũt hoſtilibꝫ adhuc ſpolijs exornate: deoꝝ ꝗ edes ab regibꝫ:
ac deiñ ꝑuincijs: ⁊ gallicis bellis vote: dedicate: ⁊ ꝗcꝗd viſendum: atqꝫ me-
morabile ex ãtiquitate durauerat. Hoc incẽdiuz e turre Mecœnatica pro-
ſpectãs. letuſqꝫ flãme (vt aiebat) pulchritudine: haloſin Ilij decãtauit in illo
ſcœnico habitu Eutropi⁹ ⁊ Euſebi⁹ tradũt Neronẽ incẽdiſſe vrbẽ Romaz.
vt ſpectaculi ei⁹ imagiez cerneret: qualis oliz Troia capta arſerat. ¶ Patri-
buſqꝫ ceſis: ſenatoribꝫ occiſis. Multos eñ ex ſenatoribꝫ occidit: apte etiã ſig
nificãs ne reliqs quidẽ ſe parſuꝝ: eũqꝫ ordiem ſublatuꝝ qñqꝫ e republica: ac
ꝓuincias: ⁊ exercit⁹ eqti romano: ac libertis ꝯmiſſuruz. ¶ Fratre: Britãnico
Claudij ⁊ Meſſaline filio. Fratre igit̃ ꝑ adoptionẽ: nã a Claudio (vt dixi-
mus) Nero adoptat⁹ fuit: non naturali. ¶ Intempto: veneno ſublato: de q̃
lege Suetoniũ. ¶ Matris. Nero matrẽ Agrippinã eo ꝙ trux ⁊ minax eẽt
et dicta factaqꝫ ei⁹ exqreret acerbi⁹: ac corrigeret: varie interficẽ tentauit: ꝑmũ
veneno: ſed cũ antidotis ſentiret premunitã: lacunaria que noctu ſuꝑ dormi
entem laxata machina deciderent: parauit. Hoc conſilio ꝑ conſcios parum
celato: ſolutilẽ nauẽ: cui⁹ vel naufragio: vł camere ruina periret: cõment⁹ eſt.
Atqꝫ ita recõciliatiõe ſimulata: iucũdiſſimis literis Baias euocauit: ad ſo-
lẽnia ꝗnquatriuz ſimul celebrãda: paratoqꝫ negocio: trierarchis ꝗ liburnicã:
qua aduecta erat: velut fortuito ꝯcurſu cõfringerẽt: ꝓtraxit ꝯuiuiũ: repẽtiqꝫ
baulos in locũ corrupti nauigij machinoſuz illũ obtulit: vñ cũ enataſſet ma
ter: impiẽtiſſimus fili⁹: eã miſſis militibꝫ occidi iuſſit. Quo nefando facinore
nõ contẽtuz ꝗdam auctores ſcribũt ad viſendũ interfecte cadauer accurriſſe:
ꝯtractaſſe mẽbra. alia vituperaſſe: laudaſſe alia: ſitiqꝫ interi oborta bibiſſe.
Lati⁹ hec a Trãquillo ⁊ Cornelio Tacito ꝯſcripta ſunt ¶ Nõ tinxit: nõ ri-
gauit. ¶ Cẽſor: arbiter: iudex ¶ Decoris: decori corꝑis ¶ Extincti: mortui.
Cõdens radios: occidẽs. Significat ãt totius orbis terraꝝ gẽtes ꝑ quatu-
or ei⁹ plagas ¶ Phœbꝫ: ſol. ¶ Triones: Priſca lingua triones boues dice- Triones.
bãtur aratorij. Septẽ aũt ſtelle ita in ea ꝑte celi ſunt collocate: vt plauſtꝝ cũ
bobꝫ effingẽ videant̃: ꝗ et ſeptẽtriones vocãtur: ⁊ illi regiõi ſeptẽtrioni nomẽ Septentrio
impoſuerũt Ouidi⁹ libro ꝑmo metamorphoſios Scythiã: ſeptẽqꝫ triones
Horrifer iuaſit boreas ¶ Not⁹: auſter ¶ Sicco eſtu: calore. Sciẽduz ẽ teſte
Macrobio ꝙ auſter ita in origie ſua gelid⁹ eſt: vt apud nos ſeptẽtrio: ſed qꝛ
ꝑ flammã torride zone ad nos cõmeat: admiſt⁹ igni caleſcit: ⁊ qui incipit fri
gid⁹: calidus ꝑuenit ¶ Nũ: nunqd ¶ Celſa ꝑtãs: egregia potẽtia ¶ Vertẽ:
mutare. Hoc ꝟbuz ꝑducit h̃ vltiam poſitiõe ob duas ꝯſonãtes ĩ ſubſequẽ-
tis dcõnis initio poſitas: tãetſi negẽt id fieri ſcioli grãmatiſte: ꝗ nec Iuuena
lez: nec Prudẽtiuz: nec hũc auctorẽ vnqꝫ diligẽter euoluerũt ¶ Rabiẽ: effera-
tã truculẽtiaz ¶ Heu. gr. ſ. Pulchra exclamatio: nec min⁹ vera ¶ Heu aſpe-
rã inqt ⁊ intolerabilẽ ꝯditionẽ: quãdo iniquus gladi⁹. i. iniuſta potẽtia ⁊ in
iquũ impium addit̃ ſeuo veneno. i. immani ⁊ truculẽto ingenio: moribuſqꝫ
corruptiſſimis. Seneca Fulmẽ eſt: vbicuz ꝑtãte iracũdia habitat. Ariſto-
teles in ꝑmo politicoꝝ. Vt eñ ꝑfectiõe ſuſcepta: optimũ cunctoꝝ aĩaliũ eſt
homo: ita ſi alien⁹ fiat a lege ⁊ a iudicijs: peſſimũ eſt oĩm animaliũ. Seuiſſi-
ma ẽ eniz iniuſticia habẽs arma. Lactãtius libro de iuſtitia capite xi. Quis
Caucaſus: que India: ꝗ Hyrcania tã immanes: taz ſanguinarias beſtias
vnqꝫ aluit? Oĩm feraꝝ oim rabies vſqꝫ ad vẽtris ſatietatẽ furit: fameqꝫ. ſe-
data ꝓtinus ꝯquieſcit. Illa ẽ vera beſtia: cui⁹ vna iuſſione fundit̃ ater vbiqꝫ
cruor: crudelis vbiqꝫ luct⁹: vbiqꝫ pauor: ⁊ pluria mortis image. Nemo hu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

uis tãtę bellueę immanitatē p̄t pro merito deſcribē: qui vno loco recubãs: tñ per totū orbez dentibꝰ ferreis ſeuit: ꝛ nō tantū artꝰ hoim diſſipat: ſed ꝛ oſſa ip̄a ꝯminuit: ꝛ in cineres fundit: neq̄ʒ extet ſepulturę locꝰ. Baptiſta Mã-
Nulla ſub indigno ꝟtus eſt p̄ncipe tuta (tuanꝰ in ſcḋa Parthenice.
Nulla ſub inceſto e caſtis eſt gloria rege

¶ Proſa ſeptima libri ſecundi

Tũz ego. ſcis inq̄ʒ ip̄a minimū nobis ãbitiōem mortali-um rez fuiſſe dñataz ſʒ materiã gerēdis rebꝰ optauimꝰ quo ne ꝟtus tacita cōſeneſceret. P. At illa Atq̇ hoc vnum eſt q̄d preſtãtes q̇d ez natura mētes ſed nondū ad extremã manū ꝟtutuz ꝑfectiōe ꝑducas allicē poſſit. glorię ſcʒ cupido ꝛ optioꝝ in rez publicã fama meritoꝝ. Quę q̄ʒ ſit exilis ꝛ totiꝰ ponderis vacua ſic cōſidera. Om̄em terrę ãbituʒ (ſicuti aſtrologicis de-mōſtratiōibꝰ accepiſti) ad cęli ſpaciuʒ puncti cōſtat obtinē ra-tionē. Id eſt vt ſi ad cęleſtis globi magnitudiem conferat̄ ni-hil ſpacij prorſus habere iudicet̄. Huiꝰ igit̄ tã exiguę in mundo regiōis q̄rta fere portio eſt. ſicut Ptolomeo ꝓbante didiciſti q̄ a nobis cognitis animãtibus incolat̄. Huic quartę ſi quãtum maria paludeſq̄ʒ p̄mūt quãtuʒq̄ʒ ſiti vaſta regio diſtendit̄ co-gitatiōe ſubtraxeris vix ãguſtiſſima inhabitãdi hominibꝰ area relinq̄tur. In hoc minimo igitur pūcti quodã pūcto circūſepti atq̄ʒ cōcluſi de peruulgãda fama de proferēdo nomīe cogitatis. At quid habʒ ãpluʒ magnificūq̄ʒ gloria taʒ anguſtis exiguiſq̄ʒ limitibꝰ artata. Adde q̄ꝓ hoc ip̄ʒ breuis habitaculi ſeptū plures incolūt natiōes ligua moribꝰ totiꝰ vitę rōne diſtantes ad quas tū difficultate itineꝝ. tū loquēdi diuerſitate tū ꝯmertij inſolē-tia. non mō fama hoim ſinguloꝝ ſed nec vrbiū quidez. ꝑuenire queat. Aetate deniq̄ʒ Marci Tullij ſicut ip̄e quodã loco ſigni-ficat nōduʒ Caucaſuʒ mōtez romanę reipublicę fama traſcēde-rat. et erat tūc adulta Parthis etiã cęteriſq̄ʒ id locoꝝ gentibꝰ formidoloſa. Uides ne igit̄ q̄ʒ ſit ãguſta. quã compſſa gl̄a quã dilatare ac ꝓpagare laboratis. An vbi romani nois trãſire fa-

ma neqt. romani hoīs gloria ꝓgredietᷣ? Quid qꝫ diuerſaꝝ gē-
tiuꝫ mores inť ſe atqꝫ inſtituta diſcordāt? vt qᵈ apud alios lau
de. apud alios ſupplicio dignuꝫ iudicetᷣ. Quo fit vt ſi quē fame
p̄dicatio delectet huic in plurios populos nomē proferre nullo
mō conducat. Erit igitᷣ ꝑuagata īter ſuos gloria quoſqꝫ contē-
tꝰ et intra vniꝰ gentis terminos p̄clara illa fame immortalitas
coartabitᷣ. Sed qꝫ multos clariſſimos ſuis temporibus viros
ſcriptoruꝫ inops deleuit obliuio. Quanqꝫ qđ ipſa ſcripta pro-
ficiūt q̄ cuꝫ ſuis auctoribꝰ premit lōgior atqꝫ obſcura vetuſtas.

¶ Diſputatū eſt hactenꝰ neqꝫ in diuitijs: neqꝫ in dignitatibꝫ ⁊ potētia verā
fœlicitatē ↄſiſtere: nūc quā inanis ⁊ irrita ſit glīa: quā plerīqꝫ oēs ſummo-
pere ſectātur: pulcherris veriſſimiſqꝫ rationibꝫ demōſtrat. Quo āt ↄueniē-
tius ad id ꝑueniat: Boethiꝰ ipē inťloqtur: fateturqꝫ ſeſe nō tam mortalium
reꝝ ambitiōe captū fuiſſe: quā fame ꝓpagāde: cōparādeqꝫ glorie cupiditate
Tum inflāmatuꝫ ¶ Tū: ordis aduerbiū eſt ¶ Minimū. Differūt minimū ⁊ mi-
Minimuz nime. Minimū eñ quātitatꝫ aduerbiū eſt. Minime ꝓ̄ negādi. ¶ Ambi-
Minime tionē: cupiditatē ¶ Gerēdis: adminiſtrādis ¶ Quo ne: vt nō Horatiꝰ in ſer
monibꝫ Quo ne ꝑ vacuū Romano icurreret hoſtꝫ ¶ Tacita: ignota Clau-
Maior ⁊ vtilior facto coniuncta potenti (dianꝰ.
Vilelatens virtus: quid eñ ſubmerſa tenebris
Proderit obſcuro? veluti ſine remige puppis
Vel lyra: que reticet. vel qui non tenditur arcus
Prouerbium ¶ Ad extremā manū: ad abſolutū finē. Extremā manuꝫ imponē ꝑ̄t reꝫ oībꝫ
eius partibꝫ abſoluē metaphora ab artificibꝫ trāſlata: q̄ primū rude quod-
dā opis ſimulachꝛꝝ effingūt: atqꝫ hāc p̄maꝫ appellāt manū: deiñ formāt ex-
p̄ſſiꝰ Poſtremo ſumma cura expoliūt: atqꝫ hāc extremā: ſupmā ſeu ſummā
manū vocāt. ¶ Glie ſcꝫ cupido. M. Tulliꝰ in orōne ꝓ Archia. Trahimur
oēs laudis ſtudio: ⁊ optimiꝰ qſqꝫ maxīe glīa ducitᷣ. Ipſi illi phi etiā in illis
libellis: qs de ↄtemnēda glīa ſcribūt: nomē ſuuꝫ iſcribūt: in eo ipo: in q̄ p̄dī
catiōeꝫ nobilitatēqꝫ deſpiciūt: p̄dicari de ſe: ac nomiari volūt. Idē in eadem
Nullā eñ virtus aliā mercedē laboꝝ periculoꝝqꝫ deſiderat p̄ter hāc laudis
⁊ glorie: qua qdeꝫ detracta iudices: qđ eſt qđ in hoc tā exiguo vite curriculo
Ciceronis error ⁊ tā breui: tātis nos laboribꝫ exerceamꝰ? Loqtur aūt Cicero nimis impie:
vt homo vere religiōis expers: ⁊ ſapientie: cui ſpes eterne vite: cōtemptuſqꝫ
inanis glīe nō eſſꝫ ¶ Omnē terre ābituꝫ. Ex ſumma totiꝰ mortaliū habita
tiōis āguſtia quā ſit exilis fame diuulgatio: quanqꝫ irritꝰ ꝓferēdi noīs co-
natꝰ ſane qꝫ euidēter oñdit ¶ Sicuti a. d. a. Parētheſis ē. Aſtrologi reſpec-
tu firmamēti terrā pūcti vicē habē ſic demōſtrant. Vbicūqꝫ eñ exiſtentibꝰ
nobis in ťre ſupficie: ⁊ cōſiderātibꝫ ſtellas diuerſis in locis nō videtur mag-
nitudies: neqꝫ eaꝝ iuter ſe diſtātie variari. Vñ et eas equalitᷣ a terra remo-
tas haberi cōprobatᷣ: ſenſu id eſtimāte. Terra igitᷣ cētruꝫ ē ſphere: ſicqꝫ pūc-
ti ſortietᷣ officiū. Idē accidet terre ad ſolis ſpherā ↄparate. qđ ⁊ alijs ↄperitᷣ

indicijs. Nā corpora in cētris inſtrumentoꝝ circulariū poſita vmbras ꝓ̈ïci-
unt: caſq̄ꝫ lōge motas: qua ꝛ ſol ipſe radiās motu p̄mo circūfertur. Ex regu
laritate itaq̄ꝫ motꝰ vmbꝛę: quā ſenſu dep̄hendimꝰ: elicit̄ ſolē circa cētruꝫ in-
ſtrumētoꝝ regularit̄ moueri: ideoq̄ꝫ cētra h̄mōi inſtrumētoꝝ centri mundi:
circa q̄d motꝰ p̄rimꝰ regularit̄: vicē obtinē. Cuꝫ itaq̄ꝫ terrę craſſitudo nihili
his rebꝫ immittat varietatis: veꝝ ꝓpoſitū videt̄. Pręterea horizō oculo in ſe
exiſtēti dimidiū cęli occultat: dimidiūq̄ꝫ videri ſinit. Q̄d ꝑfecto nulli ſup̄fi-
ciei planę: niſi ꝑ centꝝ ſphere trāſeūti ꝓpriuꝫ ē. Secꝰ aūt eueniret: ſiq̄ua eſſet
t̄rē reſpectu cęli m̄gnitudo. M. Tulliꝰ quęſtionuꝫ tuſculanaꝝ libꝛo p̄mo.
Perſuadēt em̄ mathematici terrā i medio mūdi ſitā ad vniuerſi cęli ꝯplexū
quaſi pūcti inſtar obtinē: q̄d centron illi vocāt. Seneca. Pūctuꝫ ē: ꝛ adhuc
pūcto minꝰ: q̄d incolimꝰ. Lege Pliniū libꝛo ij. naturalis hiſtorię capite lxx.
cuiꝰ titulꝰ eſt quę portio t̄rę habitet̄. ¶ Pūcti: Macrobiꝰ in ſomniū Scipio- Punctum
nis hęc tradit. Pūctuꝫ dixerūt eē geometrę: q̄d ob incōpꝛehēſibilē bꝛeuitatē
ſui in ꝑtes diuidi nō poſſit: nec ip̄m ꝑs aliq̄: ſed tātummō ſignuꝫ eſſe dicatur.
Phyſici terrā ad magnitudīeꝫ circi ꝑ quē ſol voluit̄: pūcti modū obtinē do-
cuere ¶ Ptolemęo. Hic aſtrologus fuit ęgyptius gn̄e: ſtuduit Alexādrię: Ptolomęus.
et liberaliū artiuꝫ: ac gręcaꝝ literarum ſtudijs clariſſimus euaſit tempoꝛibꝫ
Antonini imperatoris: quod ipſemet in opere magno demonſtrat. In
aſtrologię ſcientia priorum nulli ceſſit. Primus enim apd̄ gręcos cęli ratio-
nem omnem diligētius explicuit: inuētaq̄ꝫ ab Hipparcho inſtrumēta cla-
rius mōſtrauit. Edidit m̄gnaꝫ illā ꝯpoſitionē: quā Almageſtū vocāt: opus
itē quatuoꝛ tractatuū. Scp̄ſit ꝛ centiloq̄um ſuꝑ his: quę ad practicā ꝑtinēt
aſtroꝝ ꝓgnoſticā: cētum videlicꝫ canones: q̄s gręci καρπουσ vocant.
q̄ꝛ fructuꝫ et exꝑimentū pꝛognoſticoꝝ eē dicāt. Sꝫ ꝛ de muſica treis ꝯpoſu-
it libꝛos: deq̄ꝫ geographia: q̄s aſtrologi more cōſcp̄ſit. Enarratores hꝫ p̄ci-
puos ex barbaris Haly ꝛ Albumazar: et gręcis Pappū ꝛ theonē Sepul-
chꝛi elogiū tetraſtichū ip̄e poſuit gręcū: q̄d quidā ſic int̄pꝛetatꝰ eſt.

Mortalem quamuis me norim ſorte creatum
  Dum tamen aſtrorum ſcrutor in orbe vias
Sum pedibus tellure procul: iuxtaq̄ꝫ tonantem
  Adſideo diuus: paſcor ꝛ ambroſia

¶ Incolat̄: inhabitet̄ ¶ Siti: ſiccitat. ¶ Vaſta: deſerta ¶ Area regiūncula
¶ Limitibꝫ: t̄minis ¶ Arctata: cohibita: ꝯſtricta ¶ Adde. Oſ̄ndit ex gētiuꝫ
diuerſitate diſtātiaq̄ꝫ famā nō lōge ꝓpagari poſſe ¶ Ratiōe: mō ¶ Diſtan-
tes: differētes. Gręcoꝝ adagiū ē νομοσ και χώρα. Mos ſiue lex Prouerbium
ꝛ regio: q̄d ſit vnicuiq̄ꝫ gēti ſuas quaſdā eſſe leges ꝛ inſtituta viuēdi. ¶ Si-
cut ip̄e q. l. ſ. Apud Ciceronē in ſomnio Scipiōis Aphꝛicanꝰ ad nepoteꝫ ſic
inq̄t. Ex his ip̄is cultis notiſq̄ꝫ terris nuꝫ aut tuū: aut cuiuſquā nr̄m nomē:
vl̄ Caucaſuꝫ hūc: quē cernis: trāſcendē potuit: vl̄ illū Gangem trāſnatare:
¶ Caucaſuꝫ. Caucaſus ſcythię mōs eſt dictꝰ quaſi graucaſus h̄ eſt niue cā- Caucaſus.
didꝰ: vt Pliniꝰ ait libꝛo vi. Caucaſus mōs eſt ęditiſſimꝰ idēq̄ꝫ aſperrimus et
inhoſpitalis indiā a ſcythia ſeparās in finibꝫ aſſyrioꝝ. ¶ Parthis: hi populi
ſunt aſię maioris ꝓpe Medos: Hyrcanos: Arios: ꝛ id genꝰ vicinas gētes:
fuerūt āt ſcythaꝝ exules. nā ſcythico ſermone parthi exules dr̄. p̄rimū q̄dē
inter oriētales populos obſcuriſſimi: poſtea ꝑ v̈tutē ad ſummā gl'iaꝫ ꝓuecti
ſunt. Pugnāt aut̄ ꝓcurrētibꝫ equis: aut terga dantibꝫ: ſepe ꝛ tā fugā ſimulāt

vt incautiores aduerſus vulnera inſequẽtes habeãt. Plura de his lege apd
Iuſtinũ libro xli. ⁊ apd Plutarchũ in vita Craſſi. Id locoꝝ: ea loca habitã-
tibꝫ: eoꝝ locoꝝ. figurata locutio ſilis illi ſupra poſitę. vt in id ętatis pueris

Formidoloſus

¶ Formidoloſa: formidabilis. Formidoloſus mõ ẽ meticuloſus Terẽti⁹
Egõ formidoloſus? .i. egone ſum q̃ timeã? modo eũ: q̃ alijs timorẽ infert. Sa-
luſti⁹ Regibꝫ boni quã mali ſuſpectiores ſunt: ſemperq; his aliena virtus for-

Paranomaſia.

midoloſa ẽ ¶ Romani nois Romani hois Paranomaſia ẽ: quę latie dr ag-
nomiatio. Depromit aũt argumẽtum ex loco qui dr ab eo qd magis ẽ. quod ⁊
hũc in modũ pt explicari. Magis videt Romanę reipublicę quã vniuſcu-
iuſlibet hois Romani nomẽ vltra Caucaſum pgredi poſſe: ſz nõ illd: pinde
nec h ¶ Quid qd d.g. ¶ Probat ex diſcrepãtia moꝝ ⁊ inſtitutoꝝ quibꝫ di-
uerſę gẽtes vtunt nõ ꝯducẽ cuipiã nomẽ in plurios populos pferre: cũ quod
apud hos dignũ laude: apd illos ſupplicio dignũ iudicet ¶ Mores atq; in-
ſtituta diſcordãt. De his legat Euſebi⁹ libro vi. de pparatiõe euãgelica ca-
pite octauo: Valeri⁹ Maxim⁹ libro ſcdo: Hieronym⁹ in Iouinianũ: Beſ-
ſarion libro iiij. in calũniatorẽ Platõis: capite tertio: Philipp⁹ Beroald⁹ in o-
ratiõe pverbiali: et Eraſm⁹ noſter in explicatiõe illius adagij. Lex ⁊ regio.
Hęc mihi nũc indicaſſe ſtudioſis eaꝝ reꝝ ſatis ſit ad alia pperãti ¶ Pręcla-
ra illa: irriſio ẽ vanę glię ¶ Sed q.m. clariſſimos. Arguit gl'iam irritã eẽ: tũ
ob ſcptoꝝ defectũ: tum ob eoꝝ incõſtantiã ⁊ minime durabilẽ infirmitatem.
¶ Scptoꝝ inops. Multaꝝ gẽtium ⁊ inprimis Germanoꝝ plęręq; laudes
⁊ res geſtę latent ignorãtq; q pſcis illis tpibꝫ: cũ nondũ mores externis de-
licijs eẽnt emolliti paulatĩ atq; corrupti: ſcptores: q pręclara facinora literaꝝ
monumẽtis pderẽt: defuerũt. Sz ⁊ nũc libri Plinij de bell' Germanię ⁊ p-
cul dubio pmulta quondam ſcripta: quoꝝ ne tituli quidẽ ad nos puenẽ: deſiderãt.

¶ Vos vero immortalitatẽ vobis ꝓpagare videmini cũ futuri
famã tpis cogitat(is). Quod ſi ad ęternitat(is) ĩfinita ſpacia ptractes
qd habes qd de nois tui diuturnitate leteris? Vni⁹ etenim mo-
ra momẽti ſi decẽ millib⁹ cõferat ãnis qm vtrũq; ſpaciũ defini-
tũ eſt. minimã licet. habz tñ aliquã ꝓportionẽ. At hic ipe nũe-
rus ãnoꝝ eiuſq; quãtumlibz multiplex ad intminabilẽ diutur-
nitatẽ ne ꝯparari quidẽ pt. etenim finitis ad ſe inuicez fuerit qdaz
infiniti. vero atq; finiti nulla vnq; poterit eẽ collatio. Ita fit vt
quãticũq; plixi tpis fama ſi cũ inexhauſtũ eternitate cogitet nõ
parua ſed plane nulla eẽ videat. Vos aũt niſi ad populares au-
res inaneſq; rumores recte facere neſcitis. Et relicta ꝯſcientię
virtutiſq; pſtantia. de alienis pmia ſermũculis poſtulat(is). Acci-
pe in hmõi arrogãtię leuitate quã feſtiue aliqs illuſerit. Nam
cum quidã adorſus eẽt hoiez ꝯtumelijs q nõ ad verę virtutis. v-

ſum. ſ3 ad ſupbaʒ gl'iam falſuʒ ſibi philoſophi nomē induerāt. adiecisſetq3 iā ſe ſcituꝝ an ille philoſophꝰ eēt ſiquidē illatas inͥ iurias leniť patiēterq3 tolerasſ3. Jlle patiētiaʒ pauliſp aſſump ſit. acceptaq3 ꝯtumelia velut inſultās iā tandē inqt. Jntelligis ne me eē phūm: Tū ille nimiū mordaciť. intellexerā inqt ſi ta cuiſſes. Quid autē eſt q̄d ad pcipuos viros (de his eniʒ ſermo eſt) q̄ virtute gl'iaʒ petūt Quid inq3 eſt quod ad hos de fama poſt reſolutuʒ morte ſuprema corpꝰ attineat: Nā ſi (q̄d nrę ra tiōes credi vetāt) toti moriūtur hoīes. nulla ē omīno gl'ia. cuʒ is cuiꝰ ea eſſe diciť nō extet oīno. Sin ꝟo bene ſibi mēs conſcia terreno carcere reſoluta cęluʒ libera petit. nōne omē extremuʒ negociū ſpernet. quę ſe cęlo fruens terrenis gaudet exemptam

¶ Argumētať diſertiſſime: quālibet diuturni tpis famā: cuʒ finē aliquādo admittat: nulla rōne cū ęternitate eſſe ꝯparādam ¶ Quod: tps. ¶ Pertrac tes: intellectu ppendas: ⁊ aīo reuoluas ¶ Decē millibꝫ ānis: annoꝝ decem millibꝫ Sciolis literatoribꝫ nōnullę videnť orōnes paꝝ ꝯgruę: quę nō ꝯgrue: ſolū ſtꝫ. ſed etiā cū pmis elegātes: ⁊ pbatiſſimis ſcptoribꝫ vſurpate. Cuiuſ mōi eſt hęc Decē millibꝫ ānis p appoſitiōem. Sic latīe dicimꝰ Hic merca tor decē millia debet aureos. Hieronymꝰ cū alibi id genꝰ abūdat: tū in Jo uinianū ſic ſcribit. Aliud ē decē millia talēta debē: aliud quadrātez. Florus: Cū ſtatiʒ decē āpliꝰ millia coiſſent hoīes: nō mō effugiſſe ꝯtentiā: iā vidicari etiā volebāt. Jdē Ex ipo equeſtris ordīs flore ac ſenatu duo millia electi: q̄ mori iuberenť. Ubi ſubintelligēduʒ ē hoīes ſeu viri: vt deſināt improbare il lud in ſacris literis. Duodeciʒ millia ſignati ¶ Eiuſq3 quan. multi. ⁊ is nūe rus quātumlibꝫ mltiplicatꝰ. vt millies mille ānoꝝ millia: vł plus minus ve ¶ Collatio: ꝯpatio: ꝓportio Ariſtoteles i. lib. de cęlo ⁊ mūdo Proportio āt nulla ē finiti ad īfinitū ¶ Quātūcūq3: aduerbiū nūc ē ¶ Prolixi: lōgi ¶ Jn exhauſta: īfinita: intminabili. ¶ Uos āt niſi. Jncrepat mortaliū ſtultitiā: q̄ eo fere ſtꝫ igenio: vt magꝫ hoīʒ laudes: ⁊ famę celebritatē: quā ſuę ꝯſciētię pu ritatē: verāq3 ꝟtutuʒ ſecuritatē ſectenť. Nā vt rectiſſime dictū eſt. Mlti fa mā: ꝯſcientiā pauci verētur. ¶ Ad populares auras: ad fauores ⁊ applauſꝰ populi: q̄s teſte Donato nō q̄runt ſapiētes. Aura ſplendorē ꝟcat Horatiꝰ Tua ne retardet aura maritos. Poniť p aere: flatu vētoꝝ: afflatu: aſpirati one: ſeu fauore Maro i Aeneidos vi. Nūc q̄q3 iā nimiū gaudēs popularibꝫ aurꝫ. Hieronymꝰ Plꝰ debꝫ Chriſti diſcipulꝰ pſtare: q3 mūdi phs: gl'ię aīal: ⁊ popularꝫ aurę: atꝫ rumoꝝ vęnale mācipiū ¶ Sermūculꝰ: rumuſculꝰ Sermū culꝰ puus ſmo: vt rumuſculꝰ paruꝰ rumor. Hieronymꝰ Nepotiano. Caue: ne hoīm rumuſculos aucuperis: ne in offenſaʒ dei populoꝝ laudē cōmutes Jdē Paulino Rumuſculos: ⁊ gloriolas: ⁊ palpātes adulatores q̄ſi hoſtes fuge ¶ Accipe: audi: cognoſce ¶ Jn hmōi leuitate: vanitate. legiť ⁊ leuitatē q̄d placet: vt ſit: ꝯtra eiuſmōi vanitateʒ ſupbię. ¶ Quā feſtiue: q3 iucūde: le

In grāmatiſtas:

Aura

Sermunculus.

Rumuſculus

pide:⁊ facete. ¶ Illuſerit:iocatus ſit. ¶ Adortus eēt:aggreſſus eſſet: legitur etiam adorſus:q̄d etiam apud Ambroſium ⁊ Hieronymū iuenio ¶ Toleraſſȝ:paſſus fuiſſȝ ¶ Pauliſper:ad pauxillū tp̄is ¶ Ira:p irā. ¶ Ille:tētator ⁊ falſi phi illuſor ¶ Si tacuiſſes. Solomō in ꝓuerbijs Qui moderatꝛ ſermones ſuos:doctꝰ et prudēs eſt.⁊ p̄cioſi ſp̄us vir eruditꝰ. Stultꝰ quoq; ſi tacuerit:ſapiēs reputabitꝛ:⁊ ſi cōpreſſerit labia ſua:intellegēs. Diogenes cuidam pho:q̄ contētioſiꝰ aliq̄d diſſerebat:miſer inq̄t:q̄d optimū ē in vita phi:ac p̄cipuū:ṽbis philoſophādo corrūpis Thales. Nō multa ṽba prudētis animi indiciū ſunt Solomō ꝓuerbioꝝ capite x. In mltiloq̄o nō deerit peccatū. Qui moderatꝛ labia ſua:prudētiſſimꝰ eſt. Eccleſiaſtes Stultꝰ ṽba multiplicat. Seneca. Tene ſꝑ vocis ⁊ ſilētij temperamētum. Tacere qui neſcit: neſcit loqui. Macrobiꝰ libro vij. ſaturnaliū. Cū orator nō alitꝛ niſi orādo ꝓbetꝛ:phus nō minꝰ tacēdo ꝑ tp̄e:q̄ȝ loquēdo p̄batur. Valeriꝰ Max. lib vij. Quid Xenocratis reſpōſuȝ:quā laudabile:cū maledico ſermoni quorūdaȝ ſummo ſilētio intẽeſſet:vno ex his querēte:cur ſolꝰ linguā ſuā cohiberet: q̄a dixiſſe me inq̄t aliq̄ñ pœnituit:tacuiſſe nunq̄ȝ. Lege ſi placet pulchrā ſuꝑ h̄ Maronis ſniaȝ apud Donatū in eius vita ¶ Quid āt eſt. Oñdit gloriam mortuis nihil ꝓdeſſe. Vñ quidā elegāter. Poſt cineres glia ſera venit. Mo: totos ⁊ corꝑe:⁊ anima mori hoīes. ¶ Noſtrę rat. philoſophicę argumētationes ¶ Vetāt:nō permittūt ¶ Terreno carcē:corꝑe:q̄d eſt quaſi carcer:vel ſepulchrum:vel vinculum animi ¶ Exemptā:liberatam

¶ Metrum ſeptimum libri ſecundi

QVicunq; ſolam mente precipiti petit
Summumq; credit gloriam
Late patentes ętheris cernat plagas
Arctumq; terrarum ſitum
Breuem replere non valentis ambitum
Pudebit aucti nominis
Quid o ſuperbi colla mortali iugo
Fruſtra leuare geſtiunt?
Licet remotos fama per populos means
Diffuſa linguas explicet
Et magna titulis fulgeat claris domus
Mors ſpernit altam gloriam
Inuoluit humile pariter et celſum caput
Aequatq; ſummis infima
Vbi nunc fidelis oſſa Fabricij manent?
Quid Brutus aut rigidus Cato?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Signat ſuperſtes fama tenuis pauculis
Inane nomen literis
Sed quid decora nouimus vocabula
Num ſcire cōſumptos datur
Iacetis ergo prorſus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Quod ſi putatis longius vitam trahi
Mortalis aura nominis
Cum ſera vobis rapiet hoc etiam dies
Iam vos ſecunda mors manet

¶ Carmē eſt dicolō diſtrophō: cuiꝰ ꝑmus ꝟſus ē archilochiꝰ iābicus ſenarius acatalectꝰ: ſcđus iābicus dimet̄ ⁊ ipe acatalectꝰ. Hortat̄ eo phia mortales ad ianis glie ꝯtemptum: que reꝝ oim vaniſſima facile illis videbit̄: ſi terraꝝ āguſtias ꝯtemplati: āpliſſimā celi immēſitatē ſuſpexerit ¶ Precipiti: feſtina: incōſulta: temeraria ¶ Sūmū: bonū ſummū: rē ſummā: bonoꝝ finē ¶ Aetheris: celi ¶ Cernat: ꝯtēplet̄ ¶ Plagas: regiōes ¶ Arctū: āguſtū: cōſtrictū. Aphricanꝰ apud Ciceronē in ſomnio Scipiōis: vñ fere h̄ carmē cū ꝓſa iā enarrata deſumptū eſt. Omnis āt terra: que colit̄ vobis: āguſtata ꝟticib': lateribꝰ latior: pua quedā inſula ē: circūfuſa illo mari: q̊d atlāticū: quod mḡnū: q̊d oceanū appellatis i terris: qui tñ tāto noie quā ſit paruꝰ: vides. Hinc Petrarcha in ij. libro Africe ſue Anguſtis arctatꝰ finibꝰ orbis.
Inſula parua ſitu eſt: curuis quam flexibus ambit
Oceanus: viden: vt paruus cognomine magno?

¶ Breuē replē. Ordo ē. Pudebit: ſubaudi eū: qui terraꝝ āguſtias: at celorū immēſa ſpacia ꝯtemplatꝰ ſit: nois aucti. i. plati ⁊ āplificati: nō valentis tñ replē breuē ābitū. i. anguſtū terraꝝ habitaculū. Scipio apđ Ciceronē libro de republica vi. Iā vero ipa terra ita mihi pua viſa eſt: vt me impij noſtri: ꝗ quaſi pūctū eiꝰ attigimꝰ: pœniteret. In eodē anꝰ ſic eūdē nepotē ſuū alloquit̄. Igit̄ alte ſpectare ſi voles: atq; hāc ſedē. ⁊ eternā domū ꝯtueri: neq; te ſermonibꝰ vulgi dederis: nec in premijs humanis ſpē poſueris reꝝ tuaꝝ. ſuis te illecebris opoꝛtꝫ ipa ꝟtus trahat ad veꝝ decus. Quid de te alij loquātur ipſi videāt: ſꝫ loquētur tñ. Sermo eīn ille ois ⁊ anguſtijs cingit̄ his regionū: quas vides: nec vnq̃ de vllo pennis fuit. obruit̄ hoim interitu: obliuione poſteritatis extinguit̄ ¶ Quid: ad q̇d. O. mirātis interiectio: vl̄ miſerātis ⁊ ꝯdolētis errori mortaliū. Ordo ē O q̇d ſupbi geſtiūt fruſtra leuare colla mortali iugo: h̄ eſt Quid ſupbi ⁊ faſtu inflati hoies conātur inuanū noie ſuo diuulgādo ſe reddē imortales ¶ Leuare colla iugo: alludit ad boues iugū detrectātes: at abijcē nō valētes iuxta illud Nō iuga taurꝰ amat. que tñ odit: habet ¶ Mortali iugo: mortalitatis ꝯditiōe: cui ſunt obnoxij ¶ Licet: quāuis tāetſi ¶ Meās: trāſiens ¶ Explicet: int̄ pretet̄ ¶ Domꝰ: gēs: familia: genꝰ ¶ Mors ſp. a. g. Seneca ep̄la xci. Aequat omes ciuis: ipares naſcimur: pares morimur. Idē ep̄la xcix. In tāta volutatiōe reꝝ humanaꝝ nil

aliquã niſi mors certũ. Horati⁹ in odis Pallida mors eq̃ pulſat pede paus
perum tabernas. Regumqꝫ turres Lucretius
Scipiades belli fulmen Carthaginis error
Oſſa dedit terre: proinde ac famul infimus eſſet.
Adde reptores doctrinarum atqꝫ leporum
Adde Heliconiadum comites. ¶ Idem.
Inde alij multi reges: rerumqꝫ potentes
Occiderunt. magnis qui gentibus imperitarunt ¶ Idem.
Que mala nos ſubigit vitai tanta cupido?
Certa quidem finis vite mortalibus adſit
Nec deuitari letum pote quin obeamus
Fabricius ¶ Fidelis Fabricij. Hic cõſul roman⁹ fuit: q̃ fidelis eo v̾: q̃ fidẽ vł hoſti ſers
uãdaz putauit: nihilqꝫ ꝑ fraudẽ ł inſidias agẽduz. Cũ eñ (vt M. Tullij ꝟ-
bis vtar) rex Pyrrh⁹ populo romano bellũ vltro intuliſſ3: cũqꝫ de imperio cer
tamẽ eſſ3 cũ rege generoſo: ac potẽti: ꝓfuga ab eo vcit in caſtra Fabricij: eiqꝫ ẽ
pollicit⁹: ſi premiũ ei ꝓpoſuiſſ3: ſe: vt clã veniſſ3: ſic clã ĩ Pyrrhi caſtra rediturꝫ
⁊ eũ veneno necaturꝫ. Hũc Fabricius reducẽdum curauit ad Pyrrhũ. idqꝫ
ei⁹ factũ a ſenatu laudatũ ẽ. Sup̄ h̓ plura Valeri⁹ maxim⁹: A. Gell'⁹: ⁊ ĩ vi
Brutus ta Pyrrhi Plutarch⁹ ¶ Iacẽt: legit̾ etiã manẽt ¶ Quid Brutus: ſubaudi
nũc ẽ. Iuni⁹ Brut⁹ p̄mus romanoꝝ ꝯſul exact̃ regib⁹ vrbẽ liberauit. filios
ſuos: q̃ cuz Aq̃lijs ⁊ Vitellijs ad r̃cipiẽdos ĩ vrbẽ Tarq̃niõs ꝯiurauerũt:
virgis ceſos: ſecuri ꝑcuſſit. Deiñ ſingulari certamine cũ Arũte Tarq̃nij fi-
lio ꝯgreſſus ẽ: quo ſe ãbo mutuis vulnerib⁹ occiderũt. Marc⁹ Brutus vir
pretori⁹: tuz ſcia: tam ꝟtute p̄redit⁹ ad recuperãdaz libratez Iuliũ Ceſarem
occidit: poſtea vict⁹ in prelio ab Octauiano ſibi mortẽ cõſciuit ¶ Rigid⁹: ſe-
Cato uer⁹ inflexibilis ¶ Cato. Multi Rome Catones fuerũt: veꝝ duo p̄ ceteris
illuſtrati ſunt: Marc⁹ Porci⁹ Cato Ceſori⁹: ⁊ Cato ſtoic⁹: q̃ poſt mortẽ quã
ſibi Vtice ꝯſciuit: Vticẽſis dict⁹ eſt. Hoꝝ vterqꝫ iuſticia: ſeueritate: moꝝqꝫ
ſumma ğuitate fuit clariſſim⁹ ¶ Quid: ad q̃d ¶ Decora vocabula: pulchra
noīa ¶ Nouim⁹: ſcim⁹: tenem⁹. ¶ Nuz: nũquid. ¶ Conſumptos: mortuos.
¶ Iacetis: ſubaudi vos hoīes poſt mortẽ ¶ Prorſus: om̄ino. ¶ Ignorabi-
les: ignobiles ¶ Trahi: ptrahi ¶ Aura: ſplẽdore ¶ Hoīs mortalis: morti et
Miremur perijſſe hoīes: monumẽta fatiſcũt (corruptiõi ſubiecti. Auſo.
Mors etiam ſaxis nominibuſqꝫ venit.
¶ Cũ: quãdo ¶ Sera dies: tp̄s aliq̃n vẽturꝫ. ¶ Hoc: nomẽ ¶ Scd̃a mors:
qua nomẽ extinguit̾ ſicut prima morte vita extincta et Apud Petrarcham
libro Africe ſecundo Scipionem Africanus hũc in moduz alloquitur.
Tranſibuntqꝫ cito: que vos manſura putatis
Vna manere poteſt occaſus neſcia virtus
Illa viam facit ad ſuperos: hac pergite fortes
Nec defeſſa graui ſuccumbant terga labori
Quod ſi falſa vagam delectat gloria mentem
Aſpice: quid cupias: tranſibunt tempora. corpus
Hoc cadet: ⁊ cedent indigno membra ſepulchro
Mox ruet et buſtum: titulu ſqꝫ in marmore ſectus
Occidet. hic mortem patieris nate ſecundam

¶ Proſa octaua libri ſecundi

SEd ne me inexorabile ꝯtra fortunā belluz gerere putes.
Eſt aliqñ cū de hoībus illa fallax nō nihil bene mereat-
tum ſcȝ cuz ſe apit. cū frontē detegit moreſqȝ ꝓfitetur Non dū
forte q̇d loquar intelligis. Mirꝝ eſt q̊d dicere geſtio. eoqȝ ſniam
ꝟbis explicare vix q̄o. Etem̄ pl⁹ reor hominib⁹ aduerſaȝ q̄ꝫ ꝓſ-
perā ꝓdeſſe fortūam. Jlla em̄ ſemꝑ ſpecie foelicitatis cū videt
blāda mentit. Hec ſemꝑ ꝟa eſt cū ſe inſtabilez mutatiōe demō-
ſtrat. Jlla fallit. hec inſtruit. Jlla mēdaciuz ſpecie bonoꝝ men-
tes fruētiū ligat. hec cognitiōe fragil' foelicitat; abſoluit Jtaqȝ
illā videas vētoſaȝ fluentē. ſuiqȝ ſemꝑ ignarā. Hāc ſobriā ſuc-
cinctāqȝ ⁊ ipſi⁹ aduerſitat; exercitatiōe prudētem. Poſtremo
foelix a ꝟo bono deuios blādiciciis trahit. aduerſa pleruȝqȝ ad
ꝟa bona r̄ducēs velut vnco r̄trahit. An h̄ int̄ minima ęſtian-
dū putas q̄ amicoꝝ tibi fideliū mētes hec aſꝑa hec horribil' for
tūa detexit. Hec tibi ceteros ſodaliū vult⁹ ambiguoſqȝ ſecreuit
diſcedēs ſuos abſtulit tuos reliq̇t. Quāti hoc integer ⁊ (vt vi-
deberis tibi fortūatus) emiſſes. Deſine nunc amiſſas opes q̄-
rere. q̊d p̄cioſiſſimū diuitiaꝝ genus eſt amicos inueniſti

❡ Hacten⁹ fortūe incōſtantiā: fraudulentiāqȝ ⁊ ꝑfidiam phia detexit: et in
eis muneri⁹ nihil veri boni ineſſe demōſtrauit. nūc ait aduerſaȝ plus homi-
nib⁹: q̄ꝫ ꝓſperā ꝓdeſſe fortūam: cuȝ hec quidē blādicīs allectos a vero bono
fallacit' abſtrahat: illa ꝟo pleꝝqȝ errātes ad verā beatitudiem querendā re-
ducēs velut vnco retrahat ❡ Jnexorabile: q̊d nullis precib⁹ ꝯponi poſſit.
❡ Eſt: euenit ❡ Jlla fortūa ❡ Cū: tunc ❡ Cuȝ: qñ ❡ Geſtio: cupio ❡ Eoqȝ:
⁊ ob id ❡ Jlla: ꝓſpera fortūa. Ratiōes adfert: quib⁹ id q̊d dixit: veꝝ eē ꝓbat.
❡ Hec: aduerſa. Seneca tragic⁹ Malā bone preferre fortūaȝ lȝ ❡ Vētoſaȝ: Ventoſus
incōſtantē. Horati⁹ Rome Tybur amez vētoſus Tybure Romā ❡ Flu-
entē. luxuriātez: diffluentem: vagabundam Ouidius.
Luxuriant animi rebus plerunqȝ ſecundis
Nec facile eſt equa commoda mente pati
❡ Suiqȝ ſ. ign. hoies em̄ fortūe ſucceſſib⁹ elati nimis ſuꝑbiunt: ſeqȝ ipos ne-
quaqȝ cognoſcūt ❡ Sobriā: temperātez ❡ Succinctā: cohibitā: nō diffluē-
tez ❡ Aduerſitatis exercitatiōe Baptiſta Mātuanus libro ſyluarum ſcd̄o
Rebus aduerſis agitata ꝟtus Creſcit: ⁊ robur cruciata lōgo. Sumit attri-
tu: meliuſqȝ terſo. Cādicat ore. ❡ A vero bono. Diu⁹ Ambroſi⁹ in libro de
int̄pellatiōe. Mgna em̄ illecebra delinquēdi ē reꝝ affluētia ſecūdaꝝ. Su-
ꝑina extollit: obliuionē auctoris īfundit Mimograph⁹ Fortuna quē nimi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

'um fouet: ſtaltum facit· Baptiſta Mãtuanus in pma parthenice
Eneruare ſolent ſecuras ocia mentes
Et vitijs vmbrare animas: vt puluis aquoſo
Imbre coit: leuibuſq rapi iam neſcit ab euris
Sic aduerſa premit ſenſus fortuna rebelles
Et cogit parere deo: morboſq latentes
Pellit: et ardentes in pectore mitigat eſtus
Vt ſale cõſperſo longos ſeruantur in vſus
Viſcera: nec ledi ſanie: nec tempore poſſunt
Sic duris animi rebus firmantur. et omnem
Abijciunt peſtis cauſam: ſors aſpera tutum
Prebet iter: via ſidereas hec ducit in arces

¶ Amicoꝝ fideliũ: Enni⁹ Amic⁹ cert⁹ in re incerta cernit. Hinc nos: hũc verſiculum luſimus Rebus in incertis certus ſpectatur amicus Ouidius.
Scilicet vt fuluum ſpectat in ignibus aurum
Tempore ſic duro eſt inſpicienda fides
¶ Suos: ſodales. ij em̃ qui fortũam ſequunt nõ veri ſunt amici: ſʒ ſodales ⁊ fortũe comites ¶ Integer: nõduʒ leſus: nõduʒ reb⁹ tuis ſpoliat⁹ ¶ Deſine: pulchra ɔcluſio ẽ ex ɔtrarijs ornatũ ducens ¶ Amicos inueniſti. Nũc enim nouercãte fortũa veros tuos amicõs cognoſcis. Argumẽtuʒ em̃ vere amicitie eſt non deſerere amicum tempore aduerſitatis

¶ Metrum octauum libri ſecũdi

Quod mũd⁹ ſtabili fide Cõcors variat vices
Qđ pugnãtia ſemina Foedus perpetuum tenent
Quod Phoeb⁹ roſeum diez Curru prouehit aureo
Vt quas duxerit heſperus Phoebe noctibus imperet.
Vt fluctus auiduz mare Certo fine coerceat
Ne terris liceat vagis Latos tendere terminos
Hanc rerum ſeriem ligat Terras ac pelagus regens
Et celo imperitans amor Hic ſi frena remiſerit
Quicquid nunc amat inuicẽ Bellum cõtinuo geret
Et quam nunc ſocia fide Pulchris motibus incitant
Certant ſoluere machinam Hic ſancto populos quoq
Iunctos foedere continet Hic et cõiugij ſacrum
Caſtis nectit amoribus Hic fidis etiam ſua
Dictat iura ſodalibus O foelix hominum genus
Si veſtros animos amor Quo celum regitur regat

¶ Carmen eſt Glyconiũ ſimile ſexto pmi libri. Eo docet amore oĩa ɔiungi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſotluſcꝫ mundi cõſtare concordiã: amore quoqꝫ populos fœdare ɔiũctos: amore ɔiuges: ⁊ amicos ɔuenire. Frãciſcꝰ Philelſus in ſatyris

Omnia perpetuo firmat concordia nexu
Quicquid amor iungit: ſeclũ perdurat in oĩe ¶ Claudianꝰ ad Honoꝛiũ
¶ Non ſic excubię. nec circũſtantia pila
Quam tutatur amor: non extorquebis amari
Hoc alterna fides: hoc ſimplex gratia donat:
Nonne vides operum qui ſe pulcherrimus ipſe
Mundus amore ligat: nec vi connexa per æuum
Conſpirant elementa ſibi: qui limite Phoebus
Contentus medio: contentus littore pontus:
Et qui perpetuo terras: ambitqꝫ vehitqꝫ
Nec premat incumbens oneri nec ceſſerit aer:

Vt Plato docet in Timęo: Mũdus ſeipm̃ amicitia ɔcordi ɔplectiť: atqꝫ ita apte cohęret: vt nequeat diſſolui vllo modo: niſi ab eodẽ a quo ẽ colligatus. Mundus latine a puritia vocatur: cęlum a cęlatura: gręce ab ornatu Mundus
ΚΟΣΜΟΣ. C. Pliniꝰ libro ſecũdo. Quẽ ΚΟΣΜΟΝ gręci nomine ornamẽti appellauerũt: eũ ⁊ nos a ꝑfecta abſolutaqꝫ elegãtia mũdũ. Cęlũ q̃dem Cęlum
haud dubie cęlati argumẽto diximꝰ: vt interpretať M. Varro ¶ Stabili fide: ꝑpetua ɔſtantia ¶ Vices ꝑmutatiões. ¶ Semina: elemẽta Pliniꝰ libro ſcd̃o capite q̃nto. Nec de elemẽtis video dubitari quatuor ea eſſe: ignũ ſummũ: iñ tot ſtellaꝝ collucẽt luȝ illos oculos: Proximũ ſpũs: quẽ gręci noſtriqꝫ Elementa q̃tuor
eodẽ vocabulo aera appellãt: vitalẽ hũc: ⁊ per cũcta reꝝ meabilẽ: totoqꝫ ɔſertũ: Cuiꝰ vi ſuſpẽſaȝ cũ quarto aquaꝝ elemẽto librari medio ſpacij tellurem. Ita mutuo ɔplexu diuerſitatꝫ effici nexũ: ⁊ leuia põderibꝫ inhiberi: q̃ minꝰ euolent. Cõtraqꝫ grauia: ne ruãt: ſuſpẽdi: leuibꝫ in ſublime tẽdentibꝫ. Sic pari in diuerſa niſu: vi ſua queqꝫ ɔſiſtẽ: irreq̃eto mũdi ipſiꝰ conſtricta circuitu: q̃ ſemꝑ in ſe currẽte imã atqꝫ mediaȝ in toto terrã: eãdemqꝫ inuerſo cardine ſtare pẽdentẽ: librãtemꝑ quę pẽdeat. Ita ſolã immobilẽ: circa eam volubili vniuerſitate: eãdemqꝫ ex omnibꝫ necti: eidẽqꝫ oĩa inniti ¶ Pugnãtia: contraria ¶ Fœdꝰ perpetuũ: ꝑpetuã paceȝ Ouidiꝰ Diſſociata locis ɔcordi pace ligauit Maniliꝰ aſtronomicõ libro i.
Hoc opus immẽſi ɔſtructũ corꝑe mũdi
Membraqꝫ naturę diuerſa cõdita forma
Aeris atqꝫ ignis terrę pelagiqꝫ iacentis
Vis animę diuina regit: ſacroqꝫ meatu
Conſpirat deus: et tacita ratione gubernat
Et multa in cunctas diſpenſat fœdera parteis
Altera vt alterius vireis faciatqꝫ feratqꝫ
Summaqꝫ per varias maneat cognata figuras ¶ Idem libro iij.
Fata regunt orbem: certa ſtant omnia lege
Longaqꝫ per certos ſignantur tempora curſus

¶ Phœbꝰ: ſol ¶ Roſeũ: pulchꝝ: fulgidũ: rubicundũ ¶ Aureo: lucido: claro: illuſtri ¶ Quas: noctes ¶ Duxerit heſp. Heſperꝰ dux noctis ẽ: nã eã ꝓcedit Heſperus
cũ veſꝑi ſolis occaſuȝ ſubſequiť ¶ Phœbe: luna. ¶ Auidũ: cupidũ ⁊ vorax. ¶ Coerceat: cohibeat ¶ Vagis: preſcꝓtuȝ finẽ trãſeuntibꝫ ¶ Tẽdere: extendere ¶ Seriẽ: cõnexioneȝ: ɔtinuatã ꝓgreſſiõem ¶ Pelagꝰ: mare ¶ Imperitãs: imꝑans ¶ Hic: amor ¶ Frena remiſerit: regimẽ ⁊ moderatiõeȝ deſeru-

erit. Trãſlatio ē ſumpta ab hiis: q̇ frenis eq̄s cohibēt ¶ Cõtinuo. mox: abſq̧ dilatiõe ¶ Socia fide: mutua ꝯcordia. Incitãt: mouēt ¶ Certēt: certatī ꝯtēdãt ¶ Soluē: diſſoluē corrūpere ¶ Machinã: mūdi corpus: Hic: amor ¶ Sãctos: iuſtos: pacis amãtes: Chriſti ſanguīe ꝯfirmatos ¶ Vl' ſanctos factis ſacris: ⁊ iuramētis preſtitis ꝯſociatos ¶ Et: etiã ¶ Cõiugij: matrimonij ¶ Sacꝝ: ſacramētuꝫ ¶ Caſtis amorib᷑: pudicis affectib᷑ amatorijs. Triplex ē amor. Turpis q̇dem ſolã corꝑis voluptatē ſeq̄tur. Ideoq̧ brutorum paſſio ē. Generoſus ꝟo mūduꝫ r̄ſpicit animū ad ꝟtutꝫ officia ꝓmptū Medi⁹ vtranq̧ diligit. tuꝫ corꝑis: tū animi pulchritudinē ¶ Dictat: ꝑſcribit: ſuggerit ¶ Fidis ſodal. veris amicis ¶ O f. h. g. ſubītellige ecē Si amor q̄ celuꝫ regit: regat animos veſtros. i. hoīꝫ animos. Fœlices inq̄t vos hoies eſſetis: ſi ꝑ amorē tanta foret int' vos ꝯcordia: quãta ē in reb᷑ cęleſtib⁹. Veruꝫ vt ait poeta Lege deū minimas reꝝ diſcordia turbat Pacem ſumma tenent.

Amor triplex

¶ Seuerini Boethij de conſolatiõe philoſophię Liber Tertius adiecta Joannis Murmellij Alcmarienſis ludi magiſtri enarratione.

¶ Proſa prima libri tertij

IAm cãtuꝫ illa finierat. cū me audiēdi auiduꝫ ſtupētēq̧ arrectis adhuc aurib⁹ carmīs mulcedo defixerat. Itaq̧ paulo poſt o inq̄ꝫ ſummū laſſoꝝ ſolamen animoꝝ. quãtuꝫ me vl' ſententiarū pōdere vl' canēdi etiã iucunditate refouiſti. adeo vt me iã poſthac imparē fortūę ictib⁹ nō arbitrer. Itaq̧ remedia quę paulo añ acriora eē dicebas. nō modo nō ꝑhorreſco. ſed audiendi auid⁹ vehemēter efflagito. P. Tuꝫ illa Senſi inq̄t cuꝫ ꝟba noſtra tacit⁹ attētuſq̧ rapieras. eūq̧ tuę mētis habitū vl' expectaui. vl' (q̇d eſt veri⁹) ipa perfeci. Talia ſunt q̇ppe. quę reſtãt: vt deguſtata q̇dem mordeãt: interi⁹ aūt recepta dulceſcãt. Sꝫ ꝗ tu te audiēdi cupidū dicis: quãto ardore flagrares. ſi quonã te ducē aggrediamur: agnoſceres. Boe. Quonã inq̄ꝫ. P. Ad verã inq̄t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

foelicitatē quā tuus quoqꝫ ſomniat animus. ſed occupato ad
imagīes viſu ipſam illā non poteſt intueri. B. Tū ego. fac ob-
ſecro ⁊ que ſit illa vera ſine cūctatiōe demōſtra. P. Faciā inquit
illa tui cauſa libēter. ſed q̄ tibi cauſa notior ē eā prius deſigna-
re verbis atqꝫ informare conabor. vt ea pſpecta cū in cōtrariam
ptem flexeris oculos. vere ſpecimē beatitudīs poſſis agnoſcē

¶ Secundo volumīe fallaces fortūe mores Phīa luculētis verbis aperuit:
eiuſqꝫ mūera vera bona nō eſſe demōſtrauit. Hoc āt tertio falſe foelicitatꝫ for-
mā deſcribit: ⁊ deiū ꝯtrariā illi vere beatitudīs pulchritudīem inducit: ⁊ vbi
ꝯſiſtat: qꝫqꝫ vnū ſit ſummū bonū: itēqꝫ deus: beatitudo: ⁊ ſummū bonū non
differāt: luculētis rōnibꝫ oñdit. Preterea docet: eū qui btitudinē ſit aſſecutꝰ
ſimul ſufficientiā: reuerētiaꝫ: potētiaꝫ: celebritateꝫ: letitiā eſſe conſecutuꝫ. Ad
hec oñdit: horꝫ noīm: q̄uis voce differāt. ſufficiētia. reuerētia. potētia. celebri-
tas. letitia: tñ vnā eādeꝫqꝫ eē. Vñ hoīm errorē liq̄do dephendit: qui tāquam
ea differāt: vnū illorꝫ pret̄ cetera ducūt expetēduꝫ. Et in diuerſis ſuā foelici-
tatē ꝯſiſtunt: in q̄bus minime īueniri pt. Alij nāqꝫ in opibꝫ: alij ī dignitatibꝫ
alij ī regnis: mlti in glīa. plurimi in voluptate btitudinē ſe adepturos exiſti-
māt: ſed fallūtur. q̄ñquidē nec opibꝫ ſufficiētia: nec dignitatibꝫ reuerētia: nec
regnis potētia: nec glīe noīs īmortalitas: nec voluptati ſincera letitia ꝯtin-
gere pt. Sic cū longe diuerſa ſentiāt: ⁊ in foelicitate īueſtigāda mortales ab-
errēt a vero bono: nihilo tñ minꝰ in ſummo bono appetēdo cōueniūt oēs: atqꝫ
ꝯſentiūt. Quo fit: vt vnꝰ rerꝫ ſit oīm finis deꝰ: cū beatitudo: ſummū bonum:
⁊ deꝰ noīa quidē diuerſa: res vero ſit vna. Sic āt Boethio in menteꝫ reuocat
id: quod ex tribꝫ añ ſe ꝯfeſſus ē ignorare: puta q̄s rerꝫ finis ſit oīm ¶ Auidū:
cupidū ¶ Stupēteꝫ: mirāteꝫ ¶ Dulcedo: ſuauitas: delinimētuꝫ: delectatio
a mulcēdo Diuꝰ Cyprianꝰ ad Donatū. Prolectet auris religioſa mulcedo. Dulcedo
Vſus ē ⁊ hac dcōne Sidoniꝰ Apollinaris in epl̄is ſuis. ¶ Defixerat: atten-
tū reddiderat ¶ Laſſorꝫ fatigatorꝫ: curis ⁊ doloribꝫ ꝯfectorꝫ ¶ Solamē: cō-
ſolatrix ¶ Refouiſti: recreaſti ¶ Adeo: in tātuꝫ ¶ Imparē: reſiſtē nō potēteꝫ
¶ Nō pbor: nō reformido ¶ Efflagito: expeto ¶ Sēſi: cognoui te audiendi
auidū acriora remedia vehemēter efflagitare. ¶ Habitū: affectiōeꝫ: diſpoſi-
tionē ¶ Que reſtāt: remedia que reliq̄ ſtꝫ ¶ Flagrares: arderes ¶ Quonā:
quo: ad q̄d ¶ Sōniat: velut i p ſomniū imaginat̄ ⁊ ꝯiectat. ¶ Ad imagies:
ad ſpecies foelicitatis ¶ Ipſaꝫ illam: veram foelicitatem ¶ Sine cūctatione
abſqꝫ mora ¶ Specimen: exemplum: formā: probationem.

¶ Metrum primum libri tertij

Qui ſerere ingenuum volet agrum
Liberat arua prius fruticibus
Falce rubos filicemqꝫ reſecat
Vt noua fruge grauis ceres eat
Dulce eſt apium mage labor

Si malus ora prius ſapor edat
Gratius aſtra nitent vbi notus
Deſinit imbriferos dare ſonos
Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulchra dies roſeos agit equos
Tu quoq; falſa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere
Vera dehinc animum ſubierint

¶ Carmẽ eſt Ithyphallicũ: dactylicũ: tetrametꝝ: acatalectũ: ꝯſtans tribus dactylis ꝛ pyrrichio. Scãditur ãt hoc mõ Qui ſere. ringenu. um volet. agꝝ Terẽtian⁹ h̃ metri gen⁹ phaliſcũ noiat: cũ ait Talia docta phaliſca legimus Quatuor ãt ſiĺitudinib⁹ elegãter ꝓbat: ꝑus falſe beatitudis ſpeciẽ v̾bis eſſe deſignãdam: vt poſtea vẽ forma ꝯmodius poſſit agnoſci. ¶ Qui ſ. Pri⁹ inqt noxie herbe ꝛ frutices extirpãdi ſunt: q̃ ſemia telluri credẽda Fauſt⁹ Andrelin⁹

Peſſima ſollicito vellenda eſt herba colono
Ne pereat ſola plurima labe ſeges

Diuus Hieronym⁹ Ager ſpinoſus niſi añ cultoris labore fuerit extirpat⁹: nõ nutrit: in ſe iacta ſemina: ſʒ ſuffocat ¶ Serere: ſeminib⁹ implẽ ¶ Ingenuũ: fertilẽ ¶ Fruticib⁹: frutices medij ſunt int̃ arbores ꝛ herbas. Nã et minores arborib⁹ ſunt. nec hyeme vt herbe areſcũt ¶ Filicẽ. Filix herba eſt vulgo nota ſegeti cũprimis noxia. Horati⁹ Neglectis vrẽda filix innaſcit̃ agris.

Frutices. Filix

¶ Ceres: ſeges. Et licẽter h̃ vltĩam corripuit: vt Horati⁹ in arte poetica paulus: eſt eñ natura lõga Virgili⁹ Flaua ceres alto neq̃cquã ſpectat olympo. Fortaſſe Boethi⁹ ſcꝑtum reliq̃t ſeges: cũ ex altera dictiõe in alterã facilis ſit ꝓlapſus. Eſt ãt ordo Vt noua Ceres eat. i. ꝑueniat grauis. i. plena fruge. Ceres dicta ẽ frugũ dea tanq̃ geres ꝑma litera mutata ¶ Apiũ labor: mel. ¶ Mage: magꝭ ¶ Dulcior mal⁹ ſapor: amaritudo. Sic Hieronym⁹ Amaritudo precẽtis doloris ꝯmẽdat ãplius gaudia ſecutura. Claudian⁹ Semꝑ viciſſim

Ceres.

Gaudia premiſſi cumulant inopina dolores
Commendat placidum maris inclementia portum

¶ Edat: mordeat: cruciet ¶ Aſtra: ſtelle ¶ Vbi: poſtquaʒ. ¶ Notus: auſter ¶ Imbriferos: imbrẽ afferentes ¶ Vt: poſtq̃ ¶ Roſeos: rubicũdos ob auroram ¶ Agit: pducit ¶ Tuens: intuẽs ¶ Iugo: ſeruituti ¶ Retrahẽ: ſubducere ¶ Vera: ſubaudi bona ¶ Subierint. ſubibunt

¶ Proſa ſecunda libri tertij

Tum defixo paululũ viſu et velut in ãguſtam ſue mentis ſedeʒ recepta ſic cepit. P. Omis mortaliũ cura quã multiplicium ſtudiorꝝ labor exercet diuerſo q̇deʒ calle ꝓcedit. ſʒ ad vnũ tñ beatitudis fineʒ nitit̃ ꝑuenire. Id aũt eſt bonũ q̊ adepto nihil vlterius deſiderari q̃at. Quod q̇deʒ eſt oim ſummũ bono-

ꝫ cūctaq̧ ītra ſe cōtinēs bona. Cui ſi q̄d abforet ſūmū eſſe
ō poſſz. q̄m relinquerer̃ extrīſec⁹ q̄d poſſet optari. Liquet igr̃
ſe btītudinez ſtatū bonoꝝ oīm aggregatiōe ꝑfectuz. Hūc vti
trim⁹ diuerſo tramite mortales oēs conātur adipiſci. Eſt em̄
ētib⁹ hoīm veri boni naturalr̃ inſerta cupiditas. ſed ad falſa
tui⁹ error abducit. Quoꝝ quidē alij ſummū eſſe bonuz nihilo
digere credētes. vt diuitijs efluāt elaborāt. Alij vero bonum
d ſi digniſſimū veneratiōe iudicātes adeptis honorib⁹ reuerē
ciuib⁹ ſuis eē nitunr̃. Sunt q̄ ſummuz bonuz in ſumma po-
ſtia eſſe ꝯſtituāt. qui vl' regnare ipi volūt. vl' regnātib⁹ adhe
rere conātur. At q̄bus optimū quiddā claritas videtur. hi vl'
lli vel pac' artib⁹ glorioſuz nomē ꝓpagare feſtināt. Plurimi
o boni fructū gaudio leticiaq̧ metiunr̃. hi foeliciſſimū putāt
oluptate diffluere. Sūt etiā q̄ horum fines cauſaſq̧ alteru-
ro ꝑmutent. vt q̄ diuitias ob potētiaz voluptateſq̧ deſiderāt
l' q̄ potentiā. ſeu pecunię cauſa. ſeu pręferendi noīs petūt. In
is igr̃ cęteriſq̧ talib⁹ humanoꝝ actuū votoꝝq̧ verſatur iten-
io. veluti nobilitas fauorq̧ popular' quę videtur quādaz cla-
itudinē compare. vxor ac liberi q̄ iocūditat' gratia petuntur.
Amicoꝝ vero q̄d ſanctiſſimū quidē gen⁹ eſt non in fortūa. ſed in
tute nūerar̃. Reliquū vero vl' potētia cauſa vl' delectationis
ſumir̃. Iā vero corporis bona ꝓmptuz ē vt ad ſuperiora refe-
ātur. Robur em̄ magnitudoq̧ videt̃ preſtare valētiam. pul-
hritudo atq̧ velocitas celebritatem. ſalubritas voluptatem
Quibus oībus ſolā beatitudinē deſiderari liquet. Naz quod
ſq̧ ꝑ cęteris petit id ſummū iudicat eē bonū. q̄d eſſe btītudi-
inē definim⁹. Quare beatū eē iudicat ſtatū quē ꝑ cęter' q̄ſq̧
eſiderat. Habes igr̃ an̄ oculos ꝓpoſitā fere formā foelicitatis
ūanę. opes. honores. potētiaz. gloriā. voluptates. Que q̄dez
ola ꝯſiderās Epicur⁹ cōſequenr̃ ſibi ſummū bonuz voluptatē

eſſe ꝯſtituit. eo ꝙ cętera oīa iocūditatē animo videātur affer/
re. Sed ad hoīm ſtudia reuertor: quorum animꝰ etſi caligāte me/
moria tamē bonū ſummū repetit. ſed velut ebrius domū quo
tramite reuertatur ignorat. Num enim videtur errare hi qui nihilo
indigere nituntur. Atq̄ nō eſt aliud quod eque ꝑficere btitudinem
poſſit quam copioſus bonorum oīm ſtatꝰ nec alieni egens ſed ſi/
bi ipſi ſufficiens. Num vero labūtur hi. q̄ qđ ſit optimū id etiam re
uerētię cultu digniſſimū putant? Minime. Neq3 enim vile quiddā
ꝯtēnendū eſt qđ adipiſci oīm fere mortaliū laborat intētio. An
in bonis nō eſt nūeranda potētia? Quid igitur. Nō imbecillum
ac ſine viribꝰ eſtiandum eſt? qđ oībus ꝯſtat eē pſtantiꝰ. An cla/
ritudo nihili pēdenda ē? Sed ſeq̄ſtrari neq̄t quin oē qđ ex/
cellētiſſimū ſit id etiā videatur eſſe clariſſimū. Nā non eē anxiā
triſtēq3 btitudinem. nec doloribꝰ moleſtijſq3 ſubiectā quid atti/
net dicere? quādo i minimis quoq3 rebꝰ id appetitur quod habe/
re fruiq3 delectet. Atqui hęc ſunt quę adipiſci hoīes volūt eaq3
de cauſa diuitias. dignitates. regna. glīam. voluptateſq3 deſide/
rāt. ꝙ ꝑ hęc ſibi ſufficientiā. reuerētiā. potentiā. celebritatē. le/
titiā credūt eſſe venturam. Bonū ē igitur quod tā diuerſis ſtudijs
hoīes petūt. In quo quāta ſit naturę vis facile mōſtratur cū
licet varie diſſidenteſq3 ſnię. tn̄ in diligēdo boni fine cōſentiunt

¶ Docet natura mortales oēs ſummū bonū petē: et beatitudiem ſectari
vijs q̄dem diuerſis: eoq3 varijs erroribꝫ ab illa turpiter abduci: dum in diuitijs:
dignitatibꝫ: regnis: glīa: et voluptatibꝫ fœlicitatē ſe adepturos opinātur: q̄d
fieri minime pt. ¶ Tū: deīn. ¶ Defixo: Exp̄mit geſtū hoīs rē quāpiam peni/
tiſſima ſpeculatiōe meditātis. ¶ Defixo: demiſſo et i cūdem locū ꝯiecto. Ver/
giliꝰ. Cōſtitit et Libyę defixit lumīa regnis. ¶ Mortaliū: hoīm. ¶ Multipli
cū ſtudiorum. Terētius. Quot hoīes: tot ſnię: ſuus cuiq3 mos ē. Perſiꝰ. Mil
le hoīm ſpecies: et rerum diſcolor vſus. Velle ſuū cuiq3 ē: nec voto viuitur vno.
Horatiꝰ in ſermonibꝫ. Caſtor gaudet eq̄s: ouo prognatus eodem Pugnis:
quot capitum viuūt: totidē ſtudiorum. Millia. Idem p̄mā oīm odam huiꝰ argu/
mēto ſnię ꝯſcripſit: alijs ſtudijs alios duci: alijs alia cordi eſſe. Euripides in
Hippolyto coronato. Alijs alia placent. Homerus in odyſſea. Nanq3 alijs
alię res: arridentq3: placentq3. Pliniꝰ Iunior. Varia ſunt hoīm iudicia: varię
volūtates. Hermānus Buſchiꝰ Paſiphilꝰ noſter amicꝰ. Non hoīm par eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

diū: nō vna voluptas. Et fruit̃ voto q̄libet vſq̨ ſuo ¶ Szad u.t.b.f.n.p. ilu⁹ Aureli⁹ Auguſtin⁹ libro de ciuitate dei decio capite p̄mo. Oīm certa a eſt: q̄ ratiōe quoq̄ mō vti pn̄t: beatos eē om̄es hoies velle. Qui āt ſint: l vn̄ fiāt: dū mortaliū querit īfirmitas: multe m̄gneq̨ ꝯtrouerſie cōcitatę nt: in q̄bus ph̄i ſua ſtudia ꝛ ocia ꝯtriuerūt. Hacten⁹ Auguſtin⁹. Nos āt uenta q̄ndaȝ ſatis audaces hūc locū ꝟſiculis expreſſimus libro mortaliuȝ giarum quarto: quos hic apponere libitum eſt

ilare Moderſoni: qui conſuetudine dulci
 Docta ſimul mecum cadere verba ſoles
ernis: vt ad finem cuncti contendimus vnum
 Quam varijs vitę conſilijſq̨ vijs
Hic inhiat gazis congeſto pauper in auro
 Diuitijſq̨ putat pulchrius eſſe nihil
Ille ſibi magnos petit ambitioſus honores
 A venerabundis gaudet vbiq̨ coli
Sunt quibus eſſe bonum pręclara potentia viſa eſt
 Quos iuuat innumeris imperitare viris
Hi ſe vel reges optant: vel regibus addi
 Omnibus et votis plurima poſſe petunt
Sunt quos dilatę delectat gloria famę
 Hi clarant nomen qualibet arte ſuum
Implicat illecebris fallax pleroſq̨ voluptas
 Qui nimio ſtudio delicioſa petunt
Pars hominum florent: quibus eſt ſapientia cordi
 Et qui ſe rerum cognitione beant
Nonnulli tanq̨ finem ſectantur honeſtum
 Pro virtute quibus vix datur vmbra boni
Nam dum prudentes per ſe iuſtiq̨ videri
 Conantur: pereunt: precq̨ tumore crepant
Hic certe nemo dicetur iure beatus
 In celi ſummum permanet arce bonum
Illud in ęterna pax eſt (vt ſentio) vita
 Ipſe vel exundans fons bonitate deus
Illuc iuſticię gradibus nitamur amice
 Qui fruitur tali: nil cupit ille: bono

¶ Jd: is finis btitudis ¶ Quis. aliq̄s ¶ Adepto. cōparato ¶ Abforet: deeſſet ¶ Liquet: ꝯſtat: ꝓſpicuū eſt ¶ Beat. ſt. Poīt btitudinis definitionem hmōi Btitudo ē ſtatus bonoꝝ oīm aggregatiōe ꝑfect⁹. Speuſipp⁹ in libro de Platōis definitionib; hec tradit huic bn̄ conueniētia. Btitudo ē bonum ex bonis om̄ib; accumulatū. Ptās ad bn̄ viuendū ſe ipſa ſufficiēs. Perfectio ſcdm ꝟtutē. Sufficiēs vitę ꝯmoditas. Btitudo ꝛ beatitas in eodē ſignificato dn̄r. Ciceroni ꝓo vtrūq̨ om̄ino duꝝ viſuȝ ē vocabulū: ſed vſu molliēduȝ. Auguſtin⁹ libro de ciuitate dei q̄nto capite p̄mo Oīm cōſtat oīm reꝝ optādaruȝ plenitudieȝ eē fœlicitatē. Quib; ex ꝟbis ſumit̃ hec finitio. Fœlicitas eſt oīm reꝝ optādaꝝ plenitudo. Philipp⁹ Beroald⁹ Magna res eſt viri ornatiſſimi: ꝛ om̄ib; horis oīm votis expetita foelicitas. Huc tendunt cūctoꝝ vota mortaliū. Hec ē ſumma reꝝ expetendaꝝ. Foelicitate t̃minant̃ noſtra deſideria. Cui fœlicitas adeſt: huic nihil prorſus deeſt. Inueniuntur

Beatitudo

Beatitas.

Fœlicitas q̄d ſit

q̄ regna non optent:qui vero foelicitatẽ repudiet:null⁹ exiſtit. Nemo em̄ nõ
fœlix eẽ vult. Nemo nõ fœlicitatez ſummũ bonoꝝ eẽ ↄſentit. Cicero in q̄n-
to de finib⁹. Beate em̄ viuẽdi cupiditate incẽſi om̄es ſum⁹. Diu⁹ Auguſti-
n⁹ libro de ciuitate dei quarto capite xxiij. Potioꝛ ẽ fœlicitas regno. Nemo
em̄ dubitat facile inueniri hoĩem q̄ ſe timeat fieri regẽ. Null⁹ ãt inuenit̃:q̄ ſe
nolit eẽ fœlicẽ ¶ Naturalit̃,inſerta:ꝑ naturã ſeu a natura inſita. Natura(vt
ait Cicero tuſculanaꝝ queſtionũ libro t̃tio)paruulos nobis dedit igniculos
q̄s celerit̃ malis morib⁹ opinionib⁹q; depuatis ſic extinguim⁹:vt nuſquam
nature lumẽ appareat. Sũt em̄ ingenijs nr̄is ſemĩa innata ꝟtutũ.q̄ ſi ado-
leſcẽ liceret:ipa nos ad beatã vitã natura ꝑducerz. Nunc ãt ſimul:atq; edi-
ti in lucẽ:⁊ ſuſcepti ſum⁹:in om̄i ↄtinuo ꝑuitate:⁊ in ſumma opinionuz per-
uerſitate ꝟſamur:vt pene cũ lacte nutricꝭ errorẽ ſuxiſſe videamur ¶ Quorũ
quidẽ alij. Poĩt diuerſa in ſummo bono querẽdo mortaliũ ſtudia ¶ Afflu-
ãt:abundẽt ¶ Adeptis:ↄparatꝭ. A ꝟbo deponẽti ꝑticipiũ preteriti tp̄is paſſi-
ua ſ̃catiõe poſuit ¶ Regnãtib⁹ adhẽ: Seneca in Hercule Oeteo Cupit h
regi ꝓximus ipi Claruſq; altas ire per vrbes. ¶ Claritas:noĩs celebritas:
fame nobilitas Plini⁹ epl̃aꝝ libro octauo. Ali⁹ aliud:ego beatiſſimũ exiſti-
mo:qui bone mãſureq; fame preſumptiõe ꝑfruit̃:certuſq; poſteritatis cum
futura gl̃ia viuit ¶ Propagare:ꝓferre:extẽdere ¶ Plurimi ꝟo In hãc ſent-
tiaz agmĩatiz pedib⁹ eunt docti pariter ⁊ indocti voluptatẽ ſtudioſe ſectãtes.
Legat̃ de his bonoꝝ finib⁹ Ariſtoteles in ꝓmo ethicoꝝ Cicero de finib⁹ bo-
noꝝ et maloꝝ Auguſtin⁹ libro de ciuitate dei decio:⁊ Philipp⁹ Beroald⁹
ĩ opuſculo de fœlicitate. ¶ Sũt q̄ etiã: Senſus eſt. Sũt q̄d ex his petũt:nõ
ob id ĩpz: ſed ꝓpter alteꝝ petũt:vt hi diuitias ob potẽtiaz aut voluptatꝭ ↄcu-
piſcũt.illi potẽtiaz ꝓpter pecuniã:vel noĩs claritudiem appetunt. Ouidius.
Creuerunt et opes:et opum furioſa libido

Et cum poſſideant plurima: plura petunt.

Querere:vt abſumant:abſumpta requirere certant

Atq; ipſe vitijs ſunt alimenta vices

¶ Sunt:ſubaudi nõnulli ¶ Hoꝝ:bonoꝝ ¶ Alt̃utro:ex duob⁹ altero ¶ In
his:diuitijs:dignitatib⁹:potẽtia:gl̃ia:voluptate ¶ Ceteriſq; talib⁹:reliquis
eiuſmõi:vt in nobilitate fauoreq; populari:re vxoria ⁊ liberis:amicis itez ac
bonis:q̄ facile ꝑñt ad ſuꝑiora referri ¶ Votoꝝ:cupiditatũ:optionũ: appeti-
tionũ ¶ Nobil.f.q.p.ſubĩtellige ſtꝭ ¶ Potuiſſ; ãt ea ponẽ caſu ſeptio:ſ; vti
ñtõ maluit:ob relatiuũ q̄d eodẽ caſu ſubiunxit. ¶ Fauoꝛ popularis:populi
fauoꝛ ¶ Liberi: ꝓles ¶ Amicoꝝ ꝟo: Vt Ariſtoteles ethicoꝝ libro octauo

Tres amicitię ſpecies.

docet. Tres ſunt amicitie ſpecies:honeſta: vtilis:atq; iucunda. Amicitiae
autez ob vtilitatẽ: atq; voluptatẽ:nõ ꝑ ſe:ſed ꝑ accidens ſunt amicitię:⁊ fa-
cile diſſolui queũt. Bonoꝝ ꝟo amicitia ꝓbitate:ꝟtuteq; ſimiliuz ꝑfecta eſt
amicitia ⁊ iugis atq; ꝑmanens. Et hec eadẽ maxie amicitia:atq; optia ami-
citia ẽ. Idẽ ſcd̃o libro mḡnoꝝ moraliũ. Cõſtantiſſima igit̃:ac ſtabiliſſima:⁊
honeſtiſſima:que ĩeſt ꝓbis amicitia:q̄ppe q̄d ꝓpter virtutẽ:ac ꝑ ſe bonũ. Nã
ꝟtus incõmutabilis.⁊ que ꝑ eã conciliat̃ amicitia:ↄſtantiſſima ẽ at q̄ ex cõ-
modo: ſtabil̃ nõ eſt amicitia:q̄ppe que cõmodo elabit̃. Silr̃ iter etiã que ꝓp-
ter voluptatẽ. Optioꝝ igit̃ amicitia:q̄ per ꝟtutez excitata ẽ: multoꝝ ãt que
ꝓpter ↄmoduz:⁊ que ꝓpter voluptatẽ:in onerib⁹ queq; obueniũt ¶ Vl̃ po-
tẽtię. Amicitia vtilis vl̃ potẽtię:vl̃ etiã diuitiaꝝ gratia aſſumit̃. Iucũda ꝟo
delectatiõis gratia ¶ Iã ꝟo corꝑis bona, Oñdit quẽadmoduz bona corꝑis,

ad ſupiora referātur. Academici.i. Platonici: ⁊ Peripatetici.i. Ariſtotelici tria gñā bonoꝝ eſſe tradiderūt: ex quib᷑ fœlicitas ꝑficeret. Prima animi bona: vt ꝟtutes ⁊ doctrinas. Scđa corꝑis. vt ſanitatē. robur. magnitudinem pulchritudiem. velocitatē. ſenſuū integritatē. Tertia extˀna: que fortūe aſſcribunt. vt diuitias. honores. potentiā auctoritatē. gl'iam. ¶ Preſtare: cōferre ¶ Ualentiā. potentiā. ¶ Pulchritudo: Corꝑis pulchritudo ē ꝑtiū ꝯgruentia cū quadā coloris ſuauitate: vt docet Aureli⁹ Auguſtin⁹ libro de ciuitate dei vltio ¶ Celebritatē: nois preclaram frequētiam. ¶ Salubritas. ſanitas ¶ Pre ceteris: añ alia bona ¶ Epicur⁹: phus Athenieſis: ſummū bonū: nō vt Ariſtipp⁹: in voluptate corꝑis ſed animi: ⁊ doloris vacuitate ponebat. de q̊ lege Laertiū. ¶ Caligāte: deficiēte: ⁊ q̄ſi caligie ac tenebꝛ obducta ¶ Nū em̄ v. er. hi. O n̄dit hoies nō falli in boni cupiditate: ſed in ei⁹ acquiſitiōe: duꝫ ibi querūt: vbi minime pn̄t illud inuenire ¶ Atq̄. ſed ¶ Labunt: errāt ¶ Minime. nequaq̄ꝫ ¶ In bonis: int̄ bona ¶ Seq̄ſtiari: ſegregari Sequeſter eſt: apd̄ queꝫ plures eādem reꝫ: de q̄ controuerſia ē: depoſuerūt. dict⁹ (vt Gelli⁹ docꝫ) q̊d eius: q̄ elect⁹ ſit: vtraq̄ꝫ ꝑs fideꝫ ſequat. Eſt em̄ medi⁹ int̄ duos altercātes: apud queꝫ aliq̄d ſeponit. Hinc ſeq̄ſtro apd̄ ſequeſtꝝ depono. Unde ſeq̄ſtrata res dr̄. Int̄ duꝫ ꝑcat ſeparo: ſepono: ſegrego. Diu⁹ Hieronymus. Quod petit: vt vob diuerſos pſalmos ꝑ ordinē ſequeſtrē ¶ Sufficiētiam: Sufficientia teſte Speuſippo eſt perfecta bonoruꝫ poſſeſſio. habitus quo vnuſquiſq̄ꝫ ſui ipſi⁹ dominus ſit

Tria bonoꝝ gñā.

Pulchritudo

Epicurus Athenienſis

Sequeſter.
Sequeſtro.

Sufficientia.

¶ Metrum ſecundum tertij libri

Quantas rerum flectat habenas
Natura potens quibus immenſum
Legibus orbem prouida ſeruet
Stringatq̄ꝫ ligans irreſoluto
Singula nexu placet arguto
Fidibus lentis promere cantu
¶ Quamuis peni pulchra leones
Uincula geſtent. manibuſq̄ꝫ datas
Captent eſcas. metuantq̄ꝫ trucem
Soliti verbera ferre magiſtri
Si cruor horrida tinxerat ora
Reſides olim redeunt animi
Fremituq̄ꝫ graui meminere ſui
Laxant nodis colla ſolutis
Primuſq̄ꝫ lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Que canit altis garrula ramis
Ales caueq; clauditur antro
Huic licet illata pocula melle
Largaſq; dapes dulci ſtudio
Ludens hominum cura miniſtret
Si tamen arcto ſaliens tecto
Nemorum gratas viderit vmbras
Sparſas pedibus proterit eſcas
Siluas tātum meſta requirit
Siluis dulci voce ſuſurrat
¶ Ualidis quondam viribus acta
Pronum flectit virga cacumen
Hanc ſi curuans dextra remiſerit
Recto ſpectat vertice celum
¶ Cadit heſperias Phoebus in vndas
Sed ſecreto tramite rurſus
Currum ſolitos vertit ad ortus
Repetunt proprios queq; recurſus
Redituq; ſuo ſingula gaudent
Nec manet vlli traditus ordo
Niſi quod fini iunxerit ortuz
Stabilemq; ſui fecerit orbem

¶ Carmē eſt anapeſticū ſīle illi O ſtelliferi cōditor orbis: q̄ quāta ſit nature vis oñditur: multis: eiſdē q; cōuenientiſſimis ſīlitudinibus. z q nihil ſue nature poſſit oīno obliuiſci. Un̄ probat hoīs originē celeſtē eſſe: z a ſummo bono pfectā: neq̄ ꝗeſcere: niſi eo fuerit reuerſa. Eſt āt ordo Placet: ſubaudi mihi pmere: pferre in lucē: z euident̄ enūciare ¶ Lentis fidib: flexibilib chordis lyre ¶ Arguto h̄ ē ſonoro cātu: quātas habenas .i. moderatiōes rex potēs natura flectat .i. dirigat: deeſt et: quib legib .i. conditiōibus z pactis puida ſeruet immēſuz orbē: z ligās ſtringit .i. cōnectat ſingula irreſoluto nexu: hoc ē indiſſolubili colligatiōe ¶ Habena ꝓprie ē retinaculū equi. q equ ea habeat .i. teneat. ¶ Natura dicta ē ab eo q naſci aliq̄d faciat. Hāc ꝗdaz deū eſſe dixerūt: a q̄ oīa ſunt creata Seneca libro iiij. de beneficijs. Quid eīn aliud ē natura: q̄ de: z diuina ratio toti mūdo: z partib ei inſerta: Accipit int̄dūz p vi naturali: z p genitalib taz virilib q̄ foemineis. Natura itez p for-

Habena
Natura.

ma ſeu eſſentia capit᷑ Philoſophi naturã hunc in modũ deffiniũt Natura ẽ
ꝑncipiũ ⁊ cauſa mouẽdi ⁊ q̃eſcendi: ei⁹ in q̊ ẽ ꝑmuꝫ ꝑ ſe ⁊ non ſcd̃m accidens.
Definit᷑ ⁊ ſic Natura ẽ vis inſita' reb⁹ ex ſimilib⁹ ſimilia ꝓcreãs ¶ Quãuis poe-
ni. Leonũ exẽplo quãta ſit vis nature: demõſtrat ¶ Pœni: libyci: mai mari-
ci ¶ Trucẽ magiſtꝝ: crudelẽ ⁊ plagoſuꝫ mãſuefactoreꝫ ¶ Ferre: pati ¶ Hor-
rida terribilia ¶ Ora: leonũ ¶ Reſides: latitãtes: q̃eſcẽtes: ſegnes ¶ Reſes: Reſes:
qui reſidet: q̃eſcens: ſegnis: ocioſus. Vergili⁹ libro vi. Ocia q̃ rumpet patrie
reſideſq̧ vocabat Tull⁹ in arma viros ¶ Olim: iãdiu ¶ Animi: feritatꝫ im-
petus: naturales ad ſeuiẽduꝫ affect⁹ ¶ Fremitu: rugitu ¶ Graui: horribili:
magno ¶ Meminere: memores ſunt ¶ Sui: nature ſue ¶ Laxãt. liberant
¶ Nodis. vinculis. ¶ Lacer: lacerat⁹. ¶ Domitor: mãſuefactor ¶ Imbuit
rabidas iras. initiũ ſeuiẽdi p̃ebet efferatis leonib⁹. Martialis libro ſecũdo

Verbera ſecuri ſolitus leo ferre magiſtri
  Inſertamq̧ pati blandus in ora manum
Dedidicit pacẽ ſubito feritate reuerſa
  Quanta nec in libycis debuit eſſe iugis

¶ Que canit. Auicule in cauea ꝯcluſe ꝓbat exẽplo: nature vim eẽ maximã
¶ Ramis deeſt in. ¶ Ales. auis. ¶ Cauee. Cauea ẽ foſſa ſubt᷑ranea ſuꝑne Cauea
tecta. Accipit᷑ ꝓ feraꝝ receptaculo Martial᷑. Exeat e cauea ne male paſt⁹
aper Cauee iteꝫ dicũ᷑ ſepta ex ligno. ſiue ebore. aut alia materia. in q̃bus aui-
culas tenemus Ouidius libro ꝑmo de ponto

Cum bene ſint clauſe cauea Pandione nate
  Nititur in ſyluas queq̧ redire ſuas
Aſſuetos tauri ſaltus: aſſueta leones
  Nec feritas illos impedit: antra petunt

¶ Huic: aliti ¶ Largas dapes: abũdantes eſcas. Dapes ſꝫ m̃gnifici ⁊ opi-
pari apparat⁹ Martial᷑. Illa quidẽ lauta ẽ: dapibuſq̧ inſtructa ſuꝑbis. Da- Dapes
pes hoim. Eſca vero tã brutoꝝ aialium: q̃ȝ hoim. Sed Boethius laꝫ recte Eſca
dixit dapes: vt rẽ vehemẽter augeret. Pleriq̧ eñ tanto ſtudio ſuis auiculis
eſcã exquiſitiſſimã miniſtrãt: vt nõ auib⁹: ſed hominib⁹ delicatiſſimis ſeruire
videãtur. nihilo min⁹: ſi facultas detur: malint ille (tãta nature vis ẽ) in ſyl-
uas euolare ¶ Arcto tecto: in ãguſta cauea ¶ Mœſta: triſtis: q̊ incluſa non
poſſit euolaꝛẽ ¶ Syluis: ad ſyluas: ⁊ ſyluaꝝ deſiderio ¶ Validis. Per ꝓge
naturalẽ vireã que dixit: ꝯfirmat ¶ Quõdaꝫ: aliq̃ñ ãdo ¶ Acta: mota: icur-
uata ¶ Pronũ: inclinatum ¶ Flectit: flecti patit᷑ ¶ Hãc virgaꝫ ¶ Recto: e-
recto vt añ incuruationẽ. Cõſimilit᷑ dixit Horati⁹ in epiſtolis Naturaꝫ ex-
pellas furca: tamẽ vſq̧ recurrit. Ducta (vt videt᷑) a ramis metaphora: qui
furca torquent᷑ alio: q̃ȝ natura poſuerat. Qua ſublata rurſuꝫ vergũt eodem:
quo ꝑus ¶ Cadit occidit. Addit ſolis exemplũ ex ortu in occaſuꝫ tẽdentis:
et rurſus clã nobis ꝑ inferi⁹ hemiſpherium in oriẽteꝫ recurrẽtis ¶ In heſpe-
rias vndas: in occidẽtaleꝫ oceanuꝫ. loq̃tur more poetarũ ex vulgi opinione
¶ Repetũt: Cõcludit vniuerſali ſentẽtia: res om̃es in naturaleꝫ originẽ re-
uerti: et ſuo quanq̧ reditu delectari: vt dixit ille. Ortus queq̧ ſuos repetũt:
matremq̧ requirũt. Cum igitur hominis animus ſit a ſummo bono crea-
tus beari nõ poteſt. niſi diuina gratia ei recõcilief. et in id ꝑ id ipſum reducat᷑
¶ Niſi q. f. l. c. niſi ei quod naturaleꝫ ⁊ originis ſue proprium finẽ fuerit aſſe-
cutum. ¶ Sui: nature ſue ¶ Orbem: circuitum.

¶ Proſa tertia libri tertij.

VOs quoqꝫ o terrena aīalia. tenui licet imagine veſtrum tñ principiũ ſomniatis. veꝝqꝫ illũ beatitudīs finē (licet minime ꝑſpicaci) qualicunqꝫ tñ cogitatiōe ꝑſpicitis eoqꝫ vos ⁊ ad verum bonũ naturalis ducit intētio. ⁊ ab eodē multiplex error abducit. Cōſidera nāqꝫ an ꝑ ea quibꝰ ſe hoīes adepturos beatitudīem putāt. ad deſtinatuꝫ fineꝫ valeāt ꝑuenire. Si eñ vl' pecunia vel honores. cęteraqꝫ tale q̇d afferāt cui nihil bonoꝝ abeſſe videat̄. nos quoqꝫ fateamur fieri aliq̊s hoꝝ adeptione foelices. Q̄ð ſi neqꝫ id valēt efficē quod ꝓmittūt boniſqꝫ pluribus carent. nomē liq̇do falſa in eis beatitudīs ſpecies deꝓhendit̄? Primuꝫ igit̄ teipm̄ qui paulo añ diuitijs affluebas int̄rogo. Inter illas abūdantiſſimas opes. nūq̄ꝫ ne aīm tuum concepta ex qualibet īiuria cōfudit anxietas? B. Atqui inq̄ꝫ tā libero me fuiſſe animo q̇n aliq̇d ſemꝑ angerer reminiſci neq̄o P. Nōne q᷑ vl' aberat q̊d abeſſe nō velles. vl' aderat quod abeſſe nō velles. vl' aderat quod adeſſe noluiſſes? B. Ita ē inq̄ꝫ P. Illiꝰ igit̄ pñtiaꝫ. huiꝰ abſentiaꝫ deſiderabis B. Confiteor inq̄ꝫ P. Eget ṽo (inq̇t) eo q̊d quiſqꝫ deſiderat? B. Eget inq̄ꝫ P. Qui ṽo eget aliquo nuꝫ eſt vſqꝫquaqꝫ ſibijpſi ſufficiens? B. Minime inq̄ꝫ P. Tu itaqꝫ hāc inſufficientiā plenꝰ (inq̇t) opibus ſuſtinebas B. Quid ni inq̄ꝫ P. Opes igit̄ nihilo indigēteꝫ ſufficientemqꝫ ſibi facere neq̄unt. Et hoc erat q̊d promittere videbātur. Atq̇ hoc quoqꝫ maxīe ꝯſiderāduꝫ puto. qꝫ nihil habeat ſuapte natura pecunia vt his a q̇bus poſſidet̄ inuitis neq̄at auferri. B. Fateor inq̄ꝫ. P. Quid ni fateare. cum eā quotidie valētior aliq̇s eripiat inuito Vñ eniꝫ forēſes queremonię niſi q̊d l' vi vl' fraudē nolentibꝰ pecunię repetūt̄ ereptę. B. Ita ē inq̄ꝫ. P. Egebit igit̄ inq̇t extrinſecꝰ petito ſ̄ſidio quo ſuā pecuniā quiſqꝫ tueat̄. B. Quid id inq̄ꝫ neget P. Atq̇

Non egeret eo niſi poſſideret pecuniaꝫ. quã poſſet amittere. B.
Dubitari inquã nequit. P. In contrariũ igitur relapſa res ẽ
Nã que ſufficientes ſibi facere putabantur opes alieno potiꝰ
preſidio faciunt indigentes. Quis aũt modꝰ eſt. quo pellat̃ di
uitijs indigentia? Nũ em̃ diuites eſurire nequeũt? Nũ ſitire
nõ poſſunt? Num frigus hybernum pecunioſoꝝ membra nõ
ſentiũt Sed adeſt tu inquies opulentis quo famen ſatient. q̊
ſitim friguſq; depellãt Sed hoc mõ cõſolari quidẽ, diuitijs in-
digẽtia poteſt. auferri penitus nõ poteſt. Nã ſi hec hians ſem-
per atq; aliquid poſcens opibus expletur maneat neceſſe eſt q̃
poſſit expleri. Taceo ꝙ nature minimũ. quid auaricie nihil ſa-
tis ẽ. Quare ſi opes nec ſummouere indigẽtiam pñt ⁊ ipſe ſuã
faciũt. q̇d eſt ꝙ eas ſufficientiam preſtare credatis?

¶ Hactenꝰ diſſeruit ab om̃ibꝫ hominibꝫ naturali intẽtiõe ſummũ bonũ pe
ti: tãetſi vbi poſituꝫ ſit. nõ oẽs ꝯſentiãt: alijs in dignitate: alijs in potẽtia: ali-
ſis in noĩs celebritate: alijs in gaudio ⁊ letitia. Nũc in hoꝝ nullo ſummuꝫ il-
lud bonũ: verãq; beatitudĩeꝫ inueniri diſputat: ꝑmuꝫ luculẽtis rationibꝫ do
cẽs diuitias hoĩeꝫ beatũ nõ efficẽ. ¶ Vos quoq; t.a. Proxime de ſole dedit
exẽpluꝫ: quem cũ celis Platonici celeſtia dixerũt animalia: cõtinuans igitur
ſermonẽ ſubdit. Vos etiã hoĩes trena aĩalia: ſomniatis. i. quaſi per ſomniuꝫ
videtis veſtꝝ ꝑncipiũ. i. deũ creatorẽ ⁊ ſummũ bonũ: licet. q̃uis: tenui ima-
gine: exigua cognitiõe ¶ Proſpicitis: ꝓcul aſpicitis ¶ Eo: ob id q̃ ſummuꝫ
bonũ qualicũq; cognitione ꝓſpicitis: ſꝫ nõ ꝑſpicaci ¶ Adeptiõe: ꝯparatio-
ne ¶ Liquido: manifeſte: euidẽter ¶ Species: apparẽtia ¶ Primũ. Arguit
opes nõ conferre beatitudinẽ: eo ꝙ nec ſtatuꝫ oĩm bonoꝝ ꝯgregatiõe ꝑfec-
tũ preſtent: nec verã ſufficiẽtiaꝫ. quã ꝓmittẽ videtur: cuiq; mortaliũ adferãt
¶ Affluebas: abũdabas ¶ Cõfudit: ꝑturbauit. ¶ Quin: vt nõ ¶ Aliquid
ſemꝑ aug. ob aliq̇d ſemꝑ turbarer. Diuꝰ Ambroſiꝰ in ſexto libro hexa. Di-
uitie vt epulis vẽtreꝫ: ita animũ curis ſolicitudinibꝫq; diſtendũt. ¶ Illiꝰ: q̇d
aberat ¶ Huiꝰ: quod aderat. Vſq;quaq;: om̃ino Vſq;quaq; ſcat; om̃ino Vſq;quaq;.
paſſim: aſſidue ſemꝑ: quaſi in vnoquoq; loco: ſiue vnoq̊q; tꝑe Cicero Tre-
batio Vſq;quaqꝫ ſapere oportꝫ ¶ Quidni: cur nõ ¶ Atq̃ hoc quoq;. Pro
bat pecuniã facile inuitis dñis auferri poſſe ¶ Valẽtior: potẽtior. ¶ Foren-
ſes querimonie: querele que in foro iudiciario fiũt: ſubaudi ſunt ¶ Niſi: ſub-
intellige ex eo ꝙ pecunie erepte a nolẽtibꝫ: ab inuitis poſſeſſoribꝫ vel vi. i. vio
lẽtia: vl' fraude: dolo malo repetũtur ¶ Egebit igit̃: Satyrographꝰ Miſera
eſt magni cuſtodia cẽſus. Strabo libro nono Cũ inuidioſe ſint diuitie: labo
rioſa eſt earum cuſtodia: etiã ſi cuipiaꝫ numini attribute cõſecrateq; fuerint
¶ Quis autẽ modus. Oſtẽdit diuitijs nõ auferri indigẽtiã: ſed tantuꝫ cõ-
ſolari: et releuari non nihil ¶ Conſolari releuari Conſolor verbuꝫ commune Conſolor.

eſt. Dicimus enim conſoloꝛ te: cõſoloꝛ a te Cicero familiaruz epiſtolarũm libꝛo quinto Etſi egomet qui te conſolari cupio: conſolãdus ipſe ſum ¶ Taceo ꝙ nat. Pulcherrima ſentẽtia eſt. Seneca Potius excitãdus ex ſomno: et vellicãdus eſt animus: admonẽdus ꝗ naturaz nobis minimuz cõſtituiſſe Nemo naſcitur diues. quiſꝗ exit in lucez: iuſſus eſt lacte ꝛ panno eſſe cõtentus. Idem Panez et aquaz natura deſiderat. Ad hec nemo pauper eſt: inter que quiſquis deſiderium ſuum clauſit: cũ ipſo Ioue de fœlicitate contẽdat. Libituz eſt nobis hoc loco ſubijcere Claudiani poetę verſus in auaruz Rufinum non minus vtiles quam luculentos.

Quo veſane ruis? teneas vtrumꝗ licebit
Oceanum: laxet rutilos tibi Lydia fonteis
Iungantur ſolium Cyri: Crœſiꝗ tiarę
Nunquam diues eris: nunquam ſatiabere quœſtu
Semper inops: quicunꝗ cupit: Contentus honeſto
Fabꝛicius paruo: ſpernebat munera regum
Sudabatꝗ graui conſul Seranus aratro.
Et caſe pugnaces Curios anguſta tenebat
Hec mihi paupertas anguſtioꝛ: hec mihi tecta
Culminibus maioꝛa tuis: tibi quęrit inaneis
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapes: rapiunt tyrios tibi vellera ſuccos
Et picturatę ſaturantur murice veſtes
Hic radiant floꝛes: et prata viua voluptas
Ingenio variata ſuo: fulgentibus illic
Surgunt ſtructa toꝛis: hic mollis panditur herba
Sollicitum curis non abꝛuptura ſopoꝛem
Turba ſalutantum latas tibi perſtrepit ędes
Hic auium cantus: labentis murmura riui
Viuitur exiguo melius: natura beatis
Omnibus eſſe dedit: ſi quis cognouerit vti
Hęc ſi nota foꝛent: frueremur ſimplice cultu
Claſſica non fremerent: non ſtridula fraxinus iret
Non ventus quateret puppes: non machina muros.

¶ Auaritię nihil ſatis eſt. Ariſtoteles ꝑmo politicoꝛum Om̃es enim in infinituz augẽt: qui pecunijs ſtudẽt. Eccleſiaſtes Auarus nõ implebitur pecunia. ꝛ qui amat diuitias: fructuz nõ capiet ex eis. Seneca. Auaro tam deeſt quod habet. ꝗ̃ quod nõ habet Solomõ ꝓuerbioꝛũ capite xiij. Eſt quaſi diues cũ nihil habeat: ꝛ eſt quaſi pauper: cuz in multis diuitijs ſit Diuꝰ Ambroſius in ꝑmo de interpellatione. Moduz non habet auaritia: nec rapiẽdo explet̃: ſed incitat̃: hoc egẽtioꝛ quo plura q̃ſierit. Seneca Quę ſtꝫ maxie diuitię? nõ deſideſiderare diuitias Quis plurimuz hꝫ? q̃ minimũ cupit

¶ Metrum tertium libꝛi tertij

Quamuis fluente diues auri gurgite
Non expleturas cogat auarus opes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Oneretqꝫ baccis colla rubri littoris
Ruraqꝫ centeno ſcindat opima boue
Nec cura mordax deſerit ſuperſtitem
Defunctumqꝫ leues non comitantur opes

¶ Carmē eſt dicolō cōſtans iābico ſenario: ꝛ elegiaco pētametro. Taxat eos mortaliū cupiditatē inexplebilē: docēs opes: nec auarū: dū viuit: ſatiare. nec: vbi mortuꝰ fuerit: comitari ¶ Fluēte: affluēte ¶ Auri gurgite: aurifero fluuio. cuiuſmodi dicuntur in Lydia Pactolꝰ ꝛ Hermꝰ: Tagus ī Luſitania: Durius in Hiſpania. Horatiꝰ in epodo. Sis pecore ꝛ multa diues tellure licebit. Tibiqꝫ Pactolus fluat ¶ Nō expleturas: nō ſatiaturas eius animū ¶ Baccis gēmis: lapillis ꝓcioſis. Bacca fructꝰ lauri: oleę: corni: myrti: et id genus arboruȝ. Per ſimilitudinē ꝓ lapide ꝓcioſo accipit. Sic dicimꝰ baccas ſuccini vel coralij Horatius in epodo Nec ſit marita: quę rotundioribus Onuſta baccis ambulet. Hic baccula parua bacca. ¶ Rubri littoris: littoris erythręi maris Rubꝝ mare dicit: quod a perſico ſinu in arabiam extēditur. Nearchꝰ et Oneſicritꝰ Alexādri magni comites tradiderūt ſtulte ꝑſuaſuȝ eē vulgo: rubras alicubi eē maris aquas: ꝗn ab Erythro rege nomen pelago indituȝ credere ſe: cuiꝰ ſepulchꝝ: eius gentis literis īſignituȝ: in inſula haud procul a terra intuiti eſſent. Alij aquam videri rubrā: etſi non ſit: affirmāt: ſeu quia rubens ſit arena: qua leuiter commota: talis exiſtat in fluctibus color: aut ꝙ montium: qui argilloſi ſint: repercuſſu: pacata pelagi facies ruffeſcat. Conſtat ibi plurimos lapides precioſos: conchaſqꝫ inueniri. Tibullus Et quaſcunqꝫ niger rubro de littore gēmas Proximus eois colligit indus aquis Idem Quidue in erythręo legit quę littore concha Tinctaqꝫ ſidonio muricelana iuuat. ¶ Cēteno boue: centū bobus. Poſuit autē numerū finitum pro infinito. ¶ Scindat: aratro proſcindat ¶ Opima: piguia fertilia: ¶ Cura mordax: cor aſſidue vrens: ꝛ quaſi morſu ꝯficiens Vn̄ quidam Lāguida mordaces cōſumunt pectora curę: et alius Vacuus viator ꝛ nudus nō timet latronis īſidias. Securus a nocturnis furibꝰ dormit pauꝑ etiā ſi clauſtra non muniat: diuiti ꝓo opes ſuę latronis ſemper imaginātur occurſuȝ: ꝛ iugi ſolicitudine noctiū ſomnum adimūt Claudianus.

Foedaqꝫ auaritię complexę pectora matris
Inſomnes longo veniunt examine curę

¶ Defunctum: mortuum Propertius

Haud vllas portabis opes acherontis ad vndas
 Nudus ab inferna ſtulte vehere rate

Diuus Ambroſius hexameron libro vltimo. Nudi omnes naſcimur: nudi morimur. Nulla diſcretio inter cadauera mortuorum. niſi forte ꝙ grauiꝰ fetent diuitum corpora diſtenta luxurię Lodouicus Bigus

Nil ſecum moriens locuples: nil portat egenus
 Morte relicturi pluſqꝫ minuſqꝫ ſumus
Exiguum natura petit: qui congruus illi
 Vixerit: haud vnquam hic indigus eſſe poteſt
Tollit in immenſum ſe diuitis error auari

Fluuij auriferi
Bacca.
Baccula.
Rubrum mare

Nec:ſe vbi pacifica mente reponat:habet. ¶ Idem
Huc nihil intulimus:nihil hinc auferre valemus
Oppida.rex moriens:friuola linquit inops

¶ Proſa quarta libri tertij

SEd dignitates honorabilē reuerendūqꝫ cui ꝓuenerint
reddūt. Nū vis ea ē magiſtratibꝰ vt vtentiū mentibꝰ
virtutes inſerāt.vitia depellant? Atqui nō fugare ſꝫ illuſtrare
potiꝰ neq̇tiaꝫ ſolent Quo fit vt indignemur eas ſepe nequiſſi
mis hominibꝰ ꝯtigiſſe Vn̄ Catullꝰ licet in curuli Noniuꝫ ſe/
dentē.ſtrumā tn̄ appellat Vides ne quantū malis dedecꝰ ad/
ijciāt dignitates Atqui minꝰ eoꝝ patebit indignitas.ſi nullis
honorꝫbꝰ inclareſcāt Tu quoqꝫ nū tandē tot periculis adduci
potuiſti.vt cū Decorato gerere magiſtratuꝫ putares.cū in co/
mētēꝫ neqſſimi ſcurre delatoriſqꝫ reſpiceres? Nō em̄ poſſumꝰ
ob honores reuerentia dignos iudicare q̊s ipis honorꝫbꝰ iudi/
camꝰ indignos At ſi quē ſapiētia p̄ditum videres.nū poſſes
eū vel reuerētia l' ea qua p̄ditus eſt ſapientia nō dignū putare?
B.Minime. P. Ineſt em̄ dignitas ꝓpria v̄tuti qꝫ ꝓtinus in
eos q̇bus fuerit adiūcta tranſfundit Qd̄ qꝛ populares facere
nequeūt honores liquet eos ꝓpriaꝫ dignitatis pulchritudinem
nō habere In q̇ illud ē animaduertēduꝫ magis Nā ſi eo abiec
tior ē q̇ magis a pluribꝰ q̇ſqꝫ ꝯtemnitur.cū reuerēdos facere ne
queat q̊s pluribꝰ oſtētat.deſpectiores potiꝰ īprobos dignitas
facit. Verum nō impune Reddūt nāqꝫ improbi pareꝫ digni
tatibꝰ vicē q̄s ſua ꝯtagione ꝯmaculant Atqꝫ vt cognoſcas ve
rā illā reuerētiaꝫ ꝑ has vmbratiles dignitates nō poſſe ꝯtinge
re.ſic collige Si q̇s multiplici ꝯſolatu functꝰ in barbaras nati/
ones forte deuenerit venerāduꝫ ne barbaris honor faciet Atq̇
ſi hoc naturale munꝰ dignitatibꝰ foret ab officio ſuo quoq̊ gen/
tiū nullo mō ceſſarēt Sicut ignis vbiqꝫ terraꝝ nunqꝫ tn̄ cale/

re deſiſtit Sʒ qm̄ id eis nō ꝓpria vis. ſʒ hoīʒ fallax annectit o-
pinio vaneſcūt illico cū ad eos venerint q̇ dignitates eas eē nō
eſtimāt Sʒ hoc apud exteras natōes Inter eos vero apd̓ q̇s
orte ſunt. nū ꝑpetuo ꝑdurāt? Atq̇ p̄fectura. magna oliʒ ptās.
nūc inane nomē ⁊ ſenatorij cēſus grauis ſarcina Si q̇s quon
dā populi curaſſet annonā magn⁹ habebat. nūc ea p̄fectura q̇d
abiecti⁹. Ut em̄ paulo an̄ dixim⁹ qd̓ nihil hʒ ꝓprij decoris op-
nione vtētiuʒ nūc ſplēdore accipit. nūc amittit. Si igit̄ reuerē
dos facere neq̄unt dignitates. ſi vltro improboꝝ ꝯtagione ſor-
deſcūt. ſi mutatione temporum ſplēdere deſinunt. ſi gentiū eſ-
timatione vileſcunt quid eſt quod in ſe expetende pulchritudi-
nis habeant. nedum alijs perſtent.

❡ Quēadmoduʒ iā docuit diuitias verā ſufficientiā nō ꝯferre: ita nūc argu
mētat̄: dignitates eos q̇bus ꝓuenerit: honorabiles: reuerēdoſq; nō reddē:
quę ſepe collatę improbis: eos deſpectiores faciūt: dū illoꝝ vitia pluribꝫ āte
ignota reuelāt ❡ Dignitates: magiſtrat⁹: honores. Dignitas mō ſ̄cat ho- **Dignitas**
norē alicui ꝓpter merita vl̓ impēſum: vl̓ debituʒ Gelli⁹ Cuius dignitas nec
augeri laudibꝫ: nec minui detractionibꝫ pt. Accipit̄ int̄duʒ ꝑ magiſtratuuʒ
adminiſtratiōe ⁊ honore Cicero. Ut omibꝫ in rebꝫ ei te ꝯmendes: q̇ad fides
dignitaſq; tua patiet̄. Interdū ſumit̄ ꝑ virili pulchritudīe. Ideʒ libro p̄mo
officioꝝ Pulchritudinis duo ſunt gn̄a. vnū muliebre: quā venuſtatē appel-
lam⁹: alteꝝ virile: quā dignitatē dicim⁹ ❡ Reddūt?: cuʒ interrogatiōe legen
duʒ ❡ Nū: nūquid. quaſi dicat: minime ❡ Atqui: ſed ❡ Illuſtrare: notā red
dere: nobilitare ❡ Nequiciā: improbitatē ❡ Indignemur: egro ⁊ iniquo ani
mo feram⁹. ❡ Catull⁹: hic poeta gn̄e veronēſis ſcp̄ſit multa lepidiſſima car- **Catullus**
mia: quoꝝ nōnulla deſiderātur. extāt alia: de quo dixit Ouidius Mantua
Uirgilio gaudet: Uerona Catullo. ⁊ Martialis. Uerona docti ſyllꝰas a-
mat vatis ❡ Licet: q̄ſuis ❡ In curuli: in ſella eborea Curulis ſella erat ex e- **Curulis.**
bore qua maiores magiſtrat⁹ vtebant̄ in curru. Horati⁹ in ep̄lis Cuilibet h̄
faſces dabit: eripietq; curule. Cui volet. importun⁹ ebur. Nā ſenatores: q̇ cu
ruleʒ magiſtratū. i. maiorē honorē geſſiſſent: honoris grā in curiaʒ vehi ſoliti
erāt curru: in q̊ erat eburnea ſella: ſup̱ qua ꝯſideret ❡ Noniuʒ: Noni⁹ Stru- **Nonius.**
ma Roman⁹ fuit genere quideʒ nobilis: ſed luxu ⁊ deſidia notabilis: in quē:
et Uatinium extāt ꝟſus Catulliani

Quid eſt Catulle? quod moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius ſedet
Per conſulatum peierat Uatinius
Quid eſt Catulle? quid moraris emori?

Loquit̄ autē poeta ad ſeipſuʒ indignabūdus: q; īdigniſſimis hominibꝫ tātę
a populo collatę ſint dignitates. Animaduertēduʒ āt eſt id: q̇d abhinc an- **Rodolphus Lā-**
nos tredeci Rodolph⁹ Lāgius canonic⁹ Monaſterieſis vir gn̄e: ſciētijs: ꝟ- **gius**

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

tutibꝫ multo clariſſimꝰ me tũ adoleſcentẽ admonuit: nõ ideo Catullũ Noni
uz hũc Strumã appellare: quaſi ignominię quodã elogio h̄ euz noie notet:
vt Boetij ꝟba pretẽdunt: ſed cognomẽ Nonij: ꝛ eius familię Struma fuit
quod ꝛ Plinij ꝟba in xxxvij. naturalis hiſtorię oſtẽdunt: cũ ait de opalio gẽ
ma ꝑcioſiſſima ſcribẽs. Siquidẽ extat hodieqꝫ huiꝰ gñis gẽma: ꝓpter quaz
ab Antonio ꝓſcriptꝰ Noniꝰ ſenator eſt: filiꝰ Strumę Nonij: quẽ Catullꝰ po
eta in ſella curuli viſuz: indigne tulit: auuſqꝫ Seruilij Noniani: quẽ conſulez

Struma.
Strumoſus.
Decoratus

vidimꝰ Struma ꝟo genꝰ morbi ẽ: tumor ſcilicet: in quo ſubtꝰ cõcretę quedaz
ex pure ꝛ ſanguĩe quaſi glãdulę oriũtur. Strumoſi dñr: qui id vitij patiũtur
ꝛ ſtrumoſa ps corpis quę eo leſa ẽ. ¶ Cuz Decorato Decoratꝰ tpe Boethij
ſcurra neq̃ſſimus ꝛ ſycophãta fuit: cũ quo Boethiꝰ magiſtratũ gerẽ recula-

Puto

uit ¶ Putares: velles Puto teſte Acrone ꝑ volo accipit̃ Horatiꝰ in ſermo
nibꝫ. Ut vitale putes id eſt velis ¶ Ineſt eñ d.p.v. Horatiꝰ Uirtꝰ repulſae
neſcia ſordidę Intaminatis fulget honoribꝫ ¶ Deſpectiores p.impro.d.f.
Seneca. Loco ignominię ẽ apud indignuz dignitas Claudianꝰ. Sequit in

Adagium

auctorẽ ꝓdigioſus honor. Ueteri ꝓuerbio dr̃. Simia ſimia eſt: etiã ſi aurea
geſtet inſignia ¶ Uez nõ impune: ſed inq̃t ꝙ dignitates improbos deſpec-
tiores reddũt: id nõ impune: h̄ eſt nõ ſine noxa ſua faciũt: nã viciſſiz illoꝝ cõ-
tagione maculãtur Diuꝰ Hieronymꝰ in epl̃a cõſolatoria ad Pãmachium
Quãuis clarꝰ honor vileſcit in turba: ꝛ apud viros bonos indignior fit ipſa
dignitas: quã multi indigni poſſidẽt. Uñ egregie de Ceſare Tulliꝰ: duz q̃ſ-
dã ait ornare voluit: nõ illos honeſtauit: ſed ornamẽta ipſa turbauit. Cicero
in ſcd̃a philippica de Marco Antonio. In hoie eñ turpiſſimo obſolebant
dignitatis iſignia ¶ Umbratiles: ianes: vmbrę ſil̃es. ¶ Si q̃s multip: Pul
chre ratiocinat̃ dignitates nõ facẽ quẽpiaz vbiqꝫ venerãduz: neqꝫ id eẽ mu-
nꝰ eis naturale. Quicq̃d rei naturale ẽ: vbiqꝫ ei ꝯuenit. Facẽ autẽ quempiaz
reuerẽduz: nõ ꝯuenit vbiqꝫ dignitatibꝫ: nõ eſt igit̃ eis naturale. Propoſitio-
nẽ quã multi maiorẽ vocãt: oñdit exemplo ſeu inductiõe imꝑfecta: quę facile
ꝑfici poſſit. Calor igni naturalis vbiqꝫ ineſt ei: proiñ q̃cquid rei naturale eſt:
nuſquã eaz deficit. Aſſumptiõez ꝟo quę vulgo minor dicit̃: hunc in moduz
verã eſſe docet: Siquis eñ ſepiꝰ Romę ꝯſulatu functꝰ deuenerit forte ĩ bar
baras natiões: vbi fuerit ignotꝰ: minime barbaris videbit̃ venerãdus. q̃ nec
viꝝ norint: nec eiꝰ mirati fuerint dignitates ¶ Quoq̃: vbicũqꝫ ¶ Sz h̄: ſub-
audi euenit: vl̃ accidit: vl̃ ſil̃e q̃ppiaz ¶ Int̃ eos ꝟo. Differit nec apd̃ q̃s orte
ſunt: ꝑpetuo dignitates ꝑmanere: idqꝫ exẽplis ꝓbat euident̃ ¶ Prefectura.
Romulꝰ vnũ elegit: quẽ vrbanis negocijs ꝑfecit: vt Dionyſiꝰ ait. Hũc pre

Prefectꝰ vrbis.
Prefectura

fectũ vrbis fuiſſe ſatꝫ ꝯſtat. Lõgo poſt tpe tñ ſibi iuris prefectura vendica-
uit Ceſaꝝ temporibꝫ: vt crimĩa oim in vrbe cognoſceret. et demũ cuz Ceſa-
res ab vrbe abeſſent: ꝑfectus velut alt̃ Ceſar imꝑabat. de rebꝫ oĩbꝫ quę ad
vrbẽ ꝑtinebant: cẽſebat. Tpe aũt Boetij Theodorico Gothoꝝ rege Italiã
tenẽte prefectura nõ erat: niſi inane nomẽ: ꝛ ſenatorij cẽſus grauis ſarcina: ꝙ
ſenatores ſua pecunia prefectũ vrbis alẽ cogebãtur: q̃ titulo tenꝰ erat ꝑfectꝰ:
nec ãtiquaz r̃tinebat auctoritatẽ ¶ Nũc ea prefectura. Dicũt quidã Anno-

Prefectus ãnonę

nę prefecturã habuiſſe initiũ decimoquinto ãno poſt exactos reges: Appio
Claudio Sabino ꝛ P. Seruilio Priſco ꝯſulibꝫ. ſed verius cõſtat ãno xviij.
T. Gecanio. P. Minutio ꝯſulibꝫ. quo tpe annonę maxia caritas fuit: miſ-
ſiqꝫ in Siciliã fuẽ P. Ualeriꝰ: ꝛ L. Geganiꝰ pro aduehẽdo frumẽto. Uo-
lunt alij L. Minutiuz fuiſſe pmum annonę prefectũ. ſatiſqꝫ ꝯſtat: nõ niſi ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ndigētia frumēti hūc magiſtratū fuiſſe creatū. ¶ Proprij decoris: ꝓprie pul
chritudinis ¶ Nunc: intꝫ duꝫ ¶ Si igiẛ reuerēdos: Breui epilogo iā dicta re
petit: et dignitatibꝫ nihil expetende pulchritudinis ineſſe concludit

¶ Metrum quartum libri tertij

QUamuis ſe tyrio ſuꝑbus oſtro
Comeret et niueis lapillis.
Inuiſus tamen omnibus vigebat
Luxurie Nero ſeuientis
Sed quondam dabat improbus verendis
Patribus indecores curules
Quis illos igitur putet beatos
Quos miſeri tribuunt honores

¶ Carmē eſt dicolō: cuius ṗmus ꝟſus eſt phaleciꝰ hendeca ſyllabꝫ: ſecundꝰ
Alcmaniꝰ: vł (vt alijs placet) archilochiꝰ tetrameter acatalectꝰ: cōſtans du
obus dactylis: ⁊ totidē trocheis Docet Neronis exemplo dignitates ſepe
corruptiſſimis moribꝫ adherē: ⁊ honores cū a miſeris tribuātur: beatitudi/
nez cōferre nemini poſſe ¶ Tyrio oſtro: tyria purpura. Oſtrum eſt purpura Oſtrum:
Vergiliꝰ in georgicis Vt gēma bibat: ⁊ ſarrano dormiat oſtro ¶ Comeret:
ornaret ¶ Niueis: cādidis ¶ Vigebat: viuebat: vim .i. violētiam exercebat.
¶ Luxurię: n. ſc: Diuꝰ Auguſtinꝰ libro de ciuitate dei q̇nto capite vndeui/ Nero:
geſimo. Qui āt glie ꝯtemptor dominatiōis ē auidꝰ: beſtias ſuperat: ſiue cru
delitatis vitijs: ſiue luxurię. Tales quidā romani fuerūt. Nō eniz cura exiſ/
timatiōis amiſſa: dominatiōis cupiditate caruerūt. Mł́tos tales fuiſſe ꝓ/
dit hiſtoria. Sed huiꝰ vitij ſummitatē: ⁊ quaſi arcē quādaz Nero cęſar: ṗmꝰ
obtinuit: cuiꝰ fuit tāta luxuries: vt nihil ab eo putareẛ virile metuendū: tāta
crudelitas vt nihil molle habere credereẛ: ſi neſcireẛ ¶ Improbꝫ: ſceleratiſſi/
mus Nero ¶ Verēdis: reuerētis ¶ Patribꝫ: ſenatoribꝫ ¶ Indecores: inho/ Indecor:
neſtas. turpes ab eiꝰ qui dabat eas: ſummā improbitatē Maro Cur inde/ Indecoris
cores in limīe ṗmo Deficitis: Nūs ſingularis ē indecor: ſiue indecorꝫ Ac/
tiꝰ Cuius ſit vita indecoris mortē fugē turpe: haud ꝯuenit ¶ Curules: digni
tates ¶ Quis illos. huiꝰ ꝟſus ṗmus pes iābus ē. Vtiẛ autē argumēto dia/
lectico deprōpto ex eo loco q̇ eſt a cauſa efficiēte Qui dāt honores ⁊ efficiūt
dignitates: ob vitioꝝ colluuiē plerunq̃ miſeri ſunt: dignitates igiẛ nec bea/
tę ſunt: nec eos: quibus proueniunt: beatos reddunt.

¶ Proſa quinta libri tertij

AN vero regna regumq̃ familiaritas efficere potentem
valēt. Quid ni. qñ eoꝝ felicitas ꝑpetuo ꝑdurat. Atqui
plena ē exemploꝝ vetuſtas. plena etiā pn̄s etas. q̇ reges felici/
tatē calamitate mutauerint. O p̄clara potētia q̄ nec ad ꝯſerua/

tionẽ quidẽ ſui ſatis efficax inuenit̃ Qđ ſi hec regnoꝝ ptãs be
atitudinis auctor ẽ. nõne ſi qua pte defuerit. felicitatẽ minuat.
miſeriã iportet. Sꝫ qꝰuis late humana tendant̃ impia. plures
neceſſe ẽ gẽtes relinqui. q̃bus regũ quiſq̧ nõ imperet Qua ve
ro pte beatos faciẽs deſinit ptãs hac impotẽtia ſubintrat que
miſeros facit. Hoc igit̃ modo maiorẽ regibus ineſſe neccẽ eſt mi
ſerie portionẽ. Exptus ſortis ſue piculoꝝ tyrãnus regni metꝰ.
pendentis ſupra verticẽ gladij terrore ſimulauit. Que ẽ igitur
hec ptãs que ſollicitudinũ morſus expellẽ. que formidis acule
os vitare neq̃t. Atq̃ vellẽt ipſi vixiſſe ſecuri ſꝫ neq̃unt. Dehĩc
de ptãte gloriãtur. An tu potẽtem cenſes quẽ videas velle q̃d
nõ poſſit efficere. Potentẽ cenſes q̃ ſatellite latꝰ ambit. q̃ quos
terrꝫ ipſe plꝰ metuit. Qui vt potẽs eſſe videat̃. in ſeruiẽtiũ ma
nu ſitũ eſt. Nam q̃d ego de regum familiaribꝰ diſſerã. cũ regna
ipſa tãte imbecillitatis plena demõſtrez. Quos q̃dẽ regia po
teſtas ſepe icolumis. ſepe ãt lapſa pſternit. Nero Senecã fa
miliarẽ preceptorẽq̧ ſuum ad eligẽde mortis coegit arbitrium
Papinianũ diu int̃ aulicos potẽtem. militũ gladijs Antoni
us obiecit. Atq̃ vterq̧ potẽtie ſue renũciare voluerũt. q̊ꝝ Se
neca opes etiã ſuas tradere Neroni. ſeq̧ in ociũ cõferre cona
tus eſt. ſed duꝫ ruituras moles ipa trahit. neuter q̊d voluit effi
cit. Que ẽ igitur iſta potẽtia quã pertimeſcũt habẽtes. quam
nec cuꝫ habere velis tutꝰ ſis. et cũ deponere cupias vitiare non
poſſis. An pſidio ſunt amici quos nõ virtꝰ ſed fortuna cõciliat
Sed queꝫ foelicitas amicuꝫ fecit. infortuniuꝫ faciet inimicum
Que vero peſtis efficacior ad nocenduꝫ q̃ꝫ familiaris inimicꝰ.

¶ Hactenꝰ diſſeruit nec pecunijs ſufficientiã: nec dignitatibꝫ verã reuerẽtiaꝫ
cõparari: nũc diſputat in regnis quoq̧ ⁊ regũ familiaritate verã potentiam
nõ conſiſtẽ ¶ Quidni? cur nõ? Quãdo: quãdoquidẽ: ⁊ eſt ironia: q̊d facile
indicãt ſubſequẽtia ¶ Foeli. calam. mutauerint: ex foelicibꝫ ⁊ fortunatis facti
ſint calamitoſi ¶ O preclara: ironia ẽ. irridet enĩ huiꝰ ſeculi infirmiſſimã po
tentiã: que ne ſe ipſaꝫ quidẽ ꝯſeruare pt. ¶ Qđ ſi hec r. p. b. a. e. Acute ꝓlocũ

a ꝯtrarꝭ argumentaᷓ: ꝯcluditqꝫ regibꝫ plus impotētię ꝙ̄ potētię: ⁊ maiorē miſerię: ꝙ̄ fœlicitatis ineſſe portionē ❡ Exptus ſortꝭ. Ordo ē. Tyrānus expertus ꝑiculoꝝ ſuę ſortis ſimulauit: h̾ eſt ſignificauit: effinxit: expſſit terrore gladij pēdentꝭ ſup̄ verticē. i. caput aſſentatoris: metꝰ regni. i. timores ⁊ ſolicitudies regnātium. Hoc āt de Dionyſio ſyracuſioꝝ tyrāno intelligēdum ē: cui (vt refert Euſebiꝰ octauo de preparatiōe libro) ij q̄ ſiculā cōſcripſerūt hiſtoriā: vł amātiſſimā vxorez adeo ſuſpectā fuiſſe dicūt: vt tabulis cubiculū ſtrauerit: q̊ maior ſonitꝰ: cuz ad euz iret: excitareᷓ: nudūqꝫ ita vt nihil occulte ferre poſſꝫ aditūqꝫ ipm̄ fouea intcepiſſe: vt vel ſaltibꝫ: vł lōgis gradibꝫ: vel aſcēſu: deſcenſuqꝫ ꝑgendo nullū poſſꝫ telū occultare. Quot quātiſqꝫ igitᷓ animꝰ hoīs: q̄ vel vxorē ita ſuſpectā habebat: malis refertꝰ erat? Illis certe mihi ſimillimꝰ videᷓ fuiſſe: q̄ cum ad alta precipitia ſcādant: anteqꝫ: nec altiora petūt iaz feſſi: nec deſcēdere audēt: cuz ad hiatū et ꝓfunditatē deſpexerit. Tyrānidez nēpe quaſi diuinā rez aggreſſus: cū pericula eiꝰ cognouiſſꝫ: et ſtāti in ꝓpoſito innumerabilia videbat in dies ꝑicula: ⁊ abeūt mortē imminē nō dubitabat: oībꝫ: etſi nō corporibꝫ: ſed animo tn̄ aduerſus eū armatis: q̊d ⁊ ipſe Dionyſiꝰ ita eſſe ſignificauit. Nā cuz q̄daz vitā tyrānoꝝ apd̄ eū: quaſi beataz: laudibꝫ efferret: vocaſſe ad cœnā regio apparatu ꝯſtructā hoīem dicitᷓ: ac ſup̄ caput illiꝰ ſedētis acutū gladiū tenuiſſiō filo ſuſpēdiſſe. quez poſteaqꝫ repēte ꝯuiua ille reſpexit: nec ſurgē inde auſus timore tyrāni: nec bibē: aut comedē potēs: ꝑiculo ꝑculſus: ceruice ac oculis ad pendētez gladiuz directis: mortē expectabat. Q̊d cuz vidiſſꝫ Dionyſiꝰ: num inq̄t intelligis: ꝙ̄ beata ſit vita noſtra? Talis em̄ eſt: niſi velimꝰ nobiſmetipſis adulari. Oīm eniz rerū copiā habētes ꝓpter frequētiaz ꝑiculoꝝ: ⁊ impēdentem formidinē nulla frui poſſumꝰ. Illis ſiłes: qui a deformibꝫ ſepe meretricibꝫ decipiūtur: quę veſte atqꝫ auro valde ornatę: ⁊ fuco facięi deformitatez occultātes: q̄ſi hamo piſces: his īſidijs captos attrahūt adoleſcētes. Hac infœlicitate nos p̄mimur q̄ multꝭ fœlices videmur. ⁊ ſicut tormētis mł'ti coguntᷓ mētis ſuę arcana pādere: ſic intdum huiꝰ vitę moleſtia victi: veriſſimas voces de miſeria noſtra emittimꝰ. Illis em̄ certe ſimiles aīalibꝫ tyrāni ſumꝰ: quę ſaginātur: quibꝫ comedēdi bibēdiqꝫ nō ad aliud: quā ad ꝑniciē ſuā copia ſolꝫ offerri Horatiꝰ carminū libro ſcd̄o.

Diſtrictus enſis cui ſuper impia
Ceruice pendet: non ſiculę dapes
Dulcem elaborabunt ſaporem
Non auium: cithareqꝫ cantus
Somnū reducēt.

❡ Sup̄ v̾ticez: ſup̄ caput Democlis ſeu Damoclis aſſentatoris: de q̊ latiꝰ Cicero tuſculanaꝝ queſtionū libro vltio ❡ An tu potētem cēſes? Plus vehemētię habꝫ intᷓrogatio: ꝙ̄ ſi ſimplicitᷓ argumētuz ꝓtuliſſet ❡ Satellite. ſtypatore ❡ Ambit: circūdat ❡ Qui q. t. i. pl. timet. Seneca in Oedipode. Quiſceptra duro ſeuꝰ imperio regit. Timet timētes: metꝰ in auctorē redit. Laberiꝰ mimographꝰ Necē eſt multos timeat: quez multi timent. Claudianus

Qui terret: plus iſte timet: ſors iſta tyrannis
Conuenit: inuideant claris: forteſqꝫ trucident
Muniti gladijs viuant: ſeptiqꝫ venenis
Ancipites habeant arteis: trepidiqꝫ minentur

Diuꝰ Hieronymꝰ. Antiqua ſnīa eſt. Quē metuit q̄ſqꝫ odit. quez odit: periſſe cupit. M. Tulliꝰ libro officioꝝ ſcd̄o Reꝝ āt oīm nec aptiꝰ eſt quicquā ad opes tuēdas ac tenēdas: quā diligi: nec alienꝰ quā timeri. Preclare enim

Dionyſiꝰ tyrānꝰ.

Enni⁹. Quē metuūt: oderūt. quē quiſq; odit. perijſſe expetit. Et poſt nō mľto
Etenī q̇ ſe metui volēt: a q̇bus metuūtur: eoſdez metuāt ipſi neceē eſt. Quid
enī cenſem⁹ ſupiorez illū Dionyſiū: quo cruciatu timoris āgi ſolitū: qui cul
tros metuēs tōſorios: cādente carbone ſibi adurebat capillū: Quid Alexā-
drū Pherēū: q̇ animo vixiſſe arbitramur: qui (vt ſcp̄tuz legim⁹) quū vxo-
rē Theben admodū diligeret: tñ ad eā ex epulis in cubiculū veniēs: barbaꝝ
et eū quidē (vt ſcp̄tuz ē) conpūctum notis thracijs diſtricto gladio iubebat
āteire: p̄mittebatq; de ſtipatoribꝫ ſuis: qui pſcrutarent̄ arculas muliebres: et
neq̊d in veſtimētis occultaret̄ telū: exq̇rerent. O miſeꝝ: qui fideliorē barba
ruz ꝛ ſtigmaticū putabat: quā ꝯiugez. Nec eū fefellit opinio. Ab ea ē enī ipſe
ꝑpter pellicat⁹ ſuſpicionē int̄fect⁹. ¶ Nā quid ego d. r. fd. Per locū ab eo q̊d
mag̃ eſſe videt̄: argumētatur regū familiaritatē potētez neminē facere: cuz
Seneca reges ipi tā ſint imbecilles ¶ Nero Senecā. Suetoni⁹ de Nerone. Sene-
cā preceptorez ad necez ꝯpulit: quāuis ſepe ꝯmeatuz petēti: boniſq; cedenti
Papinianus pſancte iuraſſz: ſuſpectū ſe fruſtra: p̄iturūq; poti⁹: quā nocituꝝ ei. ¶ Papini-
anū. Hic Serbidij Scęuolę auditor libros ad pādectas affert queſtionuz
triginta ſeptē: reſpōſionuz vndeuigīti: definitionū duos: de adulterijs vnuz
ędilicium vnū. Hic habit⁹ eſt oīm iuris conditorū acutiſſimus. eumq; vocāt
hiſtorię iuris aſyluz: doctrinę legalis theſauꝝ: ſic vt ab illo ſtudioſi leguz: qui
profeciſſent: appellati Papinianiſtę quādoq; fuerint. Amic⁹ ꝛ Seuero pri-
cipi: ſʒ a ꝯdiſcipulatu: neq; nō affinis p Secundā vxorē. ſucceſſor eidē quoqʒ
in adminiſtratione fiſci. Deniq; moriēs Seuerus filios ſuos non alij ma-
gis: quam Papiniano commendauit. Erat autem prefectus vrbi Papini-
anus: ac plus potens in aula: quam volebat. Itaq; ſępe deponere nociturā
potentiam fruſtra conatus: tandem ab Antonino Caracalla Seueri filio
militum gladijs obiect⁹: ꝛ ſecuri percuſſus ē: quod excuſare parricidiū nolu-
Antonin⁹ Cara-calla iſſet. ¶ Antonius. Aureli⁹ Antoni⁹ Baſſian⁹ Caracalla Seueri fili⁹ pa-
tri ſucceſſit in imperio. Baſſianus ex aui materni nomine dictus eſt Cara-
callę vero nomē accepit a veſtimento: qđ populo dederat: demiſſo vſq; ad
talos: vt auctor eſt Spartianus. Hic fratrem ſuuz Getam: ꝛ cōplures ali-
os pręclaros viros occidi iuſſit. Papinianus autēm eius cōſpectu ſecuri p-
cuſſus: a militibꝫ occiſus eſt. quo facto pcuſſori dixit: gladio te exequi opor-
tuit meū iuſſuz. ¶ Moles ipa: dignitatis ꝛ potētię nimia: ꝛ ob id noxia mg̃
nitudo ¶ Quę: quaſi dicat. nulla ¶ An pſidio ſunt amici. Sup̄ dictuz ē vti-
lez amicitiā potētię grā nōnunq; aſſumi. Nūc igit̄ paucis oñdit: fortūę ami-
cos faciliime alienari: nec vllā eſſe peſtez ad nocēduz efficaciorē: quā familia-
rez inimicuz ¶ Sed quez foe: Sniā eſt notiſſima: ꝛ Ouidio ſępi⁹ decantata
cuius verſus ex primo de triſtibus libro paſſim oīmibus literatis ſunt in ore.
Donec eris foelix: multos numerabis amicos
Tempora ſi fuerint nubila: ſolus eris ¶ Idem in ſecundo de ponto
Diligitur nemo: niſi cui fortūa ſecunda eſt
Quę ſimul intonuit: proxima queq; fugat
En ego non paucis quondam munitus amicis
Dum flauit velis aura ſecunda meis
Ut fera nimboſo tumuerunt ęquora vento
In medijs lacera naue relinquor aquis
Diu⁹ Hieronym⁹ Amicitia quę deſinē pt: vera nunq; fuit ¶ Quę vo peſ-
is: q̄ſi dicat nulla. Diu⁹ Hieronym⁹ Leui⁹ eſt pfeſſuz inimicū cauere: quā

hoſtē latentē ſub amici noīe ſuſtinē. Sub amici noīe inimici iſidias dephendi. Ideē Adulator q̄ppe blãd⁹ inimic⁹ eſt Solō auctore Laertio pręcipiebat hūc in modū Caute ſingulos obſerua: ne forte odiū in corde tegāt: dū blãda ꝛ arridēti facie te alloquūtur: duplex q̄ illis lingua atra ex mēte ſonet. Diogenes interrogatus: quęnā ꝑniciosiſſime morderet bellua: ex feris inq̄t obtrectator: ex mitioribꝫ autem adulator. M. Tulli⁹ in Lęlio dixit: nullā in amicitijs peſtem eſſe maiorē: quā adulationē: blãdicias: aſſentationē

❡ Metrum quintum tertij libri

Qui ſe volet eſſe potentem
Animos domet ille feroces
Nec victa libidine colla.
Foedis ſummittat habenis
Etenim licet indica longe
Tellus tua iura tremiſcat
Et ſeruiat vltima thyle
Tamen atras pellere curas
Miſeraſq̄ fugare querelas
Non poſſe. potentia non eſt

❡ Carmē eiuſdē rationis eſt cū q̄nto libri ſecūdi. Admonet āt eo nos Phia verā potentiā nemini ↄtingē poſſe: niſi depulſis ꝑturbatiōibꝫ: animo ſuo dominetur: ꝛ amotꝫ vitijs: ſit ꝟtutꝫ regnū (q̄d vnū ſtabile ē: idē q̄ liberrimū) iuicta fortitudie fœlicit̄ cōſecutus. Seneca Lucillio. Si vis oīa tibi ſubijcere ſubijce te rōni. Multos reges: ſi rō te rexerit. Ab illa diſces: q̄d ꝛ queēadmodū aggredi debeas. Apō Liuiū Scipio ad Maſiniſſā. Nō eſt inq̄t: mihi crede. tm̄ ab hoſtibꝫ armatis ętatis noſtrę ꝑiculū: quātū ab circūfuſis vndiq̄ voluptatibꝫ. Qui eas ſua temperātia frenauit: ac domuit: mlto mai⁹ decus maiorēq̄ victoriā ſibi peperit: quā nos Syphace victo habuim⁹. Solomō ꝓuerbiorū capite xvi. Melior ē patiēs viro forti: ꝛ q̄ dominatur animo ſuo expugnatore vrbiū. Horati⁹ carminū libro. ij. Lati⁹ regnes auidū domando Spūm: quā ſi Libyā remotꝫ Gadib⁹ iūgas: ꝛ vtq̄ pœnus Seruiat vni Valeri⁹ Max. lib. iiii. Mlto em: mltoq̄ ſeipſum: q̄ hoſtē ſugare opoſi⁹ eſt nec aduerſa ꝓpera feſtiatiōe fugiētē: nec ſcda effuſo gaudio apphendentem

(Baptiſta Mãtuan⁹
Dignior eſt: qui ſe: quam qui fortiſſima vincit
Oppida: nec virtus altius ire poteſt.

Seneca tragicus. in Thyeſte

❡ Quis vos exagitat furor
Alternum dare ſanguinem:
Et ſceptrum ſcelere aggredi:
Ne ſcitis cupidi arcium
Quo regnum iaceat loco
Regem non faciunt opes
Non veſtis tyrię color
Non frontis nota regię

Non auro nitide trabes
Rex eſt: qui poſuit metus
Et diri mala pectoris ❡ Et poſt aliquot verſus ſubdit
Mens regum bona poſſidet. Et iterum
Rex eſt: qui metuit nihil
Hoc regnum ſibi quiſq; dat

❡ Animos: animi affectꝰ ❡ Feroces: immoderatos: rectę rōni nō obtēperā
Libido tes ❡ Domet: mitiget: rectę rōnis impio ſubijciat. ❡ Libidīe immoderata cupiditate. Libido teſte Aurelio libro de ciuitate dei xiij. eſt generale vocabulū oīs cupiditatis Verbi grā: eſt libido vlciſcendi: quę ira dr̄ Eſt libido habēdi pecuniā: quę auaritia Eſt libido quomodocunq; vincēdi: q̄ peruicacia Eſt libido gloriādi quę iactātia nuncupat̄. Idez libro vndeuigeſiō eiuſdē opis. Fœlicīꝰ ſeruit̄ homini: quā libidini: cū ſęuiſſimo domiatu vaſtet corda mortaliū: vt alias omittā: libido ipa dominādi ❡ Fœdis habenis: turpiſſimę ſeruituti. Macrobiꝰ ſaturnaliū libro pmo. Aliꝰ libidini ſeruit: aliꝰ auaritię: aliꝰ ambitiōi: oēs ſpei: oēs timori. Et certe nulla ſeruitꝰ turpior: quaꝫ volūtaria Diuꝰ Ambroſiꝰ libro eplaꝝ ſcdo Stulto ꝛ impare ſeruitus eſt: ꝛ (q̄d peiꝰ eſt) cū paucioribꝰ pręſit: pluribꝫ dn̄is: ꝛ grauioribꝫ ſeruit. Seruit eniꝫ ꝓprijs paſſionibꝫ: ſeruit cupiditatibꝫ ſuis: quaꝝ domiatuꝫ nec nocte p̄t fugere: nec die: qꝛ intra ſe dn̄os habꝫ: intra ſe ſeruitiuꝫ patit̄ intolerabile. Gemina em̄ ſeruitꝰ eſt: altera corpis: animaꝝ altera. Domini corpis quidez hoīes: animaꝝ āt malitię ꝛ paſſiōes: a q̄bus ſola animi libtas ſapiētez vindicat: vt ſeruitio ei liceat exire. Sidoniꝰ Apollinaris eplaꝝ libro ſcdo. Naꝫ dici neq̄t: quātuꝫ ꝑ horas fert in hac vita miſeriaꝝ vita fœliciū illoꝝ: ſi tamē ſic ſunt ꝓnūciādi: q̄ ſibi h̄ nomē: vt Sylla: pręſumūt: nimiꝝ qui ſupgreſſi ius faſq; ꝯmune: ſummā btitudinez exiſtiant ſummā ptātez: h̄ ipo ſatis miſeriores: q̄d paꝝ intellegūt: inq̄etiſſimo ſe ſubiacē famulatui. Nā ſicut hominibꝫ reges: ita regibꝫ dominādi deſideria dominantur ❡ Sūmittat: ſubijciat. ❡ Licet:
Licet Tu licet extremos late dominere ꝑindos (tāetſi Claudianꝰ Honorio
Te medius: te mollis arabs: te ſeres adorent
Si metuis: ſi praua cupis: ſi duceris ira
Seruitij patiere iugum: tolerabis iniquas
Alterius leges: tunc oīa iure tenebis
Quom poteris rex eſſe tui.

❡ Tua iura: ptātez tuā: impium tuū ❡ Tremiſcat: timeat ❡ Seruiat: ſubaudi: tibi ❡ Vltia Thulę: hemiſtichiū eſt Virgilianū georgicoꝝ libro pmo
Thule Tibi Seruiat vltia Thulę. Vt Seruiꝰ tradit. Thule iſula ē oceani int̄ ſeptentrionalē ꝛ occidētalez plagā vltra Britāniaꝫ ꝛ orchades. quę inſula in oceano vltia eſt: in qua cū ſol in cācro ē: ꝑpetui dies ſine noctibꝫ eſſe dr̄. Scribendū autez ē ꝑ u poſt th teſtibꝫ Georgio Merula: Chriſtophoro Lādino ꝛ Antonio Mācinello: tāetſi vulgo thyle ꝑ ypſilon ſcribatur. Gręce enim θουλη ſcribit̄. ❡ Atras: noxias. Alexāder Hegiꝰ pręceptor quōdaz meꝰ in frequētiſſima nobilis Dauentrianę ciuitatis ſchola
Eſtur perpetuis hoīm mens anxia curis
Nec valet illa ſui non meminiſſe mali
Hanc ſi tranquillare velis: fomenta relinque
Curę: nil ęquo plus cupe: liber eris ❡ Idem
Libertas ſumma eſt tua Chriſte faceſſere iuſſa

Nemo eſt ingenuus: niſi qui tibi ſeruit Jeſu
Nemo: eſt qui regnet: famulus niſi fidus Jeſu

¶ Proſa ſexta libri tertij

GLoria vero q̄ fallax ſepe. q̄ turpis ē Vn̄ nō iniuria tragic⁹ exclamat ὢ δόξα δόξα μυριοισι δη βροτῶν ὄυδεν γεγωσι βιοτον ὤγκωσας μέγαν Plures em̄ magnū ſepe nomē falſis vulgi opinionib⁹ abſtulerūt. quo q̄d turpi⁹ excogitari p̄t Nā qui falſo p̄dicant̄ ſuis ipſi neceſſe ē laudib⁹ erubeſcāt. Que ſi etiā meritis ꝯquiſite ſint. q̄d tn̄ ſapiētis adiecerint ꝯſcientie. q̄ bonū ſuū nō populari rumore. ſꝫ ꝯſcientie veritate metit̄. Q̄d ſi hoc ip̄m ꝓpagaſſe nomen pulchꝝ videt̄ ꝯſequens ē vt fedū non extēdiſſe iudicet̄ Sꝫ cuꝫ (vti paulo an̄ diſſerui) plures gētes neceſſe ſit eā. ad q̄s vni⁹ fama hoīs neq̄at ꝑuenire. fit vt quē tu eſtimas gl'oſuꝫ. eē ꝓxima ꝑte terraꝝ videat̄ inglori⁹ Inter hec vero popularē gl'a ne cōmemoratōe q̄deꝫ dignā puto. q̄ nec iudicio ꝟo ꝑuenit. nec vnq̄ firma ꝑdurat Iā ꝟo q̄ ſit inane. q̄ futile nobilitat⁹ nomen q̄s nō videat. q̄ ſi ad claritudinē referat̄. aliena ē Videt̄ nāq; eē nobilitas. q̄dam de meritis veniens laus parentū Q̄d ſi claritudinē predicatio facit. illi ſunt clari neceſſe eſt q̄ predicant̄ Quare ſplendidū te. ſi tuam non habes. aliena claritudo non efficit Quod ſi q̄d eſt in nobilitate bonū. id eē arbitror ſolū. vt impoſita nobilib⁹ neceſſitudo videat̄. ne a maioꝝ ꝟtute degenerent.

¶ Docet q̄ fallax et inanis ſit gl'ia: quaꝫ pleriq; mortales tanto ſtudio petūt: et nois celebritate beatū euadē poſſe neminē. Gl'iaꝫ definit Aureli⁹ libro de ciuitate dei q̄nto: capite xij. his ꝟbis. Gloria ē iudiciū hoim bn̄ de hominib⁹ opināntiuꝫ. Ideꝫ eiuſdē libri. ca. xix. Virtutes habēti m̄gna ꝟtus eſt ꝯtemnere gl'iam. Ab auctore āt rhetoricoꝝ ad Herēnium ſic finit̄. Gloria ē frequēs de aliq̄ fama cū laude. M. Tulli⁹ āt in orōne ꝓ M. Marcello hūc ei finē dedit. Gl'ia eſt illuſtris ac ꝑuagata: vl' in ſuos ciues: vl' in patriaꝫ: vl' in oīne gen⁹ hoim fama meritoꝝ ¶ Turpis: īdecora: inhoneſta ¶ Nō iniuria: iure ¶ Tragicus: Euripides: q̄ Andromachan ſic exclamantem inducit: ὢ δοξα δόξα. μυριοισι δη βροτῶν ὄυ δεν γεγῶσι βιοτον ὤγκωσας μέγαν. i. iterp̄te Antonio Codro Urceo: O gl'ia. gl'ia in finitis iā mortalib⁹ nulli⁹ precij vitā tumefeciſti mag-

nam Sunt tamen qui hec paulo aliter legant:et intͣpretentur ſic: O gloria
gloria decez millibꝫ hominũ:nihil aliud facta:niſi tumor magnus:ſeu infla⸗
tio magna. Sed quoniam nobis prope germanici britãniciq́ʒ oceani litto⸗
ra nunc vitã degentibꝫ grecoꝝ poetaꝝ preter admodũ paucos:codices non
ſuppetũt:ſtudioſos remittimꝰ ad ipſuz Euripidez:ꝛ grece lingue ꝓfeſſores.
¶ Quo:qua magni nõis ablatione ꝑ falſas vulgi opiniões ¶ Quid:q̃ſi di⸗
cat:nihil. ¶ Erubeſcãt:verecũdentͣ:pudore ꝛ rubore afficiantͣ. Symmachꝰ
in epl'is. Ut ṽa laus ornat:ita falſa caſtigat ¶ Que:laudes ¶ Quid:q.d.ni
hil ¶ Adiecerit:addiderint. ¶ Nõ pop.ru.non ppl'i inani ꝓdicatiõe:q̃ ſtul⸗
tꝰ honores ſepe dat idignis:ꝛ fame ſeruit ineptꝰ ¶ Sed cõſt.v.meritͣ:ſʒ defi⸗
nit et detͣminat bonũ ſuuz ſue cõſciẽtie ṽitate:qua ɔtentꝰ populares auras
nõ querit. Seneca Lucillio ſuo. Intꝰ teipꝫ ɔſidera:nõ:q̃lis ſis alijs credas
Perſiꝰ Tecũ habita:ꝛ noris q̃ʒ ſit tibi curta ſupellex:id eſt tuapte ſupellectile
te metire:ac tuis ipſius malis bonis ue teipm expende. Horatiꝰ Metiri ſe
quenq́ʒ ſuo modulo:ac pede veꝝ eſt. Eo monemur:ne nos ex aſſentatorum
laudibꝫ:aut vulgi opinione:veꝝ ꝓprijs:ac veris dotibꝫ:animiq́ʒ ṽtutibus
eſtimemus. Frãciſcus Philelphus ſatyra quinta

Atq́ʒ bono letare tuo:vulgiq́ʒ fugaces
Contemnens auras:ex te pendere memento
Lodouicus Bigus
¶ Fœlix o nimium:qui ſe ſcrutatur in uno
Nec niſi vult proprio credere iudicio
Nec:ſua ab inſtabili probitas vt pẽdeat aura
Suſtinet:et ſoli vult bonus eſſe deo

¶ Quod ſi hoc ipm. Argumẽtuz depromit a ɔtrarijs ei ſimile:quod de po⸗
teſtate et impotentia ſupra ꝓtulit. vel potius ab oppoſitis ſecundũ affirma
tionẽ et negationez. Si inq̃t ꝓpagaſſe nomẽ ſuũ videtͣ pulchruz ꝛ honeſtuz:
non ꝓpagaſſe id turpe inhoneſtũq́ʒ iudicãdum eſt. Oppoſitis eniz oppoſi⸗
ta conueniunt. Sed multo plures ſunt gẽtes:apud quas nomẽ cuiuſlibet
ignotum eſt:quam apd quas notuz. Proinde q̃ glorioſus creditͣ:magis in⸗
gloriꝰ eſt iudicãdus ¶ Uti. quẽadmoduz ¶ Paulo ãte:proſa ſeptima libri ſe
cũdi ¶ Diſſerui:diſputaui ¶ Inter hec ṽo. Geminis de cauſis oſtẽdit popu
larez gloriaz ne commemoratiõe quidez dignã:cuz nec vero iudicio ꝓueniat
ſed nimis corrupto:vt indocte ꝛ ſtulte ac (vt ita loquar) multiuole multitu⸗
dinis:que ſepe laudat nocentes:vitupat innocẽtes. nec vnq̃ʒ conſtans ꝑma
neat:verum leuiſſimo hucilluc q́ʒ momẽto trãſferatͣ. Michael Fernus ad
(Sabinum
Hei mihi quam vana eſt ſpes hec et gloria famae
Pro fama morimur docte Sabine fame
Stet ſua per totum virtutis gloria mundum
Recte viue deo:cetera fumus erunt

¶ Iã ṽo q̃ʒ ſit inane. Diſſerit gñis nobilitatẽ nõ ɔferre verã ꝛ ꝓpriã claritu
dinez:quã ſola ṽtus adfert. iuxta illud Satyrographi. Nobilitas ſola ẽ atq́ʒ
vnica ṽtus. Sũt ãt tria nobilitatis gña: Nobilitas ex gñe:nobilitas ex ṽtu

Tria nobilitatis genera

te:ꝛ nobilitas ex vtroq́ʒ. Eſt pretͣea nobilitas:ſeu potiꝰ famoſitas ex vitijs:
nã nonnulli ſcelerībꝫ:ꝛ fœdiſſimꝭ facinoribꝫ innotuerũt. Joãnes Cãpanus
Precipua ẽ nobilitas:que ꝓpria ornata ṽtute ꝛ ſua cuz maioꝝ ſit ſplendore:
dignitate:gl'ia:vetuſtate ɔiuncta ¶ Claritudinez:claritatez et nominis ſplẽ⸗
dorem ¶ Aliena:non ꝓpria:cum clari ſint illi:puta parentes:aut progenito⸗
res:q̃ ob ṽtutes ſuas ꝛ preclara facinora predicãtur:non is qui ex genere ꝓ⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

genitꝰ corũ virtutes nõ emulaꝛ ¶ Videꝛ nanq̈. Definit gñis nobilitatem hoc mõ. Nobilitas eſt quędaꝫ laus veniens de meritis parentuꝫ ¶ Aliena claritudo. Joãnes Cãpanus Alienis laudibꝫ niti nihil aliud eſt: q̈ ſuas ꝓferre nõ poſſe. Seneca. Quid eñ ſtultiꝰ eſt: q̈ aliqueꝫ eo ſibi placere: q̊d ipſe nõ fecit. Ideꝫ Nõ facit nobilẽ atriũ plenũ fumoſis imaginibus. Nemo in noſtrã gloriã vixit. neq̈ quod ante nos fuit: noſtꝝ eſt. Animꝰ facit nobileꝫ: cui ex quacunq̈ cõditione ſup̄ fortũaꝫ licꝫ ſurgẽ ¶ Quod ſi q̊d eſt. Oſtẽdit cui ſit vſui gñis nobilitas. Baptiſta Mãtuanꝰ Eſt ꝑfecto (vt videre videor) magnum ꝟtutis adiumentum: claris ortũ eſſe parẽtibꝫ. Solent eñ iuuenes: qui aliquid indolis habent: ne degenerare videãtur: maiorum ſuorum dignitatem aemulari: ⁊ ad paternarum laudum aſpirare fœlicitatem. Sic Philippi nomen Alexandrum: ſic maioris Aphricani gloria minorẽ Scipioneꝫ: ſic Cęſaris Julij fama Octauianuꝫ excitauit. Sic deniq̈ Pyrrhus Achillides erat animoſus imagine patris. Fauſtus Andrelinus

Eſt aliquid clarus magnorum ſplendor auorum
 Illud poſteritas aemula calcar habet
Scilicet vt nullus tantis ſit degener actis
 Magnanimũ pectus ſtrenua facta mouent
Ceu tener inſtantem catulus cum viderit vrſum
 In patrias vires aemula corda mouet

¶ Metrum ſextum libri tertij.

OMne hominum genus in terris
Simili ſurgit ab ortu
Unus enim rerum pater eſt.
Unus qui cuncta miniſtrat
Ille dedit phoebo radios
Dedit et cornua lune
Ille homines etiam terris
Dedit et ſidera celo
Hic clauſit membris animos
Celſa ſede petitos
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen
Quid genus et proauos ſtrepitis
Si primordia veſtra
Auctoremq̈ deum ſpectes
Nullus degener extat

Niſi vitijs peiora fouens
Proprium deſerat ortum

¶ Carmē eſt dicolō: cui⁹ alt' verſus dicit' alcmani⁹ dactylic⁹ trimeter hypca-
talect⁹: conſtās trib⁹ pedib⁹ heroici ꝟſus ⁊ ſylla: ita tamē vt non ſit ex meris
ſpōdeis. Alter ꝟo ē Pherecrati⁹: ex ſpōdeo ſeu anapeſto: dactylo: ⁊ ſpōdeo.
Docet vnū eundēq; eſſe oīm patrē: a q̊ ꝯmunis vniuerſi gn̄is hūani ſit ori-
go. Proin̄ neminē eſſe degenerē: niſi eū qui vitijs deformat⁹ ab illo pulcher-
rimo: ⁊ optio: maxioq; parēte deficiat. Diu⁹ Hieronym⁹ Sola apud deum
libertas ē nō ſeruire peccatis. ſumma apud deū nobilitas claꝝ eē ꝟtutibus
¶ Ab ortu ſibi: ex cōſimili origie ¶ Vn⁹ e. r. Malachias ꝓpheta capite ſcd̄o
Nunqd nō pat' vnus oīm noſtꝝ? Nūquid nō de⁹ vnus creauit nos? Lac-
tātius libro de iuſtitia capite xv. De⁹ em̄: qui hoīes generat: ⁊ inſpirat: oēs
equos. i. pares eē voluit. Eādē ꝯditionē viuēdi oīb⁹ poſuit: oēs ad ſapi-
entiā genuit: oīb⁹ immortalitatē ſpopōdit. Nemo em̄ bn̄ficijs ei⁹ celeſtib⁹
ſegregat'. Nā ſicut oīb⁹ vnicū ſuū lumē equalit' diuidit: emittit oīb⁹ fon-
tes: victū ſumminiſtrat: quietē ſomni dulciſſimā tribuit: ſic oīb⁹ equitatē:
ꝟtutēq; largit'. Nemo apd̄ eū ſeru⁹ eſt: nemo dn̄s. Si em̄ cūctis idē pat' eſt:
equo iure oēs liberi ſum⁹. Nemo deo pauꝑ eſt: niſi q̇ iuſtitia idiget. nemo
diues: niſi q̇ virtutib⁹ plen⁹ eſt. nemo deniq; egregi⁹: niſi q̇ bonus ⁊ innocēs
fuerit. nemo clariſſim⁹: niſi q̇ oꝑa miſericordie largit' fecerit. nemo ꝑfectiſſi-
m⁹: niſi qui oēs grad⁹ virtutꝫ impleuerit. Pindar⁹: vt refert Euſebi⁹ libro ꝑ-
paratiōis euāgelice xiij: Vnū inq̇t hoīm genus eſt: ⁊ ab vna matre cuncti.
Vnū patrē creatorē ſummū atq; optimū artificē habem⁹: qui ꝓgreſſus
ſingulis diuerſos ſcd̄m merita ꝑbet. ¶ Vn⁹ cuncta miniſtrat: Caue ne le-
gas cōtra metri rōnē Vn⁹ q̇ cuncta miniſtrat ¶ Clauſit: incluſit ¶ Mem-
bris: corporib⁹ ¶ Celſa ſede: e celo. ¶ Edidit: ꝓducit. ¶ Nobile germē: nobil'
origo: preclaꝝ gen⁹ ¶ Strepitis: iactatis. Alloquitur āt hoīes generis no-
bilitate gloriabūdos ¶ Primordia veſtra: tuā ⁊ ceteroꝝ mortaliū originem.
¶ Spectes: ꝯſideres o Boethi: Indocti deꝑuarūt hūc locū legētes ſpecte-
tis in metri ꝯtaminatiōē ꝓ ſpectes: idq; videt' ortū ex eo q̊d dixi vrā. Ti-
muerūt em̄ vt eſſet oratio cōgrua: nō animaduertentes Spectes ad vnum
Boethiū eē referēdū: veſtra ꝟo ꝑmordia ad Boethiū ⁊ alios hoīes ¶ Ni:
niſi. ¶ Fouēs: amplectēs. ¶ Peiora: mala. cōparatiuū loco poſitiui ¶ Vi-
tijs: hic caſus ſeptim⁹ eſt verbo deſerat ſubdend⁹: vt ſit ordo Deſerat vitijs
proprium ortum: hoc eſt per vitia ab origine propria degeneret

¶ Proſa ſeptima libri tertij

Quid aūt de corporis voluptatib⁹ loquar? quaꝝ appe-
tētia q̇dem plena eſt anxietatis. ſatietas vero penitētie
Quātos ille morbos. q̄s itollerabiles dolores. q̄ſi quendā fruc-
tū neq̇cie fruentiū ſolēt referre corporib⁹. quaꝝ motus q̇d ha-
beat iucūditatis ignoro Triſtes ꝟo eē voluptatū exit⁹. quiſ-
q̇s reminiſci libidinū ſuaꝝ volet. intelliget. Que ſi beatos ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

plicare poſſunt nihil cauſe ē. quin pecudes quoqꝫ beate eē dicātur. quaꝝ oīs ad explendā corporalē lacunā feſtinat intentio. Honeſtiſſima quidē ꝯiugis liberorumqꝫ foret iucūditas. ſꝫ nimis e natura dictū ē. neſcio quē filios inueniſſe tortores. quoꝝ ꝙ ſit mordax quecunqꝫ ꝯditio neqꝫ alias expertū te. neqꝫ nunc anxiuz neceſſe eſt admonere In quo Euripidis mei ſententiaꝫ probo. qui carentem liberis infortunio dixit eſſe felicem.

¶ Voluptates ait nō ſolū fœlicitatē nō adferre: ſed multaꝝ etiā egritudinū morborumqꝫ cauſas eſſe. ¶ Quarum: voluptatum. ¶ Appetentia: appetit⁹ ¶ Anxietatis: ſolicitudis ¶ Joānes Pic⁹ Mirādula. Quid em̄ optabile in voluptatib⁹ mūdi: que dū ꝗrunt: fatigāt: cū acꝗrunt infatuāt: cuꝫ amittūt: excruciāt Big⁹.

Quid pn̄tis habent optabile gaudia vite:
Quae ſiquis pelago querat terrave fatigant
Partaqꝫ cor hebetant: amiſſaqꝫ duriter angunt

Horatius

Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas

Diu⁹ Hieronym⁹ Libido trāſacta ſp̱ ſui relinꝗt pœnitudiem .i. pœnitētiaꝫ. Grecoꝝ ꝓuerbiū eſt. Voluptati ſoror ē triſtities ¶ Quātos morbos. Annē⁹ Seneca ſeueriſſim⁹ vitioꝝ caſtigator ꝑorās in voluptatem gulonuꝫ ſic ſcpſit ꝓpe diuinit⁹. Hīc inꝗt pallor ē: ⁊ neruoꝝ vino madētiuꝫ tremor: ⁊ miſerabilior ex cruditatib⁹: quā ex fame macies. Hīc incerti labētium pedes: ⁊ ſp̱ ꝗlis in ipa ebrietate titubatio. Hīc intra cutē humor admiſſus: diſtētuſqꝫ vēter: dum male aſſueſcit pl⁹ capere: ꝙ poterat. Hīc ſuffuſio luride bilis: ⁊ decolor vult⁹: tabeſqꝫ in ſe putreſcētiuꝫ: ⁊ retorti digiti articulis obrigeſcētib⁹: neruoꝝ ſine ſenſu iacētiuꝫ torpor: aut palpitatio corꝑm ſine intmiſſiōe vibrātiū. Quid capitis vertigies dicā: qd oculoꝝ auriūqꝫ tormēta: et cerebri eſtuātis verminatiōes: ⁊ oīa ꝑ que exoneramur: internis hulcerib⁹ affecta: Innūerabilia ꝑterea febriuꝫ gn̄a: aliaꝝ impetu ſubeūtiuꝫ: aliaꝝ tenui peſte repētium: aliaꝝ cū horrore: et multa mēbroꝝ ꝗſſatiōe veniētiū: Quid alios referā innūerabiles morbos ſupplicia luxurie: ¶ Triſtes ꝓo eſſe: voluptati mœrorē ſuccedē cū norūt oīes: tū maxie libidioſi. nā teſte pħo: oīe aīal a coitu triſtē ē Seneca Lucillio Voluptates ꝑcipue extirpa: int res viliſſimas habe: ꝗ latronū more in hoc nos āplectūtur: vt ſtrāgulent. Ariſtoteles teſte Valerio Maxio vtiliſſimū eſt preceptū. vt voluptates abeūtes ꝯſiderem⁹: quas ꝗdē ſic oſtēdendo minuit. feſſas em̄: pœnitētieqꝫ plenas animiꝫ nr̄is ſubijcit: quo min⁹ cupide repetātur ¶ Que ſi beatos explicare pn̄t. Si inꝗt voluptates corꝑis btitudinē adferrēt: iā ⁊ pecudes beate forēt: quib⁹ ee nobiſcuꝫ ſtꝫ communes: ſꝫ indigniſſimuꝫ ē ſummuꝫ bonuꝫ pecudib⁹ tribuē. Proīn corꝑis voluptates: que teſte pħo libro moraliuꝫ iii. pecunie ſtꝫ: ⁊ ferales nulla ratione quempiā beatuꝫ poſſunt efficē ¶ Quin: cur nō ¶ Corporalē lacunā: ventrē

Lacuna

Lacuna fit a lacu: ⁊ eſt aque collectio. Serui⁹ Lacune ſunt foſſe: in quibus collecta aqua ſtare ꝯſueuit Maro Vnde caue tepido ſudāt humore lacune. Per metaphorā ſumit pro ventre ſeu aluo: quo cibi potuſqꝫ cōgeruntur Sunt exemplaria: in quib⁹ eſt legere laſciuiā: ⁊ ē ſenſus ſat aptus ¶ Honeſtiſſima quidem. Sup̄ dixit. Vxor ac liberi: qui iucūditatis grā petunt: ꝗbus

ꝓbis ſignificauit ꝯiugia grã voluptatis experi. Nũc dicit: ꝙ voluptas ea fo⸗
ret honeſtiſſima: niſi ⁊ ipa nimiuz ſolicitudis ⁊ doloꝝ ſecũ traheret ¶ E na⸗
tura: cõtra naturã. Neſcio quẽ f.i.t. Baptiſta Mãtuan⁹

Saepius in natis ſeuum pater educat hoſtem
Cumqꝫ ſuo ignorans interfectore iocatur
Saepe ſibi lachrymas: ſperant dum gaudia matres
Atqꝫ ſuę paſcunt ventura opprobria genti

¶ Mordax: curarum et ſolicitudinis plena. ¶ Quęcunqꝫ conditio: etiam⸗ bona. ¶ Alias: alio tempore: ſubaudi neceſſe fuit admonere. ¶ Te exper⸗ tum: qui filios habes: et quanta ſolicitudine ſint educandi: vel experientia noſti. ¶ Anxiũ: triſtem: ⁊ ſolicitũ ¶ Nõ eñ nũc ãxietati tuę pl⁹ addẽduz eſt: ſed poti⁹ detrahẽduz ¶ Euripidis mei: poetę docti ⁊ phię ꝑitiſſimi ¶ Qui c. l.i.d.e.f Nã q̃ liberis caret: tãetſi videaꝑ infortũat⁹: q̊d alieno cẽſuz ſeruet au geatqꝫ heredi: tñ eo infortanio fœlix eſt. ꝙ ex liberis (vt alij pleriqꝫ) nihil capi at moleſtię: nec vllũ metuat opprobriũ. Sophocles in ãtigone Eraſmo in⸗ (terprete.

Inutiles quicunqꝫ liberos ſerit
Quid aliud hunc: quam ſibi creare dixeris
Ipſi dolores: atqꝫ riſum maleuolis

Congreſſis olim Solone et Thalete Mileſio de re vxoria: deqꝫ liberis or⸗ tus eſt ſermo: quum vtrumqꝫ vltra modum probaret Solon: mirareturqꝫ Thaletem eum eẽ: qui nunqꝫ procreationi operam dediſſet: rem ille com⸗ ment⁹ eſt haud memoratu idignã. Hoiem ſubornauit: q̃ ſe Athenis illꝰ ipis dieb⁹ Miletũ applicuiſſe diceret Iñ de ciuitatꝭ ſtatu appellat⁹: oĩa ibi florẽ diceret: vnũ duntaxat ſub id tps: q̊ inde ſoluiſſꝫ: lugubrẽ caſuz accidiſſe: ꝙ cla riſſimi viri fili⁹ vnic⁹: cui⁹ paꝑ ꝑegrinari diceret: adoleſcẽs pręclarę indolis fa to ꝯſumpt⁹ eẽt: cui⁹ funus tota ciuitas mḡno eẽt luctu ꝓſecuta. Tũ demuz de pris noĩe rogat⁹: excidiſſe id ſibi diceret: ꝙ ſi ſubijceret: poſſe ſe facile remi niſci. Poſtridie igiꝑ cũ freq̃nti foro: ãbo de more inãbularet: obtulit ſe ille ex ꝯpoſito. Hic ad ꝑmã funeris mentionẽ quũ Solonꝭ aĩm perculiſſꝫ: moxqꝫ fabulę ꝓgreſſu hoſpes ille eo ꝑueniſſꝫ: vt tñ pris nomẽ reticeret: cętera haud dubie filij ītituz Soloni nũtiarẽt: quũ iã amenti ſilꝰis ipe ſuũ nomẽ ſubie⸗ ciſſet: atqꝫ id ipm eſſe nauta affirmaſſꝫ: doloꝝ mḡnitudie vict⁹: ꝑſonę ſilꝰ ſuę: atqꝫ loci oblit⁹: ſeſe humi affligit: capillũqꝫ ⁊ herbã vlulatu altꝰnis manibus ꝯuellit: mugitu heiulatuqꝫ totũ ꝯplet foꝝ Ois mlꝰtitudo fœditate rei con⸗ feſtĩ in eũ vnũ ꝯuerſa ẽ. Thales vanę illi⁹ ꝯflictatiõis ꝯſcius: aliquãdiu paſ⸗ ſus ẽ hoſpitẽ inſana illa muliebriqꝫ lamẽtatiõe debacchari. Poſtremo afflic tũ humo leniꝑ attollẽs: ſis inq̃t bono aĩo Solon: viuit fili⁹ tu⁹. At volui te nõ ignorare: ad q̊d inſanię liberoꝝ amor parẽtes adigat: ⁊ quãꝫ non inepte faciãt: qui hęc animoꝝ vincula: quuz honeſte ꝓſſint: effugiant.

Metꝝ vij. libri tertij.

HAbet hoc voluptas omnis
Stimulis agit fruentes
Apiumqꝫ par volantum
Ubi grata mella fudit
Fugit. et nimis tenaci
Ferit icta corda morſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Carmē eſt anacreōtiū dimetꝝ catalecticū ꝯſtās anapeſto: duob⁹ iābis: ꝛ ſylla. Nōnunq̄ tñ habꝫ ſpōdeū ꝓ iambo: vt eſt videre in p̄mo ỽſu: qui tñ trāſpoſitis dictionib⁹ ſic recte legi pt. Habꝫ oīs hoc voluptas. Nōnulli h̄ metꝝ vocāt anapeſticū. eo ꝙ p̄mus pes ſit anapeſt⁹: mihi tñ poti⁹ iambicū dicēdum videt̄: poſſeq̄ etiā vl' iambū vl' ſpōdeū in p̄ma regiūcula recipere: vt apud Prudētiū Ades pater ſupreme. Significat voluptatis comites eſſe dolores: faſtidiū: ꝛ anxietatem. ¶ Stimulis: aculeis ¶ Agit: afficit: pūgit ¶ Fruētes: eos q̄ voluptate fruūtur ¶ Par: ſil'is ¶ Ubi: poſtq̄ ¶ Fugit: ocyſſime abit. ¶ Tenaci: diuturnū dolorem inferēti. ¶ Ferit: percutit: ledit. ¶ Icta: tacta. Solon. Voluptatem fuge: ipſa nanq̄ poſtremo dolorē parit. Plato iuuentutē ad btām vitam hac ratione ſepiſſime incendebat. Contrariā ỽtutis ac voluptatis naturā animaduertite. Huius enī momētaneā dulcedinē ſubita pœnitētia ſequit̄: dolorq̄ perpetuus: Illius aūt breues labores ęterna voluptas. Claudian⁹ ad Stiliconem.

Nec te iucunda fronte fefellit
Luxuries prędulce malum: quę dedita ſemper
Corporis arbitrijs hebetat caligine ſenſus
Membraq̄ circęis effœminat acrius herbis
Blanda quidem vultu: ſed qua non tetrior vlla
Interius: fucata genas: et amicta doloſis
Illecebris: toruos auro circumligat hydros
Illa voluptatum multos innexuit hamis   Baptiſta Mātuanus.
¶ Non inſidioſa voluptas
Decipiat quenquam: blanda ſub imagine ſemper
Ingreditur: nardi ſuccos: vnguenta: ſopores
Mellifluos prefert: vultuq̄ applaudit amico
Sed nihil eſt ſine fraude: latent ſub melle venena
Quę poſtq̄ imprudens biberis: fugit illa repente
Lęta dolis: manet infixum ſub pectore vulnus
¶ Joannes Franciſcus Picus in voto pro ſalute coniugis.
O miſerum mortale genus: cui triſtia rebus
Succedunt letis: et amaro perlita felle
Pocula de calicis melliti margine manant.
Quicquid enim pręſens dulci oblectauit amore
Amiſſum querimur: et amaro verba dolore
Saucia mens fundit: renouatq̄ in pectore vulnus.
¶ Nos quoq̄ quondam elegiarum moralium libro tertio ſic luſimus
Sane quam breuis eſt: quam miſta dolore libido
Aufugit hęc raptum: ſed dolor vſq̄ manet   ¶ Et poſt pauca
Quid tibi blanditur tantum: quid dulce videtur
Cui modicum mellis: ſeuus amaror ineſt.
Continuo fugiunt: quę ſenſus tempore paruo
Molliter afficiunt. nec remanere queunt
Succedit ſaties: ſuccedunt tędia: mœror
Anxietas. culpam maxima pœna manet
Conſcia mens miſeris ſe morſibus ipſa remordet
Sanariq̄ nequit: ni ferat auctor opem   ¶ Item
Lętitiam carpit ſollicitudo comes

¶ Proſa octaua libri tertij

NJhil igit̄ dubiũ eſt qn he ad beatitudinẽ vie. deuia que/
daz ſint nec ꝑducere eo quenq̄ʒ valcãt ad qđ ſe ꝑductu/
ras eſſe ꝓmittũt. Quantis ṽo implicite malis ſint breuiſſime
mõſtrabo Quid em̃ pecuniã ne ꝯgregare conaberis. ſʒ eripies
habenti Dignitatibꝰ fulgere velis donãti ſupplicabis Et qui
preire ceteros honore cupis poſcẽdi humilitate vileſces Po/
tẽtiaʒ ne deſideras? ſubiectoꝝ inſidijs obnoxiꝰ ꝑiculis ſubiace/
bis Gloriaʒ petis. ſʒ ꝑ aſpera queq̄ʒ diſtractꝰ ſecurꝰ eſſe deſiſtis
Voluptuariã vitã degas. ſʒ q̇s nõ ſpernat atq̄ʒ abijciat vilis/
ſime fragiliſſimeq̄ʒ rei corꝑis ſeruitium. Jã ṽo q̇ bona p̄ ſe cor/
ꝑis ferũt. q̄ʒ exigua q̄ʒ fragili poſſeſſione nitunt̄ Nũ enim ele/
phãte mole. tauros robore ſuꝑare poteritis? Nũ tigres velo/
citate p̄ibitis? Reſpicite celi ſpaciũ: firmitudinẽ: celeritatẽ Et
aliqñ deſinite vilia mirari. Qđ q̇dem celũ nõ his potiꝰ eſt quã
ſua qua regit̄ rõne mirãdum. Forme ṽo nitor vt rapidꝰ eſt. vt
velox ⁊ venaliũ floꝝ mutabilitate fugacior Qđ ſi (vt Ariſto/
teles ait) lynceis oculis hoĩes vterent̄. vt eoꝝ viſus obſtantia
queq̄ʒ penetraret. nõne introſpectis viſceribꝰ illud Alcibiadis
ſuꝑficie pulcherrimũ corpus turpiſſimuʒ videret̄ Jgit̄ te pul/
chꝝ videri nõ tua natura. ſʒ oculoꝝ ſpectãtiuʒ reddit infirmi/
tas Sʒ eſtimate q̄ʒ vultis nimio corꝑis bona Dũ ſciatis hoc
q̊dcunq̄ʒ mirami triduane febꝛ igniculo poſſe diſſolui. Ex q̇bꝰ
oĩbus illđ ĩ ſummã redigere licʒ. ꝙ hec quę nec p̄ſtare q̄ pollicẽ/
tur bona poſſunt. nec oĩm bonoꝝ ꝯgregatiõe ꝑfecta ſũt. ea nec
ad btĩtudinem q̄ſi q̇dam calles ferũt nec beatos ipſa ꝑficiunt.

¶ Hac proſa prius ſummitatim repetit ea: quę ſupra diſputauit: aiens vo/
luptates: gloriam: regna: dignitates: et diuitias: nec ad beatitudinem quaſi
quaſdam vias ferre: nec beatos efficere. Deinde docet corporis bona cum/
primis eſſe fragilia: nec magno prudentibus hominibus ęſtimanda ¶ Hę
vię: q̄s vulgus ſtulte ad fœlicitatẽ vias opinatur. ¶ Quędaʒ deuia: loca a/
uia ⁊ a recta via nimis diuerſa. ¶ Quid em̃: ꝑticula eſt introgatoria: id eſt

tur nõ:et eſt comicum teſte Acrone. Flaccus libꝛo ſermonũ pꝛimo Mili-
tia eſt potioꝛ. quid enim: concurrit hoꝛe momẽto. Sẽſus eſt. quare nõ mõ-
ſtrauero bꝛeuiſſime: quãtis malis hę vię ſint implicitę. Poteſt et ſimpliciter
accipi: vt ſit pꝛeparatiũcula quędam futurę interrogationi: quod et ipſum
frequens eſt apud comicos: ⁊ in ſermone quotidiano. ¶ Poſcẽdi. ambien-
di et petẽdi magiſtratꝰ. ¶ Degas; degere velis ¶ Coꝛpoꝛis ſeruitiuz. Se-
neca. Lucillio. Maioꝛ ſuz: ⁊ ad maioꝛa genitꝰ: quã vt mancipiũ ſiz coꝛpoꝛis
mei: qđ equidẽ nõ aliter aſpicio: quã pondꝰ: ac pœnaz: vinculumꝙ libertati
meę circundatũ. ¶ Jam ꝟo: Cõcinne tranſit ad coꝛpoꝛis bona: quę ad ſu-
perioꝛa (quemadmodũ ſupꝛa dictũ eſt) facile referri poſſunt. ¶ Pꝛę ſe ferũt:
oſtentãt: eiſꝙ fœliciores aliĳs cõferri cupiũt ¶ Nuz: nunquid. ¶ Elephãtes — Elephas
Animaliũ terreſtriuz Plinio teſte maximũ eſt elephas: pꝛoximũꝙ huma-
nis ſenſibꝰ. Elephãtes domiti militant: et turres armatoꝝ in hoſtes ferũt:
magnaꝙ ex parte oꝛiẽtis bella cõficiunt. Pꝛoſternũt acies: pꝛoterũt arma-
tos. Naſcuntur in africa vltra ſyrticas ſolitudines: et in mauritania. itez in ę-
thiopia et apud trogloditas: ſʒ maxime in india: quos afri pauẽt: nec cõtueri
audẽt. Nã ⁊ maioꝛ indicis magnitudo ẽ. Lege Pliniũ libꝛo naturalis hiſto
rię viĳ. ¶ Tauros: Taurꝰ bos ad ꝓcreãduz reſeruatꝰ. Accipitur ⁊ ꝓ: quocunꝙ — Taurus.
robuſto boue. Maro Ergo age terrę Pingue ſolũ pꝛimis extẽplo a menſi-
bus ãni Foꝛtes inuertãt tauri ¶ Tigres. Tigrin hyꝛcani et indi ferũt ani- — Tigris.
mal velocitatꝭ tremẽdę: ⁊ maxie cognitę duz capitur. Totꝰ eius fœtꝰ: qui ſem-
per nũeroſus ẽ: ab inſidiãte rapitur equo quã maxie pnici: atꝙ in recẽtez ſub-
inde trãſfertur. At vbi vacuũ cubile reperit fœta: (maribꝰ eñ cura nõ eſt ſobolꝭ)
fertur pꝛęceps odoꝛe veſtigãs. Raptoꝛ appꝛopinquãte fremitu: abĳcit vnũ ex
catulis. Tollit illa moꝛſu: ⁊ põdere etiã ocyoꝛ acta remeat: iterũꝙ cõſequitur:
⁊ ſubinde donec: donec in nauez regreſſo irrita feritas ſęuit in littoꝛe. Hęc ex
Plinio: plura ex aliĳs de eadẽ tradentur infra ¶ Reſpicite: cõſiderate. ¶ Spa-
ciũ: amplitudinez ¶ Firmitudinẽ: firmitatẽ ¶ Celeritatẽ: velocitatẽ ¶ His:
ſpacio: firmitudiẽ: celeritate ¶ Sua rõne: ſpiritu diuino. ¶ Foꝛmę ꝟo nitoꝛ.
Oñdit coꝛpis pulchꝛitudinẽ ſane ꝙ fluxã eẽ: ⁊ celerrĩe mutabilẽ ¶ Ut: quã-
tum ¶ Rapidꝰ. cito pꝛęteriẽs. Domitianꝰ apud Suetoniũ Scias nec gra-
tius quicꝙ decoꝛe: nec bꝛeuiꝰ. Ouidiꝰ libꝛo de arte amandi ſecundo

Ingenĳ dotes coꝛpoꝛis adde bonis
Foꝛma bonum fragile eſt: quantumꝙ accedit ad annos
Fit minoꝛ: et ſpacio carpitur illa ſuo
Nec ſemper violę: nec ſemper lilia floꝛent
Et riget amiſſa ſpina relicta roſa
Et tibi iam venient cani foꝛmoſe capilli
Jam venient rugę: quę tibi coꝛpus arent
Jam molire animum: qui duret et aſtrue foꝛmam
Solus ad extremos permanet ille rogos
Nec leuis ingenuas pectus coluiſſe per artes
Cura ſit: et linguas edidiciſſe duas ¶ Rurſus idem
Ergo age fallaci timide confide figurę
Quiſquis es: atꝙ aliquid coꝛpoꝛe maius habe

Eſaias capite xl. Omĩs caro fœnuz: ⁊ omĩs glĩa eius quaſi flos agri. Meri-
to foꝛma hoĩs floꝛi comparatur: eodem pene momẽto vireſcẽs ⁊ areſcẽs. M.
Varro: Quem puez vidiſti foꝛmoſuz: hunc vides defoꝛmẽ in ſenecta. A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

puleius in deo Socratis ſignificare volẽs nihil eẽ breuiꝰ decore ſic ait. For-
moſus eſt: expecta pauliſper: ⁊ nõ erit Calphurniꝰ in bucolicis.
Donũ forma breue eſt: nec ſe tibi cõmodat ãnis
¶ Seneca in Hippolyto
Anceps forma bonum mortalibus
Exigui donum breue temporis
Vt velox celeri pede laberis
¶ Rurſus idem
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur: nullaq; non dies
Formoſi ſpolium corporis abſtulit
Res eſt forma fugax: quis ſapiens bono
Cõfidat fragili? Idez: vł vt quibuſdã videt aliꝰ Seneca in Octauia
Sola perpetuo manent.
Subiecta nulli mentis atq; animi bona
Florem decoris ſinguli carpunt dies.
¶ Salluſtius. Naz diuitiarum et formae gloria fluxa atq; fragilis eſt: vir-
tus clara eternaq; habetur. Diuus Ambroſius in tertio hexa. Surrexerat
añ florib; immiſta teneris ſine ſpinis roſa: ⁊ pulcherrimꝰ flos ſine vlla frau-
de ꝟnabat. poſtea ſpina ſepſit grãz floris: tanq; humanę ſpeculũ ꝓferẽs vitę:
quę ſuauitatẽ ꝓfunctiõis ſuę finitimis curaꝝ ſtimulꝰ ſepe ꝯpungat. Valla-
ta eſt eñ elegãtia vitę noſtrę: ⁊ quibuſdaz ſolicitudinib; obſepta: vt triſtitia
adiũcta ſit gratię. Vñ cum vnuſquiſq; aut ſuauitate rõnis: aut proſperioris
curſus ſucceſſib; gratulatur: meminiſſe culpę eũ conuenit: per quã nobis in
paradiſi amœnitate florẽtibus: ſpinę mentis: animiq; ſentes iure ꝯdemna-
tiõis aſſcṕti ſunt. Irrutiles igit o homo licet: aut ſplendore nobilitatis: aut
faſtigio poteſtatis: aut fulgore ꝟtutis: ſemꝑ inferiora tua reſpice. ſuꝑ ſpinas
germinas. nec plura gratia manet. Breui vnuſquiſq; decurſo ętatis flore mar
ceſcit. Ariſtoteles ſtagerita Nicomachi medici filius Platonis auditor: ꝓ-
Aristoteles ceptor Alexãdri magni. Plurima ſcripſit non ſolum neruoſe: ſed et elegãter
cõtra quorundã vulgo ſordide philoſophãtiũ opinionẽ. ¶ Lynceis oculis:
Lynceus acutiſſimis ⁊ perſpicaciſſimis. Sunt q̃ opinãtur oculos lynceos appellari
acutiſſimos a lyncib;: quę (vt Pliniꝰ teſtat libro naturalis hiſtorię duodetri
geſimo capite octauo) clariſſime oĩm quadrupedũ cernũt. Alijs videnť po
tius dicti a Lynceo: vno ex argonautis acutiſſima oculoꝝ acie prędito: qui
(vt eſt in fabulis: et tradit Hieronymꝰ) dicebať videre trãs parietez. q̃ (vt
hiſtorici ferũt) cõſpexit nouiſſimã lunã: ꝑmamq; eodem die in ſigno ariete:
quod paucis mortaliũ ꝯtigit vidiſſe. ⁊ in fabula orta eſt cernẽdi Lynceo: vt
docet Pliniꝰ. De hoc ait Flaccus. Solus trãſibit nubila Lynceus. Huiꝰ
meminit Horatiꝰ in epiſtolis: ⁊ in ſermonib; dixit. Ne corporis optia lyn-
ceis Contẽplere oculis. Lyncei mẽtio fit apud eruditos frequẽs: ⁊ in ꝑmis
apud Ciceronem: ⁊ Apuleiũ: ⁊ Senecã. Meminit ⁊ huiꝰ Plato in epiſto-
la quadam. Ariſtoteles in ꝑmo de generatiõe ⁊ corruptiõe libro. Naz quae
debilez viſuz habẽti: miſta eẽnt: acute videnti: vt lynceũ habẽti oculum: non
eẽt miſtio. Ariſtophanes in Pluto. Faxo vt videas vel Lynceo ipſo acuti
us. Lucianus in Hermotimo Tu ꝟo nobis ipo etiaz Lynceo perſpicacior
es: qui (ſicuti videť) per pectꝰ ipſum: quę ſunt intꝰ: cernis. Sunt qui tradant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Lynceum p̃muꝫ reperiſſe fodinas metallorum: ęris: argẽti: auri: ⁊ hinc vul-
go nataꝫ fabulam: ꝙ ea quoqꝫ videret: quę ſub terra forent. Apollonius in
argonauticis ſcribit hunc Lynceuꝫ vſqꝫ adeo fuiſſe perſpicaceꝫ: vt etiã ter-
ram ipſam oculoꝝ acie penetraret: queqꝫ apud inferos fierent: peruideret.
Verſus eius Eraſmus vir doctiſſimus: idẽqꝫ diſertiſſimꝰ ſic intꝑretatꝰ eſt
At miro viſus pollebat acumine Lynceus
Si modo vera eſt fama: virum quę prędicat illum
Perfacile inſpexiſſe ſub altis condita terris
Euſebius libro de euãgelica prẽparatiõe octauo capite q̃nto. Ad hęc longe
abſis a veritate: ſi malorũ aliqueꝫ fœliceꝫ arbitraris: etiã ſi Crœſo ditior: acu
tior viſu quã Lynceus: maioribꝰ corporis viribꝫ: quaꝫ Crotoniata ille Mi-
lo: Ganymede formoſior ſit: oĩbuſqꝫ alijs corporis: et exterioribꝫ bonis a-
bundet. Qui enim menteꝫ ſuã plurimoꝝ dominatui: ac peſſimorum ſubie-
cit: cupidinis: doloris: timoris: ſtultitiae: inſcitię: fœlix atqꝫ beatus eſſe nullo
modo poterit etiamſi vulgo beatꝰ appellet. Nã ſi animi oculos parumper
volueris eleuare: atqꝫ (vt poſſibile homini eſt) de vero bono conſiderare: õ-
nia quę nunc admirari videris: magno riſu proſequeris. Semper eniꝫ cum
meliora lateant: in locuꝫ eoꝝ mala irrumpẽtia laudantur. Cum vero in me-
dium adſunt bona: tũc quę ꝯtraria ſunt: hac luce dilucidius turpitudinem
ſuam oſtẽdunt. Si ergo diuinum illud bonuꝫ mente cõceperis: nihil eorum
q̃ dixiſti facile apud vitioſos inueniri: inter bona collocabis. Precioſiſſima
nempe illorum argenti atqꝫ auri metalla ſunt: quae a peſſima terraruꝫ par-
te ſolent prodire. Permultuꝫ nanqꝫ profecto intereſt inter metallorum ſte-
rilitatem: et fœcunditatem terrae nõ metalloſę. Lõge quippe abeſt argenti
atqꝫ auri natura a bonitate frugum: ſine quibus viuere nequimus: quod
maxime in annonę patet caritate. Omnes enim theſauros pro modici tem
poris alimẽto recte propter neceſſitatem iudicantes: libenter omnes proij-
cere ſolent. Quando autem neceſſaria nobis cumulate affluunt: naturę bo
nis abundãtes: contenti eſſe non poſſumus. ſed argento atqꝫ auro inhian-
tes: et quaſi oculis capti: terreno pondere huc atqꝫ illuc propter auaritiam
ferimur: continuoqꝫ pecunię gratia bello vexamur. Veſtes etiam magni-
ficas cupimus: quę nihil aliud ſunt: quam textoriae artis laudes: et flos o-
uium vt nonnulli poetę dixerunt. Qui vero glorię adeo cupidus eſt: vt vel
a malis laudari cupiat: hunc improbum eſſe neceſſe eſt. quippe vnuꝫquod-
qꝫ ſuo ſimili gaudet. Bonam autem valitudinem aurium quęret: ſi didice-
ret: nõ paruos animi morbos ab auditu oriri. Qui viribus corporis cerui-
cem eleuat: atrociſſimas ante oculos belluas ponat. Ita enim intelliget:
turpiſſimum eſſe: ferarum viribus hominem gloriari. Formoſitatem cor-
poris iactare mentis compos nemo poterit: quę breui adeo extinguitur tẽ-
pore: vt: antequã floreſcat: defloruiſſe videatur: preſertim cũ etiã inanimata
artis opa: picta: ficta: texta nõ pua videat extare pulchritudie. Quoꝝ omni-
um nihil vnq̃ apud deuꝫ inter bona enumeratuꝫ eſt. quid dico apud deuꝫ:
cum neqꝫ piti homines: qui recte philoſophãtur: bona caducas has res. aut
arbitrẽtur: aut appellẽt. Hactenus Euſebius ¶ Alcibiades. Alcibiades Alcibiades:
Athenienſis non ſolum dux inclytus: ſed in dicendo etiam eloquentiſſi-
mus fuit: vt et Demoſthenes et Theophraſtus tradiderunt. Vt Pro-
bus ait: fuit omnium aetatis ſuae multo formoſiſſimus: ad omnes res

aptus:cõſilijs plenꝰ:terra mariqꝫ ſummꝰ impator:cuius tãta erat oris atqꝫ orõnis ꝯmendatio:vt nemo ei dicẽdo poſſet reſiſtere: diues:cuꝫ tps poſceret laborioſus:patiens:liberalis:ſplendidꝰ non minꝰ in vita quã in victu:affabilis:blãdus:temporibꝫ callidiſſime ſeruiens. Idẽ ſimul atqꝫ ſe remittebat: ita luxurioſus:diſſolutꝰ:libidinoſus:intẽperãs reperiebat:vt oẽs admirarẽtur in vno hoie tãtaꝫ eſſe diſſimilitudieꝫ atqꝫ tã diuerſaꝫ naturã. Multa de eo refert Thucydides. Vitã eiuſdẽ habes apud Plutarchũ:ꝛ quẽmodo citaui:Probũ Aemyliũ. Apud Marſiliũ Ficinũ in ꝯmentario Socratẽ int alia Diotima his alloquit. Si oculos tibi lynceos natura dediſſꝫ mi Socrates:vt aſpectu quelibet occurrẽtia penetrares:formoſiſſimũ illõ extrinſecus Alcibiadis tui corpus tibi turpiſſimuꝫ videretur. ¶ Triduane febris:

Febris febris tritum dieꝝ. Sciẽduꝫ teſte Seruio:febreꝫ:licet a feruore dicta ſit:eẽ

Febricula etiã frigidam. Per diminutionẽ dicit febricula. ¶ Diſſolui:corrũpi. Diuus Ambroſiꝰ libro hexa.tertio. Hodie videas adoleſcentẽ validũ: pubeſcentis etatis ꝟtute florentem:grata ſpecie:ſuaui colore. Craſtina die tibi facie ꝛ ore mutatꝰ occurrit:ꝛ qui ꝓdie tibi lautiſſimꝰ decore forme viſus eſt gratia:alio die miſerãdus apparet:egritudinis alicuiꝰ infirmitate reſolutꝰ. Diuꝰ Bernardꝰ in libello de moꝝ inſtitutiõe. Qualis ẽ iſta pulchritudo:quã leuis febricula:ꝛ rugoſa ſenectus ita totã diſſoluit:vt nec fuiſſe putetur.

¶ Metrum octauum libri tertij

Heu heu que miſeros tramite deuio
Abducit ignorantia
Non aurum in viridi queritis arbore
Nec vite gemmas carpitis
Non altis laqueos montibus abditis
Ut piſce ditetis dapes
Nec vobis capreas ſi libeat ſequi
Tyrrhena captatis vada
Ipſos quinetiam fluctibus abditos
Norunt receſſus equoris
Que gemmis niueis vnda feratior
Vel qua rubentis purpure
Nec non que tenero piſce vel aſperis
Preſtent echinis littora.
Sed quo nam lateat quod cupiunt bonum
Neſcire ceci ſuſtinent
Et quod ſtelliferum tranſabijt polum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Tellure demerſi petunt
¶ Quid dignum ſtolidis mentibus imprecer
Opes honores ambiant
Et cum falſa graui mole parauerint
Tum vera cognoſcant bona

¶ Carmē dicolō eſt ꝯſtans altero ꝟſu aſclepiadeo choriābico: altero dimetro iābico. Mortales ait ceteras res quonā loco queſituri ſint: probe callere beatitudinē ꝟo vbi nāciſci poſſint: prorſus ignorare ¶ Que ignorātia: quāta. Sunt exēplaria: in quibꝫ legiṫ quāti. quātū vel miſeros: vł deuio tramite ¶ Capreas: ſylueſtres capras. Caprea dr̄ ſilueſtris capra Martialis Caprea.
Pendentem ſumma capream de rupe videbis
Caſuram ſperes: decipit illa canes
¶ Tyrrhena vada: mare tuſcū Tyrrheni dicti ſunt hetruſcia Tyrrheno rege: cum quo ex Lydia quōdam in italiā trāſmigrarunt. ¶ Receſſus: ſpatia. Tyrrheni.
¶ Niueis: candidis ¶ Feracior. fertilior ¶ Teneropiſce. molli piſcium gn̄e
¶ Aſperis echinis. Cōuenienti vſus ē epitheto. Echin⁹ em̄ eſt piſciculus ex cancrorū gn̄e ſpinas hn̄s: quibꝫ pro pedibꝫ vtiṫ: de q̄ Martialis. Echinus
Iſte licet digitos teſtudine pungat acuta
Cortice depoſito mollis echinus erit. Iuuenalis
Et ſemel aſpecti littus dicebat echini ¶ Horatius in ſermonibus.
Sed non omne mare eſt generoſę fertile teſtę
Murice baiano melior lucrina peloris
Oſtrea circęis: Miſeno oriuntur echini
Pectinibus patulis iactat ſe molle Tarentum
Vetus adagium eſt Echino aſperior: q̄d diciṫ in hoīem intractabilē: ꝛ inſuauibꝫ moribꝫ. Sciēduꝫ āt eſt eē ꝛ terreſtrem echinuꝫ ſpinis vndiqꝫ obſitum Prouerbium
¶ Qm̄: quo loco: vbi ¶ Neſcire: ſubaudi ſe ¶ Suſtinēt. patiūtur. ¶ Stelliferū poluꝫ. Anaſtrophe eſt. Lodouicus Bigus
Contentus nemo viuit: meliora ſed optat
Hoc magis: aſſequitur quo meliora magis
Ad ſummum natura bonum cum noſtra feratur
Hoc explere ſitim mens nequit in pelago
Ad ſuperas opus eſt: vt libera tranſuolet arces
Gutture ſe pleno ſi ſatiare cupit
Natus ad etherę ſolatia ſpiritus aulę
Terrena nunquam ſede quietus erit

Stulte igiṫ mortales rerū terrenarū cupiditate demerſi in tellure queritant: quod ſup̄ cęluꝫ ſtelliferū eſt collocatū ¶ Ambiāt: ābiendo appetāt. Ambire Amblo eſte Nonio ẽt iterdū: ābitionibꝫ appetē Diu⁹ Hieronymus. Diuitię nō ſecuturę poſt hominis morteꝫ amātur. Honor faſciū: qui ꝑ ſucceſſorē extoleſcat: ambiṫ ¶ Cum: poſtq̄ꝫ ¶ Falſa: fallacia hui⁹ ſeculi bona. ¶ Graui mole: ſumma difficultate: et maximis laboribꝫ ¶ Parauerit: ꝯpauerint. ¶ Tum: tūc: deinū ¶ Vera bona: vt ita btitudiem ꝯſequanṫ: a qua falſa bona mētes euocāt: ꝛ abducūt. Nam teſte Lactātio Sicut ad verū bonū ꝑ fallacia mala: ſic ad verum malum per bona fallacia peruenitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Proſa nona libri tertij

Hactenꝰ mēdacis formā felicitatis oñdiſſe ſuffecerit q̄ꝫ ſi ꝓſpicaciter intuearis ordo ē deinceps q̄ ſit ꝟa mrāre B. At q̇ video inq̄ꝫ nec opibꝰ ſufficientiā nec regnis potentiaꝫ nec reuerētiaꝫ dignitatibꝰ nec celebritatē gl'a nec leticiā voluptatibꝰ poſſe ꝯtingere. P. An etiā cauſas cur id ita ſit dephendiſti. B. Tenui q̇dez veluti rimula mihi videor intueri ſꝫ ex te cognoſcere aptius maliꝫ. P. Atq̇ ꝓmptiſſima rō eſt Qd em̄ ſimplex īdiuiſumq̄ꝫ natura id error hūanus ſepat. ⁊ a ꝟo atq̄ꝫ perfcō ad falſum imꝑfectumq̄ꝫ traducit An tu arbitraris qd nihilo īdigeat egere potētia B. Minime inq̄ꝫ. P. Recte tu quidē Nā ſi qd ē qd in vlla re ībecillioris valentie ſit in hac p̄ſidio neceſſe ē egeat alieno B. Ita eſt inq̄ꝫ. P. Igit̄ ſufficientie potētieq̄ꝫ vna eadēq̄ꝫ eſt natura B. Sic videt̄ P. Qd ꝟo huiōi ſit ſpernēduꝫ ne eſſe cenſes an ꝯtra reꝝ oīm veneratōe digniſſimū B. Ad hoc inq̄ꝫ ne dubitari q̇dez pt P. Addamꝰ igit̄ inſufficiētieq̄ꝫ potentieq̄ꝫ reuerentiā. vt hec tria vnū eſſe iudicemꝰ B. Addamꝰ ſiq̇dem ꝟa volumꝰ ꝯfiteri P. Quid igit̄ inquit obſcuꝝ ne hoc atq̄ꝫ ignobile cēſes eſſe an oī celebritate clariſſimū Cōſidera ꝟo ne q̇d nihilo indigere qd potentiſſimum qd hōre digniſſimū eſt. eſſe ꝯceſſum eſt egere claritudine. q̄ꝫ ſibi p̄ſtare nō poſſit atq̄ꝫ ob id aliq̄ ex ꝑte videat̄ obiectiꝰ B. Non poſſuꝫ inq̄ꝫ q̇n h̄ vti ē ita etiā celeberrimū eē ꝯfitear P. Cōſequēs igit̄ ē. vt claritudinē ſuperioribꝰ tribꝰ nihil differre fateamur B. Conſequit̄ inq̄ꝫ P. Qd igit̄ nullius egeat alieni qd ſuis cūcta viribꝰ poſſit qd ſit claꝝ atq̄ꝫ reuerendū nōne hoc iā ꝯſtat eſſe letiſſimū B. Sꝫ vñ huic inq̄ꝫ tali meror vllus obrepat ne cogitare q̇dem poſſuꝫ P. Quare plenū eſſe leticie ſiq̇dem ſupiora manebūt neceſſe ē ꝯfiteri Atqui illud quoq̄ꝫ ꝑ eadē neceſſariū ē ſufficiētie. potentie claritudinis reuerētie. iucū-

ditatis noīa q̇dez eſſe diuerſa. nullo ꝟo mō diſcrepare ſubſtan⸗
tiā B. Neceſſe eſt inq̄ꝫ P. Hoc igiẗ qꝺ eſt vnū ſimplex natu⸗
ra prauitas hoīm diſꝑtit Et cā rei q̄ ꝑtibus caret. ꝑtem conaẗ
adipiſci nec portione que nulla eſt nec ipā quā minime affec⸗
tat aſſequiẗ B. Q̄m modo inq̄ꝫ P. Qui diuitias inquit petit
penurię fuga de patientia nihil laborat vilis obſcuruſq̄ꝫ eē ma⸗
uult multas etiā ſibi naturales quoq̄ꝫ ſubtrahit voluptates ne
pecuniam quaꝫ parauit amittat Sed hoc modo ne ſufficiētia.
quidē contingit ei quem valentia deſerit quem modeſtia pun⸗
git quē vilitas abijcit quem recondit obſcuritas Qui vero ſo⸗
lū poſſe deſiderat ꝓfligat opes deſpicit voluptates honorēq̄ꝫ
potētia carētez. gl'am quoq̄ꝫ nihili pēdit Sꝫ huic quoq̄ꝫ quam
multa deficiat vides fit em̄ vt aliq̄n neceſſarijs egeat vt anxi⸗
etatibꝰ mordeaẗ Cūq̄ꝫ hec depellere neq̄at id etiā qꝺ maxime
petebat potēs eē deſiſtit Similiter rationari de honoribꝰ gl'a
voluptatibꝰ licꝫ Nā cū vnumquodq̄ꝫ horuꝫ idem quod cetera
ſit q̇ſquis horum aliquid ſine ceteris petit ne illud quidē quod
deſiderat apprehēdit Boetiꝰ Quid igiẗ inq̄ꝫ P. Si quis cūc⸗
ta ſimul cupiat adipiſci ſummā q̇dez btītudinis ille velit ſꝫ nuꝫ
in his eā repiet q̄ demonſtrauimꝰ id qꝺ polliceẗ nō poſſe con⸗
ferre B. Nimc inq̄ꝫ P. In his igiẗ q̄ ſingula q̄q̄ꝫ expetendoꝝ
p̄ſtare credunẗ btītudo nullo mō intelligēda eſt. B. Fateor in⸗
q̄ꝫ et hoc nihil veriꝰ dici p̄t P. Habes igiẗ inq̇t ⁊ formaꝫ falſe
felicitatis ⁊ cauſas Deflecte nunc in aduerſum mentis intuitū
ibi em̄ verā quā ꝓmiſimus ſtatim videbis B. Atqui hec inq̄ꝫ
vel ceco ꝑſpicua eſt. eamq̄ꝫ tu paulo an̄ monſtraſti dū falſe cau⸗
ſas aperire conaberis Nam (niſi fallor) ea vera eſt ⁊ perfecta
foelicitas que ſufficientem potentem reuerendum celebrem le⸗
tumq̄ꝫ perficiat Atq̄ꝫ vt me interius animaduertiſſe cognoſ⸗
cas que vnum horum quoniā idem cuncta ſunt veraciter p̄ſta⸗

re poteſt hãc eẽ plenã btitudinez ſine ãbiguitate cognoſco. P.
O te alumne. hac opinione felicẽ ſentio. ſi ꝗd ez h inquit adiece-
ris. B. Quidnã inq̄ꝫ P. Eſſe ne aliqd in his mortalibꝰ cadu-
ciſqꝫ rebꝰ putas qđ hmõi ſtatũ poſſit afferre? B. Minime inq̄ꝫ
puto. Idqꝫ a te nihil vt ãplius deſideret̃ oſtenſuz ẽ. P. Hec igi-
tur ꝑ imagines veri boni ꝑ inꝑfecta ꝗdaz dare bona mortali-
bꝰ videnẗ. veꝝ aũt atqꝫ ꝑfectũ bonũ ꝯferre nõ poſſunt. B. Aſ-
ſentor inq̄ꝫ. P. Qm̃ igiẗ agnouiſti ꝗ̃ ꝟa illa ſit. ꝗ̃ aũt btitudi-
nẽ mentianẗ nũc ſupeſt vt vnde veram hanc petere poſcis ag-
noſcas. B. Id ꝗdem inq̄ꝫ iamdudum vehementer expecto. P.
Sed cũ vti in Thimeo platoni inqt noſtro placet. In mini-
mis quoqꝫ rebꝰ diuinũ preſidiũ debeat implorari quid nũc fa-
ciendũ cenſes. vt illius ſummi boni ſedem reperire mereamur
B. Inuocandum inq̄ꝫ rerum omnium prẽm ꝗ ꝑtermiſſo nul-
lũ rite fũdaẗ exordiuz. P. Recte inqt ac ſimul ita modulata ẽ

¶ Hactenꝰ Boethio Phia falſe formã fœlicitatis oñdit. Iã cauſas reddit: cur in ijs que mortales appetũt: ſummũ bonuz nõ poſſit inueniri. Atqꝫ in maximũ hominibꝫ errorẽ accidẽ: ꝙ prauitate ſua id: puta ſummuz: diſtraxerint: ꝗd ſuapte natura ſimplex et indiuiduuz nullã patitur ſectionẽ. Nã vera beatitudo ea que ſeparat ſtultũ vulgus: oĩa ſimul complectiẗ: ſufficientiã: potentiã: reuerẽtiaz: celebritatẽ: ⁊ letitiam. quoꝝ vnũ quidlibet abſqꝫ reliqs nemo vnq̄ꝫ poteſt obtinere. ¶ Hactenꝰ: huculqꝫ. ¶ Mẽdacis: falſe. ¶ Perſpicaciter: acute. ¶ Deinceps: deinde: gradatim ¶ Veluti rimula: Pulchra tranſlatio. ¶ Malim: malo. vt velim pro volo. ¶ Atqui. vnde ſit ortꝰ error: euidẽter oñdit: ⁊ gradatiz certis colligit argumẽtis: vnã eandẽqꝫ eſſe naturã ſufficiẽtie: potẽtie: reuerẽtie: celebritatis: atqꝫ letitie. ¶ Egere clarit. ſubaudi videaẗ ¶ Abiectiꝰ: contẽptius ¶ Diſpertit: in ptes diuidit ¶ Rei: vere fœlicitatis ¶ Quã minime affectat. Atqui ſup̃ dictũ eſt: oẽs ſummũ bonuz: veraqꝫ fœlicitatẽ appetere. quomodo igiẗ nunc dt: aliquẽ reꝫ ipaz minime affectare? Vt h ſcrupulꝰ eximaẗ: ne quẽ male forſitã habeat: animaduertẽduz eſt: duplicẽ eſſe homĩs appetitũ: alteꝝ quidẽ naturalẽ: ꝯfuſuz: ⁊ inordinatuz: eoqꝫ omẽs mortales (quod ſup̃ dictũ eſt) in ſummũ bonũ ferri: veraqꝫ beatitudinẽ appetere: alteꝝ ꝟo rationalẽ: diſcretũ: ⁊ ordiatuz: eoqꝫ paucos i ſummũ bonuz diuina gratia dirigi: puta eos dũtaxat: ꝗ norunt: vbi id: ⁊ quomõ querẽduz ſit: rectaqꝫ via fide: ſpe: ⁊ charitate freti tẽdunt: vt illud tãdem ꝯſequãtur ¶ Expone igiẗ. quã minime affectat. i. appetit ⁊ querit appetitu ꝑxi mo: directo: ⁊ ordinato: eoqꝫ mõ: et via qua ſummũ illud bonuz eſt inueſtigãduz ¶ Qui diuitias. Dilucide docet: queãdmoduz mortales a recta via inſipiẽter aberrãtes: conẽtur eius rei: que ptes nõ habet: ptem vnã quãlibet:

ceteris neglectis: adipiſci ¶ Solū poſſe: ſolā potentiā ¶ Profligat. diſſipat: ꝓdigit: ꝓfundit ¶ Mordeat: ɔtriſtetur ¶ Summā: perfectionē: abſolutā: integrāqꝫ rationē ¶ In aduerſū: in ɔtrariā mentꝰ ptē ¶ Hec: ꝟa fœlicitas ¶ Vel: etiā ¶ Perſpicua: patēs. Perſpicuū dicit: quod viſui peruiuz ē. ¶ Ea ꝟa eſt. Definitio ē beatitudis: ꝟbis quidē differēs ab ea que data ē ſupra: re ꝟo conſentiēs ¶ Uti: queādmodū ¶ In Timeo. in nobiliſſimo illo dialogo. Timeus Locrēſis phus Pythagoreꝰ nobilitate ꝛ opibꝫ ꝓſtantiſſimus: ſummis magiſtratibꝫ et honoribꝫ functꝰ eſt: et ad ſumma totiꝰ phie faſtigia fœlicit aſcēdit. Huius noīe Plato pulcherrimū librū ſuū inſcpſit: in q̄ Socrates Timeū ſic alloq̄tur. Tua ergo intēſt o Timee: inuocatis ſcd̄m legē diis diſputatiōem iā exordiri. Cui Timeus hūc in modū reſpōdet. Probe ɔſulis Socrates. Nā cū oēs qui mētis quoquo mō ɔpotes ſunt: in operis cuiuſlibet: vel mgni: vel ꝑui ꝓncipio inuocare deū ſoleāt: quāto nos equiꝰ eſt de vniuerſo: ſiue genitū ſit: ſiue īgenitū: diſputaturos: niſi forte deſipimꝰ inuocare diuinā opem. Diuꝰ Auguſtinꝰ libro academicorū ſcd̄o. In ꝓmis diuinū auxiliū oīni deuotione atqꝫ pietate implorādū ē Plato in epiſtola ad Dionis ꝓpinq̊s et amicos. Omibꝫ eīn in rebꝫ ꝛ dicēdis et cogitādis ꝓncipiū ſemꝑ a diis eſt faciēdū. Rite: recte: bn̄ ¶ Modulata ē: cecinit

Perſpicuum

Timeus

¶ Metrum nonum libri tertij

O Qui perpetua mundum ratione gubernas
Terrarum celiqꝫ ſator qui tempus ab euo
Ire iubes ſtabiliſqꝫ manens das cuncta moueri
Quem non externe pepulerunt fingere cauſe
Materie fluitantis opus verum inſita ſummi
Forma boni liuore carens. tu cuncta ſuperno
Ducis ab exemplo. pulchrum pulcherrimus ipſe
Mundum mente gerens ſimiliqꝫ in imagine formans
Perfectaſqꝫ iubens perfectum abſoluere partes
Tu numeris elementa ligas vt frigore flammis
Arida conueniant liquidis. ne purior ignis.
Euolet aut merſas deducant pondera terras
Tu triplicis mediam nature cuncta mouentem
Connectens animam per conſona membra reſoluis
Que cum ſecta duos motum glomerauit in orbes
In ſemet reditura meant: mentemqꝫ profundam.
Circuit et ſimili conuertit imagine celum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Tu cauſis animas paribus: vitaſqꝫ minores
Prouehis. et leuibus ſublimes curribus aptans
In celum terramqꝫ ſeris: quas lege benigna
Ad te conuerſas reduci facis igne reuerti
Da pater auguſtam menti conſcendere ſedem
Da fontem luſtrare boni. da luce reperta
In te conſpicuos animi defigere viſus
Diſiice terrene nebulas ꝛ pondera molis
Atqꝫ tuo ſplendore mica. tu namqꝫ ſerenum
Tu requies tranquilla piis te cernere. finis
Principium. vector. dux. ſemita. terminus idem

¶ Merito nūc ꝛ heroico carmine vtit̃: cū deum inuocet omnium regē creatorē: cōſeruatorē: patrē optimū maximū: pulcherrimum: potētiſſimuꝫ: ac: vt ſemel dicā: inenarrabilē. et ab exclamatione ſumit initiuꝫ: que ſummā admiratiōis vim habet. qua quideꝫ tuꝫ ſolemꝰ vti: cum ſignificare volumꝰ: tātas eſſe laudes: ac merita cuiuſpiā: vt ea pro dignitate nullis ꝟbis conſequi valeamus. Carmē aūt hoc multo pulcherrimū eruditiſſimumqꝫ ex Platonis fere Timeo mirabili īgenio deprōptuꝫ eſt ¶ O interiectio eſt admirātis immenſam: infinitā: et incomꝑhenſibilem dei maieſtateꝫ ¶ Perpetua ratione: eterna diſpoſitiōe: ſempitꝰna ꝓuidētia ¶ Sator: creator ¶ Tps ab euo Ire iubes. id ē poſt euum: tempꝰ quaſi eiꝰ imaginē fluere imperas. Tria ēm cuꝫ ſint eternitas: euuꝫ: ꝛ tempꝰ. Primū eorum ſoliꝰ dei eſt: qui nec ꝓncipiuꝫ habet: nec fineꝫ ſed ipē ꝓncipium et finis eſt oīm. Secūdum āgelis tributuꝫ ē: ꝙ principium habēt et fine carēt: quod et rebꝫ omnibus permanentibꝰ tribui quoqꝫ debere nōnullis placuit. Tertiū puta tempus poſtremo loco ſtatutum eſt eorum: que ꝛ generatiōi et corruptiōi ſunt obnoxia: tametſi ad alia quoqꝫ trāſferatur. Joannes Frāciſcus Picus hymno ꝓmo
Longinquo primum tempus tunc fluxit ab euo
Ex motu fluitans nunquam ceſſantis olympi
Timeus apud Platoneꝫ. Cum igitur inq̄t hoc a ſe factuꝫ ſempiternuꝫ deorum ſimulachꝝ moueri: ꝛ viuere pater ille: qui genuit: animaduerteret: delectatus ē opere: ꝛ hac ductus letitia opus ſuuꝫ multo etiā magis primo illi exēplari ſimile reddere cogitauit. Itaqꝫ queadmoduꝫ illud ſempiternū animal eſt: ita vniuerſuꝫ hoc pro viribꝫ tale facere ſtatuit. Illius quideꝫ animalis eterna natura eſt. q̊d genito operi cōgruere omino non poteſt. Iccirco imaginē eui nobilē effingere decreuit. ac dum celuꝫ exornaret: fecit eternitatis in vnitate manētis eternā quādam in numero fluētem imagineꝫ: quam nos tps vocamus. Dies porro et noctes ꝛ mēſes ꝛ annos: qui ante celū nō nō erant: tunc naſcente mundo: naſci iuſſit: que oīa tpis partes ſunt. Hec Timeus: iā quid ſit tempꝰ: videamꝰ. Auctore Speuſippo tempus a Platone huncin moduꝫ definitū eſt. Tempꝰ eſt ſolis motus. ꝓgreſſiōis mēſura

Tempus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Teſte Plutarcho in libro de placitis philoſophoꝝ Pythagoras dixit tem-
pus ſpheram extremi ābientis eſſe. Plato cui effigiem mobilē: vel munda-
nę motionis intertapedinē. Eratoſthenes ſolis iter. Plato eſſentiam tem-
poris cęli motuz. Stoicoꝝ plerią̄ motionē ipſaz. Macrobius libro ſaturna
lium p̄mo Tempꝰ eſt inq̄t certa dimēſio: quę ex cęli cōuerſione colligitur.
Ariſtoteles libro phyſicę auſcultatiōis: quarto Tempus eſt nūerus motus
ſecunduz p̄us et poſterius. Quę q̇dem diffinio hunc in modū ſolet exponi.
Tempꝰ eſt numerꝰ numeratꝰ ipſius motus localis: non cuiuſcunq̄: ſed p̄mi
mobilis ſecunduz partem priorē ſucceſſionis ⁊ poſteriorē. Rodolphus aūt
Agricola Phriſius acutiſſimo vir ingenio: ⁊ eruditione ſingulari volumīe
dialecticoꝝ primo Tēpus inq̄t definiri ſolet eſſe numerus motꝰ ſecundum
prius et poſterius. Nos apertius dicemus: eſſe ex cęli ſoliſq̄ vertigine de-
ductum ſpacium: quo rerum omnium agitationē viciſſitudinēq̄ metimur
Hęc Agricola. Diuus Aurelius Auguſtinus omniuz mortalium longe
doctiſſimus libro cōfeſſionū vndecimo ſe ignorare quid ſit tempus confite-
tur. tametſi videat id quandam eſſe diſtentionē. In eodē libro inter alia tē-
poris Platonicaz Ariſtotelicāq̄ finitiōem improbans. Nemo ergo inquit
mihi dicat cęleſtiū corporum motus eē tempora. quia ⁊ cuiuſdaz voto cum
ſol ſtetiſſet: vt victor Joſue pręliuz perageret: ſol ſtabat: ſed tp̄s ibat ¶ Sta-
bil. Marſilius Ficinus libro theologię tertio. Deus per ſe mouet: agitq̄ ō-
nia: ipſe quidē ſtabilis p̱ ſe ipſuz Baptiſta Mātuanꝰ in iij. calamitatū libro.
Sed ſolum videat patrem et reuerenter adoret
Qui ſedet: et ſtabilis ſolo mouet omnia nutu
Diuus Auguſtinꝰ libro confeſſionum p̄mo. Tu autez domine: qui et ſem
per viuis: et nihil moritur in te: quoniaz ante p̄mordia ſęculoruz: et ante om-
ne quod vel ante dici poteſt: tu es: et deus es: dominuſq̄ omnium quę cre-
aſti. et apud te rerū omnium mutabilium immutabiles manent origines:
et omnium irrationabiliuz: et temporaliuz ſempit̄nę viuunt rōnes. Pſalmo
graphus. Mutabis ea: ⁊ mutabūtur: tu autez idez ipſe es. Diuus Jacobꝰ
apoſtolus. Apud quem nō eſt trāſmutatio: nec viciſſitudinis obumbratio.
Et ipſe apud Malachiaz prophetam. Ego dominus inquit: et nō mutor.
¶ Externę cauſę. i. cauſę extra diuinam mētem ſitę. cuz nullę forēt: nec deus
ab vllo alio moueri poſſit. Ariſtoteles quatuor poſuit cauſas: quibꝫ omnia Cauſę.
fiūt: primam quę mouendi p̄ncipium ē: ſecundaz ex qua fit aliq̄d: quam ma
teriam vocat: tertiā rationez ac ſpeciez: qua vnumquodq̄ formar̄: quartam
finem: propter quem vnuzquodq̄ efficitur. His quintaz Plato adijcit ex-
emplar: quam ipſe idean vocat. hoc eſt enim id ad quod reſpiciens opifex: id
quod deſtinat efficit. Deus autē intra ſe rerum omniuz exemplaria habet.
Hic āt mūduz ex nihilo creauit: nullꝰ externis cauſis incitatꝰ: ſed ad int̄nuz
exēplar: ⁊ ꝓpter ſummā bonitatē. Et hoc eſt q̊d ſubdit ¶ Vex: ſ3 ¶ Forma:
idea: exēplar ¶ Summi boni Inſita: int̄na: intꝰ ſita. ¶ Liuore carens: exp̄s
inuidię Philo Judęꝰ ex ſnīa Moſę de mundi creatione ſcribēs ait: opificez
rerum omniuz deuz bonum eſſe: nec vlli eoruz quę ſunt: inuidere: ꝓpterea
munduz cōdidiſſe Timęꝰ ꝟo Platonicꝰ Dicamꝰ inq̄t quā ob cauſaz ille re
rū auctor generationē ⁊ hoc vniuerſuz ꝯſtituit. Bonus erat. Bonꝰ autez
nulla vnq̄ aliq̄ de re inuidia tangit̄. Ergo cū liuor ab eo alieniſſimus eſſ3. oīa
ſibi (quātuz fieri poterant) ſimillia fieri voluit Et poſt pauca. Totūq̄ ita
mūduz conſtituit: vt pulcherrim natura opꝰ optimūq̄ foret ¶ Duc3, p̄ducis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Ideę ¶ Ab exẽplo ſupno: ex ęterna idea. Sũt aũt ideę pncipales quedã formę: ⁊ ę-
ternę: quę diuina intelligẽtia ↄtinent: vt Auguſtinus ait in libro octoginta
triũ queſtionũ: quę cũ ipſę nec orĩãtur: neq̧ intereant: ſcdm eas tñ formari
dr̃ omne: qd oriri ⁊ interire pt: et omne qd orit ⁊ interit. Sũt aũt hę in mẽte di-
uina: ⁊ exẽplaria dici pñt auctore Thoma: qua (vt inqt) rex factiõis pncipia
ſunt: rõnes ṗo habent: qua dñr pncipia cognoſcẽdi. quãdoquidẽ ipe deus
eſſentiã ſuã omĩ: q cognoſci pt: modo pfecte cognoſcit. ⁊ nõ ſolũ qua in ſe eſt:
ſed qua participari ſilitudine quadã a reb creatis pt. quęcũq̧ ṗo creata ſtẽ:
ppriam habent ſpeciẽ: qua ſilitudinẽ eſſentię diuinę participãt ¶ Pul. p. ipe.
Timęus Platonic⁹. Cũ vero ⁊ mũdus oĩm genitox pulcherrim⁹ ſit: ⁊ eius
Auctor cauſax oĩm optim⁹: dubiũ non ẽ: quin ſempiternũ ſit ſecut⁹ exẽpluz
Sic igit generat⁹ ad id effect⁹: quod rõne ⁊ ſapiẽtia ſola compzehẽdi poteſt:
⁊ immutabile pmanet ¶ Perf. q̧. iub. Ordo ẽ Et iubes pfectuz mũduz ab
ſoluẽ. i. abſolutas habẽ ptes pfectas. Idem Timęus. Quatuoꝛ igit earum
rex quanlibz integrã mund⁹ accepit Ex omĩ quippe igni: aere: aqua: terra ip
ſius faber ita ipm ↄpoſuit: vt nullã cuiuſquã iſtox partẽ: aut viz extra relin-
queret. Idq̧ ea rõne fecit. pmum quidẽ: vt totũ hoc animal q̧ maxime p-
fectũ ex pfectis ptibus eẽt. Deinde vt eẽt vnuz: cũ nihil extra relictuz fuerit:
ex q alter generet. Poſtremo neq̧ ipm morbus: aut ſenectus attingeret.
¶ Tu numeris elemẽta ligas: Timęus idẽ. Qm̃ vero corpore⁹: ſpectabiliſq̧
⁊ tractabilis mũdus erat futur⁹: ac ſine igni videri nihil pt: nihilq̧ ſine ſoli-
do tãgi: ⁊ ſolidũ abſq̧ terra nihil: ideo in opis hui⁹ exordio de⁹ ignez pmo ter
rãq̧ creauit. Sed duo ſola abſq̧ tertio quodã ↄmode cohęrere nõ pñt: me-
diũq̧ aliqd vinculũ vtroxq̧ deſiderãt. Vinculũ viro id ẽ aptiſſimũ: atq̧ pul
cherrimũ: qd ex ſe ⁊ ijs quę aſtringit: quã maxie vnuz efficit. Hoc maxime
pportio: ratioq̧ altnę ↄparatiõis aſſequit. Quãdo eñi in trib numeris: aut
molib: aut virib mediũ ita ſe hz ad poſtremũ: vt pmuz ad mediũ: viciſſizq̧
vt poſtremũ cum medio: ita mediũ cum pmo ↄgruit: tunc qd mediuz eſt: et
pmuz fit: ⁊ poſtremũ. Poſtremũ quoq̧ et pmuz media fiũt. Ita neceſſitas
cogit: vt omĩa quę ſic deuincta fuerint: eadẽ inter ſe ſint. Eadez ṗo cum fac-
ta ſint: efficit: vt omĩa ſint vnũ. Qd ſi vniuerſi corp⁹ latitudiem habẽ debu-
iſſz: nullã ṗo pfunditatez: vnuz ſane tũ ad ſe ipſuz: tũ ad extrema vincienda
in effectuz mediũ ſuffeciſſz. Sed cũ ſoliditatẽ mund⁹ requireret: ſolida ṗo nõ
vno: ſed duob ſemp medijs copulẽtur: inter ignez et terrã deus aerez aquã-
q̧ locauit: eaq̧ ita inter ſe inuicẽ: quoad fieri poterat: ↄparauit: vt queadmo-
duz ignis ad aerẽ: ita aer ad aquam: vt aer ad aquaz: ſic: aqua ad terraz con-
grue ↄferat. Qua ex ↄiunctiõe ita ↄſtitut⁹ eſt mund⁹: vt aſpici tãgiq̧ poſſit
Propterea ex hmõi reb numero quatuoꝛ mũdi corp⁹ conflatũ eſt: ea ↄnexũ
ↄparatiõe: qua dixi. Ex q ſe ipm amicitia cõcordi cõplectit: atq̧ ita apte co-
hęret: vt neqat diſſolui vllo modo: niſi ab eodez: a quo eſt colligatuz. Seue-
rin⁹ noſter libro de muſica pmo: capite ſecũdo. Iã vero quatuoꝛ elementox
diuerſitates cõtrariaſq̧ potẽtias niſi quędaz harmonia cõiungeret: q fieri
poſſet: vt in vnũ corp⁹ ac machinã ↄueniret: Sed hęc omĩs diuerſitas ita et
tpm varietatez parit: ⁊ fructuũ: vt tñ vnũ animi corp⁹ efficiat. Vñ ſi quid ho
rum: quę tãtam varietatẽ reb miniſtrãt: animo ⁊ cogitatiõe diſcerpas: cũc-
ta pereãt: nec (vt ita dicã) ↄſonum qcq̧ ſeruent. Et vt in grauib chordis h
vocis mod⁹ eſt: vt nõ ad taciturnitatem grauitas vſq̧ deſcẽdat: atq̧ in acu-
tis ille cuſtodit acuminis mod⁹: ne nerui nimiũ tenſi vocis tenuitate rumpãt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſed totū ſibi ſit cōſentaneū atqꝫ ꝯueniēs: ita etiā in mūdi muſica peruidemꝰ nihil ita eē nimiū poſſe: vt alterū ꝓpria nimietate diſſoluat. Verū qcquid illō eſt: aut ſuos affert fructꝰ: aut alijs auxiliať: vt afferāt. Nā quod ꝯſtringit hyems: ver laxat: torret eſtas: maturat autūnus: temporaqꝫ viciſſī vel ipſa ſuos afferūt fructus: vel alijs: vt afferant. ſubminiſtrāt. De elemētorū per numeros connexiōe plura lege apud Macrobiū ſaneqꝫ iucunda in pmo libro ꝯmentariorū: quos in Scipionis ſomniū ꝯpoſuit. ¶ Numeris: quaternario elemētorū numero: ⁊ ternario interſtitiorū. Tribꝫ enī interſtitijs cōuenientiſſime quatuor ꝯnexa ſunt elemēta: quorū pmū eſt a terra ad aquā: ſecūdum: ab aqua ad aerem: tertiū ab aere ad ignē ¶ Fri. ſ.: frigida calidis ¶ Arida ſicca ¶ Liquidis. humidis ¶ Purior ſincerior ¶ Euolet: extra locū preſcriptū nimia leuitate euageť ¶ Merſas. obrutas nimia grauitate. ¶ Deducāt. depmant ¶ Tu triplicis mediā. Ordo ē Tu ꝯnectēs aīam mediā triplicis nature mouētē cūcta: reſoluis. i. expādis: ſubaudi eā: et repete mediā ꝑ conſona mēbra ¶ Triplicis nature. quia (vt Platoni viſū eſt) ex tribꝫ rerum generibꝫ: eſſentia: eodē: et altero deꝰ vnam anime mundi ꝯflauit naturam: tam exacta ꝯmiſtione: vt in eſſentia eius vbiqꝫ idē ineſſet. alterum: atqꝫ viciſſim in ipſo eius eodem ineſſet et alterū. et eſſentia: rurſus in ipſo et altero et eſſentia lateret: et: idē. m Vel nature triplicis ideo: ꝙ anima mundi ſublimes cauſas cum infimis ꝯnectens effectibꝫ. in ſeipſa manet. et declinat ad effectus. et ad cauſas aſcendit ¶ Mediam. Vt Platoni placet. deꝰ animam in medio rerū ꝯſtituit: ꝓtenditqꝫ eam inde per totum: ⁊ interī aliquid eius eduxit extra mūdum: quo videlicet deū prouideret mundo: cōuerteretur ad deū. Itē anima eſt medius rerum gradus: atqꝫ omēs gradus tam ſuperiores: quā inferiores connectit in vnū: dū ipſa et ad ſuperos aſcendit. et deſcēdit ad inferos. Timeus apud Platonem. Ex ea ſubſtātia quae indiuidua. et ſemper eadē. ſimiliſqꝫ eſt: et ex ea rurſus quae circa corpora diuidua fit. tertiam ſubſtātie ſpeciem commiſcuit mediam: que rurſus eiꝰ nature ipſius eiuſdē: et nature ipſius alteriꝰ particeps: eamqꝫ ꝑ haec mediam conſtituit inter indiuiduā ſubſtantiam: et eam que circa corpus diuiditur. Ea cū tria ſumpſiſſet: in vnā ſpeciē omnia temperauit ¶ Cuncta mouentē. Vergilius Aeneidos libro ſexto. Totamqꝫ infuſa per artus Mens agitat molem: et magno ſe corpore miſcet ¶ Per cōſona mēbra: per mūdi partes harmonia quadā cōiunctas. et ꝯgruentes. Timeus Platonicus. Poſtqꝫ igitur ſecūdum creatoris illius mentē tota anime cōſtitutio abſoluta fuit: mox omne corporeū intra ipſam effinxit: mediūqꝫ medie accōmodans. apto modulamine copulauit ¶ At illa a medio per omē vſqꝫ ad celi extrema ſe porrigens: eiqꝫ extrinſecus circūfuſa: ſeqꝫ in ſeipſa ꝯuertens. ita ſempiťne ſapientiſqꝫ vite in vniuerſum tēpus diuinum dedit exordium. Et corpus quidem celi ſpectabile factū eſt: anima vero oculorum effugit obtuitum: rationis et modulaminis compos. ab auctore ſuo omnium. quae ſemper ſunt. et ad intelligentiam pertinent. optimo. ipſa quoqꝫ optima omniū. quae genita ſunt effecta ¶ Quae. mundi anima. ¶ Secta: diuiſa in duo. qua refertur ad motum ¶ Glomerauit. orbiculariter egit ¶ In orbes duos. in geminos circulos: puta in firmamentū non errans. et in orbes peruagantium planetarum. Anima mundi adeo proceſſit perfecta: vt ſuam ferme ideam impleuerit. Diuiſio in longū oñdit ꝓpriū anie motū naturaliter eſſe rectū ſcꝫ in ſenſum. et vegetādi ſiue mouēdi naturā. Item ob id ſecat i duo. vt oñdat tū in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

anima duplicem eſſe rectuz motuz: ſcilicet ad ſentienduz atq̄z mouendum:
tum ab anima in corpore ſimilit᷑ eſſe geminum. ſcilicet vniformem. atqꝫ mul⸗
tiformem. Interſecat vero lineas duas ad animam figurãdam: deinde eas
reflectit in gyrum: indicãs naturã anime ex ſe ad rectuz motum procliuiorẽ:
ab ipſo deo per intelligentie munus circulari motui prorſus accommodari:
geminis inquam circulis: firmamento ſcilicet: non errãti: ac poſt firmamen⸗
tum orbibus peruagantiam planetarum. Firmamenti quidem circuitus
ipſam identitatis intelligentieqꝫ naturam proprie refert. Anfractus autez
multiplices planetarum ꝓprie naturam alteritatis. inferiorumqꝫ anime par
tium repreſentant ¶ In ſemet: in ſe ipſam ¶ Meat: mouetur ¶ Mentez pͥ⸗
fundam: intelligentiam. Reuolutio enim anime orbẽ intelligẽtie comitatur
Motus quidez anime: ſi ab intelligẽtia penitus deſerat᷑: ſtatim tam in per⸗
cipiendo. quam in agẽdo: ſolum trãſibit in rectum. Quod autez repetat ſe⸗
metipſam: ſimileſqꝫ per alia gyros glomeret: ſortitur ab intellectu quodam
ſuperiore: qui et manens in ſe: ⁊ ſubito ꝯuerſus in cauſam: largitur intelligẽ⸗
tiam anime: per quam quaſi porrectã manum ſiſtit animaz natura propria
vagabundam: motumqꝫ eius irrequietum: et ad rectam extra ſe lineam na
turaliter proniorem: retorquet in orbem medium inter motum rectum atqꝫ
quietem. Hinc anima in ſemet reditura meat: mentemqꝫ profundã. Circu⸗
it: et ſimili conuertit imagine celum. ¶ Tu cauſis animas paribus: Ratio⸗
nalem hominis animam ait Plato a deo ex eiſdem rerũ generibus eodez in
cratere cõmiſtis: atqꝫ mũdi animã fuiſſe ꝯflatam. Crater ſignificat ipam vi
te rationalis ideam. ſed adiũgit ex reliquijs ſuperioris ꝯmiſtionis fuiſſe cõ⸗
fectam: ſignificans particulares vitas vniuerſali vita inferiores eſſe. Tum
vero deus animas id eſt ſingulos ordines animarum ſingulis ſtellis accom
modat. Adhibet et vehicula id eſt etherea corpora Docet et fatales leges
dum animabus infundit formulas idearuz: per quas anime in ſe quãdoqꝫ
conuerſe rationes rerum agnoſcere poſſint. Timei Platonici Marſilio Fi⸗
cino interprete hec ſunt verba. Hec fatus in eodem rurſus cratere: in q̊ mũ
di totius animam permiſcens temperauerat: ſuperioris temperationis reli
quias miſcẽdo perfudit: modo quodam eodem: nõ tamen perfectas ſimili⸗
ter: ſed et ſecundo: et tertio gradu a pͥmis deficientes. Deniqꝫ cuz vniuerſuz
cõſtituiſſet: aſtris parem numeruz diſtribuit animarum: ſingulis ſingulas
adhibẽs. eiſqꝫ tanq̃ꝫ vehiculo impoſitis mõſtrauit vniuerſi naturã: ac leges
fatales edixit ¶ Animas: hominũ ſubaudi. ¶ Cauſis paribus: cõſimili ra⸗
tione: et cauſis rerumqꝫ generibus eiſdez: quibꝫ anima mũdi facta eſt ¶ Vi
taſqꝫ minores: ignobiliores animas vt brutoꝝ aialiuz: et plantarũ ¶ Proue
his. ꝓducis ¶ Leuibꝫ: celeriter mobilibus ¶ Sublimes: pͥſtantiores anias.
¶ Curribus: vehiculis. Ut em̃ platoni viſum eſt: deus animis corpora: q̃ſi
vehicula ſubdidit. ¶ Seris: ſeminas. et hoc ex opinione Platonica dictum
cui placuit deum: ſpirituũ alios in terraz: alios in lunaz: alios in alia tempo
ris inſtrumenta ſpargentem quaſi ſeuiſſe ¶ Lege benigna: vt homines vio⸗
lentas paſſiones ex corporis cõiunctiõe in anima excitatas ſuperent: iuſteqꝫ
Reduces viuant ¶ Reduci: reduces facienti: reducẽti. ¶ Reduces ꝓprie dicuntur: qui
magna pericula euaſerunt ¶ Igne: amore. Marſilius Platonicꝰ in commẽ
tario oratione quarta: capite ſexto. Aeternus igitur amor: quo ſemꝑ in deuz
afficit᷑ animꝰ: efficit. vt deo ſemper tanq̃ꝫ nouo ſpectaculo gaudeat. Amorẽ
hunc eadez dei bonitas ſemper accendit in animo: que et beatũ facit amã⸗

tem. Tria igitur (vt breui ↄplectar) amoris beneficia collaudabimꝰ: ꝙ nos
olim diuiſus in integrū reſtituendo: reducit in celuꝫ: ꝙ ſuis quenq̄ collocat
ſedibus: facitq̄ omēs in illa diſtributione quietos: quod omī expulſo faſti-
dio: ſuo quodam ardore oblectamentum quaſi nouū iugiter accendit in ani-
mo: redditq̄ illuꝫ blāda el dulci fruitione beatum. Lectorē hoc loco: anteq̄
ad alia ꝓgrediar enarrāda: veliꝫ admonituꝫ: Boethianam in hoc carmine
philoſophiaꝫ: nō ſolum diligēter: veruꝫ ⁊ caute platonem imitari: cuius opi-
niones de anima mūdi ceteriſq̄ hoīm puta: et pecuduꝫ: ⁊ arborum non vſ-
quaq̄ chriſtianis hominibꝰ probātur: tāetſi nos latinis fere ſingula ex Pla-
tonis doctrina non indiligenter expoſuerimus. Porro celeſtes ſpheras ha-
bere animas nō modo Platonici: ſed omēs etiā peripatetici confitētur. Qđ
Ariſtoteles docet libro de celo ſecūdo. Rurſus q̄nto ⁊ octauo naturaliū: ſe-
cundo de anima: vndecimo diuinoꝝ. Theophraſtꝰ etiam diſcipulus Ariſ-
totelis libro de celo. Quod Auicēna et Algazeles ſummoꝑe cōfirmarunt.
Auguſtinꝰ Aureliꝰ in libro: cui titulus Enchiridiō: et Thomas Aquinas
in libro contra gētiles ſecundo tradūt: nihil: quātum ad chriſtianā doctrinā
ſpectat: intereſſe: celeſtia corpora animas habē: vel nō habere. Paulꝰ Corte-
ſius libro ſententiaꝝ ſcđo diſtinctiōe quarta. Platone inq̄t pricipe multi ſi-
dera animātia eſſe voluerūt. Stoicis autē placet aſtris vim et menteꝫ ineſſe
diuinam. At Anaxagore ab Athenſienibus eſt negociū exhibituꝫ: quoniā
ſoleꝫ flagrātem lapidem: nec deuꝫ: nec animātem eſſe dixiſſet. Apđ noſtros
vero Origenes a Platone nō diſcedens. animātia ſidera putauit: queꝫ pe-
detentiꝫ et dubitāter ſubſequi videt Hieronymꝰ. Diuus autē Auguſtinꝰ
tanq̄ arbiter in re ambigua: duꝫ mediuꝫ perſequi nō poteſt: neutri ſenten-
tie aſſentitur. At Apollo chriſtianoruꝫ diuus Thomas: ſciētius genus hoc
totuꝫ ratiōe aſtringit. probat eīm diuiſione opeꝝ anime: nullā corpoꝝ celeſti-
um anime cōſentaneā eſſe operā: preter intelligentiā et motuꝫ. Dicitq̄ ani-
mam corporibꝰ celeſtibus: nō vt formam annecti: ſed ꝟtutis appulſu: vt mo-
bili agitatorem applicari. quemadmodū ſilagena in ꝓno: vi peduꝫ impulſa
moueatur ❡ Da pater. Sic Martianus Capella ad ſoleꝫ. Da pater ethe-
reos menti cōſcendē cœtus ❡ Auguſtā ſedeꝫ: ſacrā: diuinā: et maieſtatis ple-
niſſimā ſummi boni ſedeꝫ. Auguſtuꝫ ꝓprie teſte Seruio eſt tectum augu-
rio ↄſecratuꝫ. Abuſiue auguſtū nobile: q̄ſi maieſtatꝭ plenū Virg. libro geor-
gicō quarto Siq̄n ſedeꝫ auguſtā: ſeruataq̄ mella Theſauris relines. Sic ei
Seruiꝰ legit: aliū quidā ꝑ n āguſtā. ⁊ ita legūt etiā nōnulli h̄ loco: vt dicat ā-
guſtaꝫ ſedē: ad quam nō niſi anguſta ⁊ arcta via ꝑuenitur. ſed meo iudicio le-
gēduꝫ ⁊ ꝑ u auguſtā ❡ Terrene molis: corporee ↄtagiōis ❡ Nebulas ⁊ pō-
dera. ꝑturbatiōes ex grauitate corꝑis animo accidētes ❡ Tuo ſplen: tua ti-
bi interna et ineffabili incōprehēſibiliq̄ luce ❡ Tu: ſubaudi es ❡ Serenum:
ſerenitas ❡ Te cernere: cōtemplatio tui. ſubintellige eſt ❡ Finis: ſummū bo-
num. Apud Joannem euangeliſtam capite xvij. Jeſus Chriſtus ad patrē
Hec eſt autē vita eterna: vt cognoſcāt te ſolum deum veruꝫ: et quem miſiſti
Jeſum Chriſtum. Thomas Aquinas theologorum decus libro aduer-
ſus gentes tertio. Summa et perfecta fœlicitas intellectualis nature in dei
viſione conſiſtit ❡ Principuꝫ Joānes in apocalipſi capite primo. Ego ſum
ἄλφα et ω principium et finis: dicit dominus deus: qui eſt: et qui erat: ⁊
qui venturus eſt omnipotens. Deus eſt principium: medium et finis omni-
um Principium quidem: vt producit. Medium autem vt ꝓducta retrahit

Admonitio lec-
toris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ad ſe ipſum finis: prout redeuntia perficit ¶ Vector: prouector ad fœlicitatē ¶ Dux: ductor per iter anguſtum ¶ Semita: ſane quã anguſta via: per quã pauci faciunt iter ¶ Terminus: finis omnium.

¶ Proſa decima libri tertij

QVoniã igiť q̄ ſit imꝑfecti. q̄ etiam ꝑfecti boni formã vidiſti. nũc demonſtrandũ reor q̄m felicitatis ꝑfecto hec ꝯſtituta ſit In q̊ illud primuʒ arbitror inquirẽduʒ an aliquod huiuſmodi bonũ (quale paulo añ definiſti) in reꝝ natura poſſit exiſtere. ne nos p̄ter rei ſubiecte veritatẽ caſſa cogitatõis imago decipiat Sed q̇n exiſtat ſitq́ʒ hoc veluti q̇dam oĩm fons bonoꝝ. negari neq̇t Omne em̄ qđ imꝑfectũ eē diciť. id diminutõe ꝑfecti imꝑfectuʒ eē ꝓhibetur Quo fit vt in quolibet genere imꝑfectuʒ q̇d eē. videať. in eo ꝑfectuʒ quoq́ʒ aliq̇d eē neceſſe ſit Etem̄ perfectiõe ſublata vñ illud qđ imꝑfectuʒ ꝓhibetur extiterit ne fingi quideʒ poteſt Neq́ʒ em̄ ab diminutis inconſummatiſq́ʒ natura reꝝ cępit exordiũ. ſʒ ab integris abſolutiſq́ʒ ꝓcedẽs in hec extrema atq́ʒ effęta dilabiť Qđ ſicuti paulo ante mõſtrauimus ẽ q̄daʒ boni fragilis imꝑfecta fęlicitas eſſe aliq́ʒ ſolidã perfectamq́ʒ non p̄t dubitari B. Firmiſſime inq́ʒ veriſſimeq́ʒ incluſuʒ eſt P. Quo vo inq̇t habitet ita ꝯſidera Deum reꝝ oĩm principẽ bonũ eſſe cõis humanoꝝ ꝯceptio ꝓbat aĩorum Nã cũ deo nihil meli⁹ excogitari queat id quo melius nihil eſt bonũ eſſe quis dubitat Ita vo bonũ eſſe deũ rõ demonſtrat: vt ꝑfectũ q̊ʒ in eo bonũ eſſe cõmunicat Nam ni talis ſit reꝝ oĩm princeps eſſe non poterit Erit em̄ eo p̄ſtantius aliq̇d ꝑfectũ poſſidens bonũ quod hoc prius atq́ʒ antiquius eſſe videať Oĩa namq́ʒ ꝑfecta minus integris priora eſſe claruerunt Quare ne in infinitũ ratio prodeat confitenduʒ eſt ſummum deum ſummi perfectiq́ʒ boni eſſe pleniſſimuʒ Sʒ ꝑfectum bonum verã eſſe beatitudineʒ ꝯſtituimus. Verã igiť btitudineʒ in ſummo deo ſitã eſſe neceſſe eſt B. Accipio inq́ʒ nec eſt qđ cõ/

tradici vllo mō queat P. Sed q̄ſo inq̄t te vide qꝫ id ſancte at-
qꝫ inuiolabiliter ꝓbes ꝙ boni ſummi ſummum deū diximꝰ eſſe
planiſſimū B. Quo nā inq̄ꝫ mō P. Ne hūc rex oīm patrem
illud ſummū bonū quo plenus eē ꝑhibetur vel extrinſecus ac-
cepiſſe vel ita naturaliter habere p̄ſumas quaſi hn̄tis dei habi-
teqꝫ btītudinis diuerſam cogites eſſe ſubſtantiā Nā ſi extrin-
ſecꝰ acceptū putes p̄ſtantius id qđ dederit eo qđ accepit exiſti-
mare poſſis Sꝫ hunc eē rex oīm p̄cellentiſſimuꝫ digniſſime ꝯ-
fitemur Qđ ſi natura q̇dem ineſt ſed rōe diuerſum cū de reruꝫ
pꝛincipe loquamur deo fingat qui p̄t q̇s hec diuerſa ꝯiunxerit.
Poſtremo qđ a q̄libet re diuerſum eſt id nō eſt aliud quo in-
telligit̄ eē diuerſum q̄re qđ a ſummo bono diuerſuꝫ ē ſui natu-
ra id ſummū nō eſt qđ nefas eſt de eo cogitare q̄. nihil ꝯſtat eſſe
p̄ſtantius oīno em̄ nulliꝰ rei natura ſuo pꝛīcipio melioꝛ poterit
exiſtere Quare qđ oīm pꝛīcipiuꝫ ſit id etiā ſui ſubſtantia ſum-
mū eē bonū veriſſima rōe ꝯcluſeriꝫ B. Rctiſſime iq̄ꝫ P. Sꝫ
ſummū bonū btītudineꝫ eē ꝯceſſuꝫ ē B. Jta eſt inq̄ꝫ P. Jgi-
tur inq̄t deuꝫ eſſe ip̄am btītudinem neceſſe eſt ꝯfiteri B. Nec
ꝓpoſitis inq̄ꝫ pꝛioꝛibꝰ refragari queo ⁊ ab illis hoc illatū ꝯn̄s
eē ꝑſpicio P. Reſpice inq̄t an hīc q̄ꝫ ideꝫ firmius appꝛobet̄ ꝙ
duo ſumma bona q̄ a ſe diuerſa ſint eſſe nō pn̄t Etem̄ q̇ diſcre-
pant bone non eſſe alteꝝ qđ ſit alteꝝ liquet q̄re neutrū poterit
eē ꝑfectuꝫ cū alterutri alteꝝ deeſt. Sꝫ qđ ꝑfectū nō ſit id ſum-
mū nō eſſe manifeſtū eſt Nullo mō igit̄ que ſumma ſunt bona
ea poſſunt eſſe diuerſa Atqui ⁊ btītudinem ⁊ deum ſummum
bonū eſſe colligimꝰ quare ip̄am neceſſe eſt ſummā eſſe btītudi-
nem q̄ ſit ſumma diuinitas. B. Nihil inq̄ꝫ nec re ip̄a verꝰ nec
rōcinatione firmiꝰ. nec deo dignꝰ ꝯcludi p̄t P. Sup̱ hec inq̄t
igitur veluti geometre ſolent demr̄atis ꝓpoſitis aliquid infer-
re que poriſmata ipſi vocant Jta ego q̄ꝫ tibi veluti coꝛolarium

dabo Nã q̄m beatitudi̇s adeptione fiũt homines beati Bea-
titudo vera eſt ipſa diuinitas: diuinitatis adeptione fieri btõs
manifeſtũ eſt. Sed vti iuſticie adeptione iuſti: ſapientię ſapiẽ-
tes fiunt ita diuinitatem adeptos deos fieri ſimili ratione ne-
ceſſe eſt Oĩs igit̃ btũs deꝰ ſʒ natura q̇dem vnus: ꝑticipatione
vero nihil ꝓhibet eẽ q̄ꝫ plurimos B. Et pulchꝝ inq̄ꝫ hoc atqꝫ
p̄cioſuʒ ſiue poriſma ſiue corollariũ vocari malis P. Atqui
hoc q̊ʒ pulchriꝰ nihil ẽ quod his annectendũ eẽ rõ ꝑſuadet B.
Quid inq̄ꝫ? P. Cũ multa inq̇t btĩtudo ꝯtinere videat̃: vtruʒ
ne hec oĩa vnũ veluti corpꝰ btĩtudinis q̄daʒ ꝑtiuʒ varietate ꝯ-
iũgãt. An ſit eoꝝ aliq̇d qḋ btĩtudinis ſubſtantiã ꝯpleat ad hoc
ꝟo cetera referant̃ B. Velleʒ id inq̄ꝫ ipſaꝝ reꝝ ꝯmemoratio-
ne patefaceres P. Nonne inquit beatitudinem bonũ eſſe cẽ-
ſuimus? B. At ſummũ quidem inq̄ꝫ P. Addas ĩquit hoc õ-
nibus licet. Nam eadeʒ ſufficientia ſumma eſt eadem ſumma
potentia reuerentia quoqꝫ claritas ⁊ voluptas beatitudo eſſe
iudicatur. Boetius Quid igit̃. Philoſophia Heccine omnia
bona ſufficientia: potentia cęteraqꝫ veluti quędam btĩtudinis
membra ſunt an ad bonũ veluti ad ꝟticem cũcta referunt̃? B.
Intelligo inq̄ꝫ qḋ inueſtigandũ ꝓponas. ſed q̇d ꝯſtituas audi-
re deſidero P. Cuiꝰ rei diſcretiõem ſic accipe Si hec oĩa bea-
titudinis mẽbra forẽt a ſe q̊ʒ inuiceʒ diſcreparẽt Hec eſt em̄ ꝑ-
tiũ natura. vt vnũ corpus diuerſa componant. B. Atqui hec
oĩa ideʒ eſſe mrãta ſunt. P. Minime igitur mẽbra ſunt Alioq̄n
ex vno btĩtudo videbit̃ eſſe ꝯiuncta qḋ fieri neq̇t B. Id q̇dem
inq̄ꝫ dubiũ nõ ẽ ſʒ id qḋ reſtat expecto P. Ad bonũ ꝟo cetera
referri palã eſt Idcirco em̄ ſufficientia petitur q̄m bonum eſſe
iudicatur Iccirco potentia q̄m id q̊ʒ eſſe creditur bonũ Idem
de reuerentia claritudine iucũditate ꝯiectare licet Oĩm igitur
expetendoꝝ ſumma atqꝫ cauſa bonũ ẽ Qḋ em̄ neqꝫ re neqꝫ ſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

militudine vllū in ſe retinet bonū. id expeti nullo mō pt Cōtra-
ꝫ etiā q̄ natura bona non ſunt tn̄ ſi eē videant̄ quaſi vera bo-
na ſint appetunt̄ Quo fit vti ſumma. cardo: atq̄ cauſa expetē-
doꝝ oīm bonitas eſſe credatur Cuius vō cauſa q̄d expetitur id
maxime videt̄ optari Veluti ſi ſalutis cā. quiſpiā velit equita-
re nō tam eq̄tandi motū deſiderat quā ſalutis effcm̄ Cuȝ igit̄
oīa boni grā petātur nō illa potius quā bonū ipm̄ deſiderātur
ab oīb⁹ Sed ꝓpter qd̄ cetera optātur btitudinem eſſe conceſ-
ſimus quare ſic q̄ȝ ſola queritur beatitudo Ex q̊ liquide appa-
ret ipſius boni ⁊ beatitudinis vnaȝ atq̄ eandeȝ eſſe ſubſtanti-
am B. Nihil video cur diſſentire quiſpiaȝ poſſit P. Sed de-
um veramq̄ beatitudinem vnū atq̄ idem eſſe monſtrauimus
B. Ita eſt inq̄ P. Secure igitur concludere licet dei quoq̄ in
ipſo bono nec vſquam alio ſitam eſſe ſubſtantiam

¶ Hacten⁹ Boetio Phia ꝑfecte atq̄ imꝑfecte formā fœlicitatis oſtēdit.
Nūc vbi ꝯſiſtat ea fœlicitas vera: ſeu beatitudo: ſiue ſummū bonuȝ: acute dili
genterq̄ diſſerit: oſtēdens h̄ eſſe in deo: penit⁹ ei ideȝ: diuerſiſq̄ vocib⁹ vnam
⁊ eandē ſignificari ſubſtātiaȝ. Poſtremo ꝯcludit dei quoq̄ in ipſo bono ſitā
eſſe ſubſtātiaȝ. ¶ Quonā: vbi Apud Boethiū cōplaries q̊ pro vbi: hoc eſt Quo
in q̊ loco poſitū inuenies. ¶ Aliq̄d h. b: ſummū: ⁊ bonoꝝ oīm cōgregatione
ꝯfectuȝ ¶ Caſſa: inanis: irrita: vana ¶ Imago ſpecies ¶ Quin: q̄d. ¶ Om̄e
eīn̄. Firmiſſime veriſſimeq̄ ꝯcludit ſummū bonuȝ eē ¶ Effœta: viribus ex-
hauſta: ⁊ defecta ¶ Quo: vbi ¶ Cōmunis ꝯceptio. Boethi⁹ libro de hebdo
madib⁹ capite p̄mo Cōmunis animi ꝯceptio eſt enūciatio quā q̄ſq̄ probat Communis ani-
audită ¶ Ne hūc reꝝ oīm. Euidēter ꝓbat dei ſummiq̄ boni vnā et eādem mi conceptio
eſſe ſubſtātiaȝ ¶ Pręcellētiſſimū: pręſtātiſſimuȝ ¶ Fingat qui po. q. d. nemo
fingē poteſt ¶ Poſtremo q. a. q Idem quod modo: nūc noua rōne probat.
¶ Geometrę: pfeſſores geometrię: q̄ eſt bn̄ menſurādi ſcientia ¶ Poriſma- Geometrę
ta: corollaria. Georgi⁹ Valla libro expetēdoꝝ ⁊ fugiendoꝝ vndecimo. Eſt ⁊ Poriſma
poriſma: cū ex demōſtratis aliud aliquid apparet: ſimul ⁊ theorema nobis
nō ꝓponētibus: vnde ⁊ nomē habuit: quaſi lucrū quoddā exiſtēs ſcientialis
demoſtratiōis. id latine corollariū nomīatur. Gręce ſcribit̄ πορισμα
¶ Corollariū. Corollariū (vt auctor ē M. Varro lib. p̄mo de ligua latia) Corollarium.
ēt id quod additū eſt: pręterq̄ quod debitū: tanq̄ auctariū quoddā. Ita e-
niȝ dicebāt ātiqui: et dixit Plaut⁹ id: qd̄ ſup̄ menſurā: vel pōdus iuſtū adijci
ebat̄. Vocabulū corollarij eſt a corollis: q̄ eę: cuȝ placuerāt actores: in ſcęna
dari ſolitę ſint. Vn̄ et corollaria dn̄r ipſę coronę apud Plinium. Suetonius
Itaq̄ corollaria: ⁊ pręmia: alienis quoq̄ muneribus: ac ludis: et crebra: et
grādia de ſuo offerebāt. Seneca libro de beneficijs ſexto. Sordidiſſimoruȝ

quoqȝ artificio⁊ inſtitoribꝰ ſupra conſtitutuȝ aliqd adiecimꝰ: ſi nobis opera illo⁊ enixior viſa. et gubernatori: ⁊ opifici viliſſime mercis: ⁊ in diē ſe locanti corollariū aſperſimꝰ ¶ Deos fieri. Diuꝰ Auguſtinꝰ libro de ciuitate dei nono: capite xxiij. Sed hoīes quoqȝ in populo dei eadē ſcriptura deos appellat. Ego inqt dij eſtis: ⁊ filij excelſi omēs. Hieronymꝰ in ſermone de natiuitate dominica. Deꝰ factus ē homo: vt homo deꝰ fieret. ¶ Cū multa. Docet bonū beatitudinis ſubſtātiaȝ cōplere: et ad illud qcquid beatitudo cōtinere videt: veluti ad v̄ticeȝ referri ¶ Subſtātiaȝ: eſſentiā: rōnem. ¶ Jucūditate: voluptate. Frāciſcꝰ Philelphus in orōne ad viros Papiēſes voluptateȝ iucunditateȝ nomiat: quippe que ⁊ mentē: ⁊ ſenſuȝ iuuet ¶ Oīm. i. e. ſ. Ariſtoteles libro moraliū libro. Omīs ars: omniſqȝ doctrina: atqȝ actus: itidē ⁊ electio: bonuȝ quoddā appetere videt. Quapropt̄ bene veteres bonū ipſum id eſſe dixerūt: quod oīa appetūt. Dionyſius quarto capite de diuinis nominibus. Omnia inqt bonuȝ et optimum concupiſcunt

Jucunditas

¶ Metrum decimum libri tertij

HUc omnes pariter venite capti
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes
Hic erit nobis requies laborum
Hic portus placida manens quiete
Hoc patens vnum miſeris aſylum
Non quicquid Tagus aureis harenis
Donat. aut Hermus rutilante ripa
Aut indus calido propinquus orbi
Candidis miſcens virides lapillos
Illuſtrent acieȝ magiſqȝ cecos
In ſuas condunt animos tenebras
Hoc quicquid placet excitatqȝ mentes
Infimis tellus aluit cauernis
Splendor quo regitur vigetqȝ celum
Vitat obſcuras anime ruinas
Hanc quiſquis poterit notare lucem
Candidos phebi radios negabit

¶ Carmē eſt cōſtans alt̄nis phalecijs ⁊ ſapphicis: excepto ſcdo v̄ſu: q phalecius ē: qui ſic poſſet in ſapphicū mutari: vex vna dcōne trāſformata. Quos ligat fallax grauibꝰ catenis. Sicut ex quarto liceret mutato dictionū ordi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ne facere phalęciū. Hic vobis requies erit laboꝝ. Vel Boethiꝰ noſter prius tres phalęcios ꝯtinuos cecinit: deīn ſapphicū addidit ſyllabaꝝ numero ⁊ tempoꝝ ꝓportiōe hendecaſyllabo ęqualē. Poſtq̄ꝫ āt phīa ſummi boni beatitudiniſq̄ꝫ eādez cuz deo ſubſtātiaz indicauit: nūc mortales alacrit̄ inuitat. ⁊ adhortat̄: vt ad hāc verā fœlicitatez ꝑiter ꝯtendant; relictis: t̄renis fallacibuſq̄ꝫ viliuz bonoꝝ ſtudijs: q̄ mentez excęcāt: nō illumiant: ligāt: nō abſoluūt: irritāt cupiditatibꝰ: nō ſatiāt. ¶ Capti. Diuꝰ Hieronymꝰ in ep̄la ad amicuz ęgrotuz ꝯſolatoria. Liberos tu iudicas: aut a morbꝰ alienos: q̄s voluptates barbarę deuinxerūt? Nō hn̄t catenaz: ſed eos luxuria ferali mordacitate in vinculis tenet. Ita inciderūt in laqueos feraliū voluptatuz: ſicut aues aucupali fraude captiuę: quę quo magis conātur euadē: eo innumeris ſe nexibꝰ illigāt: ⁊ in ꝓfundiores ſinus demergūt. Diuꝰ Ambroſiꝰ libro epiſtolaꝝ ſecūdo. Renūciemꝰ luxurię ac delicijs: quę nos quibuſdā aſtringūt nexibꝰ: cupiditatū. Nihil em̄ ꝓſunt delicię ſtulto. Marſiliꝰ Platonicus. Moderata iuuētus facilē efficit ſenectutē: immoderata difficilē. Qui corporis obſequit̄ libidinibꝰ: procul dubio inſanis ſeruit tyrānis ¶ Terrenas: terrenaꝝ rerum cupiditatibꝰ obrutas ¶ Hebetās: obtundens: hebetes ⁊ inertes reddens. Ariſtoteles in vij. ethicoꝝ hinc probat voluptatez nō eſſe ſummū bonum: q̄m inq̄t voluptates impediūt prudentiā. et quāto maiores ſunt: tāto magꝭ obnubilāt. q̄d in aphrodiſijs: id eſt in rebꝰ venereis patet. Nemo em̄ duz veneri operat̄: ꝑſpicere mēte quicq̄ꝫ pt. ¶ Hic: in ſummo bono. Aſylum: gręce ἄσυλον. intemeratū tēpluz eſt ꝯſecratiōis lege ꝯceſſum. ab a priuatiua particula: et συλάω rapio. ſpolio. aufero. violoue. Aut ſicut exponit Seruiꝰ: dicit̄ aſylū quaſi ἄσυρον: ꝙ inde ꝑ vim extrahi nullꝰ poſſet. Nā in id fugientes tuti erāt: nec inde extrahi poterāt. q̄d prius Athenięſes: poſt Romulꝰ conſtruxit. Diuus Auguſtinꝰ libro de ciuitate dei ꝑmo. Romulꝰ et Remus aſyluz ꝯſtituiſſe ꝑhibent̄. quo q̄ſquis ꝯfugeret: ab om̄i noxa liber eēt: augere quęrētes creādę multitudinē ciuitatis. hęc ille. Pulchra igit̄ trāſlatione locuz beatitudinis aſylū vocat. Patens āt miſeris haud eo dicit: ꝙ id miſeri poſſint ingredi: ſed ſubintelligēduz alioq̄: qui miſeri forēt: manerenteſq̄ꝫ: niſi in verę foelicitatis aſyluz ad euitāduz miſeriā ſe reciperent. ¶ Tagus: fluuius aurifer Luſitanię ¶ Hermꝰ: fluuius Lydię aurifer Virgiliꝰ Aut auro turbidꝰ Hermus ¶ Rutilāte: aureis arenis reſplēdente ¶ Indꝰ: maximꝰ Indię fluuius varijs gēmis abundās ¶ Calido orbi: plagę orientali: vbi ſol orit̄ ¶ Illuſtrāt: illumināt ¶ Aciē: viſuz animi ¶ Cęcos: ꝑua cupiditate cęcatos ¶ In ſuas tenebras: ſibi ꝓprias. nā metalla ⁊ lapilli plerūq̄ꝫ in obſcuris terre cauernis deliteſcūt ¶ Viget: vim habz ¶ Vitat: nō admittit ¶ Obſcuras ruinas: ꝑturbatiōes: errores: in ſcelera ꝑ ignorātiaz vel imp̄rudentiam prolapſus. ¶ Notare: videre ¶ Hāc lucem: ſummi boni claritatez. ¶ C: ph. r. n. i: pręea ſolez nihil lucis aiet habere

Aſylum

Tagus

Hermus

Indus.

¶ Proſa vndecima libri tertij

ASſentior inq̄ꝫ. cūcta em̄ firmiſſimis nexa rōibus ꝯſtāt P. Tū illa quāti inquit eſtimabis. ſi bonuz ip̄m q̄d ſit ꝯgnoueris B. Infiniti inq̄ꝫ. ſi q̄dez mihi ꝑiter deū q̄q̄ꝫ q̄ bonū ē ꝯtingat agnoſcere P. Atq̄ hoc veriſſima inq̄t rōne patefa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ciã Maneant mõ q̃ paulo ante ↄcluſa ſunt B. Manebũt inꝗ P. Nõne inq̇t monſtranim⁹ ea q̃ appetunt̃ a plurib⁹ iccirco vera pfectaqꝫ bona nõ eẽ. qm̃ a ſe inuicez diſcreparent. cũqꝫ alteri abeſſet alter plenũ abſolutũqꝫ bonũ afferre nõ poſſe Tũ aũt vex bonũ fieri. cũ in vnã veluti formã atqꝫ efficientiã colligunt̃: vt q̃ ſufficientia eſt eadem ſit potẽtia. reuerẽtia claritas atqꝫ iucũditas Niſi ꝟo vnum atqꝫ idem oĩa ſunt nihil habere quo inter expetẽda numerentur B. Demonſtratũ eſt inq̇ꝫ. nec dubitari vllo mõ pt. P. Que igitur cũ diſcrepãt. minime bona ſunt. cũ vero vnum eſſe ceperint bona fiũt Nonne hec vt boni ſint. vnitatis fieri adeptõe ↄtingit B. Ita inq̇ꝫ videtur. P. Sed om̃e q̇d bonũ eſt pticipatione bonum eſſe ↄcedis an minime B. Ita eſt P. Oportet igit̃ eſſe vnum atqꝫ bonũ ſimili rõne ↄcedas Eadez nãqꝫ ſubſtantia cox eſt quox naturaliter non eſt diuerſus effectus B. Negare inq̇ꝫ nequeo P. Noſtine igitur inquit omne quod eſt. tam diu manere atqꝫ ſubſiſtere q̇ꝫ diu ſit vnum Sed interire atqꝫ diſſolui pariter cum vnum eſſe deſtiterit. B. Quonã inquam mõ P. Ut in aĩalibus inquit. cũ in vnũ coeunt ac pmanent aĩa corpuſqꝫ id aĩal vocatur Cũz ꝟo hec vnitas vtriuſqꝫ ſepatione diſſoluitur. interire nec iam eſſe aĩal liquet Ipm q̇ꝫ corpus cũ in vna forma membrox ↄiunctione permanet humana viſitur ſpecies. At ſi diſtribute ſegregateqꝫ ptes corpis diſtraxerint vnitatẽ deſinit eſſe quod fuerat Eoqꝫ mõ pcurrenti ceteraqꝫ ꝓculdubio patebit ſubſiſtere vnumq̇dqꝫ dũ vnũ eſt. cum vero vnũ eſſe deſinit interire. B. Conſiderãti mihi inq̇ꝫ plura mĩme aliud videtur P. Eſtne igit̃ inquit q̇d inquantũ naturaliter agat. relicta ſubſiſtendi appetẽtia. venire ad interitũ corruptõemqꝫ deſideret B. Si aĩalia inq̇ꝫ ↄſiderem q̃ habent aliquã volẽdi nolendiqꝫ naturã Nihil inuenio q̇d nullis extra cogentib⁹ abijciãt manendi in

tentōem ⁊ ad interitū ſpōte feſtinet Omne nāq; aīal tueri ſalu-
tem laborat. mortem v̄o ꝑniciemq; deuitat Sed q̇d de herbis
arboribuſq; q̇d de inaīatis oīno ꝯſentiaȝ reb⁹ ꝓrſus dubito. P.
Atqui non eſt ꝙ de hoc poſſis ambigere cum herbas atq; ar-
bores intuearis primum ſibi conuenientibus innaſci locis vbi
quantū earū queat natura cito exareſcere atq; interire nō poſ-
ſint Nam alie quidem cāpis alie montibus oriuntur alias fe-
rūt paludes. alie ſaxis hęrent aliarum fecundę ſunt ſteriles ha-
rene quas ſi in alia q̇ſpiam loca trāſferre conetur areſcant Sȝ
dat cuiq; natura quod ꝯuenit. ⁊ nedū manere poſſunt ne inte
reant elaborat. Quid ꝙ dicam oēs veluti in terras ore dimer-
ſo trahunt alimēta radicib⁹ ac per medullas robur corticemq;
diffundūt Quid q̇d nobiliſſimū q̇dq; ſicuti medulla ē: ī interi-
ore ſꝑ ſede recondit᷑. extra v̄o q̄daȝ ligni firmitate tuet᷑ vltim⁹
aūt cortex aduerſuȝ cęli intemperieȝ q̄ſi mali patiens defenſor
opponit᷑ Iā v̄o quanta ē nature diligentia vt cūcta multipli-
catio ſemine ꝓpagent᷑. q̄ oīa nō mō ad tꝑs manēdi verū gn̄atum
q̄ȝ quaſi imꝑpetuuȝ ꝑmanendi veluti quaſdā machinas eē q̇s
neſciat Ea etiā que inaīata eē credunt᷑ nōne q̇d ſuuȝ eſt queq;
ſimili rōe deſiderāt Cur em̄ flāmas q̇dem ſurſuȝ leuitas vehit
terras v̄o deorſuȝ pōdus deprimit niſi ꝙ hec ſingulis loca mo-
tioneſq; ꝯueniunt Porro aūt q̇d cuiq; ꝯſentaneum ē id vnū-
quodq; ꝯſeruat ſicuti ea q̄ ſunt inimica corrūpunt Iaȝ v̄o que
dura ſunt vt lapides adherēt tenaciſſime ꝑtibus ſuis ⁊ ne fa-
cile diſſoluātur reſiſtūt. Quę v̄o liquentia vt aer atq; aqua fa-
cile q̇dem diuidentibus cedunt ſȝ cito in ea rurſus a q̇bus ſunt
abſciſa relabuntur Ignis v̄o oēm refugit ſectiōem Neq; nūc
nos de volūtarijs animę ꝯgnoſcentis motib⁹ ſȝ de naturali in-
tentione tractauimus Sicuti eſt ꝙ acceptas eſcas ſine ꝯgniti-
onę trāſigimus ꝙ in ſomno ſpm̄ ducimus neſcientes Nā ne

in animalib⁹ quidē manendi amor ex aīe voluntatibus vex ex nature principijs venit Nā ſepe mortē cogentib⁹ cauſis q̄ꝫ natura deformidat volūtas amplectit̄ Contraqꝫ illud (quo ſolo mortaliū rex durat diuturnitas) gignendi opus qđ natura ſp̄ appetit interdū coercet volūtas Adeo hec ſui charitas non ex aīali motione ſꝫ ex naturali intētione procedit Dedit em̄ ꝓuidentia creatis a ſe reb⁹ hāc vel maximā manēdi cauſaꝫ vt quo ad pn̄t naturaliter manere deſiderēt Quare nihil ē q̄ꝫ vllo mō queas dubitare cūcta q̄ ſt̄ appetere naturaliter ꝯſtantia ꝑmanēdi deuitare ꝑniciē B. Cōfiteor inq̄ꝫ nūc me indubitato cernere q̄ dudū incerta videbant̄ P. Qđ āt inq̄t ſubſiſtē ac ꝑmanere appetit id vnū eē deſiderat Hoc eſt ſublato ne eē cuiq̄ꝫ permanebit B. Uex eſt inq̄ꝫ P. Oia igit̄ inq̄t vnū deſiderant B. Cōſenſi P. Si vnū idip̄m mōſtrauimus eſſe qđ bonum. B. Ita q̄dem P. Cūcta igit̄ bonū petūt qđ q̄dem ita deſcribas licꝫ ip̄m bonū eē qđ deſideret̄ ab oībus B. Nihil inq̄ꝫ veri⁹ excogitari p̄t Nam vel ad nihilū cūcta referunt̄. ⁊ vno veluti ꝟtice deſtituta. ſine rectore fluitabunt aut ſi qđ eſt ad quod vniuerſa feſtinent id erit oīm ſummum bonox. P. Et illa nimium inquit o alūne letor ip̄am em̄ medie ꝟitatis notā mente fixiſti Sed in hoc patuit tibi qđ ignorare te paulo ante dicebas B. Quid inq̄ꝫ P. Quis eſſet inquit rerum oīm finis Js em̄ profecto qđ deſideratur ab oībus qđ q̄ꝛ bonum eſſe collegimus oportet rex omnium finem bonum eſſe fateamur

¶ Hacten⁹ Phia diſſeruit ſummū bonuꝫ eſſe: ⁊ in quo cōſiſtat: iam docebit quid ſit bonū: cōcludens nihil eē bonuꝫ: niſi idē ſit vnū. Sublata em̄ vnitatiſ ratione: quicq̄d eſt: bonū eſſe deſinit ¶ Infiniti: ſubaudiēduꝫ eſt iabo. ¶ Boni participatiōe. Socrates Platonic⁹ in Gorgia. Eſt āt voluptas: qua preſente gaudemus. Bonū vero: quo pn̄te boni ſum⁹. Prorſus boni ꝟo ſum⁹: ⁊ nos: et quecūq̄ꝫ alia bona ſunt: ob ꝟtuteꝫ quādaꝫ que adſit. ¶ Simili ratione. q̄ꝛ vt ꝯceſſuꝫ ē: tum vnitatis adeptiōe bona fiūt: quecunq̄ꝫ ſunt bona: tū boni participatiōe. Quorumcūq̄ꝫ naturaliter idē eſt affectus: cox eadem eſt ſubſtātia. Uni⁹ autē et boni naturalit̄ idē eſt effect⁹. Unius igit̄ et boni eadeꝫ eſt ſubſtātia ¶ Noſti ne igit̄. Docet vnūquodq̄ꝫ ſubſiſtē: duꝫ vnuꝫ ē: cuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ꝓo vnuz eſſe deſinit: interire. Qð ſpectat eoꝝ ſuz: vt oſtẽdat omĩa naturali in-
tẽtione vnuz deſiderare: ⁊ cuz vnuz idipm ſit qð bonuz: bonuz ab omibꝫ ap-
peti. Et ita Boethio in mẽtem reuocat: q̊d ſe paulo añ confitebat̃ ignorare:
bonũ eſſe reꝝ oim finez ❡ Omẽ q.e.t.d.m.a.ſ.q.d.ſ.v. Extat pulcherrimus
⁊ aureolꝰ de vnitate et vno Boethij noſtri libellꝰ: quez ſtudioſe lector: ſi ha-
bes: ad hũc locuz penitꝰ intelligẽduz: lectita diligẽter. ex q̊ et hec nobis libitũ
eſt apponere: vt etiã libroꝝ copioſa ſupellectile carentibꝫ induſtrię noſtrę la
boꝛ pſit. Vnitas ẽ: qua vnaqueqꝫ res dicit̃ eſſe vna. ſiue em̃ ſit ſimplex: ſiue Vnitas
ɔpoſita: ſiue ſpiritualis: ſiue corporea: res vnitate vna ẽ. nec p̃t eſſe vna niſi v-
nitate: ſicut nec alba niſi albedine: nec quãta niſi quãtitate. Nõ ſoluz aũt v-
nitate vna ẽ: ſed etiã tam diu eſt: q̃cquid id q̊d eſt: quã diu in ſe vnitas ẽ. Cũ
aũt deſinit eẽ vnuz: deſinit eẽ id q̊d eſt. Vñ eſt h̄. Qnicq̊d eſt ideo ẽ: q̄ vnum
eſt. Quod ſic oſtẽditur. Omẽ enĩz eſſe ex forma ẽ in rebꝫ creatis. ſed nulluz eẽ
ex forma ẽ: niſi cuz forma materię vnitas ẽ. Eſſe em̃ nõ eſt: niſi ex ɔiunctione
formę cuz materia: Vñ phi dicunt illud deſcribentes. Eſſe ẽ exiſtentia formę Eſſe
in materia. Cuz ãt forma materię vnit̃: ex ɔiunctiõe vtriuſqꝫ neceſſario ali-
q̊d vnuz cõſtituit̃. In qua ɔſtitutiõe illud vnũ nõ ꝑmanet: niſi quã diu vni-
tas formã cuz materia tenet. Sed deſtructio rei nõ eſt aliud: q̃z ſeparatio for
mę a materia. Sed ſepatio ⁊ vnitio ɔtraria ſunt. igit̃ ſeparatiõe ſi res deſtru
itur: ꝑfecto in ſuo eſſe nõ niſi in vnitate ɔſeruat̃. Diuus Aureliꝰ Auguſti-
nus libro de oꝛdine reꝝ ſecundo. Lapis vt eẽt lapis: omes eiꝰ partes: omiſqꝫ
natura in vnũ ɔſolidata ẽ. Quid arboꝛ? nõne arboꝛ nõ eſſet: ſi vna nõ eſſet?
Quid mẽbra cuiuſlibet aĩantis: ac viſcera: ⁊ quicq̊d eſt eoꝝ: quibꝫ conſtat:
certe ſi vnitatis patiãtur diuoꝛtiũ: non erit animal. Omĩa quid aliud: quaz
vnuz eẽ conãtur? Diuus Bernardꝰ libro ad Eugeniũ ſecũdo. Vbi vnitas
ibi ꝑfectio. Reliq̃ numeri ꝑfectionẽ non hñt: ſed diuiſionẽ recedẽtes ab vni-
tate ❡ Atqui nõ eſt q̊d de hoc. Boethio dubitatiõis ſcrupulũ eximit: id q̊d
de animalibꝫ ɔfeſſus eſt. ei de plãtis quoqꝫ et inanimatꝭ in luce clariꝰ oſten-
dens ❡ Nã alię quidẽ cãpis. Maro libro georgicõ ſecũdo. Nec ꝟo terrę fer-
re oẽs omĩa poſſunt. Fluminibꝫ ſalices: craſſiſqꝫ paludibꝫ alni. Naſcunt̃ ſteri
les ſaxoſis mõtibꝫ orni. Littora myrtetis lętiſſima. deniqꝫ apertos Bacchꝰ
amat colles: aquilonẽ ⁊ frigora taxi. Ouidiꝰ libro de amãdi ꝑmo. Nec tellꝰ
eadẽ parit omĩa: vitibꝫ illa. Cõuenit: hęc oleis: hic bene farra virent ❡ Velut
i.to.d.t.a.ra Ariſtoteles libro de anima ſecundo Quod eſt os et caput i a-
nimali: radix ẽ in arbore ❡ Nobiliſſimũ quidqꝫ: legit̃ ⁊ molliſſimum quidqꝫ
❡ Tuet̃: defendit̃. Paſſiue ꝓtulit ꝟbũ in deponẽs ❡ Jã vero quãta: Docꝫ
ſumma diligẽtia naturã curare: vt ꝓpagatiõe reꝝ ſeminibꝫ multiplicata: cum
ſingula ſubſiſtere neq̃ant: ſaltẽ ſpecies conſeruent̃: atqꝫ incolumes ꝑdurent.
❡ Officioꝝ vegetabilis animę (vt auctoꝛ eſt. Ariſtoteles libro de anima ſe
cundo) naturaliſſimuz ⁊ pręcipuũ ẽ ſibi ſimile generare: omibꝫ viuẽtibꝫ (mo-
do ſunt ꝑfecta: nõ capta mẽbris: nõ depꝛauata: neqꝫ ſpõtaneã generationem
habẽtia) ɔueniẽs: vt aiali animal ſimile generare: ⁊ plãtę ſimilẽ plantaz. Sic
em̃ ſemꝑ ſecundũ ſuuz ſimile (cũ ea ipſa eadẽ in numero manere nõ poſſint)
ꝑſeuerant: aſſimulationẽ: conditionẽqꝫ aſſequunt̃ diuinã: quantũ eis ɔcedi
tur: quã appetunt omĩa: cuiuſqꝫ gratia agũt omĩa: quę ſunt in natura. ❡ Ge
neratiꝫ: ꝑ ſingula gñа ❡ Neqꝫ nunc nos. Ait ſe nõ de volũtarijs animę cog-
noſcentis motibꝫ: veꝝ de naturali intẽtione diſſeruiſſe. ❡ Ipſum b.e.q.d.a.
o. Deſcriptio boni ex libro moraliuz Ariſtoteles ꝑmo deſumpta: vt ſup̃ re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

latũ eſt ¶ Uno: vnitate ¶ Vertice: capite ¶ Ipſa ⁊c. m. v. n. m. fixiſti. Elegã tiſſima alluſio: ſeu metaphora a ſagittarijs ſumpta: qui tũ demũ voti compotes fiũt: cũ ſcopũ attigerũt ¶ Notã: ſcopũ: hẽ ſignũ in medio ꝓpoſitũ: vt in id ſagitte ꝯijciãtur ¶ Mẽte: nõ ſagitta: ſꝫ animi ꝯiectura: ⁊ cogitatione.

¶ Metrum vndecimum libri tertij

Quiſquis profunda mente veſtigat verum
Cupitqꝫ nullis ille deuijs falli
In ſe reuoluat intimi lucem viſus
Longoſqꝫ in orbem cogat inflectens motus
Animumqꝫ doceat quicquid extra molitur
Suis retruſum poſſidere theſauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipſo perſpicacius Phoebo
Non omne nanqꝫ mente depulit lumen
Obliuioſam corpus inuehens molem
Heret profecto ſemen introrſũ veri
Quod excitatur ventilante doctrina
Nam cur roganti ſponte recta cenſetis
Ni merſus alto viueret fomes corde
Quod ſi Platonis muſa perſonat verum
Quod quiſqꝫ diſcit immemor recordatur

¶ Carmis iãbici genꝰ eſt: quod ſcazõ: id eſt claudicãs appellat̃. Habꝫ enĩ in ſexta regiõe ſpõdeũ. Simile ẽ illi Perſiano. Nec fonte labra ꝓlui caballino Anteqꝫ phĩa eo perueniret: vt oſtẽderet Boethio rerũ omniũ finẽ eſſe bonũ: longiuſcula diſputatiõe vſa (veluti qui aurũ in penitiſſimas terrae venas demerſũ tandem vix magno labore aſſequit̃) rem patefecit. Docet igitur nũc veritatẽ obſcuris ambagibus inuolutã: falſis ve ſepius opinionibꝰ demerſam: non niſi exacta mẽtis contemplatione cõphendi. Vult etiam eã non in externis rebꝰ eſſe fruſtra querẽdã: ſed in intimis animi theſauris diligẽter remotis impedimẽtis inueſtigãdã. Sũt enĩ animis noſtris inſita: tã virtutũ: qꝫ ſcientiarũ ſemina ¶ Profunda mẽte: penitiſſima ꝯtemplatiõe ¶ Veſtigat: inqͥrit ¶ Verũ: veritatẽ ¶ Iñ: ſic legẽdũ: nõ ille: vt vulgo legitur. ¶ Iñ: a veri veſtigatiõe ¶ Intimi viſus: intellectꝰ ¶ Lõgos motꝰ: actꝰ anime in lõgũ tẽdentes ¶ In orbẽ: in circulũ ¶ Inflectẽs: incuruãs ¶ Retruſũ: ad ſe cõuerſũ ¶ Theſauris: potẽtijs: memoria ſcilicet ⁊ intellectu. ¶ Dudũ: paulo añ ¶ Atra: obſcura ¶ Texit: obduxit ¶ Lucebit: euidẽter apparebit: ⁊ dilucide emicabit ¶ Perſpicaciꝰ: clariꝰ ¶ Phoebo: ſole. ¶ Nõ o. n. m. d. l. Platonicũ dogma eſt animas e celo deſcendẽtes haurire obliuionẽ rerũ

diuinaꝝ: quaꝝ in celo erāt cōſcię: alias vero magis: alias minus. Et ideo in
terris non diſcere: ſed reminiſci: quod illic ante cognouerint. Hinc eſt: quod
quę apud latinos lectio: apd̓ grecos vocat̄ repetita cognitio. qꝛ cū vera diſ-
cimꝰ: ea recognoſcimꝰ: q̄ naturalit̄ noueramꝰ: anq̄ꝫ material̄ influxio in cor-
pus veniētes aīas ebriaret. Et ita Plato ī dialogo de ꝟtute (q̄ inſcribit̄ Me
non a Menone cū Socrate ſermocināte) q̄rere inq̄t ac diſcē reminiſcētia ē.
et Hieronymꝰ teſtat̄ a phīs dici: diſcētias eē r̄miniſcētias. Hāc Platonꝫ opi
nionē improbat ⁊ confutat diuꝰ Aureliꝰ libro de trinitate xij. capite decimo
q̄nto. ¶ Obliuioſaꝫ molē: grauitatē ꝑturbationū: ⁊ obliuionē: nō eoꝝ quae
quis ī alia vita nouit (naꝫ homini anteq̄ꝫ naſceret̄: aliam vitam fuiſſe ſentire
vaniſſimū eſt) ſed eoꝝ: quę apta eſſet ſuapte natura: niſi corpori infundētur:
ꝯiungeret̄ q̄ꝫ: anima cognoſcere. Sapiētię libro: capite nono ita ſcriptuꝫ eſt.
Corpus eniꝫ: quod corrūpitur: aggrauat animā: et terrena inhabitatio de-
primit ſenſum multa cogitantē ¶ Heret: ineſt: ¶ Profecto: certe. ¶ Semē:
ꝑncipium et incohatio quędaꝫ: qua eſt homo veritati ꝑcipiēdę: ⁊ acq̄rendę
ſciētię naturaliter aptꝰ ¶ Introrſuꝫ: interiora ꝟſus: intrinſecus: intꝰ ¶ Nō:
ſemen ¶ Excitatur: metaphora ab igni ſumpta: q̄ ventilatiōe in fomētis ex-
citat̄ ¶ Ventilāte: mouēte: diſcutiēte. Ventilo moueo ad vētum captādum
Ventilare triticū eſt purgare. Vētilare faciē: eſt ventulo refrigerare. ⁊ vēti-
lare auꝝ digitis ſudātibus dixit Iuuenal̄ ¶ Doctrīa: doctorꝫ actiōe ¶ Cur:
quare ¶ Rogati: int̄rogati. M. Tullius libro tuſculanaꝝ queſtionū ꝑme.
Habet primuꝫ memoriā: et eā infinitā reruꝫ innumerabiliū. Quā quidem
Plato recordationē eſſe vult vitę ſuꝑioris. Nā in illo libro q̄ īſcribit̄ Menō:
puſionē quendā Socrates int̄rogat quędā geometrica de dimēſione q̄dra-
ti. Ad ea ſic ille r̄ndet: vt puer. et tn̄ ita faciles interrogatiōes ſtꝫ: vt gradatiꝫ
r̄ndens eo perueniat: quaſi geometrica didiciſſꝫ. Ex q̄ effici vult Socrates:
vt diſcere nihil alid̓ ſit: q̄ꝫ recordari. Quē locuꝫ multo etiā accuratiꝰ explicat ī
eo ſermone. quē habuit eo ipſo die: q̄ exceſſit e vita. Docet eīn̄ quēuis: q̄ oīm
reꝝ rudis eē videat̄: bene int̄rogāti reſpōdenteꝫ declarare: ſe nō tuꝫ illa diſcē:
ſed reminiſcēdo recognoſcere: nec ꝓo fieri vllo mō poſſe: vt a pueris tot rerū
atq̄ꝫ tātaꝝ inſitas: ⁊ quaſi ꝯſignatas in animis notiōes: q̄s ἐννοίας vo
cāt: haberemꝰ: niſi aīus: anq̄ꝫ corpꝰ ītraſſꝫ: in reꝝ cognitiōeꝫ viguiſſꝫ ¶ Recta
ꝓa ¶ Cēſetis: opinamini: rūdetis ¶ Ni: niſi ¶ Verſus: īſitus ¶ Alto corde
in ꝓfunda mēte ¶ Fomes: ſemē ⁊ ꝑncipiū ſciētię ¶ Si Platōis muſa p. v.
Recte dubitat in re ābiguitatꝫ plena: vcꝝ ne an falſuꝫ dixerit Plato. Muſa
āt ideo d̓r: q̄ Plato vſus ē ſumma ⁊ īcredibili eloquētia: ob quā ⁊ Xenophō
attica muſa cognoīatus eſt. Vel ꝑ muſaꝫ Platonis accipe carmē ex Plato-
nis doctrina ꝯpoſituꝫ: et eius opiniōe imbutū ¶ Immemor: oblitus

¶ Proſa duodecima libri tercij

Tum ego, Platoni inq̄ꝫ vehemēter aſſentior: nā me hoꝝ
iā ſcd̓o cōmemoras Primū q̄ memoriā corporea ꝯtagione de
hinc cū meroris mole ꝑſſus amiſi. P. Tū illa ſi priora inq̄t ꝯ-
ceſſa reſpicias ne illud q̄d ē lōgiꝰ abierit q̄n recordeeris qd̓ te du-
dū neſcire ꝯfeſſus es B. Quid inq̄ꝫ P. Quibꝰ ait illa guber-

naculis mundꝰ regat̃ B. Memini inq̄ me inſcitiã meã fuiſſe cõfeſſuz Sz q̇d afferas: licz iã ꝑſpiciã planiꝰ tñ ex te audire deſidero P. Mũduz hũc inq̇t a deo regi paulo añ minime dubitandũ putabas B. Ne nũc q̇dem arbitror inq̄ nec vnq̄ dubitandũ putabo Quibuſq in hoc rõibus acccdaz breuiter exponam Mundꝰ hic ex tã diuerſis ꝯtrarijſq ꝑtibus in vnã formaz minime ꝯueniſſe. niſi vnꝰ eẽt q̇ tã diuerſa ꝯtingeret. ꝯiuncta ṽo naturaꝝ ipa diuerſitas inuicem diſcors diſſociaret atq diuelleret niſi eẽt vnꝰ q̇ qđ nexuit ꝯtineret Nõ taz ṽo certꝰ nature ordo ꝓcederet nec tã diſpoſitos motꝰ locis tꝑibus efficiẽtia ſpacijs q̄litatibus explicaret niſi vnꝰ eẽt q̇ has mutationũ varietates manẽs ipe diſponeret Hoc q̇cq̇d ẽ q̊ ꝯdita manẽt atq agitantur vſitato cũctis vocabulo deũ noĩo P. Tũ illa Cũ hec inq̇t ita ſentias ꝑuam mihi reſtare opam puto. vt felicitatis ꝯpos patriã ſoſpes reuiſas ſz q̄ ꝓpoſuimꝰ intuemur Nõne in btitudine ſufficiẽtiaz nũerauimus deũq btitudinem ipam eẽ ꝯſenſimꝰ: B. Ita q̇dez P. Et ad mũduz igr̃ inq̇t regẽdum nullis extrinſecꝰ adminiculis ĩdigebit alioq̇n ſi q̊ egeat plenã ſufficiẽtiã nõ habebit B. Id inq̄ ita ẽ neccãrium P. Per ſe igit̃ ſolũ cũcta diſponit B. Negari inq̄ non p̄t P. Atq̇ deꝰ ipm bonũ eẽ mrãtus eſt B. Memini inq̄ P. Per bonũ igit̃ cũcta diſponit ſi q̇dem ꝑ ſe regit oĩa quẽ bonũ eſſe ꝯceſſimus ⁊ hic eſt veluti q̇dam clauꝰ atq gubernaculũ q̊ mundana machina ſtabilis atq incorrupta ſeruat̃. B. Vehemẽter aſſentior inq̄ et id te paulo ãte dicturam tenui licet ſuſpitiõe proſpexi P. Credo inquit iã eniz vt arbitror vigilãtius ob cernẽda vera oculos deducis. ſed quod dicã nõ minus ad cõtuenduz patet. B. Quid inq̄. P. Cuz deꝰ inquit oĩa bonitatꝭ clauo gubernare iure credat̃ eademq oĩa ſicuti docui ad bonũ naturali intẽtione feſtinent. Nũ dubitare p̄t quin volũtarie regant̃ ſeq ad diſponẽ-

tis nutum veluti ꝯuenientia ꝯtemꝑataq; rectori ſpōte cōuene
rāt. B. Ita inq; neceſſe eſt nec beatum regimē eſſe videret̃. ſiq-
dem detractātiu; iugū foret nō obtꝑantiu; ſal⁹. Nihil ē igitur
q̄d naturā ſeruās deo cōtra ire conetur. Bo. Nihil inq; Phi.
Quid ſi conatur ait nū tandē ꝓficiet ⁊ quicq; aduerſus eum
quem iure potentiſſimū btitudinis eſſe ꝯceſſim⁹ B. Prorſus
inq; nihil valeret P. Nō eſt igitur aliquid quod ſummo hu-
ic bono vel velit vel poſſit ꝯſiſtere B. Non inq; arbitror P.
Eſt igitur ſummū bonū inquit q̄d regit cūcta fortiter ſuaui-
terq; diſponit B. Tū ego q̄; inq; me nō mō que ꝯcluſa ē ſum-
ma rōnum. verꝫ multo magis hec ip̄a q̄bus vteris v̾ba delec-
tāt vt tandē aliq̄n ſtulticiam magna latrantem ſui pudeat P.
Accepiſti inquit in fabulis laceſſentes celū Gigātes ſ; illos q̄;
(vti ꝯdignū fuit) benigna fortitudo depoſuit. S; vis ne rōes
ip̄as inuicem collidamus forſitā ex hmōi ꝯflictatōe pulchra q̄-
dā v̾itatis ſcintilla diſſiliat B. Tuo inq; arbitratu P. Deum
inq̄t eſſe oīpotentem nemo dubitauerit B. Qui q̄dē; inq; mē-
te ꝯſiſtat null⁹ ꝓrſus ābigat P. Qui v̾o eſt inq̄t oīpotens ni-
hil eſt q̄d ille nō poſſit B. Nihil inq; P. Nū igit̃ deus facere
malū p̄t B. Minime inq; P. Malū igr̃ inq̄t nihil eſt cū id face-
re ille nō poſſit q̄ nihil nō p̄t B. Ludis ne inq; me inextricabilem
labyrinthū rōibus texēs Quo nūc q̄dem q̄ egrediaris ītroeas
nūc v̾o q̄ introieris egrediare an diuīe mirabilē q̄ndā ſimplici-
tatis orbem cōplicas Etem̄ paulo an̄ a btitudine incipiens eā
ſummū bonū eſſe dicebas quā in ſummo deo ſitā loq̄bare Ip-
ſu; q̄; deū ſummū eſſe bonū plenūq; btitudinē diſſerebas ex q̄
neminem btm̄ fore niſi q̄ ꝑiter deus eſſet q̄ſi munuſculū dabas
Rurſus ip̄am boni formā dei btitudiniſq; loq̄baris eē ſubſtā-
tiā Ipm̄q; vnū idip̄m eſſe bonu; dicebas q̄d ab oī rerꝫ natura
peteret̃ Deū q̄; bonitatis gubernaculis vniuerſitatem regere

diſputabas volentiaqꝫ cūcta parere illi nec vllā mali eſſe natu/
rā atqꝫ hec nullis extrinſecꝰ ſumptis ſꝫ altero ex altero fidē tra/
hēte inſitis domeſticiſqꝫ ꝓbatōibꝰ explicabas P. Tū illa Mi/
me inq̄t ludiꝰ rēqꝫ oīm maximā dei mūere quē dudū depcaba
mur exegimꝰ Ea ē em̄ diuīe forma ſubſtātie vt neqꝫ in externa
dilabať nec in ſe extremū aliquod ipa ſuſcipiat Sed ſicut de ea
Parmenides ait παν τοθεν ἐν κυκλοισι φερειν| ἐνα
λιγκιον| ὄγκον Q. ſi rōnes quoqꝫ nō extra petitas. ſed i
tra rei quaꝫ tractabamꝰ ambitū collocatas agitauimꝰ nihil eſt
q̄d admirere cū Platone ſanciēte didiceris cognatos de quibꝰ
loquemur rebus oportere eſſe ſermones

¶ Hec vltima huiꝰ tertij voluminis ꝓſa cōtinet: quibꝫ gubernaculis mundꝰ
gubernetur. quod etiā ante boethiꝰ ignorabat. Vñ opinabatur bonos ſup
plicijs affici: malos vero premijs ad flagitia imitari. Nunc aūt Phia docet
bonitate diuina mūduꝫ regi: eūqꝫ qui ſummuꝫ bonuꝫ eſt: puta deuꝫ: nullius
mali cauſaꝫ eſſe: nec id quidē poſſe. Proīn maluꝫ nihil eſſe: niſi a bono defec/
tionē: cuꝫ is q̄ poteſt oīa: nō poſſit maluꝫ. Quo fit: vt mali nequaqꝫ flore/
ant: ſed miſeri potiꝰ ſint. et infœlices: vt ꝓximo volumie latiꝰ diſſereť ¶ Ve/
hemēter valde ¶ Hoꝝ: ꝙ diſcere noſtꝝ ſit reminiſci: ꝛ ꝙ lumen animi corpis
caligine ſit obnubilatū ¶ Cōmemoras: memorē facis. Et notāda ē hec locu
tio ¶ Corp. con. corpis cū anima coniunctiōe ¶ Mole. grauitate. ¶ Quin: vt
¶ Dudū. paulo añ ¶ Inſcitiā: ignorātiaꝫ ¶ Accedaꝫ: aſſentiar ¶ Diuelleꝫ:
diſtraheret ¶ Soſpes: incolumis ¶ Reuiſas: repetas ¶ Alioquin: niſi hoc
ita ſe habeat ¶ Vigilātiꝰ: diligentiꝰ ¶ Diducis. aperis ¶ Cū deꝰ inq̄t. Do/
ceta deo ſuauiter ꝛ ꝯuenietiſſime: oīa diſponi: cū voluntarie diuine bonitati
obtēperēt: ſeqꝫ ſubijciāt ¶ Detrectātiū iugū: metaphora a bobꝰ ſumpta: vñ
poeta. Nō iuga taurꝰ amat: que tñ odit habet ¶ Deo ꝯtrarie: ꝯtra dei volū/
tateꝫ ¶ Iure beatitudīs: que vt cetera: ſic ꝛ ſummā potentiā complectitur.
¶ Fortiter. potēter ¶ Suauiter: ordiate: bona ꝯtemperātia: ꝯuenientiſſime
¶ Laceſſentes: in bellū ꝓuocātes ¶ Celū: deos celeſtes ¶. Gigātes hi vaſ/
tiſſimoꝝ corpoꝝ fuiſſe dūr terre filij ſine patre: qui cuꝫ deos celo pellē cona/
renť: ab Ioue fulminibꝫ miſſis ſunt interempti. Macrobiꝰ libro ſaturnaliuꝫ
pmo Gigātes āt inq̄t quid aliud fuiſſe credēduꝫ eſt: ꝙ hoim quādaꝫ impiā
gēteꝫ: deos negāteꝫ: ꝛ ideo exiſtiataꝫ deos pellē de celeſti ſede voluiſſe: Hoꝝ
pedes in draconuꝫ volumia deſinebāt: q̄d ſcat: nihil eos rectū: nihil ſuperuꝫ
cogitaſſe: totiꝰ vite eoꝝ greſſu: atqꝫ ꝓceſſu in inferna mergēte ¶ Uti c: f. Pa
renthēſis i. ſicut decuit ¶ Benigna: meritis bñ benefica: male āt meritꝫ in/
feſta ¶ Fortitudo: potētia diuina ¶ Rōnes: argumētatiōes. ¶ Collidamꝰ:
valde ꝯmittamꝰ: acriť conferamꝰ. ¶ Ex h. confl: ex eiuſmodi philoſophico
certamie ¶ Scintilla. Trāſlatio ab ijs q̄ chalybe ꝛ ſilice colliſis ignis ſcitil/
lā excutiūt: quā diſſiliēteꝫ i fomitē excipiūt ad lumē excitāduꝫ. ¶ Arbitratu:
arbitrio. ¶ Malū igiť. Cōcludit malū nihil eē hmōi rōne. Quicq̄d eſt ali/

Gigantes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

quid:deꝰ omnipotēs id pt. Malū āt deus om̄ipotēs nō pt. Malū igit̃ nihil est. Beatus Augustinꝰ libro de ciuitate dei xi. capite nono. Mali enĩ nulla natura est: ſed amiſſio boni: mali nomē accepit ¶ Labyrīthū Inextricabilē: Inextricabilis. inſolubilē: indeꝑhenſibilē: vñ nemo ſe facile poſſit expedire ¶ Labyrinthus Labyrynthus locꝰ eſt viaꝝ ābagib⁹ adeo implexꝰ: vt euꝫ ingreſſo nō pateat exitus. Hoc āt loco metaphoricos poſuit ¶ Orbē: circulū ¶ Munuſculū. corollariū ¶ Dudū: paulo ante ¶ Exegimꝰ: abſoluimus. Ouidius Iamq; opus exegi ¶ De ca: diuina ſubſtātia. ¶ Parmenides. Hic eleates Anaxagore diſcipulꝰ: vt Parmenides Suidas ait: vt vero Diogenes: Xenophanis. cuiꝰ meminit Plato: qui eiꝰ noīe dialogū ſcrpſit: vocauitq; Parmenidē: ſiue de ideis. Hic carmine phyſiologiā expſſit: ſicut Empedocles: ⁊ Heſiodus: duplicēq; eā eſſe dixit: vnā que veritate ↄſtaret: alterā que opinione. Emicuit olympiade lxviij. Huiꝰ grecus ꝟſus ē. πάντοθεν ἐν κύκλοισι φέρειν ἐναλίγκιον ὄγκον. i. vndiq; in circulis ducis ſimilē aceruuꝫ. Qđ autē in vulgatis exēplarib⁹ additū eſt: id ē Reꝝ orbeꝫ mobilē rotat: duꝫ ſe immobilē ↄſeruat: nō eſt Boethij gloſſema neſcio cuius prius in margīe adiūctum: deide Boethij verbis inſertuꝫ. Parmenidis dictuꝫ Iamblicus Platonicus hūc in moduꝫ exponit. Omnia ex deo ita ſunt: vt nuſquam vel minima queq; deſerātur a deo. Vbiq; eñ diuina viget vnitas: per quā res queq; ↄſiſtunt: ac perpetuo quodaꝫ intimoq; circulo ad deum ipſum: a quo: ⁊ in quo ſunt: mirabiliter reuoluūtur. Alioqn in nihilū repēte proruerent ¶ Cum Platone ſanciente d. Timeus apud Platonem. Rationes vtiq; cum ijs rebus: quas exprimunt: cognationem quandam habere videntur. Ergo cuꝫ de re firma: ⁊ ſtabili: et mēte cōprehendenda diſſeritur: ſtabiles ſimiliter: immutabileſq;: et q̃ maxīe fieri pt: inexpugnabiles rōnes eſſe oportꝫ. Cū vero de ipſius rei firme ſtabiliſq; ſimulachro diſputatur: veriſimiles ratiōes ſufficiūt: que ita ſe ad ſupiores habeant rationes: vt ſimulachꝛꝝ ad exēplum: Nēpe q̊d eſt ad generationeꝫ eſſentia: id ad fidem ē veritas

Metꝝ xij· libri tertij

FElix q̇ potuit boni
Fontem viſere lucidum
Foelix q̇ potuit grauis
Terre ſoluere vincula
Quondam funera coniugis.
Vates Thraicius gemens
Poſtquaꝫ flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes ſtare coegerat
Iunxitq; intrepiduꝫ latus
Seuis cerua leonibus
Nec viſum timuit lepus
Iam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Feruor pectoris vreret
Nec qui cuncta ſubegerant
Mulcerent dominum modi
Immites ſuperos querens
Infernas adijt domos
Illic blanda ſonantibus
Chordis carmina temperās
Quicquid precipuis deę
Matris fontibus hauſerat
Quod luctus dabat impotens

Quod luctuz geminãs amor Deflet tenara commouens
Et dulci veniam prece Umbrarum dños rogat
Stupet tergeminus nouo Captus carmine ianitor
Que ſontes agitant metu Ultrices ſcelerum dee
Jam meſte lachrymis madẽt Non Jrioniuz caput
Velox precipitat rota Et longa ſiti perditus
Spernit flumina Tantal⁹ Vultur dum ſatur eſt modis
Non traxit Ticij iecur Tandem vincimur arbiter
Umbrarum miſerans ait Donemus comitem viro
Emptam carmine coniugez Sed lex dona coerceat
Ne dum tartara liquerit Fas ſit lumina flectere
Quis legem det amantibus Maior lex amor eſt ſibi
Heu noctis prope termĩos Orpheus Eurydicen ſuam
Vidit. perdidit. occidit Vos hec fabula reſpicit
Quicunqȝ in ſuperum diez Mentem ducere queritis
Nam qui tartareuz in ſpec⁹ Victus lumina flexerit
Quicquid precipuuz trahit Perdit dum videt inferos

¶ Metꝝ eſt Glyconiuz ſimile ſexto pmi volumĩs. Hortatur Boethium Phia: vt ſummi boni pſtantiaz ɔtemplari pſeueret: nẽ pua cupiditate vict⁹ ad rex terrenaꝝ deſideria relabatur. Nã vt quidã non inelegãter ait. Deo mente defix⁹ a paſſionib⁹ cuz titillat: a celo in terrã deuoluit. Ad hoc ãt oñdendũ lepidiſſime inducit Orphei fabula: que a Diodoro Siculo copioſe refert: et elegãtiſſie a Vergilio libro georgicõ vltio⁹ ꝛ a Naſone libro metamorphoſios decio⁹. Quã quidã ſic interptantur.
Orphei fabula. Orpheus vxorem habuit Eurydicen: que duz Ariſteuz fugeret: p loca herbis floribuſqȝ ornata: latẽtem ſerpentẽ calcauit: cuius venenato morſu extincta ad inferos deſcendit. Eſt autẽ Eurydice humana anima: que dicit Eurydice. i. latum iudicium habens: propterea ꝙ rationalis ẽ. Hec nubit Orpheo: cuz corpori ɔiungit: et amat ab Ariſteo. i. ab optimo. Jlla autem corporeis voluptatib⁹ irretit. Jd em̃ ſunt flores atqȝ herbe: que terre ſunt pulchritudines. Optimũ quod eſt deus: p illa fugit: atqȝ a ſerpẽte. i. a peccato. quod inter illas voluptates latet: interimit: ꝛ ad inferos demergit. Sed ɔceditur Orpheo: vt illã ſono cithare. i. actionuz optima ɔpoſitione: que maxima harmonia eſt: vnde ꝟtus exoritur: ab inferis reuocet: id eſt a vitijs liberet: ſed ea lege: ne reſpiciat: hoc eſt: ne i vitia relabatur ¶ Foelix: beatus: ſubaudi eſt is. ¶ Viſere: videre: ad videnduz peruenire: intueri ¶ Luciduz fontẽ boni: ſummũ bonuz lõge clariſſimuz ¶ Soluere. abijcere: deponere ¶ Vincula: nexus rex terrenaꝝ: qui-
Orpheus. bus plerіqȝ nimis aſtringũtur ¶ Vates thraici⁹: Orpheus thrax Apolli-

nis ⁊ Calliopes:vel(vt alij ſcribūt) Oeagri fluuij ⁊ Polymnię muſę filius: vates muſicuſq; preſtātiſſimꝰ. Legitur autē recte Thraicius pa:⁊ more ionico per e Threiciꝰ. Dicit̃ ⁊ thracius:et Thracenſis in eodem ſignificatu ❡ Flebilibus modis;flebili cātu ❡ Syl.c.m. Vergiliꝰ Dulcētem tigres:⁊ agentem carmine quercus. Seneca in Hercule furente.

Immites potuit flectere cantibus
Vmbrarum dominos;et prece ſupplici
Orpheus:Eurydicen dum recipit ſuam
Quę ſyluas et aues ſaxaq; traxerat
Ars quę prebuerat fluminibus moras
Ad cuius ſonitum conſtiterāt ferę
Dulcet non ſolitis vocibus inferos
Et ſurdis reſonat clarius in locis
Deflent et lachrymis difficiles dei
Deflent Eurydicen Threicię nurus.
Et qui fronte nimis crimina tetrica
Quęrunt:ac veteres excutiunt reos
Flentes Eurydicen iuridici ſedent
Tandem mortis ait vincimur arbiter
Euade ad ſuperos:lege tamen data
Tu poſt terga tui perge viri comes
Tu non ante tuam reſpice coniugem
Quam cum clara deos obtulerit dies
Spartaniq; aderit ianua Tenari
Odit verus amor:nec patitur moras
Munus dum properat cernere:perdidit
❡ Idem in Hercule Oetheo
Tunc ſolamina cantibus
Quęrens flebilibus modis
Hęc Orpheus cecinit getis

Perperā igit̃ in nō nullis exemplaribꝰ legit̃ debilibꝫ p flebilibꝫ ❡ Amnes: fluuios ❡ Intrepiduz:certa ipſa intrepida:Figurate quod totius eſt:parti dedit Seneca in Hercule Oetheo

Iuxtaq; inpauidum pecus
Sedit Marmaricus leo
Nec damę trepidant lupos
Et ſerpens latebras fugit
Tunc oblita veneni.

❡ Flagrantior:ardētior. ❡ Intia:partes intimas ❡ Feruor:ignis amoris ❡ Subegerant:vicerant. ❡ Modi:moduli:cantꝰ. ❡ Querēs:prima correpta a deponēti queror:id eſt querimonia teſtificās ſuperos Subaudi eē immites.i.inexorabiles ❡ Illic,apud inferos ❡ Chordis:fidibꝫ ❡ Deę matris:Calliopes ❡ Impotēs,nō potēs ſe cohibere:vel nimiuz ⁊ ſup̄ modum potēs querimonijs et lamētis effundēdis ❡ Deflet:deflēdo effundit. ❡ Tenara:inferos. Tenarꝰ Laconię pmontoriū;p cuius horribilē ſpecū fabulāt̃ iter eē ad inferos.p quibꝫ interdū accipit̃ ❡ Veniā:beneficiū. Ouidiꝰ Nō ſi fata negāt veniā p cōiuge ❡ Vmb.d.deos iferos ❡ Tergeminus:triceps id eſt trium capitum Ouidius libro de amandi arte tertio

Tenarus

Tergeminus

Saxa ſeraſq; lyra mouit Rhodopeius Orpheus
Tartareoſq; lacus tergeminumq; canem
Tergeminus modo triformis: Maro Tergeminamq; Hecaten: tria virgi-
nis ora Diane. Modo tergemini dicũtur tres nati eodẽ partu ¶ Capt⁹: de-
Janitor lectatus ¶ Janitor: ianuę cuſtos: q̄ veſtibulũ ſeruat: Cerber⁹ Geryonę fili-
Cerberus. us et Echidnę frater Hydrę ac Orthi canis Geryonis: vt ẽ apud Heſio-
duz: qui pro foribus orci cuſtos excubat. Tibullus. Nũc niger in porta ſer-
pentum Cerberus ore Stridet: et ęratas excubat ante fores Claudianus
Latratum triplicem cõpeſcuit ingens Janitor ¶ Sontes: nocentes: q̄ tur-
pia facinora perpetrarunt ¶ Agitãt: vexãt: perſequũtur ¶ Deę: furię infer-
Furię nales. ¶ Furias treis Heſiodus ꝛ Epimenides: caſq; e ſanguine pudẽdoꝝ
Saturni: quę patri Juppiter amputauit: editas aiũt. Nocte genitas autu-
mat Aeſchyl⁹: et Maro Hũc mihi da ꝓpriuz virgo ſata nocte laborẽ Sta-
tius Acherontẽ patrez tribuit. Totidẽq; ſatis Acherõte nefaſto Virgini-
Jxion. bus. ¶ Nõ ixionũ c. Jxiõ (vt Euripides ait) Phlegya patre nat⁹ (vt Phe-
recydes) Aethone: quũ de medio ſuſtuliſſz Eioneũ: cuius filiam noie Di-
an vxorem duxerat: q; is a genero debita ꝑmiſſaq; munera veteri more fla-
gitaret: atq; ſuppoſito tigno in accenſam foueam excepiſſet: ab ea cęde (quã
cęteris nec aquę aſꝑſione: neq; ſuffitionib⁹: aut dieruz numero tolli poſſe vi-
deretur) ab Joue expiatus ẽ. Sed is eaz rez parũ gratã habuit: auſus ad ſtu-
prum Junonem prouocare. Dea ꝯmunicato cũ Joue cõſilio: immiſit nubẽ
quam ꝓ Junone complexus centauros genuit: et dãnatus apud inferos
aſſidua rotę vertigine rapit̃ Tibull⁹ Jllic Junonẽ tentare Jxionis auſi Ver-
ſant̃ celeri noxia membra rota ¶ Velox: celeri vertigie verſatilis ¶ Precipitat
Sitie pro ſiti deijcit ¶ Sitc: ſiti Perperã indocti legunt h loco ſiti ꝯtra metri rationẽ cum
licẽtia poetica Boethius ſite ſcripſerit: vt libro Aeneidos ſexto Vergilius
gaudet cognomie terra: pro cognomini teſte Seruio: ꝛ Ouidius in faſtis
Extaq; de porca cruda bimeſtre tenet: ꝓ bimeſtri. Jdem libro de triſtib⁹ q̃n-
to Exiguum pleno de mare demat aquę: ꝓ mari ¶ Lõga: diuturna. ¶ Per-
ditus: excruciatus ¶ Spernit: contemnit. Cantu enim muſico delinitus ſi-
Tantalus ti non laborat ¶ Tãtalus. Hic Smyrnaz Phrygię: vel (vt alij tradũt) Sy-
piluz tenuit. Js apud inferos (vt canit Homerus) aquis ori allabentib⁹ ꝑ-
petua ſiti laborat. Supplicij cauſam non omnes eandem tradunt. Nã qui-
dam dicunt euz pœnas luere: quod Pelopem filiuz dijs hoſpitib⁹ epulandũ
appoſuerit. Nõnulli referũt canez templi Jouis in creta cuſtodez a Pãda-
reo Mileſio ſurreptum: ad Tãtalum ꝑueniſſe: quẽ cum repetenti Mercu-
rio abiuraſſet: hac affectum pœna. Canis aure⁹ erat: ꝛ ſpirans: vt Aſclepia-
des ex fabula refert Ouidius: Quoniam deoꝝ ſecreta mortalib⁹ reuelarit.
Querit aquas in aquis: ꝛ poma fugacia captat. Tãtalus: hoc illi garrula
lingua dedit Euripides ait in aere ſuſpenſum impedunenti ſaxo torqueri.
Sunt qui ſubiectum Sypilo monti tradãt in lydia Petronius in Tãta-
lo repreſentari auaros autumat: quibus opes vſui uõ ſunt: et ſiccis faucib⁹
conditis pecunijs incubãt Verſus eius apud Fulgentium hi ſunt.
Nec bibit inter aquas: nec poma patentia carpit
Tantalus infœlix: quem ſua vota premunt
Diuitis hęc magni facies erit: omnia late
Qui tenet; et ſicco concoquit ore famem
Tityus ¶ Modis: cãtu Orphei ¶ Tityi. Hic (vt ait Pherecydes) Jouis et Ela-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

re filiꝰ fuit: eiꝰ quã genuit Orchomenus. Telluris tamē dictus eſt: ꝙ eo grauida mater Elara Iunonis metu terre cauernam ſubiens: illic puerũ peperit. Iudicat in Bœotia Strabo ſpecum Elaram a re geſta nominatã. Alij ſentiunt ideo terre filiũ dici: ꝙ ex hominum genere ſeuos et immanes: cuiuſmodi Tityus fuit: fabule ex terra natos fingunt. et Callimachus atrociſſimas quaſqꝫ beſtias terre genus appellat. In nouem iugera diſtentꝰ apud inferos paſcit vultures: vt auctor eſt Homerus: quoniam vim Latone inferre tentauit: vel (vt canit Euphorion) Diane vitiũ intulit: qua ꝓpter Apollinis et Diane telis extinctum refert Pindarꝰ ¶ Vultur: Homerus geminos vultures admotos Tityo canit: Ouidiꝰ et Claudianus vnũ Sic et Seneca in Hercule furenti Prebet volucri Tityus eternas dapes Veteres theologi (vt refert Macrobius in ſomniũ Scipionis) vulturẽ iecur immortale tondẽtem nihil aliud intelligi voluerũt: quam tormenta cõſcientie obnoxia flagitio: viſcera interiora rimãtis: et ipa vitalia idefeſſa admiſſi ſceleris admonitiõe laniãtis: ſemperqꝫ curas: ſi requieſcere forte tentauerit: excitãtis: tanqꝫ fibris renaſcentibus inherẽdo: nec vlla ſibi miſeratione parcentis: lege hac: qua ſe iudice nemo nocens abſoluitur: nec de ſe ſuam poteſt vitare ſententiam. Illos ãt epulis ante ora poſitis excruciari fame: ⁊ inedia tabeſcere. quos magis magiſqꝫ acquirendi deſiderium cogit preſentem copiam non videre: et in affluentia inopes egeſtatis mala in hubertate patiũtur: neſcientes parta reſpicere: dum egent habendis. Illos radijs rotarũ pẽdere diſtrictos: qui nihil ꝯſilio preuidẽtes: nihil ratione moderãtes: nihil ꝟtutib⁹ explicãtes: ſeqꝫ et actus ſuos oĩes fortune permittentes: caſib⁹ et fortuitis ſemper rotant. Saxum ingens volucre: inefficaſibus laborioſiſqꝫ conatibus vitam terentes ¶ Atrã ſilicem lapſuram ſemper: et cadenti ſimilẽ illorum capitibus imminere: qui arduas poteſtates: et infauſtam ambiunt tyrannidem: nunqꝫ ſine timore victuri: et cogentes ſubiectũ vulgus odiſſe: dum metuat: ſemper ſibi videntur exitium: quod merentur: excipere. Haec Macrobius ¶ Arbiter: dominus: iudex ¶ Vmbrarum: animarũ ¶ Viro: Orpheo ¶ Emptam: redemptam ¶ Cõiugem: Eurydicen. ¶ Dum t.l. dũ inferorũ ſedem exierit ¶ Lum. ſt. reſpicere ¶ Quis legem d..a. Quis inquit tam crudelis eſt; vt amantibus legem imponat? Amor enim maior lex eſt ſibi: quam vlla lex preſcripta: ac ſi dicat Tanta vis amoris eſt: vt legem aliã non admittat ¶ Heu n.p.t. id eſt ſub ipſiꝰ lucis acceſſum. Sic Maro. Eurydicenqꝫ ſuã iã luce ſub ipſa. Immemor heu: victuſqꝫ animi reſpexit ¶ Perdidit: amiſit ¶ Occidit: media contracta legendũ. Senſus eſt. Orpheus ipſe Eurydices amiſſione vna cum ea perijt. Vergilius Illa quis et me inquit miſeram: et te perdidit Orpheu? ¶ In ſuperũ die. in ſummi boni lucem

¶ Seuerini Boethij de cõſolatione Philoſophie Liber quartus cum breuiuſculis Ioãnis murmellij commentariolis

¶ Proſa prima libri quarti.

HAc cuz philoſophia dignitate vultꝰ ⁊ oris grauitate ſeruata leniter ſuauiterqꝫ cecinisſet Tū ego nōdum penitus inſiti meroris oblitꝰ intentionem dicere adhuc aliqͩ parātis abrupi Et o inqꝫ veri preuia lumīs que vſqꝫ adhuc tua fudit orō,tū ſui ſpeculatōe diuina tū tuis rōibus inuicta patuerūt Eaqꝫ mihi ⁊ ſi ob iniurie dolorē nuꝑ oblita.nō tn̄ ante hac prorſus ignorata dixiſti. Sꝫ ea ipſa eſt vel maxima nrī cā moeroris ꝙ cū rex bonꝰ rector exiſtat lꝫ eē oīno mala poſſint vel ipunita ꝑtereant Qd ſolū quāta dignuz ſit admiratōe ꝓfecto ↄſidera Atqꝫ huic aliud maiꝰ adiungitꝛ Nā impante florēteqꝫ neqcia virtus nō ſolum ꝑmijs caret.etiā ſceleratoꝝ pedibꝰ ſubiecta calcatꝛ ⁊ in locū facinoꝝ ſupplicia luit Que fieri in regno ſcientis oīa potentis oīnia.ſꝫ bona tm̄ modo volentis dei nemo ſatis ꝑt nec admirari nec ↄqueri P. Tum illa ⁊ eſſet inqt infiniti ſtuporis oibuſqꝫ horribilius monſtris.ſi vti tu eſtimas in tanti velut patriſfamilias diſpoſitiſſima domo vilia vaſa colerentꝛ ꝑcioſa ſordeſcerent Sed non ita eſt Nā ſi ea ꝗ paulo an̄ ↄcluſa ſunt in cōuulſa ſeruantꝛ ipo de cuiꝰ nunc regno loqmur auctore cognoſceres ſꝑ qͩdem potentes bonos eſſe.malos vero abiectos ſꝑ atqꝫ imbecilles.nec ſine pena vnqꝫ eſſe vitia.nec ſine ꝑmio ꝟtutes bonis felicia malis ſꝑ infortūata cōtingere Multaqꝫ id genus ꝗ ſopitis querelis firmata ſoliditate corroboret Et qm̄ vere formā btītudinis me dudū monſtrante vidiſti.ꝗ etiaz ſita ſit agnouiſti.decurſus oibus ꝗ ꝑtermittere neceſſariū puto viaz tibi ꝗ te domū reuehat oſ̄daz Pennas etiaz tue menti quibꝰ ſe in altū tollere poſſit affigā vt ꝑturbatione depulſa ſoſpes in patriam meo ductu mea ſemita.meis etiā vehiculis reuertaris

¶ Dixerat p̄mo volumine Boethius Videre āt videor nefarios ſceleratoꝝ officinas gaudio letitiaq; fluitātes: ꝑditiſſimū quenq; nouis delationuꝫ fraudib⁹ imminētez: iacere bonos noſtri diſcriminis terrore proſtratos: flagitioſuz quenq; ad audēdum quidē facin⁹ impunitate: ad efficiēduz vero premijs incitari: inſontes āt non mō ſecuritate: veꝝ ipa etiā defenſione ꝓuatos. Itaq; libet exclamare O ſtelliferi ꝯditor orbis: in q̄ quidez carmine: vt animi nimiū perturbat⁹: int̄ cetera ⁊ hec ſubdidit: p̄mit inſontes debita ſceleri noxia pœna. At ꝑuerſi reſidēt celſo mores ſolio: ſanctaq; calcāt Iniuſta vice colla nocētes: ⁊ reliqua in eādem ſniam. Hoc igit̄ libro Phia (vt morbi radicem penit⁹ extirpet) eā Boethij opinionē grauit̄ redarguit atq; ꝯfutat: docens ſemꝑ quidez potētes bonos eē: malos ꝟo abiectos ſemꝑ: atq; imbecilles: nec ſine pœna vnq̄; eē vitia: nec ſine premio ꝟtutes: bonis fœlicia: malis ſemꝑ infortūata ꝯtingere. Suꝑ quib⁹ lege Gorgiā Platonis: diui Gregorij moralia: caput q̄rtuz octaui libri Ceſarienſis Euſebij de praeparatione euāgelica: Lactātij Firmiani de iuſtitia caput xxiij. Epiſtolā diui Hieronymi ad virginē exulē conſolatoriā: et eiuſdez alterā ad amicū egrotū: ⁊ rurſus aliā q̄ iſcribit̄ ad Oceanū: Baptiſte Mātu. libros de patiētia ⁊ id ḡnꝰ alia

¶ Metrum primum quarti libri

SVnt etenim penne volucres mihi
Que celſa conſcendant poli
Quas ſibi cum velox mens induit
Terras peroſa deſpicit
Aeris immenſi ſuperat globum.
Nubeſq; poſt tergum videt
Quiq; agili motu calet etheris
Tranſcendit ignis verticem
Donec in aſtriferas ſurgit domos
Pheboq; coniungat vias
Aut comitetur iter gelidi ſenis
Miles coruſci ſideris
Vel quocunq; micans nox pingitur:
Recurrat aſtri circulum.
Atq; vbi iam exhauſtuz fuerit ſatis
Polum relinquat extimum
Dorſaq; velocis premat etheris
Compos verendi luminis
Hic regum ſceptrum dominus tenet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Orbiſq; habenas temperat
Et volucrem currum ſtabilis regit
Rerum coruſcus arbiter
Huc te ſi reducem referat via
Quam nunc requiris immemor
Hęc dices memini patria eſt mihi
Hinc ortus: hic ſiſtam gradus
Quod ſi terrarum placeat tibi.
Noctem relictam viſere
Quos miſeri toruos populi timent
Cernes tyrannos exules

¶ Carmē eſt dicolō diſtrophō ꝯſtans altero ꝟſu Alcmanio dactylico tetrametro acatalecto: altero Archilochio iābico dimetro acatalecto. Pendet āt eo: q̄d proxima ꝓſa dixit Pennas etiam tuę menti: quibus ſe in altuȝ tollere poſſit: affigaȝ: Nunc igit̄ ait Phia ad verā beatitudineȝ peruenire nemineȝ poſſe: niſi animo virtutum alis ſublato: terreniſq; omnibus deſpectis: celos trāſcendat: et ſummo bono ꝯtemplatione ſe ꝯiungat ¶ Pēnę volucres: vires mentis per veritatis ſpeculationē ſubleuādę ¶ Celſa: altas ptes ¶ Poli: cęli ¶ Quas: pēnas ¶ Qui: ignis ¶ Agili motu: ob velociſſimaȝ cōuerſioneȝ ¶ Aetheris: cęli ¶ Verticē: ſummitatē ¶ In aſtriferas domos: in orbes planetaꝝ ¶ Phœbo: ſoli ¶ Con. v. appropinquet: ⁊ ſeſe applicet ¶ Aut comitetur. Ordo ē.. Aut donec mēs ipſa miles. i. miniſtra ⁊ comes (trāſlatio inde ſumpta: ꝙ ſicut miles duceȝ ſuuȝ comitat̄: ita mens diuinarū rerum contēplationi philoſophię ſtudijs dedita. eas indefeſſo labore ꝓſequit̄) coruſci ſideris. i. Jouis: cuiꝰ fulgor M. Tullio teſte hoim' gn̄i ꝓſperus ē ⁊ ſalutaris: comitet̄ iter gelidi ſenis. i. Saturno ſe adiūgat planetaꝝ ſummo: q̄ apud ꝑſcos pingebat̄ hō ſenex: canꝰ: ꝓlixa barba: curuꝰ: triſtꝫ: pallidꝰ: tecto capito: ⁊ qui dextra falceȝ: ⁊ in eadē ſerpētis imagiem caudā ſuā ore mordētis: ſiniſtra īfantē filiū ori deuoraturꝰ admouebat. Virg. in georg. Frigida Saturni ſeſe quo ſtella receptet ¶ Vel quocunq;. Ordo ē. Vel recurrat circuluȝ aſtri: quocūq; micās nox pingitur ¶ Recurrat: r̄petat: reuiſat. Recurrat āt ideo: ꝙ anię cęleſtis origo ſit: itaq; ꝯtemplatiōe ī patriā ſuā r̄currat: tāetſi quidā legāt ꝑcurrat. Per aſtri circulū cęluȝ ꝟt ſtellifeꝝ: quod et firmamētum dr ¶ Ubi: poſtq̄ ¶ Exhauſti: exhauſtiōis: finitōis: exacte ſpeculatiōis. Imitatio ē Virgiliani illiꝰ in libro georg. ij. Cui nunq̄ exhauſti ſatꝫ ē. Perperam igit̄ indoctꝫ legit̄ exhauſtū ¶ Polū extimū: ſupremū cęluȝ. Lucretiꝰ libro de reꝝ natura ꝑmo

Ergo viuida vis animi peruicit: et extra
Proceſſit longe flammantia mœnia mundi
Atq; omne immenſum peragrauit mente animoq;

Diuꝰ Hieronymꝰ in Iouinianū ex Theophraſto. Sapiēs āt nunq̄ ſolus eſſe pt. habꝫ ſecū oīes q̄ ſunt: q̄q; vnq̄ fuerūt boni: ⁊ animū libeꝝ: q̄cunq;

Saturnus

Exhauſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

vult tráſſert. Qđ corpore non pt̄: cogitatiõe complectiꝰ. et ſi hoim inopia fu erit: loq̄tur cū deo. Nunq̄ꝫ min⁹ ſolus erit: quā cum ſol⁹ fuerit. Rodolphus Agricola in ꝓtreptico. Que pt̄ aūt maior eē: q̄ certior phie diuinitas: quaꝫ nullis claudit t'minꝫ: nullo ſpacio ꝯtineri: Uadit em̄ ſacer viri animꝰ liber: ſo lut⁹ nulliſq̄ꝫ coercit⁹ metis: et quacūq̄ꝫ reꝝ natura pater: vagatꝰ. nec terras et maria ſolū: ſed ſidera ipſa: cognatoſq̄ꝫ celos perrat. Nō tenuiſſima reſiſtūt: cō p̄rchēdit: exupat: penetratq̄ꝫ cūcta ¶ Uerēdi lumis: diuię lucis ¶ Hic: vltra ſup̄muꝫ cęlū ¶ Reguꝫ: oim p̄ncipuꝫ ¶ Sceptꝝ: dominiū: impiuꝫ ¶ Habe nas: moderamia ¶ Tꝑat: dirigit ¶ Uolucrē currū: cęluꝫ q̊d certiſſima ꝯuer ſione circūagitꝰ ¶ R. c. arb. de⁹ dn̄s: inſpector: ꝛ iudex oim lōge illuſtriſſim⁹. ¶ Huc: illuc puta ad ſedē verę beatitudis ¶ Reducē: icolumē: ſaluū ¶ Refe rat: reducat ¶ Quā patriaꝫ ¶ Immemor: corporea ꝯtagiõe oblitus ¶ Siſ tā: ſtare faciaꝫ: nec vltra tēdaꝫ ¶ Toruos t'ribiles. ¶ Ter. ty. exules: a vr̄a pa tria ꝓcul aberrātes. Señ i thebaide. Regna cū ſcelere oīb⁹ ſt̄ exilijs ḡuiora

¶ Proſa ſecunda quarti libri

Tum ego pape inq̄ꝫ vt magna ꝓmittis. nec dubito quin poſſis efficē tu mō quē excitaueris ne morerꝫ P. Pri mū igr̄ inq̄t bonis ſꝑ adeē potētiaꝫ: malos cūctis virib⁹ eē de ſtitutos agnoſcas licebit: q̊ꝝ q̊dē alteꝝ demrātur ex altero Nā cū bonū malūq̄ꝫ ꝯria ſint ſi bonū potēs eē ꝯſtiterit. liq̄t ībecil litas mali. ꝛ ſi fragilitas clareſcat mali. boni firmitas nota eſt Sꝫ vti nr̄ē ſnīe fides abūdantior ſit alterutro calle ꝓcedā. nūc hic nūc iñ ꝓpoſita ꝯfirmās Duo ſt̄ q̊b⁹ oīs hūanaꝝ actuū cō ſtat effectus voluntas ſcꝫ ac ptās q̊ꝝ ſi alterutꝝ deſit nihil eſt q̄d explicari q̄at deficiente etēm volūtate ne aggrediꝰ quidem q̇ſq̄ꝫ q̊d nō vult at ſi ptās abſit. voluntas fruſtra fit Quo fit vt ſi queꝫ videas velle adipiſci q̄d minime adipiſcatꝰ huic obti nendi q̄d voluerit defuiſſe valentiam dubitare non poſſis B. Perſpicuū eſt inq̄ꝫ nec vllo mō negari poteſt P. Quem ve ro effeciſſe q̄d voluerit videas nō etiā potuiſſe dubitabas B. Minime P. Q̄d vō q̇ſq̄ꝫ pt̄ in eo valid⁹ q̄d vō nō pt̄ in hoc ibe cillis eſſe cenſend⁹ ē B. Fateor inq̄ꝫ P. Memīſti ne igr̄ inq̄t ſu perioꝛib⁹ rōibus eſſe collēm itentōēꝫ oēm volūtatis hūane q̄ di uerſis ſtudijs agiꝰ ad btītudinē feſtinare B. Memī inq̄ꝫ id q̄ꝫ eē demrātum P. Nū recordaris btītudinem ipm eſſe bonuꝫ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

eoq3 mõ cũ btitudo petit̃ ab oib⁹ deſiderari bonũ? B. Mĩme in-
q̃3 recordor qm̃ id mẽorie fixũ teneo. P. Oẽs igit̃ hoĩes boni
pariter ac mali indiſcreta intentõe ad bonũ ꝑuenire nitunt̃ B.
Ita inq̃3 ꝯñs eſt P. S3 certũ ẽ adeptõe boni bonos fieri B.
Certũ P. Adipiſcunt̃ igitur boni qđ appetũt B. Sic videt̃
P. Mali ꝟo ſi adipiſcerent̃ qđ appetũt bonũ. mali eſſe nõ po-
ſſent B. Ita eſt P. Cũ igit̃ vtriq3 bonũ petãt ſ3 hi q̃dez adi-
piſcunt̃ illi ꝟo mĩme: non dubiũ eſt bonos q̃dem potẽtes eſſe
q̃ ꝟo mali ſunt ĩbecilles B. Quiſq̃s inq̃3 dubitet. nec reꝝ natu-
rã. nec ꝯñam pt̃ deſiderare rõnum P. Rurſus inq̃t Si duo
ſint q̃b⁹ idẽ ſm naturã ꝓpoſitũ ſit. eorũq3 vn⁹ naturali officio
idipm̃ agat atq3 ꝑficiat. alter ꝟo naturale illđ officiũ mĩme ad-
miſtrare q̃at. Alio ꝟo mõ q̃3 nature ꝯuenit nõ q̃dez ĩpleat ꝓpo-
ſitũ ſuũ ſ3 imitet̃ implentẽ. quẽ nã hoꝝ valentiorem eſſe decer-
nis? B. Et ſi ꝯiecto inq̃3 qđ velis plan⁹ tñ audire deſidero P
Ambulãdi inquit motuz ſecũduz naturã eẽ hominib⁹ negab
B. Minime inq̃3 P. Eiuſq3 rei pedũ officiũ eſſe naturale nũ
dubitas? B. Ne hoc quidẽ inq̃3 P. Si q̃s igitur pedib⁹ inci-
dere valens ãbulet aliuſq3 cui hoc naturale pedũ deſit officium
manib⁹ nitens ãbulare conet̃ quis iure hoꝝ valentior exiſti-
mari pt̃ B. Contexe inq̃3 cetera. nã q̃ naturalis officij potens
eo q̃ idẽ neq̃at valentior ſit null⁹ ãbigit P. S3 ſummũ bonũ
q̃dez eq̃ malis boniſq3 ꝓpoſitũ. boni q̃dem naturali officio ꝟ-
tutũ petũt Mali ꝟo variã ꝑ cupiditatẽ qđ adipiſcẽdi boni na-
turale officiũ eſt idipm̃ conãtur adipiſci. An tu aliter exiſtĩas?
B. Mĩne inq̃3. nec etiã qđ eſt ꝯñs patet Ex his eñ q̃ ꝯceſſeri
bonos q̃dem potentes. malos ꝟo eſſe neceſſe eſt ĩbecilles. P.
Recte inq̃t ꝑcurris (idq3 vti medici ſꝑare ſolent) iudiciũ eſt e-
recte iã reſiſtentiſq3 nature S3 qm̃ te ad intelligendum ꝓmp-
tiſſimũ eſſe ꝯſpicio. crebras coaceruabo rõnes. Vide eñ q̃3ta

vitioſoꝝ hoīꝫ pateat infirmitas q̇ ne ad hoc quidē ꝑuenire q̄/
unt ad qđ eos naturalis ducit ac pene ꝯpellit ītētio. Et q̇d? ſi
hoc tā magno ac pene inuicto p̄eūtes nature deſererēt auxi/
lio? Cōſidera ꝟo q̄ꝫta ſceleratos hoīes habeat īpotentia Neqꝫ
em̄ leuia aut ludicra p̄mia petūt q̄ cōſequi atqꝫ obtinere nō pn̄t
ſꝫ circa ipam reꝝ ſummā ꝟticēqꝫ deficiūt. nec ī eo miſerꝭ ꝯtigit
effect⁹ q̄ ſolū dies noctesqꝫ moliūt. In q̄ re bonoꝝ vires emi/
nēt Sicut em̄ eū q̇ pedib⁹ incedens. ad eū locū vſqꝫ ꝑuenire po
tuiſſet. q̊ nihil vlteri⁹ peruiū iaceret īceſſui. ābulandi potētiſſi/
mū eſſe cēſeres. ita eū qui expetēdoꝝ fineꝫ q̊ nihil vltra eſt ap/
p̄hendit: potētiſſimuꝫ neccē eſt iudices. Ex q̊ fit q̊d huic obia/
cet; vt ījdeꝫ ſceleſti virib⁹ om̄ib⁹ videātur eē deſerti Cur em̄ re
licta ꝟtute vitia ſectāt? īſcitia ne bonoꝝ? ſed q̇d eneruati⁹ igno
rātie cecitate? An ſectāda nouerūt. ſꝫ trāſuerſos eos libido p̄/
cipitat ſic q̊ꝫ intēpantia fragiles ſunt q̇ obluctari vitio nequnt.
An ſcientes volentesqꝫ bonū deſerūt. ad vitia deflectunt. Sꝫ
h̊ mō non ſolū potētes eē. ſꝫ oīno eē deſinūt. Naꝫ q̇ cōem oīm
q̄ ſunt fineꝫ relinquūt. ꝑiter q̊ꝫ eſſe deſiſtūt Qđ quideꝫ cuipiā
miꝝ forte videat. vt malos q̇ plures hoīm ſunt eoſdeꝫ non eſſe
dicam⁹. ſed ita ſeſe res hꝫ. Nā qui mali ſtꝭ eos malos eſſe nō ab
nuo. ſed eoſdeꝫ eſſe pure atqꝫ ſimpliciť nego. Nā vti ⁊ cadauer
hoīem mortuū dixeris ſimpliciť ꝟo hoīem appellare nō poſſis
ita vitioſos malos quideꝫ eſſe ꝯceſſerim. ſed eſſe abſolute neq̄/
am cōfiteri. Eſt em̄ quod ordineꝫ retinet ſeruatqꝫ naturā Qđ
ꝟo ab hac deficit. eſſe etiā q̊d in ſui natura ſituꝫ eſt derelinquit
Sed pn̄t inq̇es mali. nō ego quidē negauerīꝫ. ſed hec quidem
eoꝝ potētia nō a virib⁹ ſꝫ ab imbecillitate deſcēdit. Pn̄t eniꝫ
mala q̄ minime valerēt ſi in bonoꝝ efficiētia manere potuiſſent
Que poſſibilitas eos euidētius nihil poſſe demōſtrat. Naꝫ ſi
(vti paulo an̄ collegim⁹) malū nihil eſt. cuꝫ mala tm̄mō poſſint

nihil poſſe improbos liquet. B. Perſpicuū eſt. P. Atqꝫ vt intelligas q̃ nā ſit hui⁹ potentie vis ſummo bono nihil potenti⁹ eſſe paulo añ definiuim⁹ B. Ita eſt inqꝫ P. Sz idē (inq̇t) facere malū neq̇t B. Mīme P. Eſt igr̄ inq̇t aliq̇s qui oīa poſſe hoīes putz? B. Niſi q̇s inſaniat. nemo P. Atq̇ idē pn̄t mala B. Vtinā quidez inqꝫ nō pn̄t P. Cū igit̄ bonoꝝ tantūmodo potēs poſſit oīa. nō ꝟo q̄ant oīa potētes etiā maloꝝ. eoſdez q̇ mala pn̄t min⁹ poſſe manifeſtuz eſt Huc accedit ꝙ oēm potentiā inter expetēda numerandaz. oīaqꝫ expetenda referre ad bonū velut ad q̄ddam naturę ſuę cacumen oñdimus Sz patrādi ſceleris poſſibilitas referri ad bonū non p̄t Expetenda igit̄ nō eſt Atq̇ oīs potētia expetēda ē Liquet igit̄ maloꝝ poſſibilitatem nō eſſe potētiaz Ex quib⁹ oībus bonoꝝ q̇dem potētia. maloꝝ ꝟo minime dubitabilis apparet infirmitas Veraqꝫ illā Platonis eē ſnīam liquet. Solū eos qđ deſiderēt facere poſſe ſapiētes improbos ꝟo exercere q̇dē q̊d libeat. qđ ꝟo deſiderēt explere nō poſſe Faciūt enim q̄ libet dū per ea quibus delectātur id bonū qđ deſiderāt ſe adepturos putāt ſz minime adipiſcuntur. quoniā ad beatitudinem probra non veniunt

¶ Adfert ratiōes pulcherrias firmiſſimaſqꝫ Phia: quib⁹ arguit bonos ⁊ ꝟtute p̄ditos ſemꝑ potētes eē: cōtra ꝟo malos imbecilles: ⁊ omib⁹ ꝟę potētię virib⁹ deſtitutos ¶ Nā c.b.m.q.e.ſ. Teſte Cicerone libro Tuſculanaꝝ q̄ſtionū q̇nto. Cōtrarioꝝ ꝯtraria ſtꝫ ꝯſequētia ¶ Veraqꝫ illā Platonis. Haec ſentētia eſt apud Platonez in Gorgia: vbi Socrates ad Polū hęc ait. Aſſero equidē o Pole tam rhetores: qꝫ tyrānos minimā in ciuitatib⁹ habere potentiā: quēadmodū paulo añ dicebā. Nihil em̄ (vt ita dixeriz) facere ex his q̄ volunt. facere tamen: quod ſibi opinātib⁹ optimū videat̄

¶ Metrum ſecundum libri quarti

Quos vides ſedere celſo
Soliȷ̃ culmine reges
Purpura claros nitente
Septos triſtibus armis
Ore toruo comminantes

Rabie cordis anhelos
Detrahat ſi quis ſuperbis
Uani tegmina cultus
Jam videbit intus arctas
Dominos ferre cathenas
Hinc enim libido verſat
Auidis corda venenis
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Meror aut captos fatigat
Aut ſpes lubrica torquet
Ergo cum caput tot vnum
Cernas ferre tyrannos
Non facit quod aptat ipſe
Dominis preſſus iniquis

¶ Carmē eſt dicolō diſtrophō: altero ꝟſu cōſtans Alemanio trochaico dimetro acatalecto: altero pherecratio. Docet tyrānos: tāetſi vulgo videāt͛ iu dicēturq; minime tñ potētes eē: cū grauiſſima cupiditatū suaꝝ iugit͛ oppmātur ſeruitute. Diogenes cynic⁹ recte ſeruos quidē dominis: malos āt cupiditatib⁹ ſeruire dixit. Teſte Joāne euāgeliſta. Omīs qui facit peccatum: ſeruus eſt peccati. Diu⁹ Auguſtin⁹ libro de ciuitate dei quarto capite tertio Maloꝝ vero regnū magis regnātib⁹ nocet: q̇ ſuos aīos vaſtāt ſceleꝝ maiore licētia. Et nō multo poſt ſubdit. Proinde bonus: etiā ſi ſeruiat: liber eſt: malus: autem etiā ſi regnet: ſeru⁹ eſt. Nec vni⁹ hominis: ſed (q̊d eſt grauius) tot dominoꝝ: quot vitioꝝ ¶ Septos: circūdatos: cōſtipatos ¶ Triſtibus: triſtitiā inferētib⁹ ¶ Toruo: terrifico ¶ Rabie: feritate ¶ Int⁹: in eoꝝ ꝯſciētia ¶ Hinc' ex vna pte ¶ Verſat: exagitat ¶ Auidis venenis: illecebroſis affectionib⁹ ¶ Hinc: ex alia pte ¶ Flagellat: ꝟberat: ꝯcutit Ordo ē Jra turbida tollēs fluctus flagellat mētē ¶ Fluctus: motus et animi ęſtus ¶ Turbida: turbulēta ¶ Tollēs. ſuſcitans ¶ Captos: vi triſtitię victos ¶ Lubrica: inſtabilis: incōſtans: metui cedēs ¶ Ergo. Ordo ē. Ergo ipē pſſus iniquis dominis non facit quod optat: cū cernas vnū ferre tot tyrānos ¶ Unū ca. vnū flagitioſū hominem ¶ Tot tyr. tot vitia ei dominātia. ¶ Ferre: pati. ¶ Nō f. q. op. nō efficit quod vult: eoq; nec liber: nec potēs eſſe ꝯuincitur

¶ Proſa tercia libri quarti

Vides ne igr̄ quāto in cęno pbra voluant͛? q̄ pbitas luce reſplendeat? Jn q̊ perſpicuum eſt nunq̄ bonis p̄mia nunq̄ ſua

ſcelerib⁹ deeſſe ſupplicia Rex em̄ q̄ gerunt̄. illd ꝓpter qd vna-
q̄q; res gerit̄ eiuſdē rei p̄miu3 ee nō iniuria videri pt vti currē-
ti in ſtadio ꝓpter quã currit̄ iacet p̄mium corona Sz btitudi-
nem ee id ipm bonũ ꝓpter qd oia geruntur oſtendim⁹ Eſt igitur
hũanis actib⁹ ipm bonũ veluti p̄mium cõe ꝓpoſitu3 Atq̄ hoc
a bonis nō pt ſepari. Neq; em̄ bon⁹ vltra iure vocabit̄. q̄ care-
at bono q̄re ꝓbos mores ſua p̄mia nō relinquunt Quantũli-
bet igit̄ ſeuiant mali ſapienti tñ corona non decidet non areſcet
Neq; em̄ ꝓbis animis ꝓprium dec⁹ aliena decerpit īprobitas
Qd ſi extrinſecus accepto letarent̄ poterat hoc vel ali⁹ q̄ſpiam
vel ipe etiã q̄ ꝯtuliſſet auferre Sz qm̄ id ſua cuiq; ꝓbitas con-
fert tñ ſuo p̄mio carebit cũ ꝓbus ee deſierit Poſtremo cu3 oē
p̄mium idcirco appetat̄. qm̄ bonũ ee credit̄ qs boni ꝯpote3 p̄-
mij iudice3 expte? At cui⁹ p̄mij? oi3 pulcherrimi maximiq; Me-
mēto em̄ illius corollarij qd paulo an̄ p̄cipuu3 dedi. ac ſic colli-
ge Cũ ipm bonũ btitudo ſit bonos oēs eo ipo q boni ſunt fi-
eri btōs liquet Sz q̄ bti ſunt deos eſſe ꝯuenit Eſt igit̄ p̄mium
bonoꝝ qd nullus deterat dies nulli⁹ minuat ptās nulli⁹ fuſcet
īprobitas deos fieri Que cũ ita ſint de maloꝝ q̄3 inſepabili pe-
na dubitare ſapiēs neq̄at Nã cũ bonũ malu3q; item pena atq;
p̄mium aduerſa frōte diſſideant que in boni p̄mio videm⁹ acci-
dere eande3 neceſſe ē in mali pena ꝯ̄ria pte rñdeant Sicut igit̄
ꝓbis ꝓbitas ipa ſit p̄miũ ita improbis neq̄cia ipa ſuppliciũ eſt
Jã vo q̄ſq̄s afficit̄ pena malo ſe affcm̄ ee non dubitat Si igit̄
ſeſe ipi eſtimare velit pñt ne ſibi ſupplicij exptes videri qs oīm
maloꝝ extrema neq̄cia nō afficit mō vex etiã vehemēter infi-
cit Vide aũt ex diuerſa pte bonoꝝ q̄ iprobos pena comitetur
Omne nãq; qd ſit vnũ eſſe ipmq; vnũ bonũ eſſe paulo an̄ didi-
ciſti Cui ꝯñs eſt vt oē qd ſit id etiã bonũ eſſe videat̄ Hoc igit̄
mō q̄dq̄d a bono deficit eſſe deſiſtit q̄ fit vt mali deſiſtãt eſſe qd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

fuerãt. Sꝫ fuiſſe hoĩes adhuc ipã hũani corꝑis relicta ſpecies
oſtẽtat Quare ꝟſi in maliciã hũanam qꝫ amiſere naturã Sꝫ
cũ vltra hoĩes quemq; ꝓuehere ſola ꝓbitas poſſit Neceſſe eſt
vt q̊s ab hũana ꝯditione deiecit ĩfra hoĩs meritũ detrudat im-
probitas Euenit igit̃ vt quẽ transformatũ vicijs videas ho-
minẽ eſtimare nõ poſſis. Auaricia feruet alienaꝝ opũ violen-
t⁹ ereptor ſimilem lupo dixeris Ferox atq; inquiet⁹ linguã liti-
gijs exercet cani ꝯparabis Inſidiator occult⁹ ſurripuiſſe frau-
dib⁹ gaudet vulpeculis exequet̃ Ire intꝑans fremit leonis aĩm
geſtare credat̃ Pauid⁹ ac fugax nõ metuenda formidat ceruis
ſimilis habeat̃ Segnis aut ſtupid⁹ torpet: aſinuꝫ viuit Leuis
ac incõſtans ſtudia ꝑmutat nil ab auib⁹ differt Fedis immun-
diſq; libidinibus immergit̃ ſordide ſuis voluptate detinet̃ I-
ta fit vt qui ꝓbitate deſerta homo eſſe deſierit cum in diuinam
conditionem tranſire pon poſſit vertatur in beluam

¶ Acute ꝛ dilucide diſſerit nũq; bonis p̃mia: nunq; ſua ſcelerib⁹ deeſſe ſup-
plicia: docetq; ꝟtutuꝫ ſplẽdore mortales eo preſtãtię ꝑuenire: vt ab impro-
bis nihil neq; detrimẽti: neq; offuſcatiõis pati queãt. ꝛ (q̊d lõge plus ẽ) deos
euadere. Cõtra ꝟo ſceleꝝ infectiõe adeo ab humanae naturę dignitate de-
generare: vt in beſtias trãſformẽtur ¶ In ſtadio in curriculo. Stadiũ grece Stadium:
ΣΤΆΔΙΟΝ ſeu ΣΤΆΔΙΟΣ latine curriculũ. Loc⁹ eſt: in q̃ equi hoĩes
ve currunt: et certãt athletę. dictum ἀπὸ τῆς στάσιος, hoc ẽ a ſta-
tione: q̃ Hercules eo ſpacio vno ſpiritu ꝯfecto ꝯſtitiſſꝫ. Stadiuꝫ ꝯtinet oc-
tauã mille paſſuũ ꝑtem. Diuus Hieronym⁹. Stadiũ eſt hęc vita mortali-
bus. Hic ꝯtendimus vt alibi coronemur. Diu⁹ Ambroſius libro officioruꝫ
p̃mo capite xvi. Quid alibi poſcis: q̊d alibi debet̃? Quid prę propere coro-
nã exigis: anteq; vincas? Quid detergẽ puluerem: quid r̃quieſcere cupis?
Quid epulari geſtis: anteq; ſtadium ſoluat̃? Ad huc popul⁹ ſpectat: adhuc
athletę in ſchemate ſunt: ꝛ tu iã ociuꝫ petis? Sed forte dicas: cur impꝭ lętã-
tur? cur luxuriãtur? cur etiã mecũ non ipſi laborãt? Q̃m qui nõ ſubſcripſe-
rint ad coronã: non tenent̃ ad laborẽ certaminis. Qui in ſtadiũ non deſcen-
derint: nõ ſe ꝑfundũt oleo: nõ oblinunt puluere. Quos manet gl'ia: expectet
iniuria. vnguẽtati ſpectatores ſolẽt nõ decertare: nõ ſolent ęſtus: puluerẽ: im-
breſq; perpeti. Dicãt ergo et ipſi athletę. Venite, nobiſcũ laborate. Sꝫ rñ-
debũt ſpectatores. Nos hic interiꝫ de nobis iudicam⁹. vobis ãt ſine nob co-
ronę. Si viceritis: gl'iam vẽdicabitis. Iſti igit̃. qui in delicijs: q̃ in luxuria: ra-
pinis· queſtib⁹: honorib⁹ ſtudia poſuerũt ſua: ſpectatores magis ſt̃: quã prę-
liatores. Habent lucruꝫ laboris: fructũ virtutis non habẽt. Fouẽt ociuꝫ aſ-
tutia: et improbitate aggerãt diuitiaꝝ aceruos. ſed exoluẽt ſerã licet neq̃cię

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſuę pœnā ¶ Neqꝫ em̄ bonꝰ vltra iure v.q.c.b. Sentētia eſt Socratis Pla-
tonici in Gorgia: qui bonuz inqt ē: quo pn̄te boni ſumꝰ. Prorſus boni vero
ſumus ⁊ nos: ⁊ quęcunqꝫ alia bona ſunt: ob ꝟtutē quādaz: quę adſit. Socra
ticę Platonicęqꝫ ſentētię M. Tulliꝰ ſubſcribit libro tuſculanaꝝ queſtionuz
qnto his ꝟbis. Om̄eis bonos ſemꝑ beatos volumꝰ eſſe. Quos dicam bo-
Bonus Beatus nos: ꝑſpicuuz eſt. Om̄ibꝫ em̄ virtutibꝫ inſtructos ⁊ ornatos: tū viros bonos
dicimꝰ. Videamꝰ: qui dicēdi ſunt beati. Equidē hos exiſtio: qui ſint in bo-
nis: nullo adiuncto malo. Nec vlla alia huic ꝟbo: cuz beatū dicimꝰ: ſubiecta
notio ē: niſi ſecretis malis omnibꝫ: cumulata bonoꝝ ꝯplexio. Hactenꝰ Cice
ro At Laurētius Valla vir alioq̄ doctiſſimꝰ: et acris tuz ingenij: tuz iudicij:
libro de ꝟo falſoqꝫ bono tertio nimia cauillādi libidine ꝑcitꝰ: nimis quaz in-
In Laurentium Vallam. ſipiēter in Boethiuz noſtꝝ fertur: vbi cōtendit euz in boni vocabulo erraſſe.
quod tuz ꝟtutez: tuz fœlicitatē ſignificet: perperāqꝫ ita collegiſſe. Quicunqꝫ
eſt bonꝰ: is habet bonuz. Verꝫ (quod bona venia dictuz ſit) Valla ipē pu-
dēdo errore labitꝛ: cuz Boethiū inſectās ſcribit virtutē ac vitiū actiones eſſe:
fœlicitatē ꝟo atqꝫ infœlicitatez qualitates: res etiā effectu ipo intꝛ ſe lōgiſſi-
me diſtātes. Nō em̄ (vt ille ſomniat) ꝟtus ⁊ vitiū actiōes ſunt: ſed qualita-
Fœlicitas duplex tes: et (q̊d plus eſt) in eodē qualitatis gn̄e cuz fœlicitate ⁊ infœlicitate: i eo ſcꝫ
q̊d Ariſtoteli habitꝰ ⁊ diſpoſitio vocatꝛ. Sed neqꝫ erret: aīaduertēduz eſt:
duplicē eſſe fœlicitatē: alterā quidē incohatā: quā dei grā homo in hac vita
ꝟtutuz ſtudijs ꝯſequitur: ⁊ hāc dicimꝰ eſſe in ꝑma ſpecie qualitatis. alterā ve
ro ꝑfectaz: ⁊ om̄ibꝫ numeris abſolutā: cuius nemo an̄ mortez ꝯpos fit: quę et
cuz ſummo bono: deoqꝫ eiuſdē eſt ſubſtantię: vt ſuꝑ probatuz ē: eazqꝫ ob in-
finitatez ſub nullo predicamēto collocādaz cenſemus. Proin̄ recte dixit Bo
ethius non bonuz vltra iure vocari: qui careat bono: hoc ē quicunqꝫ bonus
eſt: euz habere bonuz: ſiue virtutez: ſiue malis fœlicitatez accipe: nō perfectā
quidez illaz: ſed incohatā: quę nō differt a ꝟtute: ſed ei eſt eadē. quod ⁊ ꝓphe
ta teſtificās Beatꝰ vir: cui nō imputauit dn̄s peccatuz: nec eſt in ſpū eiꝰ do-
lus. Et beatꝰ Ambroſiꝰ libro de officijs ſcdo. Certuz eſt ſolū ⁊ ſummuz bo-
nū eſſe ꝟtutez: cāqꝫ abūdare ſolā ad vitę fructuz beatę: nec extꝛnis: aut corpo
ris bonis: ſꝫ virtute ſola vitā prȩſtari beatā: per quā vita ęterna acq̄ritur. Et
ſubdit idem eodez i libro. In quo vna ꝟtus eſt: cōcurrūt cęterę. Quod ideo
appoſui: neqꝫ forſan ſtultus et impius opinetꝛ virtuti vitia: quę miſeros ho
mies reddunt: cohęrere. Socrates apud Platonē. Quāobrez omnino ne-
ceſſariuz eſt inquit o Callicles: tem̄patum virum: cum (vt diximus) iuſtus: ⁊
fortis ſit: et pius. eſſe ꝑfecte bonuz. Bonuz vero bene honeſteqꝫ agere: quic-
quid agat. Eum autem qui bene agit: fœlicem eſſe: atqꝫ beatum. Improbū
vero ac male agentem eſſe miſerum. ¶ Quare probos m.ſ.pr.n.r. Diuus
Ambroſius officioruz libro ꝑmo. Ergo impius ipſe ſibi pœna eſt: iuſtꝰ autē
ipſe ſibi gratia. Et vtriqꝫ aut bonorum: aut maloruz operum merces ex ſe ip
ſo ſoluitur. Sylius Italicus libro decimotertio

Ipſa quidem virtus ſibi met pulcherrima merces

¶ Euenit igitur. Ioannes Franciſcus Picus in commentarijs ſecūdi hym
ni heroici. Dicuntur in ea homines bruta cōuerti: quorum affectus nimia
volūtatis ꝓpenſione: vſuqꝫ rationis poſthabito conſequuntur. Sic in leo-
nem iracundus: in vulpem aſtutus: in ſuem venereus conuerti dicitur. Hic
apud Pythagorȩos et Platonicos hominum tranſformationes in bruta:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

quas lepide quoq; Seuerinus adnotans ſubindicauit. Antonius Codr⁹ ſermone p̄mo. Sicut anima rationalis et proba formam preſtat homini: et illum diuinitatis participem facit: ſic irrationalis et improba pecori formaȝ tribuit: et hominem a recto diſcedentem tranſformat in beluam. Corp⁹ ergo (vt vobis oſtendo) non facit hominez: ſed anima. Unde recte Plato (vt reor) dicere ſolebat. ὀυκ ἔστιν ἀνθρωπος το ὀρωμενον id eſt non eſt homo id quod videtur. Quare vos Codrum non videtis: ſed faciem: ſed manus et membra Codri. Ergo alienarum opum violentus ereptor lupum ſe fecit. Qui inſidiator eſt: et fraudulentus: aſtutā vapido portat ſub pectore vulpem. Qui libidinoſus eſt: et ſpurcis voluptatibus immerſus: in hircum ſe vel in ſuem tranſformauit. Qui linguam hunc et illuȝ mordendo exercet: canis eſt. Ita et in alias beluas hominem mutari dicim⁹: cuȝ deſerta ratione: irrationaleȝ ſumit appetitum

Metrum tertium quarti libri.

Uela Neritij ducis
Et vagas pelago rates
Eur⁹ appulit inſulę
Pulchra qua reſidens dea
Solis edita ſemine
Miſcet hoſpitibus nouis
Tacta carmine pocula
Quos vt in varios modos
Uertit herbipotens manus
Hunc apri facies tegit
Ille marmaricus leo
Dente creſcit et vnguibus
Hic lupis ſuperadditus
Flere dum parat vlulat
Ille tigris vt Indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obſituȝ miſerans ducem
Peſte ſoluerit hoſpitis
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Iam ſues cerealia
Glande pabula verterant
Et nihil manet integrum
Uoce corpore perditis
Sola mēs ſtabilis ſupereſt
Monſtra quę patitur gemit
O leuem nimium manum
Nec potentia gramina
Membra quę valeant licet
Corda vertere non valet
Intus eſt hominum vigor
Arce conditus abdita
Hęc venena potentius
Retrahunt hominem ſibi
Dira quę penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere ſeuiunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Carmē eſt Glyconiuz ſimile ſexto ꝑmi voluminis: verꝫ in hoc fere ꝑmus pes trocheus ē: vltimo tm̄ ꝟſu excepto: vbi ſpõdeus ꝑmaz regionē tenz: quē ſiquis ita legerit: Mēt s hulcere ſeuiunt vbiqꝫ ꝑmę regioni trocheuz dederit. At ea cõmunis eſt ſpondeo: trocheo: ⁊ iābo: vt ⁊ ſuꝑ docuimus: ⁊ facile nobis aſtipulabiť: quicūqꝫ diligēter Catullū: Horatiuz: Senecā tragicum: Terētianuz: ⁊ ex recentioꝛibꝰ Marullū legerit. Ait āt Phia multo peſtilentioꝛa eē animi vitia Circes magicis incātationibꝰ ⁊ veneficiȷ̄s: quę coꝛpoꝛibꝰ tm̄: non etiā mentibꝰ nocuiſſe tradūtur. Vitia ꝟo teterrimā animis ꝑniciem inferūt ¶ Neritiȷ̄ ducis: Vlyſſis. Neritus (vt libꝛo x. docet Strabo) mons

Neritus ē frondoſus in inſula Ithaca: quā tenuit Vlyſſes: qui diciť inde dux Neritius. Ouidius Pꝛo duce neritio docti mala noſtra poetę Scribite: Neritio nā mala plura tuli ¶ Pelago: mari: ꝑ mare ¶ Rates: naues ¶ Qua: in qua

Circe inſula ¶ Dea: Circe. Hęc (vt Homerꝰ ſcribit) filia fuit ſolis ex Perſe oceani filia: ſoroꝛ Aeętę colchoꝝ regis: magicę ſapiētię peritiſſima. Habitauit āt in Aeęa inſula editioꝛi in loco: quez circuz errabāt ⁊ vrſi et leones: q̊s illa veneficiȷ̄s cibo ⁊ potui immiſtis ex hominibꝰ feras fecerat. tm̄ in homīes nō ſęuiebāt: ſed veluti canes adulabātur. Illa ſocios Vlyſſis ꝟtit in poꝛcos: pręter Eurylochuz: qui fraudē in ędificio eē ſuſpicatꝰ: non itrauit. Legať Homerus libꝛo odyſſeę x. Vergiliꝰ Aeneidos ſeptio: Metamoꝛphoſios Ouidiꝰ xiiȷ̄. Diodoꝛꝰ vero Siculꝰ libꝛo q̄nto ¶ Solis ę. ſ. vľ filia ſolis: vt ait Homerus: cui Maro ſubſcribit. Diues inacceſſos vbi ſolis filia lucos Aſſiduo reſonat cātu. et Ouidiꝰ Venerat in ſyluas ⁊ filia ſolis eaſdē: vel (vt Diodo-

Carmen ro placet) ex patre Solis neptis: ex matre ꝟo Hecate ꝓneptis eius ¶ Carmine: incātatiōe Virg. Carminibꝰ Circe ſocios mutauit Vlyſſi. ¶ Quos: hoſpites ¶ Vt: poſtq̄. ¶ In va. mo. in diuerſas beluaꝝ foꝛmas. ¶ Vertit: mutauit ¶ Herbipotēs. herbis potēs ¶ Marmaricꝰ: ab Africę regiōe: vbi plurimi ſunt leones ¶ Dente creſcit. et vn. maioꝛes ſibi ⁊ dentes ⁊ vngues trāſfoꝛmatus in leonē accipit ¶ Suꝑadditꝰ. Perperā legunt indocti nuper additus ¶ Vlulat: ꝑma extenta poſitū: quā Maro ꝯtraxit. Ac foꝛmę mḡ-

Tigris noꝝ vlulare leonū ¶ Tigris indica. Sic Iuuenalis ſatyꝛa xv. Indica tigris agit rabida cū tigride pacē. Pōponius Mela libꝛo tertio. Syluę alia quoqꝫ dira animalia: verꝫ et tygres ferūt vtiqꝫ Hyꝛcanię ſeuuz ferarū genꝰ: ⁊ vſqꝫ eo pernix: vt illis lōge quoqꝫ ꝓgreſſu eq̄tem ꝯſequi: nec tātuz ſemel ſed aliquoties etiā curſu: vn̄ cœperit: ſubinde repetito: ſolitum et facile ſit. Cauſa ex ex eo eſt: ꝙ vbi ille interceptos eaꝝ catulos citus cœpit auehere: ⁊ rabiē appropinquātiuz fruſtraturus: aſtu vnū de pluribꝰ omittit. hę ꝓiectuz accipiūt ⁊ ad cubilia ſua referūt: rurſuzqꝫ ⁊ ſępius remeāt: atqꝫ diez efficiūt: donec ad frequētioꝛa: quā adire audeāt: ꝓfugus raptoꝛ euadat. Tigris (vt diuꝰ Ambꝛoſiꝰ libꝛo hexamerō ſexto refert) vbi vacuuz raptę ſobolis cubile reperit: illico veſtigiȷ̄s raptoꝛis inſiſtit. At ille quāuis equo vectꝰ fugaci: videns tm̄ velocitate ferę ſeu poſſe ꝑuerti: nec euadendi vllū ſuppetē ſibi poſſe ſubſidium technaz hmōi fraude moliť. Vbi ſe ꝯtiguuz viderit: ſphęrā de vitro ꝓiȷ̄cit At illa imagine ſui ludiť: et ſobolē putat: reuocat impetū: colligē fœtū deſiderās. Rurſus inani ſpecie retēta: totis ſe ad ꝯpꝛehendendū equitē viribꝰ fundit: ⁊ iracūdię ſtimulo velocioꝛ: fugiēti imminet: Ille iterꝝ ſphęrę obiectu ſequentē retardat. Nec tm̄ ſedulitatez matris memoꝛia fraudis excludit. Caſſam ꝟſat imaginē: ⁊ quaſi lactatura fœtus reſidet. Sic pietatis ſuę ſtudio decepta: et vindictā amittit ⁊ prolē ¶ Ditis: nemini viz inferēs. Sic ex Ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

meri ſentētia Ouidius.
Mille lupi: miſtiqꝫ lupis vrſiqꝫ leęqꝫ
Occurſu fecere metum: ſed nulla timenda
Nullaqꝫ erat noſtro factura in corpore vulnus
Quinetiam blandas mouere per aera caudas
Noſtraqꝫ adulantes comitant veſtigia
¶ Licet: quāuis ¶ Numen. potētia ¶ Arcadis alitis: Mercurij in Arcadie monte Cyllene geniti: q̄ fingit a poetis alatꝰ ¶ Ducē: Ulyſſez. ¶ Soluerit: liberauerit ¶ Peſte: pnicie: in ſuez trāſformatiōe ¶ Hoſpitꝫ Circes. Mercurij eñ tuz ꝯſilio: tū bñficio (vt refert Homerꝰ) Ulyſſes: ne in beluaz trāſformaret: ſeruatus eſt. Unde Ouidius Homerm imitatus
Pacifer huic dederat florem Cyllenius album
Moly vocant ſuperi: nigra radice tenetur
Tutus eo: monitiſqꝫ ſimul cęleſtibus intrat
Ille domū Circes ¶ Remiges: Ulyſſis ſocij ¶ Mala: noxia: venefica: perniciosa ¶ Traxerāt: biberāt ¶ Cerealia pabula: panes ¶ Glāde: porcoꝝ pabulo ¶ Uerterāt: mutauerāt ¶ Uoce: loquela ¶ Corpore: deeſt et ¶ Nihil: ſubaudi pręter mētem ¶ Super: inſuper ¶ Mōſtra: trāſformationes Uergilius. Quę ne monſtra pij paterētur talia manes ¶ Leuez: paruz efficacez ¶ Manū: potentiam ¶ Licet: q̄uis ¶ Corda: animos. ¶ Hęc venena: vitia ¶ Potētius: efficaciꝰ quaz Circes venena. ¶ Sibi: ei ipſi. Acyrologia eſt metri gratia ¶ Dira: peſtifera ¶ Penitꝰ: intra animū ¶ Mētis vulnere: q̄d pfecto maxime ledit hoiem. Diuꝰ Ambroſiꝰ libro epiſtolaꝝ q̄nto. Nullus enī maior eſt dolor: quā is q̄ peccati mucrone vulnerat ꝯſcientiā. neqꝫ vlluz grauius eſt onꝰ: quaz peccatoꝝ ſarcina: et pōdus flagitioꝝ. Dep̄mit animā curuat vſqꝫ ad terrā: ne ſe erigere poſſit. ¶ Grauia fili: grauia nimis delictorū pōdera. Idē libro de officijs p̄mo. Uides ꝯuiuiuz peccatoris: interroga cōſcientiā eius: Nōne grauiꝰ omibꝰ fœtet ſepulchris. Intueris lętitiā eius: ⁊ ſalubritatē miraris corporis: filioꝝ atqꝫ opuz abundantiā. Introſpice hulcera: et viuacꝫ animę eius: cordiſqꝫ mœſtitudinē. Rurſus officioꝝ tertio Quę eñ pœna grauior: q̄ꝫ interioris vulnꝰ conſciētię: Lodouicus Bigus Breui damnoſa voluptas Nequitię trāſit: ſed vulnerat oſſa: medullas: Mentez animuzqꝫ ſimul. Idem
Fallimur heu miſeri: non eſt extrinſecus vllū
Flagitium: in medio pectore regna tenet
Uulnus hiat letale: tamen medicina paratur
Nulla: nec a nobis curritur ad medicum
Ilia ſi doleant: terras peragramus: et ęquor
Curam animi nullus deficientis habent
¶ Nos quoqꝫ olim iuuenes admodum in elegijs moralibꝫ ſic luſimꝰ ſup re minime ludicra
Splendida magnifici cernis cōuiuia regis
Aſtantes pueros: aurea vaſa vides
Illius mentem ſi forte videre liceret
Hulcera perſpiceres ſordidiora luto
Innumeras peſtes: et plurima monſtra videres
Inferno longe plus fugienda cane

¶ Proſa quarta libri quarta

TUm ego fateor inqꝫ nec iniuria dici video. vitioſos tā ⁊

ſi humani corpis ſpeciem ſeruent in beluas tñ aīorum qualita-
te mutari Sʒ quoꝝ atrox ſcelerataq́ʒ mēs bonoꝝ ꝑnicię ſęuit
idipm eis licere noluiſſeʒ P. Nec licet inquit. vti. conuenienti
monſtrabit loco ſʒ tñ ſi idipm qđ eis licē credit auferat mag-
na ex pte ſceleratoꝝ hoīm pena releuet Etem̄ qđ icredibile cu-
iq́ʒ forte videat ifeliciores eē necē eſt malos cū cupita pfecerint
q̄ ſi ea q̄ cupiūt iplere nō poſſint Nā ſi miſeꝝ eſt voluiſſe pua
potuiſſe miſeri⁹ eſt ſine q̄ volūtatis miſerę langueret effcūs. J-
taq́ʒ quū ſua ſingulis miſeria ſit. tripli ci ifortunio necē eſt vrge-
ant q̄s videas ſcel⁹ velle ⁊ poſſe ⁊ pficere B. Accedo inq́ʒ ſʒ v-
ti hoc ifortunio cito careāt patrādi ſceleris poſſibilitate deſerti
vehemēter exopto P. Carebūt inqt oci⁹ q̄ vł tu forſitan ve-
lis illi ſeſe exiſtimēt eē cariturus Neq́ʒ em̄ eſt aliqđ in taʒ bre-
uib⁹ vitę metis ita ſecuꝝ. qđ expectare longū imortalis preſer-
tim aīmus putet Quoꝝ magna ſpes ⁊ excelſa facinoꝝ machi-
na repētino atq́ʒ inſpato ſępe fine deſtituit. Qđ q̄deʒ illis mi-
ſerię moduʒ ſtatuit Nā ſi neq̄cia miſeros facit miſerior ſit ne-
eſſe eſt diuturnior neq́ʒ. Quos infeliciſſimos eē iudicarē ſi nō e-
oꝝ maliciā ſaltē mors extrema finiret Etem̄ ſi deprauitatis i-
fortunio ṽa ꝯcluſimus. infinitā liquet eſſe miſeriā. q̄ eſſe cōſtat
eternā B. Tū ego mira q̄dem inq́ʒ ⁊ ꝯceſſu difficilis illatio ſed
his eā q̄ prius ꝯceſſa ſunt nimiuʒ ꝯuenire cognoſco P. Recte
iqt ęſtimas ſʒ q̄ ꝯcluſioni accidere duꝝ putat. ęquuʒ eſt vel fal-
ſuʒ aliqđ pceſſiſſe demōſtret vel collatōem ꝓpōnuʒ nō eſſe effi-
cac ē necārie ꝯcluſionis oñdat Alioq̄n ꝯceſſis pcedentibus ni-
hil ꝓrſus eſt qđ de illatōe cauſet Nā hoc q̄ʒ qđ dicā nō minus
miꝝ videat. ſʒ ex his q̄ ſumpta ſunt ęq̄ eſt necāriuʒ B. Quid-
nā inq́ʒ P. Feliciores eē inqt iprobos ſupplicia luētes q̄ ſi eos
nulla iuſticię pena coerceas Neq́ʒ id nūc molior qđ cuiuis ve-
niāt in mentē. corrigi vltione prauos mores. ⁊ ad rcm̄ ſupplicij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

terrore diduci. ceteris q̊z exemplū eſſe culpā da fugiendi Sȝ alio q̊dā mō infeliciores eſſe ip̄robos arbitror īpunitos tametſi nulla rō correctōis null⁹ respect⁹ habeat exempli B. Et q̇s erit inq̄ꝫ p̄ter hos ali⁹ mod⁹ P. Et illa bonos inq̇t eſſe felices malos ꝟo miſeros nōne ꝯceſſim⁹ B. Ita ē inq̄ꝫ P. Si igit̄ in q̇t miſerie cuiuſpiā bonū aliq̄d addatur nōne felicior eſt eo cui⁹ pura ac ſolitaria ſine cuiuſpiā boni admixtione miſeria eſt. B. Sic videt̄ inq̄ꝫ P. Quid ſi eidem miſero q̇ cunctis careat bonis: p̄ter ea quibus miſer eſt malū aliud fuerit annexū nonne multo infelicior eo cenſend⁹ eſt. cui⁹ infortuniū boni ꝑticipatione reuelat̄ B. Quidni inq̄ꝫ P. Hñt igit̄ improbi cū puniunt̄ q̇dem boni aliq̇d annexū penā ip̄am ſcȝ q̄ rōne iuſticia bona eſt ijdemq̄ꝫ cū ſupplicio carēt ineſt eis aliq̇d alteri⁹ mali ip̄a īpunitas q̄ꝫ iniq̇tatis merito malū eē ꝯfeſſus es. B. Negare nō poſſuȝ P. Multo igit̄ īfeliciores īprobi ſunt iniuſta impunitate donati q̄ꝫ iuſta vltione puniti Sȝ puniri improbos iuſtū impunitos ꝟo elabi iniquū eſſe manifeſtuȝ eſt B. Quis neget P. Sed nec illud q̇dē ait quiſq̄ꝫ negabit bonū eē om̄ q̄d iuſtū eſt ꝯtraq̄ꝫ q̄d iniuſtū eſt malū liquet eſſe P. Tū ego Iſta q̇dem ꝯñā ſunt Sed queſo inq̄ꝫ re nulla ne aīaruȝ ſupplicia poſt defunctū morte corpus relinq̇s P. Et magna quidē inq̇t q̄rum alia penali acerbitate alia ꝟo purgatoria clementia exerceri puto. Sȝ nunc de his diſſerere ꝯſilium non eſt Id ꝟo hacten⁹ egim⁹. vt q̄ īdigniſſima tibi videbat̄ maloꝝ ptās eam nullā eē cognoſceres quoſq̄ꝫ impunitos querebare videres nūq̄ꝫ improbitatis ſue carere ſupplicijs Licentiā qua cito finiri p̄cabaris nec longā eſſe diſceres infoeliciorēq̄ꝫ fore ſi diuturnior feliciſſimā ꝟo ſi eſſet eterna Poſt hec miſerioris eſſe improbos iniuſta impunitate dimiſſos quam iuſta vltione punitos Cui ſnīe ꝯñs eſt vt tū demuȝ grauiorib⁹ ſupplicijs vrgeantur

cū impuniti eſſe creduntur. B. Tū ego cū tuas inq̄ rationes
conſidero nihil dici verius puto. At ſi ad hominū reuertar iu-
dicia q̇s ille eſt cui hec nō credenda mō ſed ſaltē audienda vide-
ant? P. Itaq̄ eſt inq̇t illa. nequeūt em̄ oculos tenebris aſſue-
tos ad lucē ꝑſpicue ỽitatis attollere ſimileſq̄ auib⁹ ſunt q̄rum
intuitū nox illumīat dies cecat Dū em̄ nō reꝝ ordinē. ſ; ſuos
intuent̄ affcūs vel licētiaȝ. vel impunitatē ſceleꝝ putāt eſſe fe-
licē Vidc āt q̇d eterna lux ſanciat Melioꝛib⁹ aīm ſi ꝯfirmaue-
ris nihil op⁹ eſt iudice p̄mium deferēte tu te ip̄e excellentioꝛib⁹
addidiſti Si ſtudiū ad peioꝛa deflexer̄ extra ne q̄ſieris vltoꝛē.
tu te ip̄e in deterioꝛa detruſiſti veluti ſi vicib⁹ ſoꝛdidā humum
celūq̄ reſpicias. cunctis extra ceſſantib⁹ ip̄a cernēdi rōne nunc
ceno nūc ſiderib⁹ intereſſe videaris At vulg⁹ iſta non reſpicit
Quid igit̄. his ne accedamus q̇s beluis ſimiles eſſe mrāuimus
Quid ſi q̇s amiſſo penit⁹ viſu ip̄m etiā ſe habuiſſe obliuiſceret̄.
intuitū. nihilq̄ ſibi ad humanā ꝑfectioneȝ deeſſe arbitraretur.
nū vidētes eadem cecos putarem⁹ Nonne illud q̇dem aquieſ-
cerēt. q̇d eque validis rōnum nitit̄ firmamētis infeliciores eſſe
eos q̇ faciūt q̄ȝ q̇ patiant̄ iniuriā B. Vellē inq̄ has ip̄as au-
dire rōes P. O ēȝ inq̇t ip̄robū nū ſupplicio dignū negas B.
Mīme inq̄ P. Infelices ỽo eſſe q̇ ſunt improbi multipliciter
liq̄t B. Ita eſt inq̄ P. Qui igit̄ ſupplicio digni ſunt miſeros
eſſe nū dubitas B. Cōuenit inq̄. P. Si igit̄ ꝯgnitoꝛ ait reſi-
deres. cui ſuppliciū inferendū putares. ei ne q̇ feciſſet an q̇ ꝑtu-
liſſet iniuriā B. Nec ābigo inq̄ q̇n in ꝑpeſſo ſatiſfacerē doloꝛe
faciētis P. Miſerioꝛ igit̄ tibi iniurie illatoꝛ q̄ȝ acceptoꝛ eē vi-
deretur B. Conſequit̄ inq̄ Hac igitur aliiſq̄ de cauſis ea ra-
dice nitentibuſq̄ turpido ſuapte natura miſeros faciat. appa-
ret illatam cuilibet iniuriam nō accipientis ſed inferentis eſſe
miſeriam P. Atqui nūc ait contra faciūt oratores Pro his

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

em̄ q̄ graue q̄d acerbūqꝫ ꝑpeſſi ſunt miſeratōem iudicū excita-
re conanť. cuꝫ magis admittentibꝰ iuſtioꝛ miſeratio debeatur
q̄s nō ab iratis ſꝫ a propicijs potius miſerātibus accuſatoribꝰ
ad iudicium veluti egros ad medicum duci oportebit vt culpe
morbos ſupplicio reſecarēt. q̄ pacto defenſoꝝ opa vel tota fri-
geret. vel ſi ꝓdeſſe hominibꝰ mallet in accuſationis habitū ꝟte-
reť. Ipſi q̄qꝫ improbi ſi eis aliq̄ rimula ꝟtutem relictam fas eſſꝫ
aſpicere vitioꝛūqꝫ ſordes penaꝝ cruciatibus ſe depoſituros vi-
derēt. ꝯpenſatione adipiſcēde ꝓbitatis nec hos cruciatibꝰ eſſe
dicerent defenſorumqꝫ opam repudiarent ac ſe totos accuſato-
ribꝰ iudicibuſqꝫ ꝑmitterent Quo fit vt apud ſapientes nullꝰ
proꝛſus odio locus relinquať Nā bonos q̄s niſi ſtultiſſimꝰ o-
derit malos vero odiſſet rōne caret Nā ſicuti corpoꝝ languoꝛ
ita vitioſitas q̄dem eſt quaſi moꝛbꝰ animoꝛuꝫ. Cū egros cor-
poꝛe minime dignos odio ſed potius miſeratiōe iudicemꝰ mul-
to magis non inſequendi ſed miſerādi ſunt quoꝛum mētes om
ni languoꝛe atrocioꝛ vrget improbitas

¶ Hac proſa p̄mum quidem fatetur Seuerinꝰ: vitioſos: tāetſi ſpeciēꝫ hu-
mani coꝛpoꝛis retineāt: animoꝝ tamen qualitate in beluas trāſformari Ue
rum id ſibi mirabile cūprimis: indignūqꝫ videri ait in tantā vilitatem abiec
tos in bonoꝝ perniciē graſſari poſſe: ⁊ male ꝯcupita ꝑpetrare. Cui veriſſimꝭ
rationibꝫ occurrēs Phia duo diſſerit a vulgari quidem opinione lōge alie-
na: nec tamē minꝰ vera. Quoꝝ alteꝝ eſt. multo miſerioꝛes improbos fieri:
quū libidini ſue fecerūt ſatis: quā cū perperā appetita exequi nequerint. Al-
teꝝ ꝟo minꝰ miſeros eē malos: ſi facinoꝝ ſuoꝝ pœnas expendentes: tāetſi nul-
la coꝛrectionis ratio: nullus exēpli reſpectꝰ habeať: quā ſi eos impune ad tē-
pus elabētes nulla iuſtitie pœna coerceat ¶ Cōuenienti loco: in huiꝰ libri ꝓſa
ſexta ¶ Multo igitur infœli. Socrates apud Platonē in Gorgia. Secun-
dum ꝟo ſnīam meā o Pole q̄ iniuriať: iniuſtuſqꝫ ē: omnino eſt añ alios mi-
ſer: miſerioꝛ āt: ſi iniuriaꝝ pœnas nunq̄ꝫ luat: minus ꝟo miſeri: ſi luat: ſuppli
ciumqꝫ iuſtū apud deos homieſqꝫ repoꝛtet. Diuus Auguſtinꝰ libro de ciui
tate dei xij. capite tertio. Et cuꝫ in pœnis eſt natura vitioſa. excepto eo: ꝙ na
tura eſt: etiaꝫ hoc ibi bonuꝫ eſt: ꝙ impunita nō eſt. hoc enim eſt iuſtū: ⁊ om-
ne iuſtum: et omne iuſtum procul dubio bonum

¶ Metrum quartum libri quarti

Quid tantos iuuat excitare motus

Et propria fatum ſollicitare manu
Si mortem petitis propinquat ipſa
Sponte ſua volucres nec remoratur equos
Quos ſerpens leo tigris vrſus aper
Dente petunt. iidem ſe tamen enſe petunt
An diſtant quia diſſidentq; mores
Iniuſtas acies et fera bella mouent
Alteriuſq; volunt perire telis
Non eſt iuſta ſatis ſeuitie ratio
Vis aptam meritis vicem referre
Dilige iure bonos et miſereſce malis

¶ Carmē eſt dicolon diſtrophō altero ꝟſu hendecaſyllabo conſtans: altero elegiaco pentametro. Execratur eo Philoſophia mores hoīm efferatos: qui cū plurimis periculis ſint obnoxij: nihilo ſecius inuicē bellis gerēdis mortez properant et mutua ſtrage deſeuiūt: cuz boni iure ſint diligēdi: mali ꝟo magis miſerādi quam inſequendi ¶ Fatuz: mortez ¶ Enſe: gladio. Legatur elegia Tibulli: cuius initium Quis fuit horrēdos p̄mus q̇ ꝓtulit enſes ¶ Miſereſce. miſerere. Miſereſco deductuz ē a miſereo: q̄d apd̄ veteres fuit ꝑſonale ꝟbū Enni⁹ libro annaliuz q̇nto. Cogebāt hoſteis lachrymātes: vt miſererēt.

¶ Proſa quinta quarti libri

Hinc ego video inq̄ q̄ ſit ⁊ foelicitas vl' miſeria ī ipſis ꝓ boꝝ atq; improboꝝ meritis conſtituta. Sz in hac ip̄a fortuna populari non nihil boni malive ineſſe ꝑpendo. Neq; em̄ ſapiētuz quiſpiā exul inops ignominioſiuſq; eē malit poti⁹ q̄ pollēs opibus honore reuerēdus potētia validus in ſua ꝑmanēs vrbe florere. Sic em̄ clarius tenatiuſq; ſapiētie tractat' officiuz cuz in cōtingentes populos regentiuz quodā modo beatitudo transfunditur. Cuz preſertim carcer lex ceteraq; legaliuz tormenta poenaꝝ ꝑnicioſis potius ciuibus ꝓpter quos etiaz conſtituta ſunt debeant'. Cur hec igr̄ ꝟſa vice mutentur ſcelerū q; ſupplicia bonos p̄mant p̄mia ꝟtutuz mali rapiāt vehementer admiror: q̄q; tā iniuſte cōfuſionis rō videat' ex te ſcire deſidero Minus etem̄. mirarer ſi miſceri oīa fortuitis caſibus crederem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Nūc ſtuporem meū deꝰ rector exaggerat q̄ cum ſepe bonis iu-
cunda malis aſꝑa. ꝯtraqꝫ bonis dura tribuat malis optata cō-
cedat. niſi cā dephēdatur q̄d eſt q̄d a fortuitis caſibus differre
videat̄ P. Nec mirꝫ inq̄t ſi q̄d ordinis ignorata rōne temera-
riū ꝯfuſuzqꝫ credat̄. Sed tu q̄uis cām tātę diſpōnis ignores
tamē q̄m bonꝰ mūduz rcōr tꝑat recte fieri cūcta ne dubites

¶ Hactenꝰ diſſeruit malos oēs miſeros eē: et animoꝝ q̄litate degenerare ī beluas: bonos āt beatos: et deos euadē. Uerꝝ his Seuerinꝰ nondū omī ex pte cōſolatus: priſtinę ſuę dignitatis memor: et exilium acceptamqꝫ contu-meliam etiamnum egre ferēs (quanqꝫ ante probatū eſt fortūę bona nō eſſe vera) neminem tamen vel ſapientuz viuere dicit: qui nō fortunę bona cala-mitatibus et ſupplicijs an̄ponat quę paſſim ab improbiſſimo quoqꝫ ꝟtute preditis infligi lamentat̄: vt vincula: vt carceris ſqualores: vt verbera: quę ex legū pręſcripto ꝑniciosis ꝯſtituta ſunt. At hi impune euadūt: inſontes autē plectūtur. Cuius cauſaz ꝯfuſionis admirabūdus ex Phia Boethiꝰ ſciſcitat̄

¶ Metrum q̇ntum quarti libri

SI quis Arcturi ſidera neſcit
Propinqua ſummo cardine labi
Cur legat tardus plauſtra bootes
Mergatqꝫ ſeras equore flammas
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem ſtupebit ętheris alti
Palleant plenę cornua lunę
Infecta metis noctis opace
Queqꝫ fulgenti texerat ore
Confuſa Phoebe detegat aſtra
Commouet gentes publicus error
Laſſantqꝫ crebris pulſibus ęra
Nemo miratur flamina cori
Littus feruenti condere fluctu
Nec niuis duram frigore molem
Feruenti Phoebi ſoluier ęſtu
Hic enim cauſas cernere promptum eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Illic latentes pectora turbant
Cunctaqꝫ rara prouehit ętas
Stupetqꝫ ſubitis mobile vulgus
Cedat inſcitie nubilus error
Ceſſent profecto mira videri

¶ Exemplis colligite cauſaꝝ ignoratione admirationē oriri: quibꝰ acceptis et penitus cognitis hęc e medio tollit̄: ſucceditqꝫ ſcientia. Carmē dicolon eſt diſtrophō: tāetſi Nicolaꝰ Perottꝰ vir alioq̄ doctiſſimꝰ: parum ꝑpenſa verſuum rōne: tradiderit hoc carmē eſſe dactylicū alcmaniū tetrametrum hypercatalectū: cuiuſmodi eſt illud primi libri. Heu qꝫ precipiti merſa profundo. Ab eo nanqꝫ differt hoc (quātū ad primum verſū ptinet) ꝙ hic in prima regiōe ſemper trocheus: ibi nō trocheus: ſed ſpōdeus: vl' dactylꝰ eſt. Primꝰ igitur huius carminis verſus miſtꝰ videtur ex ſapphico ⁊ Alcmanio ꝯſtans primo trocheo: ſecundo ſpōdeo vl' dactylo: deinde ceſura: et dactylo ac ſpōdeo ſeu trocheo. Scōdus aūt verſus alcaicus eſt tetrameter iābicus ꝯſtans pentemimeri iābica dactylo et ſpōdeo: differēs ab illo Horatij tātum poſtremo pede Vides vt alta ſtet niue cādidū. nā illic dactylꝰ eſt: hic ſpōdeus tēporibꝰ ei reſpōdens. Quid ſi dixerimus et ſcōm verſū ꝯpoſitum ex alcaico dimidiato: et dimidiato Alcmanio? Sed hęc nemini mirāda videantur: ſi Seuerinꝰ noſter artis muſicę lōge doctiſſimꝰ ſuo iure verſibus nouis vtat̄: qui apd' alios latios poetas minime inueniātur: cū eū ꝯſtet tpm ꝓportiones diligēter obſeruaſſe et ex arte muſica modulatos hos verſus ſane qꝫ dulciter ceciniſſe. ¶ Cardine: cardini Antiptoſis eſt: caſus em̄ pro caſu ponit̄ ¶ Sic Vergiliꝰ. Et magno ſe corpore miſcet: p corpori ¶ Legat: pretereat ¶ Bootes: arctophylax Bootes orit̄ tertio idus februarias: vt docet Ouidiꝰ in faſtis. Arctophylax aūt interpretatur vrſi cuſtos. Ideꝫ etiā appellat̄ bootes. Māilius. A tergo nitet arctophylax: idēqꝫ bootes. Et Cicero de natura deoꝝ Arati verſū ita refert Arctophylax vulgo q̄ dicit̄ eē bootes. Quod quaſi temone adiūctā pre ſe quatit arctō. Dicit̄ etiā arcturꝰ. vt docet Lactātius grāmaticꝰ. Seruiꝰ tamen ſcribit arcturū ꝓprie eſſe ſtellā in ſigno bootę: cuiꝰ ortus ⁊ occaſus tempeſtates grauiſſimas facit. Bootes āt non orit̄: aut occidit: vt alia ſigna ſꝫ cum plauſtro primus ſit: q̄d vertit̄ circa cardinē: in ipſa ꝟtigine videt̄ occidere: et quū ſe eleuat: oriri. Huiꝰ manū ſiniſtrā (auctore Higino) circulꝰ arcticus includit. vt neqꝫ occidere: neqꝫ oriri videat̄. Ipſe em̄ poſitus ab arctico circulo ad ęſtiuū definit̄: inclinatꝰ in lōgitudinē dextro pede: ęſtiuo circulo nixus. Huius humeros ⁊ pectꝰa reliq̄ corpore diuidit circulꝰ: qui ꝑ vtroſqꝫ polos trāſiens tāgit arietē: ⁊ chelas. Hic quidē cū tauro: geminꝫ: et cancro et leone occidit. Ideo ſero occidē dicit̄: ꝙ magis erectꝰa pedibꝰ peruenit ad terrā. At exoriens citiꝰ: quā chelę: videt̄: Vnū a poetis modo tardꝰ: modo piger appellat̄. Huius em̄ occaſus quatuor ſignoꝝ zodiaci tempus abſumit: vt diximꝰ ¶ Palleāt: deeſt ſi vel cur Palleāt: obſcurētur deliquio ¶ Infecta: obſcurata ¶ Metis: obiectu ¶ Noctis opacę: terrę obſcurātis. Deliquiū em̄ lunę fit ex interpoſitiōe terrę inter ſolem et lunā ¶ Queqꝫ: et quę ¶ Fulgēti ore: clara facie. ¶ Texerat: occuluerat: cōdiderat: offuſcauerat. Natura em̄ fert: vt maiꝰ lumē offuſcet minora ¶ Cōfuſa: defectiōe laborās ¶ Dete-

Nicolai Perotti erratum

Arctophylax Bootes

Arcturus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

gāt: ſplendere ꝑmittat ¶ Laſſantq̄ crebris p. era. Naꝫ vt ſcribit Plini⁹ libro ſcōo capite duodecimo Viri ingētes: inter q̄s fuit Steſichorus: et Pindarus: crediderūt lunaꝫ eclipſim: et quaſi mortē pati ex cātationibꝫ: vnde ne id luna pateretur: diſſono crepitu ſuccurrebāt. Hinc de clamoſa muliere ſatyra ſexta Iuuenalis. Iam nemo tubas atq̄ ęra fatiget. Vna laboranti poterit ſuccurrere lunę. Auctore Plutarcho Aganice Agetoris theſſali filia: q̄ plenilunioꝝ defectuuꝫ eēt gnara: tempuſq̄ pręnoſceret: quo lunā ab vmbra terrę itercipi ɔtingeret: mētēꝫ mulieꝝ exturbabat: illiſq̄ ſe lunā deducē ꝑſuadebat ¶ Cori: venti ¶ Frementi: grauiter reſonāti ¶ Tundere: ꝑcutere ¶ Soluier: ſolui: liquefieri ¶ Latētes: ſubaudiendū cauſę ¶ Inſcitię: ignorātię Et anima ɔuertendum in ꝟſus ſcāſione ꝑ ſynęreſin ex tetraſyllaba triſyllabam factam dictionem: ita vt i poſterior ſit cōſonans. vt apud Senecaꝫ tragicū in ſapphico Cuncta diuitias metuitq̄ caſus.

¶ Proſa ſexta libri quarti.

Ita eſt inq̄ꝫ Sꝫ cū tui mūeris ſic latentiū reꝝ cāſ euoluere velataſq̄ caligine explicare rōes q̄ſo vti hīc decernas ⁊ q̄m hoc me miraculū maxīe ꝑturbat ⁊ ediſſeras P. Tū illa paulisꝑ arridēs ad rē me oīm inq̄t q̄ſitu maximā vocas cui vix exhauſti q̄cq̄ꝫ ſatis ē talis nāq̄ materia eſt vt vna dubitatōe ſucciſa innūerabiles alie velut hydrę capita ſuccreſcāt nec vll⁹ fuerit mod⁹. niſi q̄s eas viuaciſſimo mentis igne coerceat In hac em̄ de ꝓuidentie ſimplicitate de fati ſerie de repentinꝫ caſib⁹ de cognitōe ac ꝑdeſtinatione diuina de arbitrij libertate queri ſolet Que q̄ꝫti oneris ſint ipſe ꝑpendis Sꝫ q̄m hec q̄ꝫ te noſſe q̄dam medicine tue portio ē q̄ꝫq̄ꝫ anguſto limite tp̄is ſepti tn̄ aliq̄d deliberare conabimur Q̄d ſi te muſici carminis oblectamēta delectāt: hāc paulisꝑ oportet differas voluptatē dū nexas ſibi ordine ɔtexto rōes B. Vt libet inq̄ꝫ P. Tum velut ab alio orſa principio ita diſſeruit O īm gn̄atio reruꝫ cunctuſq̄ mutabiliū naturaꝝ ꝓgreſſus ⁊ q̄cq̄d aliq̄ mouet modo cauſas: ordinē: formas. ex diuinę mētꝫ ſtabilitate ſortiter. hec in ſu ſimplicitatis arce poſita multiplicem reb⁹ gerendis modū ſtatuit q̄ mod⁹ cū in ipſa diuine intelligentię puritate ɔſpicitur ꝓuidentia noīatur Cum ꝟo ad ea q̄ mouet atq̄ diſponit refert fatū a veterib⁹ appellatū ē Que diuerſa eē facile liq̄bit

ſi qs vtriuſqꝫ vim mente ꝯſpexerit. Nã ꝓuidentia eſt ipa illa
diuina rõ in ſummo oim principe ꝯſtituta que cuncta diſponit
Fatũ vero inherens reb⁹ mobilib⁹ diſpoſitꝫ quã ꝓuidẽtia ſuis
q̃qꝫ nectit ordinib⁹ Prouidẽtia nãqꝫ cũcta ꝑiter q̃uis diuer-
ſa q̃uis ĩfinita ꝯplectit̃ Fatũ ꝟo ſingula digerit in motu locis
formꝫ ac tꝑib⁹ diſtributa vt hec tꝑalis ordĩs explicatio ĩ diuine
mẽtis adunata ꝓſpecta ꝓuidentia ſit Eadeꝫ ꝟo adunatio di-
geſta atqꝫ explicata tꝑib⁹ fatũ vocet̃ Que licꝫ diuerſa ſint alte-
rũ tñ pẽdet ex altero. Ordo nãqꝫ fatalis ex ꝓuidẽtie ſimplicita
te ꝓcedit Sicut enĩ artifex faciende rei formã mente ꝑcipiẽs
mouet opis effcm̃ ꝛ qd ſimplicit̃ pñtarieqꝫ proſpexerat ꝑ tꝑa-
les ordines ducit ita deus ꝓuidentia q̇dem ſingulariter ſtabi-
literqꝫ faciẽda diſponit. fato ꝟo hec ipa q̃ diſponit multiplicit̃
ac tꝑaliter admĩſtrat Siue igr̃ famulãtib⁹ q̇buſdaꝫ ꝓuidentie
diuĩs ſpiritib⁹ fatũ exercet̃ ſeu aĩa. ſeu tota ſeruiẽte natura ceu
celeſtibus ſideruꝫ motibus ſeu angelica virtute. ſeu demonum
varia ſolertia ſeu aliq̇bus hoꝝ ſeu oibus fatalis ſeries texitur
illud certe manifeſtũ eſt immobilẽ ſimplicemqꝫ gerendaꝝ for-
mã reꝝ eſſe ꝓuidentiã Fatũ ꝟo eoꝝ que diuina ſimplicitas ge-
renda eſſe diſpoſuit mobilem nexũ atqꝫ ordinem tꝑalem Quo
fit vt oia q̃ fato ſubſunt ꝓuidentie q̃ꝫ ſubiecta ſit cui ipm etiaꝫ
ſubiacet fatũ Quedã vero que ſub ꝓuidentia locata ſunt fati
ſeriem ſuꝑant Eo vero ſunt que prime ꝓpinqua diuinitati ſta
biliter fixa fatalis ordinem mobilitatis excedunt Nã vt orbi-
um circa eundem cardinẽ ſeſe ꝟtenſium q̃ eſt intim⁹ ad ſimpli-
citatẽ mediocritatꝫ accedit ceterorũqꝫ extra locatoruꝫqꝫ veluti
cardo q̇dam circa quẽ ꝟſentur exiſtit Extim⁹ ꝟo maiore ãbitu
rotatus q̃to a pũcti media indiuiduitate diſcedit. tãto ãpliori-
bus ſpaciis explicatur Si qd ꝟo illi ſe medio cõnectat ꝛ ſoci-
et in ſimplicitatem cogitur diffundi ac diffluere ceſſat Simili

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

rōne ꝗ longius a prima mente diſcedit maioribus fati nexibus
īplicat̄ Ac tāto aliq̄d fato liberū eſt q̄̄to illū rerū cardinem vi/
cinius petit Qđ ſi ſupne mētis heſerit firmitati motu carens
fati q̄z ſupgreditur neceſſitatē. Igitur vti eſt ad intellcm̄ rōci/
natio ad id qđ eſt id qđ gignit̄ ad eternitatem tp̄s ad punctum
mediū circulus ita eſt fati ſeries mobilis ad ꝓuidentie ſtabilem
ſimplicitate Ea ſeries cęlū ac ſidera mouet elementa in ſeinui/
cem tp̄at ⁊ alterna cōmutatione tranſformat Eadem naſcen/
tia occidētiaq̄ʒ oīa ꝑ ſimiles fętuū ſeminūq̄ʒ renouat ꝓgreſſus
Hęc actꝰ etiā fortūaſq̄ʒ hoīm indiſſolubili cauſaꝝ ꝯnexiōe con/
ſtringit q̄ cū īmobilibꝰ ꝓuidentie ꝓficiſcāt̄ exordijs ip̄aʒ q̄ʒ im/
mutabileʒ neccē eſt eſſe Ita em̄ res optime regunt̄ ſi manēs in
diuīa mēte ſimplicitas indeclinabilē cauſaꝝ ordinē ꝓmat Hic
ꝟo ordo res mutabiles ⁊ alioq̄n temere fluituras ꝓpria incō/
mutabilitate coerceat Quo fit vt tametſi nobis hunc ordinem
mīme ꝯſiderare valentibus ꝯfuſa oīa perturbataq̄ʒ videantur
nihiloīnus tn̄ ſuꝰ modꝰ ad bonū diriges cūcta diſponat Nihil
eſt em̄ ꝗ mali (cā nec ab ip̄is q̄dem īprobis) fiat q̄s vt vberrīe
demonſtratū eſt bonū q̄rentes prauꝰ error auertit neduʒ ordo
de ſūmi boni cardine ꝓficiſcēs a ſuo q̄ʒ deflectat exordio Que
vero inquies p̄t vlla iniquior eē confuſio quā vt bonis tū ad/
uerſa tū ꝓſpera malis etiā tū optata tū odioſa contingat Nū
igitur ea mentis integritate hoīes degūt. vt q̄s ꝓbos īprobos
ve cenſuerint eos q̄q̄ʒ vti exiſtimant eſſe neceſſe ſit At qui in
hoc hoīm iudicia repugnant. vt q̄s alij p̄mio alij ſupplicio dig/
nos arbitrant̄. Sed ꝯcedamus vt aliq̄s poſſit bonos maloſue
diſcernere Nū igitur poterit intueri illā intimā temperiem ve/
lut in corꝑibus dici ſolet aīoꝝ. Nū em̄ diſſimile eſt miraculuʒ
neſcienti cur ſanis corꝑibus his quidam dulcia illis ꝟo amara
ꝯueniant Cur egri etiā q̄daʒ lenibus: quidā ꝟo acribꝰ adiuuā/

tur Ad hoc medic⁹ q̇ ſanitatis ipſius atq̧ egritudinis modum tpamentūq̧ digno ſcit mīme miratur Quid vero aīorum aliud ſalus videt̃ eſſe q̃ ꝓbitas? Quid egritudo q̃ vitia? Quis em̃ alius vel ſeruator bonoꝝ vel maloꝝ depulſor q̃ rcõr ac medicator mentiū deus? Qui cū ex alta ꝓuidentie ſpecula reſpexerit q̇d vnicuiq̧ ꝯueniat agnoſcit Et qđ ꝯuenire nouit accommodat Hinc iā fit illđ fatalis ordinis īſigne miraculū a ſciente gerit̃ qđ ſtupeant ignorātes Nā vt pauca q̃ valet rō hūana de diuina ꝓfunditate ꝑſtringam. De hoc quē tu iuſtiſſimū ⁊ eq̄ ſeruatiſſimū putas oīa ſcīēti ꝓuidentie diuerſuȝ videt̃ Et victricem q̇dem cām dijs: victā vero Catoni placuiſſe familiaris noſter Lucan⁹ admonuit Hic igitur quicq̇d citra ſpeȝ videas geri rebus quidem rectus ordo eſt opinioni vero tue peruerſa ꝯfuſio. Sed ſit aliquis ita bn̄ moratus vt de eo diuinū iudiciū ꝑiter humanumq̧ ꝯſentiat ſed eſt animi viribus infirm⁹ cui ſi q̇d eueniat aduerſi. deſinit colere forſitā innocentiā ꝑ quaȝ nō potuit retinere fortunam Parcit itaq̧ ſapiens diſpenſatio ei quem deteriorem facere poſſit aduerſitas ne cui non ꝯuenit laborare patiat̃. Eſt alius cūctis ꝟtutib⁹ abſolut⁹ ſctūſq̧ ac deo ꝓxim⁹ hūc ꝯtingi q̇buſlibet aduerſis nefas ꝓuidentia iudicat adeo vt ne corporeis q̇dem morbis agitari ſinat Nā vt quidā me quoq̧ excellētior ait ἀνδροσ ιηροῦ σωμα δυνάμεισ οἰκοδομοῦσι. Fit aūt ſepe vti bonis ſumma reruȝ regenda deferat̃. vt exuberās retundat̃ improbitas. Alijs mixta quedā ꝓ aīoꝝ q̄litate diſtribuit. Quoſdā remordet ne longa foelicitate luxuriēt. Alios duris agitari ſinit vt ꝟtutes animi patientię vſu atq̧ exercitatione ꝯfirment. Alij plus equo metuūt q̇d ferre pn̄t. Alij plus eq̄ deſpiciūt q̇d ferre nō pn̄t Hos in exꝑimentū ſui triſtib⁹ ducit Nōnulli venerādūȝ ſęculi nomē glorioſe ꝓcio mortis emerunt. Quidā ſupplicijs inexpugnabi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

tes exemplū ceteris pretulerūt iniunctam malis eſſe virtutem Que q͂ recte atq͂ diſpoſite ⁊ ex eoꝝ bono quib⁹ accidere vidētur fiant nulla dubitatio ē Nā illud q̃z qḋ ĩprobis nūc triſtia nunc optata ꝓueniunt ex eiſdem ducit̃ cauſis ac de triſtib⁹ quidē nemo miret̃ ꝙ eos male meritos oēs exiſtimāt quoꝝ q̃dem ſupplicia cū ceteros ab ſcelerib⁹ deterrēt. tū ĩpos q̃b⁹ inuehūtur emendāt Leta vo magnū bonis argumētū loquunt̃ qḋ de huiuſcemōi felicitate debeāt iudicare quā familiari ſepe improbis cernāt In q̃ re illḋ etiā diſpenſari credo ꝙ forſitan alicui⁹ tā p̃cepsatq͂ ĩportuna natura eſt vt cū eū in ſcelera potius exacerbare poſſit rei familiaris inopia hui⁹ morbo ꝓuidentia collate pecunię r̃medio medetur Hic fedatā ꝓbris conſcientiā ſpectās Et ſecū fortunaꝫ ſuā cōparans forſitā ꝑtimeſcit ne rei cuius iocūdus vſus eſt ſit triſtis amiſſio. Mutabit igitur mores ac dū fortunā metuit amittere nequiciaꝫ derelinq̈t. Alios in cladē meritā precipitauit indigne acta felicitas Quibuſdam ꝑmiſſuꝫ puniendi ius vt exercitij bonis ⁊ malis eſſꝫ cauſa ſupplicij Nā vt ꝓbis atq͂ improbis nullū fedus eſt ita ĩpi inter ſe improbi neq̈unt ꝯuenire Quidni. cū a ſemetipſis diſcerpentib⁹ ꝯſcientiam vitijs quiq͂ diſſentiāt. faciant q͂ ſepe q̃ cū geſſerint nō fuiſſe gerenda diſcernant. Et q̃ ſepe ſumma illa ꝓuidentia ꝓtulit inſigne miraculū. vt malos mali bonos facerent Nam dum iniqui ſibi a peſſimis q̃dam ꝑpeti videntur. noxioꝝ odio flagrantes ad v̈tutis frugem rediere: dū ſe eis diſſimiles ſtudēt eſſe q̃s oderāt Sola eſt eñ diuina vis cui mala q̃z bona ſi cū eis cōpetenter vtendo alicui⁹ boni elicit effcm̄ Ordo eñ q̃dā cūcta ꝯplectit̃ vt q̃d ab aſſignata ordinis rōne diſceſſerit h̄ licꝫ in aliū tñ ordinē relabat̃. ne q̃d in regno ꝓuidentie liceat temeritati ἀργαλέον δ' ἐμε ταυτα θεων ωσ πάντ' ἀγορευαν Neq͂ enim fas eſt homini cunctas diuini operis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

machinas vł ingenio ↄprehēdere vł explicare ſmone. Hoc tm̄
ꝑſpexiſſe ſufficiat ꝙ naturaꝝ oīm ꝓditor deus id ad bonū diri-
gēs cūcta diſponat. dūq3 ea q̄ ꝓtulit in ſui ſimilitudinē r̄tinē feſti-
nat. malū3 omne de rei publicę ſuę terminꝫ ꝑ fatalis ſeriē neceſſi-
tatis eliminet. Quo fit vt q̄ in terris abūdare credūtur ſi diſ-
ponentē ꝓuidentiā ſpectes nihil vſquā mali eē perpēdas. Sz
video iā dudū te ꝛ pōdere q̄ſtionis oneratū et rōnis ꝓlixitate
fatigatū3 aliquā carminis expectare dulcedinē. Accipe igitur
hauſtu3 q̊ refectus firmior in vlteriora contendas

¶ Hac ꝓſa Phia cauſas eoꝝ reddit: quę ſupra Boethius attigit: ſibiq3 ſupra
modum mirāda videri dixit: niſi ratio dephendaꝛ. Ait aute3 hęc oīa a di-
uinae intelligentię prouidētia: ſeu fato ꝓgreſſus ſuos ſortiri et quid inter dei
prouidentia3 ac fatu3 interſit. docet ¶ Tui muneris: officij tui ¶ Euoluē: ex-
cutere ¶ Velatas: obductas ¶ Caligine: tenebris ignorātię ¶ Queſo: rogo
Petit ſibi cauſas explicari eorum quoꝝ admiratione tenetur ¶ Exhauſti: ex-
Hydra. hauſtionis ¶ Hydrę. Latine dicitur excetra: qua3 Simonides nonagita ca-
pita habuiſſe canit: Alcęus quinquaginta: ex q̇bus ſi quod amputareꝛ: duo
renaſcebantur. Hanc Hercules adiutꝰ ab Iolao ſuperauit: q̇ reciſum cōti-
nuo caput ſubiectis flāmis inurebat: Herculis iuſſu: vt eſt apud Heſiodu3
De hac meminit Ouidiana Deianira. Queq3 redundabat fœcundo vul-
nere ſerpēs Fertilis: et dānis diues ab ipſa ſuis Seneca tragicus. Quid ſę-
ua Lernę mōſtra numeroſu3 malu3: Nō igne demu3 vicit: ꝛ docuit mori:
Quidam ſcribūt hydrā in lerna Argiuorū palude extitiſſe aquas euomen-
te3 quę vaſtabāt vicinas ciuitates: in qua vno meatu clauſo: multi erumpe-
bant. Quod Hercules vidēs: loca ipſa exuſſit: ꝛ ſic aquę meatꝰ clauſit. So-
crates in Euthydemo Platonico. Hercule quide3 multo ſum imbecillior: q̇
pugnare ſimul nō valuit aduerſus hydrā ſophiſticā: cui propter ſapiētiam ꝓ
vno ſermonis capite amputato: multa repullulabāt: ac etiā aduerſus cācru3
ſophiſtam quendā ex mari aduentātem: et nuper (vt arbitror) aduectu3 na-
ui: a quo cum Hercules ad ſiniſtrā angereꝛ: verbiſq3 acriter morderetur: ne-
potitis ſui Iolai auxiliu3 implorauit: q̇ ſummopere illi ſuccurrit ¶ Mētis ig-
ne: intellectus vigore ¶ In hac: materia ¶ De ꝓ. ſimpli: Quinq3 queſtiōes
recēſet: eaſq3 obſcuriſſimas: et nunq3 ſatis explicatas ad ꝓpoſitā materiā ꝑ-
tinētes ¶ Sed qm̄ hęc quoq3. Promittit Philoſophia ſe explicaturā rei pe-
ritę cauſas ¶ Septi: circundati tu et ego ¶ Omniū generatio reru3. Acu-
tiſſima pariter ꝛ iucūdiſſima diſſertatio de diuina ꝓuidentia et fato ¶ Sta-
bilitate: cōſtantia: immutabilitate ¶ Sortiꝛ. nāciſcitur. ¶ Hęc: diuina mēs
¶ In arce. ſummitate ¶ Gerēdis: adminiſtrādis: efficiēdis ¶ Statuit: prę-
ſcribit ¶ Puritate: ſimplicitate ¶ Cōſpiciꝛ: conſideratur ¶ Quę: ꝓuidentia3
Fatum ꝛ fatum. ¶ Nā ꝓuidentia. Deſcribit ꝑ̇us prouidentiā: deinde et fatū ¶ Fa-
tum vero inhęrens. Ex Chryſippi ſtoici ſententia: Fatū eſt ſempiterna quę-
dam et indeclinabilis ſeries reꝝ: et catena voluens ſemetipſa ſeſe: ꝛ implicās

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

per eternos cōſequentie ordines: ex quib⁹ apta connexaq̄ eſt. De fato q̄ plu-
ra noſſe cupit: legat M. Tulliū: et Marſilium Ficinū platonicū. Landi-
num in ſexto Aeneidos ꝯmentario. Gellium libro ſexto capite ſecūdo Eu-
ſebium quoq̄ libro ſexto de preparatiōe euāgelica ¶ Prouidētia nāq̄ Oñ-
dit: quid interſit inter prouidentiam et fatum. ¶ Que l.d.ſ.a.t.p.e a. Docet
quo participent ea que modo diuerſa eſſe cēſebat ¶ Quedā vero. Ait que-
dam tāetſi diuine ꝓuidētie ſubiecta ſint: fatalez tamē ſeriē ſuperare ¶ Nā vt
orbium. Pulcherrima orbiū ſimilitudine docet alia maiorib⁹ fati nexib⁹ im-
plicari: alia minoribus: nōnulla vero fatalez ſupergredi neceſſitatez ¶ Exti-
mus: extremus orbis ¶ Illi: pūcto ¶ Cogit: conſtringitur. ¶ Tāto: ſubau-
di magis ¶ Igitur. vti. Graphica cōparatio. Quēadmoduz inq̄t ratiocina-
tio eſt ad intellectū: et id quod gignit ad id quod eſt: et tempus ad eternita-
tez: et circulus ad pūctum mediū: ita mobilis fati ſeries eſt ad ſtabilez et im-
mobilez prouidētie ſimplicitatē ¶ Ea ſeries. Quaten⁹ fati vis ſe explicet oñ-
dit ¶ Indeclinabilez: ineuitabilē ¶ Fluituras: fluctuaturas ¶ Quo fit: Pul-
cherrīa cōcluſio: et phia ſane q̄ digna ¶ Que ꝟo inq̄es. Occurrit tacite ob-
iectioni: quam Boethij ꝟbis ſubijcit. et oñdit lōge aliter deū atq̄ mortaleis
iudicare. deiq̄ iudicia eſſe abyſſuz mltaz: et ſenſib⁹ noſtris cogitationibuſq̄
inacceſſaz ¶ Nuz: nunquid ¶ Degūt viuūt ¶ Cēſuerint. exiſtiauerit ¶ Vti:
quēadmoduz ¶ Temperiez: temperatam cōſtitutionē ¶ Num eniz diſſimi-
le. Pulcherrimā adfert cōparationez ¶ A ſciente: deo. ¶ Ignorātes: homi-
nes ¶ Perſtringā: colligā: et breuit cōplectar ¶ Aequi: equitatis imitatione
Maronis ¶ Lucanus. M. Anneus Lucan⁹ natione hiſpan⁹: patria Cor- Lucanus
dubēſis fuit. Scpſit opus de bello Ceſaris ꝛ Pōpeij: cui titulus Pharſalia:
Saturnalia: Syluaꝝ libros decem: Tragoediaz Medeā: quā non abſol-
uit: de incēdio vrbis: de incēdio Troie cū Priami calamitate: Orpheuz: fa-
bulas ꝯplures: et epiſtolas. Ex libris Pharſalie tris p̄mos emēdauit cū vxo-
re Argētaria: reliquos imꝑfectos: atq̄ inemēdatos reliq̄t ꝓpter intempeſti-
uuz interitū a Nerone imperatuz. Verſus eius ſunt in libro Pharſalie p̄mo

Nec quenq̄ iam ferre poteſt: Ceſarue priorem
Pompeiuſue parem: quis iuſtus induat arma
Scire nefas magno ſe iudice quiſq̄ tuetur
Victrix cauſa deis placuit: ſed victa Catoni.

M. Tullius in orōne pro Quinto Ligario. Cauſa tamē dubia: quod erat
aliq̄d in vtraq̄ parte: quod ꝓbari poſſet. Nunc melior certe iudicāda ē: quā
etiam dij adiuuerūt. ¶ Familiaris noſter. Veri eīn poete de Philoſophie fa-
milia ſunt. Unde ait Horatius. Scribēdi recte ſapere eſt et p̄ncipiū et fons
¶ Citra ſpez: preterſpem et expectationē tuaz ¶ Sed ſit aliq̄s. Oſtēdit va-
rias et diuerſas diuinae diſpenſationis rationes ¶ Quidam m.q.ex. theo-
logus grecus: eoq̄ Philoſophia p̄ſtantior. Nam quod aiunt indocti: excel-
lentior me. id eſt per me: plane ridiculum eſt. Subijcit autem grecuz theolo-
gi: quem nō dubito int̄ chriſtianos p̄ſtantē fuiſſe: verſum ἀνδρος ἱε-
ροῦ σῶμα δυνάμεις οἰκοδόμουσι In quo aīaduer-
tēdum ε in dictione ἱεροῦ ꝓduci ob liquidā ſequentē: vt apd̄ Homerū ꝛ
Perſiuz μέλος p̄ma ſylla legit̄ extenta: tāetſi q̄dā mutēt ε in η legētes
ἱηροῦ latine ſic ſonat ad ꝟbuz facta int̄pretatio Viri ſacri corp⁹ ꝟtutes edi-
ficauere Verſus āt hunc in moduz reddi pt̄ Sacri hoīs corp⁹ ꝟtutes edifi-

earunt ¶ Miſta: partiz ꝓſpera: ꝑtiz diuerſa ¶ Ne lõ. f. lu. Nã vt ait Ouidiꝰ
Luxuriant animi rebus plerũqꝫ ſecundis
Nec facile eſt equa commoda mente pati
¶ Alios d. agitari ſ. Baptiſta Mãtuanꝰ libro ſyluaꝝ ſecũdo Rebꝫ aduerſis agitata ꝟtus Creſcit: ⁊ robur cruciata lõgo Sumit attritu: meliuſqꝫ terſo Cãdicat ore. Ociũ clari fugiũt honores. Nobiles ducit labor ad triumphos Sudor īſignes iter ad coronas Mõſtrat aptum ¶ Triſtibꝫ: aduerſis ¶ Probiꝫ: vitijs ¶ Exercitij: ſubaudi cauſa ¶ Nã vt ꝓbis atqꝫ iꝓbis. Pulchre ait iꝓbos nõ ſolũ a probis diſcordare: ſꝫ int̄ ſe quoqꝫ nullã habẽ cõueniẽtiã: at cuꝫ ſemetipſis diſcordare: vitijs ꝯſciẽtiaꝫ diſcerpentibꝫ ἀργαλέον δέ με ταῦτα θεὸν ὥς πάντ᾽ ἀγορεύειν Grecꝰ ꝟſus heroicꝰ eſt (ni fallor) Homeri: q̇ ad ꝟbuꝫ interp̄tatꝰ ſic ſonat. Difficile ãt eſt me ꝑmone explicare: quẽadmodũ deꝰ oĩa regat: ⁊ ſua ꝓuidẽtia diſponat. Verſus latino ſermone ſic reddi p̄t Difficile eſt ſic hec me dicẽ cũcta deoruꝫ ¶ Proditor: ꝓductor: ꝓditor. ¶ Hauſtum. Metaphora ab iter facientibus ſumpta: qui hauſtu vini accepto refecti: pergũt itinere inſtituto

Metruꝫ ſextuꝫ quarti libri.

Si vis celſi iura tonantis
Pura ſollers cernere mente
Aſpice ſummi culmina celi
Illic iuſto foedere rerum
Veterem ſeruant ſidera pacem
Non ſol rutilo concitus igne
Gelidum Phebes impedit axem
Nec que ſummo vertice mundi
Flectit rapidos vrſa meatus
Nunqꝫ occiduo lota profundo
Cetera cernens ſidera mergi
Cupit oceano tingere flammas
Semper vicibus temporis equis
Veſper ſeras nunciat vmbras
Reuehitqꝫ diem lucifer almum
Sic alternos refici curſus
Alternus amor: ſic aſtrigeris
Bellum diſcors exulat oris
Hec concordia temperat equis
Elementa modis vt pugnantia

Vicibus cedant humida ſiccis
Jungantqꝫ fidem frigora flammis
Pendulus ignis ſurgat in altum
Terreqꝫ graues pondere ſidant
Hiſdem cauſis vere tepenti
Spirat florifer annus odores
Aeſtas cererem feruida ſiccat
Remeat pomis grauis autumnus
Hyemem defluus irrigat imber
Hec temperies alit ac profert
Quicquid vitam ſpirat in orbe
Eadem rapiens condit et aufert
Obitu mergens orta ſupremo
Sedet interea conditor altus
Rerumqꝫ regens flectit habenas
Rex et dominus fons et origo
Rex et ſapiens arbiter equi
Et que motu concitat ire
Siſtit retrahens ac vaga firmat
Nam niſi rectos reuocans itus
Flexos iterum cogat in orbes
Que nunc ſtabilis continet ordo
Diſſepta ſuo fonte fatiſcant
Hic eſt cunctis communis amor
Repetuntqꝫ boni fine teneri
Quia non aliter durare queant
Niſi conuerſo rurſus amore
Refluant cauſe que dedit eſſe

¶ Carmen hoc eiuſdē generis ē cuꝫ q̄nto ꝑmi voluminis. Probat eo Phi-lo: q̄d paulo añ dixit: om̄ia videlicet mala deū omniuꝫ ꝑncipeꝫ extra reipub-lice ſue terminos eliminare: ⁊ om̄ia in officio ꝯtinere: ac res omneis alioquī

temerarijs motibꝫ fluitaturas optimo temperamẽto coercere. Reuide ſuꝑ
eãdem ꝓpemoduz materiã in vltimo ſcdi voluminis carmine ¶ Celſi: altiſ-
ſimi ¶ Jura: potentiaz ¶ Tonãtis dei ¶ Pura: ꝑturbationibꝫ ⁊ vitijs pur-
gata ¶ Solers: ingenioſus: ꝑſpicax: acuta ꝯtemplatione vtens. ¶ Cernere:
videre ¶ Culmina: ſublimes ꝑtes ¶ Illic: in cęlo ¶ Veterẽ pacez: ãtiquã cõ
cordiam ¶ Phœbes: lunę ¶ Axem: curruz: vehiculũ ¶ Sũmo ꝟtice: apud
polũ ſeptẽtrionalez. de quo poeta. Hic vertex nobis ſemꝑ ſublimis: at illum
Sub pedibꝫ ſtyx atra videt: maneſqꝫ profundi ¶ Rapidos meatꝰ: veloces
motꝰ ¶ Urſa: grece ἄρκτος. Higinꝰ ſcribit effigiẽ vrſę ſtellis figuratam
nõ occidere. Negãt inq̃t Oceani vxorẽ id recipere quuz reliqua ſidera eo ꝑ-
ueniãt in occaſuz: ꝙ Tethys Junonis ſit nutrix: cui Caliſto ſuccubuerat vt
pellex. Idez etiã docet Ouidius libro ſecũdo metamorphoſios. Ideo ãt re-
uera nõ occidit: quia quum ſupra nos ſit polꝰ arcticus: ſemꝑ a nobis videt.
Sic Maro Arctos oceani metuẽtes ęquore tingi. ¶ Oceano tingere flã-
mas: occidẽ ¶ Aſtrigeris: celeſtibꝫ ¶ Uicibꝫ: per vices ¶ Sidãt: deorſuz ꝟ-
gant: deꝑmantur ¶ Iiſdẽ cauſis: ex eadẽ mundi ꝯcordia ¶ Spirat: ſpirãdo
emittit ¶ Florifer flores ferens ¶ Annus. Hic ęqualiter in quatuor diuidit

Quatuor anni partes.

parteis: iuxta illud poeticũ. Temporibuſqꝫ parẽ diuerſis quattuor annum
Sunt ãt ver: ęſtas: auctũnꝰ. hyẽs. Utqꝫ macrobiꝰ ait libro vij. ver deꝰ omni
um fabricator calidũz fecit ⁊ humectũ: ſicca eſt eſtas et calida. Auctũnꝰ ſic-
cus et frigidꝰ: hyems humida parit et frigida eſt ¶ Pomis. Ouidius libro
de remedio amoris ꝑmo Poma dat auctũnus: formoſa eſt meſſibus aeſtas
Uer prębet flores: igne leuat hyems ¶ Grauis: plenꝰ: abundans ¶ Deflu-
us: deorſuz fluens ¶ Hec tempe: moderatio ⁊ concordia. ¶ Uitã ſpirat: vi-
uit ¶ Eadẽ: temperies ¶ Cõdit: abſcõdit ¶ Obitu: occaſu morte. ¶ Mer-
gens: obruẽs ¶ Cõditor: creator ¶ Aequi: ęquitatis ¶ Cõcitat: impat: cogit
¶ Ire moueri ¶ Siſtit: ſtare iubet ¶ Retrahens: ad ſe reuocreans ¶ Uaga:
mobilia ¶ Firmat: ſtabilit. ¶ Itus: motus ¶ Iterum: rurſum ¶ In or. fle:
morꝰ circulares: q̃ rectis lõge ſunt ꝑfectiores ¶ Diſſepta: ſeꝑata ¶ Suo fon-
te: a deo ꝑncipio ſuo ¶ Fatiſcãt: diſſoluãtur ¶ Nõ aliter: nõ alio modo ¶ Re
fluant: reuertãtur ¶ Cauſę: ad cauſaz ꝑmam ¶ Eſſe: eſſentiã. Sic et ſuꝑ lib.
tertio cecinit. Repetũt ꝓprios queqꝫ rcurſus. Redituqꝫ ſuo ſingula gaudẽt
Nec manẽt vlli traditꝰ ordo. Niſi quod fini iunxerit ortum. Stabileqꝫ ſui fe
cerit orbem Marſiliꝰ Ficinus in cõmentario orõne ſcda capite ꝑmo Trini
tatez Pythagorici philoſophi rex omniũ menſurã eẽ voluerunt: ob eã arbi-
tror rationẽ: ꝙ deus ternario nũero res gubernat: atqꝫ etiã res ipſę ternario
numero termiantur. Hinc Maronis illud. Numero deus impare gaudet
Nempe ſummꝰ ille auctor ꝑmo ſingula creat: ſecũdo rapit: tertio ꝑficit. Sin
gula quoqꝫ inprimis ab illo perenni fonte effluũt: duz naſcũtur: deinde in e-
undem refluunt: dum ſuam illam originem repetũt. Poſtremo ꝑficiuntur
poſtquam in ſuum ꝑncipium redierunt.

¶ Proſa ſeptima libri quarti

IAm ne igit vides quid hec oĩa q̃ diximus ꝯſequatur B.
Quidnã inq̃ꝫ P. Oẽm inq̃t bonã ꝓrſus eẽ fortunam
B. Et qui inq̃ꝫ fieri pt P. Attẽde inq̃t cũ oĩs fortuna vel iu-

cũda vel aſꝑa tũ renũerandi exercendiue bonos tum punien-
di corrigendiqꝫ ĩprobis cauſa deferatur. oĩs bona quã vel iuſtã
ꝯſtat eſſe vel vtilem B. Nimis qdem inqꝫ ꝟa rõ. Et ſi quam
paulo añ docuiſti ꝓuidentia fatum ue ꝯſiderem firmis virib⁹
nixa ſententia Sed eandeʒ ſi placet inter eas q̃s inopinabiles
paulo añ poſuiſti nũeremus P. Et q̇ inqt? B. Quin inqꝫ id
hoĩm ꝟmo coĩs vſurpat ⁊ q̇dem crebro q̃rundaʒ malaʒ eẽ for-
tunã P. Vis ne igitur inqt pauliſꝑ vulgi ſermonibus acce-
damus Ne nimium velut ab hũanitatis vſu receſſiſſe videa-
mur B. Vt placʒ iq̃ꝫ P. Nõne igit̃ bonũ cẽſes eẽ qđ ꝓdeſt?
B. Ita eſt inq̃ꝫ P. Que ꝟo aut exercet aut corrigit ꝓdeſt B.
Fateor iq̃ꝫ P. Bona igit̃ B. Quidni? P. Sed hec eoꝝ eſt q̇
vel in ꝟtute poſiti cõtra aſꝑa bellũ gerũt vel a vitio declinan-
tes ꝟtutis iter arripiunt B. Negare inq̃ꝫ neq̃o P. Quid ꝟo
iucũda q̃ in premiũ tribuit̃ bonis. Nũ vulgus malã eſſe defi-
nit? B. Nequaq̃ꝫ Verum vti eſt ita quoqꝫ eſſe optimã cenſet
P. Quid reliqua quę cum ſit aſpera et iuſto ſupplicio malos
coercʒ Nũ bonã ppl'us putat B. Immo oĩʒ inq̃ꝫ q̃ excogita-
ri poſſunt iudicat eſſe miſerrimã P. Vide igitur ne opinionẽ
populo ſequens quiddã valde inopinabile confecerimus B.
Quid inq̃ꝫ P. Ex his em̃ ait que conceſſa ſunt euenit eoꝝ q̇-
dem qui ſunt vel in poſſeſſione vel in adeptione virtutis om-
nem quecunqꝫ ſit bonã in improbitate vero manentib⁹ omnẽ
peſſimã eſſe fortunã B. Hoc inq̃ꝫ veruʒ eſt ita tãetſi nemo au-
diat ꝯfiteri P. Quare inquit ita vir ſapiẽs moleſte ferre non
debet. quotiens in fortune certameʒ adducit̃. et viꝝ fortem nõ
decet indignari. q̊tiens increpuit bellic⁹ tumultus Vtriqꝫ em̃
huic q̇dem glorie ꝓpagande illi vero ꝯfirmãdę ſapientie diffi-
cultas ipſa materia eſt Ex quo etem̃ ꝟtus vocat̃ ꝙ ſuis virib⁹
nitens non ſuperet̃ aduerſis Neqꝫ enim vos in ꝓuectu poli-

ti ꝟtutis diffluere delicijs ⁊ emarceſcere voluptate veniſtis p̄,
lium cum omni fortuna nimis acre conſeritis. Ne aut triſtis
opprimat aut iucũda corrũpat firmis medium virib⁹ occupat
Quicquid aut infra ſubſiſtit aut vltra ꝓgreditur habꝫ cõtẽp,
tum foelicitatis nõ habet p̄miuꝫ laboris. In veſtra eſt em̄ ſitũ
manu qualẽ vobis fortunã informare malitis. O is em̄ que vi
detur aſpera aut exercet aut corrigit aut punit

¶ Ex ijs quę ſupra eruditiſſime: tũ de diuina ꝓuidẽtia: tũ de fatali ſerie diſſe
ruit: pulchrã: nec min⁹ verã deducit illationẽ: atẽs. tãetſi vulgo aliter videaꝛ:
om̄em quidẽ fortunã eſſe bonã: cuꝫ vel iuſta ſit: vel vtilis. Proinde viro ſapi
ẽti non ẽẽ grauiter ferẽduꝫ: ſi in fortũe certamẽ adducaꝛ: quo eius exercitata
virtus magis ac magꝭ eniteſcat. ¶ Qui: quomõ. Nixa: firmata: ſuſtentata:
ſuffulta ¶ Inopinabiles: incredibiles: a vulgi opiniõe ſemotas ¶ Paulo añ
pſa quarta: ⁊ ſexta hui⁹ libri ¶ Qui: cur. quomodo. ¶ Vt: quomodo: ſicut
¶ Nõne igitur bonũ cenſes. Syllogiſm⁹ eſt tertij p̄mę figurę modi Quic,
quid ꝓdeſt bonũ: bonũ eſt. Fortuna ãt exercens aut corrigens prodeſt. Eſt
igiꝛ bona ¶ Hęc: fortũa: quę vel exercet: vel corrigit. ¶ Inopinabile: incredi
bile: et alienũ ab opinione ſapiẽtuꝫ ¶ Quare inq̄t. Ex iã dictis infert: viro ſa
pienti minime dolẽduꝫ: cuꝫ aduerſus aſperã fortunã certare cogiꝛ. ſic em̄ ꝟ,
tus et ꝓbatur: et magis eluceſcit. Unde Ouidius.

Quę latet: inq; bonis ceſſat non cognita rebus
    Apparet virtus: arguiturq; malis

¶ Et Silius Italicus libro quarto: de Romanis Iuuat ire periclis
Ad decus: et dextra memorandum condere nomen
Quale dedit nunquam rebus fortuna ſecundis ¶ Rurſus in eodem
Explorant aduerſa viros: perq; aſpera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo ¶ Eliẽ ꝯpa. Fauſt⁹ Andrelin⁹
Fortia difficiles ſuperantia pectora caſus
    Inclyta perpetuę nomina laudis habent

¶ Virtus vocaꝛ. Vñ virt⁹ appellata ſit: oſtẽdit: q̄ ſuis ſcilicꝫ virib⁹ nitẽs nõ
ſuperetur aduerſis. M. Cicero libro tuſculanaꝝ queſtionũ ſecũdo. Appe
lata eſt em̄ ex viro ꝟtus. Viri ãt ꝓpria maxime eſt fortitudo. cuius muner
duo maxia ſunt: mortis dolo: iſq; ꝯtemptio. Vtẽduꝫ eſt igi: his: ſi ꝟtutis cõ
potes: vel poti⁹ ſi viri volum⁹ eſſe: quoniã a viris virtus nomẽ eſt mutuata
Virtus Lactãtius in libro de opificio. Vir inquit nominatus eſt: q̄ in eo maior vi
eſt: quam in fœmina. Et hinc virtus nomen accepit

¶ Metrum ſeptimum libri quarti

Bella bis quinis operatus annis
Vltor Atrides phrygie ruinis
Fratris amiſſos thalamos piauit
Illa dum graie dare vela claſſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Optat. et ventos redimit cruore
Exuit patrem miſerumqꝫ triſtis
Federat nate iugulum ſacerdos
Fleuit amiſſos Ithacus ſodales
Quos ferus vaſto recubans in antro
Merſit immani Poliphemus aluo
Sed tamen ceco furibundus ore
Gaudium meſtis lachrymis rependit
Herculem duri celebrant labores
Ille centauros domuit ſuperbos
Abſtulit ſeuo ſpolium leoni
Fixit et certis volucres ſagittis
Poma cernenti rapuit draconi
Aureo leua grauior metallo
Cerberum traxit triplici catena
Victor immitem poſuiſſe fertur
Pabulum ſeuis dominum quadrigis
Hydra combuſto perijt veneno
Fronte turbatus Achelous amnis
Ora demerſit pudibunda ripis
Strauit Antheum libycis harenis
Cacus Euandri ſatiauit iras
Quoſqꝫ preſſurus foret altus orbis
Setiger ſpumis humeros notauit
Vltimus celum labor irreflexo
Suſtulit collo. preciumqꝫ rurſus
Vltimi celum meruit laboris
Ite nunc fortes vbi celſa magni
Ducit exempli via. cur inertes
Terga nudatis? ſuperata tellus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Sidera donat.

¶ Triũ fortiſſimoꝝ viroꝝ exemplis oſtendit: nõ niſi ꝑ difficilia ⁊ ardua iter
eſſe ad ꝟtutẽ et gloriã. Nõ igitur detrectãdum eſt certamẽ: non recuſandus
labor: q̊ ꝟtutis et ſapientię nobis materia ſuggerit. iuxta poeticos illos ꝟſus

Quiſquis enim duros caſus virtutis amore
Vicerit: ille ſibi laudem qꝫ decuſqꝫ parabit
At qui deſidiam: luxum qꝫ ſequetur inertem
Dum fugit oppoſitos incauta mente labores
Turpis: inopſqꝫ ſimul miſerabile tranſigit euum

Atrides — ¶ Bis q̇nis: decẽ. Vltor: vindex raptor Helenę. ¶ Atrides: Agamemnõ
Atrei fili⁹ Horati⁹ in epiſtolis. Neſtor ꝯponere lites Inter Peliden feſtiat
et inter Atriden ¶ Phrygię: troię ¶ Ruinis: excidio ¶ Fratris: Menelai.
Plo: — ¶ Amiſ. tha: ereptã ꝯiugẽ Helenã mulieꝝ lõge pulcherrimã. ¶ Piauit: pur
gauit. Maro. Et culpã miſeroꝝ morte piabũt. Sẽſus ẽ Raptũ Helenae
quẽ libinoſus Paris ꝑpetrauit: Agamemnõ vindice bello ⁊ Troię ſubuer
Agamemnon, — ſione purgauit. Scelera eñ vĩdicta purgãtur: emoliũturqꝫ. ¶ Ille. agamem
nõ. Hic ad bellũ troianũ ꝓficiſcens: cũ apud Aulidẽ reliq̊s grecię ꝓncipes
expectaret: imprudẽs Dianę ceruã occidit. Quare dea irata in tãtã tẽpeſta
tẽ mare excitauit: vt grecoꝝ claſſis inde diſcedẽ non poſſet. Cũ ãt etiã peſte
laborarẽt. cõſultus Calchas reſpõdit: Dianę irã Agamemnonio ſanguine
Iphigenia — eſſe placãdã. Tãdẽ igit̃ Agamemnonis quoqꝫ ꝯſenſu adducta Iphige-
nia: et mactata eſt Virgili⁹ Aeneidos libro ſecundo Sãguine placaſtis vẽ
tos: et virgine ceſa. Cũ ꝑmum iliacas Danai veniſtis ad oras. Alij tradũt
Iphigeniam a Diana fuiſſe ſacerdoti ſubreptã: ac illi⁹ loco ceruã ſuppoſitã
¶ Grate claſſi: grecoꝝ nauib⁹ ¶ Redemit: emit ¶ Vẽtos ſubaudi ꝓſperos.
¶ Cruore: ſanguine filię ſuę ¶ Exuit. depoſuit ¶ Patrẽ. patꝛnam pietatem.
Sic Naſo Poſtqꝫ pietatem publica cauſa Rexqꝫ patrẽ vicit: caſtũqꝫ datu-
ra cruorẽ. Flentib⁹ añ arã ſtetit Iphigenia miniſtris ¶ Fœderat: fœdere fac
to incidit ⁊ mactat ¶ Natę: Iphigenię. ¶ Ithach⁹: vlyſſes. ¶ Sodales: ſoci-
os Progti⁹: Paulatĩ ſociũ iacturã fleuit Vlyſſes ¶ Ferus: truculẽt⁹: ab hu
Polyphemus. — manitate nimis alien⁹ ¶ Merſit: abſorpſit: recõdidit ¶ Polyphemus. Hic
fuit Neptuni fili⁹ ex Thoa Phorci filia: ad quẽ cũ Vlyſſes in Siciliã pro-
fect⁹ cum duodecĩ comitib⁹ ꝯueniſſet: tres cados optimi vini ſecũ portans:
admirat⁹ eſt magnitudinẽ formãqꝫ hominis: vnicũ oculũ in frõte haben-
tis: q̇ ſolus ſub ãtro tollebat lapidẽ: qualẽ viginti bouũ iuga vix mouere po-
tuiſſent. Ab eo igit̃ ſciſcitat⁹ eſt Vlyſſes: q̊d genus hoĩm: q̇ mores eẽnt: et ꝑ
Iouẽ obſecrauit: vt liceret ſibi tuto abire. Ille ꝟo ſuperbę reſpõdens: nõ ti-
mere Iouẽ dixit: duoſqꝫ ex comitib⁹ Vlyſſis appꝛehendens: ritu ferę imma-
niter deuorauit: totidẽqꝫ poſtridie abſumpſit ꝑma luce: idẽ etiã veſperi fecit
Quãobrẽ Vliſſes ſibi iã et reliq̊s timens: cadũ optimi vini: quod ſecũ tule-
rat Polyphemo obtulit. ⁊ vt ſibi ac ceteris parceret: obſecrauit. Quod cy-
clops ſe facturum ꝓmiſit: ſi rurſus ſibi vinũ offerret. Oblato itaqꝫ t̃tio po-
culo mente alienat⁹: in medio ãtro immane corpus dormitur⁹ extẽdit. Hũc
igit̃ Vlyſſes vino ſomnoqꝫ ſepultũ animaduertẽs: immiſſo ĩ oculũ telo ex-
cecauit. Sed exurgẽs tãdem cyclops: cũ aperire antri oſtiũ gregib⁹ cogeret̃:
immanẽ exinde lapidẽ amouit. Verũtamẽ exeũtes pecudes manib⁹ palpa
bat. q̊d cum Vlyſſes cũ comitib⁹ animaduertiſſẽ: induti pecudũ pelles: cy-

clopis manꝰ effugere. Lege Homeꝝ libro Odiſſeę nono ¶ Herculē. Her- Hercules.
cules Jouis et Alcmenę filiꝰ fuit: ꝗ robore ac fortitudine cęteris hominibus
ſup̄ quã difficile eſt. preſtitit. Huiꝰ varię res geſtę tradũtur a Diodoro ſicu-
lo: Ouidio: Seneca tragico: Nicolao Perotto in cornucopię: ⁊ cęteris.
¶ Duri labores. Herculei labores ꝓuerbialit̃ celebrant̃: de quo nr̃ Eraſmꝰ Adagium
abunde adagioꝝ chiliade tertia ꝓuerbio p̄mo ¶ Cẽtauros. Hi fuerũt theſ- Centauri
ſali ex ãterıori ꝑte viri: ex poſteriori eq̃: Hercules optabat eos e Peleo mõte
depellere: ſed ip̄e prior iniuſtũ bellũ nolebat inferre. Curauit igitur a Pholo
ſuſceptꝰ hoſpitio: vt preſtatiſſimi vini cadus ꝓmeret̃. Odore tracti centauri
vinũ rapere tentauerũt. Hercules occaſionē nactꝰ omnes: aut interemit: aut
inde fugauit ¶ Spoliũ: pellẽ qua ꝓ ſcuto vſus ẽ. ¶ Leoni. Vaſtꝰ: hic ⁊ im- Leo
manis leo fuit: ⁊ ꝗ armis domari nõ poterat. Hercules obſeruato ſpeluncę
aditu: egrediẽtẽ ꝯprehendit: et ſtrãgulauit ¶ Fixit: traiecit ¶ Certis: ineuita
bilibꝰ ¶ Volucres: ſtymphalides Claudianꝰ Solꝰ amazonio cinctꝰ Stym Stymphalides
phalidas arcu Appetis. Hercules Stymphalides aues ab ipſis nubibꝰ
ſagittis petijt: enectaſq̃ deiecit. Erãt ãt aues aquaticę ĩ Stymphalo palu-
de Arcadię tãtę magnitudinis: vt ſolis radios obumbrare dicerẽtur ¶ Po- Aurea mala.
ma. Hercules mala aurea ex hortis Heſperidũ tulit: dracone. ꝗ ea die noc-
tuq̃ peruigil cuſtodiebat interempto. ¶ Cernẽti: vigilanti. ¶ Leua: ſiniſtra
manu ¶ Cerberũ. Hercules audiẽs Pirithoũ a Cerbero infernali cane ex- Cerberus
tinctũ: et Theſea apud inferos detentũ eo ꝑperauit: ⁊ capto Cerbero: tri-
plicią̃ (ꝙ tria capita haberet) catena deuincto: Theſea liberauit ¶ Victor
immitē. Diomedē Thracię regē: qui equos ſuos aduenarũ carne paſcebat: Diomedes.
occidit: eũq̃ iumẽtis comedendũ obiecit ¶ Hydra. de hac diximꝰ ſupra. et
Claudianꝰ Non cadere Antęo: nõ creſcere ꝓfuit hydrę ¶ Frõte. Cũ Her- Achelous.
cules et Achelꝰ propt̃ Deianirã certarēt: Acheloüſq̃ ſe in varias formas
trãſmutaret: tãdẽ cũ in tauꝝ fruſtra ſe trãſformaſſet: victꝰ Achelous: alte-
roq̃ cornu mutilãs: pudore ſe in ſuũ fluuiũ cõiecit. Statiꝰ libro thebaidos
Et Herculea turpatus gymnade vultus (quarto.
Amnis: adhuc imis vix truncam attollere frontem
Auſus aquis: glaucoq̃ caput ſummerſus in antro
Mœret: anhelantes ęgreſcunt puluere ripę
¶ Antęũ. Hic Neptuni filiꝰ ex terra ſuſceptus: ſexaginta cubitis adoleuit: Antęus
vt auctor ē Pherecydes. Jd diu fabuloſũ viſũ eſt: anteq̃ ſuprema eiꝰ oſſa
Olympiã allata: miraculo fidẽ feciſſent. Plutarchus ait Romanoꝝ ducẽ
Sertoriũ apd̄ Tygennã oppidũ Libyę: effoſſo ſepulchro: q̊d incolę An-
tei dictitabãt: humanũ cadauer inuſitatę molis inueniſſe. Antęus (vt fabu
lãtur) ꝓſtratus a terra matre vires accipiebat: et quidē maiores. Ea re cog-
nita a terra abſtinuit Hercules ⁊ ſublime domuit. Deſcribit hoc certamē e-
legãter Lucanus libro Pharſalię quarto ¶ Cacus. Hic ſecũdum fabulam Cacus
Vulcani filiꝰ fuit ore ignē ac fumũ vomēs: ꝗ vicina om̄ia populabat̃. Veri
tas tñ ſecundũ philologos ⁊ hiſtoricos hoc habẽ. hunc fuiſſe Euãdri neq̄ſſi
mũ ſeruũ. ac furem. Sũt qui dicũt eũ: occupato circa Vulturnũ ⁊ Cãpa
niã regno: dũ tractat etiã ea. quę ꝯceſſerãt in Euãdri Arcadum regis iura: Euander
duce Hercule: ꝗ tum forte aderat: opp̄ſſũ fuiſſe. De h̊ Virgilius libro octa
uo ¶ Setiger: aper Erymãthęũ apꝝ viuum cepit Hercules aſtu q̊ narrat Aper erymãthęꝰ
Polyęnus. Verſabatur inq̃t erymãthęus aper in quadã vallecula nubibꝰ
oppleta. quod vbi animaduertit Hercules ex eo vallis ſupcilio: qua maior

nilu̇ſuz vis erat: ferã iactis lapidib9 inceſſebat. ita irritata: duz in Herculem conatur irruere: incidens in altitudinem niuiũ: demerſaq3: nullo negocio ab Hercule capta ẽ: quam tergo impoſitã Myceenas detulit: et in media cõcione. dimiſit: cuz ſumma oim̃ trepidatione (vt canit Apolloni9) ⁊ in pmis Euryſthei: q̇ ſe cõiecisse dr in vas eneuz. ¶ Ultim9 ce. Hercules p Atlãte celuz humeris ſuſtinuiſſe dicit Claudian9 Te maximus Atlas Horruit: impoſito quuz pmerere polo. Ad Atlantẽ pfectus eſt Hercules: cum didiciſſet a Nereo; ſe malis Heſperidũ potiri nõ poſſe ſine illius ope. Sed interiz dum Atlas Herculi operam nauat: ipe celũ ſubijt. quumq3 iã recepturus Atlas non videretur; Herculis aſtu eluſus eſt. Impetrat: vt ille taz diu celo ſuccedat: quo ad ferẽdo oneri puluillũ ſibi aptet. atq3 ita correptis malis: que humi iacebant: e veſtigio victor abijt ¶ Precium: premium

Hercules celum ſuſtinuit

¶ Severini Boethij de Philoſophie conſolatione liber quintus: adiectis Joãnis Murmellij adnotationib9 et gloſſulis

¶ Proſa prima libri quinti

DIxerat. orõniſq3 curſuz ad alia quedã tractanda et expediẽda vertebat. B. Tum ego Recta quidez inq̃ exhortatio. tuaq3 prorſus auctoritate digniſſima. Sed q tu duduz de puidẽtia dixiſti. re experior. Quero tm̃ an eſſe aliq̇d omnino. et q̇d nam eẽ caſuz arbitrere? P. Tum illa. Feſtino inq̇t debituz promiſſiõis abſoluere: viamq3 tibi qua in patriã reueharĩ apire. Hec ãt ⁊ ſi p utilia cognitu tamen a pպoſiti noſtri tramite pauliſper auerſa ſunt. Uerendũq3 eſt ne deuijs fatigatus ad emetienduz rectũ iter ſufficere nõ poſſis. B. Ne, id inq̃ prſus vereare. Nã q̇etẽ mihi loco fuerit ea q̇bus maxie delector agnoſcere Simul cũ om̃e diſputationis tue latus indubitata fide cõſtiterit. nihil de ſequentibus ãbigat. P. Tũ illa Morez inq̇t gerã tibi ſimulq3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſic exorſa eſt. Si quidez inq̇t aliquis euentuz temerario motu
nullaq̄ cauſaruz cōnexione productuz caſum eē definiat. nihil
om̄ino caſuz eē confirmo. et preter ſubiecte rei ſignificationem
inanē prorſus eē vocem decerno. Quis em̄ coercente in ordi-
nez cūcta deo. loc⁹ eſſe vll⁹ temeritati reliquus p̄t. Naz nihil ex
nihilo exiſtere vera ſentētia eſt. cui nemo vnq̄ veterū refragat⁹
eſt quanq̄ id illi nō de op̄ante principio. ſed de materiali ſubiec
to hoc eſt oīm de natura rōnuz quaſi quoddā iecerit fundamē
tuz. At ſi nullis ex cauſis oriat̄ aliquid. id de nihilo ortuz eē vi-
debit̄. Quod ſi hoc fieri neq̇t. nec caſuz quidē huiuſcemodi eſſe
poſſibile ē qualē paulo an̄ definiuim⁹. B. Quid igit̄ inq̄. Nihil
ne eſt quod vel caſus vl̄ fortuituz iure appellari q̄at. An eſt
aliq̇d tāetſi vulg⁹ lateat cui vocabula iſta ꝯueniūt. P. Ariſto-
teles me⁹ id (inq̇t) in phiſicis et breui et veri ꝓpinqua rōne de-
finiuit. B. Quonā inq̄ mō. P. Quotiēs aliq̇d (ait) cuiuſpiaz
rei gratia gerit̄. aliudq̄ quibuſdā de cauſis q̄z q̊d intēdebat̄ ob-
tingit. caſus vocat̄. vt ſi q̇s colēdi agri cauſa fodiēs humū. de-
foſſi auri pōdus inueniat. Hoc igit̄ fortuitu quidez credit̄ acci-
diſſe. verū non de nihilo eſt. Nā ꝓprias cauſas habz quarū im-
prouiſus inopīatuſq̄ ꝯcurſus caſuz videt̄ op̄atus. Nā niſi cul-
tor agri humuz foderet. niſi eo loco pecuniā ſuā depoſitor obru-
iſſet. auruz nō eſſet inuētuz. He ſunt igitur fortuiti cauſe ꝯpen-
dij. q̊d ex obuijs ſibi ⁊ cōfluentib⁹ cauſis nō ex gerētis intentio
ne prouenit. Neq̄ em̄ vel qui aurū obruit. vel qui agrū exercuit
vt ea pecunia reperiret̄ intēdit. ſed vti dixi quo ille obruit. hunc
fodiſſe ꝯuenit atq̄ cōcurrit. Licet igit̄ definire caſuz eſſe inopi-
natum ex cōfluentib⁹ cauſis in his que ob aliq̇d gerunt̄ euētuz
Concurrere vero atq̄ ꝯfluere cauſis. facit ordo ille ineuitabi-
li cōnexione procedens qui te prouidentie fonte deſcendēs cūc
ta ſuis locis temporibuſq̄ diſponit

¶ Proximo volumine diſſeruit Phia: ſolos q̇dez bonos potentes eſſe. malos at̃ omeis imbecilles: malũ item nihil eſſe: cũ optimi: maximi regis prouidẽtia: et fatalis neceſſitatis ſerie in bonũ: vt in finẽ ſuuz oĩa dirigantur. Ex quo fit: vt (quod Boethio perperã videbatur) bonis nunq̃ʒ mala accidant: q̄ aduerſitas eis potiſſimuz ṽtutis exercẽdeq̃ʒ materia eſt iuxta illd̃ Ouidianuz.
Scilicet aduerſis probitas exercita rebus
 Materiam triſti tempore laudis habet
Uerũ cuz ſup̃ dictum ſit: fatuz ab immobilis ꝓuidentie exordijs proficiſci: et ita ipſas quoq̃ʒ fatales cõnexiões immobileis eẽ oportere: dubiũ fit: q̄ modo ſtare poſſit humani libertas arbitrij: cuz ineuitabili diuine ꝓuidentie fatiq̃ʒ neceſſitate. Fruſtra quoq̃ʒ credi videt̃ caſuz q̇ppiaz eſſe: cuz nihil cadere poſſit: quod dei ꝓuidentia nõ prenouerit. Toto igit̃ hoc libro de caſu: libero q̃ʒ hoĩs arbitrio diſputat̃. Pr̃imũ autẽ quid ſit caſus exponit̃: idq̃ʒ hunc in modũ. Caſus eſt inopinatus ex cõfluentib' cauſis in his que ob aliud gerũtur: euentus ¶ Sed quod tu dudũ de ꝓuidẽtia dixiſti: re experior. Ita eſt legere in codicib' ãtiq̇s. Eſt autez ſenſus Sed expior re: id eſt experientia verũ cognoſco id quod tu dixiſti dudũ de prouidẽtia: puta talẽ eſſe materiam: vt vna dubitatiõe ſucciſa: innumerabiles alie: velut hydre capita ſuccreſcãt. In alijs exemplaribus additis quibuſdã hec legũtur. Sed quod tu dudum de prouidentia queſtionũ pluribꝰ alijs implicatã eſſe dixiſti: re experior ¶ Hec: an caſus aliq̇d ſit: et q̇d ſit ¶ Tramite: methodo: via ꝓpẽdioſa ¶ Decerno ſtatuo ¶ Nihil ex nihilo exiſtere: puta naturalit̃ et ꝑ cauſas ꝑticulares. Nã deꝰ vniuerſalis oĩm cauſa ex nihilo mũdum creauit. ¶ De operante ꝑ̃ncipio: de cauſa efficienti ¶ Rationum: formarum ¶ In phyſicis: libro phyſicoꝝ ſcd̃o

Caſus

¶ Metrum primum libri quinti

Rupis Achemenie ſcopulis. vbiq̃ʒ verſa ſequentum
 Pectoribus figit ſpicula pugna fugax
Tigris et eufrates vno ſe fonte reſoluunt
 Et mox adiunctis diſſociantur aquis
Si coeant curſumq̃ʒ iterum reuocentur in vnum
 Confluat alterni quod trahit vnda vadi
Conueniant puppes et vulſi flumine trunci
 Mixtaq̃ʒ fortuitos implicet vnda modos
Quos tamen ipſa vagos terre decliuia caſus
 Gurgite et lapſi defluus ordo regit.
Sic que permixtis fluitare videtur habenis
 Fors patitur frenos ipſaq̃ʒ lege meat

¶ Hoc elegiaco pulchra quadã ſimilitudine docet Phia caſuz nõ eſſe de nihilo: tãetſi nõ ſit de agẽtis intẽtione. Quemadmoduz enim: ſi duorũ fluminum curſus iungantur: naues quoq̃ʒ et trunci in diuerſis adhuc alueis ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

aqua recepti: neceſſitate fluuiorum in vnū tandem alueū defluentiuz ꝯiun-
gunt: licet hoc preter ſpem intentionezqꝫ accidat: ita et caſus etſi non exagē-
tis animo fit: ſuas tñ peculiareis cauſas habet. ¶ Rupis achemenię: mōtis
armenię: aut parthię. Achemenem parthoꝝ regez Porphyrio voluit eſſe: et Achemenes
ex Achemenidaꝝ progenie deriuatos Perſarum reges Herodotus ſcrip- Achemenius
ſit. Hinc Achemenius perſicus: Parthicus: vł armenius. Lucanꝰ Paſſus
achemenijs lōge decurrere cāpis ¶ Scopulis: ſaxis ꝓminētibꝰ ¶ Ubi. Or-
do eſt. Ubi pugna fugax verſa: figit ſpicula pectoribꝰ ſequentiuz. Senſus eſt
E monte maioris armenię: cui iuncti ſunt Parthi (qui teſte Trogo cōminꝰ Parthi.
in acie pręliari: aut obſeſſas expugnare vrbeis neſciunt. pugnāt itaqꝫ aut ꝓ-
currentibꝰ equis: aut terga dātibus. ſępe etiaz fugaz ſimulant: vt incautiores
aduerſum vulnera inſequentes habeant: pleꝝqꝫ in ipſo ardore certaminꝭ p̄-
lia deſerūt: ac paulo poſt pugnā ex fuga repetūt. Unde poeta. Fidētemqꝫ fu
ga Parthuz: verſiſqꝫ ſagittis) vno eodēqꝫ fonte Tigris ⁊ Euphrates oriū-
tur ¶ Pugna fugax: gens parthoꝝ fugiēdo pugnās ¶ Tigris. h a celerita- Tigris.
te ⁊ curſu nūcupatus ē: nā tigris medoꝝ lingua (vt Solinꝰ aliiqꝫ tradūt) ſa
gittā ſignificat: omniūqꝫ fluuioꝝ velociſſimuz canit Dionyſiꝰ. Alij tamē a
tigride animali dictuz volūt tigrim. Diuus Hieronymꝰ. Tigris inqͭ fluui
us de paradiſo exiēs iuxta ſcripturę fidem: pergenſqꝫ ꝯtra Aſſyrios: et poſt
multos circuitꝰ (vt vult Joſephus) in mare rubꝝ effluens. Uocatur aūt
hoc nomine ꝓpter velocitatez inſtar beſtię nimia ꝑnicitate currētis. Hoc no
mē teſte Frāciſco Pico facit genitiuum tigrios: tigritos: tigridos: et attice
τιγεωσ ¶ Euphrates nomē ſumpſit ex eo ꝙ bona ferret. De hoc Hie-
ronymus Euphrates fluuiꝰ Meſopotamię in paradiſo oriēs. Porro Sa- Euphrates
luſtius auctor certiſſimꝰ aſſerit: tā Tigris quā Euphratis in Armenia fon-
tes demōſtrari. Ex quo animaduertimꝰ aliter de paradiſo et fluminibꝰ eius
intelligēduz. Diodorus ſiculus libro tertio. Poſt Niluz enī et Gangem flu
mina totius aſię nobiliora Euphrates ac Tigris ex Armenię montibꝰ fon
tes habēt. Diſtāt autē ab inuicē ſtadijs mille et qͥngentis: delatiqꝫ per Me
diā et Paretanos deſcēdunt in Meſopotamiā: quā vndiqꝫ circūdantes re-
gioni nomen indiderūt. Deiñ per Babyloniā fluētes in mare rubꝝ defe-
runt. Strabo libro geographię xi. Creſcit Amanus multū in latuz et altū:
et multifidus eſt. Pars auſtralior eſt Taurꝰ: qui Armeniam diſterminat
a Meſopotamia. Hinc fluunt Tigris ⁊ Euphrates: qͥ Meſopotamiā cir
cundāt: et apud Babylonios inuicē coherēt: deinde in mare perſicum emit
tūt. quorū Euphrates maior eſt: et plꝰ regiōis flexuoſo alueo ꝑcurrit. Fōtes
habet in parte Tauri boreali: fluit ad occidentem per Armeniaz: quę ma-
ior appellatur: vſqꝫ in Armeniā minorē: quam a dextris habet: a ſiniſtris ꝓo
Liſanā. Deinde ad auſtruz flexus ꝯfinijs iūgitur Cappadociū: quę ad dex-
trā relinquit: ad ſiniſtrā cōmagenoꝝ cōfinia. rurſumqꝫ a Sicinſina: etiā So
phina maioris Armenię relicta: progredit in Syriam: atqꝫ iterum flexum
alium capit in Babylonios: et perſicum ſinum. Tigris ex eodem monte
Seleuciā illatus: ad Euphratez accedit: ibiqꝫ efficit Meſopotamiaz: dein-
de in eundem ſinum intrat. Euphratis ac Tigridis fontes inter ſe diſtāt ad
ſtadia duo millia et quingenta Hactenꝰ Strabo. ¶ Uno fonte: fontibꝰ v-
nius ⁊ eiuſdez Armenię mōtis: cui teſte Strabone nomē eſt Tauro ¶ Ab
ūctis: ſeparatis ¶ Quos tñ. Ordo ē Quos vagos caſus decliuia .i. decliuita-
es trę: ſubaudi regūt: ⁊ quos caſus vagos defluus ordo gurgitꝭ lapſi regit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Proſa ſecunda libri quinti

Animaduerto inq̄. idq̄ʒ vti tu dic̄ ita eſſe ꝯſentio. Sʒ in hac herentiuʒ ſibi ſerie cauſaꝝ eſt ne vlla noſtri arbitrij libertas an ipſos quoq̄ʒ humanoꝝ motus animoꝝ fatalis catena cōſtringit. P. Eſt inq̄t. Neq̄ʒ em̄ fuerit vlla rationalis natura quin eidē libertas aſſit arbitrij. Nā quod rōne vti naturaliter poteſt. id habʒ iudiciū quo q̄dq̄ʒ diſcernat p ſe igit̄ fugienda optāda ve dinoſcit. Qđ vero q̄s optandū eſſe iudicat petit. Refugit vero q̄d eſtimat eē fugiēduʒ. Quare quibꝰ ineſt ratio. ip̄is etiā ineſt volēdi nolēdiq̄ʒ libertas. Sed hanc non in oībus equā eē ꝯſtituo. Nā ſupnis diuiniſq̄ʒ ſubſtātijs et pſpicax iudiciū ⁊ incorrupta voluntas. ⁊ efficax optatorum preſto eſt poteſtas. Humanos vero alias liberiores quidē eſſe neceſſe eſt cū ſe in mentis diuine ſpeculatiōe cōſeruāt Minꝰ ṽo cū dilabūt̄ ad corpa minuſq̄ʒ etiā cū terreñ artubꝰ colligāt̄. Extrema ṽo eſt ſeruitus cū vitijs dedite a rōnis ꝓprie poſſeſſione ceciderit. Nā vbi oculos a ſumme luce ṽitatis ad inferiora et tñbroſa deiecerint mox inſcitie nube caligātur pniciosis turbātur affectibꝰ Quibus accedēdo cōſentiēdoq̄ʒ quā inuexere ſibi adiuuāt ſeruitutē ⁊ ſunt q̄dammō ꝓpria libertate captie. Que tamen ille ab et̃no cuncta proſpiciens prouidentie cernit intuitus ⁊ ſuis queq̄ʒ merit̄ predeſtinata diſponit πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει,

Dubitat hoc loco Boethiꝰ: ſciſcitat̄q̄ʒ: ſit ne vlla humani libertas arbitrij: an ipſos quoq̄ʒ animoꝝ motus fatalis neceſſitas cōſtringat. Cui Phia rñdet: omīi rationali nature libertatē adeſſe arbitrij: ſed ſupnis diuiniſq̄ʒ ſubſtātijs maioreʒ: deinde tāetſi nō equalē: tamē ꝓximā humanis animis ſe in diuinitatis cōtemplatiōe cōſeruātibꝰ: minꝰ ṽo liberas eas eē: cuʒ ad corpora dilabūtur: minuſq̄ʒ etiā: cuʒ terrenis artubꝰ colligātur: Animaduertēduʒ aūt hoc totū ex Platonis opinione dictum: quaſi anime ſint: anteq̄ʒ corporibus cōiugant̄. Extremā vero ſeruitutē eſſe dīt eaꝝ: que ſceleribꝰ mācipate ꝓpriaʒ amiſerint libertatē. Inſcitie: ignorātie. Caligātur: obſcurāt̄ tenebreſcūt. πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει Homerici ṽſus pars eſt poſterior ex iliados libro tertio. id eſt omīa videt: et omnia audit. Aſpicit ōpia: et omnia inaudit.

¶ Metrum ſecundum libri quinti.

Puro clarum lumine Phoebum
Melliflui canit oris Homerus
Qui tamen intima viſcera terrę
Non valet, aut pelagi radiorum
Infirma prorumpere luce
Haud ſic magni conditor orbis
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terrę mole reſiſtunt
Non nox atris nubibus obſtat
Uno mentis cernit in ictu
Quę ſint quę fuerint veniantq̧
Quem (quia reſpicit omnia ſolus)
Uerum poſſis dicere ſolem

¶ Carmē hoc eiuſdē generis ē cum penultio quarti voluminis. Prefert eo Phia diuię ꝓuidentię ꝑſpicacitatē ſolis claritati: de q̊ Homer⁹ Sol q̇ cūcta videt: quiq̧ oia maxim⁹ audit. Hic em̄ tāetſi maxīo ſplēdore mirifice refulgeat: terraꝝ tn̄ intima penetrare neq̇t. Prouidētię ꝟo lumē immenſuꝫ cūcta nō inſpicit ſolū: ſed etiā penitiſſima quęq̧ eoꝝ ꝑſpicit. Neq̧ ei vlla vel noctis caligo: vel terrę molis obſiſtere valet ¶ Phoebū: ſolē ¶ Melliflui: melle fluētis ¶ Canit: carmie laudat cū aliubi: tū in iliados tertio: vt ꝛ paulo añ dictuꝫ eſt. Et tu ſol: q̇ vniuerſa et vides: ꝛ audis. Uide Pliniū libro natural' hiſtorię ſcdo capite ſexto ¶ Perrūpere: penetrare ¶ Cūcta tuēti: oia intuēti Priſca Sibylla in libro Juſtini phi et martyris. interp̄te Frāciſco Pico
Unus em̄ deus eſt. ſolus. non editus: ingens
Omnia cōſpiciens. non viſilis induperator
Quem moritura caro potis eſt comprehendere nunq̧.

¶ Proſa tertia libri quinti

Tum ego. En inq̧ difficiliori rurſus ambiguitate ꝯfundor. P. Quę nā inq̇t iſta eſt. iā em̄ q̇bus ꝑturbare ꝯiecto. B. Nimiū inq̧ aduerſare ac repugnare videt̄ prenoſcere vniuerſa deū. ꝛ eē vlluꝫ libertatis arbitriū. Nā ſi cuncta ꝓſpicit de⁹ neq̧ falli vllo mō p̄t. euenire neceſſe eſt q̄d prouidētia futuꝝ eſſe preuiderit. Quare ſi ab eterno nō facta hoīm modo ſed etiā cōſilia voluntateſq̧ prenoſcit. nulla erit arbitrij libertas Neq̧

enim vel factum aliud vllum vel quelibet exiſtere poterit vo
luntas niſi quam neſcia falli prouidētia diuina preſenſerit Nā
ſi alioꝛſum quam prouiſe ſunt detoꝛqueri valent nō iaʒ erit fu
turi firma preſcientia ſed opinio potius incerta quod de eo cre
dere nefas iudico Neqꝫ enim illā probo rationem. qua ſe qui
dam credunt hūc queſtionis nodū poſſe diſſoluere Aiūt enim
nō ideo quid eſſe euenturum qm̄ id ꝓuidentia futurum eſſe ꝓ
ſpexerit. ſed econtrario potius quoniam quod futuꝝ eſt diui
nā prouidentiam latere non poſſe Eoqꝫ modo neceſſarium eſt
hoc in contrariam relabi partem. Neqꝫ enim neceſſe eſſe con
tingere que prouidētur ſed neceſſe eſſe que futura ſunt ꝓuideri
Quaſi vero q̄ cuiuſqꝫ rei cauſa ſit preſcientia ne futuroꝛum ne
ceſſitas ſit. aut futuroꝝ neceſſitas cauſa ꝓuidentię laboꝛetur.
At non illud demōſtrare nitamur quoqꝫ modo ſe habeat oꝛdo
cauſarum neceſſariuʒ eſſe euentuʒ p̄ſcitarum rerum etiā ſi p̄ſci
entia futuris rebus eueniēdi neceſſitateʒ nō videatur inferre.
Etenī ſi quiſpiā ſedeat opinionem q̄ eū ſedere coniectat verā eſſe
neceſſe ē At econuerſo rurſus ſi de quopiam vera ſit opinio q̄
niam ſedet eū ſedere neceſſe eſt. In vtroqꝫ igit̄ neceſſitas ineſt
in hoc q̄dem ſedendi ac vͦo in altero veritatis Sed nō idcirco
q̄ſqꝫ ſedet qm̄ vͦa eſt opinio. ſʒ hec potius vͦa eſt qm̄ quempiā
ſed ʒ p̄ceſſitt Ita cū cauſa veritatis ex altera parte ꝓcedat in
eſt tamen coīs in vtraqꝫ neceſſitas Similia de ꝓuidentia fu
turiſqꝫ reb⁹ rōcinari opoꝛtet Nā etiā id circo qm̄ futura ſunt
ꝓuidentur. non vero ideo qm̄ ꝓuidentur eueniunt nihilomi
nus tn̄ a deo vel ventura prouideri. vel prouiſa euenire neceſſe
eſt quod ad perimendam arbitrij libertatem ſolum ſatis ē Iā
vͦo q̄ꝫ prepoſteꝝ eſt. vt ęterne p̄ſcientie tempoꝛalium reꝝ euen
tus cauſa eſſe dicatur Quid eſt autem aliud arbitrari ideo de
um futura quoniam ſunt euentura prouidere quam putare q̄

olim acciderunt cauſam ſumme illius eſſe prouidentie Ad hec
Sicuti cum quid eſſe ſcio idipm̄ eſſe neceſſe eſt ita cum quid fu-
turum noui. idipm̄ futurum eſſe neceſſe eſt Sic fit igitur vt e-
uentus p̄ſcite rei nequeat euitari. Poſtremo ſi quid aliq̄s ali-
orſum quā ſeſe res habet exiſtimet id non modo ſcientia nō eſt
ſed eſt opinio fallax a ſcie veritate lōge diuerſa Quare ſi q̇d ita
futuꝝ eſt vt eiꝰ certꝰ ac nec̄arius non ſit euentus id euenturum
eſſe p̄ſciri q̇ poterit? Sicut em̄ ſcia ipſa impmixta eſt falſitati
ita id q̄d ab ea ꝯcipitur eſſe aliter quā ꝯcipitur neq̇t Ea namq̧
cauſa eſt cur mendacio ſcientia careat? ꝙ ſe ita rem quamq̧ ha
bere neceſſe eſt vti eam ſeſe habere ſcientia cōprehendit. Quid
igitur? Quo nā modo deus hec icerta futura p̄noſcit? Nā ſi i-
euitabiliter euentura cenſet que etiam nō euenire poſſibile eſt
fallitur q̄d ſentire nō mō nefas eſt ſed etiā voce ꝓferre At ſi ita
ſunt vti ea futura eſſe decernit. vt eque fieri ea vl' nō fieri poſ-
ſe cognoſcat que ē hec preſcia que nihil certū nihil ſtabile ꝯpre-
hēdit? Aut q̇d hoc refert vaticinio illo ridiculo Tyreſie quic-
q̇d dicam aut erit aut nō Quid etiā diuina ꝓuidētia humana
opinione preſtiterit ſicuti hoīes incerta iudicant quoꝝ eſt in-
certus euentus Quod ſi apud illū reꝝ oīm certiſſimū fontem
nihil incerti eſſe p̄t: certus eorum eſt euentus q̄ futura firmiter
ille p̄ſcierit Quare nulla eſt humanis conſilijs actionibuſq̧ li-
bertas. quas diuina mens ſine falſitatis errore cuncta proſpi-
ciens ad vnū alligat ⁊ ꝯſtringit euentum. Quo ſemel recepto
quātus occaſus hūanarum reꝝ ꝯſequatur liq̇t Fruſtra em̄ bo-
nis maliſq̧ premia peneue proponuntur que nullus meruit li-
ber ac volunariꝰ motus aīorum Idq̧ ꝙ oīm videbit̄ iniquiſ-
ſimū q̄d nūc equiſſimū iudicatur Vel puniri improbos vel
remunerari ꝓbos quos ad alterutrū non propria mittit volū-
tas ſed futuri cogit certa neceſſitas. Nec vitia igit̄ nec v̄tutes

quicq̄ fuerit ſʒ oīm meritoꝝ poti⁹ mixta atq̄ ĩdiſcreta ꝯfuſio Quocq̄ nihil ſcelerati⁹ excogitari p̄t cū ex ꝓuidētia rex oīs ordo ducat nihilq̄ liceat conſilijs humanis fit vt vitia quecq̄ nrā ad bonoꝝ oīm referant auctorē Igit nec ſperandi aliqd nec deꝓcandi vlla rō ē Quid em̄ vel ſperet q̄ſquam vel etiā deprecet. qn̄ optāda oīa indeflexa ſeries ꝯnectit Auferet igit vnicū illd inter hoīes deumq̄ ꝯmercium ſperandi ſcilicet ⁊ deprecandi Si quidem iuſte humilitatis precio ineſtimabilē vicem diuine gratie promeremur. qui ſolus mod⁹ eſt quo cum deo colloqui homines poſſe videantur illiq̄ inacceſſibili luci prius quoq̄ q̄ impetrent ipſa ſupplicandi ratione coniūgi. que ſi recepta futuroruʒ neceſſitate. nihil viriū habere credātur. quid erit quo ſummo illi rex principi cōnecti atq̄ adherere poſſimus Quare neceſſe erit hūanuʒ genus (vti paulo ante cantabas) diſſeptum atq̄ diſiunctum ſuo fonte fatiſcere

¶ Hac proſa dubitabundus Boethius de libero hominis arbitrio: et dei preſcientia diſſerit: que quo modo ſimul poſſint cōſiſtere: vt alteri alterū non officiat: minime videt. Nā recepta diuine preſcientie neceſſitate: omnia ſerie quadam indeflexa cōſtringi tenerique videtur. Quod ſi ita eſſet: fruſtra ſperarent homines: aut deprecarētur: que future neceſſitatis legib⁹ implicata mutari: aliocq̄ cōuerti nequirent ¶ Aut quid hoc refert v. i. r. Tireſie. Sēſus eſt aut quid quaſi dicat: nihil hoc diſtat ab illo ridiculo Tireſie vaticinio: quod eſt apud Horatium libro ſermonum ſecundo

O Laertiade quicquid dicam: aut erit: aut non
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo

Tireſias Tireſias theban⁹ cum forte duos āgues coeuntes ꝑcuſſiſſet: in fœminā fuit cōuerſus: ac ſeptem annos in eo ſexu duraſſe fertur. Rurſusq̄ cuʒ eoſdem ſerpētes verberaſſet: in p̄ſtinuʒ ſexum reuerſus eſt. Quod quideʒ nequis omnino fabuloſum putet: legat et Pliniū in ſeptimo naturalis hiſtorie: et diuuʒ Auguſtinum de ꝯiugijs veteris ac noue legis: q̄ aſſerunt quibuſdam id accidiſſe. Ceterum Tireſias ab Ioue Iunoneq̄ ꝯtendentibus: vtrius maior in coitu voluptas ſit maris an fœmīe: iudex elect⁹: maioreʒ eſſe fœmīe voluptatē affirmauit. Qua ſnīa Iuno irata: illū obcecauit. Iuppiter ꝓo ꝓ oculis adēptis ei ſcire futura dedit: pœnaʒq̄ leuauit honore. Callimach⁹ ⁊ Propti⁹ eo dicūt obcecatū Tireſiā: q̄ Pallada nudato corpe ſe lauātēʒ in aq̄s aſpexiſſet. Hinc ꝓuerbiū τυφλότερος τιρεσιον cecior Tireſia: de eo q̄ ſup̄ modū cecutit. ¶ Uti paulo añ cātabas: carmīe ſexto quarti libri

¶ Metrum tertium libri quinti

QUę nam diſcors federa rerum
Cauſa reſoluit. quis tanta deus
Ueris ſtatuit bella duobus
Ut quę carptim ſingula conſtent
Eadem noluit mixta iugari
An nulla eſt diſcordia veris
Semperq̧ ſibi certa coherent
Sed mens cecis obruta membris
Nequit oppreſſo luminis igne
Rerum tenues noſcere nexus
Sed cur tanto flagrat amore
Ueri tectas reperire notas
Scit ne quod appetit anxia noſſe
Sed quis nota ſcire laborat
Et ſi neſcit quid ceca petit
Quis enim quicquam neſcius optet
Aut quis valeat neſcia ſequi
Quoue inueniat quiſue repertaꝫ
Queat ignarus noſcere formam
An cum mentem cernere taltam
Pariter ſummam et ſingula norat
Nunc membrorum condita nube
Non in totum eſt oblita ſui
Summamq̧ tenet ſingula perdens
Igitur quiſquis vera requirit
Neutro eſt habitu nam neq̧ nouit
Nec penitus tamen omnia neſcit
Sed quam retinens meminit ſummam
Conſulit alte viſa retractans
Ut ſeruatis queat oblitas. Addere partes

¶ Carmẽ eſt eiuſdẽ gñis cũ proximo quo Seuerin⁹ admirabũdus obſtu-
peſcit: cauſaz deſiderãs: cur ea duo ꝟa: alterꝝ de diuina preſcientia: alterꝝ de ar-
bitrij noſtri libertate: ſeparatiz ſecretiz ꝗ ꝑpenſa fidẽ admittãt: eadez autem
cõiuncta minime nobis coherere videant̃ ¶ Carptim. ſeparatim ¶ Jugari:
ꝯiungi ¶ Sed mẽs. Jgnorãtię animi noſtri imputat: ꝙ rerꝝ veritatez ꝑſpicẽ
nõ valem⁹ ¶ Obruta: oppreſſã. ¶ Cecis mẽbris: corpore caliginez obliuio-
nez ꝗ animo inferenti ¶ Luminis: ĩtellect⁹ ¶ Jgne: vigore ¶ Tenues nex⁹:
ſubtiles ꝯiunctiones ¶ Sed cur. Platonicũ hoc eſt. Jn dialogo em̃ Plato-
nis de virtute: qui Menon inſcribitur: Socrates Menonem Ariſtippi et
Gorgię auditorem ad id perducit: ꝙ impoſſibile eſt nos inueſtigãdo aliquid
cognoſcere: aut: ſi inueſtigãdo aſſequimur: cognoſcimus ſcꝫ: illđ alias cogno-
uimus Jtaqꝫ id cognoſcere nõ aliud eſſe: quã reminiſci et in memoriã reuo-
care: Quo em̃ tramite (inquit Menõ) inueſtigabis o Socrates: qđ quidez
quid ſit omnino ignoras: quale tibi proponens: id quod ignoras inquires:
aut etiam ſi in illud incidas: quonaz ſigno id quod ignorauerás: illud eẽ ag-
noſces: Cui Socrates. intelligo inq̇t: quid velis o Menon. at tu animad-
uertis ne: quã litigioſaz argumẽtationez ĩ mediũ adduxiſti: ꝙ ſcilicet homo
neqꝫ q̊d neſcit: neqꝫ quod ignorat inq̇rit. nam ſi noſcit: nulla inq̇ſitione op⁹
eſt. ſed neqꝫ quod neſcit id inueſtigat. Nõ enim nouit: quid querat. Quare
tãdem colligit: nihil inueſtigãdo nos diſcere poſſe: niſi quę antea ſciuim⁹: eti-
am eodem modo ¶ Mentem altã: diuinaz. ¶ Cerneret: contemplaretur.
¶ Summam: vniuerſalez ꝓpoſitionez. ¶ Singula: ſingularia ¶ Neutro eſt
habitu. Boethi⁹ cuz magis ſit Platonic⁹ quam Ariſtotelicus: mediuz tamẽ
ſe prębet inter vtrunqꝫ philoſophuz: ⁊ eorꝝ cõcordiã ſe traditurum aliquãdo
pollicit⁹ eſt: quod an pręſtiterit: de⁹ nouit. Ridẽdi ſunt igit̃ noſtri temporis
theologiſtę Platonis oſores: Ariſtotelis (quem nõ niſi corruptiſſimuz lec-
titãt) nimij admiratores: cui etiã ſtultiſſime plus tribuũt: ꝗ̃ vel Auguſtino
vel Origeni: vel Hieronymo. Sed illorꝝ mores luculẽtiſſimus fumuſ⁹ gra-
phice tanqꝫ penicillo depinxit eo libro: quo vix q̇cquaz legi iucundius. Sed
de his alias fortaſſe lati⁹: cuz pelius mihi data fuerit: vt in eos ſtomachi mo-
leſtias euomã. Ariſtotelis ſententia eſt: nihil incõmodi accidere: aliquo mo-
do ſcire: quod q̇s diſcit: et aliquo modo ignorare. Naz nihil abſurdi eſt. ſi ſcię
quodammodo vt in vniuerſali: quod peculiariter et proprie diſcit. Sed ſi h̄
modo: vt quatenus diſcit: ſic et ſcit: inconuenıẽs eſt. Dicit igitur ĩ vniuerſali:
q̊d ignorat in ꝑticulari: et diſcit in ꝑticulari: quod ſcit ĩ vniuerſali ¶ Cõſulit:
in ꝯſiliuz adhibz ¶ Alte: in diuina mẽte ¶ Viſa: perſpecta ¶ Retractãs r̃mi-
niſcẽs ¶ Oblitas: obliuioni traditas. Paſſiue dixit. Sic Maro Nũc oblita
mihi tot carmia ¶ Addẽ ꝑtes: Adoni⁹ ꝟſus ceterꝭ in carmis fine ſubiectus

¶ Proſa quarta libri quinti.

TUm illa vet⁹ inq̇t hęc eſt de ꝓuidentia q̃rela Marcoqꝫ
Tullio (cuz diuinatiõem diſtribuit) vehemẽter agitata tibiqꝫ
ipſi res diu ꝑſus multũqꝫ q̃ſita. ſꝫ haud q̃q̃ ab vllo vrm̃ hac-
ten⁹ ſatis diligẽter ac firmiter expedita. Cuius caliginis cauſa
eſt ꝙ humanę rõcinatõis mot⁹ ad diuinę preſcię ſimplicitatem

nō pt admoueri Que ſi vllo mō cogitari q̄at nihil ꝑrſus relin-
quet ābigui Qd ita deū patefacere atq̧ expedire tētabo ſi pri⁹
ex q̇bus moueris expendero. Quero em̄ cur illā ſoluentiū rō-
nez min⁹ efficacē putes: q̄ q2 preſciam nō eſſe futuris reb⁹ cau-
ſaz nccītatis exiſtimat nihil impediri preſcīa arbitrij libertatē
putat Nū ei tu aliūde argumētū futuroꝝ nccītatis trahis ni
ſi q2 ea q̄ preſciunt̄ nō euenire nō pn̄t Si igit̄ p̄notio nullā fu-
turis rebus adijcit nccītatem (qd̓ tu etiam paulo an̄ fatebare)
quid eſt qd̓ voluntarij exitus rerum ad certum cogantur euē-
tum Etem̄ poſitionis grā vt quid ↄſequatur aduertas Sta-
tuimus nullam eſſe preſcientiam num igit̄ (quantum ad hoc
attinet) que ex arbitrio eueniunt ad nccītatem coguntur Boe-
tius Minime P. Statuamus iterum eſſe. ſed nihil rebus ne-
ceſſitatis iniūgere manebit (vt opinor) eadem voluntatis in-
tegra atq̧ abſoluta libertas Sed p̄ſcientia inq̇es tametſi fu-
turis eueniendi nccītas non eſt. ſignū tn̄ eſt nccārio ea eſſe vē-
tura Hoc igit̄ mō etiā ſi p̄cognitio nō fuiſſet nccārios futuroꝝ
exitus eſſe ↄſtaret Om̄e etem̄ ſignū tm̄ quid ſit oſtendit non
vero efficit qd̓ deſignat Quare demonſtrandū pri⁹ eſt nō ni-
hil ex nccītate ↄtingere. vt prenotōem ſignū eſſe huius nccīta-
tis appareat. alioq̇n ſi hec nihil nulla eſt ne illa quidē ei⁹ rei ſig-
nū poterit eſſe que non eſt Iā v̄o ꝓbationem firma rōne ſub-
nixam ↄſtat. nō ex ſignis neq̧ petitis extrinſecus argumentis
ſed ex ꝯuenientibus nccārijſq̧ cauſis eſſe ducendaz. B. Sed
qui fieri pt vt ea nō ꝯueniāt q̄ futura eē ꝓuidentur P. Qua-
ſi v̄o nos ea q̄ ꝓuidentia futura eſſe p̄noſcit nō euentura creda-
mus ac non illud potius arbitremur licet eueniant: nihil tn̄ vt
euenirēt ſui natura nccītatis habuiſſe Quod hinc facile ꝑpen-
das licebit Plura etem̄ dū fiunt ſubiecta oculis intuemur ve-
ea que in quadrigis moderandis atq̧ flectendis facere ſpectā-

tur aurige atqꝫ ad hunc modũ ⁊ cętera. Nũ igiť q̃cqꝫ illoꝝ ita
fieri nccitas vlla cõpellit B. Mĩme P. Fruſtra em̃ eſſet artis
effcũs ſi oĩa coacta mouerenť Que igiť cũ fiunt carẽt exiſtẽdi
neceſſitate. eadem priuſquã fiant ſine neceſſitate futura ſunt.
Quare ſunt q̃dam euentura quoꝝ exitꝰ ab omni nccĩtate ab/
ſolutus ſit Nã illud quidem nullũ arbitror eſſe dicturuz quod
quę nũc fiũt priuſquã fierent euẽtura nõ fuerint Hęc igiť ꝑcog
nita liberos hñt euentus Naz ſicut ſcĩa pñtium nihil his q̃ fi/
unt: ita preſcia futuroꝝ nihil his q̃ vẽtura ſunt nccĩtatis ĩpor/
tat Sed hoc inquis ip̃m dubitatur An eaꝝ reꝝ q̃ nccãrios ex/
itus nõ hñt. vlla poſſit eſſe ꝑnotio diſſonare etem̃ videẽtur pu/
taſcqꝫ ſi ꝓuideantur ꝯſequi nccĩtatem. ſi nccĩtas deſit mĩme pre/
ſciri. nihilqꝫ ſciẽtia comprehendi poſſe niſi certum Quod ſi que
incerti ſunt exitus ea quaſi certa prouidẽtur opinionis eſſe ca/
liginem nõ ſcię veritatẽ Aliter em̃ ac ſeſe res habeat arbitrari
ab integritate ſcię credis eſſe diuerſum. Cuius erroris cã eſt ꝙ
oĩa q̃ q̇ſqꝫ nouit ex ipſoꝝ tãta vi atqꝫ natura ꝯgnoſci eſtimat q̃
ſciũtur ꝙ totuz contra eſt Om̃e em̃ qď cognoſciť nõ ſcď̃m ſui
vim ſʒ ꝁm ꝯgnoſcentium potiꝰ ꝯprehenditur facultatẽ. Nam
vt hoc breui liq̃at exemplo. vnã eandẽqꝫ corꝑis rotunditatem
aliter viſus. aliter tactꝰ agnoſcit Ille eminꝰ manens totum ſi/
mul iactis radijs intuetur. hic vero coherẽs orbi atqꝫ cõiunctus
circa ip̃m motꝰ ãbituz rotũditatez ꝑtibus ꝯprehẽdit. Ip̃m q̊z
hoĩem aliter ſenſus: aliť imaginatio: aliter rõ. aliter intelligen
tia intueť. Sẽſus em̃ figurã ĩ ſubiecta materia ꝯſtitutã. Ima/
ginatio vero ſolã ſine materia iudicat figurã. Ratio vero hanc
quoqꝫ trãſcendit ſpeciẽqꝫ ip̃aʒ q̃ ſingularibꝰ ineſt vniuerſali cõ
ſideratiõe perpẽdit. Intelligentię vero celſior oculus extitit ſuꝑ/
greſſa nãqꝫ vniuerſitatꝭ ãbituz ip̃am illã ſimplicem formã pu/
ra mentis acie cõtuetur. In quo illud maxĩe conſiderãdum eſt

Nā ſupior vis ꝯprehēdendi amplectitur inferiorē: inferior vo ad ſupiorē nullo mō ꝯſurgit. Neq; em̄ ſenſus extra materiā valet vl' vniuerſales ſpecies imaginatio ꝯtuetur vl' rō capit ſimplicem formā. ſ; intelligentia quaſi deſup ſpectans ꝯcepta formā ipm que nulli alij nota eſſe poterit ꝯprehendit. Nam ⁊ rationis vniuerſum ⁊ imaginatōis figuram ⁊ materiale ſenſibile cognoſcit. Nec ratōne vtens nec imaginatōe nec ſenſib⁹. ſed illo vno ictu mētis formaliter. vt ita dicam. cuncta proſpiciens. Ratio quoq; cum quid vniuerſale reſpicit. nec imaginatōe nec ſenſib⁹ vtens imaginabilia vel ſenſibilia ꝯprehendit Hec ē em̄ q̄ ꝯceptionis ſue vniuerſale ita definit Homo eſt aīal bipes rōnale. q̄ cū vniuerſalis notio ſit. tamē imaginabilē ſenſibilemq; eſſe rē null⁹ ignorat. qd illa nō imaginatōe vel ſenſu ſ; in rōnali conceptōe ꝯſiderat. Imaginatio quoq; tametſi ex ſenſibus viſendi formādiq; figuras ſumpſit exordium. ſenſu tamē abſente ſenſibilia queq; colluſtrat nō ſenſibili. ſ; imaginaria rōne iudicādi. Vides ne igit' vt in cognoſcēdo cūcta ſua poti⁹ facultate q̄ eoꝝ que cognoſcuntur vtantur. Neq; id iniuria. Nā cuz omne iudiciuz iudicantis actus exiſtat. neceſſe eſt vt ſuā quiſq; operam non ex aliena. ſed ex propria poteſtate perficiat

¶ Diluit ea Phia: quę Seuerinus hęſitabūdus obiecit: ⁊ ſingulatiz obiectionū nodos enodat: oñdēs dei pręſcientiā: et humani arbitrij libertatez ſimul cōſiſtere. Diuus Hieronym⁹ in Iouianum capite xxxij. Liberi arbitrij nos cōdidit de⁹: nec ad ꝟtutes: nec ad vitia neceſſitate trahimur. Alioquin vbi neceſſitas eſt: nec damnatio: nec corona ē. Sicut in bonis operib⁹ perfector eſt deus (nō eſt em̄ volentis: neq; currētis: ſed miſerētis ⁊ adiuuātis dei) vt ꝑuenire valeam⁹ ad calcē: ſic in malis atq; peccatis ſemina noſtra ſunt incentiua: ⁊ perfectio diaboli. Cū viderit nos ſuper fundamētum Chriſti edificare fœnuz: ligna: ſtipulā: tunc ſupponit incēdiuz ¶ Quod ita demuz Quō Boethi⁹ liberuz arbitriū per ꝓuidentiā nobis auferri ſuſpicabat': eiuſmōi ratione collegit. Quicq̄d eſt futuꝝ: aut neceſſario eſt futuꝝ: aut contingenter. Si neceſſario: perit libertas arbitrij. Si ꝯtingenter. qui poteſt eē pręſciētia: cū de contingentib⁹ non ſit ſcientia. ſed magis cōiectura. Primū igit' incipit Phia oſtēdere: pręſciētiam futuris rebus neceſſitatē non imponē: deinde ꝓbat de cōtingentibus et incertis certam apud deum eſſe poſſe pręſcientiam ¶ Quero enim. Hoc loco Phia tuetur aliquo modo rationem eam: quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſupra Boethius omnino improbauit non eo futura euenire: ꝙ de⁹ ea preui-
dit: ſed quia futura ſunt: deũ preuidiſſe. Hęc ratio bona eſt in eo: ꝙ liberꝝ ar-
bitriũ a neceſſitate vindicat: verꝝ in hoc falſa: ꝙ futura preſciẽtię cauſam po-
nit ¶ Quę quia preſciẽtiaz. Senſus eſt. Quero ex te Seuerine: cur illaz ſol-
uentiuz rationẽ minus efficacez putes: an ideo ꝙ preſcientiã futuris reb⁊ cau-
ſaz neceſſitatis eſſe nõ exiſtimes. verꝝ age modo ſi neceſſario res futuras ſen-
tis: vnde trahis iſtius cauſaz neceſſitatis: niſi ex preſciẽtia. Si igiẗ tibi demõ-
ſtrauero hanc prenotionem diuinaz non imponere futuris neceſſitatem (q̊d
et tute paulo ante fatebaris) nihil erit: quo liberꝝ arbitrium impediri putes
¶ Quantum ad hoc attinet: id eſt ad hanc cõcluſionem: quę ait preſciẽtiaz
eſſe neceſſitatis futuroꝝ cauſam ¶ Sed preſcientia inquies. Tacitę quęſti-
oni occurrit: ſi forte Seuerinus obieciſſz hunc in moduz. Eſto vt nulla ſit fu-
turis ex preſcientia neceſſitas: eſt tamen ſignuz ea neceſſario eſſe futura. Hu-
ic Philoſophia ſic reſpondet. Pari ratiõe etiam ſi nulla foret prenotio: neceſ-
ſarius futuri cõſtaret euẽtus. Cuius rei ratio hęc eſt. Signum nõ efficit rez
eam: cuius eſt ſignum: ſed tantum quid ſit oſtendit. Verbi gratia hedera añ
cauponã ſuſpenſa vinum venale ſignificat: nec efficit: vt id ibi venale habea-
tur ¶ Quaſi vero. Senſus eſt. Nõ laboram⁹ an euẽtura ſint: quę preſciuñẗ
ſed an ſuapte natura: vt eueniãt: neceſſitatis aliquid patiantur ¶ Sed h̄ in-
quis. Soluit eaz dubitationẽ Philoſophia: quã Seuerinus ſupra his ver-
bis ꝓpoſuit. Si quid ita futurum eſt: vt eius cert⁹: ac neceſſarius non ſit euẽ-
tus: id euenturam eſſe preſciri q̃ poterit? ¶ Cuius erroris cauſa. Nũc Phi-
loſophia tollẽdę alteri Boethianę dubitatiõi ſe accingit: quę eſt. an de ĩcer-
tis vlla poſſit eſſe preſciẽtia: cuz ſciẽtia nihil niſi certũ ꝯprehendatur. Proinde
ſi incerta pro certis preuideanẗ: id non eſſe preſcientiam: ſed opinionis cali-
ginem putat. Diluens autez hęc obiecta Philoſophia dicit huius erroꝝ cau-
ſam eſſe: ꝙ opinamur oĩa quę cognoſcũtur ſuapte natura: non vi aut fa-
cultate cognoſcentium cõprehẽdi. quod falſuz eſt. Si eniz cognitio rei qui-
dem quae cognoſcitur: non autem cognoſcentis facultatem ſequeretur: res
ab omnibus vno eodemq; modo cognoſcerentur: neq; foret diuinę huma-
neq; intelligẽtię diſcrimen vllũ: quod quaz ſit falſuz: quis non videt? ¶ Il-
le: viſus ¶ Eminus: e longinquo ¶ Iactis: emiſſis. Hoc loco Platonis opi-
nionem ſequitur: cui reclamat Ariſtoteles: quẽ impudẽtiſſima theologiſta-
rum turba contra veterum: eorũdemq; doctiſſimoꝝ theologoruz ſententiaz
nihil verita eſt in cęlũ recipere. Sed ſup hoc alibi cõmodius. Stoici cauſas
eſſe videndi dicũt: radioꝝ ex oculis in ea quę videri queũt emiſſionez: aeriſq;
ſimul intẽtionẽ. Democritus et Epicurus opinantur per imaginum inſer-
tus viſualem potentiaz accidere: radioſq; quoſdam ab oculis exertos: ſimul
atq; ſubiectę rei inſtiterint: rurſus in eoſdez redire inſertarnq;. Ariſtoteles a-
cutiſſimo vir ingenio: ſed Platone inferior exiſtimat viſionem fieri rei viſi-
lis ſpecierum intra oculos receptu Empedocles imaginib⁹ radios immiſ-
cuit: idq; coniunctim imaginis radios vocauit. Hipparchus autumat ab
vtroq; oculo ad corporum lineamenta exporrectos: perinde atq; manuum
admotu corpora ſumma pertrectante: apprehenſionem eorum ad viſualem
vim referre. Plato per corradiantiã viſum fieri exiſtimat: lumine ab oculis
quidem exerto ad aliquantum interualli per cognatuz ſibi aerem effluente: a
corporibus vero illato occurſante illi: aerezq; inter mediũ diffuſu amolituq;
facilem: cum viſuali igne intendente. Hęc enim dicitur corradiantia plato-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

nlca ¶ Hic: tactus. ¶ Orbi: corpori rotundo. ¶ Intelligentia: intellect⁹ incorporeus ꝛ a materia seiunctus. Exemplis ostendit in cognoscēdo omnia suapte potius facultate: quam eorum: que cognoscūtur: vti.

¶ Metrum quintum quarti libri

Quōdam portic⁹ attulit
Obscuros nimium senes
Qui sensus et imagies
E corporibus extimis
Credant mentibus imprimi
Ut quondaz celeri stylo
Mos est equore paginae
Que nullas habeat notas
Pressas figere literas
Sed mens si proprijs vigēs
Nihil motibus explicat
Sed tantum patiēs iacet
Notis subdita corporum
Cassasqȝ in speculi vicem
Rerum reddit imagines
Unde hec sit animus viget
Cernens omnia notio
Que vis singula prospicit
Aut quae cognita diuidit,
Que diuisa recolligit
Alternumqȝ legens iter
Nunc summis caput inserit
Nunc decidit in infima
Tum sese referens sibi
Veris falsa redarguit
Hec est efficiens magis
Longe causa potentior
Quam que materie modo
Impressas patitur notas
Precedit tamen excitans
Ac vires animi mouens
Viuo in corpore passio
Cum vel lux oculos ferit
Uel vox auribus instrepit
Tum mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus similes vocans
Notis applicat exteris
Introrsum reconditis
Formis miscet imagines

Hoc carmine Glyconico Stoicos erroris iā dicti seminatores: puta ꝙ res ex sua poti⁹ natura: quā cognoscētiuz facultate cōprehēdant: acriter incessit Phia: eorūqȝ opinionē confutat. Aiebāt ij cognitionē solū ab externoꝝ corporum similitudinib⁹ animo impssis pfici. quod si verū foret: mēs pateret ab externis reb⁹: sed in ꝯfesso ē apud oēs qui recte philosophātur: intellectuz eē actiuuz: mentēqȝ: quō intellegit: agere: nō pati ¶ Porticus. Stoicos significat: de qbus in pmo ꝯmentario dixim⁹ ¶ Obscuros: ex quoꝝ vbis implicatis vix potest colligi sentētia ¶ Qui: stoici ¶ Sēsus: sensiones ¶ E corporib⁹ extimis: ex reb⁹ exteriorib⁹ Licēter āt po produxit: que corripiēda ē. Sȝ Corpus videtur veteres imitatus: q dixerūt corp⁹ et corpor: sicut dec⁹ et decor: algus Corpor

et algor: frigus et frigor ¶ Ut: queadmoduz ¶ Quōdaz aliquādo ¶ Aeq-re: in planicie: supficie: plano spacio ¶ Notis: pma cōtracta. i. signis q̄ corpo-ra extrinsecꝰ inpmunt ¶ In vicē: ad similitudinē ¶ Notio: cognitio ¶ Que vis: potētia Sciendū tria eē genera intellectionū. quoꝝ pmuz dr simpliciuz apphensio. hinc est ꝙ ait Singula pspicit: hoc est singulatim et secretiz rem vnāquanqz et simplicit̄ intellegit Secūduz compositio aut diuisio. vnde est Aut que cognita diuidit. Que diuisa recolligit. Tertiū ratiocinatio: qua ex notis ea que ignota erāt: assequimur. Hinc dicit: Tuz sese referēs sibi veris falsa redarguit ¶ Legēs: trāsiens: pcurrēs. ¶ Alternū iter: modo ascēdendo ab infimis ad suprema: mō descēdendo a summis ad ima ¶ Desidit: media extenta. i. descēdit ¶ Tū: deinde ¶ Referēs: reducēs: et quasi in orbē ratioci-nādo recolligēs ¶ Precedit hoc loco: vt fere solet: Platonē expmit: qui reruz species ab initio anime insitas existimauit: sed ꝯtagiōe terreni corporis eā so-pitā degrauatāqꝫ: nō agere. nisi externoꝝ sensuū passione exciteꝶ: excitatā ṽo specie: quā sensus exterior impressit: euocari: et cōiuncta specie interna cuz ea quam extrinsecus accepit: tum demum intelligere.

¶ Prosa quinta libri quinti

Quod si in corporibꝰ sentiēdis quāuis afficiant instru-mēta sensuū forinsecꝰ obiecte qualitatis. aī quoqꝫ agen-tis vigorē passio corporis añcedat. q̄ in se actuz mētis ꝓuocet excitetqꝫ interim quiescētes intrinsecꝰ formas. si in sentiendis inqꝫ corporibꝰ animꝰ nō passione insigniꝶ. sed ex sua vi subiectā corpori iudicat passionē. q̄to magis ea q̄ cunctis corpoꝝ affec-tionibꝰ absoluta sunt in discernēdo non obiecto extrinsecus se-quūtur. sed actū sue mētis expediūt Hac itaqꝫ rōne multipli-ces cognitiones diuersis ac differentibꝰ cessere substātijs Sē-sus eñ solus cunctis alijs cognitionibꝰ destitutꝰ immobilibus animātibꝰ cessit. quales sunt cōche maris. queqꝫ alia saxis he-rētia nutriunꝶ Imaginatio vero mobilibꝰ beluis quibꝰ iā in es-se fugiēdi appetēdi ve aliquis videꝶ affectꝰ Ratio ṽo humani tm̄ generis est. sicuti intelligētia sola diuini Quo fit vt ea no-ticia ceteris prestet q̄ suapte natura nō mō ꝓprium. sꝫ ceterarū quoqꝫ noticiaꝝ subiecta cognoscit Quid igiꝶ si ratiocinationi sensus imaginatioqꝫ refragenꝶ nihil eē illud vniuersale dicētes qd sese intueri rō putat Qd eñ sensibile vel imaginabile ē. id vniuersuz eē nō posse aut igiꝶ rōnis veꝝ esse iudiciū. nec quic-

q̄ꝫ eē ſenſibile aut qm̄ ſibi notū ſit plura ſenſib⁹ ꝛ imaginatōi eē
ſubiecta. inanē ꝯceptōem eē rōis que qḋ ſenſibile ſit ac ſingula-
re q̄ſi qḋdā vniuerſale ꝯſideret Ad hec Si rō ꝯtra reſpōdeat
ſi q̄dez ꝛ qḋ ſenſibile ꝛ qḋ imagiabile ſit ī vniuerſat̄ rōne ꝯſpi-
cere Illa vo ad vniuerſat̄ ꝯgnitionē aſpicere nō poſſe. qm̄ eoꝝ
notio corꝑales figuras non poſſit excedē De reꝝ vo ꝯgnitiōe
firmiori poti⁹ ꝑfectioriq̄ꝫ iudicio eē credēduz In huiōi igiꝛ lite
nos q̄b⁹ tā rōcinādi q̄ꝫ imaginādi etiā ſentiēdiq̄ꝫ vis ieſt nōne
rōis poti⁹ cām ꝓbaremus Sil'e ē q̄ hūana rōe diuinā intelli-
gētiaz futura niſi vt ipa ꝯgnoſcit nō putat ītueri Nā vti diſſe-
ris ſi q̄ certos ac nccārios habē nō videanꝛ euent⁹. ea certe euē-
tura ꝑſciri nequnt Haꝝ igr̄ nulla ē ꝑſcientia. q̄ꝫ ſi etiā ī his eſſe
credam⁹ nihil erit qḋ nō ex nccitate ꝓueniat Si igr̄ vti rōis ꝑ-
ticipes ſum⁹: ita diuīe iudiciū mētis habē poſſem⁹ ſicut imagi-
natōem ſenſumq̄ꝫ rōni cedere oportere iudicauim⁹. ſicut diuīe
ſeſe mēti hūanam ſummittere rationem iuſtiſſimū cenſerem⁹
Quare in illi⁹ ſūme intelligētie cacumē ſi poſſum⁹ erigamur Il-
lic em̄ rō videbit qḋ in ſe nō poteſt ītueri Id āt ē q̄ nāz mō etiā
q̄ certos exit⁹ nō hn̄t. certa tn̄ videat ac definita ꝑnotio neq̄ꝫ id
ſit opinio ſꝫ ſūme poti⁹ ſciētie null̄ʒ terminis īcluſa ſimplicitas

¶ Ex eo q̄d ſuꝑ tractatuz eſt: cognitionē non rei que noſciꝛ naturā: ſed cog-
noſcentis vim facultatēq̄ꝫ ſequi: oſtendiꝛ deū incerti euētus futura vt certa
preſcire: tāetſi hoc hūana rō minime ꝯcipiat. Nā ſi cognoſcētis naturā ſequi-
tur. tenenduz eſt: diuerſis ſubſtātijs diuerſas eē cognoſcēdi facultates: quaꝝ
alia preſtet alijs: ita vt que ꝑfectior ſit: inferiores quoq̄ꝫ in ſe habeat: et imper-
fectiores ad eā que ꝑſtantior eſt: aſpirare nō queāt. Neq̄ꝫ em̄ ſenſus et ima-
ginatio ad rationis iudiciū ſe attollūt: neq̄ꝫ ratio poteſt cōprehēdere diuine
intelligētie modū: qui longe eſt abſolutiſſimus: et futura nobis incerta cer-
tiſſima preſciētia complectitur

¶ Metrum quintum libri quinti

Q Uam varijs terras animalia permeant figuris
Namq̄ꝫ alia extento ſunt corpore puluereumq̄ꝫ verrunt
Continuumq̄ꝫ trahūt vi pectoris incitata ſulcum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Sunt quibus alarum leuitas vaga verberetqꝫ ventos
Et liquido longi ſpacia ętheris enatet volatu
Hęc preſſiſſe ſolo veſtigia greſſibus gaudent
Uel virides campos tranſmittere vel ſubire ſyluas
Quę varijs videas licet omnia diſcrepare formis
Prona tamen facies hebetes valet ingrauare ſenſus
Unica gens hominum celſum leuat altius cacumen
Atqꝫ leuis recto ſtat corpore deſpicitqꝫ terras
Hęc niſi terrenus male deſipis admonet figura
Qui recto cęlum vultu petis exeriſqꝫ frontem
In ſublime feras. animum quoqꝫ ne grauata peſſum
Inferior ſi dat mens corpore celſius leuato

¶ Carmẽ eſt Archilochiũ dactylicũ ↄſtans dactylico bucolico tetrametro .i. trib⁹ dactylis: vel ſpõdeis. vel alternis: et q̈rto pede tm̃ dactylo ꝑtez orõnis finiente: deiñ trib⁹ trochis. Eo Phia humanę naturę dignitatẽ ꝓſtantiazqꝫ ↄmemorat: aitqꝫ hoiez ex formę habitudine ſtaturaqꝫ ad cęleſtiuz rerũ amorem ↄtemplationẽqꝫ admoneri: vt qui ex om̃i aiantiuz gñe ſol⁹ deſpectet humuz: vultuqꝫ ſublato cœluz ſuſpectet ¶ Alia extẽto: vt ſerpẽtes ⁊ aĩalia reptilia ¶ Enatet: euolet metaphora ẽ notiſſima ¶ Trãſmittere: trãſire. Ueteres dixerunt tramitto pro tranſmitto ¶ Prona: terrã ꝟſus iclinata Ouidi⁹.
Pronaqꝫ cum ſpectent animalia cętera terram
Os homini ſublime dedit: celumqꝫ videre
Juſſit: et erectos ad ſidera tollere vultus
M. Tulli⁹ Cicero libro de legib⁹ ꝑmo. Artes innumerabiles repertę ſ꜀ docente natura: quã imitata ratio res ad vitaz neceſſarias ſolerter cõſecuta eſt. Jp̃m ãt hoiem eadez natura nõ ſolũ celeritate mentis ornauit: ſed et ſenſus tanq̃ ſatellites attribuit: figurãqꝫ corporis habilẽ: atqꝫ aptã ingenio humano dedit. Nã cuz cęteras animãteis abiecĩſſz ad paſtuz. ſolũ hoiem erexit: ad cęliqꝫ quaſi cognatiõis domiciliũqꝫ ꝓſtini cõſpectũ excitauit. tum ſpeciem ita formauit oris: vt in ea penit⁹ re cõditores effingeret Sili⁹ Jtalicus libro xv.
Nonne vides hominum vt celſos ad ſidera vultus
Suſtulerit deus: ac ſublimia finxerit ora:
Cum pecudes: volucrumqꝫ genus: formaſqꝫ ferarum
Segnem atqꝫ obſcęnam paſſim strauiſſet in aluum
Ad laudes genituz: capiat ſi munera diuum
Fœlix ad laudes hominum genus
Lactãtius libro de origĩe erroris capite ſcdo. Juuat ergo velut in aliqua ſublimi ſpecula ↄſtitutuz: vnde vniuerſi exaudire poſſint: Perſianuz illud ꝓclamare. O curuę in terras animę: ⁊ celeſtiũ inanes. Cęluz potius ĩtuemini: ad cui⁹ ſpectaculũ vos excitauit ille artifex ver⁹ deus. Jlle vobis ſublimẽ vultũ dedit vos in terrã curuamini. vos altas mẽtes: et ad patrez ſuũ cuz corporib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

ſus erectas ad inferiora deprimitꝫ: tā q̄ꝫ vos pœniteat nō quadrupedes eē na
tos. Fas nō eſt celeſte animal cum terrenis: in terrāq̄ꝫ ꝟgentibꝫ ꝟſari? Quid
vos bn̄ficijs celeſtibꝫ orbati: p̄niq̄ꝫ in terrā veſtra ſpōte ꝓcumbitis? Humi
em̄ miſeri volutamini: cuꝫ deorſuꝫ queritis: q̄d in ſublimi querere debuiſtis.
Diuus Ambroſiꝰ libro hexamerō ſexto Caue o homo pecudū more curuari
Caue: ne in aluuꝫ te nō taꝫ corpore: q̄ꝫ cupiditate deflectas. Reſpice corporis
tui formā: et ſpecieꝫ cōgruenteꝫ celſi vigoris aſſume. Si ſola animalia prona
paſcātur: cur te in edendo ſternis ip̄e quē natura nō ſtrauit? Cur eo delecta-
ris: in quo nature iniuria ē? Cur noctes ⁊ dies cibo intētus pecoꝝ more ter-
rena depaſceris? Cur illecebris corporalibꝫ deditus: ip̄m te inhonoras: dum
vētri atq̄ꝫ eiꝰ paſſionibꝫ deſeruis? Cur intellectū tibi adimis: quē tibi creator
attribuit? Cur te iumētis ꝯparas: a q̇bꝫ te voluit deꝰ ſegregari: dicēs. Noli-
te fieri: ſicut equus et mulus quibꝫ nō eſt intellectꝰ? Aut ſi te edacitas eq̇: in-
temperātiaq̄ꝫ delectat: et adhinnire ad fœminas voluptati eſt; delectet i fre-
no maxillas tuas chamoq̄ꝫ ꝯſtringi. Si crudelitate paſceris: feraꝝ hec rabi
es eſt: q̄ ꝓpter ſeuitiā trucidāt. vide: ne te q̄ꝫ crudelitatꝫ tue ꝟtatur imanitas.

Proſa ſexta ⁊ vltima quinti libri

O Uoniā igr̄ vti paulo an̄ mōſtratū ē om̄e q̄d ſcit̄. nō ex
ſua ſꝫ ex ꝯprehēdentiuꝫ natura cognoſcit̄ ītuamur nūc
tū̄ fas ē q̇s ſit diuine ſubſtātię ſtatꝰ. vt q̄ nā etiā ſciā eiꝰ ſit poſſi
mꝰ agnoſcere. Deū igr̄ eternū eſſe cūctoꝝ rōne degētiuꝫ cōe iu-
diciū eſt. Quid ſit igit̄ eternitas ꝯſideremꝰ hec em̄ nobis natu
rā ꝑiter diuinā ſciamq̄ꝫ patefaciat. Aeternitas igit̄ eſt intermi
nabilis vite tota ſimul et ꝑfecta poſſeſſio. Quod ex collatione
temporalium clarius liquet. Nam quicquid viuit in tempore
id p̄ns a p̄teritꝫ in futura ꝓcedit. Nihilq̄ꝫ eſt ī tp̄e ꝯſtitutū q̄d
totuꝫ vite ſue ſpaciū ꝑiter poſſit āplecti. Sꝫ craſtinū quidem
nūdū apprehēdit heſternū ꝟo iā ꝑdidit. In hodierna quoq̄ꝫ vi
ta nō ampliꝰ viuitis q̄ꝫ in illo mobili trāſitorioq̄ꝫ momēto. Q̄d
igit̄ tp̄is patit̄ ꝯditiōeꝫ licet illud (ſicut de mūdo cēſuit Ariſto-
teles) nec cepit vnq̄ꝫ eſſe nec deſinat. vitaq̄ꝫ eiꝰ cuꝫ tp̄is infirmi-
tate tendat̄. nondū tn̄ tale eſt vt eternum eſſe iure credat̄. Nō
em̄ totuꝫ ſimul īfinite licet vite ſpaciuꝫ cōprehendit atq̄ꝫ com-
plectit̄. ſꝫ futura nōduꝫ trāſacta iā nō hꝫ. Q̄d igr̄ intēminabilis
vite plenitudieꝫ totā ꝑiter ꝯprehēdit ac poſſidet cui neq̄ꝫ futuri
q̇cq̄d abſit nec p̄teriti fluxerit id eternū eē iure perhibet̄. Idq̄ꝫ
neceſſe ē et ſui cōpos p̄ns ſibi ſemꝑ aſſiſtere ⁊ infinitatem mo-

bilis tꝑis habē pn̄tez. Un̄ quidā nō recte q̇ cuz audiūt viſuz
Platoni mūduz hūc nec habuiſſe ĩitiū. nec habituꝝ eē deſitūz
hoc mō ꝯditori ꝯditū mūduz fieri coeternū putāt Aliḋ eſt em̄
ꝑ interminabilez duci vitā qḋ mūdo Plato tribuit aliḋ ĩter-
miabilis vite totā ꝑiter ꝯplexā eē pn̄tiaz qḋ diuīe mētis ꝓpri-
um eē manifeſtū ē Neqꝫ deꝰ ꝯditis rebꝰ antiq̇or videri debet
tꝑis q̄titate ſz ſimplicis potiꝰ ꝓprietate nature Hunc em̄ vite
ĩmobilis pn̄tariū ſtatū infinitus ille tꝑalium reꝝ motꝰ imitatꝛ
Cūqꝫ eū effingere atqꝫ equare nō poſſit. ex ĩmobilitate deficit
in motū ⁊ ex ſimplicitate pn̄tie decreſcit in infinitā futuri ac p̄-
teriti q̄titatem Et cū totā ꝑiter vite ſue plenitudinez neq̄ant
poſſidere hoc ipo ꝙ aliq̊ mō nunqꝫ eē deſinit. illud qḋ implere
atqꝫ exprimere nō p̄t aliq̄ tenꝰ videtꝛ emulari. alligās ſe ad q̄lem-
cunqꝫ pn̄tiaz huiꝰ exigui volucriſqꝫ momēti Que qm̄ manen-
tis illiꝰ pn̄tie quandā geſtat imaginē. q̇buſcunqꝫ ꝯtigerit id p̄ſ-
tat vt eē videatꝛ. Qm̄ vero manere nō potuit. infinitū tꝑis iter
arripuit Eoqꝫ mō factū ē. vt ꝯtinuaret vitā eūdo cuiꝰ plenitu-
diez ꝯplecti nō valuit ꝑmanēdo. Itaqꝫ ſi digna rebꝰ noīa veli-
mꝰ imponē Platonē ſequētes deū quidē eternū mundū vero di-
camꝰ eſſe ꝑpetuū. Qm̄ igitꝛ om̄e iudiciū ſm̄ ſui naturā que ſibi
ſubiecta ſt̄ ꝯprehēdit Eſt aūt deo ſꝑ eternꝰ ac p̄ſentarius ſta-
tꝰ. Sciētia quoqꝫ eiꝰ oēm tꝑis ſupgreſſa motionē in ſui manet
ſimplicitate p̄ſentie. ĩfinitaqꝫ p̄teriti ac futuri ſpacia ꝯplectens
oīa quaſi iaz gerantꝛ in ſua ſimplici ꝯgnitione ꝯſiderat Itaqꝫ ſi
p̄ſcientiaz pēſare velis q̄ cūcta dinoſcit nō eē p̄ſcientiaz q̄ſi fu-
turi. ſz ſcientiā nunqꝫ deficientis inſtātie rectiꝰ eſtimabis. Un̄
nō p̄uidentia. ſz ꝓuidentia potiꝰ dr̄. ꝙ porro ab rebꝰ infimis ꝯ-
ſtituta quaſi ab excelſo reꝝ cacumine cūcta ꝓſpiciat. Quid igi-
tꝛ poſtulas vt neceſſaria fiant q̄ diuino lumīe luſtrentꝛ. cū ne ho-
mīes q̇dem neceſſaria faciāt eē q̄ videāt Num em̄ q̄ p̄ſentia cer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

nis aliquã cis neceſſitatẽ tuꝰ addit intuitꝰ B. Minime P. At-
q̇ ſi eſt diuini hũaniq; p̄ſentis digna collatio. vti vos vr̃o hoc
tꝑario pn̄ti quedã videtis. ita ille oīa ſuo cernit eterno Quare
hec diuīa p̄notio naturam reꝝ ꝓprietatẽq; nõ mutat. Taliaq;
apd̕ ſe p̄ſentia ſpectat q̄lia in tꝑe olim futura ꝓueniant. nec reꝝ
iudicia ꝯfundit vnoq; ſue mẽtis intuitu tã neceſſario ventura
dinoſcit. Sicuti vos cũ ꝑiter ãbulare in terra hoīem ⁊ oꝛiri in
celo ſolẽ videtis. q̄q̄ ſimul vtrũq; ꝯſpectum tñ diſcernit;. Et
h̄ voluntariũ. illd̕ eē neceſſariũ iudicatis Itaq; igr̄ cũcta deſpi
ciẽs diuinꝰ intuitꝰ q̄litate reꝝ minime ꝑturbat. apd̕ ſe q̇dez p̄-
ſentiũ ad ꝯditionem v̄o tꝑis futuraꝝ. Quo fit vt h̄ nõ ſit opi
nio. ſ; v̄itate potiꝰ nixa cognitio. cũ exituꝝ q̇d eſſe ꝯgnoſcit q̊d
idẽ exiſtẽdi nccītate carẽ nõ neſciat Hic ſi dicas Qd̕ euẽtuꝝ de
us vid; id euenire nõ poſſe. q̊d ãt nõ p̄t nõ euenire id ex nccīta
te dicas ꝯtingere. neq; ad h̄ nomẽ nccītatis aſtringas. Fatebor
rẽ quidẽ ſolidiſſime v̄itatis. ſed cui vix aliq̇s niſi diuini ſpecu-
lator acceſſerit. Rñdebo nãq; idez futuꝝ cuz ad diuinã notio-
nẽ refert nccāriuz. cũ v̄o in ſui nat̄a ꝑpendit̄. liberꝝ ꝓrſus atq;
abſolutũ videri. Due ſt; em̄ nccītates ſimplex vna veluti q̊d
nccē eſt. oēs hoīes eſſe moꝛtales Altera ꝯditiōis. vt ſi aliquem
ãbulare ſcias. euz ãbulare nccē eſt. Qd̕ em̄ q̇ſq; nouit id eē alit̄
ac notuz eſt neq̇t. Sz hec cõditio minime ſecũ illã ſimplicitatẽ
trahit. Hãc em̄ nccītatez nõ ꝓpria facit natura. ſ; ꝯditiōis ad-
iectio Nulla em̄ nccītas cogit incedẽ volũtarie gradientẽ. q̄q̄-
uis euz tñ cuz gradit̄ incedẽ nccāriũ ſit. Eodẽ igit̄ mõ ſi q̇d ꝓ-
uidẽtia pn̄s vid; id eē nccē eſt tãetſi nullã habeat nature nccī-
tatẽ. Atq̇ deꝰ ea futura q̄ ex arbitrij libertate ꝓueniunt pn̄tia
ꝯtuet̄. Hec igit̄ ad intuitũ relata diuinũ nccāria fiũt ꝑ ꝯditiōez
diuine notiōis ꝑ ſe v̄o ꝯſiderata. ab abſoluta nature ſue libtate
nõ deficiunt. Fient igit̄ proculdubio cuncta q̄ futura deꝰ eſſe p̄

noſcit Sed eoꝝ q̇dam de libero ꝓficiſcuntur arbitrio q̄ q̄uis
eueniāt exiſtēdo tñ ꝓpriā naturā nõ admittũt q̶ priuſq̄ fierēt
etiā nõ euenire potuiſſent. Quid igiť refert nõ eē neceſſaria cũ
ꝓpter diuinę ſcię ꝯditionē modis om̄ibus nccitatis īſtat eueni
ant. Hoc ſcȝ ꝙ ea q̄ paulo añ ꝓpoſui ſol oriēs ⁊ gradiēs hõ. q̄ dũ
fiũt nõ fieri nõ pñt: eoꝝ tñ vnũ priꝰ q̄ȝ quā fieret nccē erat ex-
iſtere alteꝝ ṽo mīme. Ita etiā q̄ pñtia deꝰ hȝ ꝑculdubio exiſtũt
Sȝ eoꝝ h̄ quidē de reꝝ nccitate deſcēdit. illud ṽo de ptāte faci
entiũ. Haud igr̄ iniuria diximꝰ hęc ſi ad diuinā noticiā referāť
neceſſaria ſi ꝑ ſe ꝯſiderenť nccitatis eē nexibꝰ abſoluta. Sicuti
om̄e q̇d ſenſibꝰ patet ſi ad rõneȝ referas vniuerſale ē. ſi ad ſeip-
ſuȝ reſpicias ſingulare. Sȝ ſi inq̇es In mea ptāte ſituȝ eſt mu
tare ꝓpoſitũ euacuabo ꝓuidētiaȝ cũq̄ illa p̄noſcit forte muta-
uero Rñdebo Propoſitũ te q̇deȝ tuũ poſſe deflectē ſed quõ ⁊
id poſſe. ⁊ an facias quoue ꝯuertas. pñs ꝓuidētię ṽitas intue
tur. diuinā te preſciam nõ poſſe vitare. ſicuti pñtis oculi effu-
gere nõ poſſis intuitũ. q̄uis te in varias actiões libera volun-
tate cõuertas. Quid igiť inq̇es. Ex mea ne diſpoſitiõe ſcientia
diuina mutabitur. vt cũ ego nũc hoc. nunc illud velim. illa q̇q̄
noſcēdi vices alternare videať Minime Om̄e nāq̄ futuꝝ di-
uinus p̄currit intuitꝰ et ad pñtiā ꝓprię cognitiõis retorquet ac
reuocat. Nec alternat (vt tu ęſtimas) nũc hoc nũc illud p̄noſ-
cendi vice. ſȝ vno ictu mutatiões tuas manēs p̄uenit atq̄ cõ-
plectiť. Quā ꝯprehendendi oīa viſendiq̄ pñtiaȝ nõ ex futura
rũ ꝓuentu rerũ. ſed ex ꝓpria deus ſimplicitate ſortitꝰ eſt. Ex q̇
illud q̄ȝ ſoluiť q̇d paulo añ poſuiſti indignũ eē. ſi ſcię dei cauſaȝ
futura noſtra p̄ſtare dicātur. hęc em̄ ſcię vis pñtaria notione
cuncta cõplectens rebus moduȝ oībus ipa cõſtituit. nihil vero
poſteriorībꝰ debet. Quare cũ ita ſint manet intemerata mor-
talibꝰ arbitrij libertas. Nec inique leges ſolutis om̄i nccitate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

volūtatib⁹ p̄mia penaſq̄ꝫ ꝓponūt. Manet etiā ſpectator deſuꝑ
cūctoꝝ p̄ſcius de⁹. viſioniſq̄ꝫ ei⁹ p̄ns ſp̄ eternitas cū nr̄oꝝ ac-
tuū futura q̄litate ꝯcurrit bonis p̄mia. malis ſupplicia diſpen-
ſans. Nec fruſtra ſt̄ in deo poſite ſpes p̄ceſq̄ꝫ q̄ cū recte ſint in-
efficaces eſſe nō p̄nt. Auerſamini igit̄ vitia. colite virtutes ad
rectas ſpes animū ſubleuate. humiles p̄ces in excelſa porrigite.
Magna vobis eſt (ſi diſſimulare nō vultis) neceſſitas indicta
probitatis cuꝫ ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis
Hac vltia hui⁹ eruditiſſimi cultiſſimiq̄ꝫ opis ꝓſa docet ex dei ꝓuidētia ꝯſi-
lijs hoim actionibuſq̄ꝫ nihil neccitatis iponi: idq̄ꝫ vł potiſſimū hac rōne. De
uꝫ eternuꝫ eē cunctoꝝ rōne degētiuꝫ cōe eſt iudiciū. Aeternitas āt eſt intermina- Aeternitas
bilis vite tota ſimul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio: in qua quidē nihil ē preteritū: nihil fu
tuꝝ: veꝝ p̄ntia ſunt oia. Cognitio v̄o (vt paulo an̄ diſputatuꝫ eſt) moduꝫ ſe-
quit̄ et naturā cognoſcētis. at mod⁹ cognoſcēdi in deo ē tū etern⁹: tuꝫ preſen
ari⁹ oia igit̄ tanq̄ꝫ p̄ntia ſcit de⁹. vnde et prouidētia potius q̄ꝫ preuidētia dr:
quaſi ab excelſo reꝝ culmie infima queq̄ꝫ ꝓſpiciat. Sed que: p̄ntia videntur
nullā ab his: a q̄bus ꝯſpiciūtur: neccitateꝫ accipiūt: quuꝫ nihil rebꝫ: duꝫ gerun-
tur: neccitatis imponat intuit⁹. Proīn diuina ꝓuidētia res futuras: q̄s tanq̄ꝫ
preſentes ꝯſpicit: nulla neccitate aſtringit. Vti em̄ nos tēporario h̄ noſtro p̄-
ſenti quedā ſine neccitate videm⁹: ita de⁹ oīa ſimul ſuo eterno cōtuetur: nec
ob id vel reꝝ naturā ꝓprietateq̄ꝫ mutat: vel iudicia ꝯfundit. Diuus Grego-
ri⁹ libro moraliū xx. Preſcire dr: qui vnāquanq̄ꝫ reꝫ anteq̄ꝫ veniat: videt: ⁊ id Preſcire.
q̄d futuꝝ eſt: prius q̄ꝫ p̄ns fiat: preuidet. Quō de⁹ eſt preſci⁹: duꝫ nulla: niſi q̄
futura ſunt: p̄ſciant̄: Et ſcim⁹: q: deo futuꝝ nihil eſt: an̄ cui⁹ oculos p̄terita
nō trāſeunt: futura nō veniūt. q̄ppe q: oīe q̄d nobis fuit: et erit: iei⁹ proſpec
tu preſto ē: et oīe q̄d preſens ē: ſcire pt poti⁹: q̄ꝫ preſcire. Et q: ea: q̄ nobis fu
tura ſt̄: videt que tn̄ ipſi ſemꝑ preſto ſunt: p̄ſci⁹ dicit̄: quāuis nequaq̄ꝫ futuꝝ
preuidet: q̄d p̄ns videt. Nā et quecūq̄ꝫ ſunt: nō in eternitate ei⁹ ideo videnꝫ:
q: ſunt: ſed ideo ſunt q: vidēt. In illo em̄ nec p̄terita: nec futura r̄periri que-
ūt. ſed cūcta mutabilia immutabilit̄ durāt: ⁊ q̄ in ſe ipſis ſimul exiſtē nō ip̄nt:
illi ſimul oīa aſſiſtūt. nihilq̄ꝫ in illo preterit: q̄d trāſit q: in eternitate ei⁹ mō
quodā incōprehēſibili cūcta volumina ſeculoꝝ trāſeuntia manēt: currentia
ſtāt. Hec ex Gregorij moralibꝫ carptiꝫ deſumpta collegim⁹: eo q̄ ad hūc lo-
cuꝫ nō nihil facē videbātur. ¶ Deū quidē eternū. Differūt eternuꝫ ⁊ ꝑpetu- Aeternus.
um. Aeternuꝫ em̄ dr: q̄d intermiabilis vite plenitudineꝫ ſimul cōplectit̄ per- Perpetuus
manēdo. Perpetuum; q̄d vitam eundo cōtinuat. ¶ Sciētia quoq̄ꝫ ei⁹. Di-
uo Aurelio auctore libro de ciuitate dei xi. capite xxi. De⁹ nō more noſtro: vł
q̄d futuꝝ eſt ꝓſpicit: vł q̄d preſens ē aſpicit: vł q̄d preterituꝫ ē reſpicit: ſed alio
mō quodā a noſtraꝝ cogitationuꝫ ꝯſuetudine lōge alteq̄ꝫ diuerſo. Ille q̄ppe
nō ex h̄ in illud cogitatiōe mutata: ſed omino incōmutabilit̄ videt: ita vt illa
quidē que tēporalit̄ fiūt: et futura nōduꝫ ſint; et preſentia iaꝫ ſint: ⁊ p̄terita iā
nō ſint: ipſe v̄o hec oīa ſtabili ac ſempiterna preſciētia ꝯprehendat: nec ali-
ter oculis; alit̄ mente. Nō eniꝫ ex animo ꝯſtat et corpore: nec aliter nūc: aliter

ãtea:aliter poſtea.qm̃ nõ ſicut noſtra:ita ei⁹ q̃qꝫ ſcia triuꝫ tꝑm pñtis videlicꝫ et p̄teriti vł futuri varietate mutaꝛ.apud quẽ non ẽ immutatio.nec momẽti obũbratio. Nec em̃ eius intẽtio de cogitatiõe in cogitationẽ trãſit:in cui⁹ incorporeo ꝯtuitu ſimul adſunt cũcta q̃ nouit.qm̃ tꝑa ita nouit nullis ſuis tẽporalibꝫ notionibꝫ:quẽadmoduꝫ tꝑalia mouet nullis ſuis tꝑalibus motib⁹.
¶ Hic ſi dicas. Repetit obiectionẽ ſup̄ motã:eãqꝫ diluit eiuſmõi rõne: quaꝫ nemo niſi diuinoꝝ ſpeculator intelligat ¶ Que ſunt etem̃ neceſſitates Diſſolutionẽ obiecti tuꝫ lati⁹:tuꝫ plani⁹ exponit:oñdens duo eſſe nccitatis gña:alterã quidẽ ſimplicẽ et abſolutã:alterã ꝓ ncċitateꝫ ꝯditionꝫ ¶ Quia igiꝛ refert.i.intereſt ¶ Hoc ſcilicꝫ:ſubaudi refert et diluit motam dubitationem.

Duo genera neceſſitatis

¶ Sed ſi in mea inq̄s. Aliã adfert obiectionẽ.quaꝫ pro materię qualitate ſat luculẽto ſermone diluit ¶ Quid igiꝛ inq̄s. Rurſus aliã ꝓponit dubitationẽ:quã et mox remouet ⁊ refellit. ¶ Que cuꝫ ita ſint. Cõcludit hũani libertateꝫ arbitrij et diuinã p̄ſcientiã ſimul ꝯſiſtere:ſup qua relatius lege ⁊ relege dialogũ Laurẽtij Vallę:qui iuſte ne taxet Seuerinũ noſtꝝ:meliuſqꝫ eo hãc materiã expediat:an ſophiſticis cauillis agat:et oratorijs fucis obducat ꝟitatẽ:nõ eſt nũc meę facultatis iudicare. Verꝝ id cẽſurę doctioribꝫ relinquo

Dialogus Laurentij Vallę

¶ Spectator. Solomõ ꝓuerbioꝝ capite xv. In om̃i loco oculi dñi contẽplanꝛ bonos ⁊ malos. Hieronymus in quadã ep̄la. Om̃ium opꝝ ſpeculatorẽ deũ crede:⁊ caue:neq̄d:q̊d diuinꝫ oculis idignuꝫ ſit:aut opereris:aut cogites ¶ Bonis pręmia. Baptiſta Mãtuan⁹ Et ſcel⁹a ſupis:⁊ habꝫ ſua p̄mia ꝟtus ¶ Auerſamini: Pulcherria adhortatio ad pulcherrias ꝟtutes ſub hu⁹ opis pulcherrimi finẽ ¶ Iudicis cũcta cernẽtꝫ Aureli⁹ Prudẽti⁹ in hymnoꝝ libro. Sic tota decurrat dies. Ne ligua mẽdax:aut man⁹. Oculi ue peccẽt lubrici. Ne noxa corp⁹ inquinet. Speculator adſtat deſup: Qui nos diebꝫ omnibꝫ Actuſqꝫ noſtros ꝓſpicit. A luce p̄ma in veſpeꝝ. Hic teſtis:h̄ eſt arbiꝛ Hic intueꝛ:q̄cquid ẽ Humana q̊d mẽs ꝯcipit. Hũc nemo fallit iudicẽ. Lodouicus Bigus ad Titum

Viuere flagitio ſi vis Tite liber ab omni
  In deſolato ſit tua vita loco
Atqꝫ ibi quicquid ages furtimue palamue:memento
  Inſpectatorem ſemper adeſſe deum

¶ Finem accipiunt quinqꝫ libri de conſolatione philoſophię Boethij philoſophi Platonici cũ Joannis Murmellij Ruremundani commentarijs.

¶ Joannis Murmellij proteſtatio

¶ In his commentarijs:et ceteris:quę vel edidimus:vel dei gratia ſumus edituri:nihil omnino approbamus:niſi quod a Romana tantuꝫ eccleſia decretum atqꝫ aſſertum fuerit:ſemper parati et verum a recte ſentientibus edoceri:et ſuperbis ſophiſtis veritate patrocinante refragari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

¶ Sequitur index multĳugaruz dictionum haud paruz copioſus ſingulari diligentia ad communem ſtudioꝝ vtilitatem paginatim concinnatus quo dicto citius querenti quoduis occurret.

¶ A

Academia liij
Academici eodem
Achelous cvi
Achemenes cviij.
Achemenius eodem
Actor xxiiij
Adytum xxxiij
Aedes xvij
Aeſtus xiij
Aeſtuarium eodez
Aeſtas xxiiij.
Aes alienum xvij
Aethna xlvi.
Aet̃nitas lxxv. ⁊ cxviij
Aeternuz cxviij.
Aeuum xij. et lxxv
Affectus xxvij
Affines xxij.
Agamemnon cv.
Age xxiiij
Agiles xxiiij
Ago eodez
Alcibiades lxxij
Alcman v.
Alcmaniū carmē eodez
Algeo xxiiij
Ambio lxxiij
Ambitio xvi.
Ambitus eodez
Ambigere xxx
Amicitię tres ſpēs lviij.
Amor triplex lv.
Anaxagoras xi.
Anaxarchus xlviij.
Anchora xl.
Anīuscęlū pagrat lxxxix
Anteus cvi
Antoni⁹ Caracalla lxv
Apex xxviij
Apoſiopeſis v.
Apto xxviij
Aquilo viij. et xxxix:
Arbiter xxx.
Arbitror eodem
Arctophylax xcviij
Arcturns xxiiij et xcviij
Arctus viij.
Arguo viij
Argumentum eodez
Ariſtoteles lxxi.
Ars xvij
Ars magica xxi
Aſylum lxxxi
Aſperum xv.
Aſtrum eodez
Ater xxi.
Atqui vij.
Atrides cv.
Attineo xix
Auguſtum lxxviij
Aulicus xvi.
Aura lij.
Auri inuentio xlvi:
Auctor xv.
Autoritas v et xv.i
Autumnus xxviij.

¶ B

Bacca lxij.
Baccula eodem
Bacchus xxviij.
Balneum xiij
Barbarus xvi
Beatus cciij
Beatitudo lviij.
Beatitas eodez
Bibliotheca xv ⁊ xvi.
Bonus xciij
Bonoꝝ tria gn̄a lix.
Boctes. xcviij
Boreas viij et xxiiij
Braca xix.
Brūma xxiij.
Brutus liij
Buſiris xlviij

¶ C

Cacus cvi.
Caliſthenes x.
Caligo xix.
Caligula eodem
Calumnia xvi.
Campania eodem
Campanus eodez.
Caminus xiij.
Cancer xxviij.
Cani ij.
Cādere ⁊ ꝯpoſita xxvij
Canius xi.
Caprea lxxiij.
Cardo xxij.
Carmen xciiij
Caſus cvi.
Cato liij
Catullus lxiij
Caurus viij.
Cauſę q̄tuor lxxvi
Cauea lx
Celum xxiiij et lv.
Celſus xxv et xi.
Centauri cvi.
Cenſura xvij.
Cenſor eodez.
Cerber⁹ lxxxvij et cvi.
Ceres lvi
Ceſar xix
Ceſſo xviij.
Ceſſator codez
Circe xciij
Circus xxxviij
Claſſicum xlvi.

Cœtus xxij.
Concilium xxx
Conciliare eodem
Cõdere xxiiij et xxx
Cõiectores xxx
Copię cornu xxxvi.
Cõis animi ↄceptio lxxx
Cõponere xij
Conſcius xvi.
Cõſcientia codẽ
Cõſcientię vulnus xcv.
Conſolor lxi
Conſul xvi
Conſularis eodem
Conſules xlvij
Cõſulatus lxxxi
cõtraria nõ coherẽt xlviij
Contus xlv.
Conuenire xxij
corradiãtia platõica cxiij
Corollarium lxxx
Corus viij.
Corpus ꝛ Corpor cxiiij
Credo xxviij
Crœſus xxxv.
Cumulus xxij
Cura vi.
Curare xxx.
Curia xvi
Curulis lxiij.
Curules xxxviij.

¶ D

Damnum xxvij
Dapes lx.
Dare ꝟba xxxviij
Decoratus lxiij.
Decretum xix
Deducere x.
Deferre xvij.
Deterior xx.
De cauſa videndi varię phoꝝ ſentẽtię cxiij
Deꝰ oĩm ſpectator cxviij
Dialogus iij
Dictare i.
Diducere x
Dignitas lxiij
Diomedes cvi.
Dionyſius tyrãnꝰ lxvi.
Dogma lxix.
Dolor xxxi
Duplicia remedia codẽ.

¶ E.

Ebur xxvij
Echinus lxxiij
Ecce i.
Efficio xx:
Elea iiij
Eleatica ſtudia eodez
Elementa quatuor lv
Elephas lxxi
Emineo xv.
Epicyclus vi.
Epicurus x et lix
Epicurei eodez
Erymãtheꝰ aper cvi
Eſca lx:
Eſſe lxxxiij.
Et xxi
Euander cviij
Euphrates eodem
Euripus xxxiiij
Excetra ci.
Exemplum xv
Exemplar eodem.
Exhauſti lxxxix
Exitium xx
Exors xxx.
Expectare xv
Expedio xviij
Extorris xxvi
Exul eodem

¶ F.

Fabritius liij.
Facies xiij.
Facio xx
Facinus eodẽ
Fama xxij
Familia xx
Familiaris eodem
Fas xviij
Fatum xij.
Febris lxxij
Febricula eodez.
Femorale xix.
Filix lvi.
Flamma xxiiij.
Flebilis ii.
Fluuij auriferi lxij
Fœlicitas lviij
Fœlicitas duplex xciij
Fœlix q̇ liberis carz lxix
Fomenta xliiij
Fomes eodem
Fore xv.
Forma fluxa lxxi
Formidoloſus lx
Fors xij
Fortũa eodem et xxxiij
Fortũę ſimulachꝝ xxxv.
Fraus xvij
Frequens xxvij
Frugi xxx
Frutices lvi.
Fucus xxxiij.
Fulmen xiij.
Fumarium eodem
Fumoſus iij.
Furię lxxxvij.
Furunculus xv.
Fuſcus xxi.
¶ Gaudium xxxi
Geometrę lxxx
Germanicus xix
Gigantes lxxxv.
Gloria lxvij
Guberno xxv
Gulonũ voluptas lxix

¶ H.

Habena xxiiij ꝛ lix.
Habitus xv
Hauſter xxxix.
Hercules et eius labores cvi.
Hermus lxxxi.
Heſperꝰ vij. et xxiiij ꝛ lv.
Heſperia vij.
Heu ij
Hiccine xv
Hydra ci.
Hiſco xxxvij
Horreo xxviij
Homĩes dñr cõuerti in bruta xciij.

¶ I.
Jactare xx.
Janitor lxxxvij
Japyx viij.
Jdee lxxvi
Jd etatis xl
Jmbecillis xvi.
Jmperioſus v.
Jmpedio xviij.
Jmpotens xiij.
Jnauris xxxvi ⁊ lxi
Jnceſſo xxxiij
Judecor lxiiij.
Jndecoris eodem
Jndus lxxxi
Jnextricabilis lxxxvi.
Jnitium xx.
Jnquam xix.
Jnquit eodem
Jnſcitia xliij.
Jnſons xxij
Jnſtituo eodem
Jnſtitutus eodem.
Jta xx.
Jntellectionum tria gña
Jter xxix (cxiiij
Jphigenia cv
Jucunditas lxxx.
Jugulo xx.
Jugulus eodem
Juppiter vi
Juſtus xxv
Jus xviij et xxv
Jxion lxxxvij.
¶ Labyrinth⁹ lxxxvi.
Lacuna lxix
Lar xv.
Lego xxviij.
Leges ãnales xxxviij.
Leo nemeus cvi.
Lethargus vij
Lex xxiiij
Libido lxvi.
Libraria xvi
Licere xix.
Licet lxvi.
Lympho xi
Lymphatus eodem.
Lymphaticus eodez
Lynceus lxxi.
Litera litere xix.
Lubricum xxv.
Lucanus cij
Lucifer xxiij.
Lumina iiij.
Luna vi. et viij ⁊ xxiiij
¶ M.
Magiſtratus xvi.
Magiſterium eodem
Mala heſperidum cvi
Man⁹ phie iij.
Mars vi
Medius loc⁹ xxxviij
Medium optimũ xlij
Melicraton xlvi.
Mercurius vi.
Metiri te ipm lxvij
Metus xxxi
Mila xx.
Miles xviij
Miniſterium xvij.
Minimum l.
Minime eodẽ
Mifereſco xcvij
Molior xx.
Monſtrum xx.
Morbus xxx
Mortuis oculi oliʒ claudebantur. ij.
Mot⁹ orbiũ celeſtiũ vij
Mulcedo lvi
Mulier iij.
Mulſum xlvi
Mundus lv.
¶ N.
Natura lix.
Naſa pauc⁊ ꝯtenta xliij
Neccitatis duo gña cxviij
Nefas xviij
Nego xxviij.
Nenius eodẽ
Nequam xxx.
Neritus xciij
Nero et ei⁹ facinora xlix
Nix xx.
Niger xxi.
Nihil ab oi ꝑte btũʒ xlii
Nil xxv.
Nixus xxiij
Nobilitatꝭ tria gña lxvij
Noni⁹ ſtruma lxiij.
¶ O
O xl. et lxxv.
Officina xxij.
Officium xxviij
Opera xv.
Opus eodez.
Orbis vi et xxiij
Ordo xviij (lxxxvi
Orpheus et eius fabula
Ortus et occaſus aſtrorum varius xxiiij
Oſtentum xx
Oſtrum lxiiij
¶ Palmites xxviij.
Pape xxx
Papinianus lxv
Paranomaſia li.
Parmenides lxxxvi.
Parthi li ⁊ cviij.
Parum xxvij.
Pater oim vn⁹ lxxxviij
Patres xx
Patria xxvi.
Pauor xxx
Paucum xxvij
Pauliſper iiij.
Paul⁹ Aemylius xxxv
Pax xxvij
Penetral xxij
Perditi eodez
Perfero. xxxv
Perpetuus cxviij.
Perſes xxxv
Perſpicax iij
Perſpicuum lxxv.
Peto xx.
Philoſophia ix
Phie laus x.
Phœbus viij
Phœbe eodẽ
Phrenitis vij
Piare cv
Pythagoras xxi

Placidus xxvi.
Planete vi
Plato x.
Platonis ſententia et e-
piſtola xvi
Poetaꝝ gña duo iiij.
Polyphemus cv.
Polluo xxi.
Polus viij.
Pontus xiij.
Poriſma lxxx
Portentum xx.
Preceps vi et xxix
Prefect⁹ p̄torij xvi.
Prefectus ānone lxiij
Prefectus vrbis eodez.
Preſens xx.
Preſcire cxviij.
Pretor xviij
Pretorium xvi.
Pretura lxiij.
Priuatus xxxviij
Prodigium xx.
Prodigus xxxvi.
Prodo xxvi
Profero xx
Pronus cxv.
Propenſius eodem
Proſcriptio eodem
Proſperum xv.
Prouintia xvi
Ptolomeus li.
Publicus xv.
Pudor vij.
Pulchritudo lix.
Punctum li.
Puto lxi.

Q.

Quantus xxxvi.
Quatuor anni partes
vij. et ciij
Quatuor animi pertur-
bationes xxxi.
Quercus xxviij.
Queſtus xxvi
Quid enim lxx
Quiſquis xij.
Quo lxxx

R.

Radius xv.
Reconcilior xxx.
Radices lxxvij
Regere ſcipſuz lxvi
Regulus xlviij.
Rex pub: tres ſtat⁹ xxvij
Reſes lx.
Reus xviij.
Reus maieſtatꝫ eodez
Reum agere x: et xxxiiij.
Reum peragē eodem
Rhipſaſpis xiij
Rigo l
Robur xxviij.
Rubrum mare lxij.
Rumor xxij.
Rumuſculus lij

S.

Sacrilegium xxi
Salum xi. et xxv.
Sanctus xxv
Sarcina xlv.
Saturnus vi. et lxxxix
Scena iiij
Scire noſtruz reminiſci
eſt cxi.
Scopus lxxxiij
Securus xij. et xx
Sedes xv.
Seges xxiiij
Sella eodem
Semen xxiiij
Senator xvi.
Senatus xviij.
Seneca xi. et lxv
Sententia xxvij
Sentio xv
Septentrio xlix.
Sequeſter lix
Sequeſtro eodem
Serenus xij et xiij
Seres xlvi
Ser eodem
Series xix.
Sermūculus lij
Seruitium xvij.
Seuerus xvij.
Seuls xv.
Sidus xv.
Symmachus xl.
Siquidem xx
Sirenes v.
Sirius xxiiij.
Socer xx. et xxxviij.
Socrates ⁊ eius diſpu-
tatio x.
Sol vi. et xxiiij.
Solium xxiiij.
Sons xxij
Sonticus eodez
Soranus xi
Spes xxxi.
Specimen xl
Spero xix.
Stadium xciij.
Statio xiiij.
Status xxx
Stelle vi. et xv.
Stylus xix
Stilla xxi.
Stylus xix
Stilla xxi.
Stillicidium eodez
Stymphalides cvi.
Stoa x.
Stoici eodem
Strictim xxvij.
Struma lxiij.
Strumoſus eodez
Studeo xv
Studia hominuz mul-
tiplicia lvij.
Stufa xiij.
Stupor vij.
Subligar xix
Sufficientia lix.
Sulcus xxviij.
Summa xviij

T.

Tagus lxxxi
Tātulus lxxxvij
Tantiſper iiij.
Taurus lxxi.
Tempus xxviij ⁊ lxxv.
Tenarus lxxxvij.

Tergeminus eodem.
Ternarius omniuꝫ reꝝ menſura ciij
terra firmamēti pūctū l.
Thratius viij.
Thraitius eodem.
Threitius eodem
Thule lxvi
Tigris xvij ꝛ xciiij ꝛ viij
Timeus lxxv.
Tyrānus xiij
Tireſias cx.
Tyrrheni lxxiij
Tyrus xlvi.
Tityus lxxxvij.
Tmeſis xij
Tragœdia xxxv
Triones xlix.
Trochus xxiiij.
Tum l.
Turbo xxiiij
Turris xiij

V.

Valentia iij
Vectigal xvi.
Vectigalis eodem
Venenum xlvi
Ventilare lxxxuij.
Ventus vij.
Ventoſus liiij.
Venus vi.
Verona xx.
Ver xxviij
Veſeuus xiij
Veſulus xiij
Veſuuius xiij
Veſuuinus eodem
Via xxix
Vibratus viij.
Vigor eodem.
Vilis xxv
Vir ciiij.
Virtus eodem
Vis xv.
Vnitas lxxxiij.
Voluptatem ſequit̄ penitentia lxx
Votum xxvij
Vrſa clij.
Vſqꝫquoqꝫ lxi.
Vtor xix
Vulgus xxvij
Vulnus xv
Vultus xiij

X.

Xeno xi et xlviij.
Xephyrus xxiiij

Adagiorum in iis commentariis poſitorum Index.

Anchora domꝰ xl
Aſinus ad lyram xvi.
Celū digito attigē xli
Cognoſce te ipſum xlv
Cumulus bonoꝝ xxij
Cumulꝰ meritoꝝ codeꝫ
Cumulꝰ malorū codeꝫ
Deuꝫ ſeq̄re xxij
Echino aſperior lxxiij
Extremā manū īponē l
Fortūa Euripꝰ xxxiij
Herculei labores cvi.
Homo bulla xxxviij
Homo fictilis xlvij
In celo eſſe xli
In harena edificas xliij
Letale mulſum v.
Mala ſenū accelerāt ij
Melle litꝰ gladius v.
Mellituꝫ venenuꝫ v.
Mometuꝫ iter ſoliuꝫ et aliena genua xxiij
Mos ſiue lex ꝛ regio li
Proximū celo eē xli
Quęuis terra patria eſt xxviij.
Simia ſimia ē etiāꝫ ſi aurea geſtet īſignia lxij.
Timidę diuitię xlv.
Tireſia cecior cx
Veſtitꝰ virꝝ reddit xliiij
Vnꝰ dn̄s ſit vnꝰ rex xxvij
Voluptati ſoror eſt triſtities lxix et lxx

Joannes Aedicollius Agrippinus Lectori fœlicitatem.

Habes ſtudioſe lector in preclariſſimos ac prope diuinos Boetij de philoſophie cōſolatione libros, enarratiōes (ſuccoſas frugiferas, omniqꝫ politiore literatura emunctas atqꝫ terſas) Murmellij noſtri, grece et latine adprime eruditi, etatis noſtre gloriā exornātis. Qui perpēdens vel in minimo priora commentaria (que falſo diuo Thome Aquinati adſcribuntur) tanto autori ſatiſfacere minime, totiiugis nugis, neuiſqꝫ ſcaturientia, nullo lepore elaborata, nullis pigmentis oratorijs venuſtata, que deniqꝫ tanqꝫ faſtidia et nauſeabunda cādidatis doctrine nitidioris poterant repudiari. Prouintiam hanc cōmentandi (quo ſtudioſis cōſuleret) nō minus libenter qꝫ diligenter ſubiuit: Et primo quideꝫ autoreꝫ incuria temporum, mutilum, inuerſuꝫ, deprauatuꝫ, pēſato examine, elimauit, expoliuit. integritatiqꝫ reſtituit, deinde tenebricoſuꝫ et cōmentarij nitore adhuc deſtitutuꝫ, emedullādo, reſerādo, omnifarioqꝫ doctrinaꝝ genere ⁊ decore illuſtrauit, in penitiſſimuꝫ philoſophie armariuꝫ, in eminentiſſimuꝫ Palladis verticem Boetiane eruditiōis ſtudioſos ducens, inuolucra explicās, tortuoſa corrigens, arcana recludens, ſalebroſa leuigās, et omem cimeriaꝫ caligineꝫ immiſſa luce diſcutiens qꝫ lucidiſſime. Tu igitur qui αμουσοσ nō es haſce lucubrationes, minime triuiales, minime protritas, minime penitendas, veruꝫ cōdimentis multijuge eruditionis cōcinnatas compoſitaſqꝫ, hilaro vultu, obuijſqꝫ (quod aiunt) manibus in odea muſeaqꝫ iocundiſſima repone. nugiuendoꝝ rhinoceroticā naſitateꝫ et infantiſſimoꝝ blateronuꝫ poſticaꝫ ſannaꝫ nihil expalleſcentes, Noſtrum porro laboreꝫ candide lector equi boniqꝫ conſulas velim, quem indice colligendo atqꝫ ex autographo Murmellij noſtri archetypo (quuꝫ prelo calchotypo cōmitteretur) corrigendo ſuſcepimus. Fieri enim nequit quin inter imprimēdum nōnihil labeculaꝝ (vbi calchographi feſtinant) vel inuito ſub manus veniat, que diligenter caſtigate et ad rectiorem limaꝫ ſunt reducte Si qua tamen errata aut compoſitione eoꝝ que diuidenda erāt, aut diuiſione eoꝝ que erāt componenda, adiectione, ablatiōe, cōmutatione, et lrāꝝ deniqꝫ inuerſa prepoſteraqꝫ collocatione occurrerint, quoniaꝫ facile a legentibus deprehendunt. neqꝫ ſententiam euariant aut obſcurant, equo animo ferenda eſſe cenſemus Succurratqꝫ tibi illud ex arte Horatij

Uerum vbi multa nitent in carmine: non ego paucis
Offendor maculis, quas aut incuria fudit
Aut humana parum cauit natura

Uale

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

10—0

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 7